quo facere potuerit ꝫ factum sit in obligatione non tamē pōt agi: vt. j. eo. l. si ita stipulatus essem abs te. q. tñ videf intelligēdum sc̄z ad interesse. Sed ad ipsum factū vt condemnef ad faciendum nō video quare nō possit agi postq̄ est in obligatione ex hac glo. ⁊ obligatio est pura. † Secūdo collige q̄ post morā est in obligatione interesse. i. estimatio facti ⁊ ad eam potest agi recta via: vt in. l. stipulationes nō diuiduntur. ver. celsus. patet in. l. j. in princ. de act. empt. ꝫ̄ secus sit in obligatione dandi in qua solū superest officiū iudicis mercenariū: iuxta no. in. l. vinum. in fi. mag. glo. si cer. pe. † Tertio collige ex glo. oū dicit: ⁊ interesse ponēdo. i. pro etiā q̄ ꝫ succedat obligatio ad interesse nō tamen factū definit esse in obligatione: ⁊ sic non fit nouatio per hanc obligationē succedaneā que prouenit ex dispositione iuris: sed vtrūq̄ est in obligatione qualiter autem hoc sit an vtrūq̄ copulatiue an alternatiue. plene examinaf per Bar. in l. stipulationes non diuiduntur. in cōnibus. Quid autē de stipulatione penali an per ipsam mouetur obligatio prima. dic vt in. l. ita stipulatus. j. e. † Quarto collige quod ad factum nō potest precise cōpelli si vult soluere interesse: ꝫ ad dandū bene cōpellitur: ideo nō succedit obligatio ad interesse: vt. l. vbi autem. ff. fi. j. eo. illud tamen nō est semper verū: q̄ fallit q̄n est factum in obligatione legali: vt no. in. l. stipulatio. ff. siue. de opere. no. nun. vel ex vltima volūtate: vt. l. fideicō. ff. fi. de lega. iij. ⁊ de hoc etiā plene per Barto. in. l. stipulationes nō diuiduntur. in cōnibus. † Quinto ⁊ vltimo collige q̄ potest agi ad factū non vt precise actor ipsum cōsequaf: sed vt consequatur cōdemnatiōnē ad interesse si non fiat ⁊c. hic tripliciter ponif practica in l. j. de act. emp. quā Bartol. examinat in. d. l. stipulationes. ⁊ ad istū articu. adde que dixi in. ff. ex his. ver. sed quo casu. quando ageret cōtra vnū solum ex heredibus promissoris: de materia autē istorū tex. super glo. distinguit: sed nō perfecte tangitur in Spe. de arbi. ff. fi. ver. quid si plura. et verū. an autem. vbi oīno vide sed plenius in. ff. cato.

2 ☞ Si nomine bene. pmissum est aliquid indiuiduum vt domum fabricare: an vno ex heredibus pmissoris contrafaciente: possit stipulator a quocunq̄ ipsorum petere totam penam. et nume. ff.

3 Si eam consecutus est ab illo qui nō venit cōtra an ille recuperet oēs expensas ab eo qui cōtra venit. ⁊ nu. 2.

4 Stipulatio rem restituī an diuidatur inter heredes: ⁊ quid in stipulatione rem tradi.

5 In stipulatione facti indiuidui quando vno ex heredibus pmissoris cōtrafaciente cōmittatur stipulatio nisi ꝑ parte contrafacientis: ⁊ quādo ad solidam penam.

6 Stipulatio amplius nō agi an sit diuidua.

7 Stipulatio an ⁊ qñ cōmittaf insolidū qñ factū est diuiduum ⁊ promissor principalis facit pro parte tantum.
Quid in preparatoriis.
Quid si essent plura facta.
Quid si plures promiserunt.
Quid si contrafaciens fuit impeditus.
Quid in obligationibus dandi.

8 Statutū si dicat q̄ occidens decapitetur nisi habeat pacem ab heredibus offensi: an tūc sufficiat habere pacē ab vno.

Eidem dicemus.

1 Catolibro. † Pena adiecta stipulationi cōtinenti indiuiduū cōmittitur insolidum cōtra oēs heredes pmissoris: vcz̄ quilibet ꝑ hereditaria portione etiā si per vnū tantū ex eis factum fuerit contra stipulationē hoc primo. Sed si stipulatio cōtinet factum diuiduū cōmittit contra illū solū ꝑ portione sua dūtaxat. hoc secūdo. Sed si ipse pmissor veniat cōtra pro parte cōmittitur indistincte insolidū si factū erat diuiduum. hoc tertio et vltimo dicit totus. ff. quē diuide: q̄ primo ponit dictū catonis bimembre vsq̄ ibi: ab oībus. Scdo ꝓsequit vtrūq̄ mēbrum declarando in quo casu locū habeat quodlibet eoū harū ponēdo exēpla. ⁊ de primo membro duo: quoꝝ vnū est affirmatiuum vt ita fieri: aliud negatiū: vt per te nō fieri quominus mihi agere liceat per fundū tuū. de scdo sīr ponit vnum negatiū: puta si. pmisisti nō agere. ⁊ hoc vsq̄ ibi: ⁊ dicere hanc esse rōnem ⁊c. postea in ver. sed videamus. addit exēplū affirmatiuū in stipulatione rati vt si. pmisisti titiū beredēq̄ suū ratum habiturum. Tertio in. ff. idem ponit rōnem diuersitatis inter primū membrū ⁊ scōm vsq̄ ibi: sed videamus. Quarto in illo ver. renocat in dubiū verum q̄ supra posuerat. ꝓ cōstanti. ff. q̄ stipulatio iter fieri ⁊ stipulatio ꝑ te non fieri quominus liceat ibi agere sunt stipulationes facta indiuidui: ⁊ querit an hoc sit verū in stipulatione ꝑ te nō fieri vt sic equipareť stipu. iter fieri an antē sit stipulatio facti indiuidui ⁊ sic equiparetur stipulationi de rato. Ad 3o respōdit q̄ nō eqparef stipulationi de rato: q̄ illa est diuidua: sed potius stipulationi iter fieri q̄ est indiuidua: ⁊ ibi stat tota scrupulositas tex. istius. ff. q̄ certa dicta sunt clara. ⁊ hoc vsq̄ quasi ad fi. ibi: Quis. Quinto vltimo q̄ supra digerat qñ vnus ex heredibus pmissoris fecit contra determinat quid iuris qñ ipse pmissor faceret contra ꝑ parte: ⁊ sit de facto diuiduo ꝓtum ad hoc vt euitet cōmissionē pene: imo cōmitteretur pena insolidum cōtra eum etiā si in modico fecisset contra: ideo dicit Spe. in loco. ff. ꝓxime alleg. q̄ si promisisses dare centū sub pena etiā si nō soluisses. qcir. propter vnum nō soluntū nō cōmitteref pena in totū. facit auf. q rem. de sacrosan. eccle. ⁊ in. l. cōi diui. in prin. ff. cōi diui. q̄ quantum ad penā illa summa de centū est in cōditione. f. si nō soluerit: ⁊ cōditio non recipit diuisionē: sed formaliter debet impleri: vt. l. q heredi. de condi. ⁊ demō. Et aduerte q̄ ipse. ff. fraternizat. cum. ff. item si in facto q est de medulla istius: nā vterꝫ loquit qualiter cōmittitur stipulatio secūdaria ad penā vel interesse: non autē quatr cōmittitur principalis ad ipsum factū indiuiduū. de isto nihil in istis tex. ꝫ Bart. in primis tribus oppositionibus quas hic facit aggrediatur hūc articulum qui magis cadit in. l. stipulationes nō diuiduntur. ex his que ibi no. perficiť nā Bar. hic tangit omnia: sed quedā dicta Ly. et Spe. in. l. ꝓ hereditariis. C. de heredi. act. ⁊ hoc facit causa ordinādi cōmentū suū sed in trib⁹ iste. ff. generalior est q̄. ff. item si in facto. imo ille. ff. cum seq. loquitur dūtaxat de quatuor stipulationibus cōtinentibus indiuidūm. hic vero generaliter de quolibet indiuiduum continente. Item ille. ff. loquit tantū de stipulatione continente indiuiduum: iste vero etiā de cōtinente diuiduū. Item ille. ff. solum loquit qñ vnus ex heredib⁹ pmissoris facit contra vel vni ex heredibus stipulatoris fiat ꝓtra. iste vero tam de his loquit q̄ etiam qñ ipse pmissor facit contra pro parte. et ꝑ illa parte implet vt sibi hoc nō prosit. ⁊ hoc ptz in fi. q̄ autē hic loquitur etiam qñ vni ex heredibus stipulatoris fiat contra ptz circa fi. dum dicit q̄ solus aget a quo fuit petitum ꝫ in precedentibus loquatur qñ vnus ex heredibus promissoris facit cōtra ⁊ sic in facto diuiduo non refert an vnus ex heredibus pmissoris faciat contra an vni ex heredibus stipulatoris fiat cōtra: q̄ neutro casu cōmittit pena etiā mero iure nisi ꝑ parte illius. et hoc dixit gl. j. in fi. in. ff. item si in facto. ꝫ q̄ factū est diuiduum distinguatur inter penā ⁊ interesse: vt ibi distinguit glo. Contra vero. ff. generalior est q̄ iste in vno q̄ hic loquit solum quādo cōmittitur stipulatio ad penam si fuit pmissa ibi vero qualiter cōmittitur etiam ad interesse non fuit pmissa. in prin. text. ibi: certe pecunie. ☞ Sed quid si nomine pene pmissum est aliqd indiuiduum: vt domū fabricare dixit Per. q̄ vno ex heredib⁹ cōtrafaciente potest stipulator a quocūq̄ ipsorū petere totam penā: tamen debet offerre partē estimationis per. l. cum filius. de lega. iij. Bar. sup hoc dubitauit ⁊ indecisum reliquit. Aug. dicit q̄ nihil habet offerre q̄ tota domus debetur ei: ꝫ si eam consecutus est ab illo qui nō venit contra recuperat ille omnes expensas ab eo qui contraueniat. Illud tamen videtur verum quādo factū principaliter erat indiuiduū vt tunc possit agere cōtra quēlibet insolidū ad solidā penā: ꝫ si erat diuiduū cōtra illū solum ⁊ venit contra agit ad totā penā cū effectu postq̄ est diuidua: alias ageret ad partem pene: vt hic ⁊ per hoc expedit quicquid dixit Bar. in. j. q. ☞ In tex. ibi: pro portione heredi taria: sed non cōtrafacientes recuperāt a contrafaciente: vt in ff. item si in facto. ver. ꝫ fami. her. per quē iste tex. supplet. ⁊ ille per istū cū illa verba ibi non ponunt: hoc tamē verū cū agitur ad penā diuiduā. si vero ad ipm indiuiduū qō principaliter deductum fuit in stipulatione tunc cōtra quēlibet agit insolidū sue sit indiuiduum naturaliter vt seruitus: vt in. l. ij. ff. ex his ver. ⁊ ideo sine accidentaliter vt facta: vt. j. eo. stipulationes nō diui. nā multa sunt facta que naturaliter possunt fieri ꝑ parte ⁊ in stipulatione ꝑ parte deduci vt insula fabricare fossam fodere ⁊ fundum tradi: sed postq̄ sunt deducta in totū dicuntur indiuidua vt obligatio descēdat in quēlibet ex heredib⁹ insolidū nec ponitur pro parte fieri vt cōtingat liberatio et sic sunt indiuidua quo ad obligationem ⁊ solutionē nō quo ad contractū. ☞ fallit tamen hoc in stipulatione rem restitui: nam restitutio est factū indiuiduū: q̄ ꝑ parte fieri nō potest etiā naturaliter si fienda est de re mobili: vt in. l. si duo. ff. depo. ⁊ aliquādo de immobili ⁊ tamen obligatio ad rē restituendā diuidit inter heredes sine peruenīat ex contractu bonefidei vt in. l. iij. ff. si heres. ff. cōmo. sine sit actio stricti iuris: vt in. l. in cōditione. ff. de cōdi. fur. et. l. si plures. de ve. vi ar. nō sic in stipulatione rē tradi que est diuidua sicut ⁊ alia facta quibus cōparaf: vt ptz in. d. l. stipulationes non diui. ꝓpter qō dicit Bart. ⁊ ipsam esse indiuiduā quo ad obligationem. Et assignat rationem diuersitatis quia rem tradi habet naturā mixti facti in alijs quia statim post morā succedit

succedit in ea obligatio: vt in ea. l. ptz. ideo etiā in hoc sequitur natura alioū factorū: vt sit indiuidua quo ad obligationem. Sed obligatio rem restitui participat de natura dationis: q̄ ꝓpter solā morā nō statim succedit obligatio ad estimationē: sed re perempta bene succedit. ⁊ in hoc participat naturā facti: ideo in ea seruaf mediā via: vt sit diuidua quo ad obligationē: ⁊ indiuidua quo ad solutionē. ⁊ istud fuit de mente Dy. q̄ oīa facta posuit in duo membra: ⁊ rē restitui in alio membro reiectis opinionibus multoꝝ qui dicebāt obligationē rē tradi nō differre ab obligatione rē restitui nec eōuerso: sed esset fienda differētia ex quo ℑctus descēdant a bonefidei vel stricti iuris: ⁊ alij dicebāt an ℑctus qui celebrat verbis an ex eo q̄ celebrat re. quas oēs opi. Bar. reprobat ꝑ illā. l. de cōdi. fur. ⁊ hec oīa plene ꝑ eū in. l. stipulationes nō diuiduntur. in. viij. ℑio. Sed cōtra Bar. argue q̄ obligatio rem tradi sit indiuidua primo q̄ licet in ea statim post morā succedit obligatio ad estimationē: attamen si debitor hꝫ facultatē rei tradende potest precise cōpelli ad tradendum ⁊ sic participat natura dationis: vt not. in. l. j. in prin. de act. emp. in glo. que etiā firmat. ⁊ tenet Bar. in. l. stipulationes nō diui. in. viij. q. ver. ad tertiū venio. ꝓterea Bar. in tertio cōtrario illius legis dicit q̄ obligatio fundum tradi nō est indiuidua ea rōne q̄ pars tradita nō afferat vtilitatē tantā respectu partis quantā tota respectu totius imo affert ꝫ ideo est indiuidua ne si cōtrarium diceremus ꝓtingat q̄ in duabus reb⁹ fiat sol. q̄ si tradat partē liberaref ab illa ⁊ ad alteram nō poterat precise cōpelli: sed liberaretur soluendo interesse: ideo dicitur indiuidua ꝓpter boc solum ne in diuersis rebus cōtingat so. fieri. Sed istud fundamentū falsum est: imo potest compelli precise ad alterā partē si hꝫ facultatē tradēdi: vt. ff. digi. et sic illud incōueniens non potest resultare ⁊ posito q̄ esset verū nō sequit ex eo q̄ esset indiuidua quo ad obligationē: vt ptz in obligatione generis ⁊ alternatiua q̄ sunt indiuidue illa rōne tamē diuidue quo ad obligationem: ꝫ indiuidue quo ad solutionē: vt in. l. ij. ff. j. in fi. ⁊ ibi no. in vlt. gl. mag. ⁊ etiā in. ff. ex his in. j. col. Preterea tex. habemus multos ꝙ obligatio rem tradi ex vltima voluntate diuidit inter heredes: vt. l. turpia. ff. fi. et. l. si tibi homo. ff. si fundū. de leg. j. cū multis si. ideo vī dicendum q̄ eiusdē sunt nature cū obligatione rem restitui. Et hoc quidā dixerūt dicētes q̄ ꝫ in. l. stipulationes nō diui. rē tradi. iungitur cum alijs factis solū assimilat eis in hoc q̄ est indiui dua sicut ⁊ alia facta nō tñ per oīa sed quo ad sol. tñ: alia vero etiā quo ad obligationē. et hoc maxime vī verū qñ ordinaf ad traditionē dñij vel quasi dñij vt est illa qua tenef vēditor. nam puto sine dubio eā diuidi inter heredes. ⁊ hoc est vtile: q̄ nō dz agi nisi ꝑ parte cōtra aliquē istorū: ⁊ cōdēnatio fieri ꝑ parte: ꝫ traditio nō possit ꝑ parte fieri: vt in. l. si duo. in fi. ff. depo. si agere tur restitui insolidū puniret tanq̄ plus petens: sed do. Rapha. tenet cōuerso q̄ obligatio rem restitui est indiuiduā: sicut obligatio rem tradi. ⁊ ad hoc. l. iij. ff. si heres cōmo. Ridit q̄ dz intelligi in obligatione secūdaria q̄ cōtrahitur ad estimationē quia res nō restituit q̄ est vna truffa ⁊ nō potest tolerari: ⁊ expresse cōtra illā. l. in cōditione. de cōdi. fur. vbi cōdicitio furtiua diuidit. ar inter heredes: posito autem q̄ obligatio rem restitui vel rē tradi diuidit inter heredes: ſt tamē vnus eoꝝ habet facultatem restituendae vel tradēde: pōt insolidū cōueniri q̄ est mirabile vt det actio in plus q̄ sit obligatio: vt. d. ff. si heres. in fi. hoc tamē qñ decederet ex ꝓtractu bonefidei. Si aut esset actio stricti iuris distinguit an cōcurrat cū ea rei vendi. ⁊ idem quia attrahit ad se naturā illius que est vt detur cōtra possessorem nisi fuerit lis contesta. in ea q̄ diuidit inter heredes sicut actio ꝑsonalis: vt. l. ij. ff. si de ꝓteto. stipu. Sed si rei vēdicatio nō concurrat oatur ꝑ parte cōtra quēlibet: ꝫ vnus habeat facultatē rei tradēde: ⁊ nō cōtra illū solū: vt. l. si tibi homo. ff. cū fundū. de leg. j. ſm Bar. qui in hoc secutus est Dy. qui dicit ista verba in l. si fundū. ff. si tu ex parte. ad le. fal. ⁊ sic Bar. sentit ꝑ hoc q̄ obligatio rem tradi: qñ cum ea cōcurrat vēditio sit diuidua: ⁊ non detur nisi ꝑ parte cuius contrarium voluit in. l. si stipulationes. Ego autē dico in hoc vltimo arti. q̄ est in obligatione rem restitui cū habeat similitudinē cū rei vendi. sit verū indistincte q̄ siue sit bonefidei siue stricti iuris: ꝫ diuidatur inter heredes si vnus solus habet facultatē rei restituende solus ipse possit cōueniri insolidū etiā si cū eo non concurrat rei vendicatio ꝑ illū. ff. si here. ⁊ l. si plures. de ve ⁊ vi ar. Distinctio vero Dyn. locum habet in obligatione rem tradi. ſam. Il. alleg. per eum de illa tamen loquunf: vt si cū ea concurrat rei vendicatio detur insolidum contra illū ꝫ sit personalis: vt not. gl. in. ff. si tu ex parte. als secus: vt in. ff. si fundum. ⁊ per predicta sunt expedita que tangit Bart. in tribus primis oppositionibus per multa

a verba cū distinctione posita per eū satis infrascata: a ⁊ etiā ea que not. in. l. stipu. in. viij. contrario. ⁊ partē de his que ipse no. in. iij. oppo. eiusdem. l. ☞ In tex. ibi: veluti vel si fieri vel nō fieri. dic prima stipulatio iter fieri esset stipulatio seruitutis. secūda vero simplicis facti personalis qō tñ dic: vt dixi in. ff. item si in facto. Sed tūc oppo. q̄ si stipulatio iter fieri est stipulatio seruitutis: ergo est hic casus qui stipulatur factū: q̄ si supra dictum ⁊c. contra ea que dixi in. l. i. ff. si ꝑ interdū stipulor seruitutem vie vel itineris: ⁊ tunc est stipulatio dandi: ⁊ nullū conti net factū nec tenetur. pmissor nisi pati: tamen istud pati non est in obligatione: vt ibi dixi nec tenef aliquid facere: vt. l. quoties. la. j. de seruī. Sed si stipulor iter fieri vel viam tūc stipulor seruitutem etiam ⁊ factū: puta vt sternas locū per quē habeam intrare: ⁊ cōcedas mihi ius itinerandi. ⁊ hoc voluit dicere glo. hic q̄ cōtinet vt iter fiat ⁊ p: estetur: ⁊ tunc pōt ꝓcedere opi. ibi no. q̄ cōtinet ius ⁊ factū: ⁊ vtrūq̄ est in obligatione. † Aduerte aūt q̄ illud qō hic dr vt vno ex heredib⁹ pmissoris cōtra faciente in stipulatione facti indiuidui cōmittaf stipulatio ad solidam penā vel interesse recipit quadruplicem limitationē. Prima est qñ stipulatio esset pretoria ad factū als ꝓpter equitatem pretoris nō cōmittitur nisi ꝑ parte cōtrafacientis: vt est casus singularis ſm intellectū Bar. i. l. penalis. ff. inf. ad le. fal. facit. l. j. ff. incertā. de ꝓto. stip. hoc tñ verū in heredibus pmissoris: ꝫ in ipso principali pmissore secus q̄ cōtra ipm cōmittef insolidum: ꝫ esset pretoria: vt in. d. l. stipulatione. de dā. infec. ⁊ hic ꝑ Bar. in. ij. q. Scda ꝓcedit qñ ex cōtrafactione vnius bene dis auferreť totū cōmodū stipulationis vt in illa stipulatione per te nō fieri quominus mihi agere liceat: vt ptz in ver. vt in illa als secus: pone exemplū in facto affirmatiuo si qs pmisit mihi facere domū sub pena: vnus ex heredib⁹ nō vult facere ⁊ sic venit cōtra: alius facit totam domū: certe ꝫ factū fit indiuiduum tamē nullū cōmodū mihi auferet ex ꝓtractione vnius q̄ in nihilū pena cōmittit. ⁊ hoc dico per istū text. a Scio sensu: q̄ cessat ratio de qua hic. Tertia limitatio qñ obligatio descendit ex ℑctu defuncti als solus cōtrauēniens teneret: vt in. l. de pupillo. ff. si plurib⁹. de no. ope. nun. ⁊ l. fi. ad fill. Quarto qñ descenderet ex cōtractu defuncti tñ actio esset bonefidei: q̄ cōtra solū contrafacientē cōmitteret insolidum: vt in. l. in depositi. ff. depositi. cū. l. seq. ⁊ l. ex incōmodato. ff. si ex facto. ff. cōmo. vel dic melius q̄ ibi nō agebāt ad interesse ex pmissione defuncti: q̄ obligatio depositi contrahitur solū ad rem restituendā non vt dolus malus adsit tamen venit ex dispositione legali: ideo si vnus ex heredibus dolum cōmittat obligatio legalis: licet ex eodē contractu descendit non contrahit nisi contra illū solum: sed quando descendit ex pmissione defunctivt q̄ expresse promisisset dolū malū nō cōmittere in deposito: vt in prin. huius legis: tunc vno ex heredibus cōmittente obligatio ad penam vel interesse cōmitteret cōtra oēs heredes. ⁊ ita intelligo illas leges per illū tex. q̄ tunc de directo veniret contra pmissa per defunctū. ⁊ hec est veritas ꝫ doc. non tangant. Sed si oēs heredes cōmitterent dolū etiā nō precedente illa promissione: tunc aut non in restituendo: ⁊ quilibet teneť ad estimationē ꝑ parte aut alio modo in faciendo vel negligēdo: ⁊ tunc quilibet teneť a insolidum: ⁊ habent tanq̄ plures rei debendi licet reuera non sint ⁊ vno soluente alij liberantur ⁊ hec habenť in. l. si duo. ⁊ in l. si vt certo. ff. si duobus vebiculū. in fi. ff. cōmo. que sunt. ll. difficiles ⁊ per ista sunt expedita omnia que tangit Bar. in quarta opp. cū seq. vsq̄ ad distinctionē suā quā facit post eas inclusiue ꝫ per multa verba ⁊ sua distinctio nō est necessaria q̄ per ꝓdicta intelligitur quicquid in ea boni est sine confusione. ⁊ iste est primus articulus principalis pertinens ad materiā huius. ff. 6 ☞ In tex. ibi: veluti amplius nō agi. no. q̄ ista stipulatio est diuidua sed hoc verum ſm Dyn. qñ actio prima cōpetebat ad diuiduum vt est hic secus si ad indiuiduū vel ad speciem. ⁊ hoc etiam tenet Bar. in. v. q. Item intellige tex. q̄ pena cōmittat ꝑ parte si vnus ex heredibus venit cōtra si nō fuit opposita exceptio agenti: sed si fuisset opposita: ⁊ obtinuisset opponens nō cōmitteret pena in aliquo: q̄ non debet habere penā ⁊ restituī vt in. l. sticbū. ff. si pactū. ff. de pact. et. l. apud celsum. ff. labeo. de do. except. nisi esset apposita clausula rato manente pacto: vt in l. qui fidem. de transact. q̄ autem dixi in stipulatione amplius nō agi. Item ſm Ange. in stipulatione de nō mouendo vel faciendo querimoniā: de quib⁹ in. l. nō solū. ff. si status. de ꝓcur. ℑo in stipulatione titiū beredemq̄ suū ratum habiturū. dicit Bar. hic in ij. q. q̄ in illa stipulatione cōmittit pena ꝑ parte contrafacientis tantum etiam si actio prima cuius occasione interposita est erat sup indiuiduo si talis stipulatio rati erat pretoria ꝑ illum ff. iul. sed si nō erat pretoria tūc idē qō in stipulatione amplius non agi. Ultimo qō dicitur hic habet locū in stipulationibus facti diuidui: sed in stipulatione dandi nō licet actio fit indiuidua: q̄ vno ex heredibus dante: ⁊ alio non dante committitur

a ☞ Infrascata. d. Aleg. dicit ꝺ saluari posse opin. Bar. ꝫ Ro. etiā contra Bart. teneat vide hic ꝑ eum.

Universidad del Rosario | Archivo Historico

pena insolidū: vt ff.l.progt.§.fi.ꝛ hic in gl.que incipit.ff.l.progi. qō dic vt ibi declarabo:ꝛ per predicta sunt expedita:ꝛ alia que Bart.tangit in sequētibus oppo.post predictā distinctionem scdam vsq; ad tertiā distinctionē inclusiue vsq; ad' questiones; 7 ls per plura verba. ¶ Tꝛ In fi.teg.ibi Quis ipse dns.idest principalis promissor. ISto.ergo q; etiā quando factū est diuidundū si principalis promissor facit pro parte tantū committit stipulatio insolidū qō intellige etiā si prima stipulatio esset pretoria: qꝛ equitas pretoris nō iuuat cū vt possit totū facere: ls bene iuuat heredes.limita tamē quādo interuenit stipulatio penalis a|s ad interesse cōmitteretur solū pro parte pro qua venit ꝯtra vt.ff.rē ra.ba.si procurator. Item scdo locū habet hoc in extraiudicialibus vel etiā in iudicialibus decisorijs: vt.ff.l.progi.§. fi. secus in ppatoratorijs in quibus committit pena insolidū mero iure. Sed obstat exceptio de exꝛtate: qꝛ in illis mittius ꝓcedi tur ad hoc est casus in.l.si seruus.§.si pluriū.si qs cau.qō dicit ibi dicit. Tertia limitatio est qñ eratynū factū: ꝛ ipse fecit ꝑ parte: si autē plura.ꝛ ipe fecit vnū ꝛ aliud nō: tunc pena committit ꝑ parte niſi fuerit dictū expresse contrariū q; cōmittat si ꝑdicta vel aliqua predictorū obseruata nō fuerint: et ita cōiter dicunt notarij: ꝛ hec habent ī Spe.de arbi.§.fi.ver.qd si plura. Quarta limi.qꝛ loquit qñ esset vnus solus debitor: ls si plures.ꝛ vn' faceret partē suā alius nō esset idē qō in pluribus heredibus vnius debitoris: vt not.in.eo.§.versi.vt autem. Ultimo limita oīa predicta vbi nō faciens fuerit impeditus: qꝛ tunc de equitate penā euitat tā in obligatione facti per.l.si vehēda.§.idem iuris.ad.l.rho.de iac.q; in obligatione dāni ſi ꝓpter pauperta tem superuenientē nō dedit: vt in Spe.de loca.§. nunc vero aliqua.ver.ggix.qō etiā tenuit Jac.bu.in.d.§.si pluriū.ꝛ Bar. hic. Jtē illa distinctio inter dationē ꝛ factū: licet fiat de iure ciuili nō fit de iure canonico: vt no.in.c.suam.de pen.ꝛ ex predictis habes quicquid est hic vtilitatis exceptis duabus.q. vltimis quas ponit hic Bar.de quibus tamē tetigi in.§.item si in facto.ꝛ.§.cetera. ¶ Ultimo Ange. dicit hic aliqua bona verba quādo statutū diceret q; occidēs decapitet niſi habeat pacem ab heredibus offensi.an sufficiat habere pacē ab vno.nā Bar. tenet q; nō: sed requirat maior pars Ang.videt dicere q; in ma iori parte nō debet cōputari mulier[a] quoniā ad ipsam nō pertinet vindicta sanguinis nec manualiter eā facere teneat ꝑ gl. que est in.c.i.§.bo autē no.in fi.mag.glo.qui feu.dare pos.dicit etiā q; si vnus ex heredibus esset de familia vel cōsortio occisi: ꝛ alij essent extranei ille solus ꝓferret omnibus quoniam ad ipsū petine vindicta plusq; ad alios.ar.l.j.cū seq.de libe.cau. ꝛ.l.iul. si quis omiſ.causa testa.ꝛ remittit ad no.ī addi.Spe.de treug.ꝛ pace.vbi alique questiones no.ponunt circa hunc articulum.dic ꝛ vltimo q; ante condēnationē factā de crimine sufficeret habere pacē ab vno per.l. sub hac. qui ꝛ a qui. ꝛ si facta esset alijs ꝓsentibus: ꝛ nō cōtradicentibus: etiā post condēnationem sufficeret: qꝛ viderent alij cōsentire per.l.cōstilio.§.fi. de cura.furio.ꝛ idē si essent absentes ꝛ scuissent ꝛ potuissent prohibere: ꝛ nō fecerunt nec ꝓhibuerūt. Paulus.

a ¶ Mulier. vide ad hoc qō voluit idem Ang. cōſi. cclxxxvij.ꝛ vide que posui.ī.i.§. ex bis.

b ¶ Cōsuluisse. vide eūdē §l.ccxv. Lu.ro.§l.lxxiij. Frā. de arc. cōſi. cvij.

Si is qui. ¶ Stipulationes de quibus hic licet cōtineant factū indiuiduū quatenus tamē cō mittuntur ad penā vel interesse dicunt diuidue.b.d.facit quod no.glo.in.l.ij.§.j.qui incipit.qui viam.ī.eo.in fi. ¶ Jn text. ibi pluribus heredibus relictis subaudi: ꝛ omnibus fuit res euicta qꝛ vēditor nō defendit vel qꝛ nō plene.ꝛ si omnibus heredibus stipulatoris fuit contra factū: ꝛ in hoc differt a precedentibus.§.qui loquunt quādo vni tantū vel ab vno tatū expheredibus fit cōtra ꝛ ista stipulatio est penalis quatenus duplū excedit simplū ꝛ cōtinet principaliter factū indiuiduū qꝛ promittit de faciendo qō nō pōt fieri pro parte vt in fi. Sequētes autem stipulationes cōmittuntur ad interesse ꝛ similiter principaliter cōtinet factum indiuiduūvt in exēplis qō declara vt colligitur ex glo. ¶ Jn text. ibi ex parte recepta sunt iste text. innuit qō aliud si ex parte stipulantis vt in exēplis.ī. positis. ꝛ aliud in heredibus promissoris vt statim sequit sed ista nō est eius intētio que diuidua sunt ex parte vnius: sunt etiam ex parte alterius. vt.ī.co.l.ij.§.ex bis. sed vult dicere q; ls illud qō cōtinent iste stipulationes scdario vt pena vel interesse sit diuiduum vt in exemplis supra positis illud tamē qō continet principaliter qō incumbit promissori ne stipulatio ad penā vel interesse cōmittatur est indiuiduū. Et no.q; defensio est indiuidua: qꝛ non potes me defendere pro parte: ꝛ pro parte nō vt equites penā: ꝛ ita loquit hic. Similiter si cōtra te ago nō potes te defendere pro parte: ꝛ pro parte non sed si sunt plures cōhenti. ꝛ vnus se defendit alter nō pōt expediri iudiciū: ꝛ differri quo ad aliū: vt L non id circo.ī.de iudi.ꝛ.l.de vnoquoq; de re iudi. ꝛ vtrobiq; per Bar. sufficiēter. ¶ Jn gl. que incipit stipulatio. ibi: qua agitur: vt destruat qō factū est: imo qꝛ agatur ad interesse: qꝛ non fuit destructū: illa enim que datur ad destruendū competit cuilibet insolidum ſm docto. qui reprehendunt hanc glo. cum distinctio nō possit fieri pro parte: sed intentio glos. fuit q; licet nō possit pro parte ob.tamē actio ad destruendum cōpetit cui licet pro parte sicut videmus in actione depositi.ꝛ commodati que dātur ad restitutionē rei:ꝛ diuidunt inter heredes vtriusq;.ꝛ tamē restitutio nō pōt fieri pro parte vt in.l.si duo.§.depo. ꝛ in.l.iij.§.si heres cōmo. sed quicquid sit in illis in hoc doc. tenent qō dixi. in alia glo. mag. vel scdo hec vera scōm. oēs. ¶ Jn fi. glo. ibi sed secus in heredibus fructuarij: ista glo. nō bene loquitur innuit enim q; finito vsufructu per mortē vsufructuarij:ꝛ heredes eius teneant ad restitutionē vsufructus qō nō est verum qꝛ ille redit ad ꝓprietatē ipso iure: sed dic q; tenet ad restitutionē rei corporalis in quā habuit vsumfructū ꝛ de hoc loquitur tex. q; nō potest fieri pro parte.

2 ¶ Verbum merū quid importet.

3 Introducta per statuta quādo dicant ciuilia ꝛ quādo pretoria.

1 **Stipulationum.** ¶ Hic ponit tertia diuisio stipulationū quadrimembris: nā omnis stipulatio siue contineat dari siue fieri: item sit diuidua siue indiuidua vel est iudicialis vel pretoria vel cōuentionalis vel cōis. de quibus pone exemplū: vt in tex. vsq; ad.§. stipulatio. Et aduertendum qꝛ scōm membrū de stipulatione pretoria recipit aliaz diuisionem bimembrē: qꝛ oēs pretorie vel sunt iudiciales vel conuentionales vel cōes.ī.de pteto.stipu.l.j.in prin. ꝛ sic iudiciales ꝛ conuentionales:ꝛ cōmunes de quibus hic nō sunt pretorie nam aliquando reperiuntur pretorie:ꝛ loquit ibi. aliquā do nō loquitur hic ꝛ sic soluitur contrarium prime glo. ¶ Jn tex.ibi mero iudicis officio: eppone iudicis. scilicet pretoris vicentis:ꝛ dic mero qꝛ pretor moriuus de illis se nō impedit nec eas adimuerit per sua edicta: sed iudex qui cognoscit de causa cum debeat habere equitatem pre oculis: vt in.l.q; si ephesi. de eo qō certo loco. facit ea interponi vbicunq; equitas suggerit: vt est casus de dolo: vt in.l.creditor. de pig.ac.ꝛ.l. si post actum de rei ven. ex equitate illarū. ll.ꝛ etiam si esset casus in quo per nullam.l.prouideretur.ꝛ iudici videret equū interponi cautio nem posset facere interponi ea ex arbitrio sibi dato a lege per illam.l.q; si ephesi. pretorie vero sunt que prouenīunt ex mero pretoris moriui officio vt sunt ille que fuerūt inuente per ꝓtorem in suis edictis: de quibus.ī. de pteto.stipu.cum tit.seq.ꝛ in tit. de dā.infec.ꝛ in ti.vt leg.no.ca.ꝛ ideo dicuntur ex mero pretoris officio: quia pretor viuus seu iudex nihil ex suo arbitrio pōt augere seu minuere de eis: sed debet sequi formā traditā ex edicto pretoris: vt.ī.eo.l.ex conuentionalibus: ¶ ꝛ sic no. significatum huius verbi merū nam dicit. idest purū sine administratione alterius.ī.de iurisd.om.iudi.l.imperiū. per qō dicit Ange. se consuluisse[b] q; si statutū diceret q; a mera interlocutoria nō poterit appellari: ls a nō mera sic. Sed si iudex pronūciauit instrumentū mandandū fore executioni poterit appellari: qꝛ licet sit interlocutoria tamē nō mera: qꝛ illa est mera que fertur inter principiū causeꝛ finē: ꝛ sic post eā sperat diffinitiua: vt no. in Spe.de sen.iudi.§.j.circa prin.ꝛ aliā post se nō expectat diffinitiuam: ls si interlocutoria qꝛ nō seruato ordine iudiciario qui debet seruari in diffinitiua: vt.l.prolatā. C.de sentē. Et dicit q; multi doc. bononie se subscripserūt: ls quidā Padue cōtradixerunt ꝛ placet sua determinatio. ¶ Jn glo.mag.ibi: ite differunt qꝛ pretorie ꝛc.hec vera: vt patet ex his que dixi super litera: alie due differētie glo. videt ponere nō sunt vere: quarum vna est q; pretorie interponant iudicis officio nobili indice adito ꝓncipaliter ob hoc ipsum iudiciales vero iudicis officio mercenario indice adito principaliter ꝓpter aliud nā ls frequenter ista cōtingant tamen nō semper: vt videmus in cautio ne rati que est pretoria: ꝛ que petit a procuratore actoris: nā in dex fuit aditus ꝓpter aliud per ipsum procuratorem: ꝛ reus per modū exceptionis: ꝛ sic officio mercenario petit ea interponi: ꝛ econuerso. Reperit cautio iudicialis peti officio iudicis nobili iudice adito ob hoc ipsum vt in casu.l.in omnibus.ī.de iudi.nā illa cautio nō est pretoria quādo peteret ab eo qui tenetur in diē vel sub cōditione ex cōtractu inter vnos: ls est iudicialis ex equitate illius.l. Aliā differentiā ponit glo. que dicat q; ꝓ pretoria stipulatione nō pōt aditi nisi iudex ordinarius subaudi habēs imperiū: sed iudicialē pōt facere interponi qui libet iudex etiam delegatus vel magistratus municipalis habens simplicem iurisditionē: illa differentia dependet a precedenti: qꝛ si precedens esset vera illa etiam esset necessaria: quia que expediuntur iudicis officio nobili sunt de imperio: ꝛ non possunt expediri per aliū qua vero mercēnario sunt de simplici iurisditione: ꝛ deseruiūt actioni ꝓpositē: ꝛ ea que iure actionis expediuntur sunt de simplici iurisditione: sed qꝛ illa nō est

vera nec

vera nec etiaz ista. vnde dic q; siue sit pretoria siue iudicialis si ꝓ eo interponenda principaliter iudex adeat' dz adiri ordinarius habēs imperiū: si aūt incidēter tūc etiā delegatus qui de cā cognoscit: ꝛ glibet alius inferior pōt facere eā interponi. Circa fi.gl.ibi cōes aūt sunt: nec in ista pte gl. sentit: nō enim dz inſpici principaliter vel secūdario ad cognoscendū q; sint cōes: sed est dicendū q; ille sunt cōes q; reperiunt in qbuscūq; casibus ꝓuisis a pteze mortuo.ꝛ in qbuscūq; nō: sed ab alijs legū cōditoribus vt ptz in stipulatione duple q; inuentione aialium ꝓuisa fuit ab edicto edilitio curulitio qui erāt ptores.ꝛ in qbuscūq; nō sed ab alijs: vt ꝓ eo rebus ꝓtiosis. ideo sumēdo istud verbum generaliter. ista stipulatio duplex est cōis dz intelligi mō quo dixi. Jtē ptz in rem pupilli salua fore q; qñ ꝓestat pupillo fuit pulsa a ptore.ꝛ qñ ꝓestat cōtutori nō fuit a ptore puisa: ls per alios iurisconsultos: vt ī.ll. hic allegatis in gl. ¶ Ultimo Bar. dicit hic vnū. ꝑpter qō semp allegat ꝓ si aliqua introducanꝫ ꝑ statuta si quidē facta essent a pplo vel cōsilio generali qō repre sentat pplm: vt no.gl.q; fit lon. cōsue sup rubrica nō dicerentur ptoria: sed ciuilis si aūt ab aliquo magistratu ppetuo vel tpali: a vt a comite vel marchione[a] epo vel legato de latere dicerē[t] pretoria facit.l.forma.C.de offi.pfec.preto.ꝛ est hocvtile qꝛ pretorie requirunt fideiussores: posito q; per verbū cautio esset: puisum vt.ī.de pteto.stipu.l.ptorie satisdationes. sed ciuiles inuente p hoc verbū cautio nō requirunt fideiussores vel pignora: ls sim plicem ꝓmissionē solennē: vt in.l.sancimus. C.de ver.sig. Jtez qꝛ actiones descendentes ex edictis ptorijs sunt annales ls edicta sint perpetua sed ciuiles sunt perpetue: vt.l.ij.C.de cōſti.pecu. hoc tū vltimū est in ptorijs penalibus vel q; danꝫ ℥ regulam iuris cōis ex aliqua specialitate: vt.l.in onerarijs.§.ſz cū testes de act.ꝛ obli.non in persecutorijs:ꝛ que dantur scōm regulam. qō dicyt institu. de perpe.ꝛ tempo. actio.

2 ¶ Dominus cōstituendo procuratorē ꝛ in instrumēto relenando ipsum ab onere satisdādi si promittat de iudicato solūdo scōm vsum consuetum an hoc sufficiat.

3 Differentia inter promissorem ꝛ fideiussorem.

4 Si dico promitto tibi qō do: an ista promissio valeat nisi conti neat aliquid in futurum prestandum.

5 Si in instrumēto dicat talis vendidit ꝛ tradidit tibi presenti ꝛ stipulanti quid operetur istud verbum stipulanti.

6 Jn donatione an veniat euictio.

1 **Stipulatio autem est.** ¶ Stipulatio sumit ꝓ interrogatione ꝛ rīsione.ꝛ dz cōtinere aliqd in futurū prestandum: satisdatio vero sumit ꝓ principali obligatione ꝛ accessoria puta fideiussoris. b.d. vsq; ad.§. si sortē. ¶ No.in.§. satis autem ꝓ illa.q.quā ponit Ly.in.l.j.C.de satisd.ꝛ Bar.sup rubrica iudi.sol.qñ qs cōstituit ꝓcuratorē ꝛ in instō releuādo[b] ipm ab onere satisdandi ꝓmittit de indicato soluendo scōm vsum cōsuetum: vtrū hoc solū sufficiat an etiā requirat q; ꝓcurator se obliget aduersario de indicato soluendo: ꝛ videtur hec secunda pars vera: qꝛ cū regula sit q; q aliū defendit mādato vel fine teneatur satisdare de iudic. sol. vt in.l.i.§.fi. seu pe. de. pcu.ꝛ.l. muntus.§.j. non dicitur satisfidisse nisi interuenerit principalis satisdatio.ꝛ etiā accessoria: sed si ipse se nō obligaret non in teruenīret nisi accessoria ipsius dñi.ꝛ istā partem videt tenere Ly.ꝛ fuit prima questio que sibi fuit cōmissa qñ rediuit de studio ad terram suam. dic vt in dictis locis habet. ¶ No. etiā de ex ꝓmissore:ꝛ que differentia sit inter ꝓmissorem ꝛ fideiussorē no.in aut. de fideiuſ.§. sed neqꝫ.no. etiam. in fi. q; fideiussor vel alius exꝓmissor nō obligatur nisi in verbis.ꝛ sic per stipulationem vt in.l.blanditus. C.de fideiuſ. aſs non dicerētur ꝓmissio fideiussor vel exꝓmissor: sed potest dici constitutor: vt in ti.de consti.pe. ¶ Ultimo glo.hic dicit q; si dico promitto tibi quod do. ista promissio nihil valet qꝛ debet continere aliqd in futurum prestandum non de presenti vel preterito nec ob.ll. allegate in glo.qꝛ in illis est infinitum quod complectitur omne tempus ſm glo.quod no. Barto. super ista glo. dicit plura verba:ꝛ Ang. dicit qō glo. dicit verum intelligiē minus in quibus loquitur quando quis loqueretur in prima personaꝫ vel secunda: sed quando in tertia: vt cōtingit in instrumentis in quibus notarius loquitur in tertia persona locum habent verba Bar. mihi non placet iste modus loquendi: qꝛ non debet esse differentia an in prima vel tertia persona loquatur vt no. Jn no.in.c.dudum. Sed dico[c] q; aut loquendo per verba ꝑsentis temporis vel preteriti tpis quis nō refert se ad actū suū sed aliud qō dicit esse vel fuisse: puta promitto qō iste seruus quē tibi vendo est sanus nullū habens in se vitiū vel qō nō est alteri obligatus vel vēditus vt quotidie apponiꝫ in instrumētis ꝛ tunc ista verba sunt obligatoria qꝛ videtur ꝓmisisse inter esse si cōtrariū reperiatur.ꝛ iste est casus in.l. si ita quis.ī.alle-

per glo. aut refert se ad actum suum.ꝛ tunc aut nō apponitur verbū promitto ꝛ pōt se obligare: ls fit de presenti puta do vel dono tibi centū q; sunt in presentia nostra. nā ex hoc verbo orit obligatio ꝛ actio qꝛ videor in futurū tradere: vt.l. si qs argentum.C.de do.ꝛ hoc volui gl.in.l.ad eū.cum fi.gl.mag.ſ.de do. dū dicit bodie ista ratio cessat ꝛc.aut apponiꝫ verbū promitto vt in terminis gl.ꝛ tunc nō valet, ꝑpter repugnantiā vt in hac gl.quā no.ꝛ ꝓ predicta rūdetur ad id qō quotidie contingit ꝛ reperiꝫ in instrumētis ꝑ talis vēdidit ꝛ tradidit tali presenti ꝛ stipulanti. Quid operaꝫ illud verbū stipulanti cum illa verba vendidit ꝛ tradidit sint de preterito:ꝛ stipulatio requirat aliqd de futuro vt hic. rūdetur qꝛ cū in vēditione veniat euictio operatur quo ad eam vt videatur eam fuisse stipulatus. Jdē si nō venit euictio esset actus qui haberet causam successiuam: vt si a dicat instrumentum q; talis fecit talem presentē ꝛ stipulantem vsufructuarium fundi sui. nam cum ꝓprietarius teneatur ad patientiam in futurum videtur illā promisisse. ꝛ istū casum Bar. habuit de facto.ꝛ cōsuluit ita: sed si nō haberet actū succeſſionum nec veniret euictio: vt in donatione: vt si diceret dedit ꝛ tradidit ex causa donationis talem fundū tali presenti ꝛ stipulanti si quidē cōtractus fuit in fundo.ꝛ sic potuit venire realis traditio illud verbū stipulanti nihil operatur: qꝛ nec in futurū pōt aliquid operari nec de presenti pōt donatione obligari: qꝛ si esset obligatus liberaret tradēdo. Sed si ex tra fundū factum esset instrumentū.ꝛ sic non posset importare traditionez in ꝛta no.in.l.predia.de acqui.pos. tunc importarēt obligationē vt teneatur tradere. ¶ Et istud est singulare: et in donatione nō venit euictio qñ incipit a traditione: secus si a promissione: vt in l.aristo.ī.de dona.ſ.fi.ꝛ ibi no.in casu aūt isto venit euictio: qꝛ videt incepisse a promissione:ꝛ hoc perpetuo tene menti: satis hoc pōt colligi per no. hic ꝑ Bar. licet loquaꝫ per verba obscura nec dat bene ad intelligendum.

2 ¶ Pena adiecta solutioni quantitatis an possit bodie peti: cum videatur adiecta in fraudem vsurarum ꝛ an soluta parte sortis committatur pena in totum.ꝛ nu.4.

3 Si arbiter cōdemnauit principalem ad dandū qui postea decessit pluribus heredibus relictis anteq; ſoluerit ꝛ vnus soluat alter non an pena in compromisso cōtenta cōmittat cōtra omnes.ꝛ an compromissum transeat ad heredes.

1 **Si sortem.** ¶ Stipulatio cōtinet aliqd dari vel cōtinet fieri qō, ordinatur ad damnum vno ex heredibus, pmissoris nō dante vel faciente cōmittit pena insolidū cū effectu cōtra omnes ꝓ hereditarijs portionibus qui tū soluerūt recuperant a nō soluēte cuius culpa damnum sentiunt. b.d. ¶ Jn tex.ibi si sortē.ꝛ sic pecunia idē si certā speciem: vt.ī.eo.in executione.§.pe. tunc tū maior est ratio dubitandi: qꝛ cum illa res sit cōis inter heredes promissoris nullus eorum potest soluere nisi partem suam.l.si fundum.§.si libertus. de leg.i. vnde soluenti partē suam nihil potest imputari quare non soluit portiones aliorū:ꝛ sic pena non dicit cōmitti nisi ꝓ parte nō soluentium non sic qñ promissa fuit pecunia. Sed doc. dicunt nō. qō imo pōt soluere ptes aliorū ne inciat heredis ne cogatur soluere de suo: vt in.l.si procura.§.fi ignorans. ī.ad.in aut.si captiui. C.de epiſ.ꝛ cle. fm ¶ Pet. Barto.ꝛ alios. ¶ Jn tex.ibi pena. Sed an bodie posset peti pena adiecta solutioni quantitatis cum videatur adiecta in fraudē vsurarum: vt in.l.cum allegas. C.de vſu.ꝛ vsure sunt bodie prohibite. vide plene per Bar.ī.eo.l.si ita stipulatus sum. ¶ Jn tex. portionem suam. nam principalis obligatio ad sortem dividitur inter heredes promissoris. ideo dicit partē. Sed conditio si nō solueris sortem qō soluas penam non dividitur inter eos: sed omnes loco vnius habentur: vt.l.cui fundū. in fi. de condi. demon.ꝛ hoc voluit glo. vltima. in prin. ideo ne pena cōmitatur implenda est insolidum.ꝛ hec est considerat io huius tex. ¶ Jn tex. ibi pena committeret. ſz insolidū ꝛ cū effectu contra omnes etiā cōtra soluentē qō est mirabile qꝛ soluit qō debebat ꝛ tū incidit in penā: ꝛ nō fuit in mora: sed dic qō ista pena committitur ℥ eū nō ꝓpter morā suaz sed ꝓpter morā aliorū ꝛ eꝫ euentu cōditionis. ¶ Jn tex. ibi donec portio ideo sic soluitur qꝛ coheredibus soluentibus etiā postq; pena erat cōmissa ꝛ afi cōtestatione factā sup ea purgāt moram quo ad se ꝛ quo ad soluentē fi nō fuit opposita dies certa vt.ī.eo.l.si ſiulā aſs secus si esset dies ꝛ pena q; ipediūt purgationē more vt.l.traiectitie.§. de illo. de act.ꝛ ob. ¶ Jn tex. ibi ſnia iudicis. i. arbitri q; cōde nauit ad dandū ipm ꝓncipalē q; postea decessit pluribꝫ heredi bus derelictis aliq; soluerint. ꝛ vnus soluit alter nō vel dic qō cōdenauit heredes ſz tūc debes itelligere q; in cōpromisso fuit actū q; trāferet ad heredes aſs non trāferet vt.l.dicē proferre.§. j.ī.de arbi. glo.tū que incipit cōpromittentium timore huius

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

intellexit tex. quãdo duo cõpromiserunt ⁊ si vno soluente alter nõ tz glo. illa q̃ cõmittat pena ⁊ cõtra ambos: doct. contra q̃ imo cõtra illũ solũ ⁊ ita determinauit Spe. expresse in ti. de arbi. ff. ver. vt aũt. lz doc. nõ allegent ⁊ dixi in. ff. cato. in glo. mag. ibi. illa si quis cautio. ¶ In iudicijs. i. in preparatoriis iudiciorũ in quibus mitius agitur: vt in. l. stipulationes eo. ti. in extraiudicialibus: vt in prima parte. ff. vel iudicialibus decisorijs. vt in scõa pte in quibus durius agit: vt. ff. de arbi. celsus. in prin. cũ ibi no. est ⁊ alia differentia inter istũ. ff. ⁊ illã q̃ ibi stipulatio cõtinebat factũ diuiduum vt glo. dicit. ff in ver. item cõtra. vbi reperit istud idẽ contrariũ hic continebat dationem vel factũ q̃s ad eam ordinabat. Itẽ ibi loquitur in ipso principali promissione implente pro parte in heredibus eius ideo cõgruentius signatus est ille. ff. pro cõtrario. ad. ff. cato. in fi. vbi loquitur de principali promissore: ⁊ concludẽ q̃ hic committitur tota pena ⁊ cũ effectu: ⁊ q̃s põt exigi a quolibet eg̃ heredibus etiam illo qui soluerat partem sua: vt est hic casus circa finem ibi: sed a coheredibus eis satisfieri dz ⁊c. contra quem tex. loquebat in arg. oppo. quã glo. ibi recitanit oũ dixit obstãte exceptione pro parte soluentis. ¶ In glo. ibi. sed speciale: tu dic q̃ ibi factum de quo, hic ordinabat ad dandum q̃s arbiter cõdemnauerat ad dandum ideo reputatur potius datio q̃ factum sicut econtra datio cum ordinatur ad factũ reputatur factum vt no. in. l. naturales. ff. q̃s si facia. de presc. ver. in prin. glo. mag. ⁊ vide q̃s per hoc no. Bar. in. l. cũ proponas. C. de dolo. Bal. aũt ⁊ Ang. dicunt inspiciendum esse per quẽ modum stipulator agat ad penam. nã si dicat q̃ nõ est paritũ sententie arbitri in totũ: tunc quia fundat se in facto: ⁊ illud factum erat diuiduus: nõ põt petere penã nisi pro parte: vt in. ff. cato. Sed si dicat q̃s quantitas ad quã fuit cõdemnatus nõ est tota data soluta: tunc q̃ fundat se in datione poterit petere totã penã. ⁊ ita dicit Ang. de facto in simili obtinuisse Perusij: ⁊ vbi est sta tutum q̃s pena adiecta solutioni quantitatis non poterit peti tanq̃ adiecta in fraudem vsurarũ: ⁊ arbiter cõdemnauerat ad dandũ: ⁊ condemnatus nõ solueratur querebat an pena promissa possit peti. ⁊ dubium erat propter hanc glo. cũ dicit q̃s pare re sententie arbitri est facti: ergo ista pena põt peti tanq̃ adiecta obligationi facti. In contrarium facit iste tex. vbi cõmittit insolidum pena ac si esset adiecta obligatione dandi: ipse dicit inspiciendũ esse tenorẽ libelli q̃s omnino displicet q̃ esset imponere. l. verbis ideo tene q̃s nõ possit peti quocunq̃ modo agat. ¶ In glo. ff. in prin. ibi. de condi. ⁊ demon. cui fundum. in ff. ⁊ sic no. q̃s sicut cõditio est individua quo ad heredes creditoris vt nõ sufficiat eam impleri pro parte quantũ ad cõsequendam partẽ cõmodi: ita nec quo ad heredes debitoris quantus ad exitationem penevidebatur contrarium hoc casu: q̃ tractabatur de dãno vitando: sed in primo de lucro. ¶ In gl. ibi idẽ q̃s de sorte: no. istũ ver. pro eo q̃s no. Bald. C. de his que no. in ig. q. vbi dicit q̃s si promisisti mihi decẽ soluere in certo termino: alias nolẽ pene promisisti fundum. ⁊ soluisti nouẽ tantum ⁊ sic pena est commissa in solidũ: vt in. ff. cato. in fi. ⁊ q̃s no gl. in aut. qui rem. de sacrosan. eccl. si peto fundũ debeo offerre nonẽ ⁊ restituere: q̃ nõ debeo habere sortẽ ⁊ penã: ⁊ hoc idẽ vult ista glo. q̃s si pena consistat in quantitate illa nouem soluta postq̃ non proficiunt ad exitationem pene cõuertunt ⁊ cõpensantur in penã: lz fuissent soluta pro sorte ⁊ pro eius obligatione: nec est hoc nouum q̃ solutũ ex vna cã: si nõ prodest pro illa conuertatur in alteram vt in. l. post rem. ff. de transac. in. ff. ⁊ fm Bart. ¶ In glo. ff. ibi. item no. q̃s quidam dicunt dictũ istorũ esse expresse contra tex. in. l. fi. ff. de eo q̃s certo loc. ideo glo. truffatur de ipso: lz non allegat illam. l.

2 ☞ Interdictio bonorũ reddit quẽ inhabilem ad testandũ ⁊ etiam in testamento testificandum.
Interdictio bonorum qualiter fiat per iudicẽ: ⁊ q̃s interdicatur per legem ⁊ q̃s tales alienare nõ possint: ⁊ an possint se obligare. ⁊ nu. 4.

3 Interdictus bonis in quibus equiparetur furioso.
Qui non potest se obligare non potest etiam bona alienare.
Quid in mulieribus vel filijs si prohibeant ex forma statuti fine consensu consanguineorum vel patris se obligare.

4 Interdictus bonis vel furiosus si iurauerit an teneatur iuramentum seruare.

5 Interdictio bonorũ si fiat non ex causa prodigalitatis an valeat ⁊ auferat potestatem administrandi: ⁊ alienandi.

6 Furioso interdicitur bonis per legem absq̃ facto iudicis.
Quando ei datur curator an debeat citari.

7 Furiosus statim ⁊ prodigus post interdictionẽ factã p iudicez sunt in cura proximi agnati. ⁊ sic eorum tutela est legitima.

9 Interdictio sola an sufficiat vt auferat potestatẽ administrandi ⁊ alienandi.

a ¶ Quocũq̃ mõ. adde vltra ea q̃ hic ponit Aleg. adherẽs Paulo. Pau. a q̃ voluit Raph. cu. 2fi. dlgi. ⁊ date pene quando possint exigi siue sint adiecte facto siue dationi. vide p Lud. ro. cõsi. ccccviij.

An sufficiat sola datio curatoris.
Quid si interdictio esset nulla vel interdictus redeat ad sanos mores.

10 Interdictio si non est facta prodigo sed contrabentibus cũ eo an valeat.

11 Pupillus si est dolica pax quare obligetur naturaliter ⁊ prodigus non.

12 Prodigus cui bonis est interdictum an obligeẽ ex delictis.

1 ¶ Scui bonis. ✝ Interdictio bonorũ nõ reddit quem inhabilẽ sibi ad acquirendũ: sed ad se obligandũ. b. d. ⁊ hz materiam quotidianã: ⁊ vtilẽ. ✝ adde q̃ etiã reddit 2 inhabilẽ ad testandũ: ⁊ etiã in testamẽto testificandũ vt in. l. is cui bonis. de testa. q̃s est mirandũ: cũ isti actus nõ sint sibi prejudiciales: q̃ equiparat pupillo vt in. l. certi cõditio. ff. q̃m. si cer. pet. qui non põt testari nec esse testis in testamento. ¶ In tex. ibi interdictũ est. ff. per iudicẽ vt. l. iul. de cura. fur. ⁊ causa cognita ipso citato non aliter vt. l. obseruare. ff. eo. sunt ⁊ alij quibus interdicitur per. l. vt beretici. C. de here. l. quoniã. ⁊ irretitus crimine lese maiestatis vt l. i. ff. C. ad. l. iul. maiest. ⁊ isti etiã alienare nõ possunt vt ibi: sed possent se obligare q̃ in eorũ pena: ⁊ nõ in fauorẽ fit ista interdictio: sed hic in fauorẽ. ¶ ✝ In 3 tex. ibi acquirit: sed cõtra q̃ equiparatur furioso vt in fi. ⁊ furiosus non stipulatur vt in. l. in negotijs. de reg. iur. Sol. tñ equiparatur furioso quando dissipat: ⁊ se obligat: vt in. l. is cui bonis. de tut. ⁊ cura. da. ab his. non cum acquirit: sed vere furiosus est etiã inhabilis ad acquirendũ: q̃ caret intellectu: prodigus vero nõ caret vere: sed fingitur carere cum dissipat. ¶ In tex. ibi: tradere vero. scz quantum ad hoc vt transferat dominũ: vel etiam possessionem ciuilem: aut naturalem: q̃ esset alienatio: sicut nec pupillus potest: vt. ff. de acqui. re. do. l. pupillus. lz bene potest tradere de facto: ⁊ transferre detentationẽ: sed contra quod etiam possessionem iuris: q̃ ex inutili contractu trãsfertur possessio: non dominum: vt. l. i. ff. si vsor. de acqui. pos. Sol. verum est quando fit ab eo cui nõ est interdicta administratio alias secus: ⁊ dicit Ang. esse notandũ quod qui non põt se obligare non potest etiam bona alienare: q̃ no. pro statutis prohibentibus mulieres sine cõsensu consanguineorũ: vel filiũ sine consensu patris obligare: nec poterit transferre dominum vel possessionem quam habent: in alium Sed hoc est dubiũ: quia iste nõ prohibetur solus se obligare: sed cum sibi interdicta est administratio prohibetur etiã alienare: statutum aũt predictũ loquit de obligatione tantum: vnde cum sit stricti iuris nõ videtur extendi ad alium actum aduersum: tene menti ⁊ pondera: q̃ quotidianum est. ¶ ✝ In tex. ibi. obligari: subaudi etiam 4 naturaliter. ideo nõ potest accedere fideiussor: ⁊ quia furiosus etiam naturaliter nõ obligatur: sed an si iurauerit teneat iuramentum seruare: dicit Ang. q̃s non: q̃ si teneret seruare obligaretur saltẽ naturaliter q̃s hic prohibet ⁊ ista ratio nihil vsnam qui tenet seruare iuramentũ cõpellit officio iudicis non iure actionis q̃ ex iuramẽto nõ orit actio ⁊ hoc pro ex not. per Jnno. in. c. nouit. de iudi. ⁊ per Bar. in. l. si quis pro eo. de fideiuss. ⁊ posito q̃s obligaretur istã obligationẽ prouenientẽ ex metu iuramento nõ põt impedire. l. ciuilis cũ iuramentũ fit de foro seculari. hodie Bar. qui tenet idẽ assignat aliam rõnem q̃ cõtrabendo in sui preiudiciũ facit cõtra. ꝓhibitionẽ huius. l. ⁊ sic peccat mortaliter: q̃ nõ obedit superiori. ideo iuramentum nõ ligat ex quo sequit peccatũ vt in. c. cũ contingat. de iureiur. sed nec ista ratio plz q̃ ista. l. non prohibet q̃s dico q̃s non contrahat q̃ tũc procedet ratio Bar. sed resistit effectui cõtractus dicendo q̃s nõ obligatur. ideo cessat eius ratio ⁊ posito q̃s pro biberet nõ est verũ q̃s peccaret mortaliter cũ ꝓhibitio sit facta eius fauore ⁊ hoc tenent moderni reprobantes opi. Bart. qui vbiq̃ ita tenuit: dicit ergo rõnem quia prodigus nõ hz rectus iudicij q̃s pt̃z: q̃ equiparat furioso: ⁊ in iuramento requirat rectũ iudicium ⁊ cõsensus q̃ res sunt comites iuramẽti vt valeat inter quos est iste vt no. C. de nup. aut. ibi posita. ⁊ ita disputando tenuit Fede. de senis. in. ccc. q. ¶ In glo. ibi: sed cõtra dicit. Istam eandẽ opi. firmat glo. in. l. i. in prin. de cur. fur. lz contrarium videat tenere in. l. is cui bonis. de testa. ⁊ illã videt sequi Bald. in. v. l. i. de cur. fur. q̃ notorium ex fnia equiparant ⁊ vbi est notorius fnia nõ est necessaria: vt. l. emptorẽ. de act. emp. primam opi. sequit Bar. ⁊ cõiter tenet. nã non sufficit notorietas prodigalitatis: vñ si index declarat aliquẽ esse prodigũ. ⁊ sic in duceret notorietas iuris hic nõ sufficeret si nõ interueniret in terdictio bonorũ vel datio curatoris q̃ habeẽ prointerdictione vt colligitur. in. l. iul. de cur. fur. ⁊ in. l. tutores. in fi. de admi. tu. ergo nec sufficit notorietas facti. Bal. in. l. i. tenet indubitanter quod pronuntiatio indicis de qua. ff. sufficit q̃ declarando eũ esse prodigum videtur sibi bonis interdicere cum sententia declaratoria

declaratoria habeat vim dispositionis: vt. l. qd tñ. ff. si arbiter. ff. de arbi. et in hoc opi. Bald. plus placet. sed si esset notorium facti dumtaxat plus placeret opinio Bart. quia nullum factũ iudicis interuenit. dicit tamẽ Bar. ⁊ alij qui sequũtur illã opinionem q̃ si cõtraberet in vsum manifeste prodigalitatis possit ꝑcedere cõtraria opinio p. l. si quis cum sciret pro empto. et per hoc dicebã ãno preterito in ardua questione de facto cũ quadam manifestus prodigus cui tamẽ non erat interdictũ bonis per iudicẽ fecisset cuidã donationẽ oĩm bonorũ suorum posset dici non valere cũ donatio sit prodigalitatis: ideo non cadit in administratione tutoris vel curatoris qui nõ possunt dilapidare: vt. l. ab agnato. ff. de cura. furi. nõ tñ fui ausus consulere[a] vt partes ad concordiam deuenirent collige tamẽ ex ista glos. ꝓplura. ✝ Primo in principio ꝓ ista interdictio debet fieri ex causa prodigalitatis. ¶ Sed quid si fiat non ex iusta causa an valeat ⁊ auferat potestatẽ administrãdi ⁊ alienandi videt q̃ sic b si fuit facta cã cognita. [b] tex. est in. l. de pollicitationib⁹. insi. ff. de polli. ⁊. ff. de pui. cred. l. creditores. in. l. fi. ⁊ l. diuus. de pe. here. ⁊ vide q̃s not. Bar. in. l. filiusfa. ff. diuus. de leg. i. q̃ videtur hoc tenere q̃ prohibitio alienationis facta per iudicem reddit alie 6 nationem nullã sicut facta per testatorem. ✝ Item no. q̃ furioso interdicit bonis. p. l. ab. q̃s facto iudicis ex hoc dicit Ange. q̃ qñ datur curator furioso non expedit ipsum citare: lz secus qñ datur vt prodigo: vt dixi super tex. videtur tñ q̃ sint citandi propinqui. per ea que no. in. l. tutor. de bo. pos. nõ tamẽ dico q̃ si non citanẽ reddatur datio nulla: q̃ fit potius de benignitate. ✝ Item tertio collige ex glo. q̃ furiosus itaq̃ prodigus 7 post interdictionẽ factam per iudicẽ sunt in cura proximi agnati ⁊ sic pt̃z q̃ eorum cura est legitima: lz regulariter ois cura sit datiua. vt no. in. l. de creationibus. de epis. audi. ⁊ insti. de cura. ff. furiosi. Tutela vero regulariter reperitur legitima. vt in tit. 8 de legiti. tuto. ✝ Item quarto collige ex glo. dum dicit facta interdictione q̃ sola interdictio sufficit vt habeat locum q̃ hic dicitur absq̃ eo q̃d detur curator: sic ecõuerso sufficeret sola datio curatoris q̃ per hoc videretur facta interdictio. quod tenet hic Bar. sed Ang. dicit imo Jnno. videtur tenere contrarium in. c. grandi. circa fi. de supplen. neg. prela. lib. vi. q̃ non videt datio curatoris nisi precedat interdictio: mihi plus placet dictũ Bar. pro quo facit id q̃d. ff. dixi fm Bal. q̃ sola declaratio ꝑdigalitatis sufficeret ⁊ habet vim interdictionis: nam eoipso q̃d dat curatorem vt prodigo declarat ipsum esse prodigũ. ¶ In glo. ibi alij contra istam partem tenuit Dy. ⁊ Bart. q̃ sicut in precedenti questione non inspicitur id quod erat in rei veritate fi non interuenerit factum iudicis intercedentis: ita hic non debet inspici q̃ vere non est prodigus: sed inspicitur factũ iudicis declarantis ipsum esse prodigum: vt habeatur pro ꝑdigo qñ ad iudicẽ ptinet hec declaratio. nec ob. l. is. in ⁊ trariũ alle. q̃ loquitur in pupillo vel in minore quorũ etas declarat p naturam cõtra quam nõ valet. pnuntiatio iudicis: sed prodigalitas non declaratur per naturã: sed per iudicem hanc etiã sententiam tenet Sali. in. l. si putes. C. de peti. here. ⁊ dñs Rapha. hic contrariũ tenuit Pe. quẽ sequit hic Ang. reprehendendo Bar. ⁊ eius verba multũ mordaciter de ineptitudine: q̃ nõ est verum q̃ etas declaret per naturã. vt dicit Bar. sed inducitur per naturam ⁊ declaratur p iudicẽ. vt. l. de etate. de mino. Preterea. l. tuto: petitus. de tuto. ⁊ cur. da. ab his. manifeste cõfundit opinionem Bar. q̃ ibi datur tutor: pupillo habenti tutorẽ ⁊ non valet datio: q̃ erratur in causa: q̃ si datur tanq̃ nõ habẽti: ⁊ tñ habere vel non habere declaratur p naturã mihi videt opinio melior Bar. Primo, ppter id q̃d. ff. dixi: q̃ sicut in questione precedenti debet inspici factũ iudicis potius q̃ veritas: ita hic. Secũdo per id q̃d in simili no. Ly. C. de pcur. lz in quarta questione q̃ si iudex pnuntiat aliquem esse legitimum tutorem cum non sit habet pro tutore legitimo qñ ad iudicẽ pertinet dare tutorẽ: vt pt̃z in. l. i. ff. item põponius. q̃d fal. tut. auto. ⁊ ea que ille faciet preiudicant pupillo ac si esset legitimus tutor: secus si pronuntiat aliquẽ esse ꝑcuratorẽ cũ non sit qñ ad iudicem non pertinet dare alicui ꝑcuratorem: sed q̃d aliquis sit prodigus pertinet declaratio ad iudicẽ: ⁊ ante eam factã nõ 9 habetur pro ꝑdigo: ergo post eã factã debet haberi. ✝ Sed tertio probo p rationẽ difficilẽ: q̃ iudex nõ põt interdicere alicui alienationẽ bonorum suorũ etiam si nõ sit prodigus: vt. ff. dixi: si ergo interdicit vt ꝑdigo valeat interdictio vt valere potest non sic potest dare tutorẽ ei qui non est pupillus vel qui habet alium tutorem. predicta tamẽ intellige qñ causa est cognita: et imputet sibi quare nõ appellauit. Itẽ predicta vera nisi manifestum ⁊ notorium sit dñum q̃d non erat prodigus q̃ tũc nõ videtur fuisse habita plena cause cognitio dico tñ q̃ tuncveniret interdictio rescindenda. arg. eius q̃d habeẽ in. c. ff. de pur. vul. ⁊ in. c. solicitudinem. ff. si vero notorium. de appell. ⁊ quod not. Joan. an. in addi. in. c. quoniam contra. de proba. ante finem. in quib⁹ rescindit fnia ex eo q̃d reperit notorie falsa cã in qua fundata est põt tñ dici in fnia diffinitiua q̃ valet mero iure sed rescindit. decretũ vero ipso iure nõ valet si falsa subest cã: ⁊ notorie als presumit ꝓ decreto si fuit adhibita cause cognitio. Unũ tñ facit cõtra q̃ si fuisset vere ꝑdigus ⁊ facta interdictio ipso redeunte ad sanos mores ipso iure cessaret interdictio: vt l. j. ff. j. de cur. furi. ergo fortius si nõ erat debet interdictio esse nulla: sed ad hoc respondet Sali. in. d. l. si putas. q̃ non redijt ipse sine declaratione iudicis: q̃ rediuerit ad sanos mores: ergo nec hic cessat interdictio nisi declaret q̃ nõ erat nec est ꝑdi- a gus: ⁊ ante istã declarationẽ nõ poterit ⁊trahere obstãte interdictione: tene menti[c] q̃ quotidiana sunt. ✝ Sed quid si interdi- c ctio nõ est facta prodigo: sed cõtrabẽtibus cũ eo. Rñdeo si p iudicẽ cã nõ cognita facit ꝓeconizari q̃ nullus contrahat cũ tali nihil releuat. a b hoc tenet hic Bar. si cã cognita. ⁊ interpolito decreto vel p viã statuti tũc tantũ valet quãtũ si esset facta ꝑdigo ⁊ ita intellige q̃d no. Bar. j. de noua. l. j. ante fi. ad q̃d facit quod no. in. l. ij. C. de indi. vidui. ⁊. l. j. C. de cupre. vbi prohibitio facta emptori censẽt facta venditori ⁊ ecõuerso: vt ibi not. p doct. q̃ sunt correlatiua: puta etiam ⁊ hoc no. q̃ nullus tangit q̃ sit necessarium hãc interdictionẽ publicare in locis publicis vt habeat locũ ista. l. ne ȝbentes decipiant: als valebũt gesta. dico p 11 l. ȝ. de instit. sed ⁊ si quis. ff. prescribere. ⁊. ff. de quo. ¶ ✝ Quero cũ pupillus non habeat administrationẽ bonorũ suorum sicut nec prodigus cui bonis est interdictum. vt. l. iusiur. q̃d ex cõuẽtione. ff. j. in fi. de iureiu. quare si est doli capax obligatur naturaliter. vt. l. j. ff. j. de noua. ⁊ tñ ꝑdigus nõ obligat vt dixi sup tex. et idem in adulto curatorẽ habẽte. Respõdeo vt no. ꝑ Bart. in b d. l. j. de noua. ibi omnino vide. nã pupillus nõ habet: q̃ nũq̃ fuit sibi concessa: sed prodigo fuit semel concessa a iure naturali ⁊ ciuili: ⁊ postea ablata per interdictionẽ ⁊ hoc est pluscp primum: q̃. l. cuius autoritate interdicta est declaratio resistit actibus suis: ⁊ sic impedit naturalem oriri. vt. l. si nõ sortem. in pnc. de condi. inde. sed actibus pupilli vel adulti non resistit sed nõ assistit ⁊ hoc minus est: q̃ impedit obligatio ciuilis postq̃ non 12 assistit: sed naturalis q̃ nõ impedit nisi cũ resistit. ✝ ¶ Ultimo querit an ex delictis prodigus cui bonis est interdictũ obligetur glo. tenet q̃ non. in. l. si quis in tantam. C. vnde vi. contrarium tenent doct. q̃ prodigus equiparatur pupillo doli capaci: q̃ pt̃z q̃ potest sibi acquirere vel hic in p. in. fm Bar. ⁊ talis pupillus obligatur ex delicto: vt in. c. i. ⁊. ff. de deli. pue. hec ratio non placet: q̃ imo in his que tendũt in preiudiciũ equiparat furioso. vt in fi. ergo ⁊ pupillo infanti: melior est ergo ratio q̃ ista. l. emanauit in fauorem prodigi ne dissipet sed delinquẽs nõ meretur fauorem hec est vera ratio. Intellige tñ de delictis consistentibus in faciendo: secus si non faciẽdo fm Ang. qui ad hoc tex. allegat in. l. pupillus. ff. adeo q. ex cau. i posse. ⁊ facit vltra eum. l. fi. C. si aduer. delictum. ⁊. l. j. C. in quib. cau. resti. in integ. non est necessaria vbi minor non incidit in delictum q̃ constit in non faciendo lz secus qñ in faciendo: vt. l. augilium. ff. de lictis. de mino. ⁊ ista sufficiunt.

1 ¶ Opossibilis. ✝ Conditio impossibilis vitiat stipulationem Sed cõditio necessaria nec vitiat nec suspẽdit. b. d. Uitiat etiã alios cõtractus: vt. l. nõ solũ. ff. tit. j. ⁊ ibi ponit rõ in fi. vitiat etiã liberationẽ: lz sit fauorabilis nõ sic in mõ impossibili. q̃d dic vt no. glo. in. l. cũ donationes. C. de transac.

2 ☞ Tempus si fuit appositũ in pmissione ista puta pmittis mihi decem in kalendis si digito celũ nõ tetigeris lz ista cõdi- c tio sit superflua nec suspendat dies tamen kalendarum apposita in promissione eam suspendit vt ante ipsam agi non possit: licet obligatio sit nata.

3 Quando negatiua est causa actionis vande: ille q̃ agit ⁊ in negatiua se fundat necesse habet eam probare.

4 Negatiua qualr̃ pbet eo casu quo incũbit onus probandi.

1 ¶ Si in illa stipulatione. ✝ Diesap posita ꝑditioni valide dependẽti ex volũtate pmissoris censẽt repetita in pmissione: secus si conditio sit inualida vel ex voluntate pmissoris non dependeat. b. d. ista. l. cũ. l. hoc iure. j. eo. que solet legi cũ ista: q̃ sibi contrariat a cõtrario sensu illius. l. ⁊ primo loquitur q̃s conditio erat valida ⁊ dependebat ex volũtate promissoris vsq̃ ibi: si cum eo. Secũdo quãdo erat inualida. Tertio in. l. hoc iure. quãdo non dependebat ex voluntate pmissoris: sed ex casu fortuito: non tñ per eã veniebat aliquid implendum vel dandum stipulatori: puta si nõ iueris romam infra mensem promittis mihi dare cẽtum. Nam si ante lapsum mẽsis peruenerit tibi tale impedimentum quod ire non potes statim agere possum nõ expectato fine mensis:

Universidad del Rosario
Archivo Histórico

sicut qñ dependet a casu fortuito cũ sit eadẽ ratio: & hoc videtur sentire Ange. qõ placet. ¶In glo. sup. l. hoc iure ibi: qr stichũ daret & decem in eius facto consistit: hec vera & cõmuniter tenetur per omnes limitando tñ vt. ff. dixi qñ in. l. in illa cõditione dandi stichum pendet ex facto promissoris: & continebat aliqd dari stipulatori sicut promissio de dando decem: ideo propter similitudinem quam habent inuicem tẽpus appositum in conditione cẽsetur repetitum in promissione: sed in. l. hoc iure. cõditio non dependebat ex parte promissoris: & posito qñ dependeret nõ cõtinebat aliquid dari vel fieri stipulatori: ideo tempus appositum in conditione non censetur repetitum in promissione cũ qua nõ habet similitudinẽ: ideo statim qñ cõstat cõditionem non posse deficere agi põt etiam ante diem appositã in conditione. Ratio vero fẽdi casus. l. in illa consistit in hoc qõ illa conditio si in kalendis digito celum non tetigeris cũ sit ne cessaria habetur pro non apposita: qr non suspendit dispositionem: vt. ff. l. pẽi. & eodẽ modo tempus in ea appositum & p consequens non potest videri repetitũ in promissione: & ratio probatur in. l. si in diem. ff. de condi. & demon. cum ibi no. & idem esset in casu primo als. l. stich⁹ erat mortuus tpe stipulationis: qr illa conditio si stichum non dederis tunc necessaria: & habeẽ pro non apposita nec spectareẽ tempus kalẽdarũ. & hoc voluit glo. ff. in. l. hoc iure. ¶Sed nũc extra glo. pro declaratione harum legũ opp. primo cõtra primũ casum. l. in illa. de. l. cũ stipulatus sim mihi a proculo. ff. eo. Sol. breuiter stipulatio ad decẽ cõmittitur mero iure statim mortuo stichо. vt in. l. contraria. sed non possunt peti ante kalendas & ita intelligo hic: & etiam ibi not. Sed cõtra qõ etiam mero iure nõ cõmittatur ante diẽ ff. eo. l. insulam. ff. biduum & in cõmissum. & de ele. lib. vi. in prin. solu. ad penam conuentionalem cõmittitur statim vt dixi: sed ad interesse qõ dicitur pena legalis vel ad aliam legalem penã nõ cõmittitur nisi elapso tempore appositо in conditione vt in iuribus contrariis. ¶Tertio oppo. ad primũ casum qñ si mortuus est stichus ante kalendas etiam post kalendas non potest agi ad decem. vt. ff. eo. l. si homo mortuus. cuius contrarium vult iste tex. so. ibi stichus fuit promissus: & si non daretur fuit promissa pena quo casu intelligitur. promissa fuit in mora dãdi stichũ sed si decessit ante moꝛã non potest amodo in moꝛam incidere ideo deficit cõditio sub qua pena fuit promissa: hic vero stichus non fuit promissus sed appositus in conditione: ideo nõ poterat mora cõmitti: vt non esset in obligatione vel petitione et vbi nulla petitio ibi nulla moꝛa: vt. ff. eo. l. pupillus. nõ ergo decem possunt videri promissa si fuerit moꝛa dãdi stichum sed solum in euentum conditionis si non detur & ista conditio extitit ideo possunt peti & per hoc reprobatur glo. in. l. si decesserit qui satisfda. cog. que loquitur contra istum nec cõsiderat distinctionem predictam. ¶Item adhuc op. qñ non expectetur tempus sed statim poterit agi moꝛtuo stichо per. l. fin. si in lege. ff. si domus. ff. loca. doc. non formant hic istud contrariũ. fed Bart. videtur ibi dicere qñ hic in contractu stricti iuris ibi in bonefidei qõ non placet. per. l. item queritur. ff. si legis. in fi. eo. tit. vbi expectatur etiam in bonefidei. vnde solue & melius: & tenementi qr ibi facto debitoris contingeret vt conditio non posset existere hic non: & ideo videtur dicendum per illum tex. qñ si. pmiss⁹ occidisset stichum ante kalendas posset statim conueniri ad decem. tene mẽti: qr est singularis limitatio. ¶Ultimo ad idẽ opp. qñ non expectet tempus de. l. si quis heres ita stipulatus. in pe. char. ff. de acqui. here. Sol. ibi: in hereditate que non recipit diẽ. vt in. l. hereditas eo die. de here. instit. ¶Contra secũdũ casum. l. in illa oppo. qñ conditio si inutilis: tñ expectetur p id quod habetur in tex. & glos. de condi. & demon. l. si ita legatum. Sol. & tene menti illa limitat & declarat istas leges qr loquũtur quando tempus fuit appositum in cõditione. Et queritur an videatur repetitũ in promissione quo casu distinguitur: vt in istis. ll. Sed si fuit appositum in promissione ipsa puta. pmittis mihi decem in kalendis si digito celũ nõ tetigeris: ꝛ ista cõditio sit necessaria & superflua nec suspendat dies tũ kalendarum appositus in promissione eam: suspẽdit vt ante ipsum agi non poterit ꝛ obligatio sit nata. ita loquitur ibi. ¶Contra. l. hoc iure oppo. vltimo qõ non poterit agi ante diem ꝛ cõditio sit casualis per. l. iiij. de condi. & demõ. Sol. verum esset si fuisset apposita dictio tunc q̃ denotat extremitatẽ temporis vt si tu non venerit in Italiam ante kalendas tũc. pmittis mihi decẽ. nã posset agi ante kalendas: ꝛ certũ esset eum nec venisse nec amodo venire posse peti nisi finitis kalendis: vt. ff. eo. qui ante kalendas. & l. stipulationes nõ diuidunt. ff. pe. ¶Ex bis omnibus collige distinctionẽ. vt not. Bart. in. l. ita stipulatus. in. iiij. q. pzin. ff. eo. ¶Vltimo collige ex. l. hoc iure. ad qõ semper alleg. qñ negatiua est causa actionis dande ille qui agit & in negatiua se fundat necesse habet eã probare cõtra regulã

a ¶Limitatio. q̃ nõ placet domi. Alex. vt hic per ipsum.

b ¶Iste tex. adde aliũ in. l. si pluribus. de leg. i. fin intellectum gl. fi. quẽ approbat Jmo. Ang. pet. ꝛ bar. aliter sentiat.

c ¶Valet iudiciũ Intellige quando actio fuit fimul nata ꝛ post ea extincta ipso iure sec⁹ si nũq̃ fuisset nata fm Matth. no. suisso. j.

que est qõ negatiua nõ potest probari: & neganti non incumbit onus probandi: vt in. l. actor. C. de proba. Istũ articulũ plene & no. examinat Bar. hic inducendo ad plures questiones: et habuit originem a dicto Jnno. in. c. super bis. de accus. & gl. & Dy. in. l. ij. C. de iure emphy. & Ang. limitat quedam dicta Bar. sed eius limitationes satis colliguntur ex verbis & dictis Bar. sed non curo. dic vt hic per eũ. ¶Qualiter aũt pbet negatiua eo casu quo incũbit onus probandi Bar. hic dicit per explorationẽ fiendam officio iudicis. l. cum quidam. in fi. cum. l. seq. de leg. ij. Jo. an. in solutione questionis posite in regula infamibus. & super regula fine possessione. in merculiabus. dicit aliquando eã posse probari per famam vicinie: vt si opponitur electo defectus natalium vel etatis. dic vt ibi &c.

2 ¶Ille qui nõ habet actionem q̃ possit agere quãdo sperat ipsam acquirere statim facta contestatione.

3 Quid ecõuerso si tempore litis cõtest. habebam actionẽ & post contestationem extinguatur.

4 In perplexis fallit regula legistarum & dialecticorum.

1 **Stitius.** ¶Lõditio si alteri nõ dederis vꝫ existere eoipso q̃ sup. pmissione mihi facta sub illa cõditione lit. contest. fit si etiã illi erat facta similis. pmissio sub cõtraria additione si nõ daretur mihi. hoc dicit ista mirabilis. l. ¶In tex. ibi: finẽ dandi. i. facultatẽ dandi et excludendi alterũ postq̃ enim alter contestatus litem super promissione sibi facta hoc modo perdit. pmissor facultatem dandi alteri & excludẽdi eũ qr deficit cõditio promissionis alterius: vt si huic lite cõtestando fuisset data: & purificetur obligatio istius lite contest. & debet sequi cõ-
2 demnatoria ac si obligatio fuisset a prin. pura. ¶In glo. magna in prin. ibi in ipsa contestatione incipit ei competere actio
b & sic no. & ad hoc allegatur iste tex. b cum glo. q̃ ille qui non habet actionem nihilominus agere potest quando sperat ipsam acquirere statim facta contestatione patebit ex sequentibus & hoc siue sperat eam acquirere ad id ad qõ nunc agit siue nõ ad illud: sed ad penam. vt in. l. nuda. de cõtrahẽ. stipu. fm vnũ intellectum et fiat contestatio de facto: qr de iure non potest fieri extra istos casus qui non habet actionẽ nõ admittitur ad agẽdum etiam de facto: qr aduersarius non tenetur respondere libello suo cum ista exceptio impediat lit. contest. vt not. Bar. in l. nam & postea. de iureitur. quinimo etiam aduersario non opponente si iudex videt eum agere sine actione ex officio potest eũ repellere. vt no. glo. in. l. vbi pactũ. C. de trãsa. sed in duob⁹ casibus precedentibus cõpellitur respõdere libello. & ita intelligе hanc glo. ꝛ extra istos casus non cõpellatur respondere si
c tamen spõte respõdit valet iudiciũ & si condẽnabit ꝛ de facto valebit snia. vt in. l. cũ putarẽ. ff. fam. her. si tñ actori supueniat ius post lit. contest. ex causa de preterito ꝛ egisset de facto & cõtest. fuisset facta de facto snia tñ condẽnatoria. pferretur de iure per. l. si in rem. ff. si de pig. act. & ita cõtingit in casu huius l. & qõ apparet q̃ sine alio libello virtute pzimi poterat iste pro missor condẽnari. ꝛ Ray. de for. dixit contrarium per. l. nõ poterit videri. ff. de iudi. sed nõ obst. qr ibi qñ superuenit post litẽ contest. non ex causa de preterito: sed habẽte originem post cõtest. qr tunc absoluit a primo iudicio & poterit inchoari fm qõ hic nõ erat necesse. Est & alius casus in quo potest sequi condẽnatoria de iure ꝛ non superuenit ius post lit. cõtest. vt si semel habui cõtra te actionem que postea fuit perempta dolo tui vel alterius & tu suscipis iudicium perinde habetur ac si nõ fuisset extincta: qr si probo me habuisse actionem cõdẽnaberis ꝛ alia actio non supuenerit ita est casus in. l. eleganter. ff. de. ff. de dolo. & in. l. iul. ff. quesitum. ad exhibẽdum. ¶Quid autem ecõuerso si tempore litis contest. habebam actionem & post cõtest. illa
3 permittitur vel extinguitur. dic quod si illa fit facto tuo nihilo minus condẽnaris. vt. l. si post acceptum. de iudicijs. als absolueris. vt in. l. si constante. ff. si. soluto. mat. & per hoc iste articulus clarius remanet expeditus quã expediat Bar. ¶Sed quid si post datum libellum per vnũ promissor anteq̃ respondeat tradat alteri vel illi excludat & suam condẽnationem deficere faciat. Respondeo si erat iussius libello respondere habeatur responsio pro facta: & nihil sibi prodest & nec nocet actori: qr p illũ stetit quominus contestaretur per. l. eum. ff. iniuriarum. in fi. ff. si quis cau. & per. l. non iusta. C. ad trebel. cum simi. als excludat agentem: & non cogeretur contestari qr poterat gratificare cui volebat: vt in vlti glo. ¶In glo. ibi: respondeo. imo potest intelligi: imo scilicet actionem per. l. quam glo. allegat. ff. eo. si decem cum petiero. per quam glo. sentit quod illa conditio si titio non dederis dabis mihi quod potius intelligatur posita ad executionem obligationis q̃ ad suspendendum eius substantiam sicut in casu illius. l. sed tunc ista glo. contrariaretur sibijpsi pro eo quod dicit. in princi. qr contestatio non fieret de facto:

facto: sed de iure. preterea. l. quã alle. loquit qñ fuit apposita dictio cum hic qñ dictio si. Mã & in casu illius. l. si fieret promissio dandi decẽ si petiero esset conditionalis vt ibi not. dicas ergo q̃ actio non erat nata: tamẽ admittitur ad agendum etiã ꝛ ad
4 uersario inuito per rationẽ quam. ff. dixi. ¶In glo. ibi sol. speciale in perplexis hec vera. ¶Unde allegatur iste tex. cum glo. q̃ in perplexis fallit regula legistarum & dialecticorũ. Resultat autem hec perplexitas q̃ vtriq; istorũ erat facta promissio sub contrarijs conditionibus sed si non fuisset facta nisi vni de dando fundum si non daretur alteri tũc haberet locũ. l. cõtraria q̃ non posset agi quousq; discerneret. pmissorem posse alteri dare: & hec est vera solutio: nec est curandum an sit diuersitas rerum: & identitas persone: vt dabis mihi decem si non dederis fundũ vel econuerso identitatis rei: & diuersitas personarũ vt dabis mihi fundũ si eum nõ dederis titio: vel diuersitas rerum & personarũ vt dabis mihi fundũ si decem non dederis titio. Nam in oibus istis non põt agi quousq; desinat posse dare id qõ erat in conditione: nisi esset in vltima voluntate vt ibi habetur sed qñ vtriq; facta est. pmissio resultat pplexitas quã ista. l. dissoluit vt in ea habeẽ. Cum enim. pmissor reseruauerit potestatem dissoluẽdi nõ est verisimile q̃ nunq̃ velit dissoluere q̃ ne alicui ipsorũ obligeẽ ideo. l. presumit q̃ neutri ipsorũ vnq̃ daret: & ex hoc resultat pplexitas quam ista. l. voluit dissoluere. Ipe. autẽ dixit q̃ isti habenẽ vt duo rei credendi: nimirum si locus est preoccupationi per contestationem & sic innuit q̃ prouisio cuiuslibet eorũ sit pura qõ falsum est. ¶Sed si queritur an poterunt dici duo rei credendi. Bar. q̃ nõ qr non possunt concurrere eodẽ tpe in eadẽ obligatione cõtrariũ videtur posse dici. nã. pmissore mortuo anteq̃ alteri dederit vel p alterum fuerit lis cõtestata videt existere cõditio vtriusq; promissionis puta ius implendi vel faciendi deficere illã cõditionem non videtur transmitti ad eius heredẽ: p ea q̃ not. in. l. si decem cum petiero. ff. eo. & tunc si ambe. pmissiones sic purificate concurrunt ambo in eadẽ obligatione ad eandẽ rẽ: & sic erunt duo rei credendi simul & eodẽ tpe fuerint stipulati: & similiter tunc locus erit preoccupationi: vt. ff. de duo. reis. l. ij. et intelligo istã l. dum loquitur qñ non fuit appositũ tempus dandi alteri quo casu vt definat posse dare exspectare mortem alterius qõ est odiosum: & idem si fuit appositũ tempus mortis: vt si nõ dederis titio quousq; viuerit: sed si fuisset appositũ certũ tempus vt si non dederis titio infra annum & ecõuerso: tunc credo l. istam non habere locum: vel alter possit preoccupare per cõtest. sed debebit expectare lapsum tẽporis & sic definat posse dare: & impleatur conditio formaliter & prius agi nõ potest: & per hoc adduco bonum tex. cũ glo. qui quasi probatur ad literam. in. l. cum tale. ff. meuie. de condi. & demon. & elapso tempore stipulatio cuiuslibet istorum erit purificata: & quilibet eorũ poterit agere de iure: & tunc si fuit duo rei credẽdi: qr simul fuerunt sic stipulati melior erit conditio preoccupantis per litis cõtest. vt. ff. de duo. re. l. ij. in fi. Idem videt si diuersis temporibus: et vnus sciat de stipulatione alterius: qr cum vna fiat sub cõmoratione alterius videnꝫ facte eodẽ tempore & erunt duo rei prout Pet. intelligit banc. l. sed si non essent duo rei non esset melior conditio preoccupantis sed quilibet ageret ad solidum fundum & vni daretur fundus alteri estimatio & iura de duob⁹ reis non haberent locum & ista non tanguntur per doc. tamen sunt necessaria. hic non sunt alia.

Elius. Quid si pater nõ fuit reuersus. Nideo acquiritur filio. qõ dic vt plene not. in. l. ff. C. de senten. passis.

1 **Sticatus.** †Qñ alternata cadit inter plus & minus nõ facit vtriq; esse in obligatione: ꝛ id tñ qõ minus est. b. d. Vel sic in alternatiua quãtatis vel tpis qõ minus est in obligatione est. b. d. sed que est ratio huius. l. respondeo cũ electio sit debitoris & verisimile est & etiã ius ita presumit qõ debeat eligere id qõ minus est nõ expedit inducere vt qõ maius est sit in obligatione: qr ꝛ esset superfluũ post obligatio verisimiliter nõ haberet executionem. Ex hoc sequitur q̃ nõ sic esset: si electio esset stipulatoris. Sed quid erit tunc in obligatione videt a contrario sensu qõ id qõ est maius: qr est verisimile q̃ illud eligeret. Pe. tñ & Dy. in. l. cum quidam. C. de verb. signi. dicunt q̃ vtriq; erit in obligatione. p. l. plene. ff. si. de leg. i. ¶Ad rõnẽ factã in Jzium respõ. vt not. Bar. ff. eo. si duo. circa fi. tit. Itẽ limitat qñ non subest aliqua cãpter quã debitor debeat potius eligere qõ maius est q̃ id qõ minus als vtriq; esset in obligatione vt si. pmisisti mihi dare decẽ bic vel qnq; Parisius: qr cõmodius est tibi bic dare decẽ q̃ ibi qnq; & idẽ si alternatiua caderet inter spes quarum vna esset melior altera: qr posset habere affectionẽ ad minorẽ: & potius vellet dare maiorẽ. vt. ff. de noua. l. si is qui. et ibi vide p gl. & Bar. & ista. l. colligit ratio. l. inter stipulantẽ. ff. si stipulatis ff. eo. si stipulor: a te decẽ aut quinq; tu respõdes. pmitto qnq; valet stipulatio ꝛ secus in specieb⁹ qr si simpliciter. pmitteres vel etiã decẽ aut quinq; nõ teneris nisi in quinq; quasi illa videatur electa ab ipso principio. qr sic tibi expediat. sed istud inducebã alias ad qõnem bononie: vbi est statutum q̃ si clericus agat ff laicum in curia seculari non gaudeat beneficio statutorũ: sed seruetur sibi ius canonicũ si laicus noluerit sicut seruaretur laico agenti ff clericũ in curia spirituali & hoc tam in cã principali q̃ appellationis. Egit clericus ff laicũ in seculari curia & obtinuit: laicus appellauit & infra tps prefigum a statuto non fuit prosecutus appellationẽ dicebat clericus appellationem desertã ex forma statuti. laic⁹ dicebat velle obseruare ius cõmune fm qõ non erat deserta. Replicabatur q̃ hoc debuit a dicere & agere ante q̃ laberetur tps statuti cũ esset in sua electione. ar. l. j. C. de fatisdã. ibi oũ dicit: & vici Jzium dicebam qr hoc posset procedere in bis in quib⁹ posset esse dubiũ quid magis expediret reum. sed hoc est clarũ q̃ magis sibi expedit seruari ius canonicũ quod tribuit magis tps: ergo illam partẽ vꝫ elegisse a principio presumptione iuris arg. huius. l.ª cum simi.

a 2 ¶Promittens ante mensem ianuarij progime futuri intelligitur scilicet finitum.

Si vnus dicit ante calendas alter post calendas vel vnus dicit ante mensem martij: alter post mensem martij qualiter reducantur ad concordiam.

3 Qui promisit dare ante calendas potest dare quando vult et quid si promisit dare calendis.

4 Si datus est alicui terminus ad quid faciendum vsq; ad talẽ diem q̃ quolibet die termini poterit istud facere & si facit ante vltimam diem ff tacere partem aduersam citari.

5 Si datus est terminus reo sep dierum ad comparẽdum duos pro primo duos pro secũdo: duos pro tertio & vltimo peremptorio: & reus comparuit in primo termino actor vero non compariit: & in secundo vero vel tertio termino reus non comparuit sed actor sic quis eorum dicatur contumax.

1 **Quante calendas.** †Glo. itelligit istã. l. ¶Et tũ ad tps qõ est ante diẽ calẽdarũ qr illo tpe nõ põt agere stipulator: sine fuit stipulat⁹ ante calẽdas dari siue in calendis: ff q̃tũ ad diẽ calendarũ gl. vult q̃ sit differentia: qr primo casu poterit agere in diẽ calendarũ: qr nõ habuit reus terminũ nisi pro tpe qõ est ante calendas: sed in scõo casu nõ poterit agere nisi finito illo diẽ. sicut qui stipulat hoc anno nõ põt agere nisi eo finito: vt. l. q hoc anno. ff. eo. ¶Tu dic breuiter q̃ etiã in prio casu nõ põt agere nisi finito diẽ calendarũ qr illa verba añ calendas intelliguntꝫ fauore debitoris vt maiorem habeat dilationẽ. f. finitas & sic etiã dies calendarũ includit in termino tex. est de hoc expressus. ff. eo. stipulatiões nõ diuidunt. ff. si qs ita post calendas. in fi. & p hoc vꝫ q̃ p. pmisiti mihi añ mensem ianuarij. pxime futuri q̃ hoc intelligat. f. finitũ et sic tot⁹ mensis ianuarij cadit in termino & ante lapsum termini non põt agi: q̃ ppetuo tene mẽti. & ad hoc qõ no. bar. in. l. ff. creditũ. si cer. pe. q libet tñ pzia facie diceret Jziũ q ergo vult mẽsem ianuarij nõ cõtineri dicat añ mensem ianuarij incobatũ: sed si diceret añ calendas ianuarij tunc poterit agere finito prio die tene menti & inducitur istud ad cõcordiã testiũ. quorũ vnus dixit ante calendas: alter dixit post calendas. Vel vnus dixit ante mẽsem martij: alter post mensem martij vt ideo sint isti Jzij. An poterit reduci ad concordiã hoc modo dũ primus dixit ante mensem vel ante calendas intelligat. f. finitũ vel finitas. & dum aliter dixit post calẽdas vel mẽsem intelligatur. f. in choatũ vel inchoatas: & sic videntur dicere idem: que concordia: an et qñ fieri debeat dic vt p Bar. in. d. ff. creditũ. ¶†Sed quid si debitor vult sponte soluere ante terminũ: an sit differẽcia inter istas stipulatiões bar. q̃ sic q̃ si promisit dare ante calendas põt indistincte dare q̃ vult p tex. ff. de manu. test. l. si ita fuerit libertas circa fi. sed si. pmisit dare calẽdas. i. in die calendarũ: non põt dare ante illã diẽ si tps erat appositũ fauore creditoris: vt in. l. si deico. ff. cũ pollicitus. de vsu. & l. si ita relict⁹

b ff. pegasus. de le. ij. secus fauore debitoris & ita intelligitur. l.
4 stipulatio. ff. inter certã. j. e. & ista inducuntur ad qõnem si datus est alicui terminꝰ ad aliquid faciendũ vsq; ad octo dies vel vsq; ad talẽ diẽ q̃ qualibet die termini poterit istũ facere si tñ
c facit ante vltimã diem ꝛ facere partẽ aduersam citari qr non habuit cõparere añ vltimã diem cum nõ esset verisimile q̃ ille vellet accelerare. sed potiꝰ cõgaudere toto termino: sed si illud faciat vltimo die non ꝛ necesse facere citari alteram partẽ qr illa dies interpellet ea. & l. b. d. bart. in. l. illa. de consti. pecu. vbi
5 oino vide & glo. ordinaria in cle. ¶quis. de ap. ¶†Tangit & bbb ij

b ¶Debitoris. solutio põt preueniri fauore libertatis p tex. in. l. statuliberos. ff. stich⁹ annua q̃ ver. si seruus. ff. de sta. libe. ¶In. l. stip. ista. ff. cẽtum. j. eo.

c ¶Citari. an terminus iuris preueniri possit vide per Old. consil. lx.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

bic Bar. vnā quēstionem vulgarē ꝫ extra propositū huius. l. quia nihil facit ad materiam. si datus est terminus reo sex dierum ad comparendum: duo pro primo. duo pro secundo. duo pro tertio ⁊ vltimo pemptorio et reus cōparuit in primo termino actor vero non cōparuit. Jn secundo vero vel tertio termino: reus nō cōparuit: sed actor sic quis eorū dicatur contumax. et Jac. de are. tenuit q reus qr vltima mora nocet: vt. ff. de peri. ⁊ cōmo. rei ven. l. illud. ⁊ ita tenuit spe. in ti. de citatione. §. viso ver. quid si in primo. Bar. tenuit cōtrarium et etiam Joan. and. in addi. spe. in dicto ver. quid si in primo. ꝫ Bar. nō alleget dicens q secundus terminus vꝫ datus in defectū primi. s. si reus in primo termino non cōparuit ⁊ tertius in defectum secundi. Si ergo reus cōparuit in primo cessat secundus ⁊ tertius. ⁊ habentur pro non datis. debuit ergo actor cōparere in illo prio ⁊ videre an reus cōpareat qō cū nō fecit circūducii[a] edictū citatorii ⁊ expedit ipsum de nouo citari vt in. l. post edictum. §. j. ⁊. ij. ff. de iud. ⁊ actor ꝺz condemnari in expensis: in. c. j. de dolo ⁊ contu. lib. vj. ⁊ no. in. l. sancimus. C. de iudi.

a ¶ Circūducitur Adde Bal. ī ārēti. ei qui iurat. C. de bo. auc. iu. 2
post. in. l. cōsentaneū. C. qūo ⁊ qñ iud. cautela tñ est q ꝓparēs nō recedat nisi licētiatus a iudice per iura bic alle. per do. Alex. cui adde q si talis iniuste fuerit licētiat' ꝓ iudicē qō poterit tanꝝ cōtumax excōicari ꝫ do. de ro. deci. suis. de do. ⁊ cōtu. deci. inci. vbi pset iniuste licētiata aliqui tamen contra. 3
1 4
5

¶ Casus in quo potest quis compelli ad factum.

Si debitor suscepit in se periculum vel sui culpa ruit quod fecerat an teneat iterū reficere ꝓ eadē ꝫ pecunia et suis expensis. Si data est dilatio ad producendum testes ⁊ in vltima vel penultima die produxit testes qui nō fuerūt examinati et ꝓpter hoc recesserunt an debeat dari iterata integra dilatio.

Quādo restituitur tempus impedimenti an restituatur in totum an ꝓ tempore impedimenti.

Jta stipulatus. ¶ Stipulatio cōtinēs factum cōmittit' postꝝ 'trāsiuit tñi tempus infra qō potuit expediri ⁊ nō fuit expeditū. Jtē si ꝓpter impedimētum vel casum supueniēte auferē totū cōmodū dilationis ꝺz tota dilatio reintegrari. b. ꝺ. cū. l. seq. et semp alr. adhoc vltimū. Jstā primā. l. intelligo qñ quis vellet agere ad interesse. q. opꝝ non est factū quo casu distinguit. An vult agere ad interesse tale ⁊ nō pōt nisi finito tpe vt hic. An ad interesse pticulare. q. nō est incboatū ⁊ tunc nō ꝫ necesse spectare lapsum totiꝰ temporis vt in. l. stipulationes nō diui. §. plane. j. eo. de qua gl. opponit sed si stipulator vellet agere ad ipsum factū qō est in obligatione nō video[b] quare non possit agere statim ante lapsum tpis vt condemnet ad faciendū cū obligatio sit pura. Tet sic est casus in quo poterit precise compelli ad factū cōpelletur alias trāsfacto tpe quo potuit fieri fiat execution ad interesse. p ea que no. glo. in. l. ij. §. itē si ī facto. ff. eo. nec sufficeret q lapsum esset tñ tpis q amodo certum est fieri non posse vt sic poterit agi ad interesse añ labatur integrū tpis quod erat necessariū ad cōstructionē domus. vt. j. c. l. insulā. j. bienniū nec etiā cōmittitur stipulatio ipso iure ad totale interesse: ꝫ secus ad penā cōuentionalē. vt. j. c. l. stipulatus sim mihi a proculo ⁊ digi. ff. eo. l. in illa stipulatione. patet etiā ex ista. l. qō lapsus illius tpis tacite ⁊ legalis qō inest in stipulatione facti qō interpellat ꝓmissorem: ⁊ cōstituit ipsum in mora sine alia interpellatione vt succedat obligatio ad estimationē sicut in obligatione dandi non est in mora ante interpellationē. j. eo. l. si ex legati causa. cū hec sit eadē rō.

3 ¶ Cōtra. l. seq. glo. op. de. l. martius. ff. loca. ⁊ soluit q̄ bic debitor suscepit in se periculū vel sui culpa ruit q fecerat als stipulatoris esset periculū vt in ꝛrario ⁊ sic innuit ista glo. q tūc debitor esset liberatus ⁊ nō teneret amplius reficere cuius contrariū ista. l. innuit. Tu dic contrariū q nō est liberatus si ruit anteq̄ esset opus cōpletū qr nondū fecerat qō ꝓmiserat p. l. si is q quadringēta. §. quedā. ad. le. fal. ideo tenet iterato reficere sine fuit in culpa sive nō ⁊ debet habere integrū tpis ⁊ ita intelligatur ista. l. Sed si querit cuius expēsis debeat reficere: et an ꝓ eadē pecunia q fuit fibi data ꝓ opere fiendo tunc procedit distinctio glo. qr si suscepit in se periculū vel sui culpa ruit: qr malū fecerat fundamentū vel vitio operis tunc debebit reficere ꝓ eadem pecunia ⁊ suis expēsis: als expēsis stipulatoris vt in. l. martius. ⁊ ita Bar. ibi melius q̄ bic declarat. ¶ Ultimo tex. iste semp alleg. ad qōnem si data est dilatio ad producendū testes in vltima vel pe. die produxit testes q nō fuerūt examinati a iudice vel examinatore ꝓpter hoc recesserunt qō debeat dari iterata integra dilatio: qr impedimētū illius diei abstulit cōmodum totius dilationis. debes tñ scire q infra sequentem dilationem poterit ꝓducere illos testes quos tunc produxerat non autē alios de nouo qr in illis fuit impeditus non in istis. ⁊ ita singulariter no. per doc. in. l. admonendi. de iureiuran. per

5 tex. dum ibi dicit quibus vsuris. ¶ Debes etiam scire q qñ restituitur tēpus impedimenti seu ꝓpter impedimentū alicuius parui temporis si fit restitutio[c] per. l. tūc fit ad totū et integrum tpis: sed si fiat beneficio restitutionis in integrū: de iure ſpeciali nō fit nisi ad tpis in q̄to fuit impeditus: vt. l. ab hostib⁹ §. qō simpliciter. qui. ex cau. ma. ⁊ ita elegāter dixit glo. o. di. in c. si ele. de ele. lib. vj. in vlti. glo. dicit etiā Bart. bic vnum no. qō tūc reintegrat tpis qñ opus fiendū esset idē factū scōo tpe facto in primo vt in domo: al's secus: vt si aliquis ꝓmisit mihi seruire ꝓ vno anno ab ista die: ⁊ ipse fuit impeditus ꝓ isto anno ⁊ vellet mihi seruire anno sequēti ꝓ eadē mercede nō teneor recipere: qr aliud est seruitium primi tpis aliud scōi: cū cōstat in operis que variant ex tpe. vt. l. si non sortē. §. libertus. de cōdi. inde. ⁊ alle. ad hoc tex. singularis in. l. si vsusfructus mihi in biennium. ff. de vsufru. leg. qō no. ꝓ potestatibus electis ꝓ certo ⁊ speciali tpe vt si in illo fuerint impediti nō poterint seruire virtute eiusdem electionis: ꝓ alio tpe[d] et vide quod idē Bar. no. j. ad tur. l. sena. §. fi.

1 **Jstichum.** ¶ Si vna ex rebus alternatiue ꝓmissis efficiat stipulatoris reliqua sola remanet in obligatione. b. ꝺ. qō intelligē qñ efficitur stipulatoris ex alia causa q̄ ex illa stipulatione alternatiua: siue ab alio fuerit stipulator: cōsequut[v] ofiium siue ab eodem ꝓmissore. Si enim ex stipulatione alternatiua fuisset sibi soluta clarum est qō tota obligatio esset extincta etiam quo ad alteram: qr ꝫ stipulatio alternatiua videat esse duplex respectu rerum: qr ambe sunt in obligatione respectu tñ solutionis dicitur vna: qr sufficit vnū solvere vt tota obligatio extinguat: vt no. in. l. si ex toto. §. j. ⁊. l. si illud aut illud. de lega. ij. Jn tex. ibi relīs debet: subaudi precise. Sed anteq̄ aliter esset effectus meus neuter erat pcise in obligatione: ⁊ pone exēplū q ꝓmisisti mihi stichū q erat alterius. tenet ergo ꝓmissio vt tenearis illū redimere si nō vis dare stichū: sed ego emi postea pāphilū a vero dño: vel fuit mihi ab eo donat' q̄ tū est ad hoc qō bic ꝺz nō referr: an ex cā onerosa fuerit effectus meus vel lucratiua. vt in. l. j. gl. ſꝫ q̄tum ad aliū effectū: si postea pāphilus desierat esse meus: ⁊ dñium ad te puenerit ⁊ ipsum velles solvere an teneret recipere: de quo querit glo. seq. in fi. distinguerē an stipulatio fuit interposita ex cā lucratiua: ⁊ postea esset effectus meus similiter ex causa lucrativa ⁊ tūc extingueret facultas soluendi ex prima cā tā de rigore q̄ de eqtate. p. l. q decem. §. stichū. in prin. j. de solu. ꝫ glo. dicat de rigore non de eqtate p illū eundē. §. in fi. sed hoc esset verū in obligatione gñis in qua nulla species est in obligatione: sed in alternatiua vtraq̄ est in obligatione. Tñ definit semel esse ī obligatione: qr fuit effect⁹ meus: ⁊ ex alia causa lucrativa desinit esse etiam in solutione p regulā de duabus causis lucrativis: de qua dic vt in. l. meuia. §. duobus. de leg. ij. sed si ambe essent ex causa onerosa vel altera istarū cessaret ⁊ posset solvi idem pamphilus. nec noceret q interim fuerit meus. facit ad hoc. l. existimo. j. eo.

2 ☞ Stipulatio annua an transeat ad heredes stipulatoris. Quid in legato annuo.

Stipulatio. ¶ Stipulatio annua est vna p o oibus annis sed legatū annuū non est vnum: sed tot dicūtur quot annus durabit: qr ꝓ primo anno est purū: ꝓ sequentibus conditionale: ⁊ si legatarius decedat ꝓ annis nō ceptis nō trāsmittit ad heredes q̄ extincta est conditio. b. ꝺ. inuestigatio huius. §. est vtilis ꝓpter plura. Primo qr in stipulatione annua cū illa sit vna ⁊ vnica actio nascat ab ipso ꝓncipio inſpicit cōditio stipulatoris tpe stipulationis interposite. Tñ si tūc erat in patria potestate acgrit patri ꝓ oibus annis etiā si filius postea emācipet vt. ff. de do. cau. mor. l. senatus. in fi. ⁊. j. eo. si filius nō sic in legato annuo. vbi in ꝓn. cuiuslibet anni nascet obligatio: iō si in ꝓnc. etiā anni filꝰ esset emācipatus acgret sibi ⁊ nō patri. Scōo est vtilitas ꝓpter prescriptionē qr in stipulatione annua incipit prescriptio a tpe stipulationis interposite. nā si postea nūq̄ soluent p annos. xxx. prescripti esset toti obligationi[e] nō solū p annis prioritis: ꝫ et futuris: nō sic in legato annuo: qr nō esset pscripti nisi p ꝓmo anno si dūtaxat xxx. essent elapsi. ⁊ si xxxj. tūc ꝓ ꝓmo ⁊ secundo. si. xxxij. tūc etiā ꝓ tertio: ⁊ sic de singulis: qr cū in prin. cuiuslibet anni orta fuit noua obligatio ⁊ actio quelibet p se acquirit vsuꝫ. xxx. annor., p futuris aūt nō inceptis nulla est inchoata prescriptio: ⁊ hec habent in tex. ⁊ gl. p doct. in. l. cū notissimi. §. in his. de prescrip. xxx. anno. Tertio consistit vtilitas q̄tū ad inducendā moꝛā nā in legato annuo cū a princ. cuiuslibet anni nascat noua obligatio ⁊ actio ꝫ debitor non soluat nō cōstituitur in mora sine interpellatione: qr idē tpis nō ꝺz esse causa inducēde obligationis ⁊ actionis. ⁊ etiā inducēdi moꝛā vt. ff. eod. quoties in diem. ⁊ ibi no. hoc not. in. l. j. de pe. leg. si bene inſpiciatur

ciatur sed in stipulatione annua cū nō multiplicent obligationes in prin. cuiuslibet anni: sed semel a principio nata fuit ꝓ omnibus cessat ratio prędicta: ⁊ ideo lapsus cuiuslibet anni interpellat: ⁊ ꝫstituit quē in moꝛa: vt pt ꝫ in. l. ij. C. de iu. emphy. ⁊ hoc etiā ponit Bar. late in. l. ita stipulatus. in. ij. q. prin. q. vlt. in qua tractat tpis appositū causa multiplicande obligationis constituit quē in moꝛa. Quarta vtilitas est ſm quosdā: qr in stipulatione annua cū actio sit nata ꝓ oibus annis pōt agi ab ipso prin. vt quis condēnetur ad dādum ꝓ oibus annis: licet exactio non fiat nisi ꝓ portione primi anni: ꝓ sequētib⁹ aūt fiet in prin. cuiuslibet: sed in legatis cū actio nō sit nata nisi ꝓ primo anno nō pōt agi nisi ꝓ illo. Contrariū tñ tenēt doc. qō etiā in legato idē fit: vt rōne primi anni incepti possit agi tam
a ꝓ illo q̄ ꝓ o futuris vt fiat condēnatio nō exactio[a] p. l. j. C. de fideiuſ. qō dic vt not. in. l. j. ⁊. ij. C. de sen. q̄ fine cer. quā. ⁊ ꝓ Bar. in loco. ff. alleg. qō aūt bic ꝺ q̄ stipulatio est vna recipit tripli cem limitationē vt colligit ex distinctiōe Bart. quā ponit in. l. si seruus cōis meuij ⁊ castrēſis peculij. §. fi. j. de stipu. seruo. vbi omnino vide qr melius ibi declarat q̄ bic. ¶ Jn gl. mag. post
2 prin. ibi vel etiā si nō fuit dictū tñ intelligit. ¶ No. istā glo. sing. q̄ si stipulor a te annue vel singulis annis nō transmittitur ad heredes meos nisi de ipsis fuerit facta expressa mentio. ⁊ sic est idem in stipulatione annua qō in legato annuo ſm istā gl. Jn hoc tñ est differentia qr stipulatio annua mero iure transmittitur sed heredi agenti obstat exceptio. vt. j. not. glo. in ver. ité est ppetua. sed legatū annuū ipso iure ꝓ annis nondum ceptis. Pe. reprehendit istam gl. qr nō reperit iure cautū istud quod dicit glos. qō nō transeat ad heredes in effectu: imo est cōtra istū text. dū dicit est ppetua: qr dum intelligit ipso iure. ⁊ in effectu Bar. tenet glo. qr vel ista stipulatio interposita est p pauperē. ⁊ de modica quātitate ⁊ tūc censet interposita ex cā alimētoꝝ. vt. l. cū bi. ff. si cū in anno. de trāsa. ⁊ alimēta morte finiunt aut fuit interposita p diuitē de magna quātitate: ⁊ tūc adhuc dicit idē p. l. sancimus. §. fi. C. de dotis. vbi videt qr nō trāseat ad heredes nisi cū facta est expressa mētio de eis. Sed certe tex. ibi in precedenti ꝝ. videt innuere contrariū si bene inſpiciat qr vult q̄ nisi facta ꝓ alimentis sit ppetua. Ande de rigore iuris opi. Pe.
b videt melioꝝ[b] p istū tex. quē sequit Ang. de equitate tñ ad euitandū infinitatē posset tolerari opi. glo. ¶ Jn glo. ibi. l. pluribus. §. j. glo. ibi dicit q̄ ibi fuit facta specificatio tēpoꝝ bic nō. Contra quā sol. bic Bar. oppo. ⁊ non soluit: qr si promittis mihi decem singulis annis: illud verbū singulis: qō est distributiuū habet vim specificationis cuiuslibet anni: ergo deberent esse plures. Ang. dicit q̄ ibi fuit appositā dictio distributiua ante ⁊ post: bic semel tñ nec video q̄ aliter posset bene solui istud cōtrarium. ¶ Jn fi. glo. ibi: arg. cōtra ſꝫ q̄ legatū annuū perpetuo duret. Sed respondeo verū esse qñ factū ꝓsone q̄ non mouetur vt ecclesie vel collegio ⁊ ibi loquunt. ll. alleg. in glos. secus si moriture. ¶ Jsta tñ solutio non cadit ad. l. defunctā. in fi. Nam illa vꝝ pbare q̄ legatū annuū sit vnicū: sed respōdeo q̄ sit sine dinumeratione temporum vꝝ si legas vsumfructū talis fundi vel quartā partem redditūū talis fundi: tunc ꝫ videatur mihi
c legatum quousq̄ vigeroꝝ: nō tñ plura legata sed vnū[c] qr nō fuit facta expressio temporum secus si dixisset singulis annis quousq̄ vigeroꝝ: vt. l. j. qñ dies vsusfru. leg. ced.
2 ☞ Stipulatio an possit conferri in arbitriū tertij: vt promittis mihi si titius volet.

1 **Tipulatio.** † Stipulatio nō pōt conferri in voluntatē vel arbitriū oebitoris. b. ꝺ. sed an in volūtate creditoris vt. ꝓmittis mihi si soluā. glo. in. l. titia. j. eo. tenet q̄ nō. cōtrariū tenēt doct.
2 p. l. si ita legatum. §. itē si voles. de leg. i. ¶ Jtē an in arbitriū tertij vt. ꝓmittis mihi si titius volet: nō reperio bic tactū per aliquē. Nā in legato certū est q̄ nō valet: qr esset captatorium sed voluntas captatoria in actibus inter viuos non reperitur reprobata sicut in vltimis voluntatibus ideo tenui reperendo. l. j. de leg. ij. bononie q̄ sic. Jtem an sit differentia: qr per verba importantia arbitrium boni viri vt si fueris arbitratus vel libere voluntatis vt si voluerit. Rñdeo nō vt bic pt ꝫ in v̄b. arbitrium. ꝫ secus in vltimis volūtatibus qr valet legatū si heres arbitrabitur ꝫ non valeat si heres voluerit. vt. l. si sic. in princi. de leg. j. Et no. l. post sepe. §. j. de contrahē. emp.
2 ☞ Si qs pluries vēdidit eādē rē an scōa vēditio sit supflua.

1 **Ui bis.** † Si plures se obligant eidē ad eandē rē non tenenꝝ nisi ex vnica ꝓmissione b. ꝺ. ista singularis. l. ⁊ semper alleg. in hoc siue eodem tempore siue diuersis vt loquat generaliter ⁊ dū dicit bis idem si ter vel quater. Vel sic ſm Bar. q bis idem ꝓmittit nō tenetur ex secūda ꝓmissione nisi prima effectu esset inualida. b. ꝺ. ⁊ cessant ꝛia de. l. si dari. ¶ Quero tex. dicit q̄ non teneꝝ nisi semel

a ¶ Circūducitur Adde Bal. ī ārēti. ei qui iurat. C. de bo. auc. iu. post. in. l. cōsentaneū. C. qūo ⁊ qñ iud. cautela tñ est q ꝓparēs nō recedat nisi licētiatus a iudice per iura bic alle. per do. Alex. cui adde q si talis iniuste fuerit licētiat' ꝓ iudicē qō poterit tanꝝ cōtumax excōicari ꝫ do. de ro. deci. suis. de do. ⁊ cōtu. deci. inci. vbi pset iniuste licētiata aliqui tamen contra.

b ¶ Jstō video hoc nō ꝫ. o. Alexā. vt hic per ipsum.

c ¶ Restitutio. ad de q̄ posui in. l. fin. ff. de ꝛijs in apostill' ad bar. ibi et bic.

d ¶ Alio tpe. ad de Barto. in. l. si prius. ff. de ope. no. nū. in. g. q. ⁊ ī l. si vno. §. cū qui dam. ff. loc. Bal. in. l. liberti. C. de ope. li. Anto. de but. in. c. fina. de iudi.

e ¶ Toti obligationi. vide Pulcre raph. cu. ꝛfi. clxiij.

a ¶ Non exactio. Adde Lud. ro. consi. cclxxviij.

b ¶ Melioꝝ. idem tenēt Bal. Raph. Ludo. ro. ⁊ Alexā. bic saluo q̄ si fit facta paueri.

c ¶ Sed vnū. Lu. ro. ponit singularibus suis q̄ legatū se pte partis redditūū dicitur annuū exīstens testatoris. per. l. si defuncta ⁊ ibi vide alium casum fo. viij.

d ¶ Deuēdendo. facit qō dicit lu. ro. singu. suis qō emptoꝝ cui res vēdita nō est tradita nō pt ꝛpedire remissionē fiēdam ꝛ vēditoꝝ ſm Bal. in. l. manifestissimi. C. ō furt.

Universidad del Rosario
Archivo Histórico

de iure cõmuni ⁊ ex forma statuti ⁊ hoc est vtile q; si succũbit in vno põt redire ad aliud per id qđ no. in l. si actor. ff. de iureiur.

3 ¶ Sed oppo. q; ista additio si diuortium feceris reijciar̃ et nõ vtiet stipulatione: vt in l. reprehendenda. de instit. ⁊ substit. fol. ibi quãdo apponit̃ in institutione vel in relicto facto alteri ex coniugibus: q; tũc tanq̃ turpis reijcitur ⁊ nõ vtiat instit̃utionem vel relictũ hic qñ in stipulatione penali quo casu vtiat ⁊ non vtiatur. ¶ Sed quid erit hodie cũ diuortium p qđ̃ separatur matrimoniũ fieri nõ poterit si matrimoniũ tenuit vt no. in l. diuortium. de neg. gest. licet possit de facto alter ab altero recedere. Resp̃ndeo nõ reperio ex hoc recessu aliquã penã imponi sicut imponebaf hoc iure quo separabaf matrimonium ⁊ cogitur officio iudicis ecclesiastici redire: ⁊ ideo videf dicẽdũ q; cũ cessat ratio de qua hic poterit alter ab altero stipulari penam sub cõditione si recesserit de facto. ¶ Itẽ an valeat promissio de dãdo aliquid alicui si illi nupserit. dic vt. j. e. l. si ita stipulatus fuero testi. ff. promissio tamẽ pene si nõ nupserit nõ valet. vt. j. eo. titia.

2 ¶ Potes te obligare ad dãdum mihi id quod alius tibi debet cum debitor esse desierit.

1 Huiusmodi. ⁊ Poteris te obligare de dãdo mihi id qđ̃ alij mihi dz̃ cũ ipse debitor esse desierit. b. d. ff. prima lec. ff. quã in lra debet esse mihi: ⁊ aduerte q; si cõstat q; fideiussorio noĩe pro illo volueris te obligare: verba illa cũ debitor esse desieris impropriant̃ ⁊ debent intelligi. i. cũ desierit esse soluendo quo casu recurrit̃ ad fideiussorẽ maxime hodie cũ primo sit exequendus debitor nõ autẽ possunt intelligi ꝓprie qñ desinat esse debitor ciuiliter ⁊ naturaliter qz si fideiussoria obligatio nõ debet incipere a casu quo si esset incepta finiret. Nam liberato ꝓncipali liberat̃ fideiussor: sed si nõ cõstat q; non fideiubẽdi tũc verba stãt ꝓprie ⁊ nõ erit fideiussor: sed ꝓncipalis promissor: sicut si sub qualibet alia promissione promisisses: ⁊ sic ab vtroq; potero petere. primo ab illo ⁊ exigere postea a te ff̃m
2 aliã lect. put est in tex. tibi. b. d. ⁊ potes te obligare ad dandum mihi id qđ̃ alius tibi dz̃ cũ debitor esse desierit. b. d. Sed quid importat hoc. Rideo si promisisses simplr id qđ̃ alius tibi debet liberaris cedẽdo actionẽ cõtra illũ sicut cũ quis legat mihi qđ̃ tibi alius dz̃ vt in l. si fic. ff. j. de leg. j. sed ꝓmittẽdo hoc mõ cum ille debitor esse desierit nõ liberaueris: sed debes agere ꝑ illũ: ⁊ exigere ⁊ postea exactũ mihi dare: vt hĩ in fi. in. l. apud iul. ff. si titius. de leg. j. cum ibi no. p Bar. ⁊ ff̃m istas duas lec. nõ loquit̃ ista. l. nisi vnica stipulatione lz̃ tex. loquat̃ in pluribus dũ dicit hmõi stipulationes ⁊c. sed dz̃ exponi. i. ista stipulatio de qua loquit̃: ⁊ alia similis: vt in fi. glo. j. Alij vero timore huius ℞ij: q; loquit̃ in plurali dicũt q; tex. loquitur de duplici stipulatione. Una q; ꝓmittis mihi id qđ̃ titius mihi dz̃. vel id qđ̃ debet tibi vsq; ibi: cũ debitor. Alia q; promittis mihi aliqd puta decẽ vel stichũ cũ titius debitor meus vel tunc desinet esse debitor: tene ꝓcedentes tanq̃ magis no. ¶ In glo. j. ibi: q; ex ꝓsenti tpe fuerit. hec sol. nõ est bona ad ℞ium qđ̃ põt fieri cõtra ꝓmam lec. q; lz̃ ille principalis esset debitor tpe cõcepte stipulationis ꝓmissio tñ fideiussoris fuit collata in tps quo nõ erit debitor: ergo nõ põtvt fideiussor obligari: q; si esset pura obligatio liberato principali per se liberaref fideiussor. nã ⁊ res nõ debet inicere ab eo casu quo si esset incepta finiret: vt. l. titia. ff. de vsufr. solue ergo vt colligit̃ ex his q; dixi sup ꝓma lec. ¶ In glo. ibi idem dubium erat hic si habet in tex. spondeo. ⁊ tunc iste casus esset idẽ cũ precedenti. Sed si habes spondes tunc est diuersus vt dixi sup scõa lec. glo. aũt sequens videt sentire ꝓmã ⁊ secũdam: lz̃ in secunda reuocet in dubium. Quid si debitor tibi soluat ⁊ non soluit: sed tu solue vt dixi in secũda lec.

2 ¶ Probato idebito an videat ꝓbatũ q; qs p errorẽ ꝓmisit.

3 Sequens stipulatio cõuentionalis facta super precedenti contractu vel obligatione an habeat in se dilationem seu conditionem prime obligationis.

Limitatio ad iura dicẽtia q; ipso iure inducebatur nouatio si secunda stipulatio continebat plus.

4 Legatum factũ pro dote futura an sit conditionale si matrimonium sequatur an aũt fit purum.

5 Stipulatio facta sine causa an valeat.

1 Diuortio. ⁊ falsa causa de preterito scienter emissa etiam si fit obligatoria ⁊ p qñs finalis nõ vitiat stipulationem sicut nec vitiat legatũ. b. d. ff̃m Bar. Suppleť in pluribus: q; ipse nimis breuiter summat ⁊ ff̃m suũ summariũ non esset verũ qđ̃ ipse dicit: fuit autẽ hic ꝓprie loquẽdo potius demonstratio falsa q̃ qz perimebat substãtiã habebat vim cause. Maritus facto diuortio cũ nulla dotẽ recepisset promisit vgri restituere centum q̃ in dotẽ receperat. nã istud relatiuũ que receperat ⁊c. demõstrationẽ facit vt ptz̃ in l. si fit. ff. j. de leg. j. lz̃ perimebat subiectũ: q; nihil receperat: ⁊ hz̃ym cause quasi dixerit: q; recipi nõ tibi ꝓmitto: tñ nec falsa demõstratio nec falsa cã vitiat ꝓmissionẽ: qz vt donare: ⁊ hoc si scĩeter ꝓmisit scies se nõ recepisse nec teneri: ⁊ hoc cõstat sed si constaret q; ꝑ ignorantiã facti vel iuris nõ valeret ꝓmissio saltẽ in effectu qz obstaret exceptio. vt. ff. solu. mat. l. pe. ff. mulier. ⁊ hic in pe. glo. Si aũt dubitaf an sciuerit vel ignorauerit: ⁊ an errauerit vel nõ. glo. ⁊ doc. hic nõ tangũt. Bal. in. l. ĝnaliter. C. de nõ nu. pe. dicit q; in casu huius. l. ꝓpter bonor̃ bene trãfacti matrimoniꝫ ꝓsumitur ex certa sciẽtia ꝓmisisse vt valeat ꝓmissio extra casum huius. l. ꝑbato ℞io q; nihil receperat vel ad nihilũ tenebatur ꝓmisor: eoipso ꝓsumit̃ ꝑ errorẽ ꝓmisisse: cũ ista cã si esset vera esset obligatoria: q; teneret̃ soluere vel restituere: ⁊ ita not. in. l. cũ de indebito. de ꝓba. ¶ In glo. q̃ dicit q; ꝑbato primo. i. qđ̃ sit indebitũ eoipso ꝓbatur scõm. i. qđ̃ ignorauit ⁊ p errorẽ ꝓmiserit: sed si causa quam quis promisit esset vera nõ esset obligatoria vt si ꝓmittis mihi centũ: q; gessi negotia tua. nam si postea cognouisses non esses mihi obligatus ad centum tũc promissio intelligit̃ facta scienter in dubio: ⁊ sic valeat nã non scit ⁊ scire debeat se nõ esse obligatũ: ⁊ sic soluẽdo ex iusta causa cum repetis. vt in. l. damus. de condi. inde. ⁊ ita si ꝓmittis exceptionem nõ habes: tñ solutio ⁊ ꝓmissio paribus passibus ambulant. l. si. ad le. fal. ⁊. l. si patronus. de do. ⁊ ibi vide q̃ no. Bar. ¶ In tex. ibi: centũ tñ in obligatione venire. i. dicere q; illa cẽtum que non fuerunt in dote data possunt peti solũ ex ista stipulatione: non autem actio de dote etiam ff̃m dec. possunt peti ex ista stipulatione: q; qñ super contractu iurisgentiũ vel bonefidei interuenit stipulatio obligat debitor̃ etiã ex stipulatione. vt decidit glo. in l. si bis idem. in ver. illud cõstat. lz̃ secus qñ precessit similis stipulatio super eo: q; põt iterũ p stipulationẽ obligari ad illud idem vt in illa. l. nisi secũda interuenerit animo nouãdi: et erit vtilitas: q; si agatur ex ista stipulatione non babebit maritus dilationem annalem sicut nõ baberet heres eius si ipse dotem prelegasset: q; tenet prelegatum ꝓpter cõmodũ representationis: vt in tit. de do. ꝓele. ⁊ hoc tenet Bar. hic: Et quo not. q; sequens stipulatio conuentionalis facta super ꝑcedẽti cõtractu vel obligatione nõ habet in se dilationẽ seu cõditionem prime obligationis vt etiam ꝓbat in. l. si Dari. j. eo. secus in pretoria stipulatione q̃ interponit̃ ex necessitate: et sic nihil plus videt qs ꝓmittere q̃ ipse teneat: ⁊ iste est casus in. l. j. ff. si sub cõditione. vt le. no. ca. adde no. in. l. alia. de noua. p Bar. ¶ In tex. ibi alia aũt centũ actione de dote deberi. hic est casus cõtra glos. q̃ est in. l. qui bis idem. in illo ver. illud cõstat. q̃ tenet q; si sup cõtractu bonefidei interueniat stipulatio mouet actio ex ipso cõtractu ⁊ sic poterit agi nisi ex stipulatione: qđ̃ etiã videt tenere Bar. qñ ex interuallo. in. l. singularia. ff. cũ me. si cer. pe. sed boc est exꝑesse cõtra istũ tex. Intelligo q; ipse intelligit q; etiã ista centũ q̃ fuerũt in dote data pñt peti ex ista stipulatione: ⁊ tamẽ possunt etiã peti actione de dote: ergo nõ est facta nouatio: posito q; ista stipulatio cõtinet plusq̃ obligatio prima. vt hic est tex. exꝑessus p quẽ limitant̃ oes. ll. dicẽtes q; ipso iure inducebatur nouatio si scõa stipulatio cõtinebat plus. vt. j. eo. si vsus fructus. q; debẽt intelligi qñ precedat obligatio vel cõtractus et sic erant eiusdem generis et forme secus qñ diuersi vt hic qđ̃ no. q; nullus tãgit: ⁊ tñ est boc necessariũ. ¶ In tex. ibi sicuti cum filio. ff. iste ver. intelligaf q; pater reliquit filie noĩe dotis future: ⁊ qđ̃ valeat legatũ etiã matrimoniũ nõ sequaf. put prima facie videf loqui. est hic casus ℞ opi. Bar. q; tenuit in. l. titio centũ. ff. titio genero. de cõdi. ⁊ demõ. qđ̃ legatũ factũ pro dote futura sit cõditionale si matrimoniũ sequaf: sicut ⁊ stipulatio. vt. l. tali stipulatione. de iure do. Sed alij tenent ⁊ contrarium per illum. ff. in ver. sed cũ ante nuptias. vbi videtur tex. dũ dicit q; purũ legatũ est: ⁊ pro ista etiã opi. videt casus hic vt sicut cã de preterito falsa nõ vitiat stipulationẽ vt in precedenti. Ita ⁊ cã de futuro puta matrimoniũ de futuro lz̃ non sequaf nõ vitiat legatũ: ergo nec facit cõditionẽ q; tunc vitiaret sine dubio propter hoc Bar. intelligit istum finẽ vt cõueniãt precedentibus qđ̃ loquaf in cã de preterito: qz pater leganit cẽtũ filie nomine dotis: q̃ dicit se recepisse a marito ipsius filie vel eius heredibus: ⁊ tamen nõ receperat nec filius mater vel frater sororj q; legando scienter videtur velle quod habeant iure legati. vt in l. j. C. de fal. can. adie. leg. ¶ Ultimo debes scire quod Ly. all. istam. l. C. de nõ nume. pecu. l. generaliter. in. xiij. q. qua querit vtrum stipulatio facta sine cã valeat. tex. in. l. ij. ff. circa. de doli excep. dicit valet mero iure: sed obstat exceptio. Quidam intelligunt istum. ff. quando cõtinebat causam falsam: ⁊ fuit p errorem facta promissio. Si autem ex certa scientia ab eo qui sciebat se nõ teneri tunc valet q; videt facta ex cã donationis ⁊ ad

boc alleg. Ly. istam. l. que salua pace nihil facit q; hic continebat causam lz̃ falsam: tũc enim bene distinguitur. An ex certa scientia vel per errorem: ⁊ an esset causa vel non: vt. ff. digi. Sed questio est qñ nulla cõtinet causam vt promitto tibi centũ: quo casu multe fuerũt opi. quas Ly. ibi recitat: ⁊ Joan. an. in addi. Spe. in tit. de confes. ff. nuncyidendũ restat ⁊ breuiter dic q; nõ
a cõstat q; boc fecit ex certa sciẽtia q; cõtinef in instro talis sciẽs[a] se ad infrascripta nõ teneri ꝓmisit ⁊c. tũc valet: ⁊ videt ꝓmitte re ex cã donationis. arg. in. l. cãpanis. de ope. lib. ⁊ ita intellige glos. q̃ est in illo. ff. cũ lz̃ illa glo. dicat vnũ mirabile qđ̃ istud est verum si stipulator ignorabat causam non subesse: secus si scie bat sed certe potius ecõuerso dz̃ dici: q; si ignorabãt dissentiũt in cã: q; ꝓmissor intelligit donare: ⁊ stipulator nõ recipit vt donum q; credit causaz̃ subesse: ⁊ ideo donatio nõ pficeret sed qñ scit tunc cõsentiunt ⁊ sic pficit ⁊ hec ꝓbanf in. l. si ego. ff. si certũ peta. Si aũt non constat q; ex certa scientia tunc standũ est illi ff. circa. cui non põt rẽsponderi q; stipulatio non valet. Et dicit Bal. in illa. l. generaliter. qđ̃ ideo nõ valet q; censef facta ex stul titia non dico ꝑ errorẽ hoc tñ verũ nisi fit facta sub cõditione ⁊ conditio eueniat q; solus euentus cõditionis habeť ꝓ causa per. l. a titio. j. eo. ⁊ no. ¶ In glo. ibi: vel dic ista glo. põt ꝓcedere si matrimonium solueret morte mariti: q; tũc donatio facta constante matrimonio per hanc stipulationẽ scienter emissam confirmaretur si aliquid loco traditionis interueniat. qđ̃ dicit in. l. quod de suo. alle. glo. fed si morte mulieris vel diuortio nõ cõfirmatur imo reuocatur vt in. l. fed incertã. ff. si. de doñ. inter vi. ⁊ vgo. ⁊ ita intellige glo. istam in fi.

1 Sic quod aurum. ⁊ Error ĩ qualitate substantiali nõ vitiat stipulationẽ sed decepto succurrit. b. d. ¶ In tex. ibi: ex doli mali cla. i. ex stipulatione predicta si fuit apposita clausula doli. i. dolũ malũ tñ abesse: vt. ff. eo. tit. l. eadem. in ꝓin. alꝫ possum agere actione de dolo: vt. l. elegãter. ff. nõ solum. ff. de dolo. nõ ex certa scientia cũ fit stricti iuris ⁊ non veniant illa de quibus expresse actũ non est: vt. j. eo. l. quicquid astringende. sed in contractu bonefidei ratione doli in eo com missi agitur actione ex eo cõtractu cũ in eo veniãt etiã illa que est equum venire lz̃ expresse nõ fuerit actũ vt dicit. l. eleganter. in ꝓin. cuius rei cã Bar. hic non examinauit hunc articulũ qñ agitur ad rescissionẽ contractus bonefidei qua actione poterit agi ⁊ breuiter si cõtractus est validus ⁊ subest cã qua debet rescindi agit ex ipso cõtractu actione vt in expẽto. l. si qs virgine. ff. de act. emp. Itẽ si cõtractus semel valuit: ⁊ postea de cõsensu partiũ fuit rescissus ⁊ agit ad repetitionẽ datorũ. vt ea. l. ff. si is qui. Idẽ si nunq̃ tenuit. et agit ad interesse de receptis: vt. l. si sterilis. ff. quis. eo. titu. Sed si agereť ad repetitionẽ rei tradite tunc agereť actione de dolo: ⁊ hoc dicit Bal. p elegãtia vba pre cessit venditio: vt. j. sequnta est traditio vt infirmãda p actionẽ de dolo. vt no. p gl. in. d. l. elegãter. de quo dic vt ibi. ¶ Ultimo glo. intelligit hãc. l. in stipulatione q; erat stricti iuris: secus dicit in bonefidei cõtractibus q; vitiant̃ ꝓpter errorẽ consistentẽ in qualitate substantiali: vt. l. in venditionibus. de contrahen. emp. Doc. dicũt nõ esse differẽtiã inter bonefidei ⁊ stricti iuris sed inter contractũ ex causa lucrativa: ⁊ illi nõ vitiant̃ q; quicquid habet stipulator de lucro habet. ita loquit̃ hic: ⁊ cõtractũ onerosum quo casu loquit̃ contractũ etiã si esset stricti iuris et permutatior. si enim permutarem tecũ massam aureã cum alia massa quã asserebas esse aureã ⁊ non erat nõ valeret permuta tio ne remaneã deceptus. tu dic breuiter q; etiã si sit cõtractus onerosus valet si decept⁹ vult valere: ⁊ potest agere vt decipia tur. i. ad interesse deceptionis ⁊ si non vult valere tunc nõ valet ⁊ boc voluit glo. exꝑressa in. l. elegãter. in. j. glo. magna. ante ff. de dolo. ⁊ in. l. j. de pig. act.

2 ¶ Per interitum vnius ex alternatiue debitis an liberetur debitor.

Quid si debeak aliqd in gñe subalterno ⁊ vn⁹ ex seruis meis. Genus perire non potest.

Species debita si post moraã pereat an debeat ipsa peti ⁊ in ea condẽnatio fieri ⁊ eius execution in estimatione.

3 An talis debitor ꝓstituat̃ i moza ꝑ iterpellationẽ exiudicialẽ. Quid in moza irregulari.

4 An valeat citatio de pupillo sine tutore.

5 Euentus conditionis an constituat debitorem in moza.

6 Adultus habens curatorẽ an possit solus interpellari vt constituatur in moza.

1 Jex legati causa. ⁊ Debitor̃ speciei p eius interitũ liberaf si ꝓius nõ fuerit in moza nec in culpa ⁊ eius facto perit ⁊ moza cõtrahit̃ p interpellationẽ
b que potest fieri pupillo cũ tutoris tñ autoritate. b. d. cũ. l. seq. et materia huius. l. plene expedit̃ p glo. ⁊ doct. in. l. qñ te. ff. si cert. pet. ideo est repetibilis: ⁊ materia more plene p glo. in. l. mora. ff. de vsu. ⁊ multe sunt leges in hoc tit. de ipsa tractãtes speciali ter. l. si seruum. j. eo. ¶ In tex. ibi: aut ex stipula. vel etiã ex qua cunq; alia cã puta ex vẽditione. vt. l. qñ sepe. ff. si res. ff. de ẽbẽ.
2 emp. ¶ In tex. ibi: certum. ⁊ sic in specie: secus si in genere ad hominẽ qz genus perire nõ põt: sed si in genere subalterno: vt ad vnũ ex seruis tuis tunc oibus perẽptis liberaris si vno remanente nõ liberaris lz̃ alij sint perẽpti. vt in. l. in naue saufelli. ff. de loca. Quid aũt si alternatiue ad stichũ aut pamphilum ⁊ alter sit perẽptus. dic vt in. l. si stichus. de sol. in pn. ¶ In tex. ibi: post morte teneberis: sicut ergo moza ꝑpetuat obligationem: vt nõ extinguaf p rei interitũ: ⁊ sic adhuc poterit res peti lz̃ tradi nõ poterit et in ea fieri cõdemnatio sed executio fiet in estimatione põt etiã in ꝓstitutõ deduci ⁊ in aliã stipulationem oĩno nouãdi ac si esset in rerũ natura. vt. j. eo. si seruũ. ff. effect⁹. a
3 ⁊. ff. nouari. ¶ In tex. ibi: interpellatus. subaudi etiam extra iudiciũ: vt no. j. eo. qui rome. ff. coheredes. ⁊. l. si penã. in pri nci. qñ di. leg. ced. ⁊ boc in eo qui tenebaf iure obligationis sed ille qui tenetur solum officio iudicis nobili nõ cõstituit in moza p interpellationem extra iudiciũ: sed requirit litis contest. vt. ff. de qã. infec. cũ postulassem. in pn. cũ ibi no. ⁊ forte alibi non est sed si non interuenit stipulatio iudicialis nõ cõstituit in moza ille qui non tenetur iure obligationis. Nam per solã poꝛrectionem libelli. ⁊ receptionem copie sed ꝓ rẽsponsionẽ factã ad eũ. ⁊ sic per lit. contest. vt no. in. l. vnum. ff. ci cer. pe. ⁊. l. fi. ⁊. l. in hac. de tritti. per doc. ¶ Item intellige tex. in moza regulari sed ir regularis moza contrahit̃ ex ipsa sine interpellatione vera vel ficta in certis casibus qui not. per glo. in. l. mora. in fi. magne glo. et in. l. scienter. ff. fi. cum. l. seq. de vsu. ¶ In tex. ibi occidisti. Sed quid si neglexisti infirmũ cũ posses medicũ adhibere. dic vt. j. b
4 eo. qui seruum. in pri n. ⁊ Ultimo. l. sequens facit. vt non valeat citatio de pupill⁹ sine autoritate tutoris sed debeat citari ipse tu tor vel pupillus ipso tutore presente ⁊ autorizante. Contrarium tamẽ determinat Bar. in. l. j. ff. sufficit. ff. de admi. tut. lz̃ Spec. tenuerit primã partẽ: ⁊ de hoc vidi pluries dubitari. In glos. ij. ibi: aut occidisti q; si occidisti etiã ante euentũ diei vel condi tionis illa postea euenĩẽte diceris esse in moza. vt. l. qui seruum in pri n. j. eo. q; interuenit dolus vel culpa tua sed p solã interpellationẽ ante euentũ diei cõditionis non constitueris in mo ra q; nõ est facta ꝙruo tpe. vt. d. l. cũ filius. ff. j. j. eo. ⁊ de ma
5 si soluturus. cũ soluere nõ tenearis tũc. ¶ In gl. ibi: tũc dies interpellaret. ¶ No. q; caute loquit̃ dũ dicit diẽ. ⁊ non cõditionem: ⁊ sic sentit ista glo. ff̃m doc. q; euẽtus cõditionis nõ constituat debitorẽ in moza qđ̃ est verũ: q; cũ faciat obligationẽ oriri nõ inducit moza q̃ nõ dz̃ cõtrahi eodẽ tpe quo nascit obligatio. vt. l. qđ̃ titius. j. de sol. ⁊ de hoc no. in. l. quoties in diẽ. j. eo. sed euentus diei bene interpellat. vt. l. magnã. C. de ẽben. stip. q; nõ facit obligationẽ oriri: lz̃ qñq; faciat oriri actionẽ: q; non semper actio nascit ante diei euentũ lz̃ obsit. vt plene no. j. eo. l. ita stipulatus. ꝑ Bar. ¶ In glos. seq. ibi: fic dictũ. ff. fi. dic q; ibi loquitur de denantiatione q̃ fit pupillo potius ad eius cõmodum q̃ incõmodũ ⁊ ideo pupillus potest ꝓcedere. hic de interpellatiõe q̃ fit ad eius incõmodũ: iõ põt fieri sine tutore. hic de interpel
6 latione q̃ fit ad eius incõmodũ vt ꝓstituat in moza. ¶ In gl. ibi: in adulto habente curatorẽ. Sed qđ si nõ dz̃ dicũt docto. q; aut in obligatione erat res que seruãdo seruari nõ poterit vt tit q; poterat ex alienare põt solus interpellari sed si poterit seruando seruari vel erat res immobilis: tũc q; nõ põt ex alienare sine iudicis decreto nõ poterit interpellari solus: vt constituat in moza. Sed si hoc est verũ tũc pupillus etiã cũ tutoris autoritate vel adultus cũ autoritate curatoris qñ tenebaf ad talẽ rẽ nõ potterit interpellari: q; nõ sufficit autoritas in alienatione: sed requiritur decretum iudicis: tũ illa. l. ꝑbat cõtrariũ dũ generaliter loquit̃. ita puto cõtrariũ dicendũ q; poterit solus interpellari indistincte ⁊ in moza cõstitui: qñ habet administratiõnẽ bonorũ suorũ lz̃ restituat in integ. si legat non sic si habet curatorẽ sic nec pupillus. vt. l. iusiurã. qđ̃ ex cõuẽtione. ff. j. in fi. de iureiur. nec ob. q; tradere nõ põt vt ꝺfium trãferat sine iudicis decreto: q; saltẽ dz̃ offerre ⁊ ostẽdere se paratũ et creditor diligẽtiã adhibebit qđ̃ interueniat decretũ iudicis als minus posset cõstitui in moza adultus curatorẽ nõ habẽs. Nõ enĩ requirit iudicis decretũ in interpellatione: q; penes eũ nõ estad miniſtratio bonorũ eius sicut est penes curatorem.

1 Dari. ⁊ Si ꝑma stipulatio nõ est inutilis vz̃ vtilitatem. boc dicit. Sed si esset vtilis sequens non valeret: q; esset superflua. in. l. quibus. ff. eo. Nec attenditur commodum prescriptionis q; minor̃ tempore prescribitur prima q̃ secunda: vt ibi not. glo. ⁊ est tex. ff̃m doc. in. l. pater qui castrẽ

a ¶ Plusq̃ obligatio prima. qñ ducaf nouatio. vide Frã. de are. cõsi. v. Allegate cõsi. xiij. ij. lib.

b ¶ Cõditionale. Adde Anch. cõsil. ccccxxiij.

a ¶ Talis sciens. Adde Sozi. cõsi. clxx. ⁊ consi. cc xiij. Lu. ro. 2sil. ccccxxj.

b ¶ Interpellatio nem. Limita ff̃ Sozi. cõsil. cviij. in vlti. colũ. ⁊ qñ ℞ pupillũ possit deuenire ad primũ ⁊ scõm decretum. vide p Ab. cõsi. clvij. ⁊. lxxx iiij. p Lu. ro. 2si. ccclviij. ⁊ de materia interpellationis. p Frã. de are. consi. cl. ⁊ ibi qd si interpellatio est facta in iudicio nõ valeat tanq̃ extra iudicialis. ⁊ vide etiã p do. ab. 2si. vij. p Alleg. 2sil. lxxxi. iij. li. ⁊ an interpellatio. l. vel 2suetudinis per diei appositionẽ equiparat interpellationi hois. p Old. cõsil. cxxxj.

Ab quibis

Universidad del Rosario Archivo Histórico

se.de cõsti.pec.sufficit enim q agere poterit:q actio nõ est prescripta nec sibi datur materia negligentie q esset si valeret propter cõmodũ tẽporis. ¶In tex.ibi:exceptio.puta prescriptionis vel pacti de nõ petendo cui videt renunciare postea se obligando:qõ intellige si sciens eã sibi cõpetere iterũ ꝓmisit aliter secus.j.de fideicõ.l.si post ꝙ.cũ ibi not.ff.l. si quis delegauerit. de noua.cũ ibi no.ff videt q nõ obligef ex ista noua stipulatione sed prima sustentef cũ nõ esset extincta ipso iure:ff sic debeat agi ex ꝑma:ff si obijciat exceptio replicef ex scõa:vt.ff. de pact. l.si vnus.§.pactus. Istud cõtrariũ voluit glo.formare ff nõ respõdit clare. Unde dic q ibi loquit in pacto nudo de petendo facto post primũ pactũ de nõ petẽdo qõ nõ inducit actionẽ per se sed facit vt actio ex primo cõtractu que non erat sublata:sed eius effectus erat impeditus ꝑpter exceptionẽ sortiat effectũ qm elidit exceptionẽ mediante replicatione hic vero loquitur de stipulatione que potes est p se actionem producere:ideo nõ iuuat actionẽ primã:nec ex secũda poterit agi ff ex ista replicari sed debebit agi ex ista.tene menti q est subtile. ¶Sed opp. q in hac secunda insit eadem exceptio que in prima.vt.l.j.§. si sub cõditione.vt leg.no.ca.dixit Bar.q ibi in pretoria stipulatione hic in conuentionali. Certe idem dicit in quentionali.vt l.qui sit stipulator.j.eo.ideo dic melius q aut prime stipulationi obstat exceptio perpetua:ff tunc illa nõ obstat scõe nec censetur in ea repetita q ex hoc redderet secũda inutilis arg.in.l.q filio.de leg.ff iste est casus hic. Interdũ nõ obst.exceptio perpetua sed tẽporalis:vt q stipulatio erat in die vel sub cõditione: ff postea facta est scõa sup eodẽ simpliciter tũc aut scõa est pretoria:ff indistincte eadẽ dies vel cõditio inest secũde:q cũ pretoria interponat ex quadã necessitate non est dicendũ q ꝓmissor voluerit in se plus obst.vel aliter ꝙ esset obligatus:ff ita est casus in.d.l.j.§.si sub cõditione. Si vero erat cõuentionalis:ff sic sponte facta erat:ff tunc distingue. Aut in scõa nõ exprimit certa quãtitas sed ꝓmittis mihi illud qõ alꝫ promisisti animo nocandi alꝫ non teneret promissio:vt in.l.qui bis.ff tunc videris ꝓmittere sub eadẽ cõditione.vel dic vt.j.eo.qui sic. Aut exprimitur certa quãtitas vt centũ q tibi ꝓmisi sub ꝛditione vel die ꝓmitto aio nocandi:ff tũc nõ videt repetita cõditio vel dies:ff hoc voluit gl.j.de noua.l.in die.ff ista distinctionẽ ponit Bart. eo.tit.l.sticbum.§.legata.vbi glo.videt tenere cõtrariũ eius qõ dixerat in.l.die.ff ꝓbat ista distinctio in tex.ff glo.ff.fol.mat.l.si prior.ff ista in bis que non sunt de natura obligationis: sed de accidenti q: sic partes expresserunt sed in bis que sunt de natura ff dispositione legali dicerẽ q censerenf repetite in sequenti stipulatione colligitur ex not.per Bart.in.l.si quis cũ aliter.j. eo.ff adde qõ no. idem in.l.aliam.j.de noua.

2 ☞Stipulatio si non continet in se aliquid turpe:q ꝓmisisti mihi centũ nec fuit turpiter facta q: nõ per dolũ vel metum sed fuit facta ex turpi causa an valeat.

Quid si quis ꝓmittat meretrici.

3 Stipulationem habere turpitudinẽ quib⁹ modis ꝛtingat.

1 **Generaliter.** ¶Non valet stipulatio cõtinens aliquid turpe impotabatum a iure vel p bonos mores.b.d.cũ.l.seq. ¶In tex.ibi:ex hmõi quoq; obligationibus.i.ex huius modi stipulationib⁹.ff dũ subdit denegari supple:ff etiã obligari.vt ptz p.l.precedẽtẽ q dicit stipulationes nullius esse momenti:ff sic nec pariũt actionẽ nec obligationẽ. ¶In glo.ibi:ſz turpiter facta vz. ¶Sed qd si stipulatio nõ cõtinet in se aliquid turpe:q ꝓmisisti mihi centũ nec fuit turpiter facta: q nõ p dolum vel metũ:sed fuit facta ex turpi cã. Istũ casum glos.hic nõ tangit ff fuerũt plures opi.quas Bar.hic tangit. Tu dic q aut turpitudo cause versabatur ex parte ꝓmittentis ff stipulatis: vt q ꝓmisisti mihi cẽtũ vt hoiem interficerẽ:ff tũc ipso iure nõ valet ꝓmissio.ff sic loquit tex.cũ glo.in.l. iurisgẽtiũ.§.si ob maleficiũ.ideo si ꝓmisisti ꝓ homicidio facto p me.vt est tex. not. in.l.si plagij.j.eo.in ver.facti. Aut turpitudo versabat solũ ex parte stipulatoris vt ꝓmisisti mihi decem vt tibi restituã depositum qõ teneor restituere gratis sed restituere nolebã. vt.l.fin. de condi.ob tur.cau.ff tũc mero iure:sed obstat exceptio turpitudinis.ff ista ꝓbatur in.l.pe.eo.tit.ff illo casu ꝓcedit opi. Pequã hic Bart. refert ff eã ponit Ly.in.l.dolo.C. de inuti. stipu. Quid aũt si versatur ex parte ꝓmittentis tm vt cũ quis ꝓmittit meretrici. a dic vt not.in.l.iij.§.sed qõ meretrici.de condi.ob tur.cau. ¶Ro.fm Bar.q quedam est stipulatio q habet turpitudinem ff contingit tribus modis q: aut in stipulatione venit turpe vt ꝓmittis facere homicidiũ: ff est nulla vt hic. Qñq; in ipsa stipulatione non venit turpe sed est turpiter facta:quia dolo vel metu ff tũc valet:sed dantur remedia a iure.vt.l.in stipu.quod me.cau.ff de dolo. Quedam sunt que habent turpem causam:sed qõ ꝓmittitur non est turpe q: ꝓmitto centum si feceris homicidium ff hic est dubium. ff glos.tenet hic quod est ipso iure nulla ibi:dum dicit super turpibus reb⁹ interpositas debet ꝛc.ff idẽ tenet glos.in.o.§.ob maleficium.in.l.iurisg. de pac.ff vide hic per bar.

a ¶Calderetrici.in hac materia viõ p Bal.ff.v. iiij. lib.cuius verba habesper me in aposti.ad Bart. hic in characteribus de tortis. ff vide p eũdẽ cõ si.clij.ij.lib.

Stipulatus. †Quouisq; põt conditio deficere nõ pot agi. b.d. in terminis:ff in summa ꝛc.

Item tradi. †Stipulatio rẽ tradi continet merũ factum.b.d. In tex.ibi:ꝓpietatem dic sed nec possessionẽ ciuilẽ vel naturalem que in ris est:sed dũtaxat nudam ff asininã detentationem q: non plus importat hoc verbũ tradere. nã ff ille qui nec possessionẽ nec ꝓpietatem habet sed solã detentationẽ potest rem tradere ff illã trãferre:ergo stipulatio non plus importat ꝙ verbũ sonat sed ꝛz nõ teneaf in plus ꝙnte stipulationis: interdum tñ ex tali traditione trãsferf dñium vel possessio si erat obligat⁹ ex cã ex qua solet dñium ff possessio trãsferri:puta ex venditione non enim venditor ad dominij translationem sed solum ad tradendũ tenetur:vt.l.j.de rerũ permu.attamẽ si erat dñs tradendo transferf dñium si nõ erat dñs trãsfert vsucapiẽdi conditionẽ. Isto tamen casu bene tenetur ad translationem possessionis vacue.ff in.l.iij.de act.emp.ff plene not.in.l.cũ res. C.de proba. Et per ꝓdicta tollitur cõtrariũ formatũ in gl.de l.stipulationib⁹.§.fi.j.eo.vt ibi no.q: loquit qñ ex causa ex qua transferebatur dñium erat obligatus.

2 ☞Si ꝓmiseras mihi decẽ ex cã donationis postea ꝓmisisti mihi eadem decem ff quinq; similiter ex cã donationis an per hanc secundam sublata sit prima ipso iure.

3 Si primo ꝓmisisti decem ff postea decem ff quinq; ex qua stipulatione potero petere decẽ ff qualiter debeat cõcipi secũda stipulatio ad hoc vt nonetur prima.

4 Si petij.ex.in libello ff postea ante lit.contest.volo addere qnq; an dicef nonus libellus ff sit soluẽda nona gabella.

5 Que sit vtilitas qõ tot sint stipulationes quot res vel summe sint in ea specificate.

Per solã specificationẽ rerũ venditarũ an dicanf plures venditiones si vnicũ tm ꝓtiũ esset statutũ ꝓ omnibus ff an ꝓpter vitium vnius possit fieri redhibitio de omnibus.

6 Stipulatio qñ est vna de pluribus reb⁹ vel vna summa an possim petere vnam de pluribus rebus vel partem summe.

1 **Cire debemus.** †Tot sunt stipulationes quot res vel summe sunt in ea specificate ꝛz vna sit conceptio verborũ sed si nõ fuerũt specificate sed sub vno vniuersali nõie comprehense censetur vna continens plura corpora. Item sequens stipulatio continens idem q prima eam nõ nouat licet ei adiungatur alia stipulatio continens aliam rem vel summã.b.d.vsq; ad.§.si a fure.ff incipias casum in ver.fm quod premittendo vnum quod iure isto si sequẽs stipulatio cõtinens illud qõ prima ff ex eadem causa continebat aliqd plus nouabat primã.vt no.in ver.qui vsumfru.ff satis hic colligitur licet hodie nõ nouet ipso iure nisi loquaf expresse:vt in.l.fi.C. de noua.sed nouat ope exceptionis.ꝓid quod not.in.l.ij.C. de noua.que dicit q vbicunq; iure veteri inducebatur tacite nouatio ipso iure:hodie non inducitur ipso iure:sed inducitur in effectu q an sit verũ dic quod ibi no. ¶Si ergo ꝓmiseras mihi decem ex causa donationis postea ꝓmisisti mihi eadem decẽ ff quinq; similiter ex causa donationis est dubium vtrum per hanc secundam sublata sit prima ipso iure:videt q sic: q hec secunda continet plusq; prima.Contrarium tamen determinat: q: ista secunda non est vna stipulatio:sed sunt due.vna de decẽ altera de quinq; postq; ambe summe fuerunt specificate:ff neutra ipsarum cõtinet plusq; sicut essent due si mitteres sticbum ff pampbilum non sic si summe ff res nõ fuerunt specificate:sed sub vno nomine comprehẽse. de quo ponit tria exempla. Primum si ꝓmittis mihi vnum acervum nũmorum presentium nam est vna stipulatio pluriũ corporum. Item cum quis stipulaf ab herede sibi solui omnia legata sibi facta. nã licet legata sunt plura stipulatio tamen est vna:q: nullum fuit in ea specificatum. Tertium cum sub nomine vniuersali familie vel quadrige. ¶In tex.ibi:cum fiat nouatio. Sed ex qua stipulatione potero petere decem si primo ꝓmisisti decem:postea decez ff quinq; prout ponit glos.super versi.mista. Respondeo ex prima tantum que firma manet:vt ea.glo.in fi. non ex secunda facta de eadem re:q: illa non valet per.l.qui bis.ff.eo. quod etiã innuit sequens glo.super ver.in precedenti.ꝛz illa loquaf quãdo prima cõtinet plus secunda minus:vt in exemplis que ponuntur in ea:tamẽ eadem ratio est qñ cõtinet tantũdem vt in d.l.quibus.in fi.nisi appareat expresse qõ animo nouãdi ff tũc etiã si cõtineat minus nouaret primã. Sed illa quinq; petam ecõuerso

ecõuerso ex secunda stipulatione quinq; nõ ex prima de decẽ. ff sic habeo.gy.a.ggy. ¶Sed cõtra q imo.ggy.l.decẽ ex prima. Item.gy.ex duabus cõstat quãtitas ista multiplicabilis est. Et sic videnf tres stipulationes de tribus summis sicut in lega to:vt.l.plane.§.i.cũ ibi no.de lega.j. Sol.qõ ꝓmo dixi intellige veri qñ apparet q in scõa stipulatione facta de decẽ: qnq; sentit de eisdẽ decẽ alꝫ pcedet contrariũ. Qualiter ergo debeat cõcipi hec scõa stipulatio ad hoc vt nouef prima. Rñdeo vt communeat.gy.nõ.g.t.y.ff sic fit vna.ff qõ appareat q in eis voluit includi.g.ꝓmo ꝓ ꝓmissa:q: ex causa stipulationis ex qua mihi ꝓmisisti.g.ꝓmittis.gy.alꝫ si simpliciter primo.g. ponamus. postea.gy.possem petere extraq; quãtitatẽ nec esset prima abrogata p secundã q: essent diuerse cause ff diuerse donationes.et hoc innuit glo.sequẽs.sup ỹ. in ꝑcedenti.dũ dicit ex eadẽ cã:et hoc in summis q̃ sunt multiplicabiles non sic in speciebus. nã si ꝓmo ꝓmisisti sticbũ postea simplr ꝓmisisti duos seruos tuos quorũ vnus erat sticbus cũ ista secũda fit vna stipulatio:ff cõtineat plus prima ꝛz de ipsa nõ fit facta mẽtio:q: sufficit q in secunda sit deducta eadẽ res q̃ in prima vt nõ poterit multiplicari.vt.l.lucius.§.plures.de leg.ij. ¶ facit ar. iste tex. cũ ꝑdictis ad materiã.l.edita.C.de eden.q ꝓ si petij.g.in libello postea ante lit.contest.volo addere.y.si quidẽ ex eadẽ causa non diceret nouus libellus nec erit soluẽda nona gabella ex forma statuti dicẽtis ex quolibet libello debere solui si volo addere ex diuersa causa erit nonus libellus:ff nona soluet gabella.ff ita intellige nota.hic p Ang.ꝛz nõ sic clare. ¶Ultimo quero cuius vtilitatis sit inuestigatio huius.l.an sit vna vel plures stipulationes. In tex.ponit vna vtilitas q̃ ad effectũ nouationis. In glos.no. q̃ incipit vt cũ leganerat. ponunt tres alie. ¶Prima de legato. ff illa est clara q: si est vnũ legatũ nõ pot ꝓ parte acceptare:ff ꝓ parte repudiare.vt.l.neminem.cũ.l.seq.ff de leg.ij. secus si plura q: pot vnũ acceptare ff aliud repudiare. Alia de redhibitione q: si vna est vẽditio pluriũ rerũ ff etiã vnica stipulatio sup ea interposita ꝓpter vitiũ vnius pot fieri redhibitio de oibus secus si sunt plures q: tũc de illa tm. Aduerte tñ q bic nõ dicerenf plures venditiones ꝓpter solã specificationem rerũ vẽditarum si vnicũ tm esset statutũ ꝓtiũ ꝓ oibus imo esset vna: vt.l.qui duos.de cõtraben.emp.ff tunc plures qñ ꝓ qualibet esset statutũ certũ ꝓtiũ:ff idẽ esset dicendũ in stipulatione interposita sup tali cõtractu q: sapit naturã eius.vt in.l. si stipulatus.de vsu.sed qñ ex causa donationis locũ hz qõ bic dicitur vt sola specificatio rerũ facit censeri plures. ¶Tertia vtilitas colligif ex fi.glo.q̃ loquit obscure:sed intẽtio eius est dicere q qñ stipulatio est vna de pluribus rebus vel vna summa: ff ego volo petere partẽ puta vnã solã rẽ vel partẽ summe glo.presupponit q possum:qõ tene mẽti.sed dicit q nõ debeo petere tãq̃ mihi ꝓmissa sed tanq̃ mihi debita ex ꝓmissione facta de maiori summa vel de pluribus rebus. Nam sicut si vẽdis mihi domum nõ videris mihi vẽdere qõlibet tignũ:sed tamẽ deducta domo peremptione possum petere quodlibet tignũ nõ tanq̃ emptũ sed tanq̃ mihi debitũ:q: superest ex re empta ita in proposito.ff istã glo.multũ no.doc.dicẽtes q aduocati ff procuratores ita obseruant. Illã dubitãtes de probationibus testiũ nolũt petere totã summã sed petunt modicã ff si videbũt ꝓbari p testes petent refiduũ si vident testes nõ ꝓbare:ff sic se succũbere ꝓcurabunt alias ꝓbationes:ff cum sic faciunt obseruãt ꝓacticam buius glo.q: nõ petũt illã modicã summã tanq̃ ꝓmissam sed tanq̃ debitã descendentẽ ex maiori summa.ad hoc semper alleg.a ista glo.dicit tamen Bar.q posito q fieret cõtrariũ deberet sustinere libellus:ff improbare verba. Sed imo videt q etiã de rigore libellus ꝓcedit:q: qui ꝓmittit decẽ ꝓmittit etiã quinq;:hinc est q si petij.g.ff nõ ꝓbaui nisi de.v. debeo condẽnari:b q: petẽdo.g.etiã ff.v.peto.vt dixi.§.eo.l.j.§.si stipulanti. ergo si dico peto.v.mihi ꝓmissa nõ videor inepte loqui inꝑtũ autem glo.ff doc.volunt qõ possum petere partẽ intellige verũ nisi aduersarius opponat qõ petã totã:q: non vult restringi p plura indicia.vt not.Sui.de cu.in.l.quidã estimauerũt. si cert. pet. Item intellige verũ quando separatio illius partis a toto non corrũperet subiectum vt in pecunia vel pluribus rebus separatis per vnã stipulationem ꝓmissis vel in vna specie si peterẽ partem dñij si vero partẽ corporis vnius speciei cuius separatio a toto corrumperet vt si debes bouem peto cornua vel coxiũ vel debes quadrigã que constat ex quatuor equis:et ego peto vnum quo separato nõ remanet quadriga tunc admittit petitio si partes coherent corpori: sed si sunt separate vt boue mortuo bene admittitur:ff ita not.in.l.in cõmodato.§.duob⁹. ff.cõmo.ff in.l.eũ qui heres.in fi.ff.de vsuca.quã alle.glos.in fi. Adde extra glo.aliã vtilitatẽ q: qñ vnica est stipulatio debitor non potest soluere partem creditore inuito.vt.l.tutor.§.lucius de vsur.secus qñ plures:vt.l.fi.qui.mod.pig.vel hypo.sol.Itẽ quo ad effectum insinuationis:q: si est vnica donatio excedens summã quingentorũ indiget insinuatione: sed si essent plures quarũ nulla excederet:sed ex simul coadunate excederẽt tũc nulla requireret insinuationẽ.vt not.in Spec.de instru.edi.§. porro.in.iij.col. Sed aduerte hic:q: si eodem instanti fieret donatio de diuersis summis quarũ nulla excederet:sed oẽs simul sic ꝛz viderenf esse plures donationes,ꝑpter ꝑspecificationem diuersarum summarũ.vt in bac.l.tñ ꝙtum ad materiã infinuationis reputarenf vna quasi facta in fraudem siũt plures.ll.de insinuatione loquentes.ff hoc tenet ibi Rapha.ff Bar.in.l. mo a destinus.in fin.de dona.non sic qñ diuersis temporibus facta essent nec esset si in speciebus etiã si eodẽ tpe donarenf plures species eas ꝑspecificãdo:q: licet oẽs simul coaceruate excederẽt summã si tñ nulla earum p se requireret insinuatio postq; sunt plures ꝛz eodẽ tpe facte:q: ꝑspecificatio specierũ nõ sic pot videri facta in fraudẽ ꝑspecificatio summarum:potuit enim fieri ad alium effectũ:vt redderenf magis clare qõ nõ expediebat facere in summis.ff hoc addo ad dicta ꝓfatorũ doctorũ ff est vltima vtilitas in condẽnationibus q: condẽnatus in his speciebꝫ non dicitur condẽnatus in centum vt sic poterit offendi ex forma statuti q̃ bannitus ff condẽnatus in centũ poterit impune offendi:vt no.j.de fideiusso.l.vt fideiusso?.

☞Quare non valeat stipulatio rei mee.

Si a fure. ¶Non põt qs stipulari rẽ suã sibi dari etiã a fure:sed ex hac fertur non videtur stipulando simpliciter:sed quicquid illũ ex cã furtiua dare facere oportet quo casu per talẽ stipulationẽ purgat mora furis:ideo per interitũ rei postea subsequtum liberaf fur si alia mora non interceſſerit.b.d.ff est pulcher ff subtilis.§. Et primo formatur questio vsq; ibi:si vero.Secundo arguitur ad partem negatiuã q̃ stipulatio nõ valeat vsq; ibi:ff cõstat. Tertio respondef cũ distinctione q aliquando valet:aliquãdo nõ vsq; ibi:qõ si postea. Quarto circa primũ membrũ eo casu quo valet declaratur vnũ dubiũ satis subtile ff pulcrum:ff sic ille ỹ. quod si postea debet referri ad ver.ff constat.nõ ad ꝓximum precedentem:si vero dominẽ ꝛc.q: ibi stipulatio non valet:ideo nõ purgaretur per eam mora furis: vt colligitur ex glo.q̃ incipit quã stipulatus sum ꝛc. ¶In tex.ibi:an stipulatio valet dic ff est vtilitas huius questionis ꝓpter id qõ babef in fi. q: si valet purgatur p eam mora furis:ideo per interitum postea subsequtum si alia mora nõ interuenit liberaf fur.vt ibi:sed si nõ valet:tũc secus sicut si nõ fuisset interposita quo casu tũc semp dicitur esse in mora. vt in.l.i.C.qõ met.cau. ff sic per interitum non liberatur:vt.§.eo.fi ex legati cau. ¶†In tex.ibi:si quis rem suã stipulatus est subaudi pure:secus si sub cõditione. vt j.eo.si rẽ meam. Itẽ subaudi qñ erat sua ꝑfecte qñ non poterat ab eo aduocari:alꝫ secus sicut posset tunc sibi legari.vt.l. non quacũq;.§.si ex bonis.de leg.i. Est autem ratio quare nõ valet stipulatio rei mee q: videf continere impossibile nã videor stipulatus eã mihi dari.i.dñium trãsferri ꝛz hoc fieri nõ potest si mea est inspecto ꝑsenti statu:qz qõ meum est amplius meum fieri nõ potest.vt in.l.sequitur.§.lana.de vsucapi. ¶In tex.ibi stipulationem valere: qz hoc casu potius videor stipulatus eã mihi restitui licet appositi verbũ dare postq; restitui me ad causam furti dicendo ff aditũ verbum facere dicendo dare te ff facere oportet quã videor stipulatus dari:sed in casu sequẽti quã do simpliciter stipulatus fui dari non referẽdo me ad causam furti nec adiungendo verbum facere non potest fieri talis interpretatio. Sed contra quod etiam tunc potest fieri:qz cũ rem peto a fure possum concludere ad dandũ.vt not.institu.de act. §.sic itaq;.in glos.ergo possum simpliciter mihi dari: ff utroq; casu odio furis ex ꝑpontur tradi et dari. Solu. fatendum est fm doctores quod ex hac stipulatione non acquiritur dominium ff actio ex causa furti: idem esset in hoc secundo quod in primo puta talem hominem quẽ mihi subtraxisti dare ꝓmittis:licet non fuissem vsus verbis ꝓcedentibus:sed hoc debet intelligi quando de furto non fecit mẽtionem fm ꝑpet.et alios docto. Mihi videtur quod nec in libello possum concludere ad dandum:nec possum stipulari dari licet de furto mentionem faciam:ff hoc sentit glo.i. que dicit que mihi furatus est ff sic fuit facta mentio. nec obst.§. si itaq;. nam intentio illius est dicere quod licet regulariter omnis cõditio detur ad dandum non ad restituendum.vt not. in glo.in l.certi condictio.si cer.pet.fallit in fure contra quem condictio furtiua competit ad restituendum ff similiter alie cõdictiones que possunt concurrere cum condictione furtiua:vt condictio ob causam vel indebiti:q: contra furem degenerat omnis condictio.vt.l.si procurator falso.de condictio.ob causam dantis ad restituendum non ad dandum contra propriam naturã eorum.ff hoc voluit glo.in.d.§.sic itaq;.que incipit.l.ad hoc ergo vt valeat stipulatio si apponitur verbum dari debet fieri men

a ¶Semp allegatur.Hic stylꝰ venetijs seruat vt plurimũ lz.ll.imperiales non seruent.

b ¶Cõdẽnari. vide Bal.ff.si.ccxx. ff ff.cclxx.iiij.li. ff vide Ang.ff.if. cxx.Ant. de bu. in.c.i.de lit.cõte. Bal.in.l. si cõstãte.§.fi.fo.mat. pdo.Ant.in.c.cõstitutus. de religio.do.ff i.c.examinata.extra de iudi.Bar. in.l.g vas.circa pnci.j. de fur.

c ¶Specierũ. repbaf p Aleg. per.l. sancimus. §.si qs p diuersa cum glos. ff ibi p oẽs.C. de dona. qõ expressius firmat Barto.in.l. modestinus. ff i. §.de do.Jo. an. ĩ addi.ad Spe. in tit. de instru. edi.§.porro.que additio fuit old. consi.cclviij.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

tio de furto ⁊ adiungi verbū facere: ⁊ tunc non solū a fure sed a quolibet alio qui tenetur mihi ad restitutionē rei mee possum ipsam stipulari vt qō ex causa depositi vel commodati te mihi dare facere oporteat ꝓmittis ⁊ videor stipulat⁹ restitui: sed si dico dari simpliciter valet. vt in ver. si vero. ⁊ ita intelligo istū tex.

¶ In tex. ibi: qō si postea fine mora supple alia interueniente sup stipulatione qr nulla interuenit ⁊ prima fuit oblata. ¶ In tex. ibi: quandiu enim viuit conduci poterit. Contra istud opo. ꝓo declaratione glo. vltime qr etiā quouscz viuit nō poterit condici: qr conditio furtiua fuit sublata per stipulationem. de qua. ff. iure nouationis. Sol. tex. potest intelligi duob⁹ modis. Prima qr illa stipulatio nō fuit interposita a⁊o nouandi: ⁊ tunc nō ob. cōtrariū qr cōdictio furtiua non est sublata ⁊ ideo quouscz viuit pōt cōdici: sed mora bene est sublata: ⁊ ideo ipso mortuo nō pōt condici: qr conditio p mortē extincta est ly non esset extincta per stipulationē. Sed cōtra hoc extra glos. oppo. si non fuit sublata condictio furtiua ergo nec mora ei coheres Sol. mora tollit ly nō cōdictio virtute cuiusdā tacite obligationis q̄ fingitur interuenisse cū talis fit ꝓmissio. vt. l. pauli. de cōdi. fur. ideo vt ista fictio ꝓcedat oportet intelligere tūc qr res furtiua erat presens si enim absens tunc qr vere nō poterat offerri non fingitur tacite obligata vt hic est casus in. l. qui decē. ff. i. in fi. ff. de solu. ⁊ ista stat simul quod actio remanet. ⁊ tū mora tollitur per obligationem. Non enim liberatur debitor sola obligatione nisi etiam cōsignet ⁊ deponat. vt in. l. obsignare. C. de sol. sed liberat interitu postea sequuto vel ipso iure vel ope exceptionis. vt. ff. de sol. qui decem. ⁊ intelligo isto modo tex. cū dicit condici poterit exꝑone. s. cōdictione furtiua pōt intelligi secūdo qr facta fuit animo nouādi: ⁊ tūc obstat contrariū. Sed tunc fatendū est qō etiā ipso viuente nō posset condici cōdictione furtiua: cū sit sublata statim: ⁊ in cōsequentiā mora: sed pōt condici ex illa stipulatione certi condictione generali: ⁊ de illa debet intelligi tunc tex. dū dicit cōdici poterit: sed tunc non refert si fuerit presens res tpe stipulationis vel absens qr nō tollitur mora solū virtute tacite obligationis: sed ex eo qr tollitur actio cui inheret ⁊ ideo no. in. l. parui. de condi. fur. ⁊ hec est intentio glo. que loquitur obscure ⁊ dicit vnum verbū in quo respondi qr per mortē nō tollit actio que oritur ex stipulatione sed sola condictio furtiua in primo casu qō est falsum qr interitu rei in morā omnis tollitur actio que competebat ad illā rem: ⁊ hoc voluit glo. in fi. que contradicit sibiꝑsi in eo qō dicerat. s. sed ex stipulatu agitur.

2 ¶ Qñ presumat quis se obligasse per stipulationē ⁊ an admittatur probatio in contrarium. ⁊ nu. 3.

Si quis patiatur se scribi vt fideiussorē alicuius an ⁊ quando obligetur efficaciter absq; eo quod aliquid dicat.

Fideiussor an possit obligari ante principalem vel post.

Ad positionem facti non sequitur positio alterius facti.

Ad positionem facti sequitur positio iuris.

Sciendum. †Solēnitas ītrinseca presumit ad hoc alle. ⁊ dicit intrinseca qñ natura verborū ꝓlatorū in aliqua scriptura necessario eā cōprehendit siue sit scriptura publica siue priuata. vt hic. ⁊. l. j. C. e. ¶ Nam fideiussor nō obligatur nisi p stipulationem. vt. l. v. ff. satisfacceptio. ff. e. si ergo reperitur in scriptura qr talis fideiussit: necessario sequit quod ex ea presumitur si scriptura est publica. vt. C. de proba. l. precib⁹. vel priuata manu ipsius. vt. l. generaliter. C. de non nu. pe. qr p stipulationem se obligauit ⁊ si in scriptura continet qr talis p stipulationem se obligauit cū stipulatio non fit nisi precedēte interrogatione ⁊ responsione sequuta sequit necesse qō ita factū fuit. Item si natura verborum est apta comprehēdere ly nō necessario: vt in ver. promisit. qō potest intelligi p stipulationē vel per pactum[a] ⁊ in dubio sumitur in potiori significato: vt insti. de inuti. stipu. ff. si scriptū. hoc dico verum nisi appareat cōtrarium puta qr altera pars erat absens tpe quo dicta verba sunt scripta qr est presumptio iuris nō de iure: ⁊ sic recipit probationem in contrarium: ⁊ ita intellige glo. in ver. item an admittat in dubio presumitur partes fuisse presentes. vt. no. j. eo. titia. ff. ti. Tin quodam tñ casu si partes fuerunt presentes ly constet qr nulla verba interuenerint inter promissorem ⁊ stipulatorē presumitur interesse ⁊ non admittitur probatio in ꝯrarium. vt. l. cum ostendimus. ff. de fide. tu. ⁊ est speciale ibi in iudicijs qñ aliquis patitur se scribi pro fideiussore alicuius coram iudice. Alij dicunt ibi esse speciale fauore pupilli: sed primum magis placet ⁊ est singulare: qr frequenter contingit qr inquisitus vel accusatus comparet ad respondendū inquisitioni ⁊ accusationi ducit secū fideiussores vt mortis est nec aliter mitteretur ad respondēdum ⁊ iudex interrogat vbi sunt fideiussores tui isti qui sunt hic presentes iudex facit scribi per notarium nec illos iudex interrogaret nec illi qui dicūt certe ex sola patiētia obligatur efficaciter qō perpetuo tene menti. Sed ꝙra de. l. lecta. ff. cōueniam. si cer. peta. Sol. ibi: in ver. cōuenit. qō magis generale ⁊ non presumitur per stipulationem. vt ibi not. per Bart. ¶ Item adhuc contra qō idem in ver. promisit. in ver. stipulatus est vel in ver. iussit. vt. C. de vsuris. l. j. Solu. ista. l. cum si. loquitur quando ista verba reperiuntur in aliqua scriptura sed si proferantur a testibus non probatur stipulatio nisi deponāt qō precessit interrogatio ⁊ sequuta fuit rñsio: vt in. l. cōtraria. Ratio diuersitatis post positis alijs est qr scriptura fit de volūtate vtriusqz partis si est scriptura publica qr est approbata ab vtraqz parte ⁊ si est priuata ⁊ tu scripsisti ⁊ ego vto: illa similiter interuenit cōsensus vtriusqz partis: sed testes producuntur contra inuitum: ideo qñ deponunt super his que cōsistunt in iure: vt est stipulatio nō statur dicto ipsoꝝ: nisi etiam nō interrogati reddant rationē sufficientē sicut cū deponunt super dominio qō non ꝓpter sensū corporeo: qr nō statur nisi reddāt rationem. ff. ¶ Inno. in. c. cū causam. de test. non sic qñ deponūt super his qui consistunt in facto: qr nisi interrogent tenentur respōdere causam. vt no. in. l. solam. C. de test. si ergo testes deponerent de consensu vtriusqz partis videretur idem dicendū qō in scriptura cetera circa hoc vide per docto. in. d. l. j. ¶ In glo. si enim in alia charta glo. in hoc reprehenditur: qr fideiussor pōt obligari anteq̄ ꝓncipalis ⁊ etiā dudū post. vt. l. si stipulatus. ff. adhiberi. j. de fideiusso. ergo non requiritur qr in eadē charta: fed sufficit qr de ꝓncipali obligatiōe appareat ff. ⁊ alios. ⁊ istud dictū dicit Ang. se practicasse cū peteretur exēcutio instrumenti contra fideiussorem ex forma statuti in quo nō apparebat de obligatione ꝓncipalis debitoris: ⁊ fideiussor excipiebat qr primo de illo fieret fides. dicit Ang. qr nō erat fienda sed in instrumēto renuntiauerat beneficio excussionis: qr satis est qr appareat certa quātitas ꝓo qua fideiussit. nam videt fuisse cōfessus principalem teneri in illa quantitate: ⁊ statur in hoc instrumēto cōtra eā. vt. l. magnā. C. de contrahē. stip. ¶ In glos. ibi: pōt esse emptor de facto sine autoritate tutoris dicas breuius. vt. j. colligitur ex glo. qr ibi loquitur de solēnitate extrinseca quā natura verborū necessario nō cōprehendit nec est apta comprehendere: ⁊ illa non presumit qr consistit in facto: et ad positionem vnius facti non sequitur positio alterius facti: vt in. l. in bello. ff. facta. de capti. sed solēnitas intrinseca cōsistit in iure. ⁊ ad positionē facti sequitur positio iuris ſm Dy. cui⁹ sunt hec verba: hoc tñ verum si de tali solēnitate extrinseca nulla fiat mentio in instro: vt in alijs exemplis que infra ponūtur in glo. de renun. velle. de iuramento: sed si in instrumēto fieret mentio tunc distinguitur: aut erat talis solēnitas que poterat interuenire tempore confecti instri ⁊ presumit interuenisse: vt si dicat minor cū autoritate tutoris ꝓmisit vel qō alienauit cū decreto iudicis[b] ⁊ instrm erat factum in palatio vbi erat iudex. ⁊ hoc per. l. j. cū ibi no. C. de fide instr. ⁊ iu. baste fisca. lib. g. nec est curandum: tūc qr minor est talis psona q̄ nō potest renuntiare huic solēnitati: qr statur vbis notarij. ⁊ ita sentit Bar. ly Ang. male ponderando verba Bar. videatur hic dicere contrarium Nec ob. ista glo. in ver. itē. l. locū hz. qr loquit qñ in instro nō fit recitatio rationis ſm Jnno. in. c. cū causam. de test. non sic qñ deponūt super his qui consistunt in facto: qr nisi interrogent tenentur respōdere causam. vt no. in. l. solam. C. de test. si ergo testes deponerent de consensu vtriusqz partis videretur idem dicendū qō in scriptura cetera circa hoc vide per docto. in. d. l. j. ¶ In glo. si enim in alia charta glo. in hoc reprehenditur: qr fideiussor pōt obligari anteq̄ ꝓncipalis ⁊ etiā dudū post. vt. l. si stipulatus. ff. adhiberi. j. de fideiusso. ergo non requiritur qr in eadē charta: fed sufficit qr de ꝓncipali obligatiōe appareat ff. ⁊ alios. ⁊ istud dictū dicit Ang. se practicasse cū peteretur exēcutio instrumenti contra fideiussorem ex forma statuti in quo nō apparebat de obligatione ꝓncipalis debitoris: ⁊ fideiussor excipiebat qr primo de illo fieret fides. dicit Ang. qr nō erat fienda sed in instrumēto renuntiauerat beneficio excussionis: qr satis est qr appareat certa quātitas ꝓo qua fideiussit. nam videt fuisse cōfessus principalem teneri in illa quantitate: ⁊ statur in hoc instrumēto cōtra eā. vt. l. magnā. C. de contrahē. stip. ¶ In glos. ibi: pōt esse emptor de facto sine autoritate tutoris dicas breuius. vt. j. colligitur ex glo. qr ibi loquitur de solēnitate extrinseca quā natura verborū necessario nō cōprehendit nec est apta comprehendere: ⁊ illa non presumit qr consistit in facto: et ad positionem vnius facti non sequitur positio alterius facti: vt in. l. in bello. ff. facta. de capti. sed solēnitas intrinseca cōsistit in iure. ⁊ ad positionē facti sequitur positio iuris ſm Dy. cui⁹ sunt hec verba: hoc tñ verum si de tali solēnitate extrinseca nulla fiat mentio in instro: vt in alijs exemplis que infra ponūtur in glo. de renun. velle. de iuramento: sed si in instrumēto fieret mentio tunc distinguitur: aut erat talis solēnitas que poterat interuenire tempore confecti instri ⁊ presumit interuenisse: vt si dicat minor cū autoritate tutoris ꝓmisit vel qō alienauit cū decreto iudicis[b] ⁊ instrm erat factum in palatio vbi erat iudex. ⁊ hoc per. l. j. cū ibi no. C. de fide instr. ⁊ iu. baste fisca. lib. g. nec est curandum: tūc qr minor est talis psona q̄ nō potest renuntiare huic solēnitati: qr statur vbis notarij. ⁊ ita sentit Bar. ly Ang. male ponderando verba Bar. videatur hic dicere contrarium Nec ob. ista glo. in ver. itē. l. locū hz. qr loquit qñ in instro nō fit recitatio rationis ſm Jnno. in. c. cū causam. de test. non sic qñ deponūt super his qui consistunt in facto: qr nisi interrogent tenentur respōdere causam. vt no. in. l. solam. C. de test. si ergo testes deponerent de consensu vtriusqz partis videretur idem dicendū qō in scriptura cetera circa hoc vide per docto. in. d. l. j.

4 ¶ In glo. si enim in alia charta glo. in hoc reprehenditur: qr fideiussor pōt obligari anteq̄ ꝓncipalis ⁊ etiā dudū post. vt. l. si stipulatus. ff. adhiberi. j. de fideiusso. ergo non requiritur qr in eadē charta: fed sufficit qr de ꝓncipali obligatiōe appareat ff. ⁊ alios. ⁊ istud dictū dicit Ang. se practicasse cū peteretur exēcutio instrumenti contra fideiussorem ex forma statuti in quo nō apparebat de obligatione ꝓncipalis debitoris: ⁊ fideiussor excipiebat qr primo de illo fieret fides. dicit Ang. qr nō erat fienda sed in instrumēto renuntiauerat beneficio excussionis: qr satis est qr appareat certa quātitas ꝓo qua fideiussit. nam videt fuisse cōfessus principalem teneri in illa quantitate: ⁊ statur in hoc instrumēto cōtra eā. vt. l. magnā. C. de contrahē. stip. ¶ In glos. ibi: pōt esse emptor de facto sine autoritate tutoris dicas breuius. vt. j. colligitur ex glo. qr ibi loquitur de solēnitate extrinseca quā natura verborū necessario nō cōprehendit nec est apta comprehendere: ⁊ illa non presumit qr consistit in facto: et ad positionem vnius facti non sequitur positio alterius facti: vt in. l. in bello. ff. facta. de capti. sed solēnitas intrinseca cōsistit in iure. ⁊ ad positionē facti sequitur positio iuris ſm Dy. cui⁹ sunt hec verba: hoc tñ verum si de tali solēnitate extrinseca nulla fiat mentio in instro: vt in alijs exemplis que infra ponūtur in glo. de renun. velle. de iuramento: sed si in instrumēto fieret mentio tunc distinguitur: aut erat talis solēnitas que poterat interuenire tempore confecti instri ⁊ presumit interuenisse: vt si dicat minor cū autoritate tutoris ꝓmisit vel qō alienauit cū decreto iudicis[b] ⁊ instrm erat factum in palatio vbi erat iudex. ⁊ hoc per. l. j. cū ibi no. C. de fide instr. ⁊ iu. baste fisca. lib. g. nec est curandum: tūc qr minor est talis psona q̄ nō potest renuntiare huic solēnitati: qr statur vbis notarij. ⁊ ita sentit Bar. ly Ang. male ponderando verba Bar. videatur hic dicere contrarium Nec ob. ista glo. in ver. itē. l. locū hz. qr loquit qñ in instro nō fit recitatio rationis ſm Jnno. in. c. cū causam. de test. non sic qñ deponūt super his qui consistunt in facto: qr nisi interrogent tenentur respōdere causam. vt no. in. l. solam. C. de test. si ergo testes deponerent de consensu vtriusqz partis videretur idem dicendū qō in scriptura cetera circa hoc vide per docto. in. d. l. j.

a ¶ Per pactum Adde q̄ posui i apostillis ad alegā. ⁊ bar. i cbaracteribus de tortis. ex his adde inꝑtū. d. Aleg. ⁊ dic vt i. ij. limitatione qr verbū ꝓmitto in Jctu in noiato nō ipotat stipulationē qr Fran. de are. illud dictū Bal. sequit ⁊ limitat nisi in precedentib⁹ facta fuerit ꝓmissio ꝓ stipulationē ne Jctus claudicet ita voluit eius consil. exiij. vbi refert aliud dictuz singulariter Bal. i l. ex placito. i. xij. q. vide p ipsum ne sim ꝓligioz.

b ¶ Decreto iudicis. adde q̄ h̄ habes vt in loco ꝓ time allegato. et illis locis adde qō voluit Signi. de mediol. cōsil. lxxxvij. Sozi. cō sil. lix. do. Cardi. consi. cxxxiij. frā cis. cur. cōsil.

c ¶ Modicū tps Ol. Jsil. clxxxiij. vī velle qr etiaz post modicū tps nō psumaf ꝓ sentētia lata in absētia partis. put in casu dicti cōsilij qr nō psumaf ꝓo snia lata absente parte. allegat compo. in. d. c. bone memorie maguntino. extra de elec. in gl. que incipit imo presumitur.

a 3

licet contrarium no. glo. qꝑ hoc secūdo casu nō valet: sed hec vera ꝓor: deinde formatres oppo. ex quibus collige talem distinctionem ¶ cū aliquis stipulatur sub conditione an insp̄iciat tēpus stipulationis vel existentis conditionis. nā aut ꝙtum ad acquirendū alteri per me ⁊ inspicitur tps stipulationis: vt. j. e. si filius. aut quantū ad valorem stipulationis: ⁊ tūc aut erat defectus in persona stipulatoris ⁊ inspicitur tps stipulationis vt non valeat nō existentis cōditionis: ly tunc desinctus cesset. vt l. si vsufructus. de stipu. ser. aut erat defectus in re deducta in stipulatione ⁊ tunc aut erat perpetuus. ⁊ idem vt. j. inter stipulantē. ff. sacram. aut temporaliter. ⁊ tunc inspicitur tempus cōditionis eueniētis ⁊ si tūc cesset defectus valeat interim stet in pendenti non autem est nulla ꝓpter defectum stipulationis erat qr non reconualesceret. ¶ In glo. autem ex causa lucrativa ⁊ non tenet: hoc intellige qñ etiam stipulatio fuit interposita ex cā lucrativa: als secus ꝓpter secūdā de duabus causis lucrativis. Sequitur. l. si in nomine. que breuis est: ⁊ in ea nō ex pedit scribere qr nihil est.

2 ¶ Si aliquis tenet ad boue qui mortuus est nō intervenieñte dolo culpa vel mora an teneat ad eorum ⁊ carnes.

3 Si tertius occidit an teneat debitor cedere ff illū actionem.

1 **Jstichus.** †Quid si moriatur ante diē. relat ⁊ constituit ꝓmissorem in mora ergo ⁊c. vt. ff. eo. l. ex legati causa. Item in quo differt ista. l. ab illa q̄ etiā probat quod hic dicitur. Respondeo qꝑ ibi stipulatio fuit pura: ideo non est in mora nisi interueniat interpellatio: ⁊ illa cōstituit in mora hic fuit in diē: ⁊ posito quod interuenisset interpellatio ante diem non esset constitutus in mora: ⁊ baberet locū qō hic dicitur: vt. j. eo. cum filius. ff. Sed quid si ante diem ipsum interfecit. Respondeo tunc bene tenet: vt. j. eo. fi seruum. in princ. ⁊ hoc sentit glo. illa: plus ergo nocet factū suū ꝙ interpellatio

2 Sed quid si aliquis tenet ad bouem qui mortuus est non interueniente dolo culpa vel mora an teneatur ad corium ⁊ carnes Bar. examinat hic istum articulum. ⁊ Ly. in. l. nō moriturum. C. eo. ⁊ dicit aliter ꝙ Bar. qꝑ si tenetur ex contractu bonefidei: puta ex vendito potest conueniri ad corium ⁊ carnes: qr tenetur venditor nō solum ad rem sed etiam ad quicquid superest. tex. est in. l. venditor. in fi. de heredi. vel acti. vend. ⁊. l. tenetur. ff. j. in

a fi. de act. emp. sed si tenetur ex contractu stricti iuris[a] secus per l. mortuo boue. cū ibi no. de lega. ij. nec obstat. l. si seruus. ff. boue. de condi. fur. qr ibi tenetur ex noua contractatione: ⁊ ex noua cōdictione furtiua non ex prima. vt not. Ly. in. d. l. moriturum. quod autem supereſt ex re mea bene possum vēdicare indistincte. vt. l. solue. ff. meum. de rei ven. † Item quid si tertius occidit. an teneatur debitor cedere contra illum actionē. l. aquilie. Ly. examinat in ea. l. ⁊ Bart. hic dicit. vt babetur in. l. arbitro. ff. si. cum. l. seq. ff. de dolo. ⁊ in. l. legis. circa finem titu. ad le. aquil. ⁊. j. eo. l. mora ⁊c.

2 ¶ Si forensis qui non pōt immobilia ex forma statuti stipuletur a cive rem immobilem an valeat stipulatio in estimatione ⁊ quid si ciuis stipuletur a forensi.

3 Quo ad valorem stipulationis plus inspicitur persona stipulatoris ꝙ promissoris.

1 **Multum interest.** †Stipulator nō habet cōmerciuz rei in stipulatione deducte nō valet ipso iure: secus si habet ly. ꝓmissor nō habeat. h. d. † Et pone exemplum clarum si forensis qui nō potest acquirere immobilia ex forma statuti stipuletur a cive rem immobilē: nā non valet nec debet sibi estimatio: secus si econtra si ciuilis stipuleť a forensi pōt boc facere per alium cinē babentem illā rem. ecce casus gl. bic sibi cōtrariant: qr prima gl. intelligit primū dictū qñ stipulator nō babebat cōmercium ꝓpter suū delictū: fivero sine suo delicto ꝓpter aliā causam: vt in forensi: tunc intelligit qꝑ non sit oīno inutilis stipulatio: qr saltem debeť estimatio sicut dicimus in legato. vt in. l. alle. in glos. que incipit aliter. dicit aliud esse in legato: aliud in stipulatione vel cōtractibus quibus indistincte dicendum est nō valere etiā quo ad estimationem qr ista. l. generaliter ⁊ simpliciter loquitur. ⁊ istā partē tenet Jac. de are. ⁊ Bar. ¶ Ro. ergo ex ista. l. plus inspici psonā stipulatoris ꝙ promissoris quo ad valorē stipulationis: ⁊ boc facit cōtra glos. que est in. l. iij. ff. sed qō meretrici. de condi. ob tur. que tenet qꝑ si per stipulationē ꝓmittit meretrici nō valet ipso iure imo videť valere qr in meretrice non est turpitudo stipulatoris postꝙ meretrix est: vt ibi dicitur. ly sit turpitudo in promittente ⁊ potius inspicitur persona stipulatoris sic et in iudicijs inspicitur persona petentis plusꝙ rei: qr ly reus nullū ius habeat si tamen petens etiā non babet nō obtinet: vt in. l. j. circa prin. si pars bere. peta.

1 **Jstipulor.** †Stipulatio continens aliqđ impossibile de naturaveł de iure non valet ipso iure: ⁊ in cōtractibus qui cōsensu cōtrahuntur non inspicitur ordo verborū: sed sufficit partes inuicem consentire. b. d. tota. l. Slo. querit si aliquis stipulat aliquam sibi in vgorem an valeat stipulatio: de boc dic melius. vt not. j. eo. l. titia. valet enim in vim sponsaliorum de futuro non vt precise compellatur vt si non vult licet perdat arrbas. vt. l. j. C. de sponsalibus.

2 ¶ Machinatio stipulatoris qualiter probetur.

3 Dolus an vitiet stipulationem ipso iure.

4 Stipulatio interueniens super contractu emptionis ⁊ venditionis non tollit remedia istius legis.

1 **Jquis cum aliter.** †Dolus stipulatoris nō reddit stipulationē nullā: sed facit aduersus eā cōpetere doli exceptionē. Idē in dolo re ipsa. b. d. ⁊ de isto dolo qui re ipsa cōmittit melius habeť bic ꝙ alibi: qr non venit ex ꝓposito contrahentiū sed causatur ex lesione q̄ si est magna vt vltra dimidiā facit cōpetere exceptionē sicut competit remedium. l. ij. C. de rescin. ven. nō sic si non vltra dimidiam cum sit licitum contrahentibus inter se decipere. l. in causis. la

2 ij. de mino. ¶ In tex. ibi: p machinationem. s. stipulatoris de dolo. ꝓmissoris: dic vt. ff. eo. si id qō aurū. Itē intellige qñ ista machinatio probatur qualiter fiat: dic vt. l. dolum. C. de dolo. sed si non probatur: tunc ly partes aliter conuenissent de cōtrahendo: ⁊ aliter postea contrazerint non ꝓpter boc solū ꝓbaretur dolus: vt bic colligitur quod est not. ſm Bar. ⁊ Ang. magime quando apparet qꝑ aliquis petijt pecuniam mutuo ⁊ ob tulit se velle pignorare rem aliquam immobilem: ⁊ postea apparet instrumentū venditionis qō ꝓpter boc solum nō ꝓbaretur cōtractus vsurarius: ⁊ factus in fraudem vsurarum ⁊ pignoris nisi etiam alie coniecture concurrant: vt qr venditio a facta sit longe minoris pretio ꝙ valeat: ly nō vltra dimidiā iusti pretij ⁊ fuerit appositum pactum de reuendendo vel ex emens fuerit solitus fenerari. vt. l. illo vos. de pigno. ⁊ in. c. ad nostrā. de emp. ⁊ vendi. ⁊ adde que not. Bal. in. l. emptione. C. plus valere qō agit. ¶ In tex. ibi: exceptione vti potest. Quid si nō fuit vsus ⁊ soluit. dicit Azo in summa qꝑ nō potest repetere: qr boc solo auxilio iuuatur sicut alibi. ff. de condi. indebi. si naui. ff. fi. Bar. contra per. l. si id qō aurum. ff. eo. qr si dator actio stipulatori decepto foztius ꝓmissori: sed ista ratio nibil valet: qr ibi aliter non poterat ꝓuideri bic babuit exceptionem ⁊ omisit vnde videtur sibi imputandum: ⁊ banc partem tenuit Ange. qr exceptio doli est odiosa: ⁊ si omittatur per ignoratiam iuris non inducit repetitionē. vt. l. q exceptionē. de cōdi. inde. tu tene opinionē Bar. nō ꝓ ratione suā: ly qr exceptio nō est odiosa cū cōpetat ſm naturalē eqtatē q̄ ꝓuidet deceptis dolo alteriusa. ⁊ id qō dicit Ange. ꝓcederet qñ daretur contra naturalē equitatē: vt est illa q̄ succedit loco exceptionis macedoniani q̄ mero iure cōpetit cōtra naturalē eqtatē que succedit loco exceptionis macedoniani: ⁊ que mero rigore iuris cōpetit cōtra eq tatē suadet mutuū receptū restituat. ⁊ boc voluit Lyn. in addi. in. l. ij. C. qō me. cau. ad qō vide not. in. l. q se debere. de cōdi. ob

cau. in glo. ⁊ p doc. ¶ In tex. ibi: p dolū obligatus est. subaudi fuse dolus inciderit in cōtractu: vt. ff. siue dederit ei causam qr p dolū fuit inductus ad ꝓmittendū als non ꝓmissurus. Nā etiam talis dolus non vitiat stipulationē ipso iure: vt in. l. dolo. C. de inuti. stip. sed bene vitiat contractū bonefidei. vt. l. eleganter. in ꝓin. ff. de dolo. ſm veram opi. quā ibi tenet Bart. ly Bal. cōsi. cxvj. j. lib. ⁊ consi. cccig. Ludo. ro. cōsi. cccc. ⁊ Pe. cōtra. vt refert Lyn. d. l. dolo. ⁊ in. l. ij. de rescin. vendi. ⁊ in hoc dolo cōtrabentis: secus in dolo tertij: vt. d. l. eleganter. ¶ In tex. ibi nullus dolus intercessit. s. verus ⁊ ex ꝓposito. sed vna pars lesa est ⁊ sic dicitur res in se habere dolū vt sequitur. nā si postea ex illa agatur: tūc verus dolus committitur in agendo qui tunc causat exceptionem doli que ꝓius nata non erat: vt. ff. de doli exceptione. l. ij. ff. circa. cum. l. seq. fed quando in cōtrabendo fuit verus dolus statim orta est exceptio ⁊ quid sit effectus inter istos casus vide Bar. in. l. iulia. verum debitorē de cōdi. inde in magna distinctione. Slo. exemplificat ꝓimum dictum quando conuenit de ꝓmittēdo fundū sine vsufructu: ⁊ postea fuit ꝓmissus pleno iure cum vsufructu vel pactum quod conueneratcontrabere in diē vel sub cōditione ⁊ postea pure cōtrazerunt falsa fuasione stipulatoris. ¶ Sed opp. extra glo. qr dicta in precedentibus cēsentur repetita in sequentibus: vt. j. eo. titia. ff. idem respondet. et sic ipso iure ꝓmissor videtur tutus. sed dic qꝑ illud si verba bec patiuntur sed bic debet intelligi quando non patiebantur repetitio nem. de ꝓimo tamen dic vt plene no. Bart. in. l. si stipulatus. ff. ch: ysogonus. j. eo.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Pauli de Castro Secunda super Digesto nouo.

¶In glo.ibi:sed Hugo. Ista opi. Hugo. est vera in se vt dixi super tex.l.si dolo.non quo ad banc.l.que loquit qñ dolus incidit in ꝯtractu:nō aūt dedit ei causam:vt colligit exvb.aliter.
¶In glo.ibi:alij dicūt. Isti sentiūt ꝙ stipulatio apposita sup cōtractu bonefidei sit stricti iuris ꝛ nō vitietur ipso iure ex dolo:ꝛ ipse contractus bonefidei beneꝛitetur ex dolo dante sibi causam. Sed glo.sentit cōtrariū qō potest intelligi: vt vitietur ipso iure sicut ipse contractus cū ſortiatur eius naturam: vt in l.si stipulatus.s.de vſur.nō tñ qō sit bonefidei imo est stricti iuris prout in fi.not.in.l.lecta.si cer.pet.de ac.prescriptis verbis. que oriſex pacto incōtinēti apposito iuxta cōtractū bonefidei: qr non est bonefidei:sed stricti iuris.vt ibi no.ꝛ hec vera.ꝛ not. glo.que vult quod.d.l.habeat locum inquātum vult ꝙ ipso iure non vitiet cōtractus quādo stipulatio est apposita super cōtractu stricti iuris vtputa donatione certe cum loquat de dolo non dante causam contractui:sed incidente potest ꝓcedere etiā in contractibus bonefidei qui non vitiant ipso iure ex tali dolo vt habetur in.d.l.eleganter. ¶Jn sequenti glos. ibi quam emi minus dimidia iusti pretij propter hoc exemplum Bart. format plures questiones tangentes materiā.l.ij.C. de rescin. vend.qr non potuit eas alibi melius collocare:ideo semper ad dicta sua recurritur hic:ꝛ collige ex ista glo.ꝙ stipulatio interueniens super contractu emptionis ꝛ venditionis non tollit re media istius.l.ꝛ ad hoc allegatur ista glo.

1 **Si certos,** †Si certum corpus nūmorū prōmittitur idem est in eo ꝙ in quali bet alia specie per interitum eius liberet debitor.b.d. facit.l.talis scriptura.circa med.ꝛ.l. si certos nūmos.de lega.j.
2 ¶Promittens alienū factū in quibus casibus obligetur.
3 Stipulatio facti cōmittit tunc ad interesse etiā si non sit ꝓmissum quando est de se valida ꝛ quid si non sit valida.
4 Si vēditor dixit ꝙ nolebat teneri nisi de facto suo tñ an teneatur ex facto defuncti cui succedit.

1 **Stipulatio ista,** †Stipulatio habere licere simpliciter interposita sm rigorē verborꝫ cōmittit ex facto cuiuslibet extranei:sed sm interpretationem iuris cōmittitur solum ex facto ꝓmissoris ꝛ successorū suorum: hoc primo.Sed si non simpliciter:sed de se tñ quis promisit etiam de rigore verborū nō cōmittit ex facto extranei:sed ex facto promissoris successorum suorū.Hoc secundo.Si vero promisit expresse de facto alieno non valet nec committitur ex facto illius nisi interuenerit ꝓmissio pene vel interesse.b.d.vsq; ad.ſ. si qs forte.Et diuide in tres partes vt in summario.ꝓma durat vsq; ibi.sed si solu.illi debet coniungi ver.sed quatenus.vbi respondet ad questionē formatā:nā vsq; ad ver.sed si loquitur arguēdo.Secunda vsq; ibi:sed si quis.Tertia ibi:tres.ꝛ est difficilis ista.l.in tex.ꝛ glos.magistre in ipso principio ꝛ in duobus.ſ. sequentibus. ¶†Jn tex.ibi:nemo enim alienū factū promittendo obligatur glo.insti.de inuti.stipu.ſ.si quis alium. dicit bāc regulam fallere in quinq; casibus ꝛ nō ponit veros casus.Tu dic ꝙ fallit in quatuor.Primo in stipulationib⁹ pretoriis.nā si promittis titium ratum habiturū vel ipsum iudicio sisti vel sistere valet promissio:ꝛ videris promittere te facturum ꝛ curaturum qō ita faciet:ꝛ iste est verus intellectus.l. quoties quis. j.eo.de qua oppo.glo.que incipit.i.presumitur ꝛ ponit bonam solutionem.ꝛ vide not.p Ly.in.l.j.in.vj.q.C.de pcu. Secundo fallit qñ ista stipulatio fuerit super cōtractu vēditionis in quo vēditor de euictione tenetur.nam etiam ex ista promissione tenetur de facto extranei euenientis:ergo ꝛ de illo potest ꝓmittere ꝙ nullus euincet vt faciat quominus me habere liceat:vt ſ.de act.emp.l.emptorem.ſ.quod aūt.de qua opp.glo.que incipit nisi.ꝛ ita loquit sm vnū intellectum.l.inter stipulantem. in ꝓin.j.eo.de qua oppo.glos.sup vb.videt. in fi.ꝛ non soluit. Tertio fallit qī factū alterius tēderet ad corroborationē obligationis facte per promissorem:vt si ex mihi obligatus in centum ꝛ promittis mihi ꝙ titius fideiubebit pro te.nā valet:ꝛ videris promittere te facturum ꝛ curaturum te cum eo.ꝛ docto. not.per Bar.ſ.de consti.pecu.l.qō antē.ſ.sed ꝛ si quis. Quarto fallit qñ ꝓmitteretur factum alienum non tanꝫ factū persone sed tanꝫ qualitatem rei in stipulatione deducte vt si vendis mihi seruum:ꝛ promittis quod bene comedit ꝛ bene bibit: et quod est sanus.vt.ſ.de euic.l.si ita quis.extra istos casus nō valet promissio de facto alieno[a] nec aliquam obligationem inducit:ꝛ glo.in illo.ſ.si quis alium.ꝛ etiam hic super ver.videtur:ante fin.videatur dicere quod semper valet de equitate:qr semper videtur promittere se facturū ꝛ curaturum ꝛ sic potius de facto proprio per.l.inter stipulantē.in ꝓin.j.eo.ꝛ sic iste tex. loqueretur de rigore ꝛ non de equitate:quod est contra mentē litere ꝛ cōmuniter reprobatur nec obstat illa.l.qr alium habet intellectum.vt.ſ.dixi.ꝛ colligendo breuius ꝙ Bar. distinguat dic si querimus cuius facto stipulatio cōmittitur dicendū est ꝙ si ꝓcessit cōtractus de cuius natura veniat vera euictio.Euictio cōmittitur ex facto cuiuslibet etiam extranei siue fuerit stipulatio impersonaliter interposita.vt in ꝓin.l.siue specialiter in persona ꝓmissoris.vt in ver.sed si se. siue expressa in persona extranei.vt in ver.sed si quis.ꝛ siue sit interposita stipulatio penalis siue non.Sed si contractus ille nō precessit tunc si interuenit stipulatio penalis vel ad aliud interesse cōmittit ex facto extranei siue de illo fuerit expressa mentio. vt in.ſ.sed si quis siue impersonaliter fuerit interposita seu concepta:ꝛ ric verba possunt comprehendere:secus si de se tm̄: quia verba cō prehendere non possunt extraneum:si vero penalis stipulatio non interuenit:tūc cōmittitur ex facto tm̄ promissoris ꝛ successorum suorum vniuersalium etiam successorum singulariū bantium ab eo causam cuius factum reputatur esse ipsius promissoris:vt.l.titius.de ser.expor.circa medū.et etiam ex facto illius quem prohibere potest puta serui vel familie.vt.l.flumi num.ſ.ꝙ.de dam.infec.pro facto vero extranei non cōmittitur nisi in casibus fallentie.de quibus.ſ.dixi. ¶Sed opponitur cum sufficiat stipulari penam vel interesse ad hoc ne committatur pro facto extranei:vt hic dicitur in ver.ac si quis velit.quare cōmittitur etiam si talis stipulatio penalis vel ad interesse non interuenit cum stipulatio facti de sui natura cōmittatur ad interesse etiam si non fuerit expresse ꝓmissum:vt.l. si quis ab alio.de re indi.ꝛ constat stipulatoris interesse non prohiberi ab extraneo sicut nec a ꝓmissore:vt.ſ.eo.l.ij.in fi.Sol. ꝛ tene mēti dicit Dy.ꝛꝙ tūc stipulatio facti cōmittit ad interesse etiā si nō sit ꝓmissum qñ est de se valida:sed hoc casu est invalida vnde nō cōmittitur nisi fuerit expresse promissum:qver ba singulariter not. ¶Sed quare non valet promissio de facto alieno.Respōdeo nō ratione impossibilitatis:nec pro eo ꝙ stipulatoris non interest:lꝫ glo.que incipit in penali videat sentire ꝙ ꝓpter istam causam ꝛ nō bene:sed ideo qr ꝓmittens videtur voluisse illum obligare qō facere nō pōt.vt.d.l.inter stipulantē.penalis aūt ꝓmissio valet:lꝫ nō principalis qm̄ ad validitatem eius non requiritur ꝙ valeat principalis.qñ.l.eis nō re fistit lꝫ nō assistat:vt ea.l.ſ.alteri. nec ꝓpterea talis stipulatio penalis roboratur principalem qr hoc esse non pōt:vt patet in.l. nuda.C.de ꝛtrahē.stipu.ꝛ de pactis.l.si pacto quo penā.sed facit vt metu pene ꝓmissor curet ꝛ faciat vt ille extraneus faciat: ꝛ hec est intentio illius glos. q̄ incipit in penali.in fi. ¶Quaro†quid si venditor dixit ꝙ nolebat teneri nisi de facto suo tm̄ an teneatur ex facto defuncti cui succedit videtur ꝙ sic cum representet eius personam ꝛ factū defuncti reputetur factū eius ꝛ ita dicunt doc.in.l.si seruus.de condi.fur.in ꝓin.per glo.que est ibi que incipit sic ergo in fi.pro quo facit tex.hic in versi.sed se.vbi promisit pro se tm̄:ꝛ tamen cōmittitur ex facto heredi.ª ¶Ultimo cōcludēdo debes scire ꝙ ista.l.debet intelligi qñ in re per me possessa in qua nullā causam habebam a te ꝓmisisti habere licere gratis ꝛ nullo tibi dato:ꝛ ita intellegit glo. banc l.in emptorem.ſ.quod autem.de acti.emp.circa med. Si enim haberem in ea causam a te puta emptionis non procederet qō bic dicitur quod nō cōmittitur ex facto extranei:vt.s.dixi.nec etiam procederet vnum qō colligitur ex.ſ.si quis forte. qō statim mota per te controuersia mihi etiam ante litis contest.cōmittatur ad penam vel ad aliud interesse:imo non cōmitteret nisi lata per te sententia.per.l.vendicantem.cū.l.seq.s. de euic. ꝛ no.eo.titu.l.habere licere.ꝛ sentit glo.in illo.ſ. si quis forte. q̄ incipit cum effectu.in fi.oum dicit vel verius. Item si non gratis sed aliquo dato:tunc cesset transactio que posset fieri super aliena:ꝛ non procedat quod habetur.j.ea.l.ſ.quesitum. qō nō committatur ista stipulatio ex controuersia que fieret de facto super re in qua nullum ius haberes vt ibi habet qr transactio fit propter litem motam de iure vel de facto seu que sperat moueri.vt.l.ij.C.de transac.ideo videtur actum quod nec facto fieret controuersia:ꝛ committatur pena.hoc voluit glos. mag.in ver.sed quatenus.post princi.vbi videtur quod nec stipulatio idem contineret quod transactio.ꝛ glo.venit recitāda in sequēti.ſ.qr illos respicit.

2 ¶Controuersia dicitur fieri etiam ante litem contestatā porecto libello ꝛ parte citata.
3 Qñ diminuitur aliquid de plenitudine quam credebam habere videtur mihi non licere rem habere.
4 Stipulatio hꝰ licere ex qua cōtrouersia cōmittaſ.ꝛ nu.3.

1 **Si quis forte,** †Hec stipulatio cōmittitur ex cōtrouersia quā facit ꝓmissor ratione alicuius iuris qō habebat tpe ꝓmissionis vel postea adeptus est:siue illud sit ius dñij siue infra dñiū secus si nullū ius habebat in re qr tūc non potest mouere cōtrouersiam nisi de facto

de facto ꝛ ꝓpter illā ista stipulatio nō cōmittit cū dicaſ ius cōtinere.b.d.cū.ſ.seq.ꝛ glo.que sunt hic ꝛ etiā glos.mag.que est in ſ.sed quatenus.que venit hic recitanda formāt aliquas oppositiones valde difficiles.Et pone hic casum ꝙ quādā rem immobilem emi a titio que erat sua tñ aduersus eū habebas aliquod interdictum possessoriū:puta recuperande qr te expolia uerat vel habebas in ea vsumfructum vel vsum vel aliā seruitutem ego dubitans a te mihi controuersiā moueri sup dictis iuribꝰ stipulatus fui a te me habere licere sub pena vel sine pena postea mouisti mihi cōtrouersiā sup possessione vel sup vsufructu seu super illis iuribus.querit an stipulatio sit cōmissa: qr super dominio rei super quo videbatur prima facie fuisse interpositā:qr de illis iuribus non fuit facta mentio. Et breuiter determinatur ꝙ sic:qr satis videtur mihi nō licere habere si diminueris de iure qō prius habebā:qr oneras rem pleno iure: ꝛ ita credebam habere sine quacūq; diminutione. Sed quid si nullū ius habebas dicit ꝙ nihilominus stipulatio nō erat nulla si postea ius acquisiuisti ratione cuius moues mihi litē adhuc cōmittit:secus si nullū ius acqſisti:qr nō cōmittitur ex controuersia quam faceres mihi de facto: sed si esset pena ꝓmissa cōmitteretur qō glo.super verbo adiecta intelligit qñ controuersia fieret per alium de quo specialiter ꝓmisisses ꝛ sic ponit eundem casum qui ponit.s.circa fi.ꝓin.in ver.ꝙ si quis. Sed ꝓpter cōtrouersiā quā faceres de facto nō cōmittit pena etiam si esset promissa qr non extaret conditio sub qua videret ꝓmissa nā stipulatio intelligitur ꝙ nō facias mihi controuersiā ratione alicuius iuris qō tunc habes vel in futurū acquires et si contra facias cōmittas penam:sed nunc lꝫ controuersiam moueas de facto hoc nō facis ratione alicuius iuris quod habes tempore promissionis vel postea fueris adeptus:sed de facto ergo nō implet cōditio sub qua pena fuit ꝓmissa:ꝛ hoc etiam voluit glo.illa magna in.ſ.precedenti circa mediū. ibi oum dicit:nec est contra in eo qō dicit de pena.j.eo.s.quesitum. vt no. supple.s.in glo.que incipit ita.s.super ver.adiecta. ¶†Jn tex. ibi:controuersiam feceris.Et dicitur fieri cōtrouersia etiā ante lit.contest.porecto libello ꝛ parte citata:vt not.in.l. nō solū.ſ. si status cōtrouersiā.de.pcur.ꝛ in.l.amplius. rē ra.ha.p Bart.
¶Jn tex.ibi:cōmitti stipulatio.s.ad penam si fuit ꝓmissa alis ad interesse si qō pretendis ꝓpter hoc solū. ¶†Jn tex.ibi:habere enim.No.banc regulam qō qñ diminuit aliqd de plenitudine quā credebā habere videtur mihi non licere rem habere.
¶Jn.ſ.seq.ibi:promissoris esse cepit puta res quā emi a titio non erat tua nec sua sed sempronij:qr sempronius eā tibi legauit post ꝓmissionē mihi factā. ¶Jn glo.ibi:super controuersia.in fi.ibi:vel verius.qr hic loquit qñ fuit mota cōtrouersia ꝓ promissorem. Unde nō expectat ꝙ rem auferat vt cōmittatur stipulatio:sed in.l.habere licere.de qua glos.voluit opponere controuersia fuit mota ꝓ tertiū:ꝛ tñ nō cōmittit stipulatio duplex cōtravenditorē qui promiserat habere licere nisi re ablata vt ibi ptz.Sed contra extra glo.qr idem si fuit mota controuersia ꝓ venditorem qui promiserat duplā:vt no.glo.in.d.l.habere licere.in fi.ꝛ.l.vendicantē.cū.l.seq.eo.tit.Solu.ibi:qñ fuit in terposita sup contractu venditionis:hic secus:vt.s.dixi. nam aliud sonat ista stipulatio ꝛ eius vba hoc casu quā quādo sup contractu venditionis:vt not. glos.in.ſ.seq.qui incipit qō hic dicitur in fi. ¶Jn glos.que incipit his ergo casibus ibi:dū dicit:imo est suum ius.Ex quo ptz ꝙ precedens glo.super verb. distractum.oum dicit promissorē non bene dicit qr si fuisset distractum a promissore ꝛ stipulatore istud ius nō esset promissoris:cuius contrarium dicit hic glo.ꝛ concludē ꝙ sicut res esset promissoris ꝛ moueret questionem de dñio cōmitteret stipulatio.ita ꝛ si non est sed aliquod ius in ea suū est ꝛ ratione illius facit controuersiam cōmittit:qr facit eā de iure ꝛ non de facto: sic non de.ſ.seq.ſ.questitum. ¶Jn glo.seq.in fi.ibi.l.qō a seruitute.qr qñ vendidit mihi rem censetur habere rōne dñij:ꝛ promittendo me habere licere videris ꝙmittere de dñio cū regule tur sm̄ naturā cōtractus ꝓcedentis:si ergo res ipsa nō euincit dñium nec qō est pars dñij:puta vsufructus:lꝫ euincat seruitus p dñium incōmodat:ꝛ nō aufert stipulatio nō cōmittitur sed si in re a qua nullā habeo a te causam ꝙmittis me habere licere ista ꝓmissio nō regulat ab aliquo ſctu ꝓcedenti:iō vba latius intelliguñ:sc̄z ꝙ mihi nō diminuet aliquid de eo qō habebam tpe stipulationis. Ufi si tūc tenebā ꝛ possidebā rē tanꝫ meā pleno iure ꝛ tanꝫ liberā ꝛ moueat questio de seruitute di minuit de eo qō habebā:ꝛ hoc vult dicere tex.in.ſ.seq.questitū.
¶Jn glos.j.que incipit alioquin ibi controuersiā mouere pōt subaudi ratione alicuius iuris qō habeberes tpe stipulationis vel postea acquisiueris:ideo stipulatio nō cōmittit:qr non venit cōmittenda nisi tali modo moueanꝫ:vt in glo.mag.ver.sed quatenus.circa med.de factoꝰo bene mouet ꝙtrouersia:ꝛ boc non pōt negari cū poterit de facto ꝛ de iure moueri:aliꝰ ista gl. nō bene loqueret. ¶Jn glos.seq.ibi. Itē contra subaudi qꝫ res non esset ꝓmissoris tpe stipulationis nec postea sit effecta sua poterit cōmitti stipulatio habere licere saltē ex facto alterius euincentis.vt.l.inter stipulantē.in ꝓin.sm vnū intellectū j.eo.ꝛ ad idē:tūc dic ꝙtrarium de.l.emptorem.ſ.qō aūt. de act. empt.Sed solue qō ibi qñ nulla stipulatio fuit interposita sup contractu venditionis bic vero nullus precesserat alius cōtractus:ꝛ dicit glo.ꝙ aliud important verba istius stipulationis primo casu q̄ scō. Nā primo casu cōmittit stipulatio ex facto extranei.scō nō.ꝛ in hoc primo casu latio:ꝛ est q̄ scō sed in alio stricto:ꝛ vt dixi in alia glo.qr primo casu cōmittit ꝓpter cōtrouersiam factā sup seruitute prediali:lꝫ in primo nō:vt ibi dixi.
¶Op.nunc extra glo.cōtra.ſ.quesitū.qr si tempore stipulationis ꝓmissor nullū ius habebat in re stipulatio statim sit nulla[a] nec inspicit qō postea possit acquirere postꝫ stipulatio est pura ꝛ nō cōmittit nisi ꝓpter cōtrouersiā que sit de iure.i.ratione iuris qō habet ꝓmissor:ꝛ hoc p id qō no.s.eo.si rem meā. in fi. mag.gl.Solue sm Ang.ibi:qñ stipulatio habebat causam instantaneā:quo casu inspicit tps stipulatiōis tm̄ hic qñ successiuam.Unde inspicitur etiā futurū qō est no.sm eū ꝛ addendum ad id qō ibi not.Huc venit hic recitāda glo.mag.q̄ est in.ſ.sed quatenus quā diuide in duas partes:qr primo ponit quedam que inspiciūt dictū.ſ.quesitū.q loquit qñ sit cōtrouersia ponamus de facto:qr nullū ius hꝫ hoc vsq; ibi:ite si in rē meā.Ex ista parte colligunt tres oppo.vsq; ibi:sed postea due questiones:vsq; ad illū ver.item si in rem. Secūdo firmat duas opp. q̄ respiciunt.ſ.si qs forte.ꝛ.ſ. sed quatenus.qui loquunt qñ sit cōtrouersia partim de iure inspecto iure residēte in persona facientis:qr erat dñs vel habebat aliquod ius in re ꝓ predictam stipulationē nō ꝓdidit nec trāstulit i stipulatore:ē.p.l.sine apud acta.in fi.C.de trāſac.ꝛ partim de facto inspecta exceptione facti q̄ datur stipulatori ex ista stipulatione p quā pōt ꝓmissorē cōpellere:ꝛ breuiter postposita recitatione glo.quā p teipsum vide.ꝛ etiā p Bar.Respice tres cōclusiones in illa materia cū querit ex qua controuersia cōmittat ista stipulatio an ex illa q̄ fit tm̄ de iure inspecto iure residēte in parte lꝫ dicatur de facto respectu exceptionis:an etiam ex illa q̄ fit penitus de facto ab illo qui nullū ius habet. ¶Prima est qñ ista stipulatio interponeret super contractu trāſactionis:ꝛ tūc dic ꝙ siue ꝓmissor veniat contra de iure siue de facto cōmittit:qr tūc stipulator actū vt ad nullā cōtrouersiā redeat.ꝓmissor cū fiat trāſactio tā ꝓpter controuersiam iuris q̄ facti.vt.l.ij.C.de transact.ꝛ hoc vo luit glo.ista mag.in ver.item videt:sed si fieret cōtrouersia per alium indistincte non teneretur.ꝓmissor:qr sup re quā dimisit penes stipulatorē nullū titulū vꝰ dedisse ex quo teneaꝫ de euictione vt est casus sing.in.l.si ꝓ fundo.C.de transact. ¶Secūda conclusio est qñ interponit sup cōtractu vēditionis vt videmus quotidie fieri qr vēditor ꝓmittit emptori rē vēditā nō tollere nō molestare nec ꝙtrouersiā facere:sed pati ipsum habere licere ꝛc.ꝛ tunc si moueaſ cōtrouersia ab ipso vēditore tūc siue de iure siue de facto cōmittit cōtra eū:qr vꝰ ꝓmisisse ius quod trāſtulit in emptorem remanere penes eum:ꝛ nullo mō molestare ꝛ erat dñs trāſtulit dñium:ꝛ sic non pōt postea molestare nisi de facto si nō erat dñs trāſtulit quasi dñium idest vſucapiē di conditionē ꝛ idē vt nō poterit mouere nisi de facto nisi postea dñium acgrat:vt qr verus dñs ipsum beredem instituit vel legauit ꝛ tūc posset de iure:lꝫ obstaret sibi exceptio ꝛ quolibet istorum casuū cōmittit contra eū stipulatio etiā ad duplā re tūablata ꝛ nō plus nisi ad expēsas litis. vt in.l. vēdicantē cum.l. seq.de euic.ꝛ no.eo.habere licere.in fi.glo.magne.Sed si fieret controuersia ꝙ tertiū:tūc si de iure:qr ille erat dñs similiter cōmittit re ablata ꝛ nō ante:vt.d.l.habere licere. Si aūt de facto tūc nō cōmittit etiā re ablata:qr nō teneꝫ venditor de iniuriosa sententia:vt.l.si ꝙ imprudentiā.de euic.ꝛ si scienter obtinuisset non teneret venditor expensas nisi eas promisisset sm quosdā lꝫ Bar.aliter dicat:vt.j.eo.l.vēditores.ꝛ nisi promisisset defendere de iure ꝛ de facto[a] qr illud verbum de facto pōt intelligi si illa res auferaſ de iure.qō dic vt not.Bar.in princi. huius.l.in vlti.q. ¶Tertia ꝛ vltima cōclusio qñ ista stipulatio interponit gratis:ꝛ sic nō ex cā transactionis ꝛ super re in qua stipulator non habet causam a ꝓmissore quo casu loquuntur isti tex.et tunc verba eius bic important ꝙ ratione iuris qō habet ꝓmissor:tunc vel in futurum acquirit non mouebit controuersiam ꝛ sic quod non vtetur ille illo nō tñ ipsum ius remittit remanet adhuc penes eū licet aduersus ipsum paretur exceptio si ergo nullum ius habebat nec postea acquisiuit faciendo cōtrouersiam non videtur venire contra stipulationem quia nō facit eam ratione iuris quod tunc haberet vel postea acquisiuerit ꝛ ideo lꝫ plus videatur relinquere q̄ si haberet aliquod

a ¶Facto alieno. Adde vt per do. Lar.cōsil.lxxxv. ꝛ cōsi.cix. vbi de eo qō dicit h ale tā.ex mēte bal. in.l.si.C. de spō. ꝙ in mrimonio ꝛ spōsalibus qō ille ꝙ ꝓmittit factū alienū obligaſ qr vꝰ obligare se facturū:ꝛ curaturū.de q̄ vid etiā p Sozi. 2si. iij.vbi multa allega.de qua materia ampliādo vide.d.Anto.in c.ex literis.el.ij. de spon.

b ¶Facto heredū nisi ꝓmissor vtatur dictiōe tarditiua qr tūc nō tenet de facto heredū sm.d.alex. qui alle. Bal. in l.qui se patris. ī g.col.C. vñ libe. Bar.in.l.si fic.la grande.j.eo.

ius nihilominus stipulatio non cõmittitur cum eius cõditio non existat: ꝛ ista fuit mens glo. ꝛ dico ꝙ nec ad penam nec ad expensas litis ratione prædicta: ꝛ potuerint recuperari expẽse alio modo. Sed ℙe. nõ bene consyderans hanc rationem dixit ꝙ imo propter controuersiã facti multomagis committit consyderans ℙe. ꝙ plus delinquat. ꝛ dicebat ipse ꝙ diabol⁹ esset si diceremus Ziũm ꝛ ad. ℣. quesitũ. rñdebat ꝙ non intendit dicere ꝙ si moueat ipm de facto non cõmittitur. sed vult dicere ꝙ si nullũ ius habebat nec postea acquisiuit nõ est verisimile ꝙ controuersiam moueret. ꝛ propter hoc ꝙ nihil faciet ℨ stipulationem non cõmittit vt ptz in fi. oũ dicit nec ꝛ p successorem eius quicqd factũ fit qui tex. a cõtrario sensu facit cõtra opi. glo. ꝙ innuit ꝙ si factũ fit bene cõmittet. Sed doc. cõiter tenent opi. glo. ꝛ tex. dum dicit nihil factũ fit expone. ℣. occasione iuris qõ haberet tpe stipulatiõis vel postea acquisiuerit: ꝛ de facto bene factum fit: ꝛ pro hoc etiam facit tex. dum dicit nisi pena adiecta fit nam vult ꝙ cõmittat ergo ꝺꝫ intelligi ꝙ aliquid factũ fit. Contra ꝙ si nec de facto aliquid factũ esset, put ℙe. intelligit nõ bene diceret nisi pena ꝛc. posset tũ responderi pro ℙet. ꝙ ille ver. nisi referat ad controuersiam q̃ fieret per tertium de quo specialiter fuit promissum nõ ad illã que fieret per promissorẽ: ꝙ propter illam non cõmitteret pena. si condicio stipulatiõis nõ est impleta, put intelligit glo. ſup illo ver. nisi. Super hac igit̃ ↄclusione aduerte tres casus. ¶ Nam aut promissor ꝙ mouit controuersiam obtinuit aut succubuit aut lis pendet. Primo casu non est curandum an obtinuit de iure vel de facto: ꝙ presumit̃ de iure cũ presumat pro iustitia ſnie: vt. l. herẽnius. ℣. caia. de euic. ꝛ in. c. presentia. de renũ. ideo fundata est intentio stipulatoris agentis ad penam vel interesse nec potest promissor: allegare se ininste obtinuisse: ꝙ nullũ ius habebat ad excludendũ agentem per. l. si seruus plurũ. ℣. j. de leg. j. ꝛ hoc voluit glo. in ver. sed si rem alienam. ¶ Scõo casu aut succubuit: ꝙ non ꝑbauit se aliqꝺ ius habere qõ in dubio presumit̃ si reus fuit simpliciter absolut⁹ vt no. in. l. iul. de condi. inde. ꝛ tunc ꝺꝫ locũ opi. glos. ꝛ doctorũ tenentium ꝙ ꝑpter controuersiam factã de facto ista stipulatio non committit nec ad penam nec ad expensas: sed recuperabit eas officio iudicis per. l. properãdũ. circa mediũ de iudi. ꝛ hoc per rõnem quã. ℣. dixi ꝙ conditio non extitit. sed si de iure suo ꝑbasset ꝛ stipulator fuisset vsus exceptione pacti ꝛ ꝑpter illã agens succubuisset tunc cõmittet stipulatio. ꝙ extitit cõditio cũ appareat ipm venisse de iure inspecto iure suo. ſꝫ venerit de facto inspecta exceptione nec pot promissor imputare stipulatori quare exceptionem nõ opposuistis. vt dicit glo. in. ℣. si rem. sed ille ver. nõ pot hoc casu locũ habere: ꝙ posuit ꝙ vsus fuit exceptione ſꝫ forte intentio glo. fuit. ꝙ si vsus est exceptione ꝛ si eũ repulit: nõ ꝺꝫ etiam penã habere: vt in. l. raptũ. ℣. patiẽtia. ℣. de pac. sed tunc demum qñ ꝓbauit de iure suo ꝛ rens non est vsus exceptiõe ꝛ sic obtinuisset certe etiã si non ꝑbasset de iure suo. et ꝑ iniuriam obtinuisset idem esset: vt. ℣. dixi. ¶ Tertio casu qñ lis pendet notandũ ꝙ qui mouet cõtrouersiã necesse ḥ ꝺicere si vult obtinere se ius habere de ꝑtinenti. si hoc ergo dixit posito ꝙ non haberet reus si vellet penã petere posset cedere liti et fateri. et petere penã que ꝑpter solam motionẽ cõtrouersie cõmissa est vt no. gl. ſ. rem ra. ba. in fi. glo. mag. ꝑ iſtũ. ℣. si qs forte. sed si negat illũ ius habere exꝑtabit̃ finis iudicij ꝛ tunc erit dicendũ vt. ℨ. dixi: ꝙ ꝓtius non potest constare an ille egerit de iure vel de facto. vt in ista glo. ver. illud certũ est. ꝛ ex eis remanet ista materia satis obscure declarata ꝛ posita in practica.

a ¶ Detentatione. adꝺ bal. cõsi. cclxv. iiij. li. ꝛ cõ ſi. cccxiij. Jnn. in. c. cuꝫ ad fedẽ. ꝺ resti. ſpo. facit tex. ff. ꝙ. ij. c. i. ꝑ bal. viij. q. i. ponifices. ℣. ant. de bu. ꝛ. Jo. an. c. ſꝫ cãm. de ꝓbi. et vide ſozi. consi. cclviij. vbi ſequitur op. alex. hic que fuit bal. l. i. ℨ. ſi certũ peta.

b ¶ Vulgarẽ. adde ln. ro. ꝓſi. iiij. ꝛ cõſil. cxxxij. vbi reꝓbat bal. ali bi dicẽtem ꝙ ſtatuta facta a pueritis ꝺebẽt intelligi ſm peritos a vulgaribus aũt ſm communem vſum loquendi.

Sicut aũt. †Jsta stipulatio cõmittit̃ heredi stipulanti: sicut cõtra heredem ꝓmissoris si venit contra. vt. ℨ. in. ꝺ. ver. sed si se. et in ver. sed quatenus. ℣. ꝺ. in effectu hoc totũ contingit. ꝙ ista stipulatio continet ius qõ transmittit̃ ad heredes. secus qñ contineret merũ factũ personale vt licere ire agere: ꝙ non transmitteret̃ ad heredes: vt. l. apud iul. ℣. ſi qs alicui. ꝺe leg. j. iuncto ℣. seq. cum ver. cuꝫ vero stipulatus. ¶ In text. ibi ceteris ꝙ quicunꝙ eis succedunt. ſ. si ipsis moueat controuersia. si em̃ fuisset mota stipulatori clarũ esset ꝙ esset cõmissa ꝛ eam trasmitteret ad heredes. Sed ꝺubium est quãꝺo molestat̃ heres ꝺe quo nulla mentio fuit facta in stipulatione sed solũ ꝺixit mihi vt in fi. Sed rõ est illa quã ꝺixi quoniã transmissio iuris ad heredẽ facit ẽt stipulationẽ transmissibilem: vt in. l. seruus qui heredi. ꝺe statuli. glo. hic ꝺicit ꝙ hic etiam cõpellit̃ successor singularis vt emptor illius rei habere liceat quod intellige sane non vt ille habeat actionem ex ista stipulatione nisi fuerit sibi concessa ꝑ. l. omnes. in fi. vſufru. quẽad. caue. sed ꝑpter impedimentũ illatum sibi cõmittitur stipulatio isti stipulatori ꝛ ipse ꝑt agere si sua itereſt: ꝙ euictio ne tenet̃ alꝭ secus: vt not. in. l. quã alle. glo. ℣. ꝺe euic. l. ꝑ re pupilli. ℣. j. sic ecõtrario ex facto singularis successoris nõ cõmittitur stipulatio cõtra ipsum vt in. l. ſi. in fi. ꝺe cõtrahẽ. emp. sed cõmittit̃ cõtra ꝓmissorem. et factũ illius reputatũ factũ suũ: vt in. l. titius. ꝺe ſer. expos. ꝛ not. in. l. iij. ℣. apuꝺ. ℨ. ꝺe alie. iuꝺi. in glo. ꝛ aꝺꝺe qõ no. ꝑ glo. in. l. fluminũ. ℣. ꝺicit ꝺe ꝺam. infec.

2 ☞ An ꝺicatur quis habere rem licet eam ꝺe facto nõ teneat nec possideat.

Quiꝺ in possessione et nu. ℨ.

3 Stipulatio possiꝺere licere vel licere ire agere seu licere tenere cuius vtilitatis sit an cõtineat ius vel factum.

4 Verba sicut intelligunt̃ ſm qualitatẽ psonarũ ad quas referũt ita ꝛ actio psonalis competens ꝓ vſufructu constituendo.

Quiꝺ in depositione testium rusticorũ ꝺeponentiũ ꝙ talis tenuit ꝛ possẽꝺit cũ ipsi non intelligant quiꝺ sit possessio.

Verba statutorum cũ interꝺum fiant ab imperitis in iure ꝺebent intelligi ſm vſum vulgarem.

5 Verba testium qñ reꝺucunt̃ in scripturã ꝑ notariũ: verba notarij intelligunt̃ ſm ꝺispositionem iuris.

1 Si qui. †Hec stipulatio referẽ ad ius si potest alꝭ refertur ad factum. ℣. ꝺ. Bar. Vel aliter et vtili? notanꝺum est ꝙ vſqꝫ ad. ℣. si quis ita fit cõtineꝫ ius ꝛ factum et alie ꝺue non continent nisi merum factum. prima est illa stipulatio habere licere. †Jam ꝺicit habere ꝺicitur quis rem: si habet ꝺominiũ licet eam ꝺe facto non teneat nec possiꝺeat ꝺe facto. ꝛ in hoc cõtinet ius ꝛ econuerso ꝺicere ꝺr quis rem: ſꝫ in ea nullũ habeat nec ꝺominiũ nec possessionẽ. sed ꝺũtaxat ꝺetinet. ꝛ istũ verbum habere est equinocum compꝛehendens ius et factum et. ℣. ꝺ. iurisconsultus in ver. habere. †Alia est stipulatio possiꝺere licere: nam possessio potest sumi ꝓ vera possessione civili vel naturali que ꝺicit esse ius sicut ꝺominum: vt. l. peregre. in ꝓin. ꝺe acqui. poss. ꝛ potest sumi ꝓ nuꝺa ꝺetentatione. quam etiam iura appellant naturalem. ꝛ ista ẽ facti. si ergo seruus interponit bas stipulationes si quiꝺem se refert aꝺ personã ꝺominum. ꝛ ꝺominum suum habere licere vel possiꝺere licere ꝙ est capax. ꝙ tunc stipulatio ꝺr continere ius si sumitur primo moꝺo. sed si refert se aꝺ personam suam vel mihi habere licere vel possiꝺere licere. ꝛ tunc stipulatio ꝺicit continere merũ factum ꝙ ipse est incapax iuris. alie ꝺue continent merũ factum: vt licere ire agere. Jtem licere tenere ꝛ iste sine referantur aꝺ ꝺominum sive aꝺ personam serui ꝺicunt̃ continere factum ꝛ non ius. hoc ꝺicit in effectu vſqꝫ aꝺ. ℣. si quis ita. Quiꝺam tñ in primis ꝺuabus ꝺicebant ꝙ si seruus eas conferebat in suam personã non valebant. ꝙ ipse est incapax iuris. et iste stipulationes continent ius. sed ꝺe scõis ꝺuabus fatebantur ꝙ volebãt etiam si in personam serui cõcipiebantur: ꝙ est capax facti: iurisconsult. vult ꝙ etiam in primis ꝺuabus valeat: ꝙ ſꝫ contineant ius continere possunt etiam factum: vt. ℨ. ꝺixi. ꝛ iꝺeo ꝺebent intelligi ſꝫ personas aꝺ quas referuntur: et si aꝺ personam ꝺomini continet ius. si aꝺ personam serui continet factum. Sed in quo stat vtilitas huius inuestigationis. Respꝺeo qñ referuntur aꝺ personam ꝺomini ꝛ sunt tales que contineant ius: tũc trãsmittuntur aꝺ hẽꝺes ꝺñi ꝛ cõmitteret̃ nõ solũ si ꝺñs molestare tur ſꝫ etiã si heres eiꝰ: vt. ℨ. ꝓi. ℣. ſꝫ si sunt tales que nõ important ius tunc nõ compꝛehenꝺunt nisi personã ꝺñi: ꝛ si molesta reꝝ eius heres nõ committeret̃ nisi ꝺe heꝛeꝺibus fuisset facta expꝛessa mẽtio: vt in. ꝺ. l. apuꝺ iul. ℣. si qs alicui. ꝺe le. i. Jtem in primo casu cõmitterentur solũ ꝑpter cõtrouersiam q̃ fieret ꝺe iure. i. rõne iuris consistentis penes ꝓmissorem non ꝑpter illã que fieret ꝺe facto: sicut et ipsa stipulatio facti est et boc sentit Bar. in ꝺ. ℣. si quis ita. j. ea. l. cum vero concipiunt̃ in personã serui quo casu inꝺistincte cõtinet merũ factũ: tunc cõmittit̃ solũ ꝑpter impeꝺimentũ qõ fieret in persõnã serui non ꝺico ꝙ cõmittaꝫ ipsi seruo: ꝙ incapax obligationis ꝛ actionis sed cõmittit̃ ipsi ꝺño cuius interest seruũ non impeꝺiri ꝛ hoc voluit glo. insti. ꝺe stipu. ser. ℣. sed cũ factuꝫ sed si molestaret ipse ꝺñs non cõmitteret̃ stipulatio ꝛ hoc vult ꝺicere in illo. ℣. sed cũ factũ qñ seruus stipulaꝫ factũ explicanꝺo ꝑ seipsum seruũ nõ acquirit̃ ꝺño. i. ꝙ non cõmittit̃ ꝑpter impeꝺimentũ illatũ ꝺomino vt sic non ꝺebeat ipsum impeꝺire sicut nec seruus: ſꝫ solũ ꝑpter illatũ seruo cõmittit̃ ipsi ꝺño. ꝙ illuꝺ merũ factuꝫ est personale. ꝛ non egreꝺit̃ eius personam ꝛ tunc intelligis istos

4 teꝝ. ¶ Ultimo glo. inꝺucit aꝺ questionẽ testiũ rusticorum ꝺeponentiũ ꝙ talis tenuit et possẽꝺit. Nam ipsi nõ intelligũt ꝙꝺ sit possessio ꝺm ꝺispositionem iuris viꝺenꝺ testificari ꝺe nuꝺa

a ꝺetẽtatione[a] quam possunt per se intelligere vt sic sicut verba intelligunt̃ ſm qualitatem personarum aꝺ quas referunt̃ vt in hoc teꝝ. ita ꝛ ſm qualitatem personarum a quib⁹ ꝓferuntur: et eoꝺem moꝺo verba statutorum cum fiat interꝺum ab

b imperitis in iure ꝺebent intelligi ſm cõem vſum vulgarẽ. [b] vt etiam no. ℣. ꝺe stip. ser. in. l. seruus me⁹ in glo. ꝛ per Bart. Sed ſꝫ ꝺeponere viꝺeant̃ testes ꝺe nuꝺa ꝺetentatione quam intelligũt: ex boc

gunt: ex boc tñ resultat presumptio iuris ꝙ apuꝺ illum sit vera possessio. ꝛ boc voluit Jnnocen. in. c. cum olim. ꝺe priuile. in glo. q̃ incipit sua perpontantiũ. ꝛ sic satis resultat ꝑbatio vere

5 possessionis. †Aꝺꝺe que ꝺicit Bart. ſ. ꝺe testa. tute. l. ſi qs filia ꝙ qñ verba te stiũ reꝺucunt̃ in scripturã ꝑ notariũ verba notarij intelligunt̃ ſm ꝺispositionẽ iuris. arg. l. sciẽꝺũ. ſ. eo. ꝙ no. ꝙ est nouũ ꝺictũ. hic non sunt alie glo. alicuius vtilitatis.

2 ☞ Sicut vſufructus constituitur finitur morte ita ꝛ actio psonalis competens ꝓ vſufructu constituenꝺo.

3 Stipulatio promittis vti frui mihi licere an sit stipulatio vſufructus an meri facti personalis.

4 Non potest quis facere ꝙ illuꝺ qõ ꝺe sui natura non transmittitur aꝺ heꝛeꝺes transmittatur.

1 Si quis ita. †Stipulatio ſuper iure vel acto personali non trãsit aꝺ heꝛeꝺes stipulatoris nisi ꝺe ipso sit facta expꝛessa mentio: ꝛ tũc in persona heꝛeꝺis erit noua stipulatio vel nouũ ius. ℣. ꝺ. et est singularis iste

2 ℣. ꝛ maxime in hoc vltimo. ¶ In tex. ibi stipulatio nõ ꝑtinet et sic no. ꝙ vſufructus cõstitutus finitur morte ita ꝛ actio personalis cõpetens ꝑ vſufructu constituẽꝺo ne efficacioꝛ sit spes ꝙ res. facit. l. sempꝛonius attalus ꝺe vſufru. ꝛ eoꝺem moꝺo capitis ꝺiminutione. l. i. in ꝓin. ℨ. ꝙ. mo. vſuff. amit. nõ sic per curſum longi tpis. Nã vſufructus cõstitutus ꝑ nõ vſum tãti tpis perꝺit̃ sicut ꝛ alia seruitus: vt. l. sicut. C. ꝺe serui. et aqua. non sic actio psonalis ꝑ vſufructu consistnẽꝺo sicut nec ꝑ alia seruitute cõstituenꝺa. vt in. l. si partem. in ꝓin. quẽaꝺ. ser. amit. non em̃ imputaꝫ ꝙ nõ fuit vſus iure aꝺhuc non cõstitutꝰ. cõstituit autẽ ꝑ traꝺitionem expꝛessam. vt. l. iij. ℣. ꝺare. ꝺe vſufruc. vel patiendo ꝙ vtaꝫ: vt. in. l. quoties. ꝺe seruit. ¶ In tex. ibi. aꝺ heꝛedem transire viꝺebaꝫ Ziũm boc casu posẽ non ꝺicit fibi ſꝫ impersonaliter locutus est quasi cõpꝛehẽꝺaꝫ etiã persona heꝛeꝺis. l. necessarias. ℣. ꝺe vendẽꝺo. ꝺe pig. ac. ꝛ. l. si pactum. ꝺe pꝛoba. sed illuꝺ in rebus trãsmissibilibus aꝺ heꝛeꝺẽ alꝭ fibi soli vi ꝺetur stipulatus. vt hic in tex. ꝛ in glo. ij. ¶ Sed contra ꝙ ista stipulatio nõ valet ꝑpter impersonalitaẽ vt in aut. ſi qñ. C. ꝺe consti. pecu. allegata in glos. ꝓ ℨ. ꝺic ꝙ ex parte stipulatoris non vitiat. ꝛ aꝺ boc allegaꝫ iste teꝛt. ꝙ semp subauꝺiꝰ persona ipsius: vt in. ℣. chrysogonus. allegato in glo. Sed ex parte promissoris per mortẽ stipulatoris. ꝛ boc voluit ℙet. ꝛ Bar. in. ℣. cato. in. vj. q. vbi omnino viꝺe maxime aꝺ questionem not. aꝺ quam inꝺucit pꝛeꝺicta. Quantũ vero aꝺ expositionem glo. ꝺe bes scire ꝙ si stipulator post stipulationẽ interpositã faciat cõstitui vſumfru. fibi recipienti ꝓ se ꝛ heꝛeꝺibus tũc bona esset expositio glo. nã actio pro vſufructu constituẽꝺi vꝺ ſublata per

3 solutionẽ ꝛ vnus vſufructus erit in ꝑsona stipulatoris ꝛ alius in persona heꝛeꝺis nec iꝺigebit heres noua constitutione cũ ꝺefunctus recepit pro se et heꝛeꝺibus ſꝫ si recepiſſet pro se solo tunc iꝺigeret heres noua cõstitutione: ꝛ sic ſcꝺa expositio melior esset: ꝙ noua esset stipulatio ratione cuius peteret nouam constitutionem: sed si ꝺefunctus non feciſſet fibi constitui tunc ſcꝺa expositio iꝺistincte melior est: quia nõ potest ꝺici nouus vſufructus in persona heꝛeꝺis cuꝫ non fuerit aꝺhuc in ꝑsona

4 ꝺefuncti. ¶ Et not. hic ꝙ non põt quis facere illuꝺ qõ ꝺe sui natura non transmittitur aꝺ heꝛeꝺes transmittaꝫ ſꝫ ꝺe illo faciat mentionem ita ꝙ quis põt stipulari heꝛeꝺi suo sicut fibi et acquirit fibi ꝺictam actionem: vt no. in. l. auus. ℨ. ꝺe pac. ¶ In fi. teꝝ. ibi iꝺẽ ꝑbauimus glos. ꝺicit ꝙ imo sunt multe ꝺifferentie inter istã stipulationem ꝛ precꝺentẽ ꝛ presupponit glos. qõ precꝺens sit stipulatio vſufructus sed ista sit stipulatio seruitutis ꝓꝺialis ꝛ tũc ille ꝺifferentie vere sunt. Sed re vera licet precꝺẽs sit stipulatio vſufructus vt ꝺixi ista tñ non est stipulatio seruitutis sed meri facti personalis vt est teꝝ. expꝛessus. ℨ. ꝺ. l. ſi. bi qui. ver. cũ vero. ꝛ ꝺixi. ℨ. eo. l. ij. ℣. ite ſi in facto. ꝛ etiam ꝛꝫ bic Bart. et bene ꝙtum aꝺ boc nisi ꝺixisset ius fibi esse ire agere licere. sed iꝺẽ Bart. in. ℣. cato. in. vj. q. vꝭ expꝛesse ꝺicere Ziuꝫ ꝙ sit stipulatio seruitutis. ꝓ ista opin. facit illa. l. ij. ℣. si. inꝺucendo eam vt ibi ꝺixi. sed ꝛesponꝺe vt ibi ꝺixi qõ est stipulatio meri facti personalis: si tñ stipulator habeat fundum vicinum habet similitudinem cum stipulatione seruitutis.

1 Si quis dolũ. †Deꝺolo suo: et suoꝝ heꝛeꝺuꝫ potest qs promittere absq; eo ꝙ promittat penã vel interesse: non sic ꝺe ꝺolo teꝛtij. ℨ. ꝺ. In teꝛt. ibi stipulari subauꝺi absq; eo ꝙ stipulatus fuerit penã: vel interesse si contra fiat: sed in sequenti casu non ꝛꝫ nec cõmittitur aꝺ interesse: nisi esset ꝓmissuꝫ: vt. ℨ. ea. l. post ꝓn. in ver. sed ꝓmi sisti ꝺolum malũ abesse ꝛ penã vel interesse contrafecerit. An in ista stipulatione cõpꝛehenꝺatur ꝺolus teꝛtij Bar. ꝺic tꝛ ꝙ nõ nisi ꝺe illo fuerit facta expꝛessa mentio. qꝛ si non esset pena ꝓmissa non cõpꝛehenꝺeret vt in ꝓin. huius. l. ꝛ stipulatio penalis intelligit ſm pꝛincipalẽ. Ziũ viꝺeꝫ ꝺicenꝺũ per istiũ verſic. si vero. vbi viꝺeꝫ casus ꝙ sufficiat stipulari penã vel interesse aꝺ boc vt cõpꝛehenꝺaꝫ ꝺolus teꝛtij. Nam tũc posset specialiter ꝺe ꝺolo teꝛtij stipulari etiã ſm Bart. ergo cõpꝛehenꝺit in generali stipulatione: qꝛ ꝺe virtute verboꝝ cõpꝛehenꝺit: ꝛ nõ ꝑ interpetationem ꝙ non est apposita pena: vt in ꝓin. huius. l. et ita ibi tenuit: ꝛ etiam ꝺñs Raph. iꝺem sentit ibiꝺem.

1 Que persone. †Quero bic qñ qs stipulaꝫ sibi ꝛ heꝛeꝺibꝰ suis aliqꝺ qõ fit aꝺ heꝛedes transmissibile. vtrũ in persona heꝛeꝺum erit noua actio vel stipulatio. nã quanꝺo non erat transmissibile constat ꝙ sic vt in. ℣. si quis ita. vt ℙe. refert ibi. Bar. ꝛꝫ ꝙ stipulatio ꝺefunctiꝰ eius act. trãfit aꝺ heꝛedes: ꝛ ꝙ heres etiã habeat aliã actionem nouã ex persona sua qõ esset vtile si esset verũ: qꝛ in illa nõ inciperet ꝑscriptio vinẽte ꝺefuncto: qꝛ aꝺ boc non est nata: contrarium sentit glo. in. ℣. si qs ita. in fin. glo. magne. in fi. oũ ꝺicit ꝙ bic non est: ꝛ sic innuit ꝙ stipulatio seruitutis ꝓꝺialis cuꝫ transmittatur aꝺ heꝛedes non est noua in persona heꝛeꝺis. l. ꝺe illo fit facta mẽtio: ꝛ banc partem tenet ibi Bar. et sic mentio facta ꝺe heꝛede superflue facta est: vt. ℨ. eo. l. enim qui. ℣. item si titium. si ergo pꝛescꝛiptum est contra ꝺefunctum nõ poterit heres agere ex sua stipulatione. tene menti.

2 ☞ Dies omnino incerta. ſ. an et qñ etiam in contractibus facit conꝺitionem.

3 Dies certa an sed incerta quãꝺo inꝺ ltimis voluntatibus quãtum aꝺ transmissionem legati an faciat conꝺitionem et quiꝺ in contractibus.

1 Inter incertam. †Dies certa an et quanꝺo stipulationem nõ suspẽꝺit et potest per ꝺebitorem pꝛeueniri secus in ꝺie omnino incerta boc ꝺicit. ¶ In teꝝ. ibi statim ꝺari potest subauꝺi etiam inuito creꝺitore ꝛ si recusaret recipere posset ꝺeponere et consignare ꝛ esset liberatus ꝺebitor non sic in casu sequenti: ꝛ si non consignaret nec ꝺeponeret. licet non esset liberatus tamen credito rem constitueret in mora. et si postea res periꝛet liberaretur non sic in casu sequenti: qꝛ non cogit̃ creꝺitor recipere ꝛ si sponte recepit non ꝺicitur ꝺebitor soluisse qõ promiseꝛat vt sequitur. Nam interim creꝺitor nõ habet ex promissione: sed ex quaꝺam ꝺonatione: sed aꝺueniente postea conꝺitione et ꝺie mutabit fibi causam possiꝺenꝺi et habebit ex promissione inꝛta ea

2 que habenꝺ in. l. fundo aꝺ. l. fal. ¶ In teꝝ. ibi si aliquiꝺ factuꝫ fuerit vel cũ factũ fit. Not. ꝙ ꝺies omnino incerta. ſ. an ꝛ quanꝺo etiam in contractibus facit conꝺitionẽ: quia non refert: vt ꝓmittas si aliquiꝺ factũ fuerit vel cũ factum fuerit: vt. ℨ. eoꝺ. quoꝺcũqꝫ. ℣. pe. et aꝺ boc allegat Bartol. istum teꝛt. in. l. ita stipulatus. ℨ. eoꝺem. in. ij. q. ꝑncipali. ꝺum tractat ꝺe ꝺie incerta.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Quãdo aũt dies est certa an: sed incerta quãdo vt dies mortis tunc in vltimis voluntatibus ꝓtum ad trãsmissionẽ legati distinguit. Aut certũ est ipsam eũturam viuente legatario vt si erat collatũ in tps mortis ipsius legatarij ⁊ non facit conditionem ꝓtum ad impediendã trãsmissionem. Si aũt nõ erat certum illam cuenturam viuente legatario vt si erat collatum in tempus mortis heredis vel tertij: ⁊ tunc conditionẽ facit. vt. l. heres meus. in pin. de condi. ⁊ demõ. Jn cõtractibus vero fuerunt opiniones quas Bar. refert in. d. l. ita stipulatus. in. ij. q. ⁊ tenet qõ facit conditionẽ preterꝫ quo ad repetitionẽ. in. l. nã si cum moriar. de condi. inde. ver. qui tenet cum moereꝛ si soluit etiam per errorem nõ repetit cũ omnino sit debiturus ⁊ tamẽ interim nõ videt obligatus ꝓpter incertitudinẽ quãtitatis et tps diminuit de summa ꝓmissa: et qꝛ est incertũ simliter summa censet incerta, ꝓpter hoc Bar. vult ꝙ nõ sit lata actio. p. l. j. C. de acqui. here. ⁊ contrariũ habet in glo. illa in ver. gratia stipulatoris. Jstud ꝓcedit qñ certa die ꝓmiserat soluere puta die kalẽdarũ possit diem preueniꝛe: vt si sua gratia posita erat secus si gratia creditoris. Si vero vsꝫ ad diem kalendarum tunc indistincte põt soluere qñcunqꝫ vult: ⁊ ita no. s̃. eo. q ante kalendas. per doc. ⁊ ibi dixi. ¶ Jn glo. seq. ibi: ⁊ nec repetit solutum subaudi etiam si soluit per errorem iuris vel facti cũ certus sit omnino illud deberi. hic aũt loquitur qñ sponte soluit: quo casu non est dubiũ. ¶ Quid aũt si debitũ erat conditionale ⁊ pendente cõditione fuit solutum per errorẽ. dic vt in sequẽti glo. que incipit alia differentia. ¶ Jn glo. que incip. alia differentia. in fi. ibi: solutum autem potest repeti hoc verum sine dubio qñ per errorem iuris vel facti: qꝛ precedente conditione vel die incerta nullo iure debetur: ⁊ sic quilibet errꝛ repetitionem inducit. Quid aũt si sponte sciens se teneri sub cõditione. Quidam dicunt videt donare ⁊ sic nõ põt repetere: ⁊ adueniẽte conditione vel die iterum tenebitur soluere: qꝛ non fecit id quod promisit. vt hic in tex. ⁊ videtur glo. in. l. qui se debere. de condi. ob can. Tu dic contra: qꝛ vbicunqꝫ subest alia causa cessat presumptio donationis. vt in. l. si cum aurũ. de solu. sed hic subest promissio cõditionalis. vnde videtur soluisse eo animo vt adueniente conditione vel die computetur in debitum ⁊ interim habeat ex quadam donatione. facit. l. post mortem. cum ibi not. C. de fideicom.

a ¶ Usurarũ. Ad de Lud. ro. cõsil. ccccꝛ. Ang. cõsi. clxxiij. an autẽ pena cõuẽtionalis possit exigip clericũ. vide Sozi. 2si. cclviij. vbi alleg. cõsil. ro. s̃. alleg. ⁊ an possit exigi vltra duplũ. vide per ancha. consi. cxlvj. Bal. cõsi. cccixꝛ. vij. iij. lib. vbi dicit tenendã glo. ⁊ 2si. l. ij. li. idem dicit de quo etiã ꝙ Ang. cõsi. iiij. et consi. cxix.

2 ¶ Ad hoc vt valeat stipulatio penalis non est necesse ꝙ valeat principalis qñ non est a iure reꝓbata.

3 Quando pena apponitur contemptus cõmittitur etiam si stipulatoris nihil interfit.

4 Pena adiecta obligationi quãtitatis p̃sumiꝫ adiecta in fraudem vsurarum ⁊ quid si stipulator non fit vsurarius.

5 Pena conuentionalis an possit excedere duplum.

6 Cum quis stipuletur alteri dari vel fieri an ⁊ qñ valeat obligatio ⁊ cui acquiratur.

Alteri. †Si stipulor alteri dari vel fieri nõ valet stipulatio nisi sit in illius potestate quo casu valet ac quiritur illi tñ actio nisi mea interfit: quo casu valet ⁊ acquiri tur mihi tñ. stipulatio vero penalis si illi non detur vel nõ fiat bene placet etiã extra dictos casus. h. d. iste. ſ. cũ. ſ. ſi stipuler. et ſ. si quis insulam. in quibus ponunt plura exempla qualiter mea poterit interesse. ¶ Jn tex. ibi: sed que fit quãtitas. i. an sit pulatione penali fit expressa certa quãtitas vel non: qꝛ primo casu cõmittetur: lz stipulatio non interfit. Secũdo nõ si fuisset stipulat⁹ quãti ea res est: qꝛ non posset cõmitti nisi ad interesse ⁊ dum subdit quecꝫ conditio. i. dicere ꝙ inspiciet an conditio sub qua pena fuit ꝓmissa extiterit: qꝛ non dederit vel non fecerit. Nam cõmittitur ex euentu conditionis: lz non poterit in mora constituiꝫ qꝛ non est obligatus ad dandum vel faciendũ: ⁊ per hoc cessat oppositio glo. que incipit non in modica. ⁊ alterius glo. sequentis ⁊ etiam tollitur oppo. quã facit glo. que incipit nihil interest. ¶ Nota ergo hic ꝙ ad hoc vt valeat stipulatio penalis non est necesse ꝙ valeat principalis quando non est a iure reꝓbata: sed ideo non valet: qꝛ ius sibi non assistit: et ad hoc allegatur iste tex. secus si esset reꝓbata a iure. vt. j. e. stipulatio hoc modo. ⁊ per hoc tollitur contrarium formatum in glo. que incipit quando ꝓma. ¶ Jtẽ no. ꝙ quando pena apponit loco cõtemptus cõmittit etiã si stipulatoris nihil interfit: ⁊ dicitur apponi loco cõtemptus qñ apponit in materia in qua stipulator nullũ pretendit interesse vt hic sed qñ preteb dit vel pretendere põt dicitur apponi loco interesse: ⁊ ad illud limitandũ: ⁊ tunc aut cõmittat ei cui interest. dic vt. s̃. eo. l. ij. ſ. fi. ⁊. j. de preto. stip. l. fi. ¶ Jn glo. que incipit quando ꝓma. in fi. ibi pacto deducitur. s̃. incontinenti appositio. iuxta contractũ vestitum: ⁊ quare an vestiatur vt possit agi ad penam. nam nõ vestitur nisi pacisc̃entis interfit odio pene. Sed quando pena deducitur in stipulatione cum illa sit de seuestita ⁊ nõ indigeat

b ¶ An valeat. vide Bar. 2si. lxxj. incip. gelus confessus latissime p Ludo. roma. consi. cccclj.

3

4 a rarius. † No. istam glo. ad intellectũ. l. cum allegas. C. de vsur. que dicit ꝙ pena adiecta obligationi quantitatis presumitur adiecta in fraudem vsurarum[a] ideo nihil de ea posset peti olim vero poterat peti vsꝫ ad legitimũ modum vsurarum. de quo in. l. eos. C. de vsur. Nam vult glo. quod illud ꝓcedat quãdo stipulator erat vsurarius: als indistincte nõ presumitur adiecta in fraudem vsurarum: ⁊ etiam hodie posset peti quod est no. de hoc articulo vide plene per Barto. j. eodem. si stipulati sumus.

5 ¶ Si aũt querit an pena cõuentionalis poterit excedere duplum: distingue aut referꝛ ad certã quãtitatẽ vt si debebantur centum: ⁊ tunc pena posset excedere duplum ⁊ quadruplũ siue apponatur per ista verba multiplicatiua siue per verba numerata: vt si non dederis promittis mille nomine pene. Nam tñ est dicere mille ꝓtum decuplum. Si vero ad quantitatẽ incertam puta ad interesse: tunc non posset excedere duplum: et iste est casus in. l. j. C. de sen. que ꝓ eo ꝙ interest scõm intellectum Bar. quem ponit ibi: ⁊ etiã hic in hoc articulo lz glo. ibi aliter loquaꝛ. ¶ Et recolligę istã materiã que cõfuse tradiꝫ p glo. ⁊ doc. cũ stipulaꝛ alteri dari vel fieri an valeat[b] ⁊ cui queraꝛ obligatio. Nam aut sum in illius potestate dominica vel paterna: et valet vt in pin. huius. ſ. qualitercũqꝫ verba concipiã siue in pſonam meã siue illius siue impersonaliter sim loquutus. j. de stipu. fer. l. j. in princ. ⁊. l. si emi. ⁊ acquirit illi actio ⁊ mihi nulla hoc iure. ⁊ idem hodie in seruo: lz in filiofamilias distingueꝛet an stipulatur patri: ⁊ idẽ videt ꝙ olim an sibi: ⁊ tũc aut ex causa ꝓfectitia ⁊ idem qꝛ iura vetera non sunt immutata in pfectitijs aut in aduentitijs: ⁊ tunc acquirit sibi quo ad proꝓrietatem nõ tñ quo ad vsumfructũ. Sed si esset sub potestate illi⁹ non dominica vel paterna sed ratione reuerentie vt libert⁹ patrono vel iurisditioni vt subditus dño hoc non sufficit vt possit illi querere: vt. j. eod. l. si ita stipulatus. ſ. chrysogonus. ⁊ ibi not. Sivero nõ sum in illius potestate: aut sum eius legitimus administrator vt tutor vel curator: vel syndicus vniuersitatis vel actor: ⁊ tunc stipulãdo illi cuius administrationẽ gero. simiter valet: ⁊ qualitercũqꝫ verba concipiaꝫ. ⁊ in hoc idẽ qõ in precedenti casu ⁊ acquirit illi vtilis ⁊ nõ directa: ⁊ in hoc aliud et ita loquit. l. cũ qui. ſ. si actori. s̃. de consti. pe. de qua opponit glo. q̃ est in. ſ. si quis insulã. in fi. glo. ibi: qõ tñ est verum quando in negotio pertinente ad illũ ⁊ suã administrationẽ. als sec⁹ facit. l. filie. j. de solu. licet Jaco. de are. aliter intellexit illum. ſ. si actori. sed eius intellectus reꝓbatur a doct. Jnterdum nec sum in illius potestate nec eius legitimus administrator. Et tunc aut concipio verba obligatiua et exequutiua in pſonam illius: vt ꝓmittis titio dare sibi centũ vel domũ facere ⁊ nõ vꝫ

stipulatio

stipulatio etiam si mea interfit ꝓpter vitium cõceptionis per l. quecũqꝫ gerimus. s̃. ti. ꝓi. ⁊ hic in gl. que est in. ſ. si qs insulam. ibi nõ dixit sed si dixisset ⁊c. Si vero cõcipiã verba obligatiua in pſonã meã ⁊ exequtiua in pſonã illius: vt ꝓmittis mihi ꝙ dabis illi vel facies: tunc aut queriꝫ an valeat ꝓtũ ad hoc vt illi acquiraꝛ obligatio ⁊ actio. ⁊ est dicendũ ꝙ nõ regulariter p aliã regulã que nõ habeꝫ hic: sed in. l. j. ꝓ quas perso. no. acq. ⁊ p. l. solũ. ſ. per liberã. de pig. act. ꝙ per liberã pſonaꝫ nõ põt alteri libere acgri actio vel obliga. ¶ Fallit hoc in plũribus casibus. Primo qñ esset pſona publica vt notarius. vt in. l. nõ quasi. rem pup. sal. foꝛe. l. nõ alicuius. de adop. Et quotidie videmus fieri ꝙ notarius stipulaꝛ tanꝫ pſona publica noſe oĩum quoꝝm interest ⁊ vꝫ vt acquiraꝛ actio licet incerta fuerit pſona quia impersonalitas ex parte stipulationis non vitiat. ⁊ hoc no. Ang. in. ſ. si quis ita. ea. l. Scõo fallit in patre qui põt stipulari filio existenti sui iuris vel ꝛferre in casu quo erit sui iuris ⁊ acquirit sibi vtilẽ: vt. j. eo. quodcũqꝫ. ſ. si qs ita stipulatus. Tertio fallit in procuratoꝛe qui põt stipulari dño in certis casibus vt acquiraꝛ illi actio sine cessione vt cũ stipulaꝛ dño presente. vt. j. eo. si ꝓcuratoꝛi pſenti: vel cuꝫ stipulatur sup re ipsius dñi vel ex re. vt. C. ad exhi. l. pe. ⁊. s̃. de pcura. l. ꝙ ꝓcurator ex re. Jtẽ si ꝓtoria est stipulatio dũ tamen iudicialis: ⁊ idẽ in quacũqꝫ iudiciali ⁊ sic est speciale fauoꝛe iudicioꝝ. vt. l. in cause. in fi. ⁊. l. sequẽ. s̃. de pcura. Extra istos casus non põt dño acquirere: sed sibi sic: ⁊ requiritur cessio: vt in. l. possessio. ſ. ꝛ si possessio. de acqui. pos. dũmodo concipiat verba tam obligatoria ꝙ exequtiua in persoñã ꝓcuratoꝛio nomine: ⁊ ita debet intelligi gl. q̃ est in. l. buinsmodi. in pin. de leg. j. Si vo exequtiua in personam dñi extra dictos casus nec dño acquireret nec sibi nisi sua interesset hoc voluit glo. singu. in. l. j. de stipu. ser. in. j. gl. magna ver. sed in ꝓcuratoꝛe. Rũdeo fallit qñ stipulor alteri rem meam que durat mea nam acquiritur illi vtilis actio: vt. s̃. depo. l. publia. in pin. ⁊ vide Bar. i. l. si mercedem. ſ. si habitatoꝛib⁹. de act. emp. vbi possum stipulari alteri in traditione rei mee que non durat mea. Quinto qñ rem meã que non durat mea in casu tamen speciali. C. de do. q̃ sub modo. l. quoties fauoꝛe libertatis. vt cũ dono tibi pacto apposito vt post mortẽ tuã pueniat in titiũ. Nam si ex pacto acquiritur illi potuit ex stipulatione fauoꝛe exercẽtis liberalitatis. Sexto fallit fauoꝛe dotis cum qs dat dotẽ etiaꝫ pro extranea persona ⁊ stipulaꝛ eã illi reddi. vt. s̃. solu. ma. l. caius. qꝛ ⁊ si nõ stipularef acquireꝛet illi. vt. l. vnice. C. de rei vgo. act. Si autẽ querit an valeat ꝓtũ ad hoc vt acgratur actio ipsi stipulatori nõ alteri: tũc vꝫ si sua interest illi dari vel fieri. vt in isto. ſ. si stipuler. ⁊. ſ. si quis insulã. Jtẽ si stipulor illi adiecto: puta ꝓmittis mihi aut titio dare cẽtum ⁊ sic a principio: nã acquiriꝛ mihi vt des mihi vel illi: vt in. l. vero ꝓcuratoꝛi. de solu. ⁊ ille habeꝫ vt ꝓcuratoꝛ meus. Jtem etiam si alio modo esset meus ꝓcuratoꝛ. vt in. ſ. si quis insulã. circa fi. Jtẽ si stipulaꝛer meam vel mihi debitã dari titio vel restitui: qꝛ videoꝛ stipulatus vt procuratoꝛi meo: ⁊ oĩbus istis casib⁹ tenetur mihi restituere: vt. j. de solu. cũ cornelius. ⁊. j. e. iuli. ſ. j. Extra istos casus non valeat etiã vt mihi acquiratur actio. vt in isto. ſ. alteri. Cetera vide hic per Bar. qui diffuse loquit: sed ex predictis quicquid vtilitatis est patet clarius ꝙ ipse loquitur.

1 **Si quis ita stipulatus.** †Sed qd si ꝓmissisti illũ sisti in passiuo tũc esset aliqua dubitatio quasi videaris ꝓmisisse factũ illius: id est vt ille sistat nõ vt illũ sistas tamen idem est: quia ꝓtoria est stipulatio ⁊ videris mihi ꝓmisisse te facturum ⁊ curaturum. vt. j. eo. quoties.

1 **Edem sacram.** †Opponitur hic. de. l. inter stipulantem. ſ. sacrã. j. eo. Solu. ibi quando fui stipulatus edem sacram mihi dari qõ fieri nõ potest cum non sit in cõmercio: ⁊ sic nõ potest fieri donatio alicuius priuate hic vero vt ipsam edificet ⁊ postꝫ erit edificata non est in dominio meo. Sed cõtra. quia tunc videt nõ valere ex alia causa: quia mea nõ interest cũ nullam vtilitatẽ ex hoc consequar. Solu. imo ratione religionis cũ ius publicũ cõstat in sacris eo ꝙ publicũ ⁊ vtile est ⁊ quilibet de populo vtilitatem consequit: vt. l. j. ſ. ius publicũ. de iusti. ⁊ iure. Item ꝺ ꝙ non sit bona argumẽtatio de stipulatione ad alios contractus: quia nõ possum stipulari rẽ sacrã ⁊ tñ possum eã emere: vt. s̃. de cõtrahen. emp. l. sed ⁊ loci. Sol. quãdo stipulatio non tendit ad subiiciendũ rẽ sacram dño ꝓtoꝝm bona est argumentatio de ipsa ad alios cõtractus: vt hic: secus qñ tendit ad subiiciendum dño ⁊ alius cõtractus non valeret. Nã licet valeat emptio nõ valet vt acquirere possit dño vel vsucapiendi cõditionẽ: sed vt habeat actionẽ ex empto ad interesse contra venditoꝛem qui decipit emptoꝛem.

1 **Dominus.** †Primũ dictũ huius. l. ꝓcedit qñ dñs stipulatur seruo aliqd qõ poterit acgri ipsi dño puta dñium vel aliquod factum expediendũ ab aliquo in personam serui. vt rem illi trada vel restitui. si vero factũ expediendũ a seruo puta ꝙ liceat seruo ire ⁊ agere nõ vꝫ stipulatio nisi dñi interfit peculiariter ꝙ seruus possit ire ⁊ nõ impediri sicut in patre ⁊ filio vt. j. eo. qõ ꝺ. Scõm dictũ põt intelligi duob⁹ modis ꝙ pater potest stipulari filio existenti sui iuris vel ꝛferendo in illud tps quo erit sui iuris ⁊ tũc valet stipulatio vt acgraꝛ filio cũ erit sui iuris vtilis actio: vt. j. eo. quodcũqꝫ. ſ. si qs ita. ⁊ est casus specialis cõtra regulã ꝙ per liberã pſonã nõ põt alteri actio acgri: vt dixi in. ſ. alter põt etiã intelligi ꝙ stipulaꝛ filio existenti in potestate ⁊ tunc iure isto dic idẽ qõ. s̃. dixi in dño ⁊ seruo: vt in. d. l. qõ dicit. ⁊ idẽ bodie si ex cã profectitia peculij: ⁊ vt filio stipulaꝛ. Si vero ex cã aduentitij vel vt extraneo ꝓpter benemerita tunc qꝛ in illis pater est legitimus administrato: ⁊ hꝫ vsumfructũ valebit stipulatio tãꝫ interposita a legitimo administratoꝛe: ⁊ acgreꝛ filio vtilis: ⁊ hoc vult tex. dum dicit fm qõ. l. permittit. Cetera dic plene in fi. d. l. qõ dicit per Bar.

2 ¶ Si ꝓmittis mihi decem in diebus illis videris ꝓmittere vsꝫ ad biduum.

1 **Umqui.** †Si stipulaꝛ dari kalendis intelligit stipulatũ de ꝓximis sequentibus in dubio si aliter expresse vel tacite actũ non est

2 h. d. †No. gl. in fi. ⁊ ſ. ꝓmittis mihi decẽ in diebus illis videris ꝓmittere vsꝫ ad biduũ qõ est mirãdum: vt in. l. inter illũ. de vbo. sig. facit. l. libertas. ſ. fi. de manu. test. Nã scõm vulgare cõe ista verba habent tractũ in infinitũ. q. d. nunꝫ vt semel audiui a quodã incantatoꝛe interrogante diabolũ qñ soluat qui respondit in diebus illis. q. d. nunꝫ.

2 ¶ Stipulatio lz sit pura ⁊ nata sit obligatio ciuilis ⁊ naturalis ⁊ etiã actio ineſt tamẽ tẽpus qõ datur a lege miserationis gratia ad solutionẽ fiendam qõ est tẽpus diuersum diuersitatem casuum quia in constituto est. q. dierum in dote vero est annus ⁊ vbi aliter non reperitur expressum de cõsuetudine sunt. q. dies: vt no. in. l. si debitori. s̃. de iudi. ⁊ istud tẽpus qõ dat a lege miserationis gratia i multis differt a tpe qõ apponit per partes vt de ipsoꝛũ mente tacite subintelligit qõ prosequere plene p Bar. ſ. eo. ita stipulatus in. j. q. Circa scõm dictũ debes scire ꝙ euentus diei apposite p partes vel tacite subintellecte de mente ipsarũ nata est obligatio ciuilis ⁊ naturalis: vt. j. e. cẽtesimus. in pin. Sed an sit nata actio longa fuit disputatio quã posuit Ly. fm Pe. in. l. j. C. de act. ab here. ⁊ cõtra here. ⁊ Bar. reassumpsit ⁊ finaliter distinguit. ſ. vtiliter. in. d. l. ita stipulatus. in. j. q. Ex tertio dicto colligit rõ. l. stipulatio ista. ſ. inter incerta. s̃. eo. quare debitor potest preuenire diẽ certã iuito creditoꝛe: qꝛ eius fauoꝛe presumitur apposita nisi appareat contrariũ ex aliquibus cõiecturis: vt in. l. in fideicõ. ſ. cũ polidius. de vsuris.

2 ¶ Si ꝓmittis mihi quolibet anno dare decem an in ꝓncipio cuiuslibet anni potero petere.

1 **Ai hoc anno.** †Quoniã tẽpus apponitur cã differende solutionis agi nõ potest nisi toto tẽpoꝛe elapso. h. d. videbat contrariũ: quia de ꝓprietate verborum qui ꝓmittit dare hoc anno videt ꝓmittere dare quolibet die anni: quia si assignaretur terminus ad faciendũ aliqd hoc anno qualibet die anni posset facere: vt. s̃. e. q ante kalẽdas. lz illud est quo ad fauoꝛe facientis. Unde bene posset soluere qualibet die anni inuito creditoꝛe etiã si tẽpus fuisset appositũ fauoꝛe ipsius creditoris: vt ibi dixi: non quãtum ad eius preiudiciũ vt ante lapsum totius anni possit cõpelli ad soluẽdum vt hic qõ est no. ibidem. ¶ Opponit de. l. liber homo. ſ. decem. j. eo, vbi si ꝓmittis mihi bodie dare decem statim debeꝛ: ⁊ mero iure põt peti nõ expectato ꝙ labaꝛ dies. Sol. ibi illud verbũ bodie censetur appositũ potius gratia demonstrationis vt demonstret dies in qua facta est ꝓmissio ꝙ causa differẽde solutionis: sed aliud tempus presumitur causa differende solutionis in du-

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

bio:quia istud est vtilius debitori ꝛ tẽpus cẽsẽt appositũ in fauorem debitoris.ff.pro rei. in fi. ¶ Item op.qꝛ si ꝓmittis mihi quolibet anno dare decẽ in ꝑn.cuiuslibet ãni possum petere: vt.l.j.C.qñ dies leg.ce.Sol.hic vnica tantũ solutio erat fienda ibi plures. Ratio diuersitatis qꝛ primo casu tps censẽt appositum fauore debitoris:ꝛ sic cã differende solutionis. In scõo casu fuit appositũ cã multiplicande obligationis vel solutionis:ꝛ sic fauore stipulatoris. Unde fit interptatio pro eo. Nam ꝛ si vnica tantũ solutio esset fienda ꝛ tẽpus esset appositum fauore creditoris non teneret creditor illud expectare sed statim agere posset si esset talis q posset suo fauori renuntiare facit.l. aquil.ff.aliquando.ad trebel. ¶ Item cõtra extra glo.ꝙ imo elapso anno nõ poterit sed solũ durante anno.vt.ff.manda.si fideiusseꝛ.ff.ti.ꝛ.j.eo.eũ q.ff.q ita.Sol.ibi tẽpus fuit appositũ causa limitãde obligationis:quia vltra illud tempus noluit debitor obligari hic autẽ voluit ante teneri postea sic. In dubio autẽ si ꝓmittis mihi vsqꝫ ad pascha vel vsqꝫ ad annum videak tẽpus appositum causa differẽde solutionis vt sic posteapossis cõueniri an cã limitande obligationis vt sic nõ possis. Sed obstat mihi exceptio:quia mero iure durat obligatio ꝛ actio etiam post tps cum tẽpus nõ sit modus tollende obligationis.vt.l. obligationũ fere.ff.placet.ff.tit.j.vide per Bar.in l.eũ q.ff.qui ita.vbi examinat bunc articulum.

a ¶ Pro mortuo. firmat Spe.i ti. de arbi.ff.ff.vsi. sed qd de simplici monacho.nõ tũ monachus ꝙ abbas põt eẽ arbiter vt voluit Spe.in.o.ff.vsi. sed q̃ro diligenter firmatũ bar. ob. Sali. domi. Lar.zaba.o. Signo.de homo. Bene.de plum. Rapha.ful.cõsi. vlti.in consiliꝭ o. Pe.ẽ ancha. ꝛ ibi etiã dicunt ꝙ monachꝰ sine ſnia abbatis ꝓt esse arbiter si in monasteriũ haberet prioriam quia videt manumissus.

b ¶ Citatio.de B art.vltra nouiſ. vide Bal.consi. cccxij.inci.i Christi noſe nũquid arbiter.Ful.ꝓsi. vij.pet.ẽ ancha. cõsi.cclxx. Lud. ro.consi.lxj. vbi iter alia dicit ꝙ a Florẽtie feruat opi. Bart. pisis no. opi. Bald.ꝛ Buil.de cu.latiꝰ ibi vide ꝛ singu. suis.fo.vj.ꝛ ꝓsi. lxxij.

c ¶ Partibꝰ. Idẽ dicit Lud.ro.ꝓs. clxxvi. vbi alle. Bar.ꝛ Bal.i loc̃is hic nõ alleg. sequit ẽt Sozi. consi.cxxiiij.

d ¶ Lapsum ãni. vltra nouiſ. vide Bal. cõsi. cclxij. i.li.ꝛ ꝓs.cxxxvij. lib.ij.consi.cccc. lxxvj.iiij.lib.

2 Laudum an possit fieri parte absente non citata.

3 Quid si partibus ꝓsentibus fuit negotiũ examinatum.

4 Si arbitrator reqsitus noluit arbitrari an sit finita potestas arbitrandi ꝛ quando finiatur.

5 Si arbitrator fuit assumptus super Ɔctu perficiẽdo an possit ab eius persona recedi ꝛ quid in accidentalibus contractus si talis arbitrator non arbitretur.

6 Quid si fuit arbitratus sed inique ꝛ an teneat cõtractus.

7 Quid in vltimis voluntatibus.

Si quis arbitratu. †Si arbitrator fuit assũptus super Ɔctu faciendo nisi sequaꝫ arbitramentũ cõtractus non ꝓficiẽ nec ab eius ꝑsona recedit.i.nõ recurrit ad arbitriũ boni viri vt ꝑm eius arbitriũ perficiatur h.d.cũ.l.seq.ꝛ est vna de famosioꝛibus legibus huius tit.ꝓpter eius materiã que est quotidiana:ꝛ in qua multe dubitationes occurrũt:de qbus ꝙplures ponit hic Bar.ꝛ Bal.eas reassumpsit ꝛ posuit alias in.l.ff.C.de Sben.emp.vbi omnino vide q̃ plura bona. Et primo loquit qñ stetit per stipulatoꝛes vsqꝫ ibi quid ergo. Scõo quãdo per illũ qui debebat arbitrari vsqꝫ ad.l.ꝛ ideo. Tertio qñ per casum cõtingentem in eius ꝑsonã:vt qꝛ mortuus anteq̃ arbitrareꝝ:vel aliud impedimentum supuenit ꝛ in perpetuũ nõ poterit arbitrari. ¶ Jn tex. ibi si qs arbitratu hec verba ius important nõ merũ factũ:vt j.de ẏbo.sig.l.illa verba.ꝛ ideo arbitramẽtum super Ɔctu vel re litigiosa non cadit in seruũ qui nõ est capax eoꝝ que iuris sunt vt ibi nec in deportatũ nec in fratrẽ minoꝛes qui habeẽ ꝓ mortuoꝛ.ꝛ in talibus ꝑsonis nõ põt fieri cõpromissum de iure ꝛ de facto qõ vltimum verbum importat arbitramẽtũ. ¶ Jn tex.ibi deinde ipse stipulator mozã fecerit.Sꝫ quomodo põt mozã facere ꝙ quã impediaꝫ arbitrator arbitrari. Rideo ꝑm ꝑe.qꝛ fuit absens ꝛ noluit adesse arbitramẽto ꝛ ipso absente nõ potuit arbitrari sicut videmus in arbitro iuris.in.l.diem ꝓferre.ff.si qs arbitratoꝛũ.ff.de arbi.sed ista nõ est bona comparatio:qꝛ arbiter iuris ꝓcedit ad similitudinẽ indicis:vt in l.j.de arbi.excepto vno:qꝛ cozã eo non ꝓbitur hermodiciũ vt poterit fieri parte absente etiã tacita:ꝛ per cõsequentiã vt ibi nisi hoc fuerit expresse actũ in cõpromisso:secus in iudice:quia põt ferre parte rea absente ꝛ tacita:vt.l.post edictum.ff.j.ff.de iudi. Sed arbitrator non ꝓcedit ad similitudinẽ iudicis:imo nulle solẽnitates cozã eo requirũtur nec datio libelli nec litis cõtest.ꝛ ideo videt ꝙ ꝑpter absentiã partis nõ impediaꝫ ferre laudum qñ illud est quoddã implementũ cõditionis sub qua Ɔctus fuit celebratus in impedimẽto cõditionis partis ꝑsentia nõ est necessaria. Unde alij vt Ange. videtur intelligere ꝙ nec fuit absens nec ꝓmisit se citari. † Nã licet poterit fieri laudum parte absente requirit tñ eius citatioᵇ sine qua laudum fieri non põt:ꝛ hoc tꝫ hic Bar.sequendo pe.ꝛ dicit esse casum hic.ꝛ ita cõsuluit Bar.in cõsi.qõ incipit. Ptoloneus manente:qõ etiã tenuit Cy.in.o.l.ff.de Sben.emp.in antiqua lec.licet postea in quadã additione quã ibi fecit ex dictis Buili.de cu. quã Bar.nõ habebat in libro suo tenuerit contrariũ per plures rõnes ꝛ etiã quidã alius quẽ Bart.refert.ꝛ ad suas rationes rñdet ꝛ istum casum frequenter vidi de facto. Ang.tꝫ opi. Bar.qñ agit de ꝑiudicio absentis q põt ex laudo cõsequi dãnum. Si vero solum lucrũ ꝑderet tꝫ ꝙ non sit necessaria citatio:vt si datũ est arbitriũ eligẽdi vnum de pluribus q̃ habeat legatũ non põt eligere vnũ aliꝭ nõ vocatis:qõ ꝑꝫ qꝛ põt facere electionẽ istã in vltima volũtate inqua nõ requirit partis ꝑsentia:vt patet in.l.vnũ ex familia.in ꝓin.ff.j.ff.ij.de leg.ij. Bal.autẽ in.o.l.ff.dicit sufficere ꝙ partes vocate ꝛ ꝑtes sint in examinatione negotij:ꝛ si boc nõ esset factũ laudũ non valeret:qꝛ arbitrator ꝓsumit esse in dolo:vt non habita informatione vel cognitione cause dederit laudum ergo ꝛc.vt.l.ar

4 bitratoꝝ.C.de arbi. †Sed si partibus ꝓsentibus fuit negotium examinatũ:ꝫ postea in ꝓlatione laudi partes nõ fuerint ꝓsentes nec tacite laudũ vꝫ:ꝑ quo.C.de adul.l.Quis indubitati.cũ ibi not.Et si dicaꝫ etiã in ſnia iudicis requirit qõ partes nõ solũ fuerint ꝓsentes in examinatione negotij:sed requirit ꝙ sint citate ad ſniam:aꝫ ſnia nõ diceret lata causa cognita:sed esset nulla ꝛ nõ valeret:vt no.in.l.ꝓlatam.C.de sentẽ.imo etiã requiritur ꝙ specialiter citeẽ ad ſniam audiendam:aꝫ nõ valeret vt dixi:vt no.in aut.iubemus.C.de iudi. ꝛ habeẽ in cle.sepe.de ẏbo.sign.in ver.ſniam autẽ. Ridetur ꝙ illud fuit introductũ potius ad qñdam solẽnitatẽ q̃ ad examen negotij cũ iam cõclusum sit in cã.Et alia examinatio non ꝺz fieri:sed coram arbitratoꝛe nulla solẽnitas requirit vt dixi. Unde sufficit ꝙ iteruenerit id qõ est de iure naturali.ſ.ꝙ partes fuerunt ꝓsentes in examinatione negotij:ꝛ istam partez puto verã quicqd ibi dicat Bar.ꝛ Bal.nõ dicat ea que dixi ꝑ sustentatione sue opi.sed maxime ꝓcedit qõ dixi qñ latũ esset laudum vltima die cõpromissi si ꝺz certũ terminũ nõ solũ censẽt datus arbitrator ad arbitrandũ:sed etiam partibus[c] ad

c interessendum arbitramẽto:ꝛ hoc eleganter voluit Jnno.in iudice delegato ad certũ terminũ in.c.super eo.de app.ꝛ Spe. refert ꝛ tꝫ in tit.de appel.ꝛ Bar.in l.ff.de meis.ff.recepisse.ꝛ.ff. ff.cũ.l.seq.ff.de arbi.ꝛ in l.admonendi.de iureiurã.post dnas colũ.ꝛ Bal.expresse in aut.ei qui.C.de tempo.ap.vbi omnino vide. ¶ Jn tex.ibi.nõ tenet:qꝛ cõtractus nõ est perfectus cum videaꝫ factus sub cõditione si ille arbitrabit vt hic.ꝛ.l.ff cohibita.ff.ꝑ socio.ꝛ in.o.l.ff.de cõtrahẽ.emp.non dico ꝙ finita sit ptãs arbitratoris quominus adhuc possit arbitrari si ex alia causa non impediꝫ qõ dic vt.j.subiiciam. ¶ Jn tex.ibi moꝛã fecit:quia requisitus noluit arbitrari.Sed an tũc sit finita potestas arbitrãdi:ꝛ sic cõtractus irritus factus:videt ꝙ sic per l.hec venditio.in fi.ꝓin.de cõtraben.emp.sed ibi loquit quando arbitriũ fuit cõmissum in ꝑsonã ipsius debitoris ꝙ põt fieri circa accidentalia cõtractus:nõ circa accidentalia vt.qõ sepe.ff.j.eo.ti.nisi in dote eius fauore vt.l.post.ff.gener.de iure dotiũ:ꝛ tunc illo nolente arbitrari finitur potestas eius arbitrandi:non dico ꝙ Ɔctus irriteꝝ:imo purificaꝫ ꝛ habeẽ condi tio ꝙ impleta cũ ꝑ eũ stet.argu.in.l.labeo.eo.ti.ꝛ recurrit ad arbitriũ boni viri vt circa illa accessoria arbitreꝝ:sed qñ committit in arbitriũ tertij:licet requisitus dicat se nolle arbitrari non finit eius arbitriũ cũ ꝑoterit cõpelli ad arbitrãdũ post q̃ semel acceptauit.vt.l.iij.ff.de arbi.Quando ergo finiet ꝓ

d testas eius Bar.tenuit ꝙ lapsum anni ꝑ.l.ff.ff.sed ꝛ si quis. C.cõia de leg.ꝙ põt ꝓcedere qñ arbitrium cõmissum est circa res vt ibi:sed si circa ꝑsonã eligẽdam finit cũ primũ potuit arbitrari ꝛ non fuit arbitratus.vt in.l.cũ quidã.de lega.ij.ff.m eũdem Bar.ꝛ Ang.Bal.autẽ in illo.ff.sed ꝛ si quis.reprehẽdit Bar.inquãtum dicit.qꝛ finit anno ꝑ illũ.ff.quia in vltima voluntate in qua ꝑ lapsum ãni nõ extinguiꝫ legatũ sed deuoluit electio in legatarium:sed hic in aliꝭ casibus si contractus vel cõpromissum irritaꝫ finito anno:ꝛ sic est magnũ periculũ dicẽdum ergo ꝙ durat ꝓpetuo postq̃ nõ fuit tẽpus appositũ argu.in.l.vnius partis.ff.cũ oziundus.de excusa.tuto.nisi ꝑ per iudicem fuit assignatus terminus intra quẽ deberet arbitrari:ꝛ postea non posset iuxta no.in fi.in.l.q̃diu.de acq.here. ꝛ hoc placet:sufficit ꝓ nunc:cbe non vꝺ voglio piu grauare.

6 ¶ Jn tex.ibi a ꝑsona nõ est recedendũ ꝛ istud ꝺz locũ quãdo arbitrator fuit assumptus super cõtractu ꝑficiendo:qõ cõtingit qñ in ipsum cõmittit tota substantia cõtractus ꝛ ipsum cõmercium vt hic. Idem si aliud de substantialibus vt ꝓtiũ vt in.l.ff.C.de contraben.emptio.secus si aliquod accidentale puta de fideiussoribus dandis arbitrio talis vel de diminutione ꝓtij si appareat rem vẽdita debere seruitutem vel esse emphyteoticã:nam cũ ꝓcedat cõtractus purus ꝛ perfectus licet arbitrator nõ arbitretur in illis accidentalibꝰ non resoluit contractus:ne ꝑpter defectũ accessoꝛij vitiet ꝓin.vt in.l.ff emp.in ꝓin.de cõtraben.emp.ideo recurrit ad arbitriũ boni viri.ita dicit Bar.se consuluisse de facto per.l.domum.ꝛ.l.fuerei in quibus dicit esse casum. Ang.dicit hoc verum in terminis ꝓdictis qñ agitur de diminutione ꝓtij ꝑpter aliquam qualitatem supuenientẽ quia si nõ esset cõmissum in arbitriũ alterius recurreret ad iudicem per illas.ll.secus dicit ipse vbi

ageretur

ageretur de augmento in quo ad iudicẽ nõ recurreretur vt si vendidisses rem mihi ꝑ centum:ꝛ ꝓ illo pluri qõ titius arbitrabitur. Nam illo nõ arbitrante nõ recedit a persona quia nec ad iudicẽ recurreretur si in illũ non fuisset cõmissum.l.hec venditio.in fi.de Sben.emp.que tamen parũ facit fi bene inspiciatur:sed Bal.in.l.ff.ꝓ plures rõnes subtiles videt decidere: ꝙ tunc venditio reddaꝫ nulla illo nõ arbitrante:quia ꝓtiũ reddiꝫ incertum dicens ꝙ paria sunt esse totum incertum vel partem incertã:ꝛ constat ꝙ ꝓpter incertitudinem ꝓtij vitiaꝫ venditio:vt.o.l.hec venditio.ff.ꝑ.ꝛ.l.ff fundũ.Sed vna.l. facit me dubitare.ff.l.ff cohabita.ff.ꝑ socio.nam ibi fuit cõmissum aliquod accidentale nõ substantiale per partes in societate:quia cõtrageruꝫ ꝓ illis partibus quas titius arbitrabiꝫ. Nã societas potest cõtrahi nulla facta mẽtione partium quia intelligũt esse equales:vt.l.ff fuerit.eo.ti.ꝛ sic expressio non est de substantia societatis eo modo quo ꝓtiũ de substãtia venditionis vt pacta conuenta.de Sben.emp.ꝛ tamen ibi dicit ꝙ illo non arbitrante cõtractus redditur nullus cognita resp̃one:contra cõmunem doc.opi.de quibus.ff.in.l.seq.in fi.ibi nec ipse fidei cõmittetur:hoc verum nisi per ꝓmissorem steterit quominus ille fuerit arbitratus ꝛ fuerit resolutus contractus per.l.diem ꝓferre.ff.si quis arbitratoꝛum.ff.de arbi.ff.m

7 Bar.ꝛ Ange. ¶ Jn glo.magna ibi sol.solue vt illa gl.soluat tertium contrarium de.l.ff libertus.de ope.liber.quia in illa l.societatem.ff.arbitrorum.ille fuit arbitratus sed inique ꝛ sic cõtractus fuit purificatus ꝛ orta actio ex eo ꝛ etiam officiũ iudicis ratione cuius recurritur ad iudicẽ tanq̃ bonum virum vt.j.eo.cõtinuus.ff.j.vt cozrigat iniquitatem laudi.sed hic nõ fuit arbitratus ꝛ sic conditio nõ fuit impleta ꝛ contractus nõ fuit purificatus nec actio orta nec officium iudicis rõne cuius poterit illud fieri.Intellige tamen vt ibi recurraꝫ ꝓ magna lesione non ꝓ parua quoniã videtur datũ arbitriũ posse ledere alteram ex partibus in modico.vt.l.ff ỏ meis.ff.recepisse. cum ibi no.ff.de arbi.Jn magna vero etiã si iurauerit nõ venire contra laudũ põt venire quia intelligiꝫ si fuerit eque arbitratus vt.o.l.ff libertus.ꝛ.c.quintanaullis.de iureiurã.etiã si expresse renuntiauerit reductioni ad arbitriuꝫ boni viri:vt not.Dy.j.eo.quidam cũ filium.per illũ tegt.quia subintelligeeadẽ conditio secus si expresse dixisset etiã ꝓ magna vel magima lesione:quo casu Bar.tangit in.ff.arbitrorũ. Sed Joã. an.in addi.Spe.tit.de arbi.ff.ti.in additione magna que incipit clarius sic formas. Ista clausula recitat dispositionẽ Joã. cal.factã super hoc puncto quãdo interuenit iuramentũ ꝛ ꝓmisit nõ venire cõtra:ratione magne vel magime qũtitatis. Et alias distinguit ꝛ pluries vidi in arduis questionibus dic vt ibi ꝛ per Host.ꝛ Jo.an.in.o.c.quintanaullis. Moderni doc. vt Ant.de bu.videnꝫ tenere ꝙ illa verba parũ operentur:ꝛ ꝙ videanꝫ plata ex quadã magna cõfidentia quã habet de arbitratoꝛe ꝛ quia sic cõsueuerunt concipi instrumenta:non tamẽ ꝙ intentio eoum fuerit ꝙ ledat aliquẽ in magna qũtitate.ꝛ eam aliquãdo fuit secutus in ciuitate ista:ꝛ sufficit habere autoritatem tanti viri:quia res de se equitatem habet sed verba

8 antiquoꝝ doct.sapiunt Jrium. ¶ Jn glo.ibi de certo finiẽdi ff.vt recurratur ad arbitriũ boni viri in vltimis volũtatibus etiã si arbitramentũ nõ fuerit secutũ:qꝛ nõ censẽt vltima volũtas esse cõditionalis si arbitramẽtũ sequaꝫ vt.l.j.in fi.de le.ij. licet secus in cõtractu vt hic.ꝛ.o.l.ff cohabita.ꝛ.o.l.ff.ꝛ hoc qñ non fuit cõmissum cõditionaliter:sed fuit dictũ arbitratu talis. Si vero cõditionaliter vt ff talis arbitrabiꝫ tunc idem qõ in cõtractibus vt illo non arbitrante nõ ualeat vltima volũtas.vt.o.l.j.in ꝓin.ff.m vnam lect.de lega.ij.nec recurritur ad arbitrium boni viri:vt arbitretur ꝛ perficiaꝫ vt ibi no.nisi fuerit cõmissum in arbitrium heredis nam tũc etiã si cõditionaliter ipso nolente arbitrari purificaꝫ vltima volũtas:ꝛ recurreꝛet ad arbitrium boni viri circa qũtitatẽ:ꝛ alia que essent declaranda.vt.l.ff fit.in ꝓin.de lega.j.ꝛ de lega.iij.fideicõmiſ. ff.ff.secus forte si nõ fuisset in moza arbitrandi:ꝛ ante arbitramentũ decessisset:quia tnnc cessat ratio:quia per eũ nõ stetit:ꝛ idẽ per omnia in ẽtractibus qñ aliquid fuit cõmissum in arbitriũ alterius ꝙ potuerit cõmitti vt aliquid accidẽtale:vt o.l.hec vẽditio.in fi.ꝓin.vel aliquãdo aliquid substantiale vt in.l.dotis.ꝛ.l.cum post.ff.gener.de iure dotiũ.ff.m Ang.differt etiam in alia.ff.mulcta. Idem dico in vltima voluntate quãtũ ad cõmissionem pene non recediꝫ a persona etiam si non cõditionaliter fuit cõmissum:vt.l.mulcta.de ꝙdi.ꝛ demon. Jn bis ergo duobus casibus quo ad cõmissionẽ mulcte vel pene ꝛ qñ conditionaliter fuit facta cõmissio in arbitriũ tertij nõ differt vltima voluntas a cõtractu nec etiam quãdo conditionaliter in arbitrium patris. Sed extra istos casus differt quia in contractibus nõ recedit sed Ɔctus irritatur vt hic ꝛ in vltimis volũtatibus:secus ratione qua supra dixi. ¶ Jn fi.gl.ibi.sed ꝛ fuit arbitratus certe imo ibi nõ fuit ideo sol.ꝙ ibi fuit commissum in arbitrium alterius ex partibus hic in arbitrium tertij vt patet ex ꝓdictis. Ultra debes scire ꝙ ista.l.ꝛ alie similes de quibus supra loquuntur quãdo arbitrator assumit super cõtractu perficiẽdo vel perfecto a partibus sed aliqñ assumit sup lite vertente:seu vbi verti speratur iter partes vt cõtingit quãdo cõpromittunt in aliquẽ tanq̃ in arbitratoꝛẽ:tunc dicit assumi super cõtractu perficiendo ab ipso arbitratoꝛe:qꝛ laudum eius dicit esse qdã transactio vt in aut.ff. si vero.C.de iudi. in qua partes compromittendo videntur in eum consensisse. Ex isto casu multe occurrũt dubitationes ꝛ omnes iste.ll.que loquuntur in aliꝭ terminis adducuntur etiam ad istũ casum ꝛ ad istam materiam quã plene examinat Bar.in repetitione l.ff societatem.ff.arbitrorũ.ff.ꝓ socio.ꝛ illa est magis quotidiana q̃ materia harum legum dic vt ibi.[a]

a ¶ Dic vt ibi.vide etiã q̃ ibi posui in apostilis ad Bar.i cbaracteribus de tozis.

1 Quocunq; †Non refert an per ꝑsonas stipulek an filius vel seruus eius quo ad acquisitionẽ ei fiendam nec refert an illi stipulenk expresse patri vel dño an sibiꝑsis qꝛ vtroq; casu acquirik illis.b.o.ꝑm ambas lec. ¶ Jn tex.ibi:in alterius potestate.ff.dari patri vel dño:nam est perinde ac si ipse paterpel dñs stipulatus eẽt sibi dari vel fieri vel dic est perinde ac si ipse filius vel seruus fuisset stipulatus sibiꝑsi quo casu acquireret patrivel dño.Et est maior dubitatio:quia stipulatio nõ videt peccare in forma cũ concipiat verba in suã personã:secus qñ in personam patris vel dñi.vt.l.quecũq; gerimus.ff.ti.j.

1 Sicuti. †Subiectus aliene potestati potest stipulari cũ ipse morieꝫ sicut nõ subiectus.b.o.Ratio dubitãdi poterat esse quia videbaꝫ stipulatio nõ valere quasi nec patri poterit acquiri cũ conferaꝫ in tps quo egit de patria ptãte que est cã acquirẽdi:nec sibi:qꝛ isto iure non erat capax:ꝛ qꝛ cõferꝫ in tps mortis que oĩa soluit:sed certe imo acquirik patri vel dño inspecto initio.i.tẽpore stipulationis interpositeargu.j.eo.ff filius.ff.ff.ꝛ hoc voluit dicere glo.hic.

2 ¶ Jn his que descendunt in filios vt filios nõ est necesse qõ adeant hereditatem paternam.

Quid si quis recipiat emphyteosim vel feudum ꝓ se ꝛ filijs suis descendentibus.

1 Sita. †Pater põt stipulari filio vt filio cõferendo in tẽpus quo ille erit sui iuris ꝛ acquirit illi vtilez actionem quã intẽtare potest etiam si nõ sit heres patris.b.o. no.ꝛ semper alleg. Aliqñ autẽ stipulaf filio vt heredi aliqñ vt extraneo.qõ dic per glo.in.l.ff tibi decẽ.ff.ff pactus.ff.de pac. ¶ Jn tex.ibi:vtilis sed quare nõ directa:ꝑpter regulam que est alteri per alterũ actio nõ potest acgri:vt in.l.solutũ.ff.per liberã.de pig.actꝫ.bic ꝑpter affectionẽ personarũ:sed ne scõa ex toto rumpaꝫ acquirik vtilis non directa. Et qõ bic ꝺz in patre idem in quolibet ascẽdente per lineã paternã:nõ sic in materna:qõ dic vt.ff.ad treb.debitor.ff.ff.nisi in cã ꝓtis.l.caius. solu.matri.Soin.oppo.fortiter de.l.genero.C.de iure do.vbi pater nõ põt stipulari filio emãcipato sicut nec alteri cuiꝫ extraneo.Sol.vt ibi colligiꝫ ex glo.ꝙ intelligit illud de rigore ꝛ quo ad directã actionẽ:secus quo ad vtilẽ ꝑ quo est casus bic qꝛ post mortẽ patris est sui iuris sicut emancipatus. Jdeo aũt bic ꝺz post mortẽ:qꝛ fi stipulatur ei eo viuente dari filio videꝛet stipulatus sibiꝑsi.vt.ff.eo.oñs.qõ dic vt.j.eo.qõ dicitur.

2 ¶ Jn tex.ibi:licet beres ei non assiſtat.Ro.ꝙ in bis ꝙ descendunt in filios vt filios non est necesse qõ adeant hereditatẽ paternam vt ſi quis recipiat emphyteosim vel feudũ ꝑ se ꝛ filijs suis descendentibus possunt illi venire absq; eo ꝙ adeant hereditatem patris nisi fuisset dictum ꝓ se ꝛ filijs suis heredibus:qõ dic vt no.in.l.iusiurãdum.ff.ff liberi.de ope.liber.per Bar.Sed contra ꝙ ad feudũ nõ vocetur nisi sit heres patris vt in ti.an agna.vel filius.Sol.ibi qñ recipit simpliciter nõ faciendo mentionem de filijs descendentibus.Nam etiã tunc ad eos nõ transit:vt in.c.j.ff.cũ vero conradus.qui feu.dare pos. Sed ita demũ si sint heredes facit.l.ff patroni.ad treb.in ꝓin. ꝛ in.ff.j. ¶ Jn glo.ꝛ ibi sol.ꝙ in illa.l.cũ dos.pater non fuit stipulatus filio ſ ibi ideo nõ ꝓdest filio vel ibi filia erat in potestate bic conferebaꝫ in tempus quo esset sui iuris. ¶ Jn gl. ibi:bic vt filio:dic qꝛ fecit mentionẽ de filiatione ibi non ideo vt extraneo videtur stipulatus.

1 Non solum. †Tempus mortis ꝓmissoꝛis sine deducaꝫ in stipulationẽ cõditionaliter per ſi:sine temporaliter per cũ:facit conditionẽ sicut tempus oĩo incertũ an ꝛ qñ ſ istud sit certũ an ꝛ incertũ quando h.o.in effectu.ꝛ sic vꝝ bic casus expressus de opi.Bar.quã posuit in.l.ita stipulatus.in.ff.q.ꝓin.qñ apponitur tps mortis. An interim stipulatio sit cõditionalis vel pura:ꝛ an nascatur

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

actio super quo sunt glo. cõtrarie ⁊ ipse tz q̃ sit conditionalis ⁊ q̃ non nascatur per l.j. C. vt act. ab herede vel cõtra. sed hic videt tex. expressio: qui vult q̃ paria sint stipulatio cum morieris ⁊ stipulatio si morieris: ⁊ sic stipulando perinde sit cõditionale ac si stipularer si veneris vel cras venies: quo casu tps est omnino incertũ ⁊ sine dubio facit cõditionalẽ: vt. l. stipulatio ista. §. inter incertã. in fi. §. eo. ¶ Oppo. q̃ ista cõditio si morieris nõ reddat stipulationẽ conditionalẽ cũ omnino sit extitura: ⁊ sic videt stipulatio pura. vt. l. pupillus. §. si sub cõditione. ff. de vo. Sol. licet gl. ibi videat verificare illũ text. in hac tã conditione nõ est bonum exemplũ per istũ. §. sed dz verificari in cõditione oĩno necessaria q̃ vera est de presenti ⁊ nõ hz aliquod tps incertũ: vt si digito celũ non tetigeris: sed ista si morieris est conditionalis etiã in 3ctibus: fortius in vltimis voluntatibus. Unde Bar. reprehẽdit quãdam opi. quã refert Ly. in. l. extraneũ. C. de here. instit. q̃ distinguebat inter cõditionem si talis moriet̃ vel cum morietur. Primo casu dicebant legatum vel institutionẽ conditionalẽ. 3cio casu esse puram ⁊ cõditionẽ haberi p nõ adiecta: q̃ est cõtra istũ tex. ⁊ ff. l. quibus diebus. §. quidã titio. de cõdi. ⁊ demõ. Itẽ adhuc oppo. q̃ ista verba cũ morieris nõ reddant promissionem cõditionalẽ: q̃ si solueris ante mortẽ nõ repetis sicut si deberes ĩ die ommino certũ vt. l. nam ⁊ si cũ moriar. de cõdi. inde. Sol. vera conditio est vt hic: sed non quo ad effectũ repetitionis vt ibi: ⁊ ita videt sentire Bar. in loco pal. gl. no. in illa. l. cũ filius. §. si sub condi. videt velle q̃ ista stipulatio si morieris nõ sit cõditionalis: sed si in die: quia nõ possum petere ante mortẽ tuã sicut si stipulatus essem cũ morieris: sed iste tex. vult q̃ sit cõditionalis cum dicat q̃ non sit differentia inter vnam conceptionẽ ⁊ alteram. Sed contra q̃ imo sit vt. l. si titio. q̃n dies leg. ce. Soln. non est differentia quãtum ad inducendã conditionẽ vt hic: sed quãtum ad modũ inducendi sic: quia dictio si principaliter condi tionem facit: secũdario tps. Sed dictio cum econtrario: ⁊ ista differentia est vtilis in alijs. Unde oppo. vltimo de. l. seq. §. si. vbi fit differẽtia iter si ⁊ cũ. Sol. hic cõditio erat extrinseca: ibi intrinseca q̃ circa voluntatẽ pmittentis que necessaria est in pmissione sed hic non erat necessaria fm Ly.

a ¶ Nõ no. Imo. hic tz contrariũ quẽ sequitur. d. Allega. vt hic p eum.

1 **Entesimis.** †Nota hic q̃ dies cõuentionalis seu tps certum an ⁊ q̃n nõ impedit oriri obligationẽ ciuilẽ ⁊ naturalem: ⁊ ad hoc principaliter alle. Sed an impediat oriri actionem dic vt in. l. ita stipulatus. in. ij. q. per Bar. † Item per istum tex. dicit Ang. fatuã esse questionẽ q̃ fit per doc. an si pmittis mihi centum post triginta ãnos possim ipsa petere lapsis annis. ggg. ad quam quidã q̃ nõ quasi ei sit prescriptũ. Alij contra. quia non põt prescribi anteq̃ peti poterint: ⁊ hec vera. vt no. Ly. in l. quoties. de preci. impe. offe. sed hic est casus expressus dum dicit centesimis kalendis ⁊ sic post centum annos si ageretur de certis kalendis vnius mensis.

2 ¶ Ultima volũtas an possit cõferri in volũtatem heredis. Eo casu quo 3ctus potest cõferri in arbitriũ alterius etiam si cõferatur per verba importantia liberam voluntatem an tamen debeat restringi ad arbitrium boni viri.

3 Dictio cum principaliter denotat tempus secundario condi tionem ⁊ quid in dictione si.

4 Snia iudicis an cõparet contractui vel vltime voluntati.

b ¶ Voluerit. Vide Ang. ⁊ Imo. hic Bald. in. l. si. C. de Sbẽ. emp. ⁊ in. l. j. C. de po. stulan. Bart. in l. post dotem. j, solu. matri.

2

3

4

5

1 **Si ita stipulatus.** †Stipulatio põt gerri in voluntatẽ pmissoris p dictionẽ cũ iunctã futuro subiunctiui modi si tñ non sequat declaratio voluntatis ex post facto efficit inutilis: sed per dictionẽ si: nõ potest cõmitti cuicũq̃ tempori adiungat. h. d. tex. cũ glo. ¶ In tex. ibi. i. inutilẽ esse stipulationẽ: scilz ab initio ⁊ hoc ideo fozie: q̃ de natura obligationis est vt debitor ẽ inutum astringat posit̃ est 3cta vel sit apta astringere: als nõ pt dici obligatio. vt. l. lic. C. de act. ⁊ obli. ⁊. §. ti. j. l. sub hac. sed certe ista est hmõi q̃ si semel declarat se velle statim astringit nec põt postea penitere: vt. j. eo. si stipulatus sit stichũ. ⁊ hoc ppter naturã subiunctini futuri vt si voles q̃ deriuat a preterito ⁊ primã voluntatẽ significat: nõ sic in futuro indicatiui: vt si vo les q̃ deriuat a presenti: ⁊ tunc exponit si volẽs fueris. Unde requirit pseuerantia in voluntate vsq̃ ad solutionem ⁊ posset penitere. Unde fieret ab obligato vel ab iuito sed a sponte cõuento ⁊ ideo nõ valet illo modo cõcepta vt in gl. Quid autẽ si declarauit se nolle: rfideo nõ ppterea irritat q̃ põt voluntatem mutare vt. C. de fideico. lib. l. deberi. ¶ † In tex. ibi. quia si anteq̃ 2stituas morieris ⁊ sic morieris nõ vĩ velle nõ ẽtiam per tia voluntate si fuisset legatũ relictũ cũ heres voluerit q̃ si decederet anteq̃ declararet se velle deberet legatum vt in. l. fideico. §. hoc autẽ legatũ. de lega. iij. dũmodo viuente adhuc legatario als secus vt ibi ⁊ sic moriendo videt velle fm gl. ibi vel dic q̃ illa nõ est ratio q̃ videat velle morietdo: sed est q̃ fauore vltime voluntatis tale relictum censetur factũ post mortem heredis: ⁊ pbatur in. l. tutorẽ. §. relictũ. eo. ti. nõ sic in contractibus vt hic. est ⁊ alia differẽtia quia stipulatio facta cum voles nõ 2 vt hic in glo. sed legatũ factũ cũ heres volet bñ 2 similiter censet relictũ post mortẽ heredis: vt. l. vgorẽ. §. pe. sed quando confert per dictionẽ si sic non 2 stipulatio: vt hic ita nec legatũ cuicũq̃ tempori apponat dictio si vt ĩn. d. l. fideicõ. §. q̃q̃. de leg. iij. hoc tamen verum q̃n iungitur verbo significanti liberã voluntatẽ vt est verbũ volo: sed si verbo significãti arbitrium boni viri: tũc potest cõferri in voluntatẽ heredis etiã per dictionem si vt si eganimauerit si inarbitratus fuerit vt. d. §. q̃q̃. ⁊. l. si fic. in pzin. de lega. j. ⁊ ibi Bart. ponit que sint verba denotantia arbitriũ boni viri sed in cõtractibus nõ refert inter verba pdicta: q̃ etiã per importantia arbitriũ boni viri. nõ potest cõferri subst̃ia 3ctus vel aliquid substantiale in voluntate vel arbitrio futuri debitoris. vt. l. q̃s sepe. §. j. de cõtraben. emp. ⁊ hec est differentia inter cõtractũ ⁊ vltimã voluntatẽ. † Adde quartã eo casu quo cõtractus conferri potest in arbitriũ alterius etiam si cõferatur per verba importantia liberam voluntatẽ: tũ dz restringi ad arbitrium boni viri. ¶ Si duo cõmittunt contractũ in voluntatẽ tertij, pmittentes facere, put ille voluerit: dz intelligi arbitrio boni viri: per gl. q̃ est in. l. pe. de arbi. ⁊ q̃ nõ. Ly. in. l. si cũ ea. C. de uotis promis. ⁊ Bal. in. l. si. C. de cõtrahẽ. emp. nõ sic in vltimis volũtatibus q̃ esset captatoria si in liberã voluntatẽ tertij cõmitter ⁊ esset nulla. vt in. l. captatoria. de lega. j. ⁊ si nõ substantia legati: sed electio persone vel rei cõmitteret per verbũ libere voluntatis nõ restringeret ad arbitrium boni viri: vt in. l. cũ quidã. de. le. ij. Et no. quia nõ reperies ista sic distincte posita ⁊ per modũ intelligibilem. ¶ In tex. ibi inutilẽ esse ⁊ si constitutas te velle vt no. §. ti. j. l. sub hac. per glo. Sed quid si pmisisti sub 2ditione si declarauerit se velle: tz Ang. hic valere q̃ nõ depẽdet a mera voluntate sed a facto tuo sed postq̃ semel declarauerit non poteris penitere q̃ no. a in gl. ibi nõ ipsum dare sed certe ipm dare quia si nunq̃ declararet se velle nõ debet dare: ideo tene aliam rationem diuersitatis quã ponit gl. seq. que incipit sed que est. q̃ dictio cũ principaliter denotat tẽpus secũdario cõditionem: dictio si econuerso: ⁊ ex hoc multe resultant differentie quas ponit Bar. in. l. fi. de condi. ⁊ demõ. vbi omnino vide ⁊ sic patet q̃ est differentia inter si ⁊ cum q̃ apponitur etiã id quod est extrinsecum in actu vt est voluntas in cõtractibus sic etiam q̃n circa id q̃ tacite inerat etiã si nõ fuisset expressum vt. l. prozi. in tex. ⁊ glo. secus si circa extrinseca que non inerat vt. ff. l. pgi. §. pe. Cetera circa hunc arti. vide hic per doct. in quibus sit differentia inter si ⁊ cũ. Et Bar. inducit ad questionem istam materiã de posito ad confinia ⁊ sic quousq̃ indeg volue rit. b † Judice mortuo vel remoto finiuntur confinia ⁊ an sententia iudicis comparet contractui: vel vltime voluntati vide hic per eũ parum tamen facit ad. ppositum ista materia quia hic voluntas vitio ob. In dicta vero questione opponit finis ⁊ durationi ⁊ videtur q̃ morte finiat q̃ finitur volũtas: vt. l. iiij. ff. loca. ⁊. c. si gratiose. de rescrip. lib. vj.

b

4

1 **Vi sic.** † In stipulatione nouante cẽsetur repetitio nouata si in nouata non fuit certa quãtitas expressa sed simpliciter relata ad id q̃ debebat ex prima. h. d. secus si fuisset expressa sed dic vt not. Bar. in. l. stichus. §. si lega. j. de noua. ⁊. l. in diem. cũ ibi not. ⁊ in. l. prio. fol. matri. ⁊ tetigi §. eo. l. si dari. ¶ Oppo. quia fcm hoc ista secunda erit superflua cõtra. l. j. in fi. ad muni. sed dic q̃ imo non est: sed multum operat: quia tollit primam ⁊ incipit ex nunc obligatio ⁊ noua prescriptio. Item cõtra. l. qui bis. §. eo. sed dic q̃ hic quãdo cõstabat q̃ animo nouandi alias locum haberet. l. cõtraria. nec in dubio presumeretur nouatio: etiam isto iure posit̃ continet plus q̃ prima.

1 **Si decem.** † Verba ista cum petiero non reddunt stipulationem conditionalẽ sed potius quãdam admonitionẽ. h. d. Nõ est quia etiam si nõ fuissent apposita: sed pmisises decem mihi simpliciter dare intelligitur cũ petiero nec anteq̃ petã teneris dare q̃ patet quia si tenereris esses semp in mora ⁊ tamen nõ es nisi petam: nõ ergo aliquid operatur expressio eius quod tacite inest: vt. l. iij. de lega. j. ¶ In tex. ibi quam conditionem videbatur cõtrarium quia quando stipulationi adijcitur tempus omnino incertũ an ⁊ quando etiam per dictionem cũ: tale tempus reddit eam cõditionalem: sicut si per dictionem si. vt. ff. eo. stipulatio ista. §. incertam. in fi. ⁊ sic videbatur contracta sub conditione si petiero: sed illa conditio est personalis: ⁊ refertur ad factũ psone mee: ⁊ sic videbatur per mortem

a

mortem meã extingui ista ⁊ nõ posset impleri per heredem: ⁊ sic stipulationes euanescerent: ⁊ ista erat ratio dubitandi: sed dic q̃ istud, pcederet in tẽpore q̃s tacite nõ inerat si nõ fuisset expressum vt cum titius cõsul factus fuerit vel ego venero ad talem locũ: ⁊ tunc faceres contrariũ: sed hic inerat vt. ff. digi: sed si, pmisisses sub conditione si vt petiero tunc etiã isto casu esset cõditionalis vt in glo. ⁊ si decederẽ anteq̃ peterem non posset ista conditio impleri per heredẽ meum: ⁊ hoc tenuit iste text. a contrario. ¶ Unde alleg. a si in vltimis volũtatibus potestas implendi conditionẽ nõ transmittit ad heredẽ q̃ ipsa vltima voluntas conditionalis non transmittit vt. l. a testatore. cum ibi no. de condi. ⁊ demon. ⁊ ita in cõtractibus: lz de sui natura etiam cõditionales cõtractus ad heredem transeũt seu transmittuntur vt insti. eo. ff. cõditionis. sed hoc q̃n cõditio non dependet ex facto cõtrahentis: ⁊ sic nõ est 2ditionalis sed casualis: si vero ptãtiua: ⁊ in facto suo cõsistens cũ factũ heredis sit diuersum a facto defuncti nõ transmittit̃: ⁊ sic cõtractus euanescit. De hoc articulo vide hic plene Bart. de quo etiam per Ly. post Pe. in. l. si plures. C. de cõdi. inser. Fallit tñ hoc si ille qui haberet implere cõditionem obtulisset in eius vita: ⁊ per alteram partem remansisset: nam tunc transmittetur etiam in vltimis voluntatibus: vt. l. cui fundũ. in fi. de condi. ⁊ demon. fortius in cõtractibus. ¶ Ultimo querit de qua petitione hic intelligitur dic q̃ etiã de extraiudiciali: per id q̃d no. j. eo. qui rome. §. coheredes. nec ob. j. eo. rem ra. ba. l. amplius. quia ibi quando refertur ad illũ a quo petitur vt si, pmitto a te nõ petere: non enim video: petisse vt incidam in penã niſi post litcontest. hic vero refert ad habẽtem petere: ⁊ sic intelligitur de qualibet petitione fm doc.

2 ¶ Pater ex contractu filij tenetur de peculio accessorie ad similitudinẽ fideiussoris ⁊ ipse filius habeẽ vt principalis. Adora principalis nocet ei qui tenetur accessorie non sic econuerso.

Extincto principali an extinguatur accessorium.

3 Contumacia filij an debeat nocere patri si statutum dicat q̃ pater teneatur soluere condẽnationem pro filio delinq̃ẽte ⁊ condẽnato de maleficio ⁊ fuerit pcessum contra filium absentẽ ex forma statuti: ⁊ positus fuit in banno ⁊ habitus pro confesso. ⁊ condẽnatus.

4 An tale statutum valeat ⁊ de quo filio intelligatur: an etiam de non legitimo.

1 **Um filiusfami.** † Adora illius qui principaliter tenet perpetuat obligationẽ etiã quo ad illũ qui tenetur accessorie vt per iteritũ speciei debite nõ extinguat sed mora illius qui tenet accessorie nõ perpetuat quo ad principalẽ sed solũ quo ad se ⁊ nõ quo ad directã actionẽ q̃ sublata principali accessoria directa necessario tollit̃ de rigore sed quo ad vtilẽ actionẽ eq̃uitate. i. d. facit. l. mora. j. e. ¶ Not. quia semper allega. q̃ pater ex contractu filij tenet̃ de peculio accessorie ad similitudinẽ fideiussoris ⁊ ipse filius habetur vt principalis. Item q̃ mora principalis nocet ei qui tenet accessorie nõ sic econuerso. Item q̃ extincto principali extinguitur accessorium mero iure: licet eq̃tate si accessorie obligatus fuit in mora subrogetur loco illius extincti vtilis actio. Gl. super verbo tenebitur vtilis actio: opponit q̃ imo deb̃ actio de dolo contra partẽ vel fideiussorẽ ppter eius morã: non autẽ vtilis vt. ff. de dolo. si fideiussor. ⁊ non soluto dicas q̃ bic obligatio erat pura: ⁊ sic pater velut fideiussor potuit in mora cõstitui: ibi vero erat in diem: ⁊ ficnon potuit in mora cõstitui per interpellationem: vt in fi. huius. l. ⁊ iste fideiussor interemit rẽ debitam: ideo tenetur de dolo si cessat vtilis. Item ista equipara tio de patre ad fideiussorẽ est bona quãtum ad id q̃d bic dz: sed in multis alijs differunt ⁊ magime: q̃ cõtra fideiussorẽ nõ põt bodie agi niſi excussio principali vt in aut. presentis. C. de fideiuss. sed in parte non requirit excussio filij. vt not. in. l. iij. §. sed vtrũ. ff. de mino. Item snia lata cõtra principalẽ non mittet executioni cõtra fideiussorẽ: niſi esset fideiussor de iudicato soluendo sed requiritur nouũ iudicium ⁊ nona snia: vt not. in l. si. de vsur. rei iudi. ⁊ in. l. j. j. iudi. fol. p doct. ⁊. c. j. de inin. ⁊ dã. lib. vj. ⁊ tñ bene mitteret executioni cõtra partẽ in peculio p fectitio vt in. §. sed virũ. ⁊ ibi not. Alias differentias vide per

3 Bar. bic. † Ultimo inducit ista. l. inquãtum dicit q̃ mora filij tanq̃ principalis nocet patri quãtum ad perpetuãdũ actionẽ de peculio ne per interitum rei extinguatur q̃ similiter contumatia filij debeat nocere patri si statutum dicat q̃ pater teneat

a soluere condẽnationem pro filio[a] delinq̃ẽte ⁊ condẽnato de maleficio ⁊ si fuerit pcessum cõtra filiũ absentẽ ex forma statuti ⁊ positus in bãno ⁊ habitus p confesso ⁊ condẽnatus quã posuit bic Dy. ⁊ Bart. eã disputauit: ⁊ bic recitat decisionem suam quã fecit distinguendo. not. de qua etiam ẽffione tangit Bal. ⁊ ideo vide oĩno. C. ne filius. p patre. l. j. Et aduerte quia questio hz dubium q̃n pater non fuisset citatus in pcessu quo casu regula est q̃ pcessus agitatus cõtra absentẽ ⁊ nõ se defendentem sibi soli ⁊ nõ alteri dz nocere q̃ snia presumit̃ lata pro tius. ppter defensionẽ nõ factã q̃ pro veritate vt pz in. l. q̃ repudiante. in fi. de inoffi. te. ⁊. l. si ideo decreuerit. cũ si. sed fi fuit citatus iura illa nõ habent locũ q̃ non cõscientia illius nocet sibi sed, ppria debuit enim cõparere. p suo itereſſe sed assistere liti ⁊ pbationes facere postq̃ erat citatus iuxta not. in. l. si suscepta. de inoffi. testa. q̃s si nõ fecerit sibi imputet ⁊ snia sibi nõ nocet: per ea q̃ no. Ly. post Pe. in. l. j. ante fi. C. de aduo. diuer. iudi. ⁊ per. c. inter quatuor. de ma. ⁊ obe. ⁊. C. si propter publi. pen. l. si deserta. ⁊ q̃s no. in. l. in causis. §. j. de mino. ⁊. l. cum iul. in fi. q. ex cau. maio. Ex quibus similiter in q̃ne de facto feci remanere cõfusum quẽdam magnum aduocati q̃ nõ cõsiderabat predicta. Nam ego faciebã pcedere contra principalem absentes q̃s fieri poterat ex forma statuti in singulis actibus: feci citari tertiũ possessorem bonor illius que erant obligata aduocatus eius de illis citationibus truffabatur ⁊ ptestabat q̃ non citaretur amplius quia nihil habebat agere de causa illius: ⁊ considerabat de. ll. primo loco alleg. q̃ pcedebatur 3 absentem: ⁊ se nõ defendentẽ: ⁊ sic, pcessus ⁊ sentẽtia contra eũ lata non poterat facere preiudiciũ suo dientulo: sed lata snia pro meo petij sententiam executioni mandari cõtra possessorem qui opponebat de illis iuribus ⁊ ego respõdi sibi q̃ fuit male auisatus ⁊ non considerauerat effectũ citationũ sui clientuli: ⁊ finaliter obtinui per res snias cõformes lz cum difficultate ppter ignoratiã multorum quibus causa fuerat cõmissa qui dicebantur valentes ⁊ non erant: ⁊ ideo Bal. considerans predicta in. l. j. C. ne filius pro patre: nõ sine ministerio intelligit q̃nem Bar. bic q̃i pater fuit citatus: licet Bar. non dicat bic hoc expresse: bene tñ sentit in quibusdaz verbis onm dicit

4 cautum esse partem requiri: † ibi etiam Bal. ponit an valeat statutum: ⁊ de quo filio intelligatur an etiam de nõ legitimo: vide in addi. Spe. ti. qui filij sint legi.

1 **Si stipulatus.** † Factum fideiussoris nõ facit stipulationẽ cõmitti cõtra pncipalem sed econuerso factũ principalis cõtra se ⁊ fideiussorem cõmitti facit. h. d. ⁊ loquitur q̃n stipulatio continet factum negatiuum vt quia, pmisisti per te non fieri quominus ire agere mihi liceat ⁊ dedisti fideiussores. Nã videris, pmisisse de eodẽ facto. ſ. q̃ per te non fiet: si ergo ipse facit cõtra non venit cõtra pmissa: quia de facto suo nõ pmisit sed de tuo. Glo. bic tangit vnam difficultatez q̃n in ob. principalis est factum quomodo põt accedere fideiussor. Naz aut, pmittit q̃ principaliter illud faciet: ⁊ tunc, pmittit factum alienũ ⁊ sic nõ 2 ẽtiã si fideiussorio noĩe promittat: vt. l. si cũ reus. de fideiuss. aut pmittit se facturum ⁊ curaturũ q̃ ille faciet ⁊ tunc aliud factum, pmittit q̃ pmiserat principalis. Unde nõ põt dici fideiussor: cũ pncipalis: ⁊ fideiussor debeãt esse obligati ad idẽ non ad diuersa. vt. l. grece. §. hi qui. de fideiuss. Breuiter primũ fateor esse verus per illam. l. cũ reus. Scõm non: quia cũ factum suũ. ſ. de faciẽdo ⁊ curando vertat circa idem circa q̃d vertitur factũ principalis non censetur diuersum sed idem cũ illo: ⁊ istud voluit bic glo. potest etiam intercedere alio modo. ſ. pmittẽdo interesse ⁊ tũc clarũ est quoniã ad illud est principalis etiam obligatus post morã ⁊ cessant oppo. predicte. Item ⁊ tertio modo potest intercedere q̃ pmittat illud idem factũ q̃d promisit principalis: a nõ dico q̃ ipse principalis illud faceret: quia tũc pmitteret factum alienũ sed q̃d ipse faciet si est eiusdẽ industrie vel melioris: quia tũc reputabit factũ illius principalis: als secus: vt. l. nemo est qui nesciat. j. de duo. reis. ⁊ ibi etiam de hoc tangitur ⁊. l. si quis pro reo. de fideiusso.

a ¶ Pro filio. Sz qd si filiꝰ fit illegitimus an habebit locũ statutũ vide Joã. an. in addi. Spe. in rub. q̃ fi. sint leg. ⁊ vis ad. q. Bar. Bal. in addi. ad Spe. in ti. de pla. sentẽtie. Bal. ⁊ Ang. in. l. q̃ repudiãtis. §. j. de ioffi. testa. Ang. i. l. ij. §. si ex nog. cã agatur Abb. cõsi. lgvi. ro. 3si. cliiij. ⁊ vide Elegan. in. l. sepe. de re iudi. vbi alias quas limitationes ponit.

1 **In hac.** † Factum heredis facit cõmitti stipulationẽ interpositam a defuncto etiam si illam ignorabat nisi sit pupillus. h. d. subaudi. ⁊ faciens fine tutoris auctoritate als idem in eo. per. l. si stipulatus. §. eo. ¶ In gl. j. ibi: sed restituitur ex clausula generali: de qua in. l. j. quib̃ ex causa maio. nam. l. qui in alterius nõ dicit eum esse restituẽdum sed q̃ habet iustam cãm ignoratie: ⁊ hoc sufficit vt cõcedat restitutio. vt. d. §. fi. Intellige tñ glo. q̃n heres venit contra defendendo vt q̃ possidebat fundũ q̃ defunctus, pmiserat alteri habere licere ⁊ ille volebat ire ⁊ heres impediuit: si autẽ venit cõtra molestando: vt q̃ ille possidebat non heres tunc nõ haberet restitutionẽ: quia ignorantia de facto defuncti non prestat heredi cãm iustã molestandi alterũ sed solũ se defendendi debuit eñ explorare anteq̃ alterũ molestaret fm glo. ⁊ alios per illam. l. qui in alterius. si ergo fecit diligentiaz in explorando esset idem q̃ in cã precedenti. ¶ In gl. seq. in fi. ibi ⁊ ipso nihil

Universidad del Rosario Archivo Histórico

faciente puta ꝓmisisti aliquid facere sub pena infra certū tempus te mortuo ante elapsum tēpus ⁊ existente tibi herede pupillo labitur tps nō fic certe cōmittit pena cōtra pupillū quia cōmittit ꝑpter nō fieri: ⁊ sic pupillus nō obligat ex facto suo sed ex contractu facto cū defuncto ipso nihil faciente: ⁊ aduersus gesta defuncti pupillus nullū ꝓuilegiū ex sua ꝑsona habz: vt ibi not. ⁊ in.l.cum militaribus.C.de testa.mili. Nam cōmitteretur etiā cōtra hereditatē iacentē vt est casus.ff.eo.l.ad diē. fortius cōtra pupillū heredem. Sed an hoc casu concedat pupillo vel alteri heredi postea existēti resti.in integrum glo.in l.ij.C.de iure emphy.tenuit ꝙ sic in herede emphyteote ꝙ non soluit pensionē infra tempus. Nā dicit istum incidere in penā amissionis: sed restituitur in integrū ꝑ.contra cum nihil fit gestum cū eo.sed totū cū defuncto. Et aduersus gesta cū defuncto heres ex sua persona nō habet ꝓuilegiū. Tu tene primā partē vt restituatur ex clausula[a] generali nō ex ꝓuilegio etatis sue: ⁊ sic solui cōtrarium: ⁊ idem est dicendum in casu.l.ad diem.ff.eo.fm ☞. ⁊ Bar. ⁊ si prima stipulatio non contineret diem ⁊ sic mora veniret cōmittēda ex interpellatione ⁊ fuisset pupillus interpellatus: ⁊ tūc si sine tutoris autoritate nō esset in mora cōstitutus. vt.ff.eo. sed si ex stipulatu: ⁊ sic ipso iure nō cōmitteret pena: sed si cum tutoris autoritate cōstituereтur in mora: ⁊ pena mero iure cōmitteretur: sed restitueretur in integrum etiā ex ꝓuilegio etatis quia cū aliquid sit gestū cum eo obligat ex facto suo: ⁊ sic habet ꝓuilegiū ex ꝓpria ꝑsona: etiā si sciebat factū defuncti: sed qñ nihil est gestū cum eo tunc ad hoc vt habeat restōnem in integrum ex clausula generali necesse est vt ignoret factum defuncti: alꝫ nō subesset iusta cā: tunc autē caderet scientia qñ esset maior pupillo vel si esset pupillus ⁊ haberet tutorē qui sciret vt.l.iij. in fi.ff.de tribu. alias nō diceretur pupillus scire: quia id qō videt ignorat iuris fictione. vt.l.j.C.de falsis. ⁊ ex predictis cognoscitur qñ dicatur contumacia ofñi ⁊ quādo ꝓcuratoris. Nam si nihil est gestū cum ꝓcuratore: sed cū dño quia fuit dñs citatus ⁊ misit ꝓcuratorem qui non cōparuit nō dicit cōtumacia ꝓcuratoris sed dñi. Sed si aliqd esset gestū cum ꝓcuratore: qz ipse fuisset citatus ⁊ nō cōparuit dicereт cōtumacia ꝓcuratoris. Constat aūt ꝙ plus nocet ꝓpria contumacia ꝙ ꝓcuratoris: vt not.in.l.iij.C.de ꝓcu. ⁊ in.c.j. vt lit. non contest. per Inno.

a ¶ Clausula generali. adō bar. i.l.emilius.ff.de mi. Inge.in.l.si insulā.ff.e.Bal.in l.fi.C. si pen.ap. ☞e.de ancha. ⁊ imol.i.c.potuit. ō loca. ⁊ facit qō voluit idē pau. cōsi.ccxcvij.qz ꝛ ꝓscrip. currat ignoranti ꝙ tñ dēt restitutio ex clausula gñali ⁊ ꝙ heres emphyteote ignorans nō cadat in effectū voluit Ancha. cōsi. clxxiij. ⁊ dictus ☞y. sequit Bal. consi. ccv. ⁊ cclxxv. iij. lib.

1 **Si promissor.** † Interpellatio facta ante lapsum diei nō ꝓstituit quē i mora. h.b.d. nā dz fieri congruo loco ⁊ tempore: alꝫ in mora nō constituit: vt in.l.si soluturus.de solu. ⁊ no.i.l.mora.de vsur. bene tamen potest cōstitui in mora ratione doli vel culpe: vt si rem debitam interimeret ante lapsum diei vel conditionis euentum: vt no.ff.eo.eum qui.§.fi.per glo. ⁊ doc.

2 ☞ Si feceras ꝓcuratorem ad agendum contra me poste venis ad transactionem mecū ⁊ ꝓmittis amplius nō agere vel me non molestare ⁊ ꝓcurator tuus agat ⁊ me molestat: an cōmittatur contra te pena.

1 **In illa stipulatione.** † Qui ꝓmittit ꝙ se nō fieri tenet etiā ne aliquis quē pōt ꝓhibere faciat. Itē paria sunt ad aliqnē peruenisse ⁊ per ipm factū esse quominus pueniat.h.b.d. ¶ In tex.ibi. Nō hoc significatur: subaudi dūtaxat. ¶ In tex.ibi. sed curaturum vt facere posset. ff. aduersus illū qē potest ꝓhibere: puta filiū vel seruū vel ꝓcuratorē tuū nam ista stipulatio cōmittit ex facto ꝓdictorū: sicut ex facto suo ⁊ heredū tuorū: vt dixi. ff.eo. stipulatio ista. ⁊ hoc si sciuisti ⁊ potuisti ꝓhibere ⁊ non fecisti. Sed quid si ignorasti. Rūdeo inspicit an fueris in culpa ignorātie vel nō. Nā postēꝙ ꝓmiseras debebas curare scire: nō solū sciens ꝓhibere vt est casus not.in.l.in lege. ff.eo.loca. ⁊ hoc in illo q tenet ex suo cōtractu vt sufficiat ꝙ potuerit scire ⁊ obuiare licet tūc cū impedimentū fuit illatū ignorauerit vel nō potuerit ꝓhibere secus qui tenet ex dispositione legali si tempore quo ☩ctus fit non pōt ꝓhibere non nocet sibi ꝙ als potuerit vt in l.iij.ff.de

2 noxa. ⁊ hoc intelligit hic ex verbis Bar. ⁊ qō no. ⁊ per hoc deciditur questio si feceras ꝓcuratorē ad agendū specialiter contra me vel generaliter venis ad transactionē mecū: ⁊ ꝓmittis amplius non agere vel me nō molestare ꝓcurator tuus agit ⁊ molestat: an cōmittat contra te pena. ⁊ Bar. hic variat in hac gōne breuiter dic ꝙ sic: si potuisti sibi inhibere ⁊ nō fecisti per hanc.l. alꝫ secus: vt si erat i loco remoto a ꝓcuratore q postea te ignorante venit contra: hic non sunt alia.

1 **Si qui.** † Debitor speciei liberat si ante moraꝫ species illa definit esse i cōmercio. h.d. quia perinde est ac si esset perempta: neutro enim casu potest solui: vt.ff.eo. si ex legati causa.

2 ☞ Si ꝓmisisti emendare omne dānum quod contingeret ex ruina domus: ꝙ debeat intelligi de illo quod contingeret vitio operis vel soli.

1 **In cōuentionalibus.** † Verba obscura in stipulationibus ꝓtorijs debēt interpretari fm mentē dicti ꝓtoris. Sed in cōuentionalibus fm mentē contrahentiū. h.d. fm vnū intellectū ꝙ loquat in stipulatione iam contracta in qua sit aliquod verbū obscurum. † Pone exemplū in stipulatione damni infecti si ꝓmisisti emendare omne dānum qō cōtingeret ex ruina domus: nā debet intelligi de illo qō cōtingeret vitio operis vel soli: quia dictū ꝓtoris de illis tantū mandat caueri. vt.ff.de dā. infec. l.fluminū.§.vitiū.cum seq. nec dz inspici generalitas verbo: quia dixisti de omni dāno: sed si stipulatio esset quentionalis recurreret ad mentem partiū que colligit ex verbis ⁊ multis alijs: vt no.in.l.semper.de regu.iur. pōt etiā poni casus in stipulatione cōtrahēda si aliqua dubitatio occurrat. Nam si est ꝓtoria recurrit ad dictū ꝓtoris. Si cōuentionalis debent partes cōcordare alias se inuicem impediunt. vt.ff.de vsufru. l.quoties. ¶ In glo.sup verbo detrabere ibi: vbi ipsi ꝓtori: subaudi in his que sibi cōmittunt ꝑ ex clausula generali ex ꝓpria statutōrum ꝑ edictum ⁊ in illis etiam ꝓtor nihil immutare potest: quia non debet ꝓtoris factū iuri publico derogare. vt.l.j.§.j.ff.de ꝑijs. Quedā enim cōmittuntur ꝓtori viuenti vt.ff.de dā. infec. si finita in ꝓin. ⁊ in illis potest ꝓtor viuens statuere ꝙ facit hoc autoritate dicti ꝓtoris mortui ⁊ tunc erit ꝓtoria stipulatio ac si illud quod ꝓtor viuens statuit fuisset expresse statutum in edicto ꝓtoris mortui vt.C.de vete.iure enucle.l.j.§.omnia enim. ⁊.l.vnus ex fami.§.j.de lega.ij. ¶ In glo.sol.nō licet dicas in hoc contrario ꝙ in stipulationib⁹ ꝓtorijs non licet addere vel minuere vt hic nisi de cōsensu vtriusq; partis vt in ☩tia glo. Et si queras an tunc erit ꝓtoria vel cōuentionalis: distingue an additur vel minuat circa qualitatē que diuersificat substātiam ⁊ erit conuentionalis: ar. de iusti. ⁊ iure.l.ius ciuile. ⁊.ff.ea.l.in §. fi quis simpliciter. an circa quātitatē ⁊ tunc remanebit ꝓtoria qz que differunt fm plus ⁊ minus nō differunt in substātia vt patet in ea.l.§.fi stipulanti.

2 ☞ Consiliū ꝓ notarijs: vt nō debeant reprehendi de multiplicatione verborum.

3 Scriptores si ꝓmittunt scribere librum ꝙ de ꝓprio atramento ⁊ cum calamis suis teneātur scribere ⁊ etiam de die nō autem de nocte nec per substitutum.

1 **Stipulationes.** † Utile est in stipulationib⁹ ⁊ ☩tib⁹ specificare que partes volunt fieri ⁊ ꝑpter illa que specificari nō possunt apponat clausula generalis que ad specificata nō refertur. h.d. ⁊ ad hoc vltimū ista.l.semper allega. ⁊.l. doli clausula.ff.eo. ⁊ de vulga. ⁊ pupil. coheredi.§. qui patrē. ⁊ de penis.l.sanctio legū. ⁊ de ali. ⁊ cibaria.leg.l.alimēta.§. basilice. ⁊.l.stichum mutricis. istas. ll. alleg. Bal. ⁊ dicebat qō ista allegabat doctor suus Jo. paglarien sis de senis qui fuit magnus tex tualis. No. bonum consiliū iurisconsulti: qō facit ꝓ no tarijs vt nō poterint reprehendi de multiplicatione verborum vt si multas clausulas apponant: quia melius est abūdare ꝙ

2 deficere. ¶ Nota etiam exemplum per gl. ex qua patet ad qd teneantur scriptores cum ꝓmittūt librum scribere: quia de ꝓprio atramento ⁊ cum calamis suis ⁊ non debent scribere de nocte quia melius scribitur de die nec debent ponere substitutum fm Ang.

2 ☞ Qui tenetur ad factū potest de voluntate creditoris alteri delegari vt ille faciat illud factum.
Quid in illo qui tenetur ad dandum.

1 **In stipulationibus.** † Stipulatio speciez diuidit per quotas. Sed stipulatio generum diuidit numero: ⁊ idē in stipulatione operarū. h.d. ¶ In tex.ibi: partes corporū individuorū que sunt in corporibus: nō enim si debes stichū quilibet ex heredibus stipulatoris debet petere partē corporis stichi: quia sic diuisio corrūperet subz eptum nec possunt partes peti quouisq; coherēt toti. vt.l.in cōmodato.§. duobus. ff. cōmo. cum ibi no. ⁊ dixi. ff.e. scire debemus. ¶ In fi.l.ibi si estimationem iste tex. principaliter alleg. ꝙ in obligationib⁹ facti non potest debitor precise

compelli

compelli ad factū si habet facultatē soluendi estimationē licet dixerint ☩rium: qō dic vt in.l.stipulationes non diuidunt: in

2 qōnibus per Bar. in fi.l.ibi cōiter opere dant. ¶ Not. ꝙ ille qui tenetur ad factum potest de voluntate creditoris delegare alteri vt faciat illud factum vt in.l.fi si nō sortem. ff. libertus. in fi. de condi. indebi. Quid in illo qui tenetur ad dandum dic vt in.l.ij. in ꝓin. solu. matri.

Eam qui. † Facultas soluēdi adiecta nō trāsit ad heredes eius. h.d.

1 **Eam qui ita.** † Stipulatio certe sūme licet concipiatur in ꝑsonam duorum nō intelligit nisi de vna summa. h.d. ¶ Quero a quo differt a.l. stipulatio ista. ff. cū qui. §. eo. Rūdeo in duobus. f. in terminis ⁊ in iure quia hic vnica tantum summa fuit specificata ibi due: puta mihi. g. ⁊ titio. g. ⁊ tamen quātum ad illud de quo bi cidem est ibi ꝙ hic vt intelligat de eadem summa nō de diuersa. Item in iure quia ibi in persona cuiuslibet fuit tota summa cōcepta: hic cōiter in ꝑsonis amborū: ex qua sequit ꝙ hic videor stipulatus mihi qnqz ⁊ Titio quinqz ⁊ prima stipulatio valet: scōa nō si mea nō interest vt in.§. alteri nec mihi accrescunt illa quinqz: vt.ff.eod. si mihi ⁊ titio quia in cōtractibus nō habet locum ius accrescēdi. Sed ibi in.§. eum qui. videor stipulatus vtrāqz summam insolidum vtriqz nostrorum: ideo valet stipulatio in decē quo ad ꝑsonam meam ⁊ in ꝑsona Titij non valet in aliquo: nec habebat per ius accrescendi fed per ius nō accrescendi qō habet locum in contractibus vt nota. in.l. ꝓprium. ff. cōmunia prediorum.

2 ☞ An per cōtractum poterit quis vnum ex heredibus suis obligare insolidum: ⁊ non alios ita ꝙ in eum solum descēdat obligatio passiua.

3 Quid in obligatione actiua.
An vni soli poterit acquirere exceptionem.

1 **Tertitium.** † Non potest quis facere in obligatione passiua qua se obligat vt nō transeat ad quēlibet ex heredibus eius ꝑ hereditaria portione etiā si vnū tantū nominauerit ideo notatio talis superflua est. h.d. Et ista materia est aliquātulum difficilis quam plene examinat Bar. in.l. cōtinuus. ff. ff. eo. ¶ In tex. ibi: ꝙ superuacua ⁊ per bunc tex. Bar. in.l. stipulatio ista. ff. quis ita. reprehendit ☞e. qui tenuit ꝙ in his que transmittunt ad heredes mentio de heredibus nō est superuacua imo vtilis: quia facit vt in persona heredū incipiat noua obligatio vel actiua vel passiua que non fuerat in ꝑsona defuncti vt dixi ea.l.§. sue persone. qō est cōtra illū tex. qz hic loquit in his q trāsmittuntur ad heredes sui natura: ⁊ tñ dicit ꝙ est superuacua non ergo est verū ꝙ in ꝑsonis heredum incipiat noua obligatio sed solū illa que erat penes defunctū in eos descendit: secus in non transmissibilibus vt.ff.§. si qs ita. ꝑ hoc etiam videt ꝙ illud qō quotidie faciūt notarij qui dicunt: ꝙ talis ꝑ se ⁊ suos heredes ꝓmisit tali recipienti ꝑ se ⁊ suis heredibus: nō fit necessarium ꝙ fiat mentio de heredibus vt hic: ⁊ in.l. necessaria. §. de vendendo. de pig. act. ⁊ de ꝓba. si pactū: cōmendo tñ predicta per.l. stipulatione cōmodissimū. ff. eo. ¶ In tex. ibi. sine enim ꝓbat ꝙ sit supuacua quia ista que sequūt locū habēt etiam si de titio herede nō fuisset expressa facta mentio. ¶ In tex. ibi. ⁊ quis. Nisi det tacite obiectioni que posset fieri contra id qō immediate procedit quo ceteri coheredes eius ⁊c. Nā heredes non vident teneri cū effectu imo ex eis cōpetat exceptio taciti pacti qō resultat ex mētione facta de titio nam per hoc videris voluisse ꝙ ab alijs heredibus nō petat: ar. ff. de iudicū ꝓtor. in ꝓin. ⁊ cōstat ꝙ potest quis prouidere vni vel quibusdam ex heredibus sus paciscendo ꝙ ab eis non petatur ⁊ acquiritur illis exceptio non alijs vt. ff. de pac. l. auus. ⁊ sic videt ꝙ vel iste titius in solidū teneat vel si nō tenet nisi ꝑ parte hereditaria ab ipso solo poterit peti: ⁊ nō ab alijs obstāte pacti exceptione. Iurisconsultus respondet ꝙ licet prima facie videatur actum ꝙ ab alijs non petatur: hoc tñ pactum alijs nō pdest: sed tūc obstat illa. l. auus. gl. respondet duobus modis iunge ambas responsiones: ⁊ dic ꝙ ibi loquit in pacto de non petēdo ad aliquo ex heredibus: qō principaliter tendit ad liberationem illius: ideo sibi prodest ⁊ parit exceptionē: hic loquitur in conuentione que principaliter tendebat ad obligādum istū solū titium ⁊ licet prima facie videatur ex hoc resultare tacitum pactū ꝙ ab alijs nō petatur ex eo: quia qui vult vnum obligare cēsetur velle alios nō obligare. Ne tamē vera non resultat tale pactum cum illa conuentio principaliter ad hoc nō fuerit facta: sed potius ad obligandū. Unde si non potuerit operari in hoc ꝙ illum solū obliget: nec etiam operat in tacito ꝙ ex eo resultat: ar. l. si in diem. §. de cōdi. ⁊ demō. ⁊ per regulam quia si nō valet expressum non valet tacitū: vt. l. iij. §. qui bz banstū. de serui. rusti. predi. non valet qō in princ. agitur nec etiam id qō in cōsequentia: vt quia licet expresserit titium nō tamen posuit dictionē tagatiuam ⁊ sic non censetur alios excluisse qz nō intelligitur: vt. l. cū furti. de in lite iuran. nec ob. l. cum ꝓtor. qz illud in his que sui natura nō respicie bant plures nisi quatenus exprimebant. Unde si expressit vnus alij cēsentur excluſi hic in obligatione contracta per defunctum que cōcernit de sui natura oēs heredes etiā si de eis nō fuerit facta mentio: ideo mentio facta de vno non excludit alios ſ3 si fuisset apposita dictio tagatiua bene resultaret tale pactum ⁊ haberet locum cōtrariū ꝓpter naturā dictionis tagatiue q̄ est in excludendo vt no. in.l. oēs. C. de ꝓba. nisi appareat expresse ꝙ illā opposuerit solū quo ad effectū obligationis quia noluerit in illū solū obligationē descendere ⁊ non in alios: qz cū hoc facere nō potuerit ar. in.l. nemo pōt. de leg.i. ⁊ §. eo. §. qui ita nec etiā tacitū pactū de nō petendo resultat per rationes primo tactas: ⁊ hoc videt de mente Bar. in.o.l. cōtinuus. ff. §. f. eod. de quo. §. glo. que incipit imo in fi. opponit.

2 † Tu distingue tres casus. Nam aut querimus vtrum per cōtractum poterit quis vnum ex heredibus suis obligare insolidū ⁊ non alios: ita ꝙ in illum solū descendat obligatio passiua: ⁊ dicendū est ꝙ non indistincte: vt hic ne fiat ꝓiudicium creditori qui ex dispositione iuris bz oēs heredes obligatos. Aut querimus an per contractū poterit quis ꝓuidere vni ex heredibus suis vt in illū solum descēdat sua obligatio actiua ⁊ distingue vt in illo. §. aut obligatio consistit in dando aut in faciendo. Nam in hoc debito: non grauatur ⁊ sic nō est eadem

3 ratio que. §. † Aut queritur vtrū per cōtractū poterit ꝓuideri vni ex heredibus suis exceptionem ei soli acquirendo per pactum de non petēdo: ⁊ dicendū est ꝙ sic indistincte vt. l. anus. ff. de pac. dūmodo fiat principaliter ⁊ expresse ad hūc finē als secus: vt in fi. huius. §. Ratio diuersitatis inter istum casum ⁊ precedentē: quia obligatio tam actiua ꝙ passiua de sui natura est perpetua: tam rōne tēporis ꝙ transmissionis ad heredē ⁊ hāc naturam a lege datā priuati non possunt immutare: sed exceptio pacti de sui natura nō est transmissibilis ad heredes nisi quatenus actum est qz potuit fieri pactū personale ne a te solo petatur ⁊ non datur heredi actio vt. l. iurisgentium. §. pactorum. ff. de pac. ⁊ eadē ratione pōt fieri ne petatur ab vno ex heredibus ⁊ illi soli acquiritur exceptio.

2 ☞ Si stipulor mihi aut alteri disiunctive ꝑsona illius cēsetur apposita ad solutionē recipiendā: ⁊ mihi soli acquiritur actio sibi vero potest fieri solutio etiam me inuito.
Quid si stipulor mihi ⁊ alteri copulative.

1 **Qui sibi aut filio.** † Filio adiecto ad solutionem pōt solui: etiaꝫ si post contractū ⁊ ante solutionē emācipetur: secus si fuerit apposītum ad acquirendū ipsi patri. h.d. in effectu. ¶ In tex. ibi nec ad rem: respondet oppositioni que posset fieri contra determinationem ꝓcedentē quia si stipulor dari filio meo nō apponendo ꝑsonā nō pōt ei solui: vt in fi. huius. §. ergo ⁊ multominus si appono ꝑsonam meā stipulando mihi aut filio. Iurisconsultus respondet cōtrariū. Nam qñ appono ꝑsonam meā volo acquirere mihi obligationē: per memetipsum nō mediante ꝑsona filij: ideo tunc adijciendo ꝑsonam filij videt ipsum adiecisse ad solutionē recipiēdum ut ꝓpter ergo poterit sibi solui ꝙ si fuerit emācipatus qz nō mutauit cōditionem in deterius: ita loquit. l. cū tibi. in ꝓin. ff. de so. de qua gl. opponit sed qñ non opposuit ꝑsonā meā nō videor voluisse acquirere obligationem mediante ꝑsona filij vt ꝓmo loco acquirat sibi ⁊ eodē instāti mihi vt. ff. eo. dūs ſerno. Unde ꝑsona filij videtur apposita ad obligationē acquirendā mihi non autē ad solutionem recipiendā ergo non pōt sibi solui quātūcūqz sit cōiuncta ꝑsona vt. l. j. in fi. cū. l. seq. vt lega. no. ca. ⁊ not. in.l. nō solū. solu. ma. qz ista obligatio nō ꝓuenit ex contractu ipsius filij sed ex meo sec⁹ si ex suo vt in.l. qs seru⁹. ff. de solu.

2 ⁊.l. si vnus. post princ. ff. de pac. ⁊ hec est intentio lre. † Ex quo no. ꝙ si stipulor mihi aut alteri disiunctive ꝑsona illius censet apposita ad solutionē recipiendam ⁊ mihi soli acquirit actio sibi vero potest fieri solutio etiā me inuito quia hanc facultatem habet debitor ex forma contractus quā ego immutare nō possum vt. l. aliud. ff. de solu. ⁊.l. si. nisi mutet cōditionem suam in deterius vt. d.l. cum quis. quia videtur actum vt sibi possit soluere ipso remanente in eodem statu: nō aliter nisi mutet in melius vt hic. Si autē stipulor mihi aut alteri copulative nō videtur ille adiectus ad solutionē sed ad obligationez ⁊ mihi acquiritur obligatio ꝓ o parte illi vero in nihilum vt. ff. eodē. si mihi ⁊ titio ⁊ ꝓximum dictum locū habet nō solū in alterna tiua aut: sed in qualibet alia: puta vel aut seu vt. ff. de stipu. ser.

Universidad del Rosario
Archivo Histórico

l.j.§.si fructuarius.⁊ ibi Bar.Item ḥz locū siue p̄ponā per-
sonam meaz vt mihi aut titio siue suā vt titio aut mihi q̄ illi
non poterā acquirere actionē vt.j.e.§.j.Sed si acgrere poterā
vt in dote quā ille qui eā dat p̄ muliere pōt illi mulieri stipu-
lari⁊ acgrere sibi actionē fauore dotis vt in.l.caius.soln.ma.
⁊ tūc aut nō habebā mulierē in ptāte mea⁊ tūc distingue:aut
querimus quātum ad directā actionez⁊ idē per oīa q̄ supra
q̄ psona mea videat apposita ad obligationem⁊ psona illius
ad solutionē.Aut querimus quātum ad vtilē actionē quā illi
possum acquirere⁊ tūc dicēdū est ecōuerso q̄ sine p̄cedit p̄
sona mea sine sequat̄ psona illius censet apposita ad obliga-
tionem sibi acquirendā⁊ psona mea ad solutionē vt est casus
singularis in.l.caius.circa fi.Sed si habebā illā mulierē in po
testate vt filiā p̄o qua dedi dotē⁊ stipulatus fui reddi eā mihi
aut illi vel ecōuerso tūc videoꝛ stipulatus ſm ordinē cōionis
quā habui secum in actione de dote⁊ sic mihi per prius si tem
poze soluti matrimonij sit in potestate mea quia tūc ego solus
habeo exercitiū ḥz actio sit cōis.Si vero tunc non sit in pote-
state mea⁊ sic actio sit in ea cōsolidata tunc persona illius cen
setur apposita ad obligationē sibi acquirendam⁊ etiā ad so-
lutionē faciēdam.Ita singulariter determinat Bar.in.l.vgo-
rem.§.testamento.de lega.iij.vbi omnino vide per eū alie gl.
sunt dispōsite ideo videatis per vos.

2 ☞Si stipulor⁊ a te decem quouscz viuā an videar stipulari
quolibet anno:dari decem an semel tantum.

3 Si promittis mihi decem vsq̄ ad tres kalēdas vel vsq̄ ad fi-
nem istius anni:an tenearis nisi vsq̄ ad illas kalendas vel fi-
nem anni⁊ postea non.

1 Qui ita stipulatur. †Tempus appositū causa finiēde obligationis vel aliud ius sui natura p̄petuū nō facit ipm vel ipsam finiri ipso iure sed ope exceptionis q̄ tribus p̄obat exp̄lis.
h.o.⁊ est subtile ſm Bar.¶In tex.ibi quoad viuā dare spon-
deo:hoc pōt intelligi duob⁹ modis.s.q̄ det decē quolibet āno
vel quolibet mense:⁊ ita intelligit gl.ista vel q̄ det decē semel
tantum⁊ ad illa danda sit obligatus quousq̄ viuat non post
mortem:⁊ vtroq̄ casu durat obligatio mero iure post mortez
sed heredi meo obstat exceptio vt sequit quia non potuimus
mutare naturā obligationis q̄ est vt sit perpetua.vt.l.obliga-
2 tionum fere.§.placet.ff.ti.j.† Sed quid si in dubio stipulor:a
te decē quousq̄ viuam:an videoꝛ stipulari quolibet āno dare
decē an semel tantū vt illa possim petere quousq̄ viuam⁊ he-
a ¶Annuū.Vide Ludo.ro.singu. suis.fol.gj.vbi aliqua ponit. res meus nō.dic q̄ legatū sic factū p̄sumereꝛ annuum⁹.l.le-
gatum.de annu.lega.sed stipulatio vel cōtractus qui nō sunt
ita fauorabiles nō sic:sed decē tantū intelligitur semel solue
da ſm p̄de.vt ibi no.Bar.in.d.l.legatū.q̄ est no.hic tenet idē
sed dicit se dubitare:⁊ q̄ illa decē veniunt soluenda paulatim
quolibet anno quousq̄ vigero arbitrio iudicis diuidēdo:de
quo Ange.truffatur⁊ merito quia cū sit incertū tempus vite
mee nō posset cōgrue fieri diuisio de illis decē⁊ deduceret ad
nihilū obligatio ꝓpter tam minutas p̄stationes dicendum
est ergo q̄ statim possum petere illa decem vt hic in ver.cōse-
stim:intelligendo istū tex.in hoc q̄ dicit gl.j.intellige q̄ fuit
actum expresse q̄ dares quolibet anno vel mense altas decem
3 tantū essent soluēda.¶In tex.ibi:quēadmodum:hic videt
casus mirabilis q̄ si p̄mittis mihi decem vsq̄ in tres kalēdas
vel vsq̄ in finē istius anni:q̄ istud tēpus censeatur appositum
causa obligationis fiende:⁊ sit sensus q̄ non tenearis nisi vsq̄
ad illas kalendas vel finē anni:⁊ postea nō:⁊ sic possim agere
quādocūq̄ ante kalendas vel finem anni⁊ postea non obstat
exceptio.Sed contra imo ecōuerso nō possum ante agere sed
postea sic:quia tēpus videtur appositū causa differende solu-
tionis vt.ff.eo.qui boc anno.⁊.l.qui ante kalendas.⁊.l.eū qui
kalēdis.in fi.sed ibi fuerūt apposita alia verba hic dictio vsq̄
vel dictio quoad que videt alterius nature:q̄ est singulare.
Vel dic vt videt sentire Bar.q̄ iste tex.debet intelligi q̄ con-
stabat de intentione partiū q̄ ad illū finem voluerunt appo-
nere tēpus vt finiret obligatio.als in dubio censetur voluisse
apponere solū vt differat solutio⁊ haberet locū contrarium
nisi apponeret super eo q̄ habet actū successiuū:vt sup obli-
gatione annua:vt si p̄mitteres decē annua vsq̄ ad decē ānos
vel faceres mihi pactum de non petendo vsq̄ ad decē annos.
Istis casibus illud tps cēsetur causa finiende obligationis in
primo casu vel exceptionis in scōo:⁊ hoc magis placet:⁊ adde
q̄ tempus apponit cā finiende obligationis interrūpitur p
solam interpellationē extraiudicialē q̄ apponitur a contra-
hentibus vt est casus singularis cum gl.in.l.si mandato titij.
§.alle.ff.manda.secus q̄ si statuit a lege.vt in.l.aliená.de vsuca.
p̄o emp.⁊ hoc diligenter not.Unde si vis mihi teneri vsq̄ ad
decem annos⁊ nō vltra si te interpello q̄ soluas⁊ non soluis
teneris etiā vltra tene menti:ne sit in tua potestate facere ius
meum finiri.¶In tex.ibi:sed exceptione pacti:⁊ sic videtur q̄
debitoꝛ necesse habeat opponere exceptionem alias cōdēna-
bitur licet iudici constet ex forma instrumenti q̄ obligatio est
finita:q̄ noluit teneri nisi vsq̄ ad kalendas vel quousq̄ viue
ret⁊ kalende sunt transacte vel stipulatoꝛ mortuus est.Bart.
tamē hic tenet contrariū hoc casu quādo ex forma instrumen
ti vel cōtractus apparet de exceptione:⁊ sic cōstat iudici vt iu-
dici.Unde pōt supplere de facto⁊ id q̄d.ff.dixi p̄cederet quan
do non ex forma instrumenti vel cōtractus p̄ducti:q̄ stipula-
tio fuit pura:⁊ postea fuisset factū pactuz q̄ post tale tempus
non teneretur:nā tunc esset opponenda exceptio per partem:
nec sufficeret q̄ iudex haberet de hoc notitiā que non dz sup-
plere de facto in his que nō sunt nota vt iudici:⁊ ita intelligit
glo.que est in.l.si vnus.§.pac.q̄ incipit opponendo.ff.de pac.
⁊ dicit Bart.nunc intelligis pacta incōtinenti apposita inesse
cōtractui tu qui nūq̄ intellexisti:hec sunt verba sua q̄ semper
alleg.⁊ ista p̄cedunt in exceptione ppetua.Sed quid in tēpo-
rali:puta erit mihi obligatus ad diem certū:⁊ sic ante diē non
possum agere:sed postea sic vt.l.qui hoc anno.Egi ante diem
sed non opposuisti exceptionē quid dz facere iudex:hic est ca-
sus in quo ante diem nō fit nata actio q̄ qñ fit dic vt no.Bar.
vt.j.eo.ita stipulatus dz te absoluere q̄ male⁊ nulliter egi añ
diem sed postea adueniēte die iterū agere poteroꝛ nō obsta-
bat exceptio rei iudi.quia ago ex noua supueniente cā vt not.
in.l.boue.§.sub cōditione.ff.de cdil.edi.Si vero erat casus in
quo erat nata tunc licet ſi exceptionē opposuisses debuisset te
absoluere quia male egi ante diem:⁊ me cōdēnare in expensis
vt insti.de act.§.plus.⁊.l.j.in fi.qñ dies vsufru.leg.ce.eg quo
tamen non opposuisti nec te absolnet nec te simpliciter condē
nabit:sed condēnabit ad dandum adueniente die per.l.q̄ si
in diem.in p̄in.de peti.here.⁊ per id quod not.Bar.in.l.excep
tionem.C.de proba.⁊ hic etiam sentit licet confuse loquatur
⁊ in hoc iudex supplebit:quia sibi constat vt iudici.quia ante
diem fuit male actum:⁊ q̄ post diem erit omnino debendum:
ideo seruat mediam viam.tene menti.

1 Qui stipulatur ante. †Declara istum tex.vt dixi in.l.q
ante kalendas.ff.eo.⁊ tene scōm intellectū glo.in ver.Vel dic
ſm Jo.q̄ iste stipulationes nō differant etiam quātum ad diē
kalendarū:quia neutro casu possum agere nisi illo die finito:
quia ista verba ante kalendas intelliguntur.ſ.finitas:vt patet
j.eo.stipulationes nō diuiduntur.§.si quis ita.⁊ hoc quātum
ad stipulatorē si queritur an agere poterit:sed quātum ad p̄
missorem si sponte vult ante soluere bene differunt iste stipu
lationes:quia si p̄misisti ante kalendas potes idistincte vt.ff.
eo.stipulatio ista.§.inter cetera.sed si promisisti kalēdis distin
guitur an illa dies fuit apposita fauore creditoris an debito-
ris vt ibi dixi:hic non sunt alia.

1 Qui p̄prietatem. †Qui hz rē non ple
ne pōt stipulari q̄
sibi deest.h.o.Certe videt q̄ ꝓpter id q̄ deest poterit etiā sti-
pulari rē sicut potest sibi legari:⁊ videt legatū q̄ sibi deest:vt
l.non quocūq̄.§.si ex bonis.⁊.l.tibi.in p̄in.de lega.j.⁊ ita vi-
detur stipulatus quod deest:ecce ergo.§.

2 ☞Stipulatio secunda continens idem quod p̄ima an no-
uet p̄imam.⁊ nu.4.

3 Si promisisti mihi fundum simpliciter plene pleno iure pro
prietatis⁊ vsufru.⁊ postea tradas fundū detracto vsufructu:
an liberaris in aliquo.

4 Due cause lucratiue non debent in eadē re concurrere.

1 Si a te. †Secunda stipulatio cōtinens minus q̄ p̄ma etiam cū interuentu noue persone nō no-
uat p̄imam:si non fuit expresse actū:⁊ si plures sunt obligati
ad diē ex diuersis causis lucratiuis vno soluente alter liberat
h.o.in effectu.Et primo ponit dictum vsq̄ ibi:quia.Scōo po
nitur eius ratio.vsq̄ ibi.h.o.in effectu.Tertio soluitur noua
2 questio.¶In tex.ibi stipulatio nō nouabit:quia scōa conti
net minus.Nam⁊ idem esset si cōtineret tantūdem:vt colligit
ff.eo.scire debemus.post princ.nisi fuisset actū expresse q̄ no-
uaret:vt.j.e.q vsumfru.in fi.valet tñ stipulatio scōa ꝓpter in-
teruentum noue persone:vt p̄z in fi.in ver.liberabitur q̄ si nō
valeret per stipulationē factam a te nō liberaret q̄ nō teneret
cuius p̄tium ibi dz:⁊ hoc nota p̄ intellectu.l.qui bis.ff.eo.l.q
vsumfructū.ver.p̄tio.j.eo.in quibus dz q̄ non vz scōa stipu-
latio cōtinens idem vel minus q̄ p̄ima:quia hoc verū qñ cū
eadē persona facta est secus si cuz diuersa vt est casus hic licet
p̄imam nō nouet:sed quando cōtinet plus vz⁊ nouat p̄imā
etiam si cū eadē.vt.d.l.qui vsumfructum.in p̄in.ſm cōem in-
tellectum:⁊ hoc iure isto.bodie secus nisi fit expresse actuz vt.l.
ff.C.de noua.sed licet nō fiat ipso iure bene fit ope exceptionis
vbicunq̄ olim fiebat ipso iure vt not.in.l.ij.§.de noua.de iure
vero vetustissimo ante iura digestoꝝ fiebat si ꝓtinebat idē q̄
p̄ima cū interuētu noue p̄sone vt insti.qui.mo.tol.obliga.§.
p̄terea.de quib⁹ oibus vide Bar.ff.de p̄to.stipu.l.valeria-
3 nus.¶In tex.ibi.q̄ nec.forma istā rōnem si non debet plus
operari scōa stipulatio ad tollendū p̄imā iure nouationis q̄
opereꝛ solutio ad tollendū eā iure solutionis.Sed si p̄misisti
a mihi fundū simpliciter pleno iure[a] ꝓprietatis⁊ vsufructus.⁊
postea tradideris fundum detracto vsufructu nō liberaris in
aliquo quia nō videris soluisse fundū qui cōstat ex ꝓprietate
⁊ vsufructu tradēdo solā ꝓprietatem.⁊ nō obstante solutione
possum petere vsumfructū nō dico ꝓprietatē lz ab illa nō sis
liberatus ergo⁊ si alius p̄misit mihi eundē fundū detracto
vsufructu:ista q̄missio non dz tollere tuam in aliquo iure no-
uationis ex quo tua solutio simili modo facta nō tolleret eam
iure solutionis⁊ tū solutio potētioꝝ est ad tollendū q̄ scōa sti-
pulatio vt insti.qui.mo.tol.obli.in p̄n.¶Sed oppo.extra gl.
⁊ imo videt q̄ si soluis fundū detracto vsufructu liberaris sal
tem a ꝓprietate q̄ qui tenet ad fundū vel ad aliā spēm soluen
do partē liberat ab illa pte vt.ff.de sol.l.si stipulatus.§.qui de-
cem.sed ꝓprietas⁊ vsufructus dicūtur ptes fundi ergo ⁊c.
Sol.⁊ tene mēti:Iuō procedit qñ soluit pars in tota:quia tūc
tantaz vtilitatē affert illa pars respectu partis quātam affert
totū respectu totius.quia soluit ꝓprietas⁊ vsufructus nō sic
qñ soluit pars integralis.quia ꝓprietas⁊ vsufructus dicunt
partes quotis.sed integrales⁊ solutio solius ꝓprietatis nullā
quasi affert vtilitatē.⁊ hoc voluit tex.cū glo.in.ksi stipulatus
fuero.§.j.cum gl.ff.j.e.q9 nō.⁊ hoc fuit de mente huius litere:
als ista ratio nō esset sufficiēs ad ꝓbandū id q̄ iuriscōsultus
vult ꝓbare.¶Ité adhuc oppo.solutō fundū detracto vsu-
fructu non liberaris etiā a ꝓprietate debeo posse petere totū
fundū ratione vsufructus vt.ff.de sol.l.etiā.⁊.j.eo.l.iul.ff.tex.
bic dicit q̄ petā solū vsumfructū in ver.sed adhuc glo.magna
in p̄in.fatet contrariū.⁊ exponit tex.dum dicit vsumfructum
i.fundū occasione vsufructus.vt illū solum cōsequar non p̄
prietatem cū eam habeā licet ab ea nō sit liberatus.sed hoc est
destruere tex.hic.⁊ in.l.meuius.§.fundū.de lega.ij.⁊ ibi gl.te-
net cōtrariū q̄ non debeo petere nisi vsumfructū:simile in.l.si
non sortē.§.fi.de cōdi.inde.Ad leges cōtrarias respōdetur q̄
loquuntur quādo deficit ius cautionis q̄ debuit p̄stari.⁊ nō
fuit p̄stita que cautio cōcernebat totam rē⁊ sic partem solu
tam.Unde nō videbatur soluere ex quo nō perfecte⁊ cū cau-
tione debita.vt.l.si.i fi.de 2di.ob cau.hic vero deficiebat vsuſ-
fructus qui nō concernit ꝓprietatē.Unde ꝓprietas videtur
pfecte soluta:vnde nō pōt peti.⁊ si peteret fundus simpliciter
videt peti ꝓprietas:petendus est ergo solus vsufructus vt
4 hic.⁊ in.d.§.fundū.cū ibi not.¶In tex.ibi.liberabit ꝓpter
regulam de duabus causis lucratiuis que nō debent concur-
rere in executione super eadē re:vt.l.omnes.ff.tit.j.Sed si iste
stipulationes essent impōsite ex causa onerosa vel saltē altera
ipsarū tunc vno soluēte alter nō liberaretur.quia tenet ex cau
sis diuersis:vt in.l.is qui.ff.tit.j.licet teneanꝝ ad eandē rē.Si
enim vendis mihi fundū⁊ titius similiter eundē fundū p̄ tra-
ditionem tuā non liberat titius quin poterit cōueniri⁊ cōdē
nari ad interesse facit.l.nō est nouū.de actio.emp.Pro decla-
ratione glo.que incipit petendo in ver.sed obstat.¶Oppo.q̄
fiat nouatio quia de iure veteri quādo scōa stipulatio cōtine-
bat idē q̄ p̄ima⁊ iterueniebat noua p̄sona fiebat nouatio vt
insti.quibus mo.tol.ob.§.preterea.Sed si p̄misisti mihi fun
dum simpliciter⁊ sic ꝓprietatē⁊ vsumfructū.Deinde titius
eūdē fundū detracto vsufructu⁊ sic ꝓprietatē solā in ista scōa
stipulatione cōtinet idem q̄ in p̄ima ergo deberet p̄ima no
nari saltem in ꝓprietate.glo.ad fugiendū istud cōtrariū dicit
non esse verū q̄ ista scōa stipulatio cōtineat id q̄ p̄ima quo
ad ꝓprietatē:⁊ sic nō obstat contrarium q̄ loquitur quādo
continet idē.Ad hoc autem p̄obandum q̄ non contineat idē
alia gl.que incipit:petendo in ver.sed respōdeo qui fictitie ni-
titur ꝓbare duobus modis.Primo quia qui ꝓmittit fundū
p̄omittit vnū totum corporale sed ꝓprietas⁊ vsufructus di
cuntur incorporalia.ergo non possunt esse vere partes fundi.
Sed dicunt fictitie.Ergo scōa stipulatio que non potest cōti-
nere nisi solā ꝓprietatem cū cōtineat ius incorporale⁊ p̄ma
cōtineat rem corporalē dicitur cōtinere rem diuersam.Certe
istud esset verū sūmēdo fundū pro re corporali.sed interdum
sumitur pro quodā toto intellectu ali.puta pro pleno dñio et
tunc ꝓprietas⁊ vsufructus sunt vere partes istius dñij.vt.l.
recte dicimus.de verbo.signi.nihil ergo valet ista ratio.Unde
gl.ibi quia qua ratione ⁊c.nitiꝝ probare alio modo satis exq̄
sito.Nam si promisisti fundū simpliciter:postea tradidisti fun-
dum detracto vsufructu non liberaris in aliquo vt dixi super
tex.⁊ possum petere adhuc fundum:vt dixit glo.in princ.licet
non bene vt.ff.dixi sed posito q̄ non bene diceret.glo.arguit
hic si possum petere adhuc fundum simpliciter.⁊ fic etiam p̄
prietatem.Ista ꝓprietas quā peto necesse est dicere q̄ sit di-
uersa ab illa quā habeo.nam illam petere non possem.eodem
modo si stipulor ab illo fundum detracto vsufructu videar sti
pulatus aliam ꝓprietatem.Breuiter iste sunt truffe⁊ fanta a ¶Pleno iure. Adde q̄ hoc ꝓ bū ipoꝛtat subiectionē directā ſm Bal.in aut. necvsus.C.de sacrosan.ec.Bar. in.l.cēturio.ꝓfi. scōo ꝓncipaliter de vulg.⁊ pupi. Old.ff.cclviij. incipiē. pluppo sita consuetudine ciuitatis Parisien.
sie.Et veritas est quia illa secunda continet idem quod p̄ima
quo ad ꝓprietatem:nec obstabit contrarium de.§.preterea.
quia loquitur de iure vetustissimo ante iura digestoꝝ sed
de iure isto non sufficiebat q̄ contineret idem etiam cum in-
teruentu noue persone.sed debebat continere plus ad hoc vt
fieret nouatio⁊ hec est veritas.⁊ remanent iste glo.declarate.
que sunt obscure.

2 ☞Si sequēs stipulatio facta sup eadē re est interposita aīo
nouandi:⁊ est pura tunc tollit moꝛa cōmissa in p̄ima.

3 Quid si non fuit interposita aīo nouādi vel fuit interposita sub
cōditione⁊ conditio pendeat.⁊ quid si res fuit p̄esens.

1 Si hominem. ¶†Stipulatio cōditionalis.
⁊ aīo nouandi interposita mo
ram p̄cedentem nō purgat.Item cū incipit esse certū scōam
stipulationē animo nouandi interpositā cōmitti nō posse sta-
tim potest agi ex p̄ima q̄ sperabat nonari.Item perempta re
ante cōditionis euentū stipulatio conditionalis etiam si cōdi
tio existat cōmitti nō potest.Sed si res non est perempta.licet
actio que sperabat nonari perempta sit alia rōne bene potest
cōmitti scōa stipulatio si eueniat cōditio licet non operet effe-
ctū nouationis.h.o.iste.§.valde subtilis.⁊ dicit Bar.q̄ est boꝛ
ribilis.⁊ q̄ vix videt posse de ipso extrahi sanus intellectus ſ;
salua pace satis clare apparet intellectus eius subtiliter spe-
culantibus.Nec est aliqua horribilitas licet sit subtilitas.Et
primo ponit vnū in quo potest agi ex p̄ma stipulatione pura.
nō ex secūda conditionali etiam si cōditio existat vsq̄ ibi.ac si
titio.Scōo ponit aliud casum cōtrarium ecōuerso.in quo nō
potest agi ex p̄ima.quia sublata per acceptilationez.sed bene
potest agi ex scōa si cōditio existat vsq̄ ibi.idcirco.Tertio po-
nit rationē diuersitatis inter primum casum⁊ scōm quare in
principio cōditionis euentus non facit posse agi ex secunda⁊
in scōa sic.quia in p̄in.res nō extabat tpe 2ditionis euentus.
Unde poterat cōmitti in scōa sic.licet non extaret obligatio⁊
actio ex p̄ima⁊ sic nō poterit fieri nouatio tamen secūdus p̄
missoꝝ obligatur.¶In tex.ibi.confestim cum titio agere po-
tero videbaꝝ cōtrarium duplici ratione.Prima quia seruus
p̄missus iam erat peremptus:ergo ad ipsum agi non potest.
scōa.quia posito q̄ nō esset peremptus p̄ima stipulatio licet
fuisset pura a p̄in.tamen ꝓpter secundā conditionalem fa-
ctam animo nouādi redit.⁊ est conditionalis.⁊ ex ea agi non
potest.quia sperabat nouari in cōditionis euentu:vt.ff.si cer.pe.
l.pecuniā.sed ad p̄imā respōdetur q̄ res p̄omissa perempta
fuit post moꝛā p̄omissoꝝ:vt.ff.dixi.⁊ sic per interitum rei p̄
missoꝝ non est liberatus quia moꝛa ꝓpetuanit obligationē.vt
ff.eo.si ex lega.⁊.l.qō te.si cer.pe.Sed ℨ quia illa moꝛa fuit pur
gata p̄ sequentē stipulationē interpositā animo nouandi vt.l.
parui.de 2di.fur.Sol.verū esset si fuisset pura q̄ statim abstu
lisset p̄imā obligationē ergo⁊ moꝛam illi coherentē que sine
p̄incipali stare nō potest sed hic fuit cōditionalis⁊ cōditione
pendēte p̄ima obligatio nō est sublata ergo nec moꝛa hec est
ratio huius tex.Sed contra tertio q̄ idē hoc casu posito q̄ sit
2ditionalis vt.j.de noua.l.quoties.§.illo.ff.vnde marcellus.
qui de directo contrariatur huic tex.⁊ de.l.qui decē.§.cū mihi
stichum.in p̄in.⁊ secundo casu.j.de soln.de qua glo.opponit
⁊ dicit in fi.illius.§.sed non bene.quia ille finis cōcordat cum
isto tex.⁊ p̄imus⁊ secūdus contrarianꝝ.sup cōtrario istarum
legum.glo.magna multū laborauit⁊ posuit in effectu fex so-
lutiones que licet sint bone in se.vera tñ solutio ſm Ja.ff.are.
⁊ Rapha.colligit ex ſi.illius.§.cum mihi.⁊ iste tex.t.intelligaꝝ
ſm distinctionem illius.§.Si tamen tempoze secunde stipula
tionis conditionalis res non erat p̄esens.⁊ sic moꝛa non po-
test dici purgata ratione ficte obligationis que cum vere non
potuisset fieri non fingitur fuisse facta nec etiam fuit sublata
iure nouationis quia nouatio adhuc non erat facta pendente
cōditione vt.ff.dixi.Si vero res fuisset p̄esens tūc fuisset moꝛa
purgata virtute tacite obligationis nō virtute nouationis
sicut quādo stipualtio secūda fuisset interposita nō animo no
uandi.quo casu sine esset cōditionalis sine pura nō purgaret
moꝛā nisi res fuisset p̄esens⁊ isto casu loquunt leges contra-
rie.Sed qñ est interposita animo nouandi tunc distinguit an
esset pura.an conditionalis vt dixi in.l.scire debemus.§.fi.ff.
eo.ad secundam obiectionē.de.l.pecuniam.si certum peta.re

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

spondetur qō ꝓcederet si seruus promissus viueret. nam tunc quia prima stipulatio sperat nouari per scōam adueniente cō ditione scā nō potest agi ex prima. q. videt facta sub ꝟia cō ditione. sed hic erat mortuus. ꝛ sic scā non poterat cōmitti ꝛ per ꝟsequens nec prima speratur nouari. ꝛ ideo reuertitur ad primā naturam suā. ꝛ erat pura. ꝛ ideo ex ea potest agi. Unde nō sine mysterio textus ponit ꝙ decessit quasi dicat si nō decessisset agi nō posset ex ea. ex hoc sequitur ꝙ iste. §. nō potest itel ligi ꝙ scā stipulatio nō fuerit interposita animo nouandi ꝙ tunc poterit agi etiam viuente seruo cum nō speretur nouari cuius cōtrarium innuit a ꝟio sensu. ¶ Ideo quarta solutio gl. que fuit Roge. nō est bona. Preterea tūc etiam si scā esset pura non tolleretur mora nisi res fuisset ꝓsens. ꝛ iste text. facit vim ꝙ erat cōditionalis: ergo fuit interposita animo nouādi. ¶ In tex. ibi obligari potest: videbatur cōtrariū duplici ratione. Prima quia ista scā fuit interposita animo nouādi. sed si primus promisso: fuit liberatus ꝙ acceptilatione actio fuit ipso iure sublata: ergo ammodo ꝙ nouatione tolli non potest etiam si existat cōditio scē: cum ergo secunda nō poterat operari effectū ad quem facta est videt ꝙ euanescat. Itez scōo qī plures sunt obligati ad eandem rē acceptilatio facta vni liberat alios. vt l. iij. §. nūc de effectu. de libe. lega. Sed ad primā rādetur ꝙ licet scā fuerit facta ad finem tollēdi primā fuerit etiam facta ad finē obligandi scām. ꝓmissoꝛe. ꝛ vterq; effectus est eque principalis. sed ergo primus nō poterit sequi ꝙ segr secūdus. Ad scām rādet ꝙ ꝓcederet qñ essent obligati insolidum ad eandem rē tanꝫ duo rei debendi. sed si primus. ꝛ scōs promisso: nō poterāt dici duo rei debēdi. q: nō cōcurrūt eodē tpe in obligatione eiusdē rei. Ad anteꝑ existat cōditio secūde promissionis erat obligatus primus. ꝛ nō secundus ea existēte veniebat obligatus secūdus. ꝛ liberandus primus iure nouationis. Acceptilatio ergo facta primo non liberat scām ab obligatione cōditionali ideo existente cōditione incipit obligari. ¶ In tex. ibi. desinūt esse res. in quā seius obligaret. ꝛ sic non pōt obligari: ꝛ sic est existens cōditio retrotrahat ad tēpus ꝓmissionis quo tpe res extabat: ꝛ tūc est vez qī etiā extat tpe 2ditionis existentis q. tūc posset de nouo ꝟbi obligatio ergo pōt fingi retro ꝟcta q. extrema sunt habilia. sed si tūc nō extat inhabilis est extremū a quo ideo non fingit retro ꝟcta. facit. l. qui balneū. §. titio ꝓdiū. q ꝓ. in pigno. ba. ꝛ. l. si. cōia ꝓdi.

2 ¶ Ultimo collige tres cōclusiones. Si q̄rit an sequēs stipulatio facta sup eadē re tollat moꝝ ꝟcta in ꝓcēdēti stipulatione reiecta longa distinctione Bar. ꝛ etiā vbis Ang. q nō recte cōsideraūit. Prima cōclusio est ꝙ si sequēs stipulatio est iterposita aīo nouandi. ꝛ est pura ita ꝙ cōcurrant ista duo: tūc indistincte tollit mora cōmissa in prima vna rōne. q: cum tollat prima obligatio ꝛ actio: non poterat remanere mora q̄ est accessoria quedā ꝛ hoc dico verū etiā si fuisset actū ꝙ non tollat q: hoc possunt partes facere ꝙ remaneat illa accessio sine ꝑncipali: ꝛ Ang. sentiat hic ꝟium. ꝛ non bene. ideo dico hoc verū sine secūda fit interposita cū eodē sine cū alio. ꝛ cū ille alius ꝓmiserit cōtemplatione debitoris sine creditoris. q: vtrobiq; subest eadem ratio. Itē sine mora fuerit cōtracta per interpel lationē siue per factū promissoris qui rē debitam interemisset vel letaliter vulnerasset. ¶ Secūda cōclusio est ꝙ si alterū defeciat vel ꝙ fit interposita non aīo nouādi. vel nouandi animo tamē sub cōditione ꝛ conditio pendeat non est sublata mora ꝓcedens nisi res tempore scōe stipulationis esset ꝓsens. que tunc tollit ꝛ videt oblata tacite vt. l. qui decē. §. cū hic stichus. in fi. a cōtrario sensu. ī. de solu. sed si secūda esset purificata idē esset dicendū per omnia qō in prima cōclusione. Tertia cōclusio est ꝙ si res fuit ꝓsens in aliquo de supradictis casibus licet regulariter mora purgetur: fallit tamē in tribus casibus. Primus quādo esset expresse actum cōtrarium ꝙ nō purgeꝛ vt hic in tertia solutione glo. q̄ sic debet intelligi. Nā in prima cōclusione non potest hoc habere locum. vt dixi. ꝛ in secūda si non fuisset res ꝓsens non fuisset hoc necessarium. quia nō tolleretur etiam si nō fuisset expresse actum: oportet ergo necessario intelligere dictū Rogerij in casu predicto quando res erit ꝓsens. ꝛ sic fuisset in mora purgata. si non fuisset expresse actū. ꝛ hoc no. quia bene possunt partes hoc facere ꝙ non tollatur iure tacite obligationis non sic qō nō tollat iure nouationis.

a ¶ Prima mora. Adde quot modis purgat mora debitoris vide p Pau. de ca. i. l. subtracto. sup gl. C. de fur. a ꝛ ser. corrupto.

Scōo fallit qī scōa ꝓmissio facta esset ab illo non contēplatione debitoris sed creditoris vt in prima solutione glo. dum dicit in. l. quoties. Scōs nomine primi promiserat ꝛc. Et illud idem repetit. ꝛ plenius ante finē in ver. rādeo illud quādo ipse idē promisit ꝛc. qō est singulare. ꝛ doc. nō reprobāt imo vident hoc tenere ꝛ est magna limitatio ad ista iura. Tertio ꝛ vltimo fallit si prima mora[a] fuisset ꝟcta per maleficium quia ꝛ rum ꝓmissum mortifere vulnerauit. nā licet ipso presente ipsum promiserit postea sub conditione non purgat moram precedentē ꝛ sic eo mortuo ex illo vulnere poterit cōueniri ꝛ secus si fuisset in mora ꝓ interpellationē tūm ꝛ hoc voluit vltima solutio quā ponit gl. in fi. que est singularis. ¶ Ultimo not. glo. in scā solutione que vī placere gl. cū eam defendat a duplici impugnatione. Et postea idē repetit in ver. itē op. ꝛ in ver. vel dic. ꝙ hic postea ꝙ licet pendente cōditione vel die nō poterit debitor in mora constitui per interpellationem vt. ī. cū filius. §. fi. bene pōt cōstitui per factum suum si debitā rem interemit vel letaliter vulnerauit. Sed tunc oppo. fortiter si fic est sequit ꝙ adueniente postea conditione poterit cōueniri ex illa stipulatione. quia fuit perpetuata propter illam moram. ¶ Sed ī. quia imo nō potest tanꝫ illa fuerit extincta sed bene pōt conueniri actione de dolo. vt. l. fideiussor. ī. de do. Solu. ꝛ tene mēti Bar. ī. eo. l. mora. subtiliter soluit istud ꝟium. dicens ꝙ ista glo. debet intelligi quādo per interitū rei purificabat obligatio nā hic prima stipulatio fuit originaliter pura ꝛ postea ꝓpter scōam reddita est cōditionalis quia speratur nouari per eam existente conditione secūde. si ergo primus promisso: interemit rem secunda non potest cōmitti. ꝛ sic nec prima nouari: ideo recurritur ad suam pristinam naturam. ꝛ purificatur per interitum. ꝛ si originaliter fuisset conditionalis non purificaretur. ꝛ haberet locum cōtrarium qō per interitum nō cōstitueretur in mora: nec ob hoc perpetuaretur ꝛ agereturꝛ de dolo. tene menti quia subtilissima sunt ista.

1 **Si quis si titius.** ¶ Obligatio ꝟdi tionalis trāsmittit ad heredes promissoris. b. d. certe etiā ad heredes stipulatoris. vt insti. eo. §. ex cōditionali. non sic in vltimis volūtatibus: vt. l. a testatoꝛe. de condi. ꝛ demon. ſ. ex parte bonoꝛati. sed ex parte grauati secus. quia idem qō in contractibus vt per mortem grauati non extinguatur legatū conditionale vt l. publius. §. j. de condi. ꝛ demon.

2 ¶ Iter ꝛ actus qualiter differant.

3 Si debes mihi centū ꝛ mādas alicui campsori ꝙ mibi soluat vel promittat ꝓ te ꝛ ipse promisit: an sis liberatus a me. ꝛ sic an sit facta nouatio.

4 Quid si mandasti ꝙ mibi solueret ipse autem promisit ꝛ non soluit ꝛ erat debitoꝛ tuus an fiat nouatio.

1 **Qui usumfructū.** ¶ Scōa stipulatio cōtinens plus ꝙ ꝑma valet ꝛ nouat primā etiā si nō fuisset exꝑsse actum: si continet minus nō valet: nec primā nouat nisi fuerit expresse actum. h. d. ꝑm verum intellectum ꝛ ad hoc allegatur ista. l. ꝛ. l. si pupillus. §. fi. ī. ō noua. ꝛ primo ponit qī continet plus vsq; ibi. ex ꝛrario de quo ponit solū vnū exem plum. Scōo quādo continet minus de hoc ponit quatuor exꝑ pla vsq; ibi. nisi. Tertio limitat qō digerat in hoc scōo casu. nā ille ver. ad primū casum non refertur. ¶ In tex. ibi similis est ei: istud verbum similis facit ꝓ differentia gl. que tenent ꝙ vsufructus non sit vere pars fundi. nā si esset vere nō diceret similis. q: nullum simile est idem vt. l. qō nerua. cū ibi no. ī. de positi. sed tu dic vt dixi. ī. eo. cū qui. §. penulti. ꝙ pōt dici pars fundi vere sumēdo fundum ꝓ quodā toto intellectuali ꝛ dicit pars dominij: vt. l. iij. ī. de vsufru. nec ob. l. recte dicimus. de verbo. sig. ꝙ nō est pars dominij nō rādeo vt ibi no. in glo. Et aduertendum hic ꝙ nō dicit an ista stipulatio secūda que continet plus valet vel non nec etiā an nouet primā. Sed glo. iij. que incipit aduersarij. tenet ꝙ non valet nisi quatenus cōcurrit cum prima ꝛ hoc vltimum dicit ꝓpter. l. qui bis. Tu dic ꝙ imo valet in totum etiam in eo in quo nō concurrit nec ob. l. qui bis. quia loquit qñ nō cōtineret plus ꝛ ista glo. sentit ꝙ in. l. qui bis. scōa stipulatio nihil valeat licet ibi teneat contrarium. Item quātum ad nouationē gl. fi. tenet ꝙ nouat primā ꝛ illa videt cōtrariari huic q: si nouat imo valet in totum alias non tolleret prima. ¶ In tex. ibi deinde ptes nec hic in risconsultus declarat an ista secunda que continet minus valeat ꝛ an nouet primam sed illa eadem glo. que incipit aduersarij. ante fi. ibi dum dicit. valet tenet ꝙ non valet sicut nec in sequenti exemplo sicut de actu ꝛ itinere. vbi iurisconsultus dicit ꝙ in secunda nihil valet. ꝛ subdit ꝙ in vtroq; est intelligendum ꝙ nihil valeat. scilz quātum ad vtilitatem sed bene valet mero iure. ꝛ ex ea oritur actio. ꝛ idem dicit glo. sequens in fine ꝛ alia que incipit. quo ad vtilitatem et habuerunt respectum iste glo. ad illud quod no. glo. in dicta. l. qui bis. Tu dic quod ipso iure non valet. Nam si non valet qnando continet tantidem: vt dixi in dicta. l. qui bis. multominus quando continet minus. Si autem queritur an nouet primā glo. fi. ponit exemplum inter istum casum ꝛ sequētem. ꝛ vult ꝙ in illo casu quia vsusfructus est pars fundi saltem interpretatiue fiat nouatio quia

quia secūda continet idē qō ꝑma saltē in vsufructu: secus in sequēti casu. quia iter nō est pars actus ꝑm gl. nec vere nec interpretatiue. ꝛ ꝛ est seruitus diuersa. vt. ī. de nouatio. l. si pupillum. §. fi. ꝛ nouatio non fit nisi scōa cōtineat idē ꝛ ex eadem cā. Sed certe in ꝑmo dicto ꝙ fiat nouatio qñ ꝓmo stipulo: fundum postea vsumfructū. gl. loquitur ī. l. eum qui. §. pe. vbi qñ cōtinet minus nō fit nouatio etiā cū interuentu noue ꝑsone multominus qñ ꝛtinet minus vt est casus in. l. scire debemus. circa ꝓin. ī. eo. nisi etiam qñ cōtinet tantūdem non fit. Illud autē qō gl. dicit poterat ꝓcedere de iure vetustissimo añ iura digestoꝝ: vt dixi in. d. §. penul. p. §. ꝑterea. insti. quib. mo. tolli.

2 obli. ideo gl. fi. i fi. videt postea se corrigere cū dicit ꝙ iter nō est pars actus nec vere nec interpretatiue. ꝓcedit si consideret

a tanꝫ seruitus per se. Nā fateoꝛ ꝙ sint diuerse seruitutes: vt l. j. de serui. rusti. ꝑdio. sed si consideret tanꝫ cōmoditas actus oꝛ pars integralis eius. Nā actus est ius eundi ꝛ agēdi. i. iumēta cum oneratū ducēdi sed non pōt duci nisi ipse vadat. ergo act⁹ sine itinere esse nō pōt ex his duabus cōmoditatibus compo nit vnū totum qō oꝛ actus sicut in ꝓpietate ꝛ vsufructu componit plenum dñium. In hoc tū differt: qꝛ ꝓpietas ꝛ vsufructus possunt ab inuicē separari: ꝛ vnū esse penes aliū alter pe nes alterum: sed cōmoditas eūdi. put inest actui nō separat a cōmoditate agēdi nec pōt vna esse penes vnū altera penes alterū. ꝛ ꝓpter hoc gl. q̄ incipit aduersarij. dicit ꝙ est impossibile ꝙ iter sit pars qꝛ partes recipiūt interdū separationē ad inuicē. ꝛ interdū inseparabilitatē vt partes bois ꝛ ptes domus quarū separatio corꝛuperet subiectū. Sed separatio vsusfructus a ꝓpietate nō corrumpit subiectū nec facit definere esse dñium: imo adhuc oꝛ esse dñium: ꝛ potius penes ꝓpietarium ꝙ vsufructuarium. Unde ꝓpietarius recte dicere pōt ista res est in totū mea: licet vsusfructus sit alieuus. ꝛ hoc dicit. l. recte dicimus. nō sic pōt dicere fructuarius: vt. ī. l. suos. de lega. iij. licet poterit dicere se habere dñium iurisconsultus: vt. l. si vsus

3 fructus petat. ꝛ no. in. l. naturaliter. de acqui. pos. ¶ Ultimo quero de vtili qōne que quotidie de facto ꝛtingit: debes mihi

b centū: mandans cuidā campsoriᵇ ꝙ mibi soluat vel ꝓmittat ꝓ te ipse ꝓmisit. Querit an sis liberatus a me. ꝛ sic fit facta nouatio. Bar. in. l. singularis. si cer. pe. circa mediū tenuit ꝙ sic fi secuta est. ꝓmissio etiā de iure hodierno: secus si secuta nō esset ꝓmissio: sed solū mandatū: nec respondet ad. l. fi. C. de no. vbi videt esse casus in cōtrariū ꝙ etiā interuētu noue ꝑsone nō fit nouatio. si ergo post ꝓmissionē campsoꝛ efficeret cessans ꝛ fugitiuus nō possem ad te redire ꝑm opinionem Bar. Ang. hic nō allegādo Bar. tenet ꝟiū per banc. l. quia ista scōa ꝓmissio nō cōtinet plus ꝙ ꝑma: licet dicat de cōsuetudine seruari cōtrariū in quibusdā locis vt Florētie: sed melius allegasset illā l. fi. ꝛ ꝓ isto dicto videt text. cū gl. singulari. in aut. de fide. circa fi. in ver. argentariozū. qui vult ꝙ qñ isti argentarij ꝓmittunt ꝓ alio si in electione creditoris velit agere cōtra principalē vel cōtra argentariū etiā principali non excusso ꝓpter fidē q̄ adhibet talibus argētarijs seu campsoꝛib⁹. licet ꝟ alium fideiussoꝛē nō poterit agi nisi excusso principali: ergo sequitur ꝙ principalis non fuit liberatus. Breuiter debes aduertere no. ꝙ aut ille campsoꝛ non habebat pecuniam tuam. ꝛ sic nō erat tuus debitoꝛ. ꝛ tunc non fit nouatio ꝛ illo casu debet intelligi ille. §. argentariozū. cū sua gl. que nō est alibi. Aut habebat pecuniā tuam ꝛ sic erat debitoꝛ tuus iussu tuo: tū ꝓmisit ꝛ pcedit dictū Bar. quia ista fuit quedā delegatio q̄ non dicit fieri nisi fiat de debitoꝛe iussu creditoris: vt not. in. l. mulier. §. quāuis. ī. ad velleia. in glo. per quā delegationē tā olim iure isto q̄ etiam hodie fit nouatio: vt. l. si quis delegauerit. j. de noua. quā Bart. ibi dicit esse correctā per illam. l. fi. ꝛ debet intelligi qñ alius nō debitoꝛ tuus se obligaret ꝓ te eque principaliter vel iussu tuo vel sine iussu: secus qñ erat debitoꝛ tuus. ꝛ tanꝫ debitoꝛ iussu tuo, primi mibi ꝛ hoc reperio Bal. tenuisse. licet Bar. nō faciat mentionē nec declaret: vt. ī. digi. C. de ꝓcu. rei iudi. l. ij. vbi omnino vide. ꝛ etiam no. in. l. frustra. C. de nō nupecu. ¶ Sed quid si mādasti ꝙ mibi solueret ipse autem ꝓ

4 misit ꝛ nō soluit ꝛ erat debitoꝛ tuus an fiat nouatio. Idē Bar. videtur sentire. in. d. l. singularia. ꝙ sic ꝛ qō ille potuerit ꝓmittere: sed tu dic qō in ꝓiudiciū tui vt ipse libereꝛ a te non potuit hoc facere: vt est casus. ī. de noua. l. si debitoꝛem meū. ꝛ in l. si stichū. in. §. fi. sed in fauoꝛem tuū: vt tu liberaris a me bene potuit hoc facere si hoc fecit hoc animo: vt in. l. eo. ad iudiciū. j. de solu. tamen ista nō est ꝓpria delegatio: quia per delegationē tu liberaris a me. ꝛ ipse a te. ꝛ ꝛcipit mibi obligari: ideo isto casu puto requiri ꝙ exꝑesse agatur vt ꝓmittat animo te liberandi: alꝫ nō liberēris per illam. l. fi. C. de noua. Tenenti quia ista sunt quotidiana ꝛ male declarata ꝑ doctoꝛes ꝛ pluries videtur dubitari.

2 ¶ Statutum ꝙ instrumēta mittantur executioni sicut sniā diffinitiua: an statim ꝙ quis obligat per instrumentum dicat constitutus in mora si non precessit interpellatio.

1 **Quoties.** ¶ In estimatione q̄ sit officio iudicis mercēarij habeat respectus ad tempus: ꝛ ad locū quo debuit fieri solutio ꝛ nō fuit facta. h. d. cū sequenti. ꝛ intellige qñ postea tempoꝛe quo petitur vel alio loco in quo petitur res non tantum valebat q̄tum tēpoꝛe vel loco quo debuit solui. Nā moꝛosus tenet quātiplurimi fuit a tpe moꝛe si estimatio decernit: ꝛ ideo dānabitur in tanto pluri q̄tum tunc plus valet: vt. l. vinum. si cer. petaf. ꝛ. l. in hac. de triti. in quibus plene examinabitur materia huius legis. ¶ In tex. ibi stipulatur. sūbaudi. ꝛ debitoꝛ soluit die statuta ꝛ sic fuit in mora. vñ inspicit q̄tum a plus valebat illa die q̄ debuit soluere. ¶ In tex. ibi dies obligationis. hoc sine dubio potest referri ad id quod sibi digerat ad diem certū cuius lapsus iterpellat. Sed dum dixit vel sub cōditione: ad die incertum nō videtur ꝙ poterit referri: quia euentus cōditionis non interpellat: nec in mora constituit cū faciat oriri obligationem ꝛ actionem: ꝛ eodē tempoꝛe non debet oriri obligatio ꝛ induci moꝛa: vt in. l. qō dicimus. ī. de sol. ꝛ sic non inspiciebat q̄tum plus valebat tempoꝛe cōditionis euenientis: sed q̄tum plus valuit tēpoꝛe quo fuit in moꝛa cō

2 stitutus per interpellationem. ¶ Sed quid si statutum dicat ꝙ instrumenta mittantur executioni sicut sentētia diffinitiua an statim ꝙ quis obligatur per instrumentum dicatur constitutus in moꝛa. cum illud instrumentū habeat vim sententie per consequens etiam constitutionis per quā quis constituitur in moꝛa si nō ꝓcesserit interpellatio. vide Bar. qui de hoc tangit in. l. eum qui. ī. de iureiurando.

2 ¶ Stipulatio per quam aufertur libera testādi facultas an firmetur iuramento.

Si qs instituit me heredē. ꝛ in testamēto dicat ꝙ vult ꝙ illud testū sit irreuocabile ꝛ ꝙ in casu quo reuocet donat mihi oīa bona sua: an talis donatio valeat.

3 Donatio oīum bonoꝝ ꝓsentium ꝛ futuroꝝ an valeat. b ¶ Mandās cuidam campsori. Adde gl. in aut. de fide instru. §. argētariozum. Bal. i. l. frustra. C. de non numepecu.

1 **Stipulatio.** ¶ Non valet stipulatio per quā aufert libera testamenti factio etiam per indirectum. h. d. ꝛ semper allegatur. ¶ In tex. ibi si heredē me nō feceris pōt intelligi qō ꝓmisisti me facere heredem: ꝛ ista ꝓmissio auferet tibi directo liberā testamenti factionem. Itē ꝙ non ꝓmisisti. sed solum ꝓmisisti penam si nō feceris. ꝛ sic incipit a precedenti conditione: ꝛ ista aufert per indirectū quia timoꝛe ne incidas in penam induceris ad me instituendum cū forte velles

2 potius alium instituere. ¶ In textu ibi contra bonos moc res' est: ꝛ sic non firmatur iuramento vt in regula non est obligatoꝛium. de regu. iur. li. vj. ꝛ per istam. l. plura determinanf. Primo determinat Bar. contra Dy. qui tenuit in. c. ꝙ semel. de regu. iur. ꝙ si instituit me heredem. ꝛ in testamento dicis ꝙ vis ꝙ illud testamētū esset irreuocabile: ꝛ ꝙ in casu in quo reuocet eꝛunc bonos mihi omnia bona tua quod illa donatio valet quia potest fieri in actu vtili mee voluntatis. ꝛ nō vitiat testamētū vt no. in. l. heredes palam. §. fi. ī. de testa. Bar. cōtra per banc donationem aufertur tibi libera facultas reuocādi testamentū que debet esse libera sicut facultas cōficiendi testamentū: ꝛ hoc etiam si nō esset facta de bonis ꝓsentibus ꝛ futuris quādo est facta sub turpi conditione si contingat te mutare testamentū: ꝛ hoc cōsuluit Dy. licet in illo. c. notauerit cōtrarium Bald. in. l. fancimus. circa fi. C. de testa. tenet istud dictum quando digit si mutaret institutionem vniuersalem: nō fic si legatū particulare: vt si legas mihi fundum. Et in casu qꝛ reuoces ipsum mihi dones quia per hoc non aufertur libera testamenti factio in alijs. ꝛ licet Bal. alleget tamen reperitur Bart. idem tenuisse in quibusdā antiquis recollectis in. l. iubemus. in fine. C. de sacrosan. eccle. per illum tex. cum gl. ꝛ ista est singularis limitatio. Nam omnis vltima voluntas sine cōstat in instrumento sine in legādo videbatur ꝙ deberet esse libera vt. l. j. C. de sacrosan. eccle. in versi. liber sit stylus. ¶ Item per banc. l. determinatur ꝙ si iurauerit non reuocare testamētum licet reuocet nō est periurus quia illud iuramētū ipsum non obligat ad id qō erat cōtra bonos moꝛes licet Jo. an. videatur tenere cōtrarium ꝙ valeat reuocatio tamen est periurus: vt in. d. c. ꝙ semel. de quo vide Bart. in. l. si quis cum filio. de lega. iij. ¶ Tertio determinatur ꝙ non valet donatio oīum bonoꝝ ꝓsentium ꝛ futuroꝝ quia per eam aufertur ꝙ indirectum liberā facultas testandi cum nō est reperire qui velit esse heres sed si nō diceret futuroꝝ valeret ꝙ posset alia acquirere nisi vt. ī. digi in prima questione quando fuisset facta sub turpi ꝟditione si reuocaret testamentū. Sed Ang. hic

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

tenet cõtra Bar.imo q valet etiam si dicat futurorũ:quia potterit alia acquirere vt non veniat in donatione vt si sibi relinquerentur bona vel donarent cum hac cõditione q donatori non acquiraf:vt in aut.excipitur.C.de bo.que libe.tamẽ quia istud raro cõtingit.tutius est sequi opi.Bar.quam cõiter vidi teneri nisi aliqua sibi ꝛseruauerit velut vsumfructũ ꝛ fructus percepti non caderent in donatione quia reseruãdo vsumfructum videt seruasse fructus qui ex eo percipient ꝛ de illis poterit testari nisi forte essent ita tenues q vix sufficerent ad vitã. Non sunt alia cetera vide per Bar.ꝛ Bal.plenius in.l.fi.C.de pac.circa materiam huius legis.

2 ☞ Monachus vnius monasterij qui detinet per aliud monasterium:cui acquirat.

1 **Seruus.** ¶ Sed an eodẽ modo obligent dominũ inuitũ.dic q sic de peculio si habet al's secus vt in toto titulo de peculio. ¶ Itẽ pone q dominus nõ possidebat seruũ sed alius an in stipulãdo vel aliter ꝛhendo acquirat dño.dic q sic qñ nominatim in psonã dñi. Idẽ si nõ nominatim si tñ extra rem bonefidei possessoris vel operã suam:vt.ff.de acq.re.do.l.homo liber.ff.fi.ꝛ.l.arboribus.ff.de illo.ff.de vsufru.ꝛ qñ no.ff.de stipula.seruo.l.si cõis seruus.circa fi.ti.per gl.ꝛ Bar.q dicit.† Inducunt ad cõnem de monacho[a] vnius monasterij qui detinet per aliud monasteriũ cui acquirat possessionẽ tamen dño nõ acqrit nec acqsita per eũ detinetur.ex quo ab alio possidetur:imo etiã si non possideret sed esset fugitiuus ꝛ sic ciuiliter possideret p dñm: vt in.l.i.ff.per seruum qui in fuga.de acqui.pos.

2 a ¶ Ad questionẽ q ꝛ monacho. ad de Ange.consi. cxxiiij.incip.cãtallis est Jac.de vbercellis. Cal. cõsi.xxiij.ꝛ cõsil. xxvij.in tit.ꝛ re. Bar.cõsi.xx.ici. vbi Christus.in iij.volumine.

Sita quis. ¶ Ad veritatẽ alternatiue[b] sufficit alterã partẽ esse veraꝫ ꝛ stipulatio semel cõmissa ad penã amplius nõ committit.h.d.secus si ad interesse:vt in legibus allegatis in gl. pro ↄtrarijs:sed dic vt.ff.eo.fi sic similiter ꝛ ad penã si hoc esset expresse actũ q toties cõmittatur quoties ☽ factũ fuerit:vt.l.si duo.in fi.cum ibi no.de arbi. ¶ Jn tex.ibi:al's prius. Jstũ tex. aliter allegat Bal.satis pulchre q ex duab[b] causis ad idẽ vel eundẽ finem cõcurrentibus celeriꝰ cõsumit effectum:vt ipse no.in.l.j.de seruis fugi.Et loquit hic in alternatiua cõtinente facta affirmatiua.si vero facta negatiua tunc regrit ↄcursum vtriusq; vt in.l.si is qui ducẽta.ff.si ita.de rebus dubijs.ꝛ.l.lucius.de heredibus instituendis.

b ¶ Ad veritatez alternatiue.Ad de Sozi.cõsi.lij. ici.vt verã testatoris intentionẽ in.j.volu.

2 ☞ Illa verba ex nunc put ex tunc ꝛ ex tunc put ex nunc que per notarios apponuntur in instrumẽtis quid importent.

1 **Huiusmodi.** ¶ Potest expresse agi inter partes q aduenientẽ cõditionẽ retro debeak ꝛ pro tẽpore preterito ac si stipulatio fuisset pure interposita.h.d. ¶ Jn tex.ibi dena.id est decẽ:sed propriẽ loquendo dena.significat bis decem:sed dic quod no. Bar.ff.eo.stipulatio ista.ff.eum qui ita. ¶ Jn tex.ibi non imerito dubitaꝫ imo videtur quod frustra dubitatum fuit q conditio casualis in cõtractibus retrotrahaf ad diẽ cõtractus ac perinde habetur ac si cõtractus fuisset pure celebratus ab ipo prin.etiam si fuerit expresse actum:vt.l.potior.ꝛ.l.qui balneũ. qui po.in pig.ba.sed certe illud procedit in stipulatione simplici non annua.quo casu nõ grauatur ꝑmissor q cõditio retrotrahaf.sed efficiꝫ ↄditio stipulatoris melioꝛ respectu illoꝝ qui postea ꝛhunt cum eodem ꝑmissore:vt in dictis legibꝰ hic loquit in stipulatione annua in qua grauaꝫ ꝑmissor si habet soluere ꝑ tpe preterito ante conditionis existentiã.nam tunc vere nõ fuit debitũ:licet existens cõditio fingat fuisse debitum hec fictio videbatur nõ debere grauare debitorem vt pro illo tpe ille habeat soluere ꝛ in hoc forte erat dubitatio.† Not.istã l.pro verbis que apponũtur per notarios qõ promisit ex nũc prout ex tunc:ꝛ ex tunc prout ex nunc.

2 ☞ Si dico promittis mihi hunc bonem cum sit asinus:ꝛ tu dicis promitto hunc equũ referẽdo te ad idem corpus qõ ista varietas non noceat.

1 **Que extrinsecus.** ¶ Supfluitas verborũ stipulationẽ non vitiat si adsunt verba necessaria nec etiã diuersitas inter interrogationẽ ꝛ responsionẽ si in effectu idẽ important.h.d. ¶ Oppo.contra primũ dictũ quia actus extraneus vitiat stipulationẽ:vt.ff.eodem continuus.in prin.Sol.illud quando contingit in facto vel etiam in verbis si haberent impedire contextum verborum stipulationis vt si dico ꝑmittis mihi decem:tu respondes dimittamus pro nũc vis mihi vendere talem rẽ:ꝛ ego respondeo sic:ꝛ facimus venditioñem:postea respondeo:promitto.crederem q vitiaretur stipulatio:quia non fuit contextus verborum inter interrogationẽ ꝛ responsionem bic vero sic:ꝛ idem in testamẽtis in casu quem tetigi.ff.eo.stipulatio hoc modo. ¶ Cõtra scõm dictũ oppo.quia varietas in nominibus appellatiuis vitiat vt in.l. si quis in fundi vocabulo.de lega.j.sed illud qñ significãt res diuersas hic non:quia tantũ valent aurei valoris tot libraꝝ ꝙtũ tot libre cũ pecunia recipiat inter se functionẽ.Unde vulgariter dicitur tantũ valẽt duo solidi ꝙtũ.xxiiij.denarij.vna tamen glo.que est hic:ꝛ que semper allegaꝫ dicit q etiã significant rẽ diuersam:si autẽ constat de corpore per demonstrationẽ factã ad oculum:vt si dico ꝑmittis mihi hũc bonẽ cum sit asinus:ꝛ tu dicis ꝑmitto hunc equum referẽdo te ad idem corpus.ista varietas nõ noceret:licet sit in nominibus appellatiuis:qõ no.ad declarationẽ.l.si qs in fundi.Itẽ si constaret de corpore ex cõuentione expssa facta inter partes:quia si egimus iter nos q cũ nominauero bonẽ sensero de equo:vt not. in.d.l.si quis in fundi.ꝛ q cũ nominaueris asinũ sensero simi, liter de equo:vt ibi loquit ergo illa lex quãdo alter per coniecturas posset constare:cũ quia egimus q mitteres mihi equũ ꝛ incõtinenti reperitur instrumentũ factũ de boue.nam verisimile est q fuerit erratũ.tamen iste error non prodest ad cõseruandũ stipulationẽ imo eam vitiat:secus si esset in nomine ꝓprio tantum:vt in illa.l.in prin.

1 **Iminor.** ¶ Quod quis non põt facere p se nec per aliũ.h.d.ſm vnũ intellectum gl.tamen non est verum simpliciter:sed dic vt plene not.in.l.ij.ff.de admini.rerum ad ciui.perti.dic ergo aliter q sicut minor.xx.annis nõ potest manumittere seruum ꝓpriũ:nisi causa cognita coram iudice:vt in tit.de manu. vindi.Jta non potest cõsentire vel stipulari vt seruus sibi debitus manumittat:licet adhuc non sit ꝓpriꝰ:quia videtur esse cum sit futurus ꝛ hoc no.ad intellectũ tit.de rebus vt sicut minor fine decreto iudicis nõ potest alienare rem suã immobilem ita nec rem immobilẽ sibi debitã actione personali licet anteꝙ tradatur non sit sua.facit qõ no.in.l.j.C.si aduer.trãsac. hic non sunt alia.

1 **Ulla stipulatio.** ¶ Stipulatio ꝓtio non vitiat:licet nõ cõtineat factum promissoris.hoc dicit.facit.ff.eo.quoties quis casus est iste.dubiuꝫ faciebat hic.l.v.ff.stipulatio.ff. eo.quia in stipulatione debet quis promittere se aliquid datum vel facturum:sed hic neutrum promittebat:sed imperso naliter q res pupilli salua erit:sed subintelligitur se facturuꝫ ꝛ curaturum q erit salua:sicut si ꝑmittit hominem sisti in iudicio:vt in dicta.l.quoties quis.ꝛ hoc quia est pretoria.als nõ semper esset hoc verum.

2 ☞ Promittens facere q habeam decem an teneak dare.

1 **Eum qui decem.** ¶ Qui ꝑmittit curare q habeã decẽ non potest cõuenire vt decẽ det:qz liberak dãdo idoneũ ꝑmissorẽ.h.d.gl.

2 ¶ Opp.de.l.si heres iussus.de lega.j.Sol.si ꝑmitteres facere q habeo decẽ non videris hoc fecisse nisi des vt in contrario: secus cũ promittis curare:ꝛ hoc qñ ista verba non referuntur ad certam ꝛ determinatã personã:al's idem importat vnũ qõ aliud:vt si ꝑmitteres curare q titius mihi dabit.nam tãtum importat ꝙtum promitteres facere q titius dabit ꝛ ideo notarij dicunt ꝑmittit se facturum:ꝛ curaturũ apponendo vtraq; verba ſm doctores:ꝛ hic in ꝓma gl.

1 **Si penam.** ¶ Stipulatio dandi qñ datio nõ est simplex nec ꝓpetua: sed reuocabilis ☽ potius stipulatio faciendi ꝛ ideo si non detur cõmittit ad interesse qõ est incertũ:nisi sit apposita certa pena.h.d.ꝛ no.istam.l. ¶ Opp.mutuũ est qñ fit de tuo meũ:vt.l.ij.ff.appellata.fi cer.peta.si ergo promittis mihi mutuare cẽtũ videris ꝑmittere dare.sed stipulatio dãdi non cõmittit ad interesse si non det sed ꝑcise ad dandũ.vt.j.eo. vbi autẽ non apparet.in fi.ꝛ hic ☽ Jtiũ.in fi.gl.super ver.iuncta.dicit q hic non ꝑmisit mutuare.sed tradere.ꝛ q liberaret tradendo pecuniã alienam:ꝛ sic continet factũ.argu.ff.eo.si rẽ tradi.hoc nõ placet doc.quia idem est tradere qõ mutuare.dic ergo q Jtium loquit in stipulatione dandi simpliciter cõtinẽtis dationẽ irreuocabilẽ.hic nõ est simplex.sed cõtinet dationem ad tempus ꝛ irreuocabilẽ.Unde nõ interest mea in tota quãtitate sicut in precedẽti interest cũ habeã ipm reddere.sed interesse potest per aliã causam:qz soluã creditori meo ꝛ euitabo penã vel venditionẽ pignorũ.ꝛ interesse potest esse minus ꝙ centũ:ꝛ ad hoc cõmittit.Sed contra quia istud est interesse extrinsecũ cuius nõ debet haberi ratio vt.l.si sterilis.ff.cũ per venditionem.de actio.empti. Sed dic q istud est verum nisi posset cadere intrinsecũ:vt in rebus estimabilibus puta vino vel frumẽto quorũ prẽtia variant ex tempore.Unde in eis nõ habetur cõsideratio nisi de prẽtio crescente ꝛ decrescẽte qõ dicitur ẽteresse intrinsecũ vt in cõtrario.Nos loquimur in pecunia cuius

1 **Si homo mortuus.** ¶ Stipulatio penalis non cõmittit si principalis stipulatio continebat aliqõ impossibile a principio vel ex postfacto nõ interueniẽte culpa vel mora ꝑmissoris.h.d. ¶ Oppo.ff.eo.in illa stipulatione si kalendis.vbi cõmittit lz mortuus sit qui dari debebat gl.videt dicere q hic erat mortuus tpe stipulationis:ibi post. ꝛ isto vltimo casu dicit esse distinguẽdũ inter iudicia ꝛ Jctus. Tu dic verius q illa lex loquit qñ stipulatio penalis incipit a ꝓcedẽti cõditione vt si stichũ nõ dederis dabis mihi centum q̃ cõmittit ex solo euẽtu cõditionis non rõne more. Idem siue erat tpe stipulationis siue post etiã sine mora vel culpa cõmittitur:hic vero ꝑcessit stipulatio de sistẽdo quo casu illa conditio si nõ steteris intelligit.i.si fueris in mora sistendi:siue ergo erat mortuus tpe stipulationis siue post nõ interueniente mora vel culpa.ista cõditio nõ potest desistere q sit in mora:ideo nõ cõmittitur tanꝙ apposita rei ipossibili ꝛ hoc quando difficultas supueniens ex postfacto contingit circa rem ꝑmissam. Si autẽ circa personã ꝑmissoris tunc nõ facit quominus stipulatio cõmittaꝫ mero iure:sed obst.exceptio:vt.ff.si qs cau. l.ij.ff.si quis in iudicio.ꝛ adde que dicam ea.l.ad diem.

1 a **Mulier.** ¶ Jnfans non potest stipulari.[a] h.d. dic vt.ff.eo.l.i.in prin. Casus est iste.Nõ sunt alia.Sequitur.l.cũ quid.ꝛ hic non expedit aliqd scribere:ꝛ pretermitto pro nunc l.stipulationes nõ diuidunt. ꝛ legetur.j.ꝛ hoc propter breue tempus:quia sum; prope festinitates natiuitatis domini.

1 **Interdum.** ¶ Licet stipulatio ſm sui formã sit pura:tñ interdũ hz tacitam cõditionẽ:ꝛ interdũ tacitam diem.h.d.in effectu vsq; ad.ff.fi. ¶ De primo ponit tria exempla vsq; ad versic.sic qui carthagini ꝛc.que tendũt ad idẽ videlicet cum ꝑmittitur aliqd quod non est in rerum natura:sed esse ꝑateretur nam habet in se tacitã cõditionẽ si erit in rerũ natura.Aliud exẽplum ponit in ver.idez si operas:qz si qs ꝑmittit operas certas vel incertas nõ cedit dies nisi stipulator declaret locum vbi vult operas certas ꝑstari:vel si ꝑmisit incertas quousq; stipulator declaret quas operas vult ꝑstari ꝛ istud dicit operas incidere.Aliud exẽplũ ponit in ff.si seruus.qñ hereditarius stipulatus est heredi futuro nõ expsso ꝓprio nõe.Nã nõ acquirit hereditatem:quia non fuit ei stipulatus nec heredi futuro quousq; fit adita hereditas:qz ignorak qs erit heres in omnibus predictis exemplis:nec obligatio nec actio nascit anteꝙ dicte conditiones tacite existant.ita suspendit tacita conditio sicut expressa:vt habet in.l.j.de cõditio.ꝛ demon.in tex.ꝛ gl.de die autẽ tacita q̃ inest ponit exẽplũ in ver.si quis qñ qs ꝑmisit dare certo loco.nam inest tempus q poterit ad locũ puenire ꝛ hoc casu nascit ciuilis ꝛ naturalis ꝛ ante euentũ diei vt.ff.ecentesimis.in prin.Sed an nascak actio:dic vt in.l.ita stipulatus.ff.eo.in secunda questione per Bar.

2 ☞ Post litis cõtestationem an vltra oblationẽ regrak consignatio ꝛ depositio vt debitor purget moraꝫ ꝛ euitet rei periculũ.

1 **Stichi promissor.** ¶ Debitor offerẽdo debitũ purgat moraꝫ ꝛ euitat rei periculum de quo tenebatur ꝓpter moram.h.d. Adde ꝛ tertiũ effectum quia cõstituit creditorẽ in mora:vt no. ff.e.si seruo.ff.sequitur.qz vltima mora nocet ꝛ attenditur:vt.l. illud.de pericu.ꝛ cõmo.rei vẽdi.Casus est iste ꝛ primo loquit in eo qui ꝑmisit certã speciẽ qui liberatur ipso iure si species iteriꝛat ante moraꝫ vel post moram purgatam.postea de illo qui promisit certam quãtitatẽ qui liberatur ope exceptionis si quãtitas oblata pereat post obligationem:qz non perit res debita cũ ibi i obligatione quãtitatis vel gẽneris nulla spẽs vel quãtitas certa sit in obligatione:ꝛ sic de rigore iuris non deberet liberari:quia genus perire non põt.vt in.l.incendiũ. C.si cer.peta. Sed liberatur de eqtate nemora creditoris noceat debitori sed in primo casu perit res debita.Itẽ id qõ dixi de quãtitate ꝓcedit oblata depositã ꝛ cõsignata quia tũc esset liberatus statim etiã anteꝙ pecunia pereat vt i.l.obligatione. C.de solu.Item si solũ oblata sed in iudicio.vt.l.si rem.ff.si.de pigno.actio.debet ergo intelligi iste tex.in fi.qñ extra iudiciũ: ꝛ quando non fuit depositã ꝛ consignata vt ꝓcedat dum dicit exceptio nocebit.Hic est vna glo.que cõiter per oẽs reprobak. vult enim q iste text.dũ permittit debitori q offerat purgari moraꝫ debet limitari tribus modis vt in ea.Sed doct.dicũt q leges allegate in glo.loquuntur quando oblatio fit ad finẽ vt offerens liberet se a pena vel interesse qõ incurrit ꝓpter moraꝫ in obligationibus facti.Sed qñ offert ad hunc finẽ vt purget moraꝫ cõmissam in re debita ꝛ vt euitet periculum iteritus: tunc quãdocũq; offerat etiã post litis cõtesta.debet audiri vt hic.ꝛ insti.de perpe.ꝛ tẽpo.act.ff.si.vbi patet q enitat iudiciũ: ꝛ debet absolui ab obseruatione iudiciꝰ:quia nõ cogitur litigare qui vult soluere.vt in.l.si rems paratus.ff.de ꝓcura.licet leges allegate in gl.vnum petunt puta penam vel interesse ꝛ aliud offerũt.ff.illud qõ erat promissum vt non condẽnetur ad penam vel ẽteresse.Sed si offertur id qõ petitur vt promisisti stichum vel centum ꝛ fuisti in mora postea peto eũdem stichũ vel centũ potest offerre quãdocũq; ante sentẽtiam ꝛ euitat iudicium ſm ☽e.ꝛ alios antiquos docto.Ray.de foli.vt refert Bar.aliquo tempore fuit secutus hãc opi.postea mutauit ꝓpositum ꝛ adhesit glo.hic posite quia etiã hoc casu cum offerẽ id qõ petitur non admittit simplex oblatio post litis contestationẽ nisi ad finem euitandi iudicium:sed quãtum ad finẽ purgandi moraꝫ ꝛ euitandi periculum post litis contestationem non sufficit sola oblatio per.l.sed si alia.ff.de cõsti.pecu.Bart. aliquando impugnabat dictum Ray.magistri sui.Ray.ha-
2 buit valde molestum:ꝛ respondebat ad rationes Barto.† et postea Bar.volens defendere opinionẽ magistri sui amplia-
uit eã:ꝛ dixit q post litis contestationẽ non sufficiat sola oblatio.sed requiratur consignatio ꝛ depositio nõ solum quãtum ad purgationem more ꝛ euitationem periculi:sed quãtum ad euitandum iudicium per illam.l.sed si alia.ꝛ ita intelligit di- a ¶ Jnfans non potest stipulari. Adde Bar.i.l.ff. ff.de noua.
cum suum qui videt velle aliquid dicere vltra Ray.ꝛ nisi ita intelligatur nihil diceret vltra.mihi videtur q quãtũ ad euitandum iudiciuꝫ sufficiat sola oblatio ꝓut dicit Ray.ad qõ j.iudi.sol.ex indicatum. Quãtum vero ad euitandum periculum dico q si res perit postq̃ fuit absolutus ab obseruatione iudiciꝰ liberak:licet non consignauerit nec deposuerit:sed dũtaxat obtulerit ꝓpter absolutionẽ que debet sibi prodesse. Sed si pereat anteq̃ absoluatur tenenda sit opi.Bar.q nõ liberatur per solam oblationem sub audi factam extra iudiciũ secus si in iudicio vel etiam extra si facta fuit cõsignatio ꝛ depositio per illam.l.sed si alia.Tene menti quia bec male declarantur per alios.

2 ☞ Si stipulor fundum sine ꝓpria appellatione an valeat stipulatio.

3 Si stipulor modia centũ tritici empti ꝛ non dico de prẽtio an stipulatio dicatur continere certum.
Quid si stipulor cẽtũ modia tritici melioris ꝛ nõ dico optimi.

4 Omne comparatiuum retinet significatum positiui.

1 **Stipulationum.** ¶ Stipulatio tunc dicitur certa quãdo continet aliquid certum in substantia qualitatis ꝛ quãtitatis:ꝛ quodcũq; istorum deficiat dicitur incerta.h.d.cum prin.l.seq.vsq; ad.ff.fundi.ꝛ ista inuestigatio est necessaria vt sciatur q̃ actio detur:quia quãdo cõtinet certũ daf certi cõdictio:vt.l.certi condictio.in prin.fi cerpeta.sed quãdo incertum datur actio ex stipulatu.eo.ti.l.si qs certũ. Item quia quãdo certum statim potest agi:sed qñ incertum differtur quousq; certificatũ fuerit vt.ff.l.proqi.in prin.ꝛ est aduertendũ q ista tria non semper requiruntur vt concurrant:sed solum cũ quis stipulatur quãtitatem consistentẽ pondere numero vel mensura vt vinũ oleũ vel frumentũ quando autem stipulatur speciem sufficiunt duo:quia fit certa in substantia ꝛ q̃litate:vt fundus est substãtia tusculanus ecce qualitatem non autẽ requiritur certificatio quãtitatis:quia quãtitas cõsistit a capite vsq; ad pedẽ:quia videtur stipulatus totum ſm ☽e.ꝛ idem in habentibus quãdam determinatã formam a natura vt homo ecce substantia:stichus ecce qualitatem:nec expedit de quãtitate mẽtionem facere. Item cũ quis stipulatur pecuniam:ꝛ sic genus cõsistens numero sufficit expressio substantie vt aureos vel argenteos.ꝛ quãtitatis:puta decem nec expedit exprimere qualitatem:quia licet sint diuersarum qualitatum aurei:si tamen tantum valent aurei vnius qualitatis ꝙtum alterius hoc sufficit:qz inspicit valor extrinsecus.Si autem aliqui plus valent q̃ alij intellige actũ de minus valentibus:vt in.l.nũmis.de lega.iij.ꝛ ista fuerũt de mente glo.que est in.l.vbi autem.que incipit ꝓpter quod in ver.
2 sed certe illud.licet inepte loquatur. ¶ Circa.l.sequẽ.quero ꝛ primo. Jn valeat stipulatio si stipulor fundũ sine ꝓpria appellatione.tex.hic innuit qõ sic dum dicit q stipulor incertũ: sed dic cõtra:vt in.l.cũ post.ff.gener.de iur.dotium.ꝛ.l.ita stipulatus.in prin.cum ibi no.ff.eo.ꝛ ad istum tex.respondeo qõ stipulor idest volo stipulari incertum:sed nõ stipulor quia nõ valet.Vel dic quod stipulor de facto non de iure. Nam quedã certitudo vitiat stipulationẽ quãdo est omnimoda vt in casu isto quedã non vitiat qñ non est omnimoda:sed sufficit stipu-

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

3 lationē dici incertā:ꝛ hoc voluit gl.ff.ea.l.ff.qui sortē. ¶ Itē quero qd si stipulor modios centū tritici empti.ꝛ nō dico quo ptio an dicaf continere certū.tex.hic innuit ꝙ nō.Ray.contra quia intelligif de eo qō frequentaf in patria vbi venit fienda solutio idest de eo qō ibi nascif vel si non nascitur vt Venetijs de bis que cōsueuerunt ibi portari per mare. Sed Ang. videf dicere ꝙ nō valeat stipulatio propter incertitudinem qō non placet. ¶ Itē q̄o quid si stipulor centū modios tritici melioris ꝛ nō dico optimi. Respōdeo adhuc cōtinet incertū sicut si dixissem boni:quia sicut reperi triplex bonū:vnum qō est bonū:sed nō melius:ꝛ sic stat in significato positiui. Aliud qō bonum ꝛ melius:ꝛ sic cōparatiui. Aliud qō est bonū ꝛ optimū.ꝛ sic superlatiui:ꝛ ppter hoc dicif cōtinere incertū vt hic ita cū digi meliores:quia reperif melius qō nō est optimū ꝛ melius qō est optimū. Sed optimū nō distinguif in plura:sed quare non ōr continere certū etiam si simpliciter dixit tritici cū reus liberet etiā soluendo de tritico:vt not.in.l.fideiussor.ff.māda. Rñdeo quia pōt soluere etiā bonū ꝛ melius ꝛ optimū:ꝛ forte sibi expediētius est ꝛ si est variabilis obligatio ex potestate debitoris.vnde reddif incerta:vt.ff.eo.l.quicqd.ꝛ.ff.qllud.ꝛ no. tex.ꝙ omne cōparatiuū retinet significatū positiui:ꝛ qō bono melius reperitur:ꝛ semper ad hoc allegatur.

a ¶ Quot stipulationes. Adde q̄re inuenta sit stipulatio. vide per Alex.de imo.ff. in ista rub.ꝛ ibi Jason diffuse.

¶ Vbi autem fundi. ¶ Stipulatio nō ōr certa qñ ꝑtinet aliqd qō est variabile ſm rei naturā.h.d.ꝙcqd.ꝛ fic nō ſufficiunt illa tria de quibus in.l. ꝓcedēti vt dicaf q̄tinere certum:imo requirunf alia duo ꝙ id qō deducif in stipulatione nō sit variabile ſm sui naturam ex ptāte debitoris.Et de primo ponunf hic duo exēpla cū stipulaf vſusfructus.nā cum finiaf morte ꝛ capitis diminutione.qr ōr variabilis:qr ignorāf cui ō debeat durare. Itē stipulor ptē aretruſis vel fructus nascituros an nascenf ignoratur. ¶ In gl.q incipit dicit deductis.hec vera.nā q stipulaf vſumfructū quātitatis q vſu cōſumif cēſet stipulatus oīū illius quātitatis sine quo nō pōt habere vſumfructū ꝛ sic est vſusfructꝰ ipso ꝓprie:vt eo.ti.de vſufru.ea.rerū q vſu cōſumū.l.ij. ¶ Sed qd si stipulaf dari certā quātitatē ōr stipulatus certū:vt in.l.ꝓcedēti.hic vero poterat haberi vſusfructus sine dominio fundi.

2 ☞ Si quis coꝛā notarijs ꝛ testibꝰ dicat ꝙ ipse testaf in oībꝰ ꝛ per oīa prout cōtinetur in quadā scbedula sua manu facta q̄ est penes talem religiosum an tale testamentum valeat.

1 **Sed qui vinum.** ¶ Sufficit rē esse certaz etiā p relationē ad aliud. h.d.cū.ff.se. Dubitatio erat hic qr debet esse certū ex ipsa pmissione:vt in.l.ꝓcedēti.sed non sic hic certe si nō haberemus istū tex.p illam.l.dicendū esset cōtrarium:sed iurisc̄sultus hic interpretaf vt videf certū ex ipsa ꝓnuntiatione postq̄ referf ad cozpus qō est certū in rerū natura lz nō penes nos vel licet nō specificef expresse ꝛ aduerte ꝙ in ver.qui vero.quidā dicebāt cōtrarium in casu q ibi ponit vt ibi patet vſq; ad ver.Quis.sed ibi iurisconsultus illā opi.corrigit dicens ꝙ non videt rōnem diuersitatis inter casus positos in versi.illo.sed qui vinum et casus positos in sequenti.ꝛ inducit. Ange.istū tex.ꝙ cū in appellatione ab interlocutoria sint expresse cause grauaminum vt in cle. appellanti.de appella.satis videanf exprimi si appellans referr se ad acta:sed hoc non est verū qñ nulla fieret oīno certificatio vt si diceret appello ex causis grauaminū que cōprehēduntur ex actis:vel si diceret qr grauasti me in exceptionibus per me positis:sed debes specificare quas exceptiones puta pacti vel prescriptiones ꝛ postea sufficit dicere vt appareat ex actis. Tu vide no.per Bal.de hoc passu ꝛ singulariter in.l. minoribus.C.de his qbus vt indigntis.vbi dicit aliqua satis
2 singularia. † Facit etiā ille tex.ad qōnem no.p Bar.in.l.si ita scripsero.de cōdi.ꝛ demō.de illo q dixit coꝛā notarijs ꝛ testibꝰ ꝙ ipse testabaf in oībus:ꝛ per oīa prout continetur in quadā schedula sua manu facta q̄ est penes talē religiosum qō illud testū valet:licet leges dicāt ꝙ saltē heredis institutio debeat specificari coꝛā testibus vt eā audiant ꝛ intelligant vt in.l.heredes palā.de test.C.eo.l.iubemus.quia hoc pōt fieri explicite qō tantūdem valet:vt hic patet iuncta.l.precedenti.

2 ☞ In obligatione alternatiua fi creditoris est electio nō bz necesse formare libellum alternatiue sed potest alterum de alternatiuis petere.

1 **Quid quod.** ¶ Quando stipulatio continet aliquid variabile ex ptāte debitoris dicitur continere incertū.h.d.cum.ff.sequē.ꝛ ponit duo exempla. Unū qādo cōtinet facium.nam est in potestate debitoris vel illud facere vel soluere estimationem eius:vt.ff.eo. in stipulationibus.in fi. Aliud est exēplū i stipulatione alternatiua qñ ipsius ꝓmissoris est electio.naz potest variare:vt
2 j.eo.l.cū q certarū.ff.fi. † Not.in.ff.qui illud.ꝙ in obligatione alternatiua si creditoris est electio non habet necesse formare libellū alternatiue:sed pōt alterum de alternatiuis petere:vt patet circa fi.oū dicit:cum ei liceat vel hominem tantū ꝛc.non fic quādo est electio debitoris:quia videt petere plus ideo oz libellum dictare alternatiue:vt instituta de actio.ff.curare.ꝛ.l. iij.ff.de eo quod certo loco.

2 ☞ Si aliqui cōtrageruntinuicem societatē ꝓ certo tpe cū pacto ꝙ ille qui administrabat societatem teneretur quolibet anno reddere rōnem lucri.an hoc pactum stipulatione vallatum dicatur continere plures stipulationes.

Qui sortem. ¶ Pōt vna stipulatio continere certū ꝛ incertū respectu diuersaruz rerū promissarū.h.d. ¶ In tex.ibi:qui sortē est stipulatus:sc̄z certā puta cētum:ꝛ dum dicit vsuras quascūq; potest intelligi duobus modis:vt in glo.ꝛ primo modo non valet stipulatio vsurarū ꝓpter omnimodā incertitudinem. Sc̄o sic:quia pōt certificari. ¶ In tex.quot sunt stipulationes[a] sed contra
a de.l.stichum.ff.stipulatio.ff.eo. Solu.ibi qñ stipulatio annua ꝛ menstrua non conferebaf in certū euentū futurum.quo casu est vnica ꝓ omni tpe hic secus in casu quo non solueret sorz ꝛ istud erat incertū an ꝛ qñ solueref:ideo reddunf stipulationes plures:ꝛ hoc voluit Bar.in.l.seruus meus ꝛ castrēsis pe-
2 culij.de stipula.seruo. † ꝛ hoc anno iducebam in casu de facto cū plures cōtragissent ad inuicē societatem ꝓ certo tpe cum pacto ꝙ ille qui administrabat societatē quolibet anno deberet reddere rōnem lucri. An hoc pactum stipulatione vallatū dicatur continere plures stipulationes.an vnā ꝓ omnibus annis qō erat necessarium scire ad sciēdum an per lapsum cuiuslibet anni esset ꝑstitutus in mora:quia si sunt plures nō est cōstitutus cum tēpus apponatur causa multiplicāde obligationis:vt no.Bar.in.l.ita stipulatus.ff.eo.ꝛ certe cū cōferet in futurum euentū:sc̄z si erit lucrū videtur esse plures:quia erat incertum an erit vel non:hic non sunt alia.

1 **Hec stipulatio.** ¶ Stipulatio dandi nō est variabilis ex ptāte debitoris:qr nō liberaf soluendo estimationē vel interesse:sed potest precisē cōpelli ad dandum:ad hoc semper allegaf iste.ff.ꝛ etiā ꝙ dari est accipiētis fieri. ¶ In tex.ibi certi esse quia nō est variabilis ex natura rei vel ptāte debitoris sicut stipulatio facti: vt.ff.ea.l.ff.qui ꝙ.ꝛ continet certitudinē.de qua in.l.precedēti. ¶ In text.ibi oīnm omnimodo eñciat stipulatoris. Fallit in tribus casibus in quibus in obligationibꝰ dandi post moram succedit obligatio ad interesse. Primo qñ descēdit ex cōtractu innominato:vt.l.naturalis.ff.j.de ꝑscrip.ver.Scōo qñ nō est de simplici ꝛ perpetua actione:sed de temporali:vt.ff.c. si pena. Tertio cū quis stipulatur dari nō sibi:sed alteri quia potius reputatur stipulatio facti ꝛ si non detur agit ad interesse:vt.ff.eo.liber homo.ff.fin.ꝛ.ff.eo.stipulatio ista.ff.simpliciter.ꝛ.ff.si quis insulam.

2 ☞ Si stipulor a te seruum quem elegerit titius facultas eligendi quā habet titius non transmittitur ad eius heredes cū non habeat actionem quā transmittat.
An transeat in cessionarium cui cedit illa actio.

3 Si fui stipulatus aliquid fieri arbitrio meo.an facultas arbitrandi transeat in heredem meum.

1 **Si stipulatus.** ¶ † Facultas eligēdi collata in ꝑsonā serui vel filiifamilias non acquirif patri vel dñō:sed remanet apud eos:licet obli.ꝛ actio super qbus competit acquiraf bene tū trāsimittif ab heredes eius cui cōpetit sicut trāsmittif ipsa obligatio ꝛ actio.h.d. ¶ In tex.ꝛ ideo dic mutat casum:quia supra qñ ego fui stipulatus hic qñ seruus meus vel filius meus quem ipse elegerit:ꝛ in primo casu locū habet qō ibi subijcief in ver.in heredē.tū in secundo qō ōr hic. Sed oppo.ꝙ in ꝑsonā serui nō possit cōferri hec electio:vt.ff. de verbo.sig.l.illa verba.Solu.hic loquif in electione libere volūtatis ꝙ dicif potius esse facti q̄ iuris:ibi in electione non libera:sed que conferf in arbitrū.ꝛ sic tanq̄ in bonū virū que dicif potius iuris q̄ facti.si ergo seruus stipulaf aliquid fieri arbitrio suo nō valet stipulatio per illam legem ſm Bart.hic alij ꝫ quasi videaf collata in arbitriū boni viri subducta eius persona:vt in.l.j.de lega.ij.sed Bar.dicit nō valere:qr in arbitriū incerte ꝑsone p.l.si mercesse.ff.loca.in ꝓin.cuius opi.videt verioz non per suā rōnem:sed quia ipse non potest arbitrari:ꝛ ab eius ꝑsona non est recedēdum siue noluit siue non possit: vt.ff.eo.si quis arbitratu. ¶ In glo.ij.in fi.ibi dic ergo hec est optima solutio per quam ostenditur ratio diuersitatis quare magis

magis trāsmittif ad heredē q̄ trāseat in patrē vel dominum qr si ad heredes nō transmitteref cū sit mortuus ille cui cōpetebat ista facultas eligendi perderet:quia nō esset qui eligeret sed nō sic licet nō acqraf patri vel dñō:qr supest ꝑsona filij vel serui qui possent eligere ꝛ interest debitorū yt ipsi eligant potius q̄ pater vel dñs:qr possunt aliqñ eligere:ex quo sequif ꝙ si serui essent mortui vel etiā exirent ptātem per emancipationem vel manumissionē:ꝛ sic pater vel dñs nō posset eos compellere ad eligendum posset ipse pater vel dñs eligere nec electio reddatur inutilis.ꝛ probat in.l.si pāphilo.de opti.lega. Item sequif ꝙ qua rōne transit in heredē transire pōt in legatarium cui etiā legata est illa actio ꝓ qua competebat:vt.l.si sic.ff.si quis ita.de lega.j. ¶ Sed opp.ꝙ in heredē non trāseat argu.ff.e.cū quis sibi. Solu.hic in electione q̄ competebat ꝓ executione iuris transmissibilis in heredē.f.actionis quā habebat defunctus. Unde sicut actio trāsmittif ita ꝛ facultas eligendi.argu.optimū.ff.de ſta.libe.l.serui qui heredē. Idem lo
2 quitur in facultate facti que nō cōpetebat ꝓ executione alicuius iuris transmissibilis ad heredē. † Unde si stipulor a te seruū quē elegerit titius facultas eligēdi quā habet titius nō transmitteretur ad eius heredes cum nō habeat actionē quā transmittat per illā.l.cum quis sibi. Sed an transeat in cessionariū cui cedit illa actio.dic ſm doc.ꝙ sic si fiat cessio ex cā necessaria:vt qr capiatur illud nomē debitoris insolutum p creditorem sicut trāfit in heredē in quo dicif alienatio necessaria vt in.l.j.de fun.dota. Si vero cessio fiat ex cā voluntaria:tunc aut semel fuerat in alium trāsmissa:puta in heredē vel legatarium:ꝛ tūc est effecta trāsmissibilis etiā in cessionariū.ar.eius qō dicif de mero imperio semel delegato p principē.vt not.in l.pater filiū.ff.ex.de leg.iij.ꝛ facit.l.si cum ipsa.ff.qō me.cau.ꝛ hoc voluit Bar.in.d.l.si fic.ff.si qs ita.licet hic non tangit:aliꝰ in cessionarium nō transferret sola actione cessionis potest tñ spāliter sibi cōcedi facultas eligēdi:ꝛ ꝛstituendi pcuratoꝛ ad hoc dūmodo detur mandatum de certa eligenda.nam p generale mandatū hoc fieri non posset:quia videt electa industria eligere debentis:ideo non pōt alteri cōmitti per.l.ff.ff.ff.de diuer.ꝛ tēpo.prescri.non sic in electione prelati ecclesiastici:nam pōt vnus de canonicis cōstituere pcuratoꝛē ad eligendū illū qui sibi videbitur eligendus.vt in.c.ff quis iusto.de elec.li.vj. qr illud ius eligendi competit tibi a iure prescripto ꝛ sic ordi-
3 nario:hic vero ex facto cōtrahentium. Unde non oz fieri prejudicium debitori.l.sequif.ff.sequitur. † Et quero quid si fui stipulatus aliquid fieri arbitrio meo. An facultas arbitrandi trāseat in heredē meū:vf ꝙ sic per hunc tex.Jtium dicit:quia hic loquif in facultate eligēdi q̄ est libera non submissa iuris regulis.ꝛ sic est facti potius q̄ iuris:sed hoc arbitrium iuris est:vt in.l.illa verba.de vbo.sig.ꝛ in eo nō recedit a persona si non arbitroꝛ:vt.ff.e.l.si quis arbitratu.hic nō sunt alia.

2 ☞ Verbum oportet ꝙ importet necessitatem.

3 Si quis iurat seruare statuta an teneatur seruare non solum ꝑsentia:sed etiam futura.ꝛ nu.4.

4 Clausula non obstantibus qbuscūq; statutis in rescripto apposita an intelligatur etiam de statutis futuris.

5 An ratione eius qō debetur de presenti possit peti fieri cōdēnatio etiam ꝓ futuris annis.

1 **Cum stipulamur.** † Verba pūtis tpis ad futura non trahunt ad
2 hoc allegaf.ff.j.eo.si a colono. ¶ † In tex.ibi:dare facere oportet.no.ꝙ istud verbum[a] importat necessitatem nimirū si non
a veniunt debita conditionalia vt in diem cum ad illa non poterit compelli. Idem tū si apponitur aliud verbū de pūti:vt tu ꝓmittis dare qō mihi debes.nā intelligif debes simplr ꝛ de pūti per.l.si ita.de auro ꝛ argē.lega.quia cōditionalia vel in diem tu non debes cū effectu. Si vero esset verbum ꝑsentis tpis:sed si essent verba indefinita secus. ¶ Unde cōsuluit Jo. an.si testator grauat heredē suum ꝙ soluat omnia debita titij teneāt soluere etiā debita conditionalia vel in diem arg.in.l.si
3 seruitus.de serui.vr.ꝑdio. † ꝛ si qs iurat seruare statuta teneāt seruare non solū presentia:sed que fient in futurum:oūmodo sint licita ꝛ honesta:aliꝰ secus:vt in.c.j.de iureiuran.lib.vj.nec obst.c.pe.eo.ti.in antiquis:qr ibi erat verbum edita qō est ꝑte
4 riti temporis. † ꝛ si in rescripto cōtinetur clausula nō obstantibus quibuscūq; statutis intelligif etiā de futuris.ff.Jo.Dy.ꝛ Bar.in.l.si mihi ꝛ tibi.ff.in legatis.de le.j. Sed cōtra qr istud verbū debita:ꝛ istud verbū statuta vel statutis videnf de ꝑterito ergo multominus trahunt ad futura. Sol.non capiunt in vim participij puta debitus debita debitum:vel statutus statuta statutū:sed in vim nominis puta hoc statutū statuti:ꝛ hoc debitum debiti:ꝛ isto modo potest seruari hec opi.ꝛ indu cuntur ad clausulā codicillarē si dicat si nō valet iure testamē

ti ꝛc.ꝛ tunc valebat:sed postea rumpitur natiuitate postbumi ꝙ illa clausula nō operetur.dicat ergo si nō valet vel valebit.

5 ¶ † In tex.ibi:nō vt in iudicijs etiaz futuris:quia in iudicijs possunt deduci interdū etiā ea que nō debenf de pūti:sed speranf deberi in futurū ſm vnā expositionē glo.ꝛ bonā regulariter cōtra:vt in.l.nō quēadmodū.ff.de iudi. Sed qñ est ꝙ poterint deduci futura dic in obligationibus idiuiduis quia ratione eius qō de presenti pōt peti condēnatio etiā ꝓ futuris annis siue descēdat ex vltima voluntate siue ex ꝛctu ne quolibet āno teneaf de iure suo litigare:vt in.l.male agif.C.de prescrip.xxx.an.ꝛ hoc tenet gl.in.d.l.quēadmodū.ꝛ Bar.ff.l.pxi. ff.pe.ꝛ hoc in obligatione principali:sed in accessoria vsurarū aut creditoꝛ exigit sortem.i.petit ꝛ tūc idem vt poterit petere condēnationem fieri ad sortē ꝛ vsuras futuri tpis quouscp; sortem soluerit vt in.l.j.C.de sen.q̄ sine cer.quāti.ſm verum intellectum:licet glo.ibi multū vacillat aut non petit sortem ꝛ vult petere cōdēnationem fieri ꝓ vsuris futuris ꝛ non oz audiri cū sit in potestate sua impedire cursum vsurarū petendo ꝛ cōsequendo sortē ꝛ iste est casus in.l.j.ff.j.ff.de vſu. ¶ Quid autē de fructibus futuri temporis an poterit petere condēnari ad restōnem fundi ꝛ etiā fructuū ꝓcipiendoꝛ post sniam quouscp; fundū restituat.dic vt no.Bal.in aut.ꝙ locum.C.si scōo nup. muli.potest etiā deduci in iudicio tps futurum vbi non cadit de presenti pfecta traditio vt in confessoria ꝛ negatoria in qb; prestaf patientia que tractum futuri tēporis habet vt.l.barū. ff.si ſerui.ven. Itē ratione delicti qō est de ꝑsenti.vt ſi deleuisti chyzographū vel instrm meum continens debitum conditionale.nam licitum est de presenti:sed interesse meū est de futuro ꝛ ex primo oritur actio.l.aquili.quā de ꝑsenti possum intētare ꝛ petere condēnari ad interesse meū cum cōditio vel dies euenerit ꝛ fit cōdēnatio:sed differtur exactio vt in.l.l.aquilia-
na.ff debitū.ff.ad le.aqui.ꝛ aliquando fit exactio de presenti.l. locum.ff.condēnatio.de tabu.exhiben.

2 ☞ Paria sunt dicere.ꝓmitto tibi tale quid sub pena cētum ꝛ dicere ſi non soluero ꝓmitto centum.
Quid in ꝓcepto iudicis ſi mandat aliqd fieri sub tali pena an videatur condēnare ad penam ſi non fiat.

3 Episcopus ſi mandat fieri aliquid sub pena excōicationis an ille sit excōmunicatus eoipso ꝙ non facit.

1 **Ad diem.** † Per lapsum diei appositi ad hereditatē iacentē.h.d.ista singularis.l.que ad hoc
2 semp allegaf. ¶ † In text.ibi:sub pena allegaf iste tex.ꝙ paria sunt dicere.ꝓmitto tibi tale quid sub pena cētū:ꝛ dicere ſi nō soluero.ꝓmitto centū:quia illud verbū sub pena importat pmissionē pene.ꝛ de hoc est gl.in.l.rescripto.in.ff.si pacto.ff.de pactis.non sic in ꝓcepto iudicis ſi mādat aliquid fieri sub tali pena:nā videf condēnari ad penam ſi non fiat sed condēnari de ꝏdēnando.ideo lz non fiat nō potest exigi pena: sed oz citari ad dicendū causam quare non debeat ad penā cō dēnari:qr forte habuit iustū impedimentū ꝑpter qō penā eui taret.ꝛ hec habent in.l.iij.ff.si ad diem.j.de re milita.ꝛ ibi per
3 Bar.ꝛ per gl.in.l.j.de sagit. † que dicit idem si eps mādat fieri aliqd sub pena excōicationis:quia nō est excōicatus eoipso ꝙ non faciat:ideo cōsuenerūt addere qō ex nūc ꝓut extūc ꝓferimus in his scriptis:ꝛ tunc erit excōicatus.ꝓ quo vide in.c.relatū.de iure patro.ꝛ in.c.sicut.de simo.in glo.Simile ei ꝙ hic dicitur habemus in pignore qr paria sunt ſi reperif ꝛ instrō ꝙ talis mutuauit sub tali pignore:ꝛ ꝙ mutuauit centum.ꝛ recipit tale pignus vel ꝓ qbus fuit tale res pignorata:vt not. a
a per Bar.in.l.ſi fundū.de annuis lega.ꝛ in.l.codicillis.ff.institutio.de lega.ij. ¶ In tex.ibi pecunia ꝓmissa:ꝛ sic pena appo sita dationi pecunie nō vf appōsita in fraudem vsurarū ꝛ pōt peti:sed dic de hoc:vt not.Cy.in.l.cum allegas.C.de vsuris.ꝛ Bar ff.si stipulati sumus. ¶ In tex.ibi mortuo ꝓmissore.sub audi non soluta pecunia. ¶ In tex.ibi cōmittetur pena.Sed cōtra quia defectus non fuit in mora non soluit ante aduentū diei:vt.ff.eo.cum filius.in fine nec hereditas iacēs videtur in mora constitui posse:quia nō posset cōstitui in vera mora per interpellationē:vt.l.is cui.ff.cessatum.vt in posse.lega.ergo nec infinita per lapsum diei:ꝛ istud fiebat dubium. Est ergo dicendum ꝙ ista pena cōmittit lapsu diei potius q̄ ratione more vel ꝙ hic plus operaf mora ficta:quia venit ꝛ descendit ex cōtractu defuncti ꝙ possit operari mora vera:qr illa non posset induci. Sed adhuc contra quia difficultas vel impossibilitas superueniens ex facto facit penam non cōmitti:vt.ff.eodem.ſi homo mortuus. Sol.ibi quādo accidit in re ꝓmissa,hic vero in ꝑsona ꝓmissoris. Sed contra ꝙ idē fit in ꝑsona eius.vt in.l. ſi vehenda.ff.idem iuris.ad legem rhod.de iactu.ꝛ in.l.ij.ff qs in iudicio.ff.ſi quis cautio.vbi dicif ꝙ licet cōmittatur de ri-

a ¶ Istud verbū. Adde Bar.in.l. celsus.ff.de vſuca.ꝛ p Bal.in.l. iudicia.C.de rei vendi.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

a ¶Ex clausula si qua mihi iusta causa. Adde Ti lem de campa ia in tractatu clausularum.

gore ob. exceptio quedam vt refert gl. hoc fatentur: ⁊ limitant istā legē p illa iura q̄ gl. reprobat ⁊ bñ. ¶Nec obstant illa iura q̄ loquunt in obligationibus facti in quibus difficultas supuenies magis excusat debitorē hic in obligatione dādi fm Dy. q̄ etiā Bar. sentit in. l. q̄ te. ſi cer. pe. ⁊ in. l. continuus. ſ. illud. j. eo. dixit tñ Dy. in. c. cū quis in ius. de regu. iur. li. vi. q̄ lz nō detur exceptio mero iure cōpetit tñ heredi postea adeūti restitutio in integrū ex clausula si qua mihi iusta causa: a q̄ etiam tenet Bar. hic. Sed ista fuit antiqua q̄ quā refert Spec. in ti. de loca. ſ. nūc vero aliqua. versi. gig. ⁊ ver. seq. ⁊ ibi refert opi. cōtrariā q̄ nō deb restitutio nisi dies fuerit elapsus post aditā hereditatē ⁊ herede ignorante: quia tūc cōmittit ℨ ipm heredē qui ꝑpter suā ignorātiā iusta potest restōnē imploraре vt etiā dixi in simili casu q̄ñ heres eēt pupillus vel minor ⁊ ignorās ſ. eo. cū filius. ſ. in bac. secus si hereditate iacēte q̄ representat psonā defuncti: ⁊ sic videt cōmitti ℨ defunctū cui non competeret restitutio in integrū si tenebat ex sua ꝓmissione sed bñ potuisset cōpetere si tenebat ex facto eius cui successit ⁊ tunc etiā si liberet iacēte hereditate competeret. ⁊ vide ibi pulchras rationes: licet Bar. ⁊ alij nō allegent. ¶Ultimo opp. de. l. pecuniā. in fi. ſ. de vſu. Sol. ibi est casus ecōuerso q̄ñ decessit creditor añ diē ⁊ postea dies eueniat hereditate iacēte. tūc nō committit ℨ debitorē q̄ nō habuit cui solueret q̄ intellige sane si fecit debitū suum offerendo corā publicis psonis ⁊ ꝓtestando ꝑ per eū non stat quominus soluat als cōmitteret ⁊ boc ꝑ. l. mulier fundos. ſ. de leg. cōmiſ. vbi probant hec predicta que etiā interdū prodest creditori vt cōmittant ℨ hereditatē iacentem etiam si non erat appositus dies vt in pecunia traiectitia quā ꝓmisit dare ad stipulationē creditoris. ſ. de nau. feno. l. ij. seu. iij. als regulariter si nō erat apposita dies contra hereditatē iacentem nō cōmittetur pena nec etiā cōtra debitorē absentem sine dolo vel malitia: vt. d. ſ. cessat nm. ⁊. l. ſciendū. ſ. fi. de vſuris. quia plura dixi que doc. non dicunt.

1 **Si filiusfamilias.** ¶Quantum ad acquisitionem fiendam inspicitur tps stipulationis interposite non tps quo euenerit ꝛditio. b. d. ¶In tex. ibi, si sub ꝛditione. ſ. ex trin seca secus si intrinseca: puta cū ero mei iuris: vt in. l. heredi. ſ. fi filia. ſ. de pac. ⁊. j. de stipula. seruo. l. fi. ⁊ dic vt ibi. ¶In glo. magna ibi: secus in legatis. Et est rō: quia in legatis conditio etiā casualis vel mista non trahit retro: vt. l. j. ſ. ad filleia. ⁊ ibi no. acgritur ergo actio ex testamēto vt ex tunc. vnde cum non reperiatur sui iuris acgritur ipsi filio licet tpe mortis esset in patria ptāte. ¶In gl. ibi sed ibi fuit subsecuta numeratio dic clarius q̄ hic loquitur in conditione casuali vel mista q̄ retro trahit: vt in. l. potior. ⁊. l. qui balneū. qui po. in pig. ba. in. l. cōtrarijs cōditio erat ptātiua. nā si stipulor a te cētū q̄ tibi numerabo. ⁊ sic est ꝛditionalis si sequat numeratio in ptāte mea est numerare vel nō numerare: ⁊ etiā tuā recipere vel nō recipe ⁊ nō incidere in obligationē: si ergo recipis obligaris vt ex nūc cum recipis nō vt ex tunc vt promisisti sed q̄ñ est casualis vel mista obligaris inuitus. ⁊ per hoc patet in. l. fi. q̄ res pig. obli. pos. ⁊. l. j. q̄ po. in pig. ba. vñ si tpe stipulationis eram in ptāte patris: ⁊ tpe numerationis erā mei iuris acquirit mihi actio etiā ex stipulatione. ¶In gl. ibi si vero nō remunerandi. ſ. fi lius. ille. ſ. ob. in duob⁹. Primo quia dicit acquiri filio ⁊ nō patri vt in precedenti contrario. Scōo quia dicitur dari filio actionem in factum nō mandati directā ⁊ tamen in precedenti casu daretur directa ex stipulatione: sed illud ibi: quia mandatum fuit factū tempore quo erat in patria potestate vel ibi datur actio ex quadam equitate: vt ibi no.

2 ☞ In venditione fundi veniūt fructus existentes in fundo tempore venditionis ⁊ quid si in contractu vēditionis fuit interposita stipulatio. ⁊ nu. 4.

3 In stipulatione fundum dari an veniant fructus que inceperunt postea pendere.

4 Stipulatio interposita super cōtractu bonefi. an sit bonefidei ⁊ intelligatur scōm naturam contractus.

5 Si vēditor locauerat fundū ad pecuniā. an pensio ipsius fundi cedat emptori an vero remaneat penes venditorem.

6 In actione reali an veniant fructus etiam percepti.

1 **Cum fundum.** ¶In stipulatione fūdi dari nō veniūt fructus qui erāt in fundo tpe stipulationis. b. d. ¶No. hic materiam difficilem etiā pessime declaratā per doc. videre meo. ¶In text. ibi fuerunt. ſ. pendentes vt habeat dubium. si enim essent separati a fundo ibi adhuc essent nulla esset dubitatio: quia eēt res alia ab ipso cū fundi nihil sit nisi q̄ terra se tenet: vt. l. fundi. in ꝓn. de actio. emp. lz glo. magna. hic in fi. videat intelligere de fructibus separatis a fundo doc. transeunt sicco pede ⁊ non declarant. In pendentibus autē magna erat dubitatio: quia videbant esse pars fundi: vt. l. fructus pēdentes. de rei ven. ⁊. l. e. l.

2 fi. ſ. vt fructus. ¶ Sed iste text. vult in stipulatione q̄ est stricti iuris videantur fructus exceptuati videat promissus fundus sine fructibus: ⁊ ita itelligo istū. ſ. nō sic in vēditione: vt. l. iul. ſ. fructibus. de actio. ēp. ⁊ istud est subtile ⁊ nō declarat ꝑ doc.

3 ¶Oppo. in gl. pluribus modis. Primo q̄ veniunt fructus saltē a tpe lit. contest. vt. l. videamus. ſ. fi acti. ſ. de vſu. ⁊. l. cum fundus. in ꝓin. ſi cer. pe. gl. hic fatek ⁊ cum ea trāseunt doc. qō nō placet nam intelligo tex. vt dixi sup eo q̄ fructus pendentes tpe stipulationis videantur exceptuati ⁊ ꝓmissus fundus sine fructibus sequit q̄ super fructibus nō possum litē contestat. factā super fundo. Nec ob. leges ℨtie: quia illas itelligo in fructibus qui nō pendebant tpe stipulationis: sed inceperunt postea pendere q̄ ꝓmissor fundi sciuit: ⁊ tunc si post litis ꝛte. pertinēt ad stipulatorē si ante secus. etiā si post moram extraiudiciāliter cōmissam q̄ō est ingnorans. Sed contra q̄ veniant post moꝛā etiam ante litis cōtest. vt. j. eo. si fundū. certa die. gl. soluit duobus modis. iunge ambas solutiones. ⁊ dic q̄ ibi loquitur in stipulatione tradi que est facti: ⁊ in obligatione facti post moram succedit obligatio ad interesse. vnde ibi post moram venit interesse dāni q̄ō si stipulator recepit ꝓpter moꝛā q̄ō non recepisset si facta nō esset. veniat etiā interesse lucri q̄ō recepisset si moꝛa facta non esset: ⁊ sic veniunt fructus sati post moꝛā ꝓmissōis non vt fructus sed vt interesse. Et differunt ista: quia si peterentur vt fructus peterentur illi qui sati ⁊ recollecti sunt per ꝓmissorem: sed quia petūtur vt interesse petuntur illi qui sati ⁊ recollecti fuissent ꝑ stipulatorē si fundus fuisset traditus qui possunt esse plures vel pauciores: ⁊ istud etiā videt sentire Spe. in tit. de fructi. ⁊ interesse. ſ. cōmune. in ꝓin. hic vero loquitur in stipulatione fundi dari in quo post moꝛam nō venit interesse. vnde nec vt fructus nec vt interesse possunt peti: sed si fuit sati post litem contesta. possunt peti vt fructus si actor vult: als vt interesse si magis sibi expedit: quia forte plures ipse seruisset. Quidā tamē dicunt q̄ etiā possunt peti ꝓ tēpoꝛe ante litis testationē non directo vt fructus: sed per indirectum: quia moꝛosus tenetur quāti res plurimi fuit a tēpoꝛe moꝛe: si ergo tpe moꝛe ℨte fundus erat vacuus ⁊ valebat centum postea fuit satus ⁊ vna cū fructibus valebat cētum quinquaginta possunt petere ipsum condēnari dandum fundū vacuum si vacuus est: ⁊ in tāto pluri quāto plus valuit a tempoꝛe moꝛe ꝓpter fructus q̄ō mihi nō placet: quia illud plus non erat estimatio fundi: sed fructuū: ⁊ iura in quibus se fundant loquūtur in estimatione rei debite quādo creuit post

4 moꝛā: vt. l. in hac. de tritri. cū similibus. ¶ Sed tertio oppo. de. l. iulia. ſ. si fructibus. de acti. emp. soluto. ibi. in cōtractu bonefidei in quo plenior fit interpretatio vt videat vēditus cum fructibus: ⁊ censetur plus emptus ꝓpter fructus. vnde dico q̄ vendito nō poterit detinere expensas quas fecit in colēdo ⁊ serendo cū censeatur habere maius pretiū ⁊ sic veniūt citra omnem moꝛā. Nos loquimur in stipulatione que est stricti iuris. vnde etiā si fuisset apposita super contractu emptionis ⁊ venditionis nō venirent in ea fructus pendentes: sed esset necesse recurrere ad actionē ex empto: vt est casus in. l. rē. ſ. j. de actio. emp. nisi ꝓmisisset dare fundū vacuāq̄ possessionem tradere: vt. l. si stipulatus. ō vſuris. ⁊ ex hoc patet q̄ stipulatio interposita super contractu bonefidei non est bonefidei: vt est casus in. d. l. ratio. ſ. j. nec intelligitur fm naturam ℨctus q̄tū ad fructus: licet q̄tū ad alia forte secus vt. l. si legati serui nomine. cū ibi no. de le. j. ¶ Quid autē de pensione si vēditor locauerat ad pecuniā an cedat emptori vel remaneat penes vēditorem tangit in text. ⁊ in. d. ſ. si fructus. sed plene vide ꝑ Bar. in. l. fi. ſ. de iure fisci. Sed si fructus nō erant sati nec pendētes tēpoꝛe venditionis: sed seruntur post ꝑ venditorē an sint restituendi emptori. dic q̄ si emptor solueret pretium sic quia eo ipso vēditor fuit in moꝛa: vt. l. curabit. C. de actio. emp. Si vero nō solueret est in potestate emptoris petere fructus. ⁊ soluere pretium cū vſuris a tēpoꝛe ℨctus vel dimittere fructus: ⁊ soluere pretiū sine vſuris: ita intelligo id q̄ō not. glo. in. l. iulia. ſ.

6 enictio. de acti. emp. ¶Ultimo opp. de. l. fructus pendentes. de rei ven. bene iter ibi loquitur in actione reali. ⁊ quando fructus pendebant in re mea. Nam si essent a solo separati venirent mihi restituendi si extant vel si nō extant: ⁊ possessor erat malefidei vel bonefidei ⁊ factus est locupletior. quod dicit plene no. in. l. certum. C. de rei ven. ⁊ ista est materia nostra que loquit in actione ꝑsonali: vt. d. l. videmus. ſ. si actione. ⁊ que dicatur ad rem dandā: si autem ad rē restituēdam que olim fuit nostra: vel etiā nunq̄ fuit vt in fauiana: tunc in ea veniunt fructus citra omnē cōte. ⁊ moꝛā sine extabant tempoꝛe quo actio nata fuit: siue inceperunt extare post: vt. d. l. videmus. in ꝓin. ⁊. ſ.

⁊. ſ. i. ⁊. ſ. in fauiana. ex quibus oībus collige distinctionē per teipsum. Si querit an veniant fructus. ⁊ an valeat cōdemnatio super fructibus perceptis non expressa certa quantitate. vide Bal. in autentita q̄ locū. C. si secun. nupserit mulier. ⁊ Dy. in. l. cum ꝓpoſe. si quis alteri vel sibi. ⁊ Jnno. in. c. inter dilectos. de donationi.

2 ¶Licet dōs sit pśens pōt actus expediri p procuratorē procuratorio nōie ⁊ q̄ñ tunc nō acquirat actio domino sine cessione. Protestatio an debeat fieri oño si est pśens ⁊ nō procuratori.

1 **Si procuratori.** ¶Procurator stipulando pūte oño ḡrit ei vtilē actionem sine cessione. b. d. ⁊ est casus spālis in quo per liberam personā alterius ptāti nō subiectam queritur alteri actio. sunt ⁊ alij actus de quibus insti. de inuti. stipu. ſ. si quis alij. per glo. ⁊ tetigi in. ſ. alteri. ¶In glo. ibi nā in pretor. etiā si esset absens ⁊c. Tu dic non esse differentiam interpretorias ⁊ prętorias: sed inter iudiciales ⁊ extraiudiciales. nam in iudicialibus siue sint prętorie siue nō procurator stipulādo domino etiam absenti querit ei vtilē sine cessione: vt. l. cauſis. ſ. fi. de procu. ⁊ in tali iudiciali ɔ intelligi. l. in oībus. quaz allegat glo. sed in extraiudicialibus. secus regulariter nisi dōs sit pśens vt hic: vel nisi stipuler ex re dōi: vt in. l. procurator ex re. ſ. de procu. ¶ Jn glo. ibi stipulatione ⁊ datione. i. verba obligatiua ⁊ executiua. Tu dic q̄ō q̄ñ vtraq̄ verba cōferunt in persona procuratorio nōie tūc actio nō acquiritur dño etiam pręsenti sed sibi procuratori quā tenet cedere dño. ⁊ in subsidium ipso procuratore absente vel mortuo queret sine cessione. l. in fi. de insti. ℨ de dam. infec. l. dāni. ſ. fi. cum ibi no. per glo. Si vero obligatoria in persona sua ⁊ executoria in persona dōi tūc nō habet locum ista leg. si vero vtraq̄ verba in personam domini tunc nō valeret stipulatio per. l. quecūq̄z. ſ. ti. j. ⁊ hoc sentit ista glo. in eo q̄ō sequitur: ɔ cōtrarium senserit glo. in. d. l. in oībus in prima glo. dum simulat procuratori tutori vel curatori qui possunt concipere vtraq̄ verba in personā dōi: vt. l. eū qui. ſ. fi actori. cum seq. de consti. pec. sed illa gl. reprobat: ⁊ ista tenetur per illum. ſ. fi actori. cū seq. vbi fit differētia inter procuratorē ⁊ tutorē. ⁊ no. hic q̄ō lz dōs sit pśens pōt act⁹ expediri p procuratorem. procuratorio nōie. facit. l. si dictū. ſ. si presente. ℨ. de evi. vide Bar. hic superfluus ⁊ q̄ō ipsemet dōs deberet actū gerere post q̄ est pśens. ad q̄ō vide q̄ō no. Jo. an. in. c. fi. de do. ⁊ contu. in nouel. vbi videtur dicere q̄ protestatio non debet fieri procu-

a ratorio: sed dño q̄ñ est pśens: sed in cōtrarium videt casus in d. ſ. fi pśente. hic non sunt alia.

1 **Quoties.** ¶Jn re dubia sumit ille sensus qui facit rem valere: ⁊ respuitur ille qui reddit actum inutilem. b. d. q̄ō dic vt hic in glo. fi. ⁊. ſ. eo. stipulatio ista. ſ. in stipulationibus. per gl. ⁊ de figuris ⁊ fallentijs. de quibus. in glo. j. vide in Spe. de dispu. ad vota. ſ. j. hic non sunt alia.

1 **Quoties quis.** ¶Jn stipulatinib⁹ prętoriis pōt quis promittere factū alienū: ⁊ videt promisisse se facturū ⁊ curaturū ⁊ in stipulatione facta post moꝛā succedit obligatio ad interesse ⁊ cū procuratore stipulatur videt babuisse respectum ad interesse dōi. b. d. de principio. vide Dy. in. l. j. in. vij. q. de procura. ⁊ dixi. in. l. stipulatio ista in ꝓin.

1 **Memorem.** ¶Non potest quis stipulari rē suam sibi dari: sed restitui sic. ⁊ etiam estimationē eius. b. d. sed quid si stipulor simpliciter talē fundū qui erat ipsius stipulātis. vnde stipulatus dari ⁊ sic nō valet: vt hic dicit tex. tus lz glo. innuat contrarium ⁊ probat in. l. si ita distrahatur. de contraben. emp. sed contra in l. quoties. in stipula. ſ. eo. Solu. si promissor habebat facultatē rei restituende putarem per illam legem q̄ō videtur magis stipulatus eam restitui: sed si non habet facultatem rei restituende locum habet q̄ō. ſ. dixi.

2 ☞ Si res debita fuisset eodem modo peritura penes creditorem. an teneatur debitor moꝛosus de interitu.

1 **Si post moram.** ¶Periculū interitus post moꝛam pertinet ad debitorem ⁊ in moꝛa dicitur qui litigat sine iusta causa. hoc dicit. glo. bic tangit vnum articulum si res fuisset eodem modo peritura penes creditorem an teneatur debitor de interitu in quo fuerunt diuerse opi. Barto. tenuit q̄ō sic quia moꝛosus ⁊ fur equiparantur: vt. j. l. ꝓgi. ſ. pe. sed in fure non distinguitur ergo nec in moꝛoso cuius dictum puto verum in re dubia: sed si constaret standum esset certo per. l. si in asia. ⁊. l. si plures. ℨ. depositi. ⁊ dixi in lege quod te. ⁊ certum petatur dicitur ergo hic quod potest.

2 ☞ Promissio facti alieni quando valeat ⁊ quando non.

1 **Inter stipulantem.** ¶Promissio facti alieni nō tenet: sed si impersonaliter fiat extendit etiam ad factū alienum si precedit cōtractus ratione cuius ex illo teneat vel si talis quem promissor poterit prohibere. b. d. cum glo. ⁊ primo loquit q̄ñ expresse promisit factū alienū vsq̄ ibi ⁊ qui spondet. Scōo quando impersonaliter fuit locutus ⁊ hoc voluit ⁊Bar. in tertia solutione. glo. ibi fm ⁊Bart. qui dixit veruz in hoc tri simpliciter quis scōm dictū debet limitari fm q̄ limitatur in prima ⁊ scōa solutione glo. ¶Jn tex. ibi negotiū cōtrabitur. i. contrahi debet quasi dicat stipulatio ad hoc vt valeat debet cō tinere factū vel donationē ipsius promissoris. ⁊ tunc videt negotium ℨbi inter eos. ⁊ sic valet. Si aūt continet factū vel donationem tertij non videt negotiū cōtrahi inter eos. ⁊ sic non valet nec vt ipse promissor obligetur. nec vt ille tertius obligeē cū quo nihil est actū. ¶Jn tex. ibi nō simpl⁹ abnutiuū quod det. idest non factū negatiuū cōcludas: sed etiā affirmatiuū: ɔ petrū facturū ⁊ curaturum ꝙ dolus malus aberit vel q̄ alius

2 non impedit me quominus habere liceat. ¶Et pro declaratione tex. glo. recollige q̄ tres sunt casus. nam interdum quis refert verba ad personaz suā sup facto alieno vt q̄ promittit se facturum ⁊ curaturū q̄ tertius dabit vel faciet. ⁊ tunc sine dubio valet promissio: q̄ non promittit factum alienū: sed ꝓprium etiam si non precedat cōtractus de cuius natura teneaē. ⁊ etiaz si non sit talis quē poterit prohibere. ⁊ ita loquitur hic. Sexta solutio quā ponit filo. in versi. vel hic promisit se curaturū. Jn terdum confert verba expresse in persona extranei q̄ promittit q̄ ille dabit vel faciet seu q̄ non faciet: isto casu loquit primus casus huius. l. q̄ non valet promissio: ⁊ non tenetur etiaz curare q̄ō ille det: q̄ peccat in forma. ⁊ hoc voluit dicere ⁊Bar. in tertia solutione ibi. an expressim per me q̄ alios. fallit in stipulatione pretoria in qua etiā dicto casu videt promisisse se facturum ⁊ curarum: vt. ſ. eo. l. quoties quis. in versi. nam q̄ aliū. Jtem fallit q̄ñ ipse promissor tenebat ad illud idē vt si teneba-

a ris mihi in centū ⁊ promisisti q̄ō titius fideiubet ꝓ te vel constituet se solnturū. nā tūc etiā videris promisisse te facturum ⁊ curaturū: vt in. l. q̄ aūt. ſ. j. ⁊ ibi per Bart. de consti. pecu. pōt dari tertia fallentia q̄ñ iurasses: q̄ iuramentum ɔ vim vt videaris promisisse melioꝛi modo quo valere pōt: vt in. l. cū pater. ſ. filius matrē. de leg. ij. q̄ō etiā tenet hic Ang. Interdum promissio facta est impersonaliter: q̄ promisisti me habere licere vel dolum malum abesse vel rem a me non euinci. isto casu loquit scōs casus huius legis qui tñ debet limitari per primā ⁊ scōam solutionem glo. ſ. q̄ō tenearis q̄ tertius non impediat si precedit ℨctus ex cuius natura tenearis de facto tertij vt. ven ditionis: vel si ille tertius est talis quē potes ꝓhibere: q̄ est in tua potestate: vt in. l. fluminum. ſ. q̄ō. de dā. infec. cū aduertendum q̄ illo tertio faciente ℨ non teneris ſtanq̄ tu ipse feceris: sed eo q̄ō nō curasti q̄ō ille nō veniet cōtra. ⁊ ita loquitur quinta solutio Jo. ibi vel fm Jo. ⁊c. vbicunq̄ aūt dixi teneri ad faciendū ⁊ curandum q̄ tertius non faciat tūc videris nō curasse q̄ñ sciuisti illum contra facere ⁊ non curasti. ⁊ ideo cautū est tibi significare. idem si potest tibi imputari cur non adhibuisti diligentiā in sciendo: vt in casu. l. in lege. ℨ. loca. vel si pōt tibi imputari cur a ꝓin. nō promisisti. vt si fiat ℨ per tuū procuratorem generaliter: vt. ℨ. eo. l. in ista stipulatione. per Bar. vel per illū qui hz a te causam: sed tunc videris teneri potius tanq̄ tu ipse feceris per. l. titius. de seru. exꝓor. ⁊ q̄ō no. Dy. in. l. ea lege. C. de cond. ob cau. videt ergo ex predictis q̄ō lz precedat ℨctus venditionis de cuius natura est q̄ō tertio euincente tenearis si tū promisisti expresse q̄ō tertius non euincet non valeat, promissio per primum casum huius. l. sed satis videtur mihi durū: lz tex. cū glo. ⁊ doc. hoc innuāt. nam imo videt q̄ valeat ⁊ ꝓpona tur fm subiectam materiam quid facies vt curabis. ⁊ sic distinctio que ponitur in tex. ꝓima facie q̄ verba non videant attēdenda: sed solū an precedat ℨctus de cuius natura tenearis vel an sit talis quē possit prohibere. ⁊ tūc indistincte tenearis qua litercūq̄ verba sunt concepta an non. ⁊ tunc secus.

2 ☞ Dissensus vitiat stipulationem ⁊ quando habeat locum.

3 Judicium non vitiatur si reus in litigando senserit de alia re q̄ senserit actor.
Quid si apparet de dissensu in ipsa contestatione.

4 Judicium redditur in inuitum. ⁊ qualiter possit quis cōpelli ad litem contestandum.

5 Verba libelli debent interpretari scōm intentionem agentis ⁊ verba exceptionis scōm mentem rei.

6 Declaratio verbi obscuri prolati in libello si non est facta per actorem an possit fieri per eius heredem.

7 Quid in verbo obscuro prolato a iudice an possit declarari p eius successorem.

a ¶Os ptestatio. adde Bart. i. l. j. ff. ō lib. agn. bar. i. l. nō solū. ff. de no. op. nun. ⁊ p Jnno. in. c. cū in inuētute. de pre sumptio.

ddd

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Si stichum. †Si pmissor sensit de alia re quam senserit stipulator: nō valet pmissio. sed si reus senserit de alia re quam senserit actor: nō vitiatur iudiciū. b.o. iste. §. singularis magime in hoc secundo dicto: ꝛ sem per allegaꝫ. ¶ No. primo qō dissensus vitiat stipulationem ꝛ reddit ratio. j. ibi: nam stipulatio ꝛc. quam no. p eo quod dixi. ff. eodē. l. stipulatio ista. §. si quis ita. Et aduerte quia istud est verū quando apparet qō stipulator sensit de vno: ꝛ promissor de altero: ꝛ postea apparet duobus modis. s. ex verbis prolatis tempore stipulationis: vt si fui stipulatus stichum album ꝛ tu promisisti stichum nigrū vel ex verbis prolatis ante vel ꝙ dixeras inter amicos ꝙ intendebas promittere stichū: sed nō album ad qō ꝓbandus debet admitti: vt. l. fulcinius. §. quid sit latitare quib⁹ ex cau. in poss. ceatur. ꝛ. l. apud celsum. in princ. de doli excep. ꝛ hoc apparente non valet stipulatio etiam in illo de quo sensisti: sed si hoc non apparet ꝛ tu diceres te sensisse de nigro: ꝛ ego de albo valebit in eo de quo sensisti. ff. eo. l. stipulatio ista. §. in stipulationibus. non ergo credo verbo tuo vt in nihilum tenearis si non probas de dissensu: sed tenearis in minus. Item habet locum quod hic dicitur quando erat dissensus in re principali: naz quo ad accessoria non vitiatur ex toto sed debet illa de qua sensit reus: vt in. l. si in emptione. in princ. de ꝺben. emp. ¶ Nota secundo qō iudicium[a] non vitiatur: si reus in litigando senserit de alia re ꝙ senserit actor. Istud tñ nō est verū. ſm doc. quādo apparet de dissensu in ipsa ꝛtestatione. vt si dico te teneri ad stichum album ꝛ tu respondendo dicis te nō teneri nisi ad stichum nigrū nam in nullo istoꝝ facta est cōtesta. ꝛ ideo in nullo pōt sequi sententia: qz contestatio est similis attestationi habet ergo locū qñ ex forma cōtestationis non apparet de dissensu: qz dixi te teneri ad stichum album. tu negasti. ꝓbaui nunc dico iudici ꝙ te condēnet ad stichū album tu dicis te non pensasse de illo: sed de nigro in contestando. et in neutro factam esse ꝛtestationē: ꝛ per ꝓsequēs te nō posse cōdemnari ad aliquem: certe etiā si velis hoc ꝓbare nō debes audiri: quia ꝓsumptio iuris ꝛ de iure est qō senseris de illo de quo ego sensi per rationem positam in litera. ꝛ sic condemnabitur reus ad stichum albuz de quo dico me sensisse. ꝛ ita intel ligit bar. hoc verum nisi ego cōfitear te sensisse de nigro: qz ꝛtra ꝓsumptionē iuris ꝛ de iure admittit ꝙbatio in ꝺium per cō fessionē partis: vt no. in aut. de equali. dotium. §. sed aliud. ſm Ange. Si tamē fuisti admissus ad ꝙbandum cum nō deberes admitti. dicit Bar. ꝙ debeo in integrum restitui. Ange. cōtra quia nihil relenat ꝓbatio ex quo nō debuit admitti. Tu dic aut fuisti admissus me volēte ꝛ tunc iudicū reddit nullū: nec est necessaria restitutio. argu. in. c. j. de resti. spoli. aut me tacente ꝛ idem: quia videor assentire qō possis ꝙbare dissensum per id qō no. in. c. cum bertoldus. de re iudi. in glo. ꝛ not. post diffinituā ꝛc. Aut me cōtradicente ꝛ nō redditur iudiciū nullum nec debeo restitui vt annulleť. ꝛ ita procedit dictum Ange. sed bene deberet restitui ad faciendā defensionez quā omisisti face re in eo de quo ego sensi. ꝛ ita loquitur dictum Bart. ¶ Not. tertio id qō semper allegatur ꝙ iudicium reddit in inuitū⁹ ex quo sequitur qō potest quis precise compelli ad litis contesta. captis pignoribus ꝛ mulcta indicta vel eo retento in palatio quouscz̄ contestet: hoc verū nisi offerat se paratum soluere vel confiteať intentionem actoris aio declinandi iudicium: vt. i. l. si reus paratus. ff. de ꝓcura. glo. tamē in aut. qui semel. C. qūo ꝛ quando iudex. in glo. magna. videtur dicere ꝙ nō possit compelli precise: sed ꝙ poterit procedi cōtra eum ad missionem in possessionē ex primo decreto propter cōtumaciā in nō respondendo sicut in non cōparendo. Sed illud est verū quando permissionē actoꝛi plene est cōsultum: vt in aut. quam glo. ibi allegat: al's reprehenderetur glo. per. l. j. §. quid ergo. de ventre in ſpi. ꝛ in. l. quoties. in princi. ꝛ §. pretoz. ff. de noua. ꝛ per istum tex. ¶ No. ergo ꝙ verba libelli debent interpretari ſm intentionem agentis ꝛ eodem mosto verba exceptionis debent interpretari ſm mentem rei: vt. l. si quis intentione. ff. de iudi. licz ergo in contractibus fiat interpretatio cōtra ꝓferentē: vt. d. §. in stipulationibus. in iudicijs fit pro proferēte ad hoc allegaꝫ iste tex. ꝛ dicta. l. si quis intentione. Si autē nō agitur de interpretatione verbi obscuri: tūc in ꝓparatoriis fauetur actoꝛi. vt admittatur. In deciſorijs fauetur reo vt absoluatur: in medio vtriqz. iuxta nota in. l. de die. in princip. qui satisdare cogantur et ideo si facta esset contestatio per confessionez quia ille ꝓdest etiam ad ꝙbandum intentionem actoris nō fieret cōdemnatio in illo de quo actoꝛ sensit si reus negaret se de illo sensisse in cōfitendo ꝛ actoꝛ alio modo non probasset sibi deberi: qz hic concernit medium. ita tenet hic Bar. singulariter. ¶ Ultimo est hic vna glosella que semp allegaꝫ que incipit viuente ꝛ eligere nolente que tenet ꝙ declaratio verbi obscuri prolati in libello si nō est facta per actoꝛem non potest fieri per eius heredem per l. idem pomponius scribit. §. fi. de rei vēdi. lz secus sit in electione alternatiua que transmittit ad heredes: vt. ff. eo. l. si stipulatus. post prin. est ꝛ alia differentia: qz declaratio semel facta am plius nō pōt fieri: vt. j. eo. l. quicquid astringēde. secus est in electione in cōtractibus: vt. j. eo. l. eū q certarū. ¶ Istū articulū vide hic p Bar. g dicit vnū qō declaratio verbi obscuri prolati a iudice no potest fieri p eius successoꝛe: sed cōtra ipse determinat. in. l. ab executoꝛe. j. de appellatio. ꝛ illa verio. 2. qz reputatur eadē persona plus ꝙ heres. ꝛ sic est idē iudiciū: vt. l. ꝓponebať de iudi. ꝛ in. c. innotuit. extra de electio. hic nō sunt alia.

Si stipulante. †In speciēb⁹ si stipulanti duas alternatiue: rñdet de vna nō vz stipulatio etiā in illa fed in summis si fiat interrogatio de maiori vel minori bene valet in illa ꝛ similiter in speciebus valet si precessit interrogatio copulatiue. hoc dicit. primū dictū procedit nisi diuersitas illico stipulatoꝛi placuerit: vt. ff. eo. l. j. §. cum adijcit qō nō est necessarium in secundo casu: vt hic in glo. Itē ratio secundi casus est: quia cum in summis non cadat affectio si stipulor maiorem aut minorem nō videoꝛ stipulatus nisi mi noꝛem. ꝛ sic vt simpliciter responderit de illa tantum videris respondisse: nimirum si respondendo expresse de minoꝛi valet: qz videris ad interrogata rñdisse. ꝛ hoc vult dicere tex. hic. ꝛ etiaz glo. in ver. vel tertia est ratio. ꝛ sic nota qō in alternatiua summarum minoꝛ tantū est in obligatiōe. Sed in alternatiua specieruz vtraqz: qz in eis cadit affectio. ꝛ posset arbiter potius soluere maiorem ꝙ minorem. ꝛ propter hoc etiā in summis si posset dari affectio esset ideꝛ: vt. j. de nonat. is cui. Ex bis sequitur ꝙ si debitoꝛ eligeret maiorem summam creditoꝛ quatenus recipiendo excedit minorez diceretur habere potius ex donatione ꝙ ex debito. ita no. doc. C. de verbo. sig. l. pe. ꝛ Bar. in. l. si ita relictum. §. fi. de lega. ij. per hoc etiā dico ꝙ si fui stipulatus. g. aut. v. ꝛ tu promittis. g. videtur ꝙ valeat solum in. v. quasi non precesserit interrogatio nisi de. v. per supradicta. Item hec vera quando electio erat rei. Quid autem si stipulatoris an summa maioꝛ cum sit in obligatione quasi verisimile sit qō illā tm elegerit: videtur ꝙ sic vt Ziozum sit eadem disciplina. contrarium est. Nam imo tunc vtraqz est in obligatione per. l. plane. la. j. de lega. j. §. pe. quia non sit interpretatio pro actore sicut ꝓreo. ꝛ ita no. docto. in. ll. prealegatis.

2 ☞ Non inspicitur quod euenire potest quando presens status rei ad illud non tendit sicus si ad illud tenderet.

3 Illud quod impedit obligationem iam ℨctam fortius impedit eam contrahendam.

4 Obligatio semel extincta propter aliquam causam nō recoualescit licet cesset causa annullationis.
Regula cessante causa cessat effectus non habet locum in cāsa inductiua annullationis.

5 Non semper est eadem ratio contrariorum.

6 Si nauis resoluitur ea intentione ꝙ reficiatur ex eadem materia perinde est ac si nō esset resoluta: si postea reficiatur nec ei⁹ obligatio extinguitur.
Quid in re que postea efficiatur sacra.

7 Quid in domo destructa si reficiatur. ꝛ nu. 1.

8 Casus in quo id qō factum in tempore prohibito non valet lz conferatur in tempus permissum.

Sacra rem. †Stipulatio de re que nō est in commercio nostro nō valet etiā si cōferaꝫ in tps quo erit in cōmercio: ꝛ sic post stipulationem desinit esse in cōmercio stipulatio euanescit si sine culpa ꝓmissoris nec reuiuiscit in primo vel scōo casu: lz postea incipiat esse in cōmercio. hoc primo. Itē res mobilis cōsistens ex materia ꝛ formaꝫ nauis si resoluaťur ea intentione: vt ex eadē materia reficiať postꝙ fuerit refecta reputať eadez nauis esse: ꝛ iō stipulatio re ipsa interposita interim nō fuit extincta: sed reuiuiscit eius effect⁹ ꝛ postꝙ fuerit refecta reassumit vires: secus si fuit resoluta non ea intētione vt ex eadez materia reficiať cū penit⁹ reputatur de nerua: ꝛ iō stipulatio re ipsa interposita per resolutionē fuit extincta nec reuiuiscit hoc scōo: non sic in domo destructa vsqz ad fundamēta: nā etiā si ea intētione vt ex eadē materia reficiatur reputať tñ diuersa ꝛ erit idez qō in ꝓximo precedēti casu nō sic si nō fuit in totū destructa: sed ligna vel tigna dumtaxat remota ꝛ postea deposita. qz reputatur eadē. Itē si stipulatur certaz ꝙtitatē pcipiēdam ex certo fundo oꝛ stipulatio habere tps nō autē cōditionē ꝛ ideo lz ibi fruct⁹ nō nascanť in primo vel scōo anno vel nascantur ꝛ pereāt sine culpa ꝓmissoris nō extinguitur obligatio: sed expectať quouscz̄ nascanť: ꝛ durēt adeo ꝙpotuerint solui. b.o. tot⁹ iste. §. in effectu. ꝛ est difficilis in tex. propter eius longitudinē quē diuide in sex ptes. nā primo ponit tria dicta de re que nō est in cōmercio vel esse desijt post stipulationez vsqz ibi

vsqz ibi qñ quidem. Scōo in illo ver. ſm primū intellectū gl. ponit rationē dubitandi circa tertium dictuz qō est in ver. nec reuocatur per quā videbať dicēdum esse Ziuum: sed ea non obstante locū hz tertium dictum ſm aliū intellectum gl. ponit ratio decidendi ipsius tertij dicti ꝛ hoc vsqz ibi: naz si nauem. In scōa in qua iurisconsultus contra illud tertium dictum opponit de duobus exemplis. s. de naui promissa ꝛ postea resoluta: deinde refecta qz reuiuiscit obligatio que durante resultatiōe cessauerat: ꝛ in tertio dicto oꝛ Ziuum. Item de alio exemplo vt fui stipulatus certaz ꝙtitatem vini ex tali fundo: qz si nascatur ibi vinū: ꝛ sic obligatio incepit sortiri effectum deinde sit consumptū sine culpa promissoris desinit habere effectum: qz nisi ex illo fundo dare teneť ꝛ dare non potest absqz sui culpa: vnde non pōt cōueniri si postea iterum nascať obligatio resumit vires ꝛ hoc vsqz ibi: sed hec dissimilia. In quarta in qua iurisconsultus rñdet ꝙ isti sunt casus dissimiles primo casui qñ in stipulatione fuit deducta res que nō erat in commercio: vel que postea desijt esse. ꝛ primo declarat diuersitatē inter istū casum ꝛ illum vino vsqz ibi ꝛ nauiz: postea declarat diuersitatē inter istum ꝛ illū de naui vsqz ibi: sicuti. Quinto ponit vnū casum in quo videbatur dicendum idem qō in naui vt distinguatur quamente fuit facta resolutio: ꝛ tñ determinat cōtrariū qz imo non distinguatur quo animo: sed an fuerit facta resolutio in parte vel in totum: vsqz ibi hic tractat. Sexto ꝛ vltimo ponit vtilitatem huius inuestigationis ad quid est vtile hoc scire: an sit eadem res vel diuersa. ¶ No. primo ex primo dicto ꝙ nō inspicitur qō euenire pōt qñ presens status rei ad illud non tendit: secus si ad illud tenderet: ſic. ff. de damno. infec. l. qui bona. §. cum inter. de hoc brocardo vide hic per Bar. ꝛ vide bar. hic qō ista stipulatio nō esset nulla: sed esset in pendente quouscz̄ efficiatur res profana vel liber efficiať seruus qō remouet dicens ꝙ non debet illud spectari. ¶ Nota scōo in ver. nam ꝛ cum. ꝙ illud qō resoluit obligationē iam ℨctam fortius impedit eam ℨbendam. de hoc brocardo tangit in. l. patre furioso. de bis q sunt sui vel alie. iu. ꝛ boc ꝙ Bar. ¶ Not. tertio inver. nec reuocantur ꝙ obligatio semel extincta propter aliquā causam nō reconualescit: lz cesset cā annullationis. regula ergo illa ꝙ cessante causa cesset effectus non hz locum in causa inductiua 'an nullationis de quo brocardo tāgitur in. l. generaliter. C. de epi sco. ꝛ cleri. ¶ No. quarto in ver. qñ quidē ſm primā lect. glo. qō non semper est eadem ratio Ziozum regulariter secus: vt ī l. ꝛ si contra. de vulga. ꝛ pupil. ꝛ in. l. si. de leg. iij. hoc est dicere ꝙ contrarium: qz si vnum de Ziis inducit vnum effectuz alteruz contrarium debet inducere Ziium effectuz: sed hic non inducit qz qualitas ista ꝙ res sit sacra vel publica vel homo sit liber inducit hunc effectuz ꝙ faciat stipulationē nō valere inualidam resoluit: cessatio autē huius qualitatis que est recte contraria non inducit Ziium effectū ꝙ faciat reuiuiscere. Ratio patebit ex sequentibus. ¶ No. quinto in ver. nam ꝛ si nauem innecto ver. ꝛ nauis. ꝙ si nauis resoluitur ea intētione ꝙ reficiať ex eadem materia perinde est ac si non esset resoluta si postea reficiatur ꝛ ex hoc sequitur ꝙ obligatio non extinguitur seu declaratur non fuisse extincta postꝙ nauis fingitur nō fuisse extincta sed cessauit interim effectus: sed si ea intentione vt nō reficiať ex eadē materia tunc lz postea fuerit refecta reputatur diuersa ꝛ sic obligatio esset extincta ꝛ non reuiuisceret sicut si homo viuus efficeret postea seruus. Sed quare in libero homine: et in re sacra non distinguitur sicut in nauiquia mente ꝛc. Rñdeo ꝙ nunꝙ seruus manumittiť ad hunc finē: vt postea reueniat in seruitutez nec res efficitur sacra ad hunc finē vt postea efficiať profana: qz istud esset ciuile ꝛ nō naturale expectare: vt in vsi. ꝛ cauet. nō sic in naui. ¶ Itez quare in domo nō distinguit sicut in naui. Rñdeo quia nauis est res mobilis ꝛ res mobiles sequuntur personam: vt in. l. i. de impo. lucra. descri. lib. g. ꝛ ideo animus persone multū operať in ea ꝛ idez esset in qualibet re mobili consistente ex materia ꝛ forma: sed domus coheret solo ꝛ non sequiť cōditionem persone: vñ nō tñ operať animus. si ergo fuit tota resoluta vsqz ad fundamēta etiā si ea intentione reficiendi ex eadē materia reputareť postꝙ esset refecta dom⁹ diuersa ꝛ nō rediret in obligationē ꝙ fuisset extincta: ꝛ sic esset idem qō in homine effecto libero: sed si non tota: sed solummodo tigni deiciunť tex. circa fi. in versi. sicuti vz dicere qō sit distinguendum qua mēte. Tu dic ꝙ si postea fuerint reposita tigna siue illa eadē siue alia: itē siue fuerint remota aio reficiendi siue nō tñ reputať eadē domus: qz remanserunt due partes principales. s. fundamentū: ꝛ paries ꝙ attrahūt ad se tertiā ptē nec iste tex. vult dicere Ziium. sed dicit qō tigna remota ea intētione vt ibi iterū reponanť non censenť remota: sed adhuc eadem sunt. Et effectus est ꝙ si testator legauit talem domuz mihi hz de qua remouerat tigna ea intentione vt debeantur mihi il la tigna sicut si non essent remota: sed si alia intentione nō deberentur: vt. l. granaria. §. fi. de actio. empti. ꝛ not. in. l. certa. §. fi. de lega. j. ¶ Ultimo no. in ver. vt nec hec quidez stipulatio ꝛc. Casum in quo id qō factum est tpe ꝓhibito lz conferatur in tempus permissum nō valet ꝛ hoc qñ in ciuili ꝛ non naturale est expectare. l. in tps. de here. insti. Item ꝙ illa dicunť nō esse in cōmercio qñ non possunt subijci dñio nostro. Item text. ibi ꝛ casum ꝛc. qui semp allegaꝫ. Circa illū vero articulū de illo qui tenetur ad certam quantitatem percipiēdam ex certo fundo si in primo anno non nascantur[a] an debet expectari ann⁹ sequēs vide per Ly. in. l. si quis argentum. C. de dona. ꝛ per Bart. hic in glo. que incipit ex libero. in fi. dic melius ad. l. chorus. §. fin. de lega. iij. ꝙ ibi debetur ille seruus ex noua voluntate in qua testatoꝛ videtur perstitisse. non sunt alia.

2 ☞ Qñ lite pendente deficit ius actoris an reus absoluatur.

1 **Si rem stipulatus.** ¶ Stipulatio ex causa lucratiua euanescit si res in ea deducta efficiatur stipulatoris ex alia causa lucrativa dum tamen irrevocabiliter: secus si revocabiliter. b.o. vsqz ad. §. stichus. ꝛ primo loquitur quando irrevocabiliter vsqz ibi si vero post ea qñ revocabiliter: ꝛ de vtroqz ponit duo exempla: vt patet ex tex. ¶ In tex. ibi stipulatus sum: puta a te ꝙ nō eras dominus nam nihilominus valet stipulatio cum possis redimere ꝛ soluere ꝛ si nō redimas saltē tenearis ad estimationem. vt. l. non dubium. in fi. de leg. iij. ¶ In tex. ibi nactus fuero ex causa lucrativa: puta ab eo qui erat dominus qui mihi donauit vel legauit ꝛ possessionem adeptus sum vt colligitur ex verbo nactus: ex solo autem legato facto a domino licet acquisiuerim dominium non euanescit stipulatio: qz non sum adhuc nactus. ꝛ ita intellige tex. ꝛ est tex. in. c. si tibi. de ꝓbenda. in. vj. ¶ In tex. sed ꝛ si beres hic erat maioꝛ dubitatio: qz causa hereditaria non est lucrativa immo interdum onerosa magime hoc iure quo tenebatur heres in solidū creditoꝛibus etiā si hereditas non erat soluendo. vt. l. qui dotis. solu. matri. Sed intellige hunc tex. qñ deducto ere alieno res ista mā sura erat penes me ex cā hereditaria ꝛ sic lucrativa qz nihil mihi aderat ꝓpter eā als non haberet locū qō hic oꝛ ita habet in. l. si seruo legatus. §. stichus. de lega. j. ꝛ ibi no. ꝛ ita intelligit. l. qui. §. tit. j. ſm Jaco. de are. ¶ In tex. ibi eā legauit. dicit habeat dubiū sez. in diem certā quo casu adeundo efficioꝛ dñs illius rei cum in legatario ante eventū nō transeat dñium: vt. l. semproniꝰ attalus de vsu. lega. cū ergo habeam ex cā lucrativa videbatur euanescere stipulatio. Sed contra est: qz adueniente die recessu rum est a me dñium: possem ergo statim agere ex stipulatione saltem vt cōsequatur estimationē sed si fuisset res pure legata non haberet dubiū: qz p additionē nō ꝓsequēr dñiuz cū directa via transeat in legatariū vt. l. a titio. de fur. vnde non essem consecutus ex cā lucrativa. vnde non esset dubium ꝙ possez agere ex stipulatione: si autē fuit a me legata sub conditione tunc est maius dubium. qz poterit conditio deficere. ꝛ sic penes me remanebit: vnde videbať stipulatio extingui. Sed adhuc dicitur contrarium in seq. ver. qz etiam poterit existere. ꝛ sic a me recedat dominiū ꝛ hoc attento stipulatio nō euanescit sed est in pēdenti. ꝛ nihilominus ex ea possum agere conditione pendente vt sequitur: sed si lite pendente conditio deficiat. ꝛ sic penes me remaneat iudiciū euanescit. vt in fi. ¶ Ex quo collige qō quando lite pendente deficit ius actoris reus absoluitur. vt. ff. solu. ma. l. si constante. §. fi. ꝛ. l. seruus. in princi. ff. de condi. fur. siue deficiat ex cā de preterito lite mota siue causa habēte ozigi nem post litem motaz: vt dictis iuri. sed si post litē motā ius superueniat actoꝛi ꝙ tpe litis mote non erat an sufficiat ad condemnationem distinguitur an ex cā de preterito ante motam litem ꝛ tunc sufficit. vt. l. si rem. §. fi. de pig. actio. an post litem motam: ꝛ tunc secus: qz noua interpellatione opus est: vt. l. nō potest videri. ff. de iudi. Sed quid si pendente cōditione egi ex stipulatione ꝛ obtinui estimationem: restitutam quia fingitur nunꝙ fuisse legata. l. necessario. §. j. de peri. ꝛ commo. rei vend. ꝛ. l. pecunia. si cer. pet. ergo ꝛc. ꝛ. ff. eo. §. ver. sed si beres: qz tunc apparet indebitam fuisse estimationem. Et aduerte qz pendente conditione: licz hic dicatur ꝙ agere possem intellige non vt consequatur integram estimationem: sed quantum minus valeat attento eo qō euenire potest si conditio existat puta si non fuisset legata valeret decem: sed qz legata est sub conditione reputatur valere quinqz qz tantū posset vendere: ꝛ reperitur qui emeret inspecto futuro euētu: qz potest deficere ꝛ existere. agaz ergo ꝛ consequar quinqz ſm Jaco. de are. ꝛ sic non obst. qō no. in. l. non quocunqz. ff. de leg. j. vbi glo. dicit ꝙ non possum agere conditione pendente qō videtur contra istum text. cū glo. q est pe. sed reducas ad concordiam modo predicto.

2 ☞ Mozosus ꝛ fur equiparantur.

[a] ¶ Qō iudiciuz. adde ꝙ iudiciū interduz ponit ꝓ sinia diffinituā ſm pau. de castro in. l. j. in. iiij. not. C. si aduerserem iudica.

[b] ¶ Iudiciū reddit inuitū. adde glo. i. c. j. extra de iudi. ꝛ ibi do. archid. in. c. in primis. ij. q. j.

[a] ¶ Si in prio anno nō nascātur. adde Jo. de imo. i. c. potuit. de loca. pau. de ca. cō. fil. lvj. inci. qz exceptiones.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

1 **Stichũ qui.** ¶Res que nõ est in rerum natura si tñ esse fingitur ratione delicti vel more: põt in stipulationem deduci. b.d. cõcordat. l. seruum §. nouari. j. eo. põt etiã deduci in iudicio ꝛ peti libello: vt. ea. l. §. effectus. ꝛ. §. fi. ꝛ in iuramentũ: vt ex eo oriatur actio in factũ vt. l. eũ qui. §. j. de iureiur. effectus huius. §. est ꝙ sic vt mortuo sticho post moram fingitur adhuc viuere quantũ ad hoc vt obligatio ꝛ actio que pro eo cõpetebat non extinguat puta cõdictio furtiva vel certi cõdictio ex stipulatione ita fingitur esse quantum ad hoc vt noua obligatio ꝛ stipulatio poterit sup eo cõtrahi. videbatur contrarium quasi facilius conferuek in esse q̃ erat quã de nouo inesse producak. ar. l. patre furioso. de his q̃ sunt sui vel alie. iur. ꝛ no. bic. in versi. q: ꝙ illud qõ extinguit stipulationem interpositam fortius impedit eam cõtrahi. ¶Item no. in fi. tex. cũ glo. ꝛ ad hoc Bart. frequenter allegat ꝙ mozo 2 sus ꝛ fur equiparantur. ꝛ ideo determinat Bart. in. l. nemo rẽ suaz. §. fi. ff. eo. ꝛ. l. qõ te. si cer. pe. ꝙ sicut in fure re perempta nõ distinguitur. an fuisset eodẽ modo peritura penes dñm vel nõ imo indistincte tenetur de interitu: vt. l. j. §. rectissime. de vi ꝛ vi ar. ita nec distinguatur in mozoso.

1 **Si quis ancillam.** ¶Licet ancilla desinat esse prẽgnãs nihil ominus dz sisti in eadẽ cã. b.d. premitte qõ habeẽ. in. l. j. ff. si ex noxa. cau. aga. q: si promisisti mihi aliquẽ sistere in iudicio sub pena debes eũ sistere in eodẽ statu ꝛ cã q̃ erat tpe stipulationis als nõ prodesset sistere si ergo promisisti sistere ancillã que erat prẽgnans tpe stipulationis: ꝛ postea sistas cum desinit esse prẽgnans nihilominus videris sistere in eodẽ statu ꝛ cã vt hic q: ius meũ ex hoc nõ est effectum deterius nec etiam ipsa ancilla tunc aũt diceris non sistere in eadẽ causa qñ est deteriorata vel ius meum esset effectum deterius: q: actio mea esset perempta post mozam commissam in sistendo.

2 ☞ Lapsus taciti tpis legalis ita interpellat ꝛ in moza constituit sicut lapsus temporis expressi ꝛ conuentionalis.
Quod lapsus talis temporis non impedit purgationẽ more ꝛ quid in tempore expresso. ꝛ nu. 1. ꝛ. 4.

3 Stipulator qualr post mozã possit petere itereſſe. dz tñ ille q teneẽ ad factũ dz facultatẽ faciendi vsq̃ ad litẽ cõtestatã. ꝛ an habeat facultatẽ soluẽdi interesse vsq̃ ad sniam si nõ vult facere.

4 Actor an ꝛ qñ possit mozã purgare vel non. ꝛ nu. 5.

5 An possit eam purgare in preiudicium fisci vel communis.

1 **Sinsulam.** ¶Debitor ante lit. conte. põt mozam purgare ꝛ euitat solutionem pene vel interesse non sic post litẽ cõtesta. super interesse vel pena. b.d. ista lex famosa. ꝛ primo ponit regula que locũ dz ante lit. cõte. vsq̃ ibi ꝙ si litẽ. postea ponit exceptio que locũ dz post lit. cõte. sunt ꝛ alie plures exceptiones a regula quas infra subijciam ꝛ que ex aliis legibus colligunt que. ll. istã supplent ꝛ limitãt ꝛ ista. l. eſt repetibilis: q: materia eius est valde subtilis ꝛ longa ꝛ põt intelligi ista. l. in tribus casibus. ¶Primo qñ in stipulatione nõ fuit appositũ certũ tem pus neq̃ certa pena: tñ tacite subintelligebaẽ tẽpus infra qõ cõmode posses edificare: vt. ff. eo. si stipulatus essem a te. Secũdo qñ fuit appositũ certum tps infra qõ fieret non tñ pena. nã etiam tunc locum dz purgatio more: vt. ff. eo. si ita quis. §. fere. ¶Tertio põt intelligi ecõuerso qñ fuit apposita pena ꝛ non dies: q: etiã tunc locum dz. j. vt. j. eo. qui rome. §. flauius Sed in quarto casu nõ põt procedere qñ esset apposita dies ꝛ pena: qr tunc etiã lite non contest. post lapsum diei cõmissa est pena efficaciter nec dz locum purgatio more ꝺm cõem intellectũ gl. Dy. ꝛ Bar. per. l. traiectitie. §. de illo. ff. ti. priozi. ꝛ per. l. magnã. C. de Iben. stip. lz Pe. tenuerit Iuium ꝙ etiã tunc locũ habeat dũmodo infra paucos dies: per. l. ꝛ si post tres. ff. eq qui. cau. ꝛ ad. l. ff. alleg. in Iuium rñdet qõ non probant opinionẽ ꝑdictã. q: in. §. de illo alia erat causa quare nõ poterat purgari. q: ibi pena poterat peti vna cũ principali: sed qñ nõ põt peti cũ principali dicit ipse locũ habere ꝛ ad. l. magnã rñdet ꝙ illa nõ prohibet mozã purgari dz dicat penã cõmitti solo lapsu temporis sine alia interpellatione. Bar. reprehendit Pe. in vtroq̃ dicto qr etiam cum pena põt peti vna cũ principali locũ habet purgatio more: vt qñ esset apposita clausula rato remanẽte pacto vt ipse plene disputando probat hic in questionibus suis. Itẽ etiã cũ non põt peti vna cũ principali locũ tñ non dz purgatio more. vt in. d. §. de illo exẽplo qõ ponit de pacto. l. cõmissorie. ꝛ sic tenet opi. Dy. sed ad suas rões põt de facili rñderi qõ potius loquuntur in primo qñ pena erat appositi loco particularis interesse ꝙ põt peti vna cũ principali nec dz locum purgatio more nisi interesse illud soluaẽ. vt hic in gl. ij. in prin. que de tali interesse dz intelligi. sed Bar. loquitur qñ loco talis interesse. ideo non recte Pe. reprehendit qui intellexit ꝺm §. de illo. ad scoam rationem Bar. põt rñderi qõ ibi post lapsum tẽporis cõmissum fuit pactũ. l. commissorie. qõ trahit secũ executionem ꝛ facit rem haberi pro interempta ꝛ in creditorem facit transferri dominiuz ipso iure. vt. l. cõmissorie. de pac. iter emp. ꝛ vendi. Si non dz locum purgatio nimirũ: non ex eo qõ esset dies ꝛ pena. qr illud pactũ loco pene habetur sed ex eo qr facta erat executio a lege quo casu ꝺm etiam eundem Barto. cessat more purgatio per. l. si is qui. de leg. ij. ꝛ per. l. si ob rem. de condi. indebi. ꝛ ista opi. Pe. humaniozesset. lz precedens cõiter teneatur. Bal. in. l. cũ allegas. C. de vsur. limitat eam vt habeat locum in contractibus stricti iuris. secus in bone fidei per. l. lucius cum sua glo. de actio. emp. ꝛ tamen habui de facto florentie in questione valde ardua. ꝛ non potui obtinere vt pronuntiaretur ꝺm opi. Bal. ¶In text. ibi transierit tẽpus ꝙ potuit facere. ꝛ sic fuit cõmissa stipulatio ad interesse. i. ad estimationẽ facti. ꝛ illud interesse debeẽ. promissor autem cũ nõ solueret no 2 lebat. ¶Ito. ergo ꝺm primũ intellectum ꝙ lapsus taciti temporis legalis ita interpellat. ꝛ in moza constituit sicut lapsus temporis expressi ꝛ conuentionalis. ¶Item no. qõ lapsus talis tẽporis nõ impedit purgationẽ more: secus si in tpe expresso si pena esset appositã: vt. ff. eo. digi. ꝛ sic in hoc nõ equiparantur tempus tacitum ꝛ expressum. ¶In text. ibi quãdiu litẽ cõtesta. non sim: dic si super interesse vel pena. ꝛ sic not. ꝙ post mozã põt stipulator petere interesse: ouꝛ at tñ facultas faciendi vsq̃ ad litẽ cõteſt. sup eo: põt etiã peti ipsum factũ. vt not. ff. eo. l. ij. §. item si in facto. ꝛ reus dz facultatem soluendi interesse vsq̃ ad sententiam qñ est casus in quo precise non compelleret ad factum. vt no. in. l. stipula. nõ diui. ff. eo. ratio diuersitatis est quare plus durat hoc casu ꝙ in precedenti. qr interesse post mozaz est in obligatione ꝛ solutione ex dispositione legali ꝛ qñ aliqd est in solutione ex dispositione legali durat facultas soluẽdi vsq̃ ad sniam imo etiam põt vsq̃ quo cõueniat actione iudi. vt ff. de peti. here. itẽ veniunt. §. idẽ recte: sed ipsum factum est in obligatione ꝛ solutione ex dispositione Ibentium quo casu durat facultas soluendi vsq̃ ad lit. cõteſt. ꝛ nõ vltra vt. l. si stipulatus fuero decem in melle. j. de solu. ¶In tex. ibi posse te facientis posuerat illud verbũ qõ denotat rẽ prout est in fieri nõ prout est in facto esse: per qõ dico vnũ qõ est valde subtile bic. ꝛ per alios non tactum si ante lit. conte. incipit facere adhuc nõ perfecerit ꝙ mozã purget nec debet cõpelli ad litẽ cõteſt. super interesse: sed si anteq̃ inceperit facere datus fuit libellus sup interesse. ꝛ fuit ei responsum. ꝛ sic lit. cõteſt. nõ põt postea incipere vt mozam purget: vt in fi. Sed quid si adhuc non respõdit libello. ꝛ offert se paratum incipere ꝛ complere puto adhuc eum admittendũ: qr nondũ lis est cõteſt. ꝛ sufficit ꝙ operet cũ effectu: non ergo requiritur ꝙ cõpleuerit opus ante litem contest. 4 ¶Ultimo aduerte ad tres casus recolligendo banc materiã in paucis verbis ꝙ aut loquitur in actore an poterit purgare mozã ad actionẽ cõsequendã. ꝛ est dicendũ qõ nõ vt in. l. ita qs §. intra de fideicõmiſ. liber. sed ad quẽstã cõseruandã bene potest purgare: vt. j. eo. si ita quis. §. seia. nisi esset dies ꝛ pena expresse apposita. scz qõ postea non audiretur: vt. C. de transac. l. si de possessione: aut loquitur in reo: ꝛ tũc aut vult offerre aut vult purgare ad finem: vt euitet periculum rei debite qõ incurrit propter mozam. ꝛ tunc põt etiam post litis contesta. vsq̃ ad sententiam: vt no. ff. eo. interdum. §. fi. tunc enim offerretur illud idem qõ petitur: qõ declarauꝛ ibi digi. aut vult purgare ad finem vt euitet solutionem pene vel interesse. ꝛ sic vnum petit. scz pena vel interesse. ꝛ aliud offerꝛ. scz id qõ erat promissum ꝛ ista est materia huius. l. in qua ponitur regula affirmatiua qõ sic quã intellige de equitate ꝛ nõ de rigore: vt. j. eo. qui seruum. §. sequitur. item ponitur exceptio negatiua. l. quando lis esset conteſt. super pena vel interesse. ꝛ huius exceptionis ratio est ꝺm Bar. propter duplicẽ moram quarũ vna fuit commissa in faciendo: altera in ꝓtesta. litis que ratio non placet: tum qr iste more sunt commisse super diuersis rebus vna super pacto altera super interesse vel pena. ꝛ sic vna debet augere effectum altere arg. ff. de calũ. l. penul. ꝛ qõ in similibus non. in. l. fustis. j. de iure fisci. per eundẽ Bar. item si hec ratio esset vera sequereꝛ ꝙ etiã si conte. esset facta super pena vel interesse sed sola interpellatio: qr illa sufficit ad cõstituendũ quem in moza vt no. in. l. si pe. quando dies leg. ce. purgatio impeditur ꝑpter duplicem moram: non est ergo illa ratio nisi ꝙ per conteſt. ius actoris sup pena vel interesse fortificatum est sicut officium procuratoris: quia efficitur dominus litis per conteſt. vt non poterit reuocari sine causa. aduertendũ tamen ꝙ ista exceptio procedit quando moza purgareꝛ ad euitandũ penã cõuentionalẽ vel etiã legalem prouenientẽ ex cõuentione partiũ vt est interesse: secus si esset pena mere legalis: qr tũc posset purgari vsq̃ ad sniam ꝛ ita

ꝛ ita loquitur. l. boc edicto. de publica. all. in vltima glos. pro cõtraria et. l. si tamen maioꝛ. §. accusasse. de bo. libe. ꝛ in. l. seruitutem. §. quesiuisse. eo. ti. ꝛ de in ius vo. l. ꝙis. ꝛ no. in. l. criminali. de iur. om. iudi. qr mitius agitur cum lege ꝙ cum homine vt no. in. l. celso. i prin. ff. de arb. ¶Item procedit bec exceptio qñ moza est cõmissa extra iudiciũ siue vero in iudicio vt qr promisisti sistere certa die vel simpliciter in iudicio: et citatus nõ steti sti: nã debes scire ꝙ statim committitur stipulatio ad totale interesse. lz ista fuit moza particularis: qr commissa in vno actu: vt. l. iij. §. in hac. j. iudica. solu. secus quãdo cõmittitur extra iudicium moza particularis: qr nõ cõmittit stipulatio ad totale interesse: sed ad particulare: vt. l. stipulationes non diui. §. plane. ff. eo. ideoq̃ in iudicijs ita rigorose agit in vno mitius agit ꝙ in alio vt poterit moza purgari ante lit. cõte. in quacũq̃ parte iudicij saluum sit ius actoris: vt. l. iij. §. fi. iudi. fo. ꝛ ita no. per Ly. ꝺm Pe. in. l. si per alium. §. meũ. ff. ne quis eum qui in ius vo. est vi eximat. item dz locum dicta exceptio nisi moza cõmissa post lit. contest. qr tunc posset purgari vsq̃ ad sententiam. C. de transac. l. si maioꝛ. ꝛ. l. siue apud acta. in fi. ibi no. in glo. quia contestatio precludit viam more precedentis non aũt sequẽtis. alia exceptio contra regulam colligitur ex glo. ij. sz qñ actoris interesset: qr tunc nõ posset moza purgari. vt in. l. si ita qs. §. seia. j. eo. que exceptio videtur esse contra banc. l. nam interat actoris. ꝛ ad euitãdũ solu. huius interesse admittitur purgatio more. Sol. intellige hoc quando interesse actoris nõ excedit estimationẽ facti ita qõ facto impleto rem anet actor sine damno. exceptio autem quã glo. ponit debet intelligi qñ excedit. ita qõ facto impleto: actor adhuc remanet in damno vel rei perdite vel lucri non facti. ꝛ tunc non admittitur purgatio sub audi nisi illud damnum reficiaꝛ: vt no. ff. de arbi. l. si cum dies. §. fi. cum. l. seq. est ꝛ tertia fallentia vel exceptio qñ ius actoris esset effectum deterius. ita qõ ex purgatione more nullam vtilitatem consequeretur actor: vt si fuisti in moza sistendi. ꝛ tunc vis sistere cuz actio mea sit tempore perempta. nam nihil mihi prodesset sistere: qr non possem tecum experiri. ꝛ ita intelligit. l. ꝛ si post tres. ff. si quis cau. qõ intellige nisi offerat se paratum sub illa actione iudicium suscipere. perinde ac si non esset extincta. vt euites penam vel interesse. qõ facere posses. vt. l. iul. §. quesitum. ad exhiben. ꝛ. l. eleganter. §. pe. ff. de dolo. ꝛ ideo determinat Bar. bic qõ si ꝓmisisti insulã facere in fundo meo: ꝛ post moza tuam alienaui fundũ non potest moza purgare. qr nihil mihi prodesset nunc fieri insulam in fundo nõ meo. est ꝛ quarta exceptio seu fallentia si lapsum esset modicum tps post mozam. etiam si lis non esset contesta. vt in. d. l. si ita quis. §. seia. ꝛ in. d. l. ꝛ si post tres. ꝛ in. l. si in lege. §. colonus. ff. loc. qõ remittitur arbitrio iudicis quantum sit. vt in eis no. ex quo dixit Bar. istam. l. debere intelligi qñ contestatio fuit facta infra modicum tps. secus si post. qr tunc nõ duraret facultas vsq̃ ad conteſt. sed vsq̃ ad lapsum modici tpis. boc non placet qr raro boc contingeret ꝙ fieret infra modicum tps contesta. ꝛ si raro vel nunq̃ impediretur purgatio ꝑpter contesta sed semp pro pter lapsum modici temporis. vnde Bal. in. l. sed si post tres. dicit qõ ille. §. seia. loquitur in actore alie due loquuntur in reo. ideo dicbeniter. ꝛ ista est veritas qr inspicitur lapsus modici temporis qñ stipulatio vel obligatio habebat certam diem ex pressam. ita loquitur. l. ꝛ si post tres. §. seia. item si non habebat ꝛ moza fuit commissa in malefaciendo. vt. d. l. si in. l. §. colonus. extra istos casus dico non debere inspici. imo moza posse purgari etiam post lapsum modici tpis dummodo non sit lis contesta. ꝛ ita intelligo banc legem ꝛ ista est veritas. dico etiam qõ in precedentibus duobus casibus si contestatio esset facta ante lapsum modici tpis adhuc impediretur ꝑpter ipsam contestationem. Quinta exceptio seu fallentia est quando esset facta executio vel ab hoe vel a lege. vt. l. qui ob rem non defensam. de condi. inde. ꝛ de le. ij. l. si is qui. ꝺm Dy. ꝛ Bar. ꝛ ex hoc sequit ꝙ si fuit iuratum non dz locũ purgatio qñ ipso iure facta esset executio virtute iuramenti: vt in. l. si quis maioꝛ. C. de transac. est ꝛ sexta ꝛ vltima fallentia qñ esset apposita dies ꝛ pena vt dixi. in prin. l. qõ intellige de die expressa ꝛ conuentionali. secus de tacita ꝛ legali per banc legem vt digi super tex. ꝛ per. l. si cuz diem. §. fi. de arbi. ꝛ qõ digi de expressa intellige etiam si in tacita illa inberet per. l. vt expressio hic operetur qõ est no. vt. l. celsus. in prin. C. de arb. item procedit hoc in extraiudicialibus vel iudicialibus decisorijs per. d. l. celsus. secus in ꝑparatorijs in quibus admittitur purgatio etiã vbi est dies ꝛ pena domo do infra modicum tempus. ꝛ iste est casus in. l. ꝛ si post tres. ꝺm intellectum doc. qui tenent banc opinionẽ ꝙis sit ibi dies et pena nõ admittaꝛ purgatio more. sic cũ illi respondent ad. l. qr in ꝑeparatorijs mitius agit: vt in. d. l. si seruus §. fi plurium. Itẽ intellige de die apposita causa differende solutionis. secus si causa multiplicãde obligationis que nõ impedit solutionez vt in. l. j. de penu lega. Quidã autem habebãt alias duas fallẽtias vel exceptiones. f. quãdo stipulatio esset cõcepta in persona vnius ꝛ pena in persona alterius: pone exemplũ in. l. j. in fi. de stipu. seruo. dicũt enim ꝙ in preiudiciũ illius tertij cui erat ius quesitũ non admittit purgatio. ꝛ boc esset vtile si esset verũ

5 Tñã quotidie in instris apponit ꝙ ꝓmisi sub certa pena cuius medietas applicetur actori alia cõi vel fisco pro quo notarius stipulatur tanꝙ persona publica. vt sic statim illi acquiritur tilẽ vnde non põt purgare in preiudiciũ cõis. Tu dic Iium qr illa promissio habet in se conditionẽ si fecero infra tps debitum vel infra illud tẽpus infra qõ licitũ est mozã purgare. sic nõ acquiritur ius fisco pure ꝛ simpliciter. sed sub cõditione si nõ purget moza. Itẽ dico in sequẽti questione. nã dicunt quidã ꝙ etiãvbi põt peti pena vna cũ principali propter clausulã rato manẽte pacto nõ admittit purgatio per id qõ no. in. l. id ꝙ pene. j. de solu. qõ Bart. reprobat p plures ratiões quas tamẽ Bal. impugnat Sed puto Bar. verũ dicere ratione predicta: qr illa clausula intelligit modo predicto nisi moza purgetur infra tẽpus debitũ: sed si propter aliã causaz posset pena peti vna cũ principali: vt quia esset apposita loco particularis interesse opinio illorum esset vera. ꝛ intelligit Pe. l. traiectitie. §. de illo. ff. titu. priozi. ꝛ dixi in prin. l. cetera. vide bic per Bar. cuius dicta sunt per predicta enucleata.

2 ☞ Si testator mãdat fieri capellã potest vnus ex heredibus insolidum cõpelli ad faciendũ sed postea recuperabit partem impensarum ab alijs coheredibus.

3 Quid si testator reliquit mille pro capella fienda.

4 Facta qualiter cognoscanꝰ ꝙ sint diuidua vel indiuidua.

5 Stipulatio per te nõ fieri quominus ire agere liceat: quãdo dicatur stipulatio seruitutis ꝛ quãdo simplicisfacti personalis. Stipulatio generis vel alternatiua quare dicatur indiuidua respectu solutionis.

6 Quãdo quilibet ex heredibus condẽnatus pro parte nõ liberetur soluendo partẽ sed totum.

7 An liceat heredi qõ nõ licet defuncto.

8 ZIDota lite emptori debet denũtiari ꝛ eius heredibus vt possit agi de euictione. et quid denuntieꝛ ꝛ sumptibus cuius teneaꝛ venditor defendere.

9 Non sufficit denũtiare vni exheredibus debitoris vel aliquibus sed debet denũtiare omnibus ꝛ an omnes debeãt assistere ꝛ defendere: an vero mittere vnũ procuratorem nole omnium.

10 Defensio est indiuidua ꝛ vno defendẽte ꝑ parte sua cõmittitur stipulatio duple cõtra omnes pro hereditarijs portionibus.

1 **Inexecutione.** ¶Stipulatio dãdi regulariter est diuidua respectu obligationis petitionis ꝛ solutionis. b.d primo Stipulatio vero facti affirmatiui vel negatiui ꝛ etiam seruitutis regulariter est indiuidua predictis tribus modis. Stipulatio vero generis ꝛ alternatiua diuidua est respectu obligationis ꝛ petitionis: sed indiuidua respectu solutionis. Stipulatio vero de euictione ecõuerso est indiuidua respectu petitio. idest denuntiationis qr quilibet ex heredibus promissoris denũtiari debet insolidũ sed est diuidua respectu obligationis ꝛ solutionis qz de re euicta contra quẽlibet ex heredibus cõmittitur pro parte ꝛ quilibet pro parte soluendo liberaẽ. b.d. vsq̃ ad §.

2 pe. qui incipit. si ita in. §. ij. no. tria. ¶Primo dñ dicit singuli a ☞ Si testator mãdat fieri capellam et non dotat eam, adde qd si talis capella non põt edificari sine licẽtia pape an tale legatũ posset cõ mutari a solo epo. vide p. d. de sancto. He. in. c. gña. i pe. char. de rescrip. lib. vj.

a insolidũ ꝙ si testator mandat fieri capellam[a] põt vnus ex heredibus insolidum cõpelli ad faciendũ. recuperat tamen a cohedibus partem impensarũ: vt in. l. fideicõmiſ. §. pe. de lega. iij. ꝛ plus videtur velle ille tex. quem not. ꝙ non poterit vnus solus compelli nisi etiam alij fuerint requisiti: ꝛ sint in moza: que tex. alibi nescio: ꝛ multũ facit ad predicta. l. stipulationes non diui. q licet stipulatio facti sit indiuidua: ꝛ quilibet ex heredibus insolidum poterit compelli: attamen non nisi alijs existentibus in moza. ☨ Sed quid si testator reliquit mille pro capella 3 fienda videtur ꝙ quilibet teneatur pro parte. arg. ea. l. §. insolidum. in fi. ꝛ qõ no. ff. eo. titu. l. ij. §. ex bis in glo. que incipit contra. Ang. vero tenet hic contrariũ ꝙ imo quilibet insolidũ ne opus differatur. de hoc vide tex. in. §. penul. si nõ cauilletur in prin. dum loquitur quãdo aliquid fuit relictũ pro opere fiẽdo nõ autem mandauit opus fieri: ꝛ tamẽ dicit quẽlibet teneri in solidum. Sed Dy. ibi sentit contrarium licet Ange. nõ alleget qr intelligit ꝙ mandauit opus fieri non ꝙ reliquerit pecuniã. pro opi. Ange. facit: quia datio que ordinatur ad factum reputatur factum sicut econuerso: vt no. in. l. naturalis. §. quod si fiãciam de prescrip. verb. in prin. glo. mag. ꝛ in. l. cum proponas. C. de dolo. per docto. ꝛ tetigi in. l. quinta. §. si fortem. ff. eod. dic tamen ꝙ in practica non seruatur sed quilibet condemnaretur 4 pro parte sua: licet ille. §. multũ faciat. ¶Secundo no. ibi qr

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

operis.effectus ⁊c.per quam Bart.in.l.stipulationes nō diui. in.iij.q.dicit cognoscit que sint facta indiuidua q̄ q̄ effectus facti est indiuiduus.ibi factū dicitur indiuiduum: vt fabricare domum.nam effectus fabricandi est ipsa domus que dicit̄ indiuidua respectu effectus:q̄ si pars domus est sine alia pte nō affert tantā vtilitatē respectu ipsius partis quantā respectu totius:secus si afferret vt in stipulatione rez ra.ba.⁊ de nō agendo.vt in.ſ.cato. ¶Item tertio no.ibi promissoris vie: q̄ videtur hic tex.3 Bart. in.l.stipulatio ista.ſ.fi quis ita.3.eo.vbi dicit q̄ ista stipulatio p te non fieri quominus ire agere liceat nō dicit̄ stipl̄o seruitutis: sed simplicis facti personalis q̄ est magni effectus.q̄ sic non trāferet ad heredem stipulatoris: secus si esset stipulatio seruitutis.iste aūt tex. videt̄ probare contrariū iuncto tex. precedenti:q̄ dicit q̄ ille q̄ sic promittit dr̄ promissor vie.Tu distingue.vt dixi in.l.ij.ſ.ij.3.eo.aut stipulator haberet prediū vicinū vel non in.ſ.p̄o parte. ¶No.rōnez melius;quā alibi quare stipulatio generis⁊ alternatiua dicuntur indiuidua respectu solutionis.ſ.ne cōtingat fieri solutio in diuersis rebus. ¶Ité no.mirabile q̄ō glibet ex heredibus tenetur p̄o parte cōtra eū agere:⁊ p̄o parte cōdemnak.⁊ tū non liberat̄ soluendo partē sed totū. hoc est verū q̄n ad debitorem pertinebat electio secus si ad creditorē:q̄ nō posset illud cōtin gere.nā vno soluente partem in vna re posset aliū cōpellere ad soluendū aliā partē in eadē re q̄ nō est q̄n p̄tineat ad debitorem. ¶No.etiā q̄ nō lz heredi q̄ō nō licebat defuncto.ſz aliq̄n cōtrariū est vt plus permittak heredi q̄ defunctovt.l.ſi per imp.rudētiā.ſ.nō minus.3.de euic.⁊ facit iste tex.q̄ sicut defunctus inuito creditore nō poterat soluere partē debiti liquidivt l.ſi tutor.ſ.lucius.de euic.ita nec vnus ex heredib⁹ eius lz obligatio sit diuidua.⁊ transierit ad quēlibet p̄o parte:tū in contrariū est veritas q̄ alia ratio est in p̄sonis heredū q̄ fuerit in p̄sona defuncti:vt dixi.in.l.ij.ſ.ex bis.3.eo.⁊ per Ly.in.l.iij.C. de nego.gest. ¶In glo.insolidū.Nota.q̄ mota lite emptori dz denuntiari venditori⁊ eius heredibus vt posset agi de euictione:ſz qd denuntiak.nā nō solū litē motā:sed etiā dz requiri vt veniat ad defendendū.vt.l.ſi plus.ſ.mota lite.de euic.⁊.l.q absente de.pcu.⁊ ideo ēt scienti litē esse motā dz denūtiatio fieri:vt no.Bar.in.l.denūtiasse.in p̄in.de adul.q̄ō non esset ſi solum denunciaret litē esse motā:q̄ scienti non esset amplī? notificandum.vt.in.l.j.ſ.j.de actio.emp.lz glo.ibi hoc sentiat sed non bñ. ¶Item cū defensio⁹ possit fieri dupl̄r.ſ.assistendo emptori⁊ testes⁊ instr̄a producendo.iuxta ea q̄ habenk in.l.ſi suspecta.de inoffi.test.⁊ totā litē in se suscipiendo ⁊ emptorē releuando ab hoc onere ad quā defensionem tenek.dicit Bal.no. in.l.qui absentē de.pcu.q̄ ad primā non ad scām p.l.ſi parentes.C.de eni.nisi expresse 3tium promiserit⁊ ita vt plurimū dicunt instr̄a.ſ.q̄ p̄misit defendere suis sumptib⁹ ⁊ expēsis ⁊ litē motā in se susc̄ipere q̄ō nō sine ministerio fuit inuentū ⁊ hoc est vtile ꝑpter expensas ad intellectū eius q̄ō no.i.e.l.venditoris. ¶Item no.q̄ nō sufficit denūtiare vni vel aligbus ex heredibus debitoris:sed dz denuntiare oibus alis non haberet regressum 3 illū cui non denūtiasset. Ité no.q̄ oēs debent assistere ⁊ defendere dic tū q̄ si aduersarius vult qui litē mouerit ne distinguatur in plures tenentur dare vnū procurator:ē qui defendat nomine oīm. vt.j.iudi.solui.not. tamen.ſ.pe.circa fin. ¶Ultimo no.q̄ō defensio est indiuidua ⁊ vno defendente p̄o parte sua cōmittitur stipulatio duple 3 oēs p̄o hereditariis portionibus.facit.l.ea.ſ.ſi.in fi.3.eo.istum tū arti.declara per Bar.in.ſ.cato.in.ij.vel.iij.q.q̄ est difficilis.

a ¶Cuz defensio. adde Angel. de are.insti.de exce.

a

2 ¶Si debitor soluit partē rei promisse an etiā cōmittatur stipulatio penalis in totum an p̄o parte non soluta.

3 Quando id q̄ō est solutum non prodest ad illū finem ad quem solutum est:ſz vt euitek pena si post petit dz vel restitui vel in pena computari ne creditor habeat vtrūq̄.
Quid si esset apposita clausula rato manente pacto.

1 **Si ita stipulatus.** ¶ Stipulatio dandi etiam certā spēm lz fit dinidua quo ad se:vt in p̄in.l.est tū indiuidua quo ad cōmissionem pene:q̄ nisi totū detur stipulatio insolidu3 cōmittit̄.h.o. ⁊ est verū tā in ipso promissore q̄ in eius heredibus vt nō sufficiat vni eorū dare partē suā lz nō teneaf vltra partē nisi etiam alij dent quo ad hoc vt pena non cōmittak.⁊ si vnus nummus deficeret cōmittitur pena insolidū. Etr̄ō est q̄ stipulatio quo ad cōmissionē pene cōtinet conditionē.ſ.si non detur ⁊ omnis conditio regulariter est indiuidua.vt.l cui fundū.de cōdi.⁊ demon. ¶In tex.ibi si fundū. istud verbū no. nam si promisisset pecuniā tunc si vnus ex heredibus solueret partē suā ⁊ nō partem aliorū sibi imputak cū poterit etiam p̄o alijs soluere ideo cōmittitur pena insolidū etiā cōtra eū sed si promisit fundū vel aliam speciem nō videt̄ posse iputari vni ex heredibus quare non soluit etiam p̄o alijs cuz non habeat dñium in partibus aliorum:et tū iste tex. vult 3tium intelligendo ipsum:vt.ſ.dixi tā in ipso promissore q̄ in eius heredibus:⁊ ad rationē factam in 3tium responde vt dixi in.l.quinta.ſ.ſi fortem.3.eod.item aduerte q̄ iste tex.potest intelligi sine ſtipulatio penalis ineptā a precedenti dispositione q̄ promisisti fundū.⁊ si non dares.promisisti centū:sine etiā a precedenti conditione q̄ fundū.promisisti sed si eū nō dares.promisisti centū q̄tū ad effectum.de quo bic ⁊ facit ad no.in.l.cōi di.ſ.cōi di.⁊ per glo.in auf.qui rez.de sac. san.eccle.Sō si emphyteota deficeret in soluendo in vno nummo de pensione incidat in cōmissum ac si nihil soluisset. Si tū dñs vult vti cōmisso restituere dz q̄ō percepit per id q̄ō no. bic

2 glo.†P̄o declaratione glos. magne oppo.q̄ si debitor soluit partem rei.promisse dūtaxat nō cōmittak stipulatio penalis saltem p̄o illa parte:q̄ creditor sponte recipiendo vt a pena recedere vt.l.ij.in p̄in.ſi quis cau.⁊.l.ſi.de eo q̄ō cer.lo.glo.fatetur ſm Jo.q̄ creditor sponte recepisset.⁊ nō deceptus sec⁹ si fuit deceptus:q̄ soluens dedit sibi ad intelligendum q̄ incontinēti solueretur sibi altera pars.ar.in.l.iij.3.de pig.actio. Ista gl. cōiter reprobatur:q̄ contra istū tex.qui simpliciter loquit̄.Nec obst.ll.contra.q̄ loquuntur q̄n post commissionez pene creditor sponte reciperet partē rei:secus q̄n ante commissionem pene:q̄ non videtur renūtiare iuri de futuro.sed iuri de ꝑterito sic.cum ēm poterit petere penā omissa re si recepit rem vel partem eius videtur penam remittere. ¶No.tamen glo.in versi. tū in ea ⁊c.q̄ quando id q̄ō est solutum non prodest ad illud finem ad quem solutū est.ſ.vt euitetur pena si post petitur debet vel restitui vel in pena computari nec creditor habeat vtrūq̄ facit.l.vel possessorem.ſ.i.de transac.Hoc verum nisi esset apposita clausula rato manente pacto. vt.ſ.eo.l.cum stipulatus sum mihi a proculo.hic non sunt alia.

2 ☞Si p̄misisti mihi aliquid si te vicero ad brachia vel in ludo schacorum ⁊ per te stet quominus ludamus:an babeatur perinde ac si te vicerim.

1 **Quicūq;.** ¶Hic no.optimā regulā q̄ q̄ stat per eū qui futurus est obligari p euentū conditionis quominus conditio eueniat perinde teneſ ac si conditio eueniſſet:q̄ō puto verū siue pendebat conditio ex potestate eius siue creditoris siue tertij vel quocūq; alio modo:q̄ non debet esse in sua potestate se eximere ab obligatione.facit.l.labeo scribit si mihi ⁊c.3.de contraben .emp.⁊ siue veniebat implenda in p̄sonā eius siue nō:vt in.l.iure ciuili.de condi.⁊ demon. †Glo.dicit hoc fallere in ludentibus si aliqd mihi .promisisti si te vicero ad brachia vel in ludo schacorū:nam licitus est tibi facere quicquid possis vt te non vincā ⁊ faciēdo nō teneris ad promissum.hoc intellige dūmodo ludes mecum sed si nolles ludere ⁊ propter hoc te vincere nō possem habereris p̄o victo q̄ per te stat ⁊ non per virtutē tuaz quominus te vincam. ⁊ gl. debet intelligi quando per virtutem tuā stat.⁊ hoc voluit glo. in.l.ſi rem.ſ.fi.3.de p̄scriptis verbis.

1 **Emo rem suā.** ¶No.hic q̄ sicut non 3 stipulatio rei mee.vt 3.eo.nemo rē suā.ita nec rei que nō est mea sed cōferak in tps quo erit mea.arg.l.in tps.de here.inst.q̄ paria sunt aliquid fieri in tpe ꝓhibito vel in illud quod fieri cōtrarium. Sed oppo.3.eo. si rem meā.Solu.ibi sub illa conditione fuit ꝓcepta stipulatio ⁊ glo.hic prima exemplificat in legatario cui relicta est res in diez vel sub cōditione nā interim non est dñs si stipuletur si dies vel conditio euenerit quo casu erit dñs.Sed tunc contra q̄ imo stipulatio est valida in toto ti.vt le.no.caue.dicunt illi qui ita exemplificant q̄ dum bic dz q̄ non stipulatur vtiliter non debet intelligi q̄ stipulatio non 3 imo 3 non tamē continet vtilitatem:q̄ non plus consequit ex ea q̄ per actionez ex testamēto hoc nō plz:q̄ imo pōt ꝓtinere vtilitatez ꝑpter fideiussores q̄ danf:immo est cōtra intentionē lr̄e que nō vult q̄ valeat ipso iure a principio nec conualescit:ideo dictū ex̄plū non est bonum:ideo non bz locū ista.l.q̄ stipulatio interponit ꝑ execution alteri⁹ obligatiōis ex qua sperak effici stipulatoris:dz ergo ex̄plificari q̄ simpliciter stipulor rez que non est mea cū erat mea ⁊ ita ex̄plificat glo.ij.super ver.stipulor. ¶Sed tunc op.de.l.ſi quis stichū.3.ti.j. vbi ſ efficiatur mea stipulatio nō est inutilis si tū ex causa nō lucrativa effecta est mea ꝑpter hoc quidā limitant legem vt procedat q̄n efficeretur mea ex cā lucrativa hoc non plz:q̄ ſi esset in pendenti an valeret vel non ⁊ tex.vult q̄ ab ipso principio sit inutilis ⁊ inualida.dic ergo q̄ō interdum stipulor rem que erat mea tpe stipulationis:⁊ tūc nō valet stipulatio siue erat mea ex causa lucrativa siue non lucrativa:vt.d.l.nemo rem suam.3.eo.Interdum stipulor rem que non erat mea ⁊ tunc aut pure valet:sed tamē postea efficiatur mea ex alia cā.⁊ querit̄ an euanescat stipulatio tunc distinguit̄

an efficiatur

an efficiatur mea ex cā lucrativa ⁊ vitiatur:vt.3.eo.inter stipulantem.ſ.ſi rem.aut ex cā nō lucrativa ⁊ tunc secus vt in.d.l.ſi is qui fichum.ſm intellectū gl.ſi vero stipulor sub cōditione si erit mea vel cū erit indistincte non valeat sicut in primo casu et iste est casus huius.l.siue ex cā lucrativa siue non lucrativa efficiatur mea:q̄ ab ipso principio est nulla.hic non sunt alia.

2 ☞Si duo tenentur ad idem que principaliter an mora vnius noceat alteri.

3 Re perempta post morā qualiter fideiussor interdū teneak directo interdū vtili iterdū de dolo ⁊ iterdū nullo mō ſz sol⁹re⁹.

1 **Dota rei.** ¶Dota principalis debitoris per petuat obligationem suam ⁊ ēt obligationē fideiussoris nisi fideiussor per prius offerēdo constituerit creditorem in mora.Sed mora vel factū fideiussoris non perpetuat obligationē principalis debitoris:sed suam dūtaxat.b.o. ¶No.primo loquitur q̄n sol⁹ principalis fuit in mora ꝙz ibi:sed ſi fideiussor postea q̄n fideiussor ꝓtima pars continet regulaz ⁊ exceptionē a regula ⁊ ista exceptio nō est alibi ſm Dy.⁊ alios. ¶In text.ibi fideiussor quoq̄ nocet idem in quolibet alio qui teneſ accessorie ad instar fideiussoris:vt patz

2 in actione de peculio:vt.3.eo.cū filius. ¶Sed q̄ si duo tenētur ad idē eque principaliter an mora vnius noceat alteri :vide plene bar.in.l.ex duobus.in.gl.q.ſ.de duo.reis.vbi distinguit an nō sint duo rei debendi:⁊ non nocet an sint:⁊ tūc q̄tum ad interpretationem p̄scriptionis nocet:q̄ interruptio facta cōtra vnū extenditur ad alterū.vt in.l.ſi.de duo.reis.aut q̄tū ad hoc:vt obligatio non extinguatur ꝑ interitū vel vt faciat venire vsuras vel interesse:⁊ tunc distinguatur an sint socij .⁊ tunc non nocet:vt.j.de duo.reis.l.pe.an non sint socij :⁊ tunc secus vt in.l.in mora.in fine.⁊ ibi nota.per glos.3.de vsur. ¶In tex. ibi nocet glo.illa intelligit quantum ad hoc vt producatur obligatio.i.perpetuetur non solum quo ad ipsum principalē morosum:sed ēt quo ad fideiussores nō aūt vt fideiussoris obligatio augeatur:primū dictū intellige q̄ ꝓducit ⁊ ppetuak.ſ.ne extinguak ꝑ interitum rei debite:ita loquitur hic nō aūt respectu tpis:q̄ ſi erat tpalis durat similiter ⁊ tpalis nō efficitur perpetua.glos.est.j.eo.ſi seruū.ſ.seqtur.q̄ incipit q̄tum ad hoc.⁊ est glo.ij.nec etiā nocet q̄tum ad hoc:vt interruptio p̄scriptionis facta cōtra principalē extēdatur ad fideiussorē.tex.est cū glo.q̄ non est alibi in.l.cū quis.ſ.ſi qs p̄o reo.j.de so.lz facta 3 vnus coreum extēdatur ad alterū:vt.3.digi p.l.fin.C.de duo.re.duz autem glo.dicit quod non nocet vt augeatur obligatio fideiussoris intellige.ſ.vt teneatur vltra sortez ad interesse.ꝑpter moram rei q̄ veniat ꝑpter naturā actionis:vt in arbitrijs.ita loquit̄.l.centū capue:allegata in glo.⁊ teneaf ad vsuras ꝓuenientes ex natura 3ctus vt bonefidei:vt in.l.ſi postea.j.rē pupil.saluam fore.⁊.l.querit̄.3.loca.⁊ ibi no in glo. ¶In text.ibi sed fideiussor circa istum ver.sunt duo intellectus in glo.ij.Primus q̄ intelligatur siue fideiussor obtulit:⁊ creditore in mora constituit anteq̄ reus esset in mora siue post.Scōs q̄ intelligat q̄n post non q̄n ante:q̄ tunc per morā rei postea subsecutam tolleretur mora actoris precedens ⁊ produceret obligatio quo ad vtrumq̄ q̄ vltima mora nocet.vt.j.e.ſi seruū.ſ.sequit̄.sed nec tra istarum est vera:imo dz intelligi solum q̄n obtulit ante nō q̄n post:q̄ intentio hui⁹ ē.vt ponere casuz in quo mora sibi soli reo nocet:⁊ non fideiussori:q̄ nō perpetuatur obligatio quo ad eū:sed solum quo ad reū.⁊ hoc ꝙtingit in dicto casu:⁊ tunc iste ver.nō est alibi ſm Dy.si autez fideiussor offert post morā rei purgaret morā ⁊ obligatio nō perpetuak nec quo ad reum nec quo ad fideiussorem:q̄ in obligatione dādi quilibet admittitur ad dādū p̄o alio:⁊ iste est intellect⁹ doc. ¶In tex.ibi bominē occiderit que occisio loco more bz:lz ꝑpter non fit mora sed culpa vel dolus.vt.j.eo.ſi seruū. Ité ſi non occidisset:ſz fuisset in mora ⁊ post eius morā seru⁹ moreretur.q̄ ꝑpetuaret obligatio quo ad ipsum fideiussorem dūtaxat nō quo ad reū.⁊ habet locum q̄ō sequtur. ¶In tex.ibi reus liberabik per regulā que ponitur.3.eo.ſi ex legati cā:q̄ ꝑ interitū rei debite non interueniente mora vel culpa debitoris liberatur debitor dictū q̄ bz actionem.l.aquil.3 fideiussorem interficientem si ipse reꝰ erat dñs.vt.l.item veniunt.ſ.j.ad.l.aquil.quaz tenetur cedere creditori qui erat debitor ex cā onerosa.vt.l.q̄ sepe.ſ.ſi res.de cōtrabē.emp.secus si ex cā lucrativa:q̄n est interfectus ⁊ sic est liberatus:ſi aūt vulneratus tūc nō est liberatus:sed teneſ ipz tradere ⁊ p̄o deteriorationē cedere actionem.l.aquil.ꝓt in.l. huic scripture.ad.l.aql.⁊ de isto passu vide Ly.in.l.non mouiturz.C.de contraben.emp.⁊ Bar.3.eo.stichus. ¶In text.ibi conueniri pōt:sed 3.q̄ liberato reo liberatur in 3sequētia fideiussor.glo.fatetur de rigore:⁊ sic non conuenitur dicta actione sed vtili ex equitate.⁊ hoc contingit culpa vel dolo suo.et hic est tex.in.l.mora.i ſi.3.de vsur.sed contra q̄ nec directa nec vti

li ex stipulatu.sed de dolo que concurrit cum alia vt.3.de dolo ſi fideiussor.glo.ſi.solvit trib⁹ modis.⁊ nulla est vera. dic ergo loquitur q̄n obligatio erat pura que ſit in rerum natura .ꝑducta.vnde potuit conueniri ꝑpter morā fideiussoris saltem quo ad vtilem actionē q̄ surrogāt loco directe q̄ perimitur.3tiū loquitur quando erat conditionalis.⁊ sic non erat ineſſe ꝓducta nec postea ꝓducitur.lz cōditio exiſtat q̄ non reperiſ res q̄ poterit ieā deduci.⁊ sic nec cōtra reū nec contra fideiussorez committitur:sed q̄ boc contingit facto fideiussoris deficientis alia actione recurritur ad actionē de dolo.vt ibi no.3.3 q̄ q̄ mora cōmittit ꝑpter maleficiū pōt cōmitti etiā cōditione pendente lz per interpellationē secus.vt.3.eo.cū filius in fin.⁊ hoc voluit glo.in.l.cū qui.ſ.pe.3.e.⁊ sic exiſtente postea cōditione cōmittitur stipulatio perinde ac si res esset in rerum natura .sol. illud procederet q̄n stipulatio cōditionalis fuisset interposita aō nouandi purā precedētem quo casu reddit illā ꝙditionalez sub 3tia conditione.⁊ per interfectionē factā cōditione pendēte:⁊ tunc scōa non poterit cōmitti:⁊ sic non pōt nouare precedēte reuertitur precedens ad suaz puritatez pristinā.⁊ sic per interitum purificatur obligatio.ita loquitur ibi.secus q̄n esset interposita principaliter ꝓpter se:q̄ tūc per interitū nō purificaretur obligatio.nec posset postea committi adueniente conditione.ita subtiliter no.hic Barto.in fi.quē allegaui.in.d.ſ.fi.

3 ¶Recollige ergo q̄ re perempta post morā interdū fideiussor teneſ directo.vt ſi post morā rei nō precedēte mora creditoris quo ad fideiussorem.vt hic in p̄in.l.Interdū teneſ vtili vt quando post moram suam nō interueniēte mora debitoris vt i hoc ver.ſi.Interdum tenetur de dolo:vt in casu quē.3.posui q habetur in.l.ſi fideiussor.de dolo.Interdum nullo mō tenetur fideiussor vt in casu versi.pe.sed ſi fideiussor ⁊c.Sed solus reus ſm intellectum quem ibi debi.sed quō respondeſ ad motiuum illorum qui dicunt illum ver.debere intelligi q̄n fideiussor obtulit post morā rei q̄ ſi ante moram postea subsecuta noceret fideiussori.vt in p̄in.l.q̄ vltima mora nocet dic verum esse respectu eiusdez p̄sone nō respectu diuersarū nā hic creditor fuit primo constitutus in mora p fideiussorē ſi postea creditor constitueret in mora eundē fideiussorez tolleretur prima mora creditoris ⁊ fideiussor constitueretur in mora ita loquit̄.ſ. sequitur l.ſi seruū.j.eo.⁊ illud de peri.⁊ commo.rei vendi.sed ipse non constituit fideiussorem in mora sed eū.⁊ sic nō bz locū illa regula ⁊ ista mora rei hoc casu non nocet fideiussori ꝑpter precedentem moram in qua fideiussor constituit creditorem vt hic quod est singulare alibi non reperitur.

Sa colono. ¶Verba p̄itis tpis ad futura nō trabunt.b.o.dic vt 3.eo.ſi stipulatus.ſ.stipulamur.hic non sunt alia.

2 Vsura dicitur pena ⁊ quando.

3 Pena adiecta obligationi q̄titatis quando p̄sumatur adiecta in fraudem vsurarum.

4 Vsura de iure canonico non est permissa ⁊ quid in pena.

5 Pena adiecta obligationi facti an dicatur vsura.

1 **Um stipulati.** ¶Licet pendente sursus vsurarum.h.o.⁊ examina vt plene no.in.l.i.C. de iudicijs.Dubium erat hic.q̄ per lit. contesta.seu iudicium inducitur quedaz nouatio ⁊ sic videbaf impediri cursus vsurarum sed dic q̄ non inducitur nouatio per quam obligatio p̄stina ⁊ actio tollaf:sed per quā alia obligatio illi accumulatur. Nam per lit.contest.ob.quis instāte in iudicio.vt in.l.iij.ſ.idē scribit.de pecu.⁊ bz locum ista.l.tā durante instantia principalis cause q̄ appellationis.vt in.l.negotiorum.j.de ap.⁊.3. de re iudi.l.ſi.Finito vero iudicio per sniam q̄ trāsiuit in res iudicatam infra tps q̄ō datur indicatis ad soluendum videtur cessare cursus vsurarū conuentionaliū:q̄ post lapsum quatuoz mēsium veniunt grauissime vsure:vt in.l.ſi.C.de vsu.rei iudi.⁊ habetur in.l.fideicōmiſ.de vsur.⁊ no.bic argu.q̄ō lz debitor nolit solvere vsuras cōtinuo non p̄hibetur creditor petere sortem de hoc est casus in.l.ſi.in fin.C.de iure dotium. ¶In textu ibi

2 penam in singulos menses. ¶No.q̄ō vsura dr̄ pena.vt.l.lecta ſ.cū sortē.3.ſi cer.pe.q̄ō est verū q̄n soluiť ratione more.secus si non ꝑpter morā:sed ꝑpter stipulationē vt 3tingit in generato ribus qui non curāt imo caripendūt q̄ sors non soluaf dūmō soluantur vsure non ergo oīs vsura est pena sed nec oīs pena est vsura q̄ adiiciaf obligationi facti vel speciei non est vsura sed pena q̄n autem obligationi q̄titatis interdū dr̄ pena interdū nō.nā ſi p dinumerationē tpis dr̄ vsura vt est casus hic duz dicit in singulos menses.idē ſi non p dinumerationē tēporis ⁊ obligatio erat ex cā mutui ſ quo formaliter 3bitur ēt ſi stipulator non erat cōſuetus fenerari in hoc.in precedenti casu ita no.

3 ponit Ang.3.eo.stipulatio ista.ſ.alteri ¶Si vero ex alia causa ⁊

ddd iiij

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

non sit appositapr dinumerationem tpis: tunc distinguit an erat cõsuetus fenerari ⁊ tunc pena adiecta obligationi quanti tatis p̃sumit adiecta in fraudẽ vsurarũ alꝫs secus ꝑm Barto. bic ⁊ no.in.l.cũ allegas.C.de vsur.⁊ boc est vtile: qz vsura de iu re canonico nõ est permissa: qz vsura nõ põt petiꝰ nec in foro ci uili nec canonico: sed pena sic in vtroq; foro.vt no.in.c.suã. de penis. ¶Si aũt sit adiecta obligationi facti distinguit aut illud factum non ordinabatur ad dationẽ quantitatis ⁊ dicitur pena ⁊ non vsura aut ordinabat ad illã ⁊ tunc aut fuit boc actum a principio obligationis ⁊ censetur adiecta in fraudem vsura rum. aut ex postfacto ⁊ interuallo. ⁊ tunc secus. ita not. p Bart. in.l.cum seruus. de condi. ⁊ demonstra. ⁊ in.l. sed ⁊ si quis. ℊ.si. ℊ.si quis cautio.

a ¶Vsura de iure canonico nõ est pmissa. adde tex. in.c.in oĩbus. de vsuris. ⁊in.c.sup eo. ⁊ l.c. cõsuluit. ⁊ in.c.qm̃ multi. glviij. distin.

b ¶Vsura nõ potest peti. Adde Guil. de monte laud. in cle. i. de vsu. doc. l.c. post miserabilẽ. e. ti. barba. cos. cvi. inci. clementissimũ deũ. i. ℊ. col. in. iiij. volu.

2 ℊSi res debita pereat ante moram debitoris an liberetur debitor indistincte.

3 Qui aliquem reprehendit de negligentia q̃ non adhibuit me dicum vel qõ adhibuit malum cũ posset adhibere bonũ qualiter debeat capitulare.

4 Si quis promisit nõ edificare in alíquo loco sub pena ⁊ postea alienauit ⁊ emptor eo ignorante edificauit an faciat q̃ vendi tor incidat in penam.

5 Si debitor curauit ꝓuũ debitũ an recupet exp̃ẽsas a creditore.

1 **Seruum.** ¶Si res debita desijt pr̃estari facto debitoris etiaz se debitorem ignoráte vel facto eius qui cãm habuit a debitore non liberatur. adẽ si negligẽtia debitoris cõmissa in non curando vel custodiendo: secus si facto tertij non habẽtis cãm a debitore: ℓz debitor ab illo causam habuerit si nulla culpa vel mora debitoris interueniat. b.d. in effectu vsq; ad. ℊ. sequitur. istud tñ qõ dixi ꝛ sane intelligi qñ sciebat se debitorẽ. ⁊ in hoc iste casus differt a primo: qz maior est culpa in faciẽdo quam in non faciendo. vnde in primo nõ curatur si sciuerit se debitorez vel nõ vt in. ℊ. de illo. in fcõ fic. si ignorabat se debitorem negligentia cõmissa in re sua ad quaz non credebat se teneri nõ esse culpãda nec punienda sicut si esset commissa in re aliena: vt est casus in.l. stichi promissor. ℊ. sicut. ℸ. de peti. here. per quã declaratur iste ver. sinautem negligat ⁊ differat: qz primo loquit qñ desijt esse prestari: qz desijt esse in rerum natura vsq; ibi: sed si sic. Scõo qñ desijt posse prestari. qz desijt esse in cõmercio nostro. qz de seruo factus est liber. ⁊ est in rerum natura. ⁊ prima pars subdiuiditur in duas. Prima qñ desijt esse in rerum natura facto debitoris vsq; ibi si aũt. Secunda qñ eius negligentia. Item secunda subdiuiditur: qz prima qñ desijt esse in commercio facto debitoris vsq; ibi. ibidẽ. Secundo qñ facto illius qui habuit cãm a debitore cuius factũ reputatur esse ipsius debitoris vsq; ibi finautẽ alienus. Tertio qñ facto alterius q nõ habuit cãm a debitore: nec debitor ab illo vsq; ibi. itẽ si homo. Quarto qñ debitor habuit causaz ab illo. vsq; ibi de illo. Quinto ⁊ vltimo decidit vnum dubium circa primum casum prime partis ⁊ etiam circa primũ casum secunde partis principalis. 2 ⁊ est no. Tin ista. l. declarant aliqua dubia de. l. si ex legati causa. ℸ. eo. in eo qõ illa. l. vult vt si res debita pereat ante moraꝫ de bitoris liberetur debitor. nã queritur an istud sit verũ indistincte rñdetur q̃ non: sed est distinguendũ vt hic vsq; ad. ℊ. sequit. Item inquantũ illa. l. vult qõ si pereat post moraꝫ debitor non liberetur: qz mora perpetuat actionez declarantur tria dubia. ⁊ primo an illa mora postq̃ est commissa poterit purgari vt sic deficiat illa perpetuatio que resultabat ex mora. ⁊ hoc vsq; ad ℊ. nunc videamus. Scõo qui sint illi qui poterit propter moraꝫ suam obligationem perpetuare vt non extinguatur per interitum rei: ⁊ quibus noceat hec ꝑpetuatio vsq; ad. ℊ. effectus. tertio quid sit effectus huius ꝑpetuationis si res debita post moram pereat. ¶In tex. ibi nulla mora interueniente. ⁊ sic patet qõ interemptio facta per debitorem non est propria: sed hꝫ vim more: qz mora consistit in non faciendo ⁊ ista dicit potius culpa in faciendo. ¶In tertio ibi si quidem occidat subaudi sine iusta causa quo casu culpa illa esset reprehẽdenda ⁊ punienda aut si ad illũ seruũ non teneret. qz nõ debet in eũ seuire. vt. l. ij. de his qui sunt sui vel alie iur. ⁊ si esset alia res inanimata vel animata animal irrationale esset reprehendenda ℓz non puniẽ da si non tenebatur eam dare alteri: vt in. l. etiã. ℊ. ℓz in totalibus. sol. ma. sed cum teneretur eam dare alteri: ℓz anteq̃ det fit sua est reprehendenda ⁊ punienda tanq̃ cõmissa in re aliena: sed si fuberat iusta cã: qz nec est reprehendenda nec punienda. vt. ℊ. eo. l. si seruum. ⁊ l. quid ergo. ℊ. qui heres. de leg. j. ⁊ perin 3 de liberatur ac si fine facto suo. ¶Tꝫ in. tex. ibi negligat firmũ qz cum posset commode medicũ adhibere nõ adhibuit cũ posset adhibere bonum adhibuit malum de vtroq; enim tenetur vt. l. qõ si nolit. ℊ. si mancipiũ. de edil. edic. sed si non potuit non est sibi imputandum. ar. l. idem q̃. ℸ. pro soc. ideo qui aliquem de hac negligentia reprehendit dz capitulare ⁊ probare q̃ ibi erant medici qõ p̃sumitur si erat ciuitas. nota. in. c. statutum. de rescri. lib. vi. ¶In tex. ibi si neglectus a plebe fuerit subaudi sciente boiem esse alienũ: alꝫ licuisset sibi negligere eũ tãq̃ suum. ⁊ ista culpa licet esset reprehendenda nõ punienda. ⁊ hoc probat in. l. si quis potest. ℊ. sicut. de peti. here. ⁊ eodẽ mõ intelligi debet qõ hic dicitur de debitore actione personali: ℓz non dicatur in tex. nec in glo. nec per doc. ⁊ tñ est substantiale. secus in casu p̃cedenti cũ ipse occidit vt in. ℊ. de illo. In tex. ibi in faciendo quidem accipiendo sic. interrogatione lege. ⁊ iunge hic ver. q̃ qui dari vbi ponitur ratio quare videbatur dicendũ ꝓ ista parte qõ non esset consideranda culpa nisi in faciendo. an autẽ sit consideranda etiã in non faciendo: ⁊ hanc partẽ approbat in risco. in verſi. seq. sed contra de. l. venditor. ℊ. quemadmodũz. de here. vel ac. vendi. vbi venditori qui tegetur actione personali licitũ est negligere rem vẽditã. ⁊ imputet sibi emptor: quare nõ petit sibi tradi: qz nõ tenetur esse eius procurator: vt. l. postula. in fi. ad trebel. propter illã legẽ quidã recedebat ab illo intellectu. dicebat. illum tex. velle dicere cõtrariũ eius qõ. ℊ. dixi ⁊ ille ver. magis probãdũ iungi dz cũ istis verbis ac in faciendo qui dem accipiendo sic. glo. reprehendit q̃. d. l. q̃ si nolit. ℊ. si manci pium. de edil. edic. vbi probatur primus itellectus ad. ℊ. Quis. non respondet sed tu dic ꝑm doct. qõ debitor in actione personali qui scit se esse debitorẽ tenet de negligentia ⁊ culpa cõmissa in non faciendo qñ per eam res debita perijt vel substantia eius deterior efficitur. vt. d. l. qõ si nolit. ℊ. si mancipiũ: sed si nõ perit nec deterior efficit: sed ex ea fructus non colliguntur qui possunt ad creditorẽ pertinere si fuissent recollecti. Sed si que ritur an de illa teneat distinguit. aut creditor erat i mora. ⁊ tũc debitor nõ tenetur nisi talis negligẽtia cadat in dolũ vel latam culpã casus est no. in. l. si mora. sol. ma. aut creditor non erat in mora. ⁊ tunc aut habebat actionẽ personalẽ ad rẽ restituendaz q semel fuit actoris. ⁊ tenet de tali culpa debitor etiã si sit leuis vel leuissima ꝑm naturam ℸctus: qz non licuit sibi negligere. ⁊ hoc probat in. l. videamus. post principiũ. ℸ. de vsuris aut tenebatur ad rẽ tradendã vel dandã. ⁊ tunc de tali culpa nõ tenet. ⁊ iste est casus in. ℊ. quemadmoduz. sed quid si cõmissa in peremptione vel deteriozatione fructuũ pendentiũ. vel perceptoruz. rñdeo tenetur qz circa interituz rei commissa est qõ etiã. ℸ. digi procedit qñ in colendo vt percipiantur ꝑm Ang. q̃ ipse reputat no. idẽ dico si non coluit vineam: qz per hoc deterioraꝫ substantia non sic qñ coluit fundũ nõ vineatũ. ⁊ tene ista menti: qz non ita bene declarant alibi q̃ hic. ¶Tꝫ in tex. ibi. idemq; fiat. no. istum ver. cũ glo. ꝓo questione que ponitur in. l. iij. ℊ. opus de alie. iudi. de illo q promisit non edificare in aliquo loco sub pena: qui postea alienauit ⁊ emptor eo ignorante edificauit. nã facit venditorem incidere in penã ac si edificasset: qz factũ eius qui habuit cãm a me reputatur factũ meũ. vt hic. ⁊ in. l. titius. de ser. expor. ℸ. ¶Ultimo queritur si debitor curauit seruum debitum an recuperet exp̃ẽsas a creditore. ⁊ distingue aut erãt parue ⁊ nõ recuperant: qz sicut hꝫ operas serui debiti anteq̃ tradat. ita debet subire hoc onus sicut ⁊ onus alimentandi. vt in l. in rebus. ℊ. possunt. ℸ. cõmo. aut erant magne ⁊ ad perpetuã rei vtilitatem: qz fuisset mortuus nisi facte fuissent ⁊ tunc recuperat. vt. ℸ. so. ma. l. si vinoztio. ℊ. impendia. ⁊ l. generaliter. ℊ. j. si vero. ff. de impensis in rebus do. factis.

c ¶Rigore ℓz equitas. adde an rigor preferẽ equati vel ecõtra vide q̃ Ant. de bu. in. c. dilecti. de iudi. Lar. ꝛaba. in c. in literis. i. ij. no. de resti. spo.

2 ℊOmnis mora purgatio fit de equitate non de rigore.

3 In pari causa potior est conditio rei.

In vltima mora nocet.

4 Res debita si pereat post moram tñ infra tẽpus quo põt mora purgari perit periculo debitoris.

Si tunc creditor petat penã ⁊ debitor velit soluere estimationẽ rei perempte an admittatur.

5 Mora que committitur per malefieri an possit purgari.

Si vna pars tractat de dãno vitando altera de lucro captãdo cuius conditio melior erit.

1 **Sequitur.** ¶Si res desijt esse in rerũ natura nõ põt mora purgari: sed si non desijt esse põt purgari de equitate nõ de rigore. b.d. vsq; ad. ℊ. nũc videamus. ¶In tex. ibi quẽadmodum dicta culpa purgari ⁊ dicta perpetuatio tolli: vt ptz ex sequentibus. ¶In tex. ibi expeditum intelligitur: qz nõ est tractandũ de purgatione cũ fiat p obligationẽ ⁊ nunc obligatio fieri non põt cũ est perempta. ¶In text. ibi hic hesitatur ⁊ cã hesitationis est. qz si debitor semel fuit in mora tradendi. acquisitũ est ius creditori super actione personali ⁊ effecta est alterius nature q̃ primo esset. scz vt per interitum rei non extinguatur. vñ nõ videtur q̃ reus postea offerẽdo poterit creditori iudicare ⁊ alterare naturã q̃ ob hoc acquisiuit eius culpa. Sed bene iter est verum de rigore: sed equitas dictat contraria

etat cõtrariũ postq̃ offert tpe quo ius actoris non est effectuz deterius. Maz malitia põt sibi imputari quare nõ recipit qz si reciperet posset vendere ⁊ eius periculo amodo non staret vel custodire ad modũ q̃ cũ nõ faciat eqtas vt sibi debeat imputare: ℓz rigor dicat ℨium quem multi in hoc ⁊ alijs casibus simi libus sequi volunt postposita omni equitate: vñ contingit frequenter ⁊ a peritis vehementer errari. Est ⁊ alia ratio ꝓ debitore: quia sunt in pari cãy terq; causam tractat de dãno vitando: ⁊ tuncy ter q̃ fuit in mora: ergo dz esse melior conditio rei si actor rem perẽptã post eiꝰ moraꝫ petat tanq̃ perpetuata fuerit 2 ob hoc virtute prime more: ⁊ hoc est quod ℨ. sequit. ¶Nõ. ergo et tene menti q̃ ois mora purgatio fit de equitate non de rigore: ita q̃ si rigor iuris est ex vna parte: et ex altera equitas. debemus seruare equitatẽ: ⁊ hoc est verũ quãdo equitas reperitur scripta iure. alꝫ nõ semp verũ: vt ptz in. l. prospexit. qui ⁊ a qui. vbi lex quãtũcũq; dura seruanda est. ⁊ ab ea non est recedendũ propter equitatẽ fabricataz a nobis: hoc aũt declara. vt 3 plene no. in. l. i. C. de legi. ⁊ de iud. placuit. ¶Nõ. etiã q̃ in pari causa potior est cõditio rei: ⁊ ad hoc semp allegatur. vñ vtilius est in iudicijs tenere partem rei q̃ actoris. et propter hoc facta est. l. in quibus. ℸ. de iudi. dicit aũt hic Bar. verbũ vnum no. q̃ vltima mora nocet quantũ ad duplicẽ effectũ: quia tollit moram precedentẽ: ⁊ cõstituit quem in mora. de primo clarum est per istũ. ℊ. Scõm probat per. l. illud. ℸ. de peri. ⁊ cõmo. reivẽdi. ⁊ hoc est vtile propter qõ dixi in principio. huius. l. qz aũ actor est in mora recipiendi debitor non tenetur de negligentia commissa in non colendo fundũ nisi cadat in dolo vel culpa per. l. si mora. so. ma. Pone ergo q̃ reus primo fuit in mora. deinde offert ⁊ actor non vult recipere si dicamus q̃ actor fuit constitutus in mora locũ hꝫ illa. l. sed si dicamus q̃ non cõstitutus sed dũtaxat purgata sit mora rei tunc tenebitur etiã de leui vel leuissima culpa si tenebatur ad rẽ restituendã sicut si nulla mora fuisset ℨcta: vt. l. videmus de vsuris. ⁊ ista partẽ videtur sentire glo. in. l. semel mora. sol. ma. tamẽ Bar. tenet primã partez ⁊ rñdet ad illam glos. Ang. dicit tñ contra opi. Bar. videri esse tex. in. l. qui decẽ. ℸ. de so. vbi reus primo fuit in mora soluendi pecuniam postea obtulit ⁊ creditor noluit recipere: dz ibi postea potest sine dolo ⁊ culpa rei liberatur reus ope exceptionis. Inquãtũ dicit culpa facit contra Barto. q̃ in dubio intelligit de leui: cum appellatione doli veniat dolus ⁊ lata culpa: sed si actor esset constitutus in mora nõ teneret reus de leui. vt in. d. l. si mora. sed certe Bar. in illa. l. qui decẽ. sentit illud cõtrariuz ⁊ subtiliter ⁊ optime respondit: vnde non curo de dicto Ange. qui non debuit videre Bar. ibidem. nam ibi loquitur in debitore ℭtitatis qui tenetur de casu: vnde satis est q̃ mora creditoris releuat ipsum a casu ⁊ facit ipsum teneri de leui sed in debitore speciei qui tenet de casu: ℓz de leui culpa mora creditoris vt aligd operet releuat ipsum a leui ⁊ facit teneri de dolo ⁊ lata culpa. ita loquit. in. l. si mora. ¶Ultimo dic sunt due glos. 4 nota. Una super verbo ꝑpetuari. q̃ est gl. ij. que intelligit ꝑpetuationẽ que fit ꝑpter moraꝫ nõ ex resꝑcu tpis quo actio erat duratura: qz nihilominus remanet tpalis: sed esset solũ respectu interitꝰ vt per illum extinguaꝫ quã glos. allegaui. ℸ. e. l. mora. Alia est glo. sup verbo bono que incipit q̃uis em q̃ intelligit illũ. ℊ. in purgatione more etiã que fit ad euitandam penã p quã glo. dico ℨ Dy. qué sequit Bar. in. l. si insulaz. ℸ. e. videlz q̃ si promisisti stichũ sub pena ⁊ fuisti in mora tradẽdi. tamen adhuc est infra tps purgandi moraꝫ decedit stichus debes scire q̃ perit tuo periculo ℓz sit infra tps purgandi moraz. Casus est singularis qui nõ est alibi. in. l. sancimꝰ. C. de fideiusso. Pone ergo q̃ peto penam tu vis soluere estimationez stichi que mi nor est: qz adhuc est infra tps purgandi moram. dicunt ipsi q̃ deberet admitti. sed in ℨium facit glo. relata ad tex. qui distinguit res in quã mora est cõmissa fit perempta ⁊ nõ est locꝰ purgationi more. an non fit perempta. ⁊ tunc secus. vnde si intelligimus istum. ℊ. in purgatione que fit ad euitandã penam vtrũ q̃ mẽbrum debes seruare ꝑteraea non satisfit ad plenum creditori soluat estimatio sicut si traderet res ad quã sorte ℓz affectionem magis caraz q̃ sit cõis estimatio. ⁊ sic impeditur purgatio sicut qñ interest actoris: qz facta purgatione remaneret in 5 dãno. vt ibi istam partẽ veriorẽ puto. ¶Ultimo quero vtruz mora q̃ cõmittit p malefieri poterit purgari. tex. in ꝓin. q̃ nõ ⁊ etiam Barto. in suo summario: ꝑm ista non est intentio litere facere dr̃iam inter malefieri: ⁊ non fieri. Sed an res debita extat vel non. ⁊ est casus in ℨium in. l. fi. in. ℊ. colonus. ℸ. loca. dũ modo fiat infra modicũ tps etiam si ob hoc non habebat diẽ. 6 vt dixi in. l. insulã. ¶Item quero circa finem quid vna pars tractat de dãno vitando altera de lucro captando. Rñdeo melior est cõditio primẽ ⁊ si sit actor vt in. l. fi. ℊ. licentia. C. de iure deli. facit. l. at si quis. ℊ. j. ℸ. de reli. ⁊ sum. fune.

2 ℊMora principalis debitoris an perpetuet obligationez fideiussoris data a suo fideiussore.

3 An sit verum indistincte q̃ mora principalis perpetuat obligationem fideiussoris.

1 **Nunc videamus.** †Iste pt post moraꝫ obligationez ꝑpetuare q̃ est obligatus principaliter vel accessorie sed primo ꝑpetuat quo ad se ⁊ suas accessiones. Scõs nõ perpetuat quo ad principalẽ ℓz quo ad se ⁊ accessiones suas respectu quaruz dz principalis ℓz alio respectu dicaꝫ accessorie. b.d. vsq; ad. ℊ. effect. Alias aũt qui nõ est obligat non ꝑpetuare obligationẽ quo ad obligatos. vt. ℸ. post principiũ hui. ℊ. ¶In glos. sup verbo in totam cãm ibi non plene ꝓsecut est q̃ solũ dicit ex pte debitoris cui moraꝫ perpetuat obligationẽ ⁊ non dixit ex pte creditoris cui interpellatio constituit quẽ in mora vnde glos. in fi. in ver. ⁊ 3 hoc declarat q̃ interpellatio principalis et de hac non est dubium ⁊ etiã ꝓcuratoris qõ intellige spãlis: generalis ad negotia q̃ habeat ptãtem recipiendi solutionẽ ⁊ tũc etiã si interpellat vt soluaꝫ sibi constituit quẽ in mora ⁊ ad id qõ digi de q̃ fiali facit. l. actione. ℊ. denũtiare. ℸ. ꝓ socio. si habeat mandatũ solũz ad litigandũ ⁊ sic non poterat recipere solutionẽ an litis contest. facta per eũ ℨstituat debitorẽ in mora Bar. ℓz hic q̃ sic. dicit q̃ ista mora durabit quousq; durat iudicium p. l. qui rome ℊ. scie. j. eo. Sz de hoc miror q̃ effectus est iam in esse ꝓductus vnde non dz tolli ℓz iudiciũ sit finitũ vel instãtia sit pempta ad qõ vide q̃ no. in. l. lite mota. iudi. sol. subdit glo. q̃ etiã negotiũ gestoꝛ sine mãdato interpellãdo cõstituit debitorem in mora. per. l. si qs solutioni. in fi. de vsuris. Aliꝭ hoc reprobãt q̃ non hꝫ ptãtem solutionẽ recipiendi. Bar. hoc tz duobus modis cõcurrentibus. ℊ. vt interpellet vt soluaꝫ dño cui negotia gerit nõ vt soluaꝫ sibi: ita q̃ debitor ⁊ creditor sint eiusdez fortꝛ ta q̃ debitor teneaꝫ ire ad domũ creditoris alꝭ secus ꝑ not. in l. ite illa. de cõsti. pec. Ang. addit ideꝫ si essent diuersi fori. ⁊ esset casus in quo debitor teneret accedere ad forum creditoris. iuxta no. in. l. item illa. Item ille limitaꝫ nisi debitor petat a gestore q̃ 2 ostẽderet nõ teneret sibi rñdere per. l. si qs inficia. ℸ. depositi: ℓz certe hoc esset verũ si interpellaret vt solueret sibi. sed Bar. loquit qñ interpellat vt soluat creditori: vñ tũc nõ opz q̃ ostendat mãdatũ. ⁊ hec ẽ intẽtio Bar. Ego addo alꝭ limitatiões dũ modo dñs cuius negotia gerank ratũ hoc habeat. ⁊ tunc ratificat ⁊ hꝫ ꝓ mãdato: sed si nõ ratificat nullũ ius sibi acquirere tur p ea q̃ no. in. l. si ego. de neg. gest. ¶Item quero an mora ꝓncipalis debitoris ꝑpetuat obligationẽ fideiussoris data suo fideiussori. rñdeo nõ ꝑm Ang. ⁊ hñ. qz ille nõ est fideiussoꝛ sue sicut nec soci mei est mihi soci hꝫ ꝑpetuat solã obligationẽ ꝓncipalis fideiussoris ⁊ illa non extenditur ad scõm fideiussoꝛez 3 ¶Item q̃rit an hoc sit verum indistincte q̃ mora principalis perpetuat obligationez fideiussoris. Ange. vr̃ hic dicere q̃ non. ℊ. q̃ fideiussoꝛ nõ poterat interpellari: qz principalis non erat excussus ⁊ dicit hoc esse de mẽte Bar. ℓz salua pace: vñ dico q̃ istud ꝑcederet in interpellatione fideiussoris si queritur an ille ℨstituat eũ in mora dicẽdum est q̃ nõ de iure autentico rum si principalis nõ fuit excussus. vt in aut. de fideiuſ. ℊ. j. sed iure isto fic. qz poterat creditor incipere a quo volebat. vt in. l. non recte. C. de fideiuſ. Sz q̃ interpellat ꝓncipalis debitor sua distinctio nõ hꝫ locum: imo indistincte ꝓpter moraꝫ suã perpetuatur obligatio etiaz fideiussoris. dicit et Ange. hic vnum verbum no. q̃ in duobus reis debẽdi ℓz interruptio ꝓscriptionis facta contra vnũ extendaꝫ ad alterũ. vt in. l. si. C. de duo. reis tñ non sic in principali ⁊ fideiussoꝛe. vt dixi in. l. mora. ℸ. eo. Attñ dz istud intelligi q̃ nõ per simplicẽ missionẽ nũtij: ℓz regulariter illa sufficiat ad interrũpendũ ꝓscriptionẽ. xxx. annoꝝ etiaz si libellus nõ erat datus nec mittatur eius copia citato per. l. si cut. C. de ꝓscrip. xxx. anno. sed in hoc casu ad hoc vt extendaꝫ ad ℨiũ opz q̃ sit dat libellus ⁊ q̃ mittaꝫ cũ citatione eius copia. per. l. illã. l. si. qõ dicit esse singulare.

2 ℊIn obligatione dandi post moraꝫ ⁊ ẽt post interitũ rei an succedat obligatio ad estimationem vel ad interesse.

Quid in obligatione rem restitui.

3 Stipulatio sequens interposita aĩo nouandi tũc tollit moraꝫ precedentis obligationis qñ res erat in rerum natura tpe secunde stipulationis alias secus.

1 **Effectus.** †Res debita perempta post moraꝫ sin gitur non perempta vt duret eius obligatio directa: ⁊ etiam vt possit deduci in aliam obligationem nouam et iudicium ⁊ acceptilationem: hoc dicit in effectu. facit. ℸ. e. inter stipulationem. ¶In tex. ibi pecuniam que non debetur stipulari possumus. l. animo nouandi: quia nouatio requirit obligationem precedere ⁊ postea tolli per aliam obligationem sed estimatio hois mortui post moraꝫ nõ debeꝫ ergo

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

super ea non pōt ibi noua obligatio aīo nouādi primā. Contrarium tū rūdetur: sic siue scōa stipulatio interposita aīo nouandi ptineret hoiem iam mortuū q fingit vinere siue estimatio eius nouarē obligatio pcdens q erat sup hoīe non super estimatione hec est intentio lr̄e: q estimatio lz sit debita succedit loco rei debite ꝛ fingit q si debita quantuz ad hoc vt in glo. quā tene mēti fm Ang. Mā regulariter dicimus q illud qō est in officio iudicis non est in obligatione ciuili vel naturali: vt in.l.qui p collusionē.ff.pretij sortē. de ac. emp. ꝛ tū pōt dici esse
2 quasi debitū p istā glo. † ꝛ hic est tex. expressius in obligatione dandi post moraꝝ et post interitum rei non succedit obligatio ad estimationem vel ad interesse: et ad hoc semper allegāt iste tex. ꝛ non sic in obligatione rē restitui q: post moraz ꝛ post interitum rei bene succedit vt poterit peti. vt in.l. furtiua. ff. de cōdi. fur. sed in obligatione alterius facti succedit statim post moram non expectato alio interitu. vt.l. stipulationes nō diuidū tur. ff. celsus. ff. e. Quid ergo dz peti in libello. Rūdeo ipsa res perempta ꝛ tū poterit fieri cōdēnatio in estimatione. non antē dz peti ipsa estimatio de directo tanq̄ debita: q: libellus esset ineptus p istuz tex. de quo vide oīno qō no. Spec. de obliga. ꝛ sol. ff. sequit. ver. ad vberiorē. cū seq. vbi decidit practicā istam sed ꝛ plura bona dicit: pōt ēt fieri cōdēnatio in ipsa re pempta sed executio fiet in estimatione: ꝛ hoc voluit glo. in.l. fi. ff. q̄ sen. fine appel. rescin. p illuz tex. ꝛ si nō fingeret esse in rerū natura non valeret suīa nec fieret executio in estimatione. ¶ Ultimo opponit fortiter q lz fingaꝫ esse in rerū natura non possit in secundā stipulationē deduci aīo nouādi: q: si fuisset deducta an teq̄ esset perēpta ēt post moraꝫ secuta pemptione extingueret si erat pura. vt in.l. scire debem⁹. ff. fi. ff. e. ꝛ si erat obligationalis similiter: q: existens cōditio non faceret eā cōmitti. vt in.l. cuz q. ff. pe. ff. e. Sol. fateor illud tū consequētia nō est bona: q: si fuit deducta in scōam obligationē post moram: ꝛ anteq̄ esset pempta tolleret mora precedentis obligationis ꝛ secuta postea pempt̄ione: q: nulla mora superest extingueret scōa obligatio: ꝛ ita loquunt Bria sed q̄ post moraꝝ ꝛ post interitū deducit in sequentē obloné nō tollit mora pcdēs q̄ iam sortita est effectū sunū ꝛ obligationē perpetuā faciat ꝛ censet in scōa obligatio ne habitus respectus ad supexistentiā rei fictā ꝛ hoc voluit
3 Dy. † q̄ ang. reputat singulare valde videlz vt sequens stipulatio interposita aīo nouādi tunc tollit moraꝝ precedētis obligationis q̄ res erat in rerū natura tēpore secunde stipulationis. al's secus p istū tex. q̄ est valde subtile ꝛ singulare.

Si ita stipuler. ¶ Ex stipulatione con
1 tinente factum persona le stipulatoris potest heres agere si de ipso facto est expressa mentio. h.d. erit tū tunc noua stipulatio. vt in.l. stipulatio ista. ff. q̄ quis ita. ff. eo. glo. vero hic videtur idez dicere si non fuisset facta expressa mentio ꝛ non plz: q̄ factuz erat mere personale. per.l. apud iulia. ff. q̄ quis alicui. de leg. j. hoc tamen examina per Ly. in.l. veteris. C. de contraben. stip. ꝛ p Bart. j. eo. l. si fic stipulatus. hic non sunt alia.

Si sic stipulatus. ¶ Sī verba exe
1 cutiua referunt ad stipulatorem ipsius est electio. h.d. sive ad promissorem esset promissoris si ad neutrum in ctibus. Idem in vltimis voluntatibus esset legatarij. vt.l. lucio. de leg. ij. ꝛ ibi vide bonam glo. ꝛ.l. si ita distrahatur de ibē. emp.
2 Illud qō tacite agitur ab vtraq̄ parte habetur p expsso secus si ab alterutra tm̄. ꝛ ab vtraq̄ parte censet actum id qō erat de natura contractus.
3 Stipulatio sine causa non vz saltez ope exceptionis nisi in precedenti ctu appareat causa.
4 Si mutuaui tibi certam quantitatē frumenti ꝛ postea conficitur instrm̄ et interuallo in quo continetur q promittis mihi reddere. q. cor bes frumenti q tibi mutuaui intelligitur de illo de quo apparet primū instrumētum.
5 Verbum triticī quid importet ꝛ quid de blado.
6 Si tradā rem nō exprimēdo et qua cā: sed dico me expressurū in futurū nō transfero dñium si postea nō exprimam.

Triticum. ¶ Incertitudo vitiat stipu
1 lationē nisi ex pbabilib⁹ coniecturis declarāt. h.d. ꝛ pone casum q̄ si in aliquo instrō reperitur q tu promisisti mihi p solēnem stipulationem restituere triticum meū. ꝛ non dr̄ tum nec quale an valeat hec stipulatio. ꝛ rūdetur vt in tex. q̄ consistit in facto. quia si aliquib⁹ coniecturis potest cōstare de qualitate ꝛ q̄titate puta possum probare per aliud instrm̄ vel testes q̄ tibi mutuaui. q. corbes frumenti talis q̄lis tuncvalebit: in ellige hoc scōm de illo alias non valet si forte omissa fuit specificatio qualitatis ꝛ quātitatis per errorez vel ex certa scia ꝛ nō precedit alius ctꝰ ad quez
2 poterit referri. ¶ Not. ergo hic q illud quod tacite agit ab vtraq̄ parte habet pro expresso concor. l. rum quid. si cer. pe. se cus si ab alterutra tm̄. vt.l. si repetendi. C. de condi. ob cau. ꝛ ab vtraq̄ parte censet ar actum id quod erat de natura contract⁹. vt. d. l. cum quid vel id quod colligebatur ex precedenti cōtractu. vt bac. l.
3 ¶ Item not. limitationem ad hoc quod hr̄ in.l. ij. ff. circa. de doli excep. q̄ stipulatio sine causa non valet saltez ope exceptionis nam hoc est verum nisi in precedēti cōtractu appareat causa. vt hic fm postionem quā. ff. feci. ꝛ habetur in
4 glo. j. ꝛ pe. ¶ Item no. q̄ si tibi mutuaui certā quātitatē frumenti ꝛ postea conficitur instrumētū ꝛ ex interuallo in quo cō tinetur q̄ promittis mihi reddere. q. cor bes frumēti. q̄ tibi mutuaui: quod intelligit de illo eodē de quo apparet primū instrz lz mutuū sit ptractus reiterabilis. ꝛ poterunt esse duo mutua: lz in hoc scō nō dicatur q̄ in eo ptineatur eē aliud de quo apparet aliud instrm̄: q: in dubio non presumitur pluralitas: ita vult hic Bar. ad quod facit qō no. per Ja. bu. ꝛ Bal. in.l. ij. C. de erro. aduo. ꝛ vide hic aliqua bona dicta Bar. ad que semp
5 remittit. ¶ No. etiā glos. sup ver. triticū. de significatu buius ver. ꝛ q̄ p excellentiā sumitur p frumēto: lz latiorem habeat significationē: ideo si quis accusēt de ablatione tritici. ꝛ pbaret de bordeo vel alio tritico succūberet accusator: q: verba accusationis debent intelligi in potiori significatu. l. ij. ff. qui in ppetuum: si ager vecti. fm Ang. No. etiā glos. de blado aliter dicit
6 bladū si statutū dicat q̄ nullus debeat extrahere blada de comitatu: an intelligatur de frumento dūtaxat an autez de bordeo vel spelta vel semine lini. qō Barto. b.d. habuisse de facto ꝛ vide hic per eū. ¶ Ultimo not. glos. ff. que vult q̄ in effectu si tradam rem nō exprimēdo ex qua cā. sed dico me expressurū in futurū nō trāsfero dñium si postea nō exprimā sicut si nō dixissem me expressuruz. vt in.l. nūq̄. ff. de acq. re. do. vbi sufficit ad translationē dñij q̄ subsit spes future causē. lz non adsit tēpore traditiōis. Sed rūde q̄ ibi qī ꝛstabat q̄ cā erat illa tamē erat cōditionalis. ꝛ erat sufficiēs ad trāslationē dñij existēte cō ditione: sed hic nō ꝛstabat q: tradēs reseruauerat sibi ꝛ potuisset expimere cām non habilē ad translationē dñij. ¶ In tex. ibi facti qō est. lz in quo est qō facti. naz imo videt qd iuris per ea q̄ sequunt. rū. in hoc si essent alie ꝛiecture ex quib⁹ posset apparere de quo senserint ptes. nā istud ꝛsistit in facto an ꝛcesserit alius ctus vel non: lz ꝓsupposita certitudine huius rū. cō sistit in iure: q: in primo casu valet stipulatio. scōo non.
2 Si qs mandaret fabricari ecclesiā vel capellā vel hospitale lz non exprimat ea de quibus hic an valeat relictum.

Si insulam. latio alicuius operis fiendi
1 requiritur q̄ exprimatur locus in quo debet fieri: et q̄ interfit stipulatoris ibi fieri. h.d. requiritur etiam tertium q̄ appareat de qualitate et quantitate operis tante longitudinis vel latitudinis. et sic de alijs: ita q̄ reputetur certuz al's vitiaꝫ. vt.j. eo. ita stipulatus. in princi. fm Ang. qui etiam dicit
2 no. hoc non habere locuz in vltima voluntate ad piā cām. † si quis mandaret fabricare ecclesiam vel capellam vel hospitale nam valeret lz ista nō exprimanꝫ. ꝛ deberet intelligi q̄ in loco domicilij ꝛ vbi cōmode posset p. l. que conditio. ff. de cōdi. et de. Dico ēt q̄ hz locū in opere coherente solo: alias nō est hoc necessarium vt si stipulor rem tradi vel restitui. Item dico q̄ illud vltimum dictum procedit in stipulatione pura que non valet si non interest stipulatoris tpe stipulationis in loco illo fieri q: ad eum non pertinet nec ex postfacto reconualescit: lz incipiat postea ptinere. vt not. in.l. stipulatio ista. ff. alteri per eundē. Ang. secus si erat cōditionalis: q: inspicerē an sua interfit tpe conditionis euenientis. per.l. existimo. j. eo.
2 Debitor lz teneaꝫ ex natura obligationis rem debitā nō interuenire: tū ex iusta cā superueniente pōt hoc facere impune.
3 Si duo fecerunt pacem inuicem ꝛ promiserunt se non offendere sub certa pena: ꝛ alter postea cōmittat aliquam causam pro pter quam offendatur poterit offendi vt non teneaꝫ offendēs de pace rupta. ꝛ nu. 4.
4 Treuga an possit rūpi ratione cause superuenientis.

Si seruum. ¶ Si debitor occidit seruū
1 debitum ex iusta causa per inde est ac si alius occidisset sine sua culpa vel dolo si prius non erat in mora. h.d. ¶ In tex. ibi in facinore in quo licite potuerit eum occidere: al's secus vt.l. si promissor. ff. fin. ad ad syl. ꝛ.l. ij. de his q̄ sunt sui vel alie. iu. fm Jaco. de are. ¶ In tex. ibi vtilis actio. j. efficaꝫ. nam si nō liberareꝫ teneretꝫ actione
2 directa nō vtili. vt. ff. eo. l. moza. ¶ No. ergo hic q̄ lz debitor teneatur ex natura obligationis rez debitam non interimere vt.l. si seruum. in prin. ff. eo. Attamē ex iusta causa supueniente
3 pōt hoc facere impune. † ꝛ hoc allegaꝫ ad. q. si duo fecerunt in

uicem pacē ꝛ promiserunt se nō offendere sub certa pena si alter postea cōmittat aliquā cām ppter quā offendaꝫ puta adultera uit vxorem alteriꝰ poterit offendi: ꝛ nō tenebiꝫ offendēs de pace rupta: q: non vr̄ eam rupisse. Sed cōtra de no. per Bar. in.l. verum. de fur. Sol. ille qui adulteranit vxorē alterius post factam pacem non vr̄ rupisse pacē vt teneaꝫ ad penā pacis rupte q: hoc non facit aīo iniuriandi ratione prime cause per quam fuit facta pax. sed fecit hoc cā libidinis ꝛ ita loquitur qō ibi no. per Bar. sed nihil omin⁹ alter poterit ipm offendere absq̄ eo q̄ dicatur rūpere pacē. ppter iustā cām supueniēte. ar. hic ꝛ l. de etate. ff. ex cā. de interro. act. ꝛ adde no. p Bar. in.l. aut facta ff. ex cā. j. de penis. vbi dr̄ q̄ non rumpitur pax nisi fiat ad offensionē ratione prime iniurie sup qua pax fuit facta sicut non venitur ꝛ transactionez nisi q̄ veniꝫ ratione prime actionis que fuit trāsactū. vt.l. si decepta. C. de trāsac. ¶ Sed treuga videt q̄ non possit rūpi ratione cause supuenientis. vt no. Joan. an. in addi. spe. de treug. ꝛ pa. super rubrica. ꝛ est vulgare cōe sed treuga non pōt rumpi sed pax. sic. qō intellige modo quo dixi
a q̄ pax poterit rūpi ex cā supueniēte nō aliter: sed treuga ēt ex illa non pōt. Ratio diuersitatis est: q: treuga[a] fuit ad tps quo finito poterit ipm repetere ex cā superueniente: ideo expectetur tps lapsum: sed pax fit ppetuo. vñ si non posset venire contra ratione cause supuenientis incontinenti nūq̄ posset venire silr̄ qō no. in.l. nisi finita. ff. si. de tute. ꝛ rō distra. q: officiales p petui possunt conueniri durāte administratione: secus in tpalibus ratione pdicta. vt in.l. senatus. de offi. presi. ꝛ.l. pars literarum. ff. de iudi. ꝛ adde q̄ si alter rūpit pacem. q: sine iusta cā superueniente offendit ratione prime iniurie si postea offenda tur ab altero nō dr̄ alter pacē rūpere q̄ semel rupta est nec inci dit in penā pacis rupte ēt si erat ibi clausula rato manēte pacto q̄ nihil operaꝫ in fauorē rūpentis. vt no. in addi. Spe. loco ff. allegato. ꝛ p Bar. in.l. cū pater. ff. libertis. ī fi. de leg. ij. p istā l. etiam Old. disputādo in ista ciuitate determinauit q̄ si alter ex facientib⁹ pacez fuit postea bānitus hic ex forma statuti potest impune offendi: si aūt ipm offendat non dr̄ sibi rūpere pacem: quia hoc facit statuto pmittente. arg. in.l. q̄ro. ff. inter locatorem. ff. e. loca. qō tz Bar. hic ꝛ in qōne sua q̄ incipit lucane ciuitati: sed bononie fuit disputatū ꝛsium per rationem quaz ille bannitus ex suo ctu habebat securitatem ab aduersario. sed aduersarius habebat licēt iam a statuto fine sua puisione. Jus aūt primum qō quis hz ex suo ctu ꝛ prouisione potentius est q̄ scōm. vt.l. si filius. j. de fideicō. li. erit ergo in bāno. ꝛ no. in.l. iul. in. j. cbar. de lega. j. ad qō bene facit qō br̄. in.l. antepe. j. de cap. in glos. sed Bar. trussiaꝫ de ista ratione: q: in pace ꝛ pmissione de non offendendo subintelligatur conditio nisi lege vel
b statuto[b] permittente. vt. d. ff. si inter locatorem.
1 **Si ita stipulatus.** ¶ Stipulatio ī utilis nō nouat p cedentē vtilē. h.d. fm gl. ¶ In tex. ibi. hypocentaurū iubaudi nō stetit: vnde q̄rit an ista stipulatio de sistendo sit nouata p sequentē stipulationē penalē vt fic ex ea non possit agi saltem ope exceptionis. videbaꝫ q̄ sic vt.l. obligationū fere. in fi. ff. ti. j. sed ꝛsiū est. nā illa loquit q̄n sequens stipulatio penalis erat valida: hic nō: q̄ cōtinebat vnū q̄ non reperīt in rerū natura. f. hipocentaurū: ꝛ sic hr̄ pro non facto. ꝛ poterit agi ex prima ad factū vel ad interesse hodie vero dicit glos. q̄ ēt si eēt
c valida non nouaret primā nisi esset expresse dictū[c] per.l. fin. C. de noua. qō falsum est. ꝛ per ꝛpa repro baꝫ q̄ illa loquit in stipulatione coequeua non aūt in penali in qua iura vetera non corigunt̄ p illā. l. vt no. j. e. l. si ita stipulat⁹. hic non sunt alia.
1 **Possum.** nō dicit fideiussor: nec pōt ꝛueniri si debitor est soluēdo: sed demū in subsidiū. h.d. iste singularis casus. ¶ In tex. ibi. noīe titij. subaudi qui erat debitor meus pone in centū. ¶ In tex. ibi nec ꝛ em̄. Opponit q̄ ista stipulatio nō valeat q: nec valeret sic si. pmitteres mihi dare centum titio. si mea non interfuit. vt.l. stipulatio ista. ff. alteri. sed respondeo q̄ isti casus non sunt similes. ¶ In tex. ibi. nihil ex hac stipl̄one consequi possumus: sed ꝛtra de.l. nō recti. C. de fideiuss. vbi est in electione mea conuenire quē volo etiaz fideiussorem omisso principali: posito ēt q̄ sit soluendo principalis iure isto: lz bodie secus nisi principali excusso. vt i auf. pūte que ibi signatur. So. ibi in fideiussore: sed iste q̄ sic pmisit nō est fideiussor sed q̄re nō: hic est difficultas. glos. intelligunt q̄ pmisisti te facturuz ꝛ curaturū q̄ titius mihi solueret: lz in tex. hoc non dicatur et nisi hoc faceres pmisisti soluere noīe suo. ꝛ ideo nō es fideiuss or: q: principaliter te non obligasti ad illud qō tenebaꝫ titius sed ad factū tuū: lz fideiussor est ille q̄ se obligat ad illud idem ad qō teneꝫ principalis. vt. j. de fideiuss. l. si cū reus. ꝛ iste intelle ctus nō plz. Primo q: de hoc nō fit mētio in tex. ꝛ sic est diuina

re. Sc̄o q: lz ratione prime partis te facturū ꝛ curaturū non esses fideiussor: saltē tū ratione scē partis inquātū promisisti soluere. p eis videris fideiussor. vñ Dy. dixit q̄ rō est q: titius tenebaꝫ dare. tu aūt nō. pmisisti dare: sed soluere. ꝛ istud est factum potius q̄ datio: sed hec est vna truffa: q: datio non fit sine solutione: ꝛ ista solutio lz sit factū: q: tū ordinaꝫ ad dādū re putaꝫ datio. vt dixi. ff. e. cū stipulati sum⁹. ꝛ.l. qnta. ff. fin. dic ergo q̄ ideo nō es fideiussor: q: pmisisti soluere noīe titij: lz fideiussor: nō fic. pmittit: lz simplr̄ vel noīe suo ꝛ pro sua obligatione ne lz ad vtilitatē titij: ꝛ postq̄ pmisisti pōt soluere: vel nomine principalis: ꝛ tunc illam liberat ipso iure vel in ꝛsequētiā etiaz seipsum vel noīe principio ꝛ p sua obligatione: ꝛ tūc liberat se ipo iure. sed principalē nō: lz dūtaxat ope exceptionis ꝛ in dubio cē sēt noīe suo soluere ꝛ p sua obligatione. ꝛ ppter hoc q̄ principalis remanet obligat⁹ mero iure: q: creditor tenet credere fideiussori soluēti actione ꝛ principale ēt ex interuallo. ꝛ non obstabit fideiussori exceptio q̄ obstabat cedēti: q: non subest eadē cā vel eg tas lz si soluisset noīe principalis nō posset cedi actio ex interuallo nisi fuisset expresse actum tpe solutionis q̄ debe
a ret fieri. ꝛ hec habenē. in.l. papi. ff. mā. ꝛ plenissime. in.l. modestinus. j. de sol. iste ergo noluit esse fideiussor sic promittendo. ¶ Ex quo sequit q̄ etiā iure isto necessaria erat exc̄ussio principalis anteq̄ posset cōueniri. qō est singulare hic ꝛ forte alibi non reperīt iō diligenter attende ad ꝓba instr̄i: q: notario nō habente de hoc notitiaz de facili posset errare ꝛ aduerte q̄ ista stipulatio ēt vz si a principio titius erat soluendo et fortiē esse ctum cum desierit esse soluendo: ꝛ boc etiā sentit glos. ff. sed q̄ stipulor dari titio nisi mea interfit ab ipo principio non valeat etiam si postea incipit interesse. vt no. in. d. ff. alteri. ꝛ isti casus
2 sunt difficiles vt dicitur in ver. nec ꝛ em̄.
¶ Matrimoniū non debet contrahi propter pecuniā lz iustis affectionibus. nec etiam metu pene. ꝛ nu. 3.
3 Quid si tertia persona leget vel promittat si tali nupsero.
1 **Si tibi nupsero.** ¶ Non valet. pmissio de alicq̄ dādo sub conditione si stipulator̄ ꝛgerit matrimoniū cū. pmissore nisi appareat iusta ꝛ honesta vel nisi fiat ex cā dotis vel do
2 nationis ppter nuptias. h.d. no. valde. ¶ In tex. ibi cā cognita puta mulier erat nobilis lz pauper: ꝛ ille nō merebaꝫ etiam hr̄e rōne natiuitatis: certe licitū fuit mulieri in ꝛpēsatione bonius aliquid stipulari ab illo. vt.l. si volūtate. C. de dotis. pmiss. al's si nō apparet iusta cā nōz q̄ ꝓsumit ī honesta cā libidinis ar. ff. ti. i. l. fi. ꝛ qz hoc matrimoniū reddit quodāmodo venale q̄ esse nō dz. vt.l. j. ꝛ ij. de dona. inter virū ꝛ vxo. non em̄ ppter
3 pecuniā ibi dz sed iustis affectionib⁹ subsistentibus. † Sed
b ¶ Vel statuto. adde an ex cā non sup̄eniente possit pax rūpi. lu. ro. ff. l. ccciiij. ale. ff. glvj. iij. libro.
c ¶ Expsse dictū. an nouatio fiat nisi fit dictū vō p lu. ro. ff. ciij. p Raph. fulg. ff. cliij. p ale. cōsil. lxxxvj. ij. lib.
1 **Existimo.** ¶ In stipulatiōe ꝛditionali nō inspicit̄ defect⁹ exīstens tpe stipulationis vel postea supueniēs si tpe ꝛditionis stipulationis existētis reperiaꝫ deficere. h.d. ꝛ est verū qñ defect⁹ concernebat rē in stipl̄one deducta vel cōcernebat rē ꝛ personam mistim: sec⁹ si dūtaxat defectū psone stipulatoris: q: tūc inspiceret tps stipulationis ctē: ꝛ redderet nullā: lz postea cessaret vt. j. de stipu. ser. l. vsusfruct⁹. ꝛ hic in gl. ij. Et ꝓpter ponit duos casus in q̄bus suberat defect⁹ tpe stipl̄onis vsq̄ ibi aut si hoc subaudi ꝛ tamē cessāt tpe cōditionis exīstis. ꝛ postea ponit alios duos casus in q̄b⁹ nō erat defect⁹ tpe stipl̄onis: lz superuenit ea pendente sil̄r cessauit: ita q̄ tpe ꝛditionis euenientis nō suberat ꝛ sic mediū tps nō curaꝫ. vt in.l. si cōditione. ff. solemus. de here. insti. ¶ In tex. ibi. aut sic. ꝓbat determinationez suā p reductionē ad absurdū. nā si in casibus precedentib⁹ inspiceretur defect⁹ q̄ suberat tpe stipl̄onis interpōite vt redderet eā nullam: lz cessaret tpe conditionis euenientis sequereꝫ q̄ tunc ille defect⁹ qui tpe stipulationis non suberat: sed superuenit postea conditione pendente similiter deberet inspici. et deberet stipulationem vitiare lz reperiaꝫ cessare tēpore condi tionis euenientis. ppter regulaz iuris que est q̄ qñ res peruenit ad casum a quo non potuit incipere anteq̄ pueniat ad suā vltimā pfectionē vitiaꝫ sicut si fuisset ab ipso principio. vt. j. eod. plurib⁹. ff. ꝛ si plz. ꝛ hic an ꝛditionis euentū stipulatio nō erat sortita vltimatū effectū: ꝛ sic sēper q̄ si fui stipulatus a te fundum titij ex cā lucratiua sub ꝛditione ꝛ ea pendēte cōsecutus eum fui a titio ex cā donationis euanescēret stipulatio: lz tem poze conditionis euenientis desijsset esse meus: q: sic accideret

Universidad del Rosario
Archivo Histórico

si stipulatio esset pura. vt. ff. e. inter stipulantē. ff. si rez. B est aūt falsum: qz non euanescit stipulatio sed ex ea agere possuz z iste
2 tex. † semp allegaf in materia: de duabus causis lucratiuis q in eadē re possunt occurrere diuersis tpib⁹ vt vna incipiat post q̄ altera desijt. z ita no. per glos. in. l. meuius. ff. duob⁹. de le. ij. lz istam. l. nō allegent. lz Bar. dicit hic esse casum. sequeret ēt si fuit stipulatus seruitutē ad fundū meū sub conditionez ea pēdente desijt esse me⁹ euanescet stipulatio nec recōualescet lz tpe cōditionis exītis esset me⁹: qz sic cōtingeret si stipulatio seruitutis esset pura. vt in. d. ff. si plures z hoc est similr falsum ergo concludit q̄ si non dz attendi defectus superueniēs post stipulationez z conditione pendente: vt reddat stipulationem nullā eodē modo nec defect⁹ qui fuerat tēpore stipulationis in terposite dūmodo reperiaf cessare qñ dies stipulationis cedit lz in stipulatione pura inspiciatur defect⁹ existens tpe stipula lationis vt vitiet z lz postea deficiat nō reconualescat. vt not. in l. si rem meā. ff. e. in fi. glo. mag. hic nō sunt pro nunc.

1 **Ex hac stipulatione.** † Stipulatio facti ſ tis factū successiuū cōmittit ad particulare interesse statim q̄ quis fuit in mora inchoandi: lz non trāsierit totū tps quo potuit perfici. h. d. z concor. l. stipulationes nō diuiduntur. ff. si. ff. e. z pone exēplū si. pmisisti reficere domū que minabat ruinā ad quā refectionē totalez erat necessarius annus z cū esses in mora inchoandi cecidit vnus paries qui non cecidisset si inchoasses propter qđ damnificor: in maiori expensa: puta. g. volo statim illa decez petere opponit mihi q̄ non possum agere nisi finito anno. vt. ff. eo. si stipulatus essem a te. certe non pōt opponi nisi qñ vellez agere ad totale interesse quia tota dom⁹ ruisset qz non fuisset refecta sed ad hoc ptīclare statim agere possum. qz fuisti in mora inchoandi sed si nō fuisses in mora quia statim post repromissionez cecidit anteq̄ posses preparare tunc secus. et hoc innuit. vnde expone in fi. dum dicit fulcire id est inchoare fulcire.

2 ☞ Si quis appellat ab interlocutoria viua voce z faciat scribi in actis per notariū lz dicat ipse vel index q̄ habeat pinde ac si esset appellatū i scriptis q̄ hoc nihil relenet.

3 Solēnitas non potest omitti de voluntate partium.

4 Tacitum an habeatur pro expresso.

5 Statuta q̄ sunt stricti iuris sicut stipulatio non recipiunt interpretationem extensiuam vltra vim verborum.

6 Statuta nō recipiunt interpretationem restrictiuam vltra q̄ patiatur verborum proprietas.

7 In facultate declarandi rē obscuram: post q̄ declaratio semel est facta non est licitum penitere.

Differentia inter facultatem declarandi z eligendi.

8 Stipulatio an etiā extendaf ad alias res q̄ expressas.

Statuta recipiunt interpretationem extēsiuaz qñ essent inutilia in personis vel rebus expressis nisi hoc fieret.

a ¶ Hoc facere. an valeat appellatio scā viuavocē cū declaratione q̄ redigaf i scriptis. vide dños 1 de ro. decis. cl. ō appel. i antigs.

b ¶ Variare. an z qñ licita sit variatio. vide p anchā. 2fi. ex.

Quicquid. Principiū huius. l. reputaf difficile. qz cōtinet tria dicta q̄ videnf in se 3cia z quodlibet eorum legit pluribus modis in gl. que procedūt valde inordinate z cōfuse scōm verū intellectū quem tenet Dy. z alij. b. o. † Stipulatio est oīno obscura ita q̄ nullam recipit interpretationē non vz z pro non facta hr sed si non est oīno obscura: sed pōt interpretari vel p reo vel p actore valet. z sit interpretatio pro reo. sed si verba sunt clara pro actore non restringit lz reus asserat se aliter vel strictius intelexisse q̄ verbi proprietas expostulat. b. o. in effectu et diuide in tres partes vt in summario. scōa ibi. aut certe tertia ibi. nec cursus. Glo. tñ q̄ sunt hic legunt ista rñsa etiā aliis modis naz glos. illa q̄ fuit additio. in prin. dicit q̄ vult dicere q̄ si aliquid fuit stipone vallandū z postea non fuit vallatū nihilominus vz. lz appeat de quēstione partiū q̄ voluerit puenire ad Jctum stipulationis sup tali re. z tñ nō pervenerūt nō esī poterit agi ex illa conuentione. qz nuda nec ex stipone. qz non est confecta Item intellige etiā si oigerūt q̄ volebāt stipponem haberi pro facta si cōtingit eam fieri. qz non pōt hoc agere inter se. ar. l. codicil. ff. si. de leg. ij. non esī possum remittere solennitatez a iure requisitā que consistit in verbis cuz sit de iure publico. vt in
2 l. meuio. de le. j. † vñ dicit Ange. q̄ si quis appellat ab interlocutoria viua voce. z faciat scribi in actis per notarium lz dicat ipse vel index q̄ habeat perinde ac si esset appellatū i scriptis
a hoc nihil relenat qz non potuerunt hoc facere a. l. i. ff. de feriis
3 vbi pretor nō pōt derogare iuri publico. † z pm istū intellectū z lecturam allegatur ista. l. per doc. in multis ad hoc q̄ solenni tas non pōt omitti de voluntate partiū facit. l. testi. C. de testi. postea illa eadem glos. in fi. in ver. vel dic. ponit scōam lecturaz pm quā posuit summarium z aduerte. qz illa lectura postea in glo. sequenti exēplificat in ver. sed fundū vel vnū in genere de inde contra eandē lec. glos. ff. in fi. opponit de. l. cuz quid. si cerpe. Sed rñdeo q̄ ibi ratione Jctus precedentis apparebat de quo partes senserunt. sed si non apparet tunc stipulatio vitiaf
4 vt. ff. eo. l. triticū. † z ppter istud Jnum Bar. ponit hic vnā longam distinctionē sup illo articulo an tacitū habeat p expresso quā oīno vide. Legif z tertio modo primuz dictum in gl. ij. qñ fuit deuentum ad stipulationem z in hoc differt a prima. z verba erāt clara. z hoc differt a scōa. sed stipulator dicebat se latiº intelleziſſe q̄ verba importent certe non auditur z imputet si bi quare illud non dixit qz br p non dicto postq̄ verba nō plº important ponit ergo exemplum in eo q̄ stipulatus est a nono magistro sua brocarda quia nō veniunt sub hoc verbo alie sue rationes id est alia opera sua legalia. nam dz scire q̄ antiqui faciebant multa opera. s. gl. distinctiones brocarda z filia z iste
5 stipulator dicebat se intelleziſſe de oībus. sed hoc nō importat istud vocabulū. † Et eg hoc not. q̄ statuta q̄ sunt stricti iuris sicut stipulatio. vt. l. cōstitutionib⁹ ad municip. nō recipiunt interpretationē extensiuā vltra vim verboz. et ad hoc allegatur ista. l. hoc declara. vt in. l. oēs populi. ff. de iusti. z iure. z pm primā lectura dū dicit primū dictū exponit. id est dicendū. z eodē modo pm tertiā dū dicit astringendū pm primū exponit id est perficiendum pm tertiū exponit. i. extendendo seu ampliando. Item scōm dictū in ver. aut certe. glos. legit duob⁹ modis. primo vt posui casum in summario q̄ loquat qñ stipulatio non erat oīno obscura sed poterat interpretari tam pro reo q̄ pro actore vt q̄. p reo et hoc br in gl. i. ibi. aut certe si obscure est de inde exēplificat in glos. vl. magna post principiū. ibi: vt qz vn⁹ dicit se scisse de altero ꝛc. z hoc est bonū exemplum. vt. ff. e. stipulatio ista. ff. in stipulationibus. Jtez exemplificat in obligatione generis sed hoc exēplū non est bonū qz in illo nō est obscuritas sed incertitudo quia partes nō senserūt de certo corpore sed qñ senserūt z nō apparet de quo tūc est obscuritas de qua loquit hic postea illa eadem glos. in ver. ibi ad id qđ dicit stari.
¶ Opponit tribus modis ad istā lecturā z ad hoc scōm dictū z soluet vt in ea concludendo q̄ bz locū qñ pmutrūq̄ intellectū pōt esse valida. si aūt pm vnū tm̄ ille intellectus dz sumi sine sit pro reo sine. p actore vt no. in. d. ff. in stipulationibus p. l. quoties in stipulationibus. ff. e. ita bz locū in extraiudicialibus lz in iudicijs aut obscuritas puenit ex verbis prolatis ab aliqua partium. z statur interpretationi proferentis siue sit actor vt
6 l. inter stipulantem. ff. j. siue reus. vt. l. si quis intētione. de iud. Aut pronenit aliunde z tunc recurrit ad no. in. l. de die. q̄ satisfacit. cogantur. vt in prin. litis faueatur actori in dubio admittit in medio faueat vtriq̄ z veritas reperiaf. vt. l. si eū. ff. j. si qs cau. in fi. faueat reo. vt in dubio absolnaf. vt. l. arrianus. de act. z obli. z fuerunt verba Azo. in summa. Allio modo legit glo. in ver. vel dic scōo q̄ scōm dictū corrigit primū sed ille reprobatur arg. eoruz que not. in. l. nā. de cōdi. z de. Tertiū z vltimū dictum in ver. nec rursus similiter legit in q̄druplo modis. Primū pm q̄ digi in summario q̄ loquat qñ ꝑba erāt clara p stipulatorē vt q̄ sui stipulat⁹ oia vasa tua vel oēs seruos tuos vel simplr qz indefinita agpollet vniuersali cum baberet argentea vasa z vitrea z volebam oia. Tu aūt dicebas te intelleziſſe de vitreis tñ vel deterioribus seruis quare q̄vel quos mihi habere expe
6 dit non staf dicto tuo de proprietate verboz. † Et pm hoc not. q̄ statuta non recipiunt interpretationez restrictiuam vltra q̄ patiatur verborum ꝓprietas qđ declara. vt. d. l. oēs populi. z p Bar. in. l. non dubiū. C. de legi. z ad istā lec. venit ver. non tñ talem in fi. glos. ff. legit eandē gl. in ver. item z qđ dicit alio modo loquatur in casu precedentis ver. quando stipulatio erat obscura nō tamē ex toto: sed poterat interpretari pro actore et p reo nam ibi dz q̄ statur interpretationi rei. Sed pone reus semel interpretatus est. qz dicit se sensisse de albo postea vult penitere z dicere de nigro: dz in hoc vltimo q̄ nō dz audiri. Sed
b contra de. l. eum qui. ff. si. e. vbi licitū est variare⁹ vsq̄ ad sententiam. Sed clarius q̄ glos. ibi loquit in eo qui habebat electionem in alternatiua vel in electione generis. † Nos loquimur in facultate declarādi rē obscuram que declaratio postq̄
7 semel facta est non est licituz penitere ad hoc semper allegatur ista glos. z istud est melius q̄ sit in hac. l. z forte ista glos. non est alibi. Est z alia differentia inter electionem et declarationem qz facultas eligendi competens iure proprio transmittitur ad heredem in preiudicium alterius vt no. glos. parua. ff. eod. interstipulationem. ff. j. que incipit vtuenti et eligere nolenti.
8 ¶ Opponit q̄ illud exemplū de brocardis q̄ stipulatio non sit ita stricti iuris quin extendaf etiaz ad alias res q̄ expressas z lz proprium significatum verborū importet. qz video q̄ extendit ad alias personas. vt. j. e. si stipulatus fuero p te non fieri. So. ibi esset inutilis in ꝑsonis exꝑssis si non extēderetur ad alias de quib⁹ ibi. z hic inducit Barto. in. l. oēs populi ad statuta vt

tuta vt recipiant interpretationez extensiuā qñ essent inutilia in rebus vel ꝑsonis expressis nisi hoc fieret. Item opponit q̄ imo extendit ad oia q̄ equū est venire lz significatū verborum non importet. vt in. l. excep. de ac. emp. Solu. ibi in Jctibus bonefidei cuius natura latioz est vñ actio ex empto datur insolidum non solū vt impleat Jctus. sed interdū etiaz vt rescindaf lz hoc non fuerit de intentione partium a principio nec verba hoc importent. vt ea. l. §. bis qui vina. datur etiam ad interesse quādo venditio est nulla ex qualitate rei. z vēditor hoc sciebat vt in. l. vide optimū text. in. l. fi. circa finem. ff. de condi. ob tur. cau. z adde que no. ff. e. fi quis cum aliter.

2 ☞ Negatiua totum destruit q̄ reperit.

Plus negat negatio q̄ affirmat affirmatio.

Si stipulatus. † Nō dz qs non feciſſe quouscq̄ fieri est tps infra qđ fieri pōt. h. d. ¶ In tex. ibi nō nisi preterito bienio. subaudi quasi per totum bienium q̄ nō ascēderis si supersunt duo vel tres dies infra quos possis ascendere. qz non est adhuc verū te incōmutabiliter nō ascēdisse alias sequerēf q̄ qualibet die deberes ascēdere ad hoc vt ista conditio nunq̄ compleatur. qz etiam si per vnam diem ascendisses verū esset dicere te nō ascēdisse aliqua
2 die. sed nō sic intelligit imo si nulla die bienij ascenderes. † sic negatiua totum destruit qđ reperit et vniuersalius ponit vbi dicitur q̄ plus negat negatio q̄ affirmat affirmatio. quā affirmationem no. in. l. hoc genus in fi. glo. de condi. z demō. z in. c. cum dilectus. de consue. per glo.

1 **Conditio.** † Cōditio de preterito vel de pñti nō suspendit actū. sed vel ipsum reddit nullū si est falsa vel purū si vera est. h. d. z sic nō est propria conditio cuius natura est actū suspēdere z faciat q̄ possit haberi ad esse z non esse. de quo in. l. cuz in scōo de iniust. o. rup. z irri. test. z. l. cum ad presens. ff. si cer. pe.

2 ☞ Pupillus proximus pubertati naturaliter obligatur et an tunc indigeat restitutione.

1 **Uberes.** † Adult⁹ nō babēs curatorē naturaliter et ciuiliter pōt obligari. h. d. restituit q̄ tñ in integrū si lediť. vt in gl. lz si habet curatorem sine ipso non pōt obligari ciuiliter sicut nec pupillus sine tutore siue ipm habeat siue non. vt in. l. si curatorez bis. C. de in integ. resti. Sed an poterit obligari naturaliter quidam q̄ nō qñ p pationē curatoris cēseaf sibi interdicta administratio sicut ꝑdigo. ergo nō obligaf naturaliter sicut nec ꝑdigus vt in. l. is cui bonis. ff. e. Sed ctrariū est qz nō magis sibi vī interdicta administratio per dationē curatoris q̄ fit pupillo per
2 dationem tutoris. † sed pupillus ꝓximus pubertati naturaliter obligatur. vt in. l. i. j. de noua. ergo z adultus ne melioris conditionis sit q̄ pupillus qđ dic plene. vt ibi no. per Bar. in vlt. col. z eo casu quo non obligatur nisi naturaliter non indiget restitutione: qz illa non nocet cum non pariat actionem. Sed cōtra q̄ imo nocere poterit si soluat quia impedit repetitionem de sui natura si solutū est per errorez iuris. Breuiter de hoc articu. an propter boc interesse poterit peti restitutio aduersus naturalem obligationem. vide per doct. in. l. illa difficili. ff. de condi. z demon. l. interdum.

2 ☞ Promissio facta per venditorez de solnendis expēsis factis in lite cuius vtilitatis sit.

3 Si venditor non promiserit expresse refundere sumptus litis an tñ teneatur. z nu. 5.

4 Venditor mota lite z facta sibi denūtiatione tenet ad litē venire z emptorem defendere. z quid si lis est iniusta.

5 Qualiter possit fieri ista defensio.

1 **Venditores.** ¶ Promissio facta p vēdi torem emptori de soluendo sumptus factos in lite dz intelligi de lite mota p aliuz super proprietate vel alio iure reali contra emptorē nō de mota per ipsum venditorē sup pretio. b. o. no. ¶ In tex. ibi quāti sua interesset dic de hac pmissione nihil ad propositū. sed solū de sequenti. ¶ In tex. ibi. si in lite mota dic istud faciebat dubium q̄ non dicebatur per quē nec super quoynde videbatur posse apprehēdere litē motā p vnū ex vēditoribus sup pretio. ¶ In text. ibi pretiū sibi deberi dicens subaudi z succubuit: qz probatū fuit p heredes emptori illud pretiū fuisse solutū. item subaudi q̄ iste actor non fuit condēnatus in expensis. licet cōdēnari debuerit. vt in. §. finantem alterutra. l. pperandum. C. de iudi. circa medium. vñ isti heredes non poterant amodo implorare iudicis officiuz mercenariū in quo fit condēnatio in expensis: qz illud nō durat lite finita p sñiam. vt in. l. iij. C. de po. volebat ergo recuperare virtute stipulationis de qua. ff. z sic iure actionis que nō tollit lite finita. z ppter boc vtilius est expensas posse peti iure actionis q̄ officio iudicis vt no. glos. in simili. in. l. nō solū. de rei ven. z in. l. iij. §. j. de lega. iij. Queritur ergo quid iuris. Rñdetur vt sequit. ¶ In text. ibi q̄ ob litē de proprietate dic z sic p aliū non per venditorez sup ptio: lz certe non bz dubium. vñ glo. dicit q̄ in dubio boc ꝑsumit q̄ post q̄ ita fuit iudicatū. l. z bec distinctio. §. i. §. loca. Aut obtinuit z tunc non recuperat post q̄ nō fuerunt sibi. pmisse qñ apparet q̄ lis fuit mota de facto z sic venditor nō fuit in aliqua culpa: ideo vtile est q̄ promittant. ppter istuz casum. z istā opinionem vī tenere
4 Spe. in ti. de emp. z vendi. circa finē. vij. col. † Barto. tenet hic contrarium dicens q̄ venditor mota lite z facta sibi denuntiatione tenetur ad litem venire z emptorem defendere non inspecto an lis fit iusta vel iniusta. vt. l. si plus. §. mota lite. ff. de euic. z si hoc fecisset z obtinuisset expensas quas feciſſet nō recuperaret ab ēptore q̄ qui tenetur facere mihi aliqđ dz illud facere suis expēsis z illud addo ad dictū Bart. vt in. l. suo sumptu. de ope. liber. ergo si non facit z emptorē oportuit expendere poterit recuperare qz hoc non feciſſet si venditor feciſſet qđ debebat. Nec obstat q̄ lis fuit mota de facto quia etiam aduersus istam litē tenebaf defensionem suscipere lz si esset euicta de
a facto per iniuriā a iudicis non teneret. vt. l. si per impudentiaz de euic. sed bene tenet si non venit ad defendenduz z non facit taliter q̄ de facto non euincatur. Jsta est opinio sua in effectu
5 melius declarata q̄ ipse declaret. † Tu aduerte ad vnū diligēter. nam fateor q̄ tenet defendere sed ista defensio poterit fieri dupliciter vel sistendo liti. ita q̄ ipse emptor agitat litem ꝑn cipaliter in sua persona. z venditor administret sibi testes et instra pōt etiam fieri suscipiendo in se totam litem. ita q̄ emptor non habeat se impedire. certe tūc dico q̄ si venditor tenetur ad banc vltimā defensionem. verissima esset opi. Bar. sed tex. videf velle q̄ teneaf solum ad primam. vt. l. si parētes. C. de euic. z boc tennit Bal. sm Jaco. de are. in. l. qui absentem. §. insolidū. nisi expresse promittat in se litē totam suscipere. z si boc est videf q̄ non tenea tur facere nisi illas expensas q̄ incūbunt in bis q̄ ipse venditor ministrat vt in producendo testes vel colligendo instra z alias expensas debeat facere emptor. z ista videf verior. z sic reducen tur ad concordiam dicte opi. z bodie notarij dicunt q̄ lite mota promittit defendere. z litē in se suscipere oībus suis sumptibus z expensis quā formam tradit Specu. in dicto titulo. de emp. z vendi. tene menti. qz quotidiana sunt z per alios modernos non ita bene declarata.

a ¶ Iniuriā. adō q̄ late voluit ange. 2fil. cclxxxij. vbi multa dicit.

2 ☞ Res bostium an possit legari.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

Liber homo. †Liber homo non pōt in
a stipulatiōē deduci ꝛ si de
ducat ēt estimatio nō debeā qm̄ estimatiōē nō reci-
pit.b.d.dic ꝫ sunt due glo.que reprobant.s.prīa ꝛ vltima.Naz
prima dicit ꝙ ꝫ non posset deduci in stipulatione liber homo
potest tm̄ vendi.vt.l.ꝛ liberi.de ꝟben.emp. Tu dic contra cum
non possit vendi nisi id qō est in cōmercio nostro ꝛ liber hō nō
est bonū.dic ergo ꝙ ꝗtum ad hoc vt possit agi interesse cōtra
venditorem vel promissorem qui vēdidit velut seruū cū esset li
ber ꝛ sciebat ipsum esse liberū.tunc vꝫ ꝛ est differētia qꝛ in em
ptore cuꝫ sit bonefidei datur actio ex empto ad interesse sed in
stipulatione daā actio de dolo. facit id qō no.in.l. si cuꝫ aurum
ſ.eo.Sed si emptor vel stipulator sciisset ipm esse liberū etiā
ad interesse non posset agere.vide p Bar.in.l.cū leg.de fideiuſ.
a ¶Nō debeā.qñ debeatur estima tio rei cui⁹ non habem⁹ cōmer-ciū vide p lu.ro. cōſi.cccig.
b ¶Dūmodo fiat. adde qō voluit Bal.ꝟſi.clxxiij. li.i. incip. verba ꝟy.dicunt.
c ¶Bar. ꝙ sic.ad de ꝙ dicta Bar. sequitur simp̄r bal.ꝟſ.cccxxxvi. li.iiij.vbi dicit ꝙ si repiaā bospita le ꝟſtructū ꝛ ne-scīt a quo ꝙ pre sumit cōſtructū ab eo q tenebaā cōſtruere.

Ultima glo.ꝙ ꝫ res hostiū non poterit in stipulationem deduci pōt legari. Tu dic ꝙ res fuit aliqñ nostra ꝫ nūc fit hostium.qꝛ sperāt redire iure postliminij pōt legari ꝛ in stipulationē deduci.ꝛ hoc casu loquunt.ll.allegate in glo. sed si nūq̄ fuit nostra tunc nec legari nec in stipulatiōē deduci pōt pure ꝛ ita loquit hic.sed sub conditione si quidem intrinseca ꝛ cū de fierit esse hostiū bene pōt legari ꝛ in stipulationem deduci p c. abbate sane.de sen.ꝛ re.iudic.lib.vi.ꝛ per.l.generaliter.ſ.ij.de fideicommiſ.liber.sed si erat conditio extrinseca vt si nauis ex asia venerit nō potest legari nec i stipulatiōē deduci sicut nec pure.vt no.i.o.l.generaliter.ſ.ij.ꝛ colligitur a cōtrario sensu nec ob.l.egistimo.ſ.e.ꝛ.l.si rem meā sub cōditione.qꝛ ibi quan do res erat in cōmercio ꝛ superat conditionis aliqs defectus tpe stipulationis q pōt cessare tpe cōditionis ꝛ tūc nō refert cō ditio sit intrinseca vel extrinseca nō sic qñ nō est i cōmercio ꝛ B videtur de mente Ang.qō no.ꝛ tene mēti.ꝛ istra ꝫ nūc fit hostium.qꝛ sperāt redire iure postliminij pōt legari ꝛ in stipula tionez deduci.ꝛ hoc casu loquunt.ll.allegate in glo. sed si nūq̄ fuit nostra tunc nec legari nec i stipulatiōē deduci pōt pure ꝛ ita loquit hic.sed sub conditione si quidem intrinseca ꝛ cū de fierit esse hostiū bene pōt legari ꝛ in stipulationem deduci p c. abbate sane.de sen.ꝛ re.iudic.lib.vi.ꝛ per.l.generaliter.ſ.ij.de fideicommiſ.liber.sed si erat conditio extrinseca vt si nauis ex asia venerit nō potest legari nec i stipulatiōē deduci sicut nec pure.vt no.i.o.l.generaliter.ſ.ij.ꝛ colligitur a cōtrario sensu nec ob.l.egistimo.ſ.e.ꝛ.l.si rem meā sub cōditione.qꝛ ibi quan do res erat in cōmercio ꝛ superat conditionis aliqs defectus tpe stipulationis q pōt cessare tpe cōditionis ꝛ tūc nō refert cō ditio sit intrinseca vel extrinseca nō sic qñ nō est i cōmercio ꝛ B videtur de mente Ang.qō no.ꝛ tene mēti.ꝛ istra quādo expe ctare conditionē nō est turpe nec reprobatū alias valeret etiaz si sub cōditione intrinseca:vt si stipulaā rem sacrā cum erit pro fana vel liberum hoīem cū erit seruus.vt.ſ.e.inter stipulantez ſ.sacrā.ver.sed hec dissimilia sunt:rem aūt desinere esse hostiū non est turpe expectare sed laudabile.

2 ☞Si testator mādauit heredi ꝙ faceret fieri aliquas pictu-ras ī aliqua ecclesia sub certa pena:reperiunt ille picture facte sed nō apparet ꝙ heres fieri fecerit an emitet penam.

1 Cum seruus. † Sufficit ad ꝟsequendaz actionē ꝙ qs cōpleuerit cō tractum per se vel per alios ei⁹ noīe vel eius ope.b.d. ſm glo. ¶In tex.ibi preteritus est sibi cū dño ſm vna lec.hoc modo ꝓmitto tibi quinquaginta si me manumiseris vel vt me manumittas vel simpliciter.ꝛ ille promisit manumittere.ꝛ sup hoc dedit seruus exꝓmissorē:nam iste est ſctus innoīatus.ſ. do seu dabo.vt facias ex quo nō pōt p alterā partē nisi imple-nerit ſctū.vt.ſ.de pac.iurisgē.post princ.si ergo dñs nō manu miserit sed alius videbaā ꝙ dñs non posset agere ad pecuniaz qꝛ ipse non impleuit ſctum.ꝛ qꝛ cōditio ꝟz impleri in forma et verba fuerunt relata ad personaz. dñi ꝛ sic est impleta cōditio per hoc glos.intelligit ꝙ ille alius non erat oīno alius.sed re-putabatur idez cum dño vt heres eius supple vel eius pcura-tor de mandato suo. vt.l.iiij.ꝛ.l.pater. de manu. vind. vel eius singularis successor cui alienauit cū pacto ꝙ ipsum manumit teret.facit ꝙ no.in.l.non erit.ſ.dato.de iureiuran.in glo. sed si alienaſſet sine hoc pacto.ꝛ emptor ipsum sponte manumisisset ꝛ sic non haberet libertatez ab ipso dño vere vel ficte ꝓcederet contrarium:ꝛ non haberet locū qō hic dicit qꝛ dñs non imple uit ſctum.vel dic scō ꝙ pactus est cum extraneo qui ꝓmisit operam dare ꝙ dñs euz manumitteret ꝛ ita fecit ꝛ istam lec.ēt sentit glo.Si aūt non ꝓmisisset sub conditione si manumitte retur a dño ille nō est ſctus innoīatus.qꝛ nihil veniret imple-dum ab illo extraneo cui ꝓmissio facta est. sed diceret ꝓmissio ob causam de futuro vel sub conditione casuali.ꝛ secuta manu missione etiā sine opa illi⁹ exnei posset illi agere.vt.ſ.ea. a titio qꝛ conditio bn̄ ꝓo cā.de isto aūt exꝓmissore in quo differat a fideiussore vide glos.in aut.de fideiuſſore.post princi. in gl.q̄ incipit no.differentiam.ꝛ bn̄ de ipso.in.l.obligamur.ſ.seruus pactionis.ſ.de dolo. ¶In glos.ij.in ꝓin.ibi.ꝛ fic non bene.qꝛ
b ōz hic illud generale nō refert a quo fiat dūmodo fiat.b qꝛ illō generale oz intelligi indistincte etiaz si ille q fecit non reputet esse eadē ꝓsona cū illo q facere oz.sed in casu illius.l.non est ita nisi reputet eadem: ſctus non haberetur ꝓ impleto in prima lec.ꝛ non posset agi.vt.ſ.digi. Sed in hoc̄ oz distinguit tres casus. Nam aut querit quo ad actionem acquirendam. et tunc bene refert.qꝛ nisi ille q oz implere cōditionis ptātez adī pleat ꝛ scienter vt actionem cōsequaā vel alius eius noīe. ꝛ ad bunc finē non reputaā impleta.ꝛ actionez non regrit.vt.l.ij.de condi.ꝛ demon.vñ si ꝓmisisti mihi aligd si tibi dedero decez ꝛ ali⁹ non meo noīe det actionē nō consequoꝛ sicut si meo noīe. quia tūc ego videoꝛ dedisse cum ista conditio poterit impleri ꝓ alium.vt.l.ſi.de condi.insti.aut ꝗtum ad penaz euitandaz ꝛ tunc dicit Dy.ꝛ Bar.ꝙ non refert per quem fiat dūmodo fiat illud ꝓpter quod enitatur pena per.l.ſi.C.ſi mā.ita alie.ſit.ꝛ certe ibi loqtur ī disp̄one legali q̄ succedit loco disp̄onis bois ꝛ eam repūtat.ꝛ ideo facit cessare penā.vt.l.ſi pecuniaz.ſ.i. de condi.ob cau.non sic vꝟ in disp̄one alterius bois vt si vendidi seruum cū pacto.vt manumitteres infra annum sub certa pe na tu alienasti pure. ꝛ simp̄r sine pacto manumittendo. Ille manumisit sponte ꝛ ex sua liberalitate non puto ꝙ ꝓpter ħ euadas penaz.qꝛ factū illius non reputaā factū tuū ꝗtum ad hoc. quia nec manumisisti nec cām dedisti manumittendi imo per te non stetit quominus conditio deficeret ꝟz factū illius re putetur tuū quo ad tui ꝓiudiciuz.vt.ſ.e.si seruū post ꝓin.in ver.item q̄ fiat cuꝫ bis que ibi dixi.nō aūt ad tui ꝓficuuz ni si cū operam dederis. †Et ꝓ hoc rñdetur ad.q. Testator man-dauit heredi ꝙ faceret fieri aliquas picturas in aliqua ecclesia sub certa pena reperiuntur ille picture facte.sed non apparet c ꝙ heres fieri fecerit an enitet penā.Bart.ꝙ sic.ꝛ qꝛ non refert p quem fuerint facte.certe si apparet ꝙ post moraz heredis fuis-sent facte per aliū non de mandato heredis dicerem ꝙ nō eni taret penā ꝛ si nō apparet per quē tūc enitet ex eo. qꝛ ꝓsumunt facte per eū vel eius mandato cū istud onus sibi incumberet et onus est consumptū.ar.l.ij.C.de alimen.pub.si aūt̄ heres fuis set ꝓuentus ab eo non esset sibi imputandus.ar.C. de bis q. vt indig.si ideo. Aut queritur quantum ad conseruationez iu-ris sui.ꝛ tunc aut querimus de iure reali.ꝛ non refert per quez fiat.vt.l.non satis.in ꝓin.ꝛ.l.si fundū.quēadmodū serui. amit ta.per quas ptz ꝙ si gs tyrannus occuparet castrum vel ciuita tem vt vteref iurisditione competenti ciuitati conseruaret ius ipsi ciuitati.ꝛ eo expulso non poterit ciuitati obijci exceptio p̄ scriptionis ꝙ non fuit vsus iure suo longissimo tempore qꝛ sa tis est ꝙ alius fuerit vsus.ꝛ vide no.per Bart.in.l. sequitur.ſ. qui ma.de vsuca. Sed si queritur de iure personali conseruan do bene refert.qꝛ alius vtendo non conseruat ei cui cōpetit.vt l.pōpon⁹.qō⁹mo.vsufru.amit.ꝛ adde circa istud bocardum qō no.Bar.in.q. quā habui de facto.ī.l.ij.de ꝟdi.ꝛ demon.

2 ☞Verba legis vel statuti ꝓtūcunq̄ sunt precisa recipiūt li mitationem per alias leges vel statuta.

1 Si stipulatus. †Si vna de rebus alter native debitis peat post obligationem liberat debitor ipso iure.b.d. text. cum glos. ¶In tex.ibi damna dares.i.dare velles ꝛ realiter offere bas non solo verbo.qꝛ hoc non sufficeret ad constituendū cre ditorem in mora.vt in.l.pretor.ſ.si rem paratus. de ope. no. nun.ꝛ ibi Bar. ¶In tex.ibi actione ꝛ stipulatione hn̄e. subau di saltem ad errorem q moztuus nō erat ꝛ videbatur ꝙ sic per l.ſtichuz aut pāphilum.in princi.ī.de ſol.sed ibi qñ neuter fuit obligatus.ꝛ fic creditor nō fuit in mora.alꝫ liberaā ab vtroq̄z ita intelligitur hic. ¶In text. ibi si per debitorem non esset subandi.sed per creditorem.alꝫ non liberarer ab vtroq̄z.vt.ſ. digi. ¶In tex.ibi continuo euz liberari. Intellige tñ cum mo deratione de qua.ſ.ſ.si post obligationez moztuus est vt in gl.
2 T Ex qua.no.ſm Bar.ꝛ Ang.ꝙ verba.l.vel statuti ꝓtuncūq̄ sunt precisa recipiunt limitationem per alias.ll. vel statuta. Nam istud verbum continuo prima facie innuit eum liberari statim obligatione facta.et ad hoc allegatur ista.l.ſ. de acquir. posſeſ.l.iij.ſ.in admittenda per glos.ſm Ange.sicut in verbis rescripti ꝗtumcunq̄ sint precisa.vt in.c.ex parte. de officio de leg.Sed hic dubitatur an ipsa liberatio fiat ipso iure vel ope exceptionis gl.ꝙ ipso iure sicut filius ſtich⁹ fuisset promissus qꝛ post q̄ fuit obligatus ipse solus bn̄ ꝓ promisso. ar.ſ.eod.si quis stipulatus sit stichuz aut pāphilum circa principium.l.ꝛ ipse erit solus in obligatione ꝛc.secus in obligatione ꝗis ſm glo.in qua fit ope exceptionis liberatio.sed in contrarium fa cit quia in obligatione generis ille solus vꝟ esse in obligatiōe qui postea soluitur.vt in.l.cum seruus.de lega.ī. sed certe non sic in eo qui solum offertur non tñ solnitur. nam adhuc debi tor potest mutare voluntatem ꝛ aliuz soluere ꝛ ex hoc inferas ad obligationem alternatiuā ꝙ si debitor poterat mutare vo luntatem qō contingit qñ bz electionem a lege quod est regu lariter.vt.l.plerūq̄.ī.ſi.de iure do.vnde.potest mutare quouſ q̄ soluat.ī.l.prozi.in ſi.ī.l.eū qui certarū.cum ibi no.ī.co.ſ.ſi. ꝛ tunc liberatur ope exceptionis sicut in obligatione generis quia nō dicitur perempta precise res debita sed si non poterat mutare voluntatem qō est qñ sibi reseruauit electionē per ver bum preteriti temporis.vt ꝓmitto stichum aut pamphilum quem elegero stichum ipm elegit.ꝛ amplius mutare voluntatem non potest.vt in.o.l.si quis stichum sic ꝛ tunc censet̄ emp ta res precise debita ꝛ contingit liberatio ipso iure sicut si il-

le solus fuisset ꝓmissus.Utilitas aūt huius inuestigationis consistit in his que no.in.l.si vnus.ſ.pactus.in glos. opponen do.ſ.de pac.hic non sunt alia.

2 ☞In obligatiōe alternatiua vel generis subalterni electio est debitoris ꝛ quid in vltimis voluntatibus.

1 Ex pluribus. † In obligatione ge neris subalterni electio est debitoris in qua potest variare quouſq̄z soluat b.d. ¶In tex.ibi quibus idē nomen impositum fuerat.hoc po test intelligi dupliciter. Primo ꝙ isti fundi erant separati per diuersas regiones. Scō ꝙ de vno fūdo:puta scianō facti fue runt plures. ꝛ sint contigui ꝛ remanserunt sub eodem noīe. et tunc opz intelligere ꝙ appareat ipz voluisse facere plures fun dos per appositionē terminoꝝ quod facere potuit.vt.l.si quis duos.ſ.ij.vel.iij.cōia prędi.si aūt gratia vberioris culture di uisisset eundez fundū sciannum videret totū ꝓmittere sicut in le gato vt in.l.caius.de le.ij.ꝛ non haberet locuz ista.l. ita intelli git,Barto.in.l.j.ſ.de re.du.vbi oīno vide. ¶In glos.q̄ incipit alia.ibi promittit fundū scianū. certe si ita exisset apparet ꝙ sensisset de certo.ꝫ non specificasset.ꝛ ideo non esset locus tūc electioni.sed declarationi:quia semel facta non posset variari vt no.ſ.eo.quicquid astringēde cuius ꝫium hic dicitur in ſi. ideo melius dic ꝙ dixi promittis mihi fundum ex fundis tro ianis.ꝛ sic apparet ꝙ non senserunt de certo.ꝛ per ꝟis loc⁹ est electioni in obligatione generis generalissimi vel in alterna tiua ꝛ habet locum finis.ꝛ illo modo limita.ꝛ intellige glo.seq. que postea in ſi. apponit ꝙ electio sit creditoris per.l.qui duos
2 de leg.i.non soluit.†dic aliud esse in legatis fauore vltime voluntatis.vt in obligatione alternatiua vel etiam generis sub alterni electio sit legatarij in dubio vt no.in.l.lucio.de lega.ij. sed in contractibus est debitoris.vt.l.plerūq̄. in fi.de iure do tium.hic non sunt alia.

2 ☞An ꝛ quando pater cogatur emācipare filium ꝛ qd econ tra si pater velit filiū emancipare ꝛ ipse non vult.

3 Parentes qui aliquid habēt magis curantur ꝛ timenā filiꝭ Seruus an possit recusare manumissionem.

4 Pater potest recipere pretium pro emancipatione ꝛ an ꝙ ado ptione.

1 Utrum. Valet ꝓmissio facta patri per filium de aliquo dando sub cōditione si ipm emācipet.b.d.† per banc.l.ptz ꝙ pater nō potest cogi ema ncipare filium.quia si posset turpiter reciperet pecuniam pro emancipatione.vt in.l.ſi.de condi.ob tur.cau. Fallit tamē hoc in quibusdam casibus no.ſ.de adop.l.non pōt per glos.et vna glo.que est hic que incipit.Item sponte nūc adde casuz.ſ. qñ recepisset ꝓmissionē a filio de aliquo dando si emancipet vt in casu huius.l.sed falsum est.quia nō cogetur iste pater nisi actualiter recepisset qō sibi ꝓmiserat et tunc cogeretur offi cio iudicis.vt.l.serui.de condi.ꝛ de.sed ꝓpter solā ꝓmissionē non cōpelleret.qꝛ per illā non est obligatus ad aliquid sed al
2½ ter sibi. †Quero ergo an pr̄ poterit cogi filium emācipare text.videtur ꝙ non.in aut. qui. mo.na.effi. sui.ſ. generaliter. Bart.ī.eo.quidam cū filium dicit hoc verum nisi subsistēte iu sta causa nō tamē sunt cause specificate a iure.ꝛ sic stare tur ar bitrio iudicis per illam.l.Ang.hic exprimit cām si filius eēt ri gosus ꝛ esset statutum in loco ꝙ pater teneret̄ soluere condēna tionem pro filio vel alter ꝓpter filium redderetur suspectus
3 in statu. †Ultimo no.tex.in ſi.ꝙ parentes qui aligd habent magis curanꝛ timentur a filiꝭ.ideo conari debēt aligd pro se retinere.adde ad id qō supra dixi qō seruus non pōt recusare manumissionē nisi in casu.vt habetur in.l.ſi.C.de manu.testa. quia per hoc adipiscitur ciuilitatem romanā quā recusare nō
4 potest vt ibi bn̄. †No.etiā hic pater potest recipere premiū a
a pro emancipatione:sed an pro adoptione.oīe vt not.in.l. vgo rem. †.heres.de le.iij.ꝙ facit ad.q.de monasterio si talem rece perint in monialem vt ibi no.per Bar.

2 ☞Potest quis ꝓmittere dotē p incerta ꝓsona seu muliere ꝛ an videaā illi donasse vt sic soluto matrimonio competat il li repetitio.

3 Quod valeat ista promissio.ſ.promittis mihi.ꝛ.si bodie pulsa bitur ad vesperas.
Quid in pronosticatione ꝙ talis dñs moriet̄ hoc anno:ꝛ si mo rietur ꝓmittis mihi decem.

4 Ubi est eadem ratio est idem ius.

1 Trio. †Conditio stipulationis pōt ꝟferri in fa ctum persone incerte.b.d.ꝛ ponit tres vel
2 quatuoꝛ casus. ¶No.primo ꝙ pōt quis ꝓmittere dotem p̄o incerta ꝓsona seu muliere sed an tunc videaā illi donasse:vt sic sol.ma.competat illi repetitio.dubium facit qñ ad illam non habuerit affectionem.tñ puto contrarium sano
3 re dotis ꝛ matrimonij.vt.C.de rei vxo.acti.l. accedit. ¶Item no.in ver.nam cum ꝙ valet ista ꝓmissio ꝓmittis mihi de cem si hodie pulsabiā ad vesperas.ꝛ secuta pulsatione debeā absq̄ eo ꝙ subsistat alia cā promissionis sed cōtra de lege.ij.ſ. circa.de doli.egcep.dicunt doc.valde not. ꝙ ille.ſ.loquitur in stipulatione pura:sed in conditionali solus euentus conditio nis habeā p̄o cā vt in multis.ll.buius.ti.q̄ ꝓpetuo tene men ti.ꝛ per hoc vidi terminari.q.florentie in qua tñ nolui consule re.nam ibi vtunturꝓnosticari de futuro ꝙ talis dñs moriet hoc anno.ꝛ si moriaā ꝓmittis mihi decem.ꝛ si nō moriaā ꝓ mitto tibi centum moztuus est anteq̄ possim in nō dicitione petere illa decem quia nō vꝟ subsistere aliqua iusta cā promissionis:ꝫ potius contineret turpitudinez sicut in ludo tagillozū ꝙ plu res doc. consuluerunt p̄o prima parte.ꝛ ita fuit indicatū p̄o pter frequentem vsum mercatoruz tā hic ꝙ alibi:ꝛ tene menti ꝛ principaliter ꝓpter banc.l.qꝛ sufficit euentus conditionis et non est querendum de alia cā. ¶Ultimo allegaā ista l.ꝙ vbi
4 est eadez ratio est idem ius.facit.l.i.de fur.ꝛ.l. illud.ad.l.aquil. ¶In tex.ibi nulla ꝓmissio intellige istū.ſ.ex postfacto.naz a principio nulla ꝓmissio pōt esse valida niſi ꝓmissio p̄o ueniat ex voluntate promittentis.vt.l.j.ſ.de pac.ꝛ.C.de acti.ꝛ ob.l.sicut.ꝛ pone hic casum per.l.ſub hac.ſ.ti.j. Item est veruz de voluntate expressa:sed in velata bene pōt cōmitti.vt tu ꝓ mittis si non ascenderis capitoliuz.vt.ſ.e.quicqd.ſ.fi. ad q.l. nonnūq̄.de condi.ꝛ de. Item loqtur qñ per dictionem si.ſi aūt per dictionem cū cōmittatur in voluntate ꝓmissoris dic vt.ſ. eo.centesimis.ſ.fi. Est aūt̄ ratio huius.ſ.qꝛ non oz esse in ar bitrio ꝓmissoris posteā semel est obligat⁹ se eximere ab obli gatione niſi per modos a iure statutos. vt.l.iij.ſ.i. de iureiur. Sed an in voluntate stipulatoris poterit cōmitti. Glos. parua hic tenet ꝙ non.doc.contra sicut videmus in legato ꝙ ꝫ non posset pendere ex volūtate heredis libera bene pōt cōmitti in voluntate legatarij.vt in.l.si ita.ſ.illi si solet. de leg.i. vel dic ꝙ aut est contractus vltro citroq̄ obligatorius. ꝛ tūc in neutri⁹ volūtate committi potest vt in.l.inherentis.C. de contraben. empt.Nam si obligatio qua debes mihi teneri posset cōmitti in mea voluntate puta vendis mihi si volaz vel si voluero. tūc in consequentia etiam obligatio qua debeo tibi teneri cōmit teret̄ quia vna resultat ex altera.ꝛ hoc esse non potest: vt b.sed in stipulatione in qua solus promissor obligatur procedit id quod dicunt docto.

Si ita stipulatus. †Alternatiua po sita inter plus ꝛ mi nus facit vt ipsoruz sit in obligatione qō min⁹ est.b.d. ꝛ declara.vt dixi.ſ.eo.si ita stipulatus fuero decem aut quinq̄ alias regulariter vtrumq̄z est in obligatione. vt in.l. illud. de consti.pe. ¶In tex.ibi decem debētur subaudi tm̄. ¶In text. ibi item si supra.qñ inter plus ꝛ minus quātitatis bic tpis.

2 ☞Utile per inutile nō vitiatur in his que sunt separabilia Ius accrescendi quando habeat locum in contractibus.

3 Si concessa est emphyteosis duobus vel vni ꝛ postea sit peruē tum ad plures ꝛ deficiat in persona vni⁹:an eius portio reuer tatur ad concedentem.

1 Si mihi ꝛ titio. † In ſctis seu actib⁹ inter vinos non hꝫ lo cum ius accrescendi ad hoc semp allegatur ꝛ concoz.l. aquam.quēad.ser.amitta.ꝛ.l.si duo patroni.de iureiur. in ꝓn. et.l.ꝙ seruus.ſ.si seruus.de adquiren.re.do.ius autem non ac crescēdi habet locuz.vt in.l.propxium cū ibi no.ſ.cōia prędia. ꝛ ideo si ī.l.ista fuisset bis repetita ꝓtitas.puta promittis mi a bi decem ꝛ titio decez:ꝫ intelligeretur de eisdem decem qꝛ sub vno verbo.vt in.l.stipulatio ista.ſ.eum qui.ſ.eo. Attamē non valente in personam titij valeret in personam meam in tota quantitate per ius non decrescendi.qꝛ eadem ꝓtitas tota cen setur collata in personam cuiuslibet de per se. ꝫ facerent sibi partes per concursum si valeret in personaz vtriusq̄ sicut si le garet tibi decem.ꝛ mihi eadem decem:ꝛ nō valente personam vnius alter totū hꝫ per ius nō decrescendi qꝛ ille non facit par tem nec diminuit.vt in.l.si separatim.de cōdi.ꝛ demon. ¶In tex.ibi mihi ꝛ titio ꝛ sic per copulatiuā que attribuit ꝓtitatem cuilibet ꝓ parte. vt.j. de duo.reis.l.reos.ſ. cum in tabulis. sed si per alternatiuam que attribuit cuilibet insolidum. vt.l. si executoꝛ.ſ.j.cum ibi no.de leg.j.ꝛ.l.si titio.de lega.ij. tunc de berenē mihi decem per ius non decrescendi sicut in casu quem supra posui. ¶†In text.ibi inutiles ꝛ no.ꝙ vtile ꝙ inutile nō vitiatur in his q̄ sunt separabilia. vt.ſ. eod.l.j.ſ. si stipulanti. Itē ꝙ non haberet locū ius accrescēdi in ſctibus. Fallit ī vsu fructu in quo locum habet tā ex impedita acquisitione a ꝓin. in personam vnius q̄ ex resoluta ex postfacto.vt.l.j.ſ.interdū de vsufru.accres.non sic in ꝓprietate in qua etiam in vltimis

a ¶Premiū. adō vt p frā.de areti. ꝟſ.clij.ꝛ de emā. vide pang.cōſil. cxlv.ꝛ an sic aut emācipatio fieri pōt eodē modo feudū.ꝛ an ꝓpie ſit feudū. vide h pleā.cui adde bal.ꝟſil.cclij.i.li. ꝛ cōſil.cclxxxvij. iij.lib.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

volūtatibus post acquisitionē semel factā. lz ex postfacto resolutam locum non hz. vt ibi hr̄ ⁊ no. ⁊ sic duo sunt spālia in vsu fructu. Item fallit in liberalitate principis. vt. C. vt si socius libe. imperiali. l. vnica. ⁊ per hoc videt. ⁊ tene menti q si concederetur duobus fratribus ab imperatore feudū nouum vno ipsorum repudiante vel etiam ex postfacto deficiente succedit alter lz secus qñ ab inferiore a principe vt in. c. i. de duo. fra. de nouo beneficio innestitis. in vsibus feudorum. qz ita videt esse limitatum. [a] Item pcedit in stipulatione ex eā lucrativa. qz pmissoris interest vt alteri non accrescat: sed in Jctu onerosa vel stipulatione super eo interposita: secus est ne fiat preiudiciū vendentori. vt si vendis mihi ⁊ titio absenti rem pro decem nullo pacto recipiente qz lz fit invalida in persona illius valet in totum in personam meā: qz forte partē non fuisset venditurus qō in dubio presumitur. vt in. l. tutor. §. i. de mino. ⁊ hic in gl. Item fallit in assignatione libertorū. vt. l. fi. de assig. li. Item fallit i donatione causa mortis: lz habeat vim Jctus quia etiā sapit de natura vltime voluntatis. vt. l. j. §. fi. de cadu. tol. ⁊ in mortis causa capione. vt in. l. in bis. §. fidei cō. de fideicō. li. hic est vna gl. que est expositiua. [c] Et ista materia inducitur hic per Bar. ad. q. si cōcessa emphyteosis duob⁹ ex vno: ⁊ postea fit puentū ad plures ⁊ deficiat in persona vnius: quia fuit cōcessa pro se ⁊ filijs ⁊ ille decessit sine filijs: vtrū reuertat² eius portio ad concedentē an aūt accrescat alteri: ⁊ in effectu Bar. vr̄ esse hic in ista opi. q debeat distingui sicut in feudis in oibus. ⁊ per omnia hoc modo quod aut est emphyteosis noua aut paterna seu antiqua. [c] Primo casu puta fuit concessa duobus fratribus patribus pūtibus ⁊ acceptantibus. ⁊ sic sumpsit initiū in personaz ipsorum alter postea moritr sine liberis tunc portio sua reuertit² ad concedentem. ⁊ non accrescit fratri. Tū qz in Jctibus non hz locum ius accrescendi vt dicit⁹ qz etiā in vltimis voluntatibus similiter non hz locum post acquisitionē semel factā: ⁊ ex postfacto resolutam nisi in vsufructu. vt in. §. interdictū. ff. allegato: tū qz sic videmus in feudo cui ista emphyteosis assimilat. vt in. c. j. de duo. fra. de no. be. innestitis. Idē tenet ipse qz ab ipso puncti. in personam vnius nō valeret. qz accessit mihi: ⁊ fratri meo absenti nullo pacto illo recipiēte: vt hic vel me recipiente illius nolle: ⁊ illo postea ratum non bñte. Si vero sit paterna vt concessa vni pro se ⁊ liberis suis q decessit duobus filijs relictis: q diuiserūt emphyteosim qō facere potuerūt q lz in extraneos alienare non poterint ⁊ lz diuisio sit alienatio vt no. in. l. fi domus. §. fi. de le. j. p Bart. ⁊ etiā no. in. l. cum hi. §. fi vni. de transac. ⁊ facit. l. voluntas. C. de fideicō. postea vnus eorū moritr sine filijs tenet ipse q⁹ eius portio deuenit ad aliū per ius accrescendi sicut contingeret in feudo paterno: vt in. c. i. §. cuz vero cōradus ⁊ in. c. j. de gra. succe. feu. ⁊ aduerte qz per hoc est dicēdū q⁹ etiā si frater nō succedit fratri in eius hereditate nihilominus habebit partez emphyteosis: ⁊ nō hz eā vt heres: sed p ius accrescendi. pbat etiā p pulchrā rōnem qz isti filij videtur post mortem patris hr̄e ex quadaz mortis causa capione in qua locum hz ius accrescendi. vt. §. digi. ⁊ qz si fuit concessa vsq⁹ in tertiam generationem vt est mōis vt in emphyteosi ecclesiastica illa dictio vsq⁹ inducit repetitionē in singulis psonis filiozū² descēdentiū. ⁊ sic illo mortuo alter venit ex ista tacita repetitione p l. sicut in annos. q. mo. vsufru. amit. ⁊ q⁹ ipse Bar. vr̄ esse in hac opinione q⁹ idem sit in emphyteosi qō in feudo vr̄ concludendum q⁹ sicut in feudo concesso alicui non facta mentione de filijs vel heredibus nihilominus succedūt descendentes vsq⁹ in infinitum. vt. d. §. cū vero. cōradus. ita sit dicendum z in emphyteosi vt succedant si est ecclesiastica vsq⁹ in tertiaz generationē sicut solet dari emphyteosis illa vt in aut. de alie. ⁊ emphy. §. emphyteosis. ⁊ si nō est ecclesiastica vel cōsueuit dari in perpetuū veniāt descendētes vsq⁹ in infinitū. Item q⁹ sicut in feudo alicui concesso nō facta mētione de liberis. ita demū succedūt liberi patri si sunt eius heredes non tū pro hereditarijs portionib⁹. sed viriliter quia nō succedūt vt heres sed qz sunt heredes. vt. l. iurisfurādi. §. si liberi. de ope. libe. iuncto. c. i. an agnatus. vel filij. ita sit dicēdum in emphyteosi concessa simpliciter non facta mentione de liberis. Sz Bar. vr̄ sentire Jnnoz. in. o. §. si liberi. q⁹ non requirat² vt sint heredes nisi in cōcessione fuerit dictum p se ⁊ heredibus: dicens q⁹ in feudo est illud introductū per consuetudinem que non reperitur in emphyteosi. lz certe ipse hic egparat vsi videtur dicendum quod. §. digi sed si fuisset facta mentio de liberis tunc nec in fundo nec in emphyteosi videtur necessarium q⁹ sint heredes quia veniunt vt liberi. vt. §. e. qōcunq⁹. §. si quis ita in fi. Sed si digisset pro se ⁊ heredib⁹ q⁹ intelligitur de liberis vel pro se ⁊ liberis ⁊ heredibus tunc requiritur q⁹ esset heres saltē in modicū per illum. §. emphyteosim vr̄ etiā. Icludendū sm dictā opi. q⁹ sicut in feudo succedunt non solū liberi sed etiā agnati propinquiores deficientibus liberis qñ est antiquum vt in. d. c. i. de gradi. succe. in feu. ita ⁊ in emphyteosi ppetua vel ēt pali quousq⁹ durat tps nisi forma concessionis aliter importet q⁹ oia singulariter tenementi lz p alios non tangant² Bal. aūt in qōe Barto. aliter loquitur in aut. si quas ruinas de sac. san. eccle. qz nō considerat naturam feudoz sed naturā iuris accrescēdi. ⁊ z in effectu ⁊ si in psona vni⁹ ab ipso principio nō valuit concessio q⁹ postea illius accrescat alteri. An si qs recepit emphyteosim p se ⁊ vgoz vgoz non vult acceptare q⁹ tota erit mariti. lz sit emphyteosis noua p. l. si absente. C. si cer. pe. fed si acquisitio semel fuit facta. ⁊ ex postfacto resoluta. lz sit paterna nō habeat locū ius accrescēdi. ⁊ dicit ipse ita teneo. sed teneat quiquid vult: plus placet doctrina Barto. per suas rationes magime in emphyteosi paterna concessa sibi ⁊ liberis eius. qz videt actum quousq⁹ aliquis de liberis remaneat apud eos. ⁊ boc ex vi verboz. Sed in casu quez ponit de marito recipiente. p se ⁊ vgoze. nolēte acceptare forte verum dicit per. l. quā allegat ⁊ sic dictum Barto. debeat intelligi extra illum casum vt si fuisset concessa mihi. ⁊ fratri absenti me pro illo non recipiente. secus si recepi eius nomine ⁊ ille non acceptaret tene menti. si bene considerentur. ista sunt satis subtilia ad inuestigandum.

2 ☞ Que dicatur vestis muliebris.

3 Si quis legat iocalia muliebria qd veniat in boc legato.

Jstipulatus fuero. †Quando ꝥba fūt clara sm ꝓpriū significatum non admittitur interpretatio restrictiua. b. d. sm glos. que est in. l. quic quid astringende. §. eo. † Vel fic. vestis muliebris dicitur ꝓprie que ad vsum mulieris fuit principaliter destinata lz vir in terdum ea vtaf nec iste vsus immutat ꝓpriū significatuz a quo non est recedendum in contractibus. b. d. qz dependēt ex volūtate vtriusq⁹ sed in legatis recederetur quia dependēt ex volūtate solius testatoris ⁊ ipse censetur habuisse respectū magis ad vsuz suū ꝙ ad id ad quod principaliter destinauerat ⁊ iste casus. vt in. l. inter vestem de aur. ⁊ argē. le. ⁊ in glo. [c] In text. ibi vestem tuam. [b] Jstud verbum tuam potest referri etiā ad vestem vgoris que erat mariti si erat pretiosa. ⁊ etiam ad vestez ipsius mariti principaliter ad ipsum destinatā. Sed per verba que sequūtur quecūq⁹ muliebris est restringit ad significatum huius dictionis. vt intelligatur de tua que tamē sit muliebris. i. ad vsum mulieris principaliter destinata. [c] Sed dubiū erat quia ista vestis quā stipulator petebat. lz esset ꝓmissoris ⁊ ad vsum muliebrem principaliter destinata. ex quo tamē ipse marit⁹ ceperat ea vti videbar q⁹ desijsset esse muliebris ⁊ diceret virilis. ⁊ sic nō veniret in stipulatione. ⁊ ita putabat vir. sed stipulator putabat cōtrariū. ⁊ dz hic standū menti stipulatoris qz nō definit esse muliebris. ⁊ sic stat ꝓprio significatui. nō sic in legato. quia nō veniret in legato facto de veste muliebri. † ⁊ B no. qz frequēter pōt hoc cōtingere in iocalibus. vt in anulis et corrigijs ⁊ si q̄ fuerint destinata ad vsum vgoris ⁊ nihilomin⁹ vir incepit vti eis q⁹ si legat iocalia muliebria illa nō veniant in legato. vt in. d. l. inter vestē. lz veniant in Jctu si postea heredes transigerēt inter se ⁊ fieret mētio de iocalib⁹ muliebribus q⁹ venirent lz testator incepisset eis vti. tene menti. qz aliqñ ista vertunt² non inueniunt² ita de facili qz sunt casus peregrini.

2 ☞ Unus ex socijs habentibus eandem domum poterit ducere amicum suum inuito socio oīmodo sit persona honesta.

1 **Sita stipulatus.** †Licet stipulatio sit stricti iuris tamē extenditur ad alias personas ad quas si non extenderet esset inutilis in persona expressa. b. d. Idez dicit Bar. in statutis per. l. oēs populi. per banc. l. sm My. † ⁊ est argumentum q⁹ vnus ex socijs habentibus eandem domū poterit ducere amicū suum inuito socio oīmodo sit persona honesta. alias secus vt no. per glo. in. l. non aliter de vsu. ⁊ ha. ⁊ facit. l. ij. cū. l. seq. eo. ti. ⁊ idem tenet hic Bar. ⁊ Inge.

2 ☞ Quando ad actorem pertinet electio non est dictandus libellus alternatiue: secus quādo ad reum.

Quod tunc actor potendo vnum videat illum eligere ⁊ qs effectus resultet.

3 Tenor instrumenti vel contractus debet inspici ⁊ considerari cum occurrit aliqua dubitatio circa illud.

1 **Sjquis stipulatus.** †Habens electionē p futurum subiūctiui postq⁹ semel elegit variare non pōt lz si per futurum indicatiui potest variare vsq⁹ ad lit. contesta. b. d. in effectu. et hoc vltimum procedit in actore seu creditore sed in reo vel debitore durat etiam post contestatio. lit. imo etiam post sententiam quousq⁹ soluat. vt. §. eod. si ex pluribus in fi. quod dicit plene no. j. eo. eum qui. §. fi. Item predicta procedunt in

cedunt in cōtractibus sed in legatis indistincte non potest variari vt. §. de leg. ij. statutlibe. ⁊ de op. le. l. apud filium. ⁊ est speciale fauore vltime voluntatis vt nō pendeat ⁊ ex his sunt expedita cōtraria que formantur in fi. glo. mag. ⁊ recipiunt vltimū dictū. [c] † In text. ibi qué elegerit. q. d. nō dz petere vtrūq⁹ alternatiue postq⁹ ad ipm ptinet electio sed ipm solū qué vult habere ⁊ eligere. ⁊ sic no. q⁹ qñ ad actorē ptinet electio libellus nō est dictandus alternatiue. secus qñ ad reū quo casu si non dictaret alternatiue videretur actor plus petere. vt no. §. de eo qō cer. loc. l. ij. ⁊ insti. de act. §. plus. ⁊ vide. §. eo. vbi autem in fi. [c] Item not. q⁹ petēdo vnū vr̄ actor illū eligere. Item q⁹ ille electus solus est in obligatione. lz ante electionem ambo essent in obligatione. vt. l. illud. de cōsti. pecu. Ex quo sequit. q⁹ illo mortuo post electionē sine mora et culpa debitoris liberat² debitor ab vtroq⁹. vt. §. eo. si stipulatus sum dāmā. vel. ꝓprius dic qō per electionē iam erā liberatus ab vno. ⁊ p mortē liberat⁹ ab alio boc tū intellige qñ electio nō erat variabilis q⁹ qñ fit ptz ex sequētib⁹. als secus vt dixi in. o. l. si stipulatus. fm Bar. qz nō cēsetur facta electio quousq⁹ pōt variari. [c] † In text. ibi respicie dus est seruo stipulatoris. Jste tex. semper allegat q⁹ tenor instrumenti vel cōtractus dz inspici ⁊ considerari cū occurrit aliqua dubitatio circa euz z facit. l. fideiussoris magistratus. §. pro aurelio. j. de fideiuss. sic ⁊ tenor priuilegij. vt in. c. porro. de priui. [c] In glo. mag. ibi. que aūt de preteritis sunt certioza sunt. qz preteriti potest electionē semel factū nō bz tractū in futurū nec requirit perseuerantia volūtatis cū sit verū dicere ipm semel voluisse istū lz hodie nolit. nō sic in futuro qō deriuat a pfiti. qz requirit perseuerantia in volūtate. nō em̄ verū est dicere ipm vel le istū lz semel noluerit si hodie nō vult. qz regrif q⁹ semp velit nisi lis sit cōte. qz tūc ꝓsumpta est ꝓtecta electio. ante vō declaratione volūtatis ⁊ futuri subiunctiui bz tractū in futurū quousq⁹ vixerit. ⁊ nisi declaret p mortē finit. vt. §. eo. cēsemis. §. fi. ita ibi si anteq⁹ constituas molieris boc tū in cōtractibus. secus in vltimis voluntatib⁹. vt. l. fideicō. §. si fidei. de lega. iij. et dixi in illo. §. si ita. [c] In glo. ibi. sed cōtra. sed ad finē huius. l. dū dicit mutandi ptātem habebit. [c] In tex. ibi statim dñium erit legatarij. Jsta ratio non est bona. quare in legatis non sit locus variationi. Quid enim si legauit testator alternatiue res non suas sciēter nā cessat ista ratio. qz nō trāsfertur dñium rei legate in legatariū ⁊ tū nō est locus variationi vt in. ll. allegatis in gl. pro cōtrarijs que gñaliter loquūt. dic ergo vt. §. digi q⁹ boc est fauore vltime voluntatis ne stet in pendenti.

2 ☞ Quis dicatur idoneus fideiussor.

1 **Si quis ita stipulatus.** [c] † Qui promittit p alio satisfiare si boc nō fecit teneť ad interesse quod quantū sit estimatur ex ꝓsona debitoris principalis an sit soluēdo in totum ⁊ tūc nihil videť interesse. Aln pro parte ⁊ tunc in alia pte an in nihilum ⁊ tunc in totum interesse videť. b. d. ⁊ glo. ponit casum pluribus modis ⁊ plenior positio est q⁹ pmisisti satisfidare. idem videtur quia si ego promisi tibi centū ⁊ non dedisti. et ex ista pmissione. qz cōtinet factū succedit obligatio ad interesse. et si querif ēt um sit inspicif an titi⁹ nō sit soluēdo in aliquo. ⁊ tūc tota centū potero a te petere. an sit soluendo vt. l. tm̄. ⁊ tunc solū. l. an in totū. ⁊ tunc nihil a te potero petere. quia non interest mea habuisse fideiussorē vel aliū

2 promissorē postq⁹ a titio possum totum consequi. [c] † Nō. singulariter finē buius. §. q⁹ cum querif an aliquis sit idoneus fideiussor non tm̄ inspiciunt facultates eius ēt ꝓbitas et fides. nā sunt multi qui nihil habēt aut parū nūq⁹ tū deficiūt in pmissionibus eorū. ⁊ ista est pulchra vox ⁊ fama ⁊ isti tales dicunt habere creditū ex quo credito multi in immensum ditati sunt sine aliquo capitali certe talis nō potest recusari tanq⁹ nō idoneus licet careat facultatib⁹ qō no. qz in multis casibus necesse est dare fideiussorē ⁊ sunt in multis locis deputati approbatores[b] cōis qui debeāt approbare vel reprobare fideiussores qui offerūtur. certe tales debent approbare ⁊ si approbarent vel reprobarent ⁊ pars recusaret posset agere actione iniuriarum. vt. l. si vero. §. qui pro rei qualitate. §. qui fatis. co. et ecōuerso multi sunt abundantes in facultatib⁹ ⁊ tū in ore ipsorum non reperit veritas nec curant rumpere promissa euntes semper per cauillationes ⁊ diffugia certe tales non possunt dici idonei et etiam istud probatur per istum tex. ibi nō tam pro vero quam fide ꝛc.

2 ☞ Prorogatio termini an impediat penam committi ⁊ an commissam perimat. et nu. 1.

3 Si terminus fuit assignatus per iudicem vel arbitrum an ps ad cuius instantiam fuit datus poterit illum prorogare absq⁹ iudice vel arbitro.

4 Pena conuentionalis committit mero iure ante lapsum termini quādo incipit esse certum infra terminū fieri vel dari non posse id quod erat fiendum vel dandū pro euitatione pene et an possit peti ante lapsum termini. et nu. 6.

5 Quid in pena legali et que dicatur pena legalis et que conuentionalis.

6 Mater si neglexit petere tutor⁹ vel tutelam assumere vsq⁹ qua si ad finem anni. ita q⁹ non restabant tot dies infra quos non possint seruari solemnitates requisite ex forma statuti. an potuerit habere hereditatem pupilli.

Cum stipulatus. †Prorogatio termini facta cōis. Sz an i tali snia approbatiōis fideiussorit pars citanda. vide Ludo. Ro. cōi. l. xxij.

[a] [c] Alternatiue qñ libellus alternatiuus admittēdus sit vide cū dem Paul. cōsi. clxxxij. et Ange. cōsi. xxv. Lud. ro. cōsi. cclx. et ibi q⁹ de postula. alternatiua.

[b] [c] Approbatores cōis. Sz an i tali snia approbatiōis fideiussorit pars citanda. vide Ludo. Ro. cōi. l. xxij.

[a] [c] Limitatum facit qō voluit lu. ro. cōsi. clxxj. ⁊ an cba. cōsi. clxxj. et an i Jctu emphyteotico habeat locum ius accrescendi. vide phi. cor. cōsi. clxv. ij. li. fede. cōsi. ccxviij. ⁊ lxxviij. anch. cōsi. ccxj. pulchre p bal. cōsi. cclj. li. iij. vbi qñ bēat locū ius accresc. et an idez sit in feudo q⁹ i emphyteosi ⁊ de. q. h posita an in emphyteosi habeat locum ius accre. vide et p Lu. ro. cōsi. clxj.

[b] [c] Quā de istis possessiuis tu⁹ ⁊ suus. vide per Fran. de are. cōsi. clxj.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

esse cõmissam.subaudi ⁊ nõ resolutã per prorogationẽ termi-
4 ni. ¶Et sic not.q istud nõ ita bene reperitur alibi q̃ pena con-
uentionalis cõmittit mero iure ante lapsum termini qñ ince-
pit esse certũ ammodo infra terminum fieri nec dari nõ posse
id qõ erat fiendũ vel ꝺ̃dũ p̃o cuitatione pene q̃ frustra q̃tũ
id qõ erat fiendũ vel ꝺ̃dũ p̃o euitatione pene q̃ frustra q̃tũ
ad hoc expectaꝝ lapsus termini q nihil plus operari põt.l.ali-
qñ.in fi.ff.ad vell.nõ tñ põt peti ante lapsum termini.q̃ quan
tum ad hoc satis operaꝝ in fauorẽ debitoris vt nõ prius cogaꝝ
soluere.vt.ff.eo.in illa stipulatione si calẽdis.Sed an possit pe
ti post lapsum termini.dic q̃ si terminus nõ fuisset hic prorog
gatus sine dubio posset p illã.l.in illa sed eꝫ quo fuit prorogaꝝ
tus si debito infra scõm terminum facit opus an poterit peti
pena vt sic stipulator habeat vtrũq̃.¶In glo.mag.sunt opi.
quedã q̃ nõ põt peti pena postq̃ elegit habere opus et hꝫ.⁊ sic
aduersus petitionẽ pene daꝝ exceptio vt.l.ij.in prin. si qs cau.
et.l.apud celsum.ff.labeo.de ꝺ doli excep. Alij vt Roge.hoc fatẽ
tur si non fuit apposita clausula rato manente pacto.sed si fuit
apposita non obstabit exceptio ⁊ sic habebit vtrũq̃.⁊ ita intel-
ligit istum tex.ꝺũ ꝺicit pena cõmissa.ff.cũ effectu vt nec fit solu
ta p prorogationẽ nec obst.excep.hꝫ opus fuit factũ infra scõm
terminũ.⁊ ista cõiter tenentur.⁊ ista glo.allegaꝝ cõiter p̃o glo.
Rog.⁊ Bal.eã inducit ℈ Bar.q tenet in.l.si insulã.ff.eo.q etiã
qñ est apposita clausula illa locũ habeat purgatio more.nã si
hoc esset verũ stipulator haberet rem et non penã qñ ad nihil
aliud fit purgatio nisi vt eniteꝝ pena. sed ista gl.vult q̃ habeat
vtrũq̃ certe cũ reuerẽtia nihil facit cõtra Bar.qñ Bar.intelli
git hãc gl.⁊ bene q̃ ista clausula tũc incipiat opari suũ effectũ
qñ lapsum est tẽpus infra qõ põt mora purgari.⁊ tũc habebit
5 vtrũq̃.⁊ ante nõ hꝫ effectũ si mora purgef̃ pena vero legalis
a a nõ cõmittit ante lapsuꝫ terminiª hꝫ certũ fit in termino fieri nõ
posse.vt est casus.ff.eo.insulã infra biennũ q̃ loquit qñ fuit ap
posita pena cõuentionalis.⁊ sic stipulatio facta venit cõmittẽ
da post moꝛã ad interesse qõ interesse oꝛ pena legalis.et nõ cõ
mittit anteq̃ labatur totus terminus qõ est verũ etiã si fuit ꝺ
ducta in stipulatione.puta promisisti facere opus infra calen
das martias q̃ si nõ feceris promisisti ꝙãti mea intererit.nã
ante calendas martias nõ cõmittitur etiã mero iure ad inter
esse.Casus est.ff.eo.stipu.non ꝺi.ff.si quis ita.ꝺũ ꝺicit q̃ nõ ce
dit ꝺies ante calendas.⁊ sic nõ ꝺebeꝫ.vt.l.cedere ꝺiẽ. ꝺe verbo.
signi.q̃ nõ plus operaꝝ stipulatio exꝑressa hoc casu postq̃ nõ
fuit specificata quãtitas. q̃ nõ potest ꝺici pena cõuentionalis
quã operaꝝ ꝺispositio legalis si nõ interuenisset stipulatio.sed
qñ exꝑimit quãtitas q̃ põt esse maior q̃ sit interesse tũc oꝛ pe
na cõuentionalis.⁊ ista not.q̃ p alios nõ tangunf̃.⁊ ponꝺerãt
illũ.ff.si quis ita.in hoc etiã q̃ pena legalis non cõmittaꝝ ante
lapsum termini.hꝫ inceperit esse certũ fieri nõ posse habetur in
c.cõmissa.ꝺe ele.li.vj.in prin.qõ inducit ad plures questiones
quas vide hic p Bar.⁊ specialiter si statutũ ꝺicat q̃ bãnit̃ po-
terit impune offendi.⁊ iudex aliquẽ citauit vt cõpareat infra
tres ꝺies alias posuit ipsum in bãno.et ipse stetit p ꝺuos ꝺies
q̃ non cõparuit in tertia cõparere nõ põt tñ ꝺistaꝝ a loco iudi
cij vtrũ in illa tertia ꝺie poterit impune offendi.ꝺicit q̃ non q̃
ista est pena statuti que nõ infringit añ lapsum totius termi-
ni.Et addit q̃ istud esset verũ si iudex exꝑimeret hanc penam
in sua interlocutoria ꝺicendo q̃ posset impune offendi si non
cõpareat infra tres ꝺies.q̃ nõ plus operaꝝ exꝑressio facta per
iudicẽ q̃ operaret̃ statutũ si facta nõ esset vt in.l.iij.ꝺe lega.j.et
ego ꝺico q̃ ꝺe hoc casus subtiliter intelligendo vt.ff.si quis
ita.q̃ facta est exꝑressio p eũ modũ p quẽ inerat.vt.l.nõ recte.
6 C.ꝺe fideiuſſ.ſiſ̃r nõ ſcurreret piurij.q̃ est pena legalis. ¶Ego
b b aũt alias inducebã ad qstionẽ ꝺe matreb q̃ neglegit petere tu-
toꝛẽ vel tutelã assumere vſq̃ quaſi ad finẽ anni.ita q̃ nõ resta-
bant nisi octo ꝺies infra quos eam assumere nõ poterat ꝓpter
certas solẽnitates q̃ reqrebanf̃ ex forma statuti.⁊ nõ poterant
seruari infra illos octo ꝺies querebant an possit habere eius
hereꝺitatẽ naꝫ si moꝛtuus esset post in pupillari etate clarum
esset q̃ non vt.l.ij.ff.si mater. ad tertul. et si moꝛtuus esset ante
cum tñ superesset tantũ tempus infra qõ poterat eam assume-
re clarum esset q̃ fic.q̃ tanq̃ p̃euenta moꝛtalitate filij non po
test ꝺici fuisse in moꝛa nec in culpa cum haberet totum annum
vt insti.ad tertul.ff.si hꝫ Barto.ꝺicat q̃ non habet totum.imo
q̃primũ potest ꝺebet hoc facere vt in.l.ij.ff.cõfestim.ad tertul.
Bal.contra ⁊ eius opi. humanioꝛ est: qua p̃supposita restat
ꝺubium ꝺe eo qõ supra ꝺixi inducebã qõ superius ꝺixi q̃ ista
mater repellit ab hereꝺitate filijcũ illa sit pena legalis que nõ
infringitur ante lapsum totius anni.⁊ sic poterit aꝺiri sine ꝺu
bio.Sed ꝺubium est an lapso postea anno auferatur sibi he-
reꝺitas qõ ꝺicetur per illud.c.cõmissa vbi aufertur beneficiũ.
Sed in contrarium.q̃ per aꝺꝺitionem acquiritur sibi ꝺe nouo
quoꝺ prius non habebat.⁊ sic ꝺicetur q̃ acquisitio ꝺebeat esse
perpetua.alias esset ꝺeluſoria.sed in illo.c.cõmissa. nihil acqui
rit ꝺe nouo.sed retinebat qõ prius habuerat ⁊ ista pars buma
nioꝛ mihi ꝺicet ⁊ tene menti perpetuo.q̃ hoc quotiꝺianũ est.⁊
ꝺe pane lucrãꝺo. ¶In tex.ibi nec ad rem. Posset quis ꝺicere
contra ꝺeterminationẽ precedentem q̃ imo pena nõ sit cõmis-
sa.hꝫ opus nõ posset fieri infra reſiꝺuũ termini. q̃ veniebat cõ
mittenda sub ꝺuplici conꝺitione si nõ fieret opus.⁊ si nõ fieret
arbitratu stipulatoꝛis et hꝫ prima cõꝺitio ꝺicebat exꝑtitse.scꝺa
tñ non si stipulatoꝛ non fuit arbitratus opus arbitrio suo non
esset factũ cũ hoc facere potuerit infra tps qõ restabat arg.ff.si
heredi plures.ꝺe condi.insti. ⁊ ad hoc rñꝺet q̃ ille cõꝺitiones
ꝺicebanf̃ esse ꝺisiunctiue posite.ff.si opus nõ fieret vel fieret nõ
tñ arbitrio stipulatoꝛis.q̃ sibi non placet tunc ergo necessariũ
erat arbitrari.vt pena cõmittaꝝ si opus fuisset factum: q̃ tunc
ꝺefecisset prima cõꝺitio.vnꝺe fuisset necesse.vt exꝑtaret secunda
ad hoc.vt cõmitteretur. vt.ff.eo.si ita qs stipulatur siue nauis.
Sed exꝑimo opus non fuit factum illa sola conꝺitio sufficit.
nec fuit necesse arbitrari.⁊ si aliuꝺ ꝺiceremus sequereꝛ qõ si ꝺie
precedente kalendas moꝛtuus esset stipulator cum opus fieri
non posset qui nec fuit arbitratus nec amoꝺo potest arbitrari
q̃ pena non esset cõmissa qõ esset absurꝺum. et hec est intentio
istius ver.vſq̃ aꝺ ver.⁊ q̃ postmoꝺũ.in qua maioꝛ est ꝺifficul-
tas p̃ in altera parte buius.l.

1 **Cum venderet.** ¶In stipulatiõe facti post moꝛam ꝺebeꝫ interesse.h.ꝺ.
cum.l.seq.

2 ☞ Stipulatio ꝺicitur ꝺiuiꝺua vel inꝺiuiꝺua scõm naturam
rei in ea ꝺeducte.
Actio ꝺicitur mobilis vel immobilis secunꝺum naturam rei
p̃o qua competit.

3 Seruitutes prediales sunt inꝺiuiꝺue ⁊ tribus *modis*.⁊ nu.6.
4 Que facta ꝺicantur inꝺiuiꝺua ⁊ que ꝺiuiꝺua.⁊ nu.9.
5 Qui stipulatur seruitutem non stipulatur fieri sed ꝺari.
6 Usufructus quare sit ꝺiuiꝺuus.
7 Stipulatio seruitutis an possit cedi alteri.
8 Diuisio quotuplex sit:⁊ in quibus rebus caꝺat.
9 An possim stipulari insulam fabricari in fundo meo ⁊ quiꝺ in
alieno.

Stipulationes nõ ꝺiuiꝺũ

1 tur. ¶Stipulatio cõtinens seruitutẽ vel factũ regu
lariter oꝛ inꝺiuiꝺua.h.primo.⁊ si cõtinet factũ post moꝛã con-
mittit aꝺ interesse.⁊ in hoc est inꝺiuiꝺua.h.scõ. et aꝺ interesse
totale nõ cõmittit̃ nisi trãsacto tpe in stipulatione apposito vel
infra qõ fieri poteraꝛ.⁊ ꝺebebat.sed aꝺ particulare cõmittitur
statim q̃ cepit esse in moꝛa.h.tertio.vltimo ꝺicit tota.l.quam
ꝺiuiꝺe in tres partes. vt in summario. Scõa ibi celsus. Ter-
tia ibi.si quis ita.⁊ scõa pars venit aꝺ ꝺeclarationem.⁊ limita
tionem prime.vt qõ ibi ꝺicitur intelligaꝛ ꝺe primitiua obli
gatione petente aꝺ seruitutẽ vel aꝺ factũ nõ autem ꝺe scõaria
que post moꝛam incipit cõpetere aꝺ interesse in obligatione fa
cti.q̃ illa est ꝺiuiꝺua cũ cõtineat q̃ titatem. Tertia vero venit
aꝺ ꝺeclarationẽ scõe partis. ꝺũ ibi oꝛ q̃ post moꝛã incipit ꝺe-
beri interesse.Nã hoc potest intelligi post moꝛã cõpleta cum la
psum est totũ tẽpus ⁊ post moꝛã inchoatũ tunc aꝺhuc nõ est la
psuꝫ totũ tẽpus quo potuit fieri.sed bñ est totũ tps lapsuꝫ quo
potuit inchoari.⁊ nõ fuit inchoatũ.qñ ergo habebit locum iꝺ
qõ ꝺicit in scõa pte. Riꝺet qõ quantũ aꝺ hoc vt ꝺebeaf̃ totum
interesse etiã in stipulatione ꝺeductũ necesse est q̃ totũ tps la-
psum sit.et anteq̃ sit lapsum non cꝺit ꝺies quo aꝺ interesse.i.
non incipit ꝺeberi subaudi etiã si non restat tantũ ꝺe tpe infra
qõ poterit opus cõpleri.nã aꝺhuc nõ cõmittit ipso iure vt ꝺi-
xi in.l.cũ stipulatus sim mihi a proculo.quãtum aꝺ hoc vt ꝺe-
beatur interesse particulare sufficit transiuisse tantũ tps infra
qõ potuit inchoari.⁊ nõ fuit inchoatum. Pone exemplũ et ꝺe
clara.vt ꝺixi in.l.cristimo.ff.si.j.eo. Et prima pte no.tres regu
2 las. ¶ Prima q̃ stipulatio ꝺicaf̃ ꝺiuiꝺua vel inꝺiuiꝺua fm
naturã rei in ea ꝺeducte.Simile habemus que ꝺicãtur mobi-
les vel immobiles actiones scõm naturã rei p̃o qua cõpetitvt
no.in.l.j.C.si aꝺuer.transac.⁊ in auf.ꝺe non alie.per glos.⁊ per
3 ꝺoc.i.l.põt ꝺe auto.tu. ¶ Scõa regula est q̃ seruitutes p̃ꝺia
les sunt inꝺiuiꝺue.⁊ ista regula nõ patitur aliquã exceptionẽ
imo ampliationẽ.q̃ iꝺẽ in seruitute vſus que nõ est predialis
sed personalis.vt.ff.ꝺe vſu ⁊ ha.i.vſus pars.hꝫ secus ſiſ in ſer-
uitute vſusfructus.vt in.l.i.ff.si vſusfructꝰ aꝺ.l.fal. Sunt autẽ
seruitutes p̃ꝺicte inꝺiuiꝺue tribus modis.ſ.quo aꝺ contractũ
q̃ nõ possunt ꝺeduci in stipulatione p̃o parte ⁊ ꝺucerentur
stipulatio nõ ualeret.q̃ nõ est reperire partes seruitutis.⁊ hoc
probaꝝ in.l.vie.ff.ꝺe ser.ti.gñali.⁊ hoc vult ꝺicere tex.in versi.
hoc em̃ prout referf̃ aꝺ seruitutẽ ꝺũ ꝺicit cõcurri põt.i.nullã
reddit

reꝺꝺit stipulationẽ. Item sunt inꝺiuiꝺue quo aꝺ obligationẽ
tam ex parte promissoꝛis q̃ stipulatoꝛis cum transeat stipula
tio aꝺ quẽlibet eoꝝ inꝺiuiꝺũ vt in.l.ij.ff.ex his.ff.eo. Itẽ q̃tum
aꝺ solutionẽ.q̃ p̃o parte non possunt p̃estari. vt.ff.eo.in exe-
4 cutione.ff.scõa ſpecies.verſi.q̃ ſi ſtipulatus. ¶ Tertia regu-
la est q̃ facta ꝺicunf̃ inꝺiuiꝺua.sed illa regula patiꝺ exceptio-
nẽ.q̃ sunt quedã facta q̃ ꝺiuiꝺua sunt vt in.ff.cato.⁊ glo.in.l.ij.
q̃ incipit q viã.ꝺicit q̃ hic ponit regula ibi ponit exceptio.vel
ꝺic q̃ sunt regule ꝺiuerse.et hec verior. Et quedã facta caꝺunt
sub vna quedã sub alia.⁊ ista facta non sunt inꝺiuiꝺua quo aꝺ
contractũ q̃ bene possunt ꝺeduci p̃o pte in stipulatione.pos-
sum em̃ stipulari partẽ ꝺomus fieri vel ptẽ fosse fodi vel rẽ im
mobilẽ tradi p̃o pte vt in.l.locus.ꝺe acq.pos.sed sunt inꝺiui-
ꝺua quo aꝺ obligationẽ q̃ stipulatio facti transit aꝺ quẽlibet
ex heredib̃ insolidũ tã actiue q̃ passiue.⁊ etiã quo aꝺ solutio-
nẽ q̃ si fiãt p parte nõ cõtingit liberatio etiã p illa parte.⁊ isto
mõ intelligit ille ver.hoꝛũ em̃.prout referf̃ aꝺ facta. et ꝺũ ꝺicit
coꝛrupit.i.facit vt liberatio cõtingat aꝺ stipulationẽ vel obli-
gationẽ nunc est ꝺifficultas in viꝺẽꝺo rõnes quare seruitutes
p̃ꝺiales sunt ita inꝺiuiꝺue.⁊ quare etiã facta sup quo laboꝛat
prima gl.mag.⁊ ponit tres rõnes in seruitutib̃.⁊ tres in facto
sed p eam nõ ꝺeclaraf̃ iste articulus. q̃ illa q̃ ꝺicit glo.potius
cõcernunt effectũ inꝺiuiꝺuitatis q̃ ex eo q̃ sunt inꝺiuiꝺue se-
quunf̃ illi effectus qui ostenꝺũt causam quare inꝺiuiꝺue sunt.
Oꝛ recitemus glo.in voce.Ollige etiã ex tex.ꝺũ ꝺicit si qs fa-
5 ciẽꝺo aliq̃ stipulatus fit iuncto principio q̃ q̃ stipulaf̃ serui-
tutẽ nõ stipulaf̃ fieri.hꝫ ꝺari vt hic ponaf̃ ꝺifferẽtia inter stipu
latoꝛẽ seruitutis.⁊ facti q̃ est ℈ glo.⁊ Bart.in.l.i.in prin.ff.eo.
¶In gl.j.mag.ff.o.ꝺiuiꝺiſ in tres ptes pncipales. ¶Prima
foꝛmatvnã op.contra id qõ hic oꝛ ꝺe seruitutib̃ vſq̃ ibi quaꝛ.
Scõo nitiſ oſtẽꝺere tribus modis quaꝛ seruitutes prediales
sunt inꝺiuiꝺue vſq̃ ibi.sed hec.Tertio alijs tribꝰ modis quali
ter facta sint inꝺiuiꝺua.in prima pte glos.in prin.ꝺũ ꝺicit p̃ter
vſumfructũ. ꝺic melius q̃ regula q̃ hic ponit loquit ꝺe serui-
tutib̃ p̃ꝺialib̃ vñ illa exceptio quã facit glo.nõ est bona qñ
nõ est ꝺe regula sicut esse ꝺz vt not.l.i.ꝺe re inꝺi.⁊ in.l.in his.ff.
ꝺe lega.j.ꝺe cõtentis sub regula cũ sit seruitus psonalis. ¶In
glo.ibi.hꝫ inter heredes ꝓmissoꝛis nõ recipit ꝺiuisionẽ.q.ꝺ.se-
cus inter heredes stipulatoꝛis.⁊ gl.male loquit. Primo q̃ cõ-
tra regulã posita in.l.ij.ff.ex his.ff.eo. q̃ illa q̃ sunt inꝺiuiꝺua
ex pte ꝓmissoꝛis sunt etiã ex pte stipulatoꝛis.⁊ ecõuerso. Se-
cundo inquantũ ꝺicit q̃ est inꝺiuiꝺuus ex pte ꝓmissoꝛis loqui
tur ℈ tex.in.l.v.ver.reo.ff.ꝺe vſufru. Tertio inẽtum innuit qõ
fit inꝺiuiꝺuus ex pte stipulatoꝛis quo aꝺ eius heredes inepte
loquit̃.q̃ stipulatio vſusfru.aꝺ heredes nõ trãsit nisi ꝺe eis sit
6 facta mentio.vt.ff.eoꝺ.stipulatio ista.ff.si qs ita. ¶Quare autẽ
vſusfructus sit ꝺiuiꝺuus ꝺic ꝺuplici rõne. Primo q̃ est pars
ꝺũ.vt in.l.iiij.ꝺe vſufru.⁊ ꝺomi.re.corpo. ergo et q̃libet eius
pars integralis.Scõo q̃ oꝛꝺinaf̃ aꝺ acqsitionẽ fructuũ q̃ sunt
ꝺiuiꝺui.Tertio q̃ cõtinet qꝺ certũ.q̃ aꝺ ipm pertinẽt oẽs fru
ctus hꝫ sit incertũ qui fructus erũt ⁊ est etiã incertũ quantũ ꝺu
rabit vſusfructus vt.ff.eo.vbi aũt nõ apparet.ff.fundi.sed serui
tutes p̃ꝺiales cõtinẽt incertũ q̃ oꝛꝺinaf̃ aꝺ necessitatẽ p̃ꝺij q̃
põt eꝫ tpe variari.⁊ iꝺẽ in seruitute vſus q̃ ſiſ oꝛꝺinaf̃ aꝺ ne-
cessitatẽ hoꝛs ⁊ iꝺeo ꝺicef̃ iꝺiuiꝺua vt in.l. vſus pars.ff.ꝺe vſu
⁊ ha.põt tñ saluari illa gl.in vno casu postq̃ vſusfructus est cõ
stituus.nã teneꝫ cõstitues pati istũ vtifrui.vt in.l.iij.ꝺe vſufr.
⁊.C.eo.ti.l.coꝛruptionẽ.cũ ibi no.⁊ aliter nõ vꝰ plene cõstituisse
vt ꝺixi in.l.ij.ff.eo. Ista aũt obligatio aꝺ patiẽꝺum vꝰ iꝺiui
ꝺua qꝛ ghibet heredũ cõstituẽtis teneꝫ in solidũ.⁊ si p̃missa esset
promissa si nõ patereꝛ vno ex hedib̃ cõtrafaciente cõmittꝰ in
solidũ ℈ oẽs qñ aufert totũ cõmoꝺũ vſusfru.vt.ff.eo.l.iiij.et.l.
v.ff.cato.in p̃inci. qõ etiã voluit Barto.in ista.l.in fi.iiij.q. In
scõa pte ꝺũ ꝺicit vt p̃omittat alij fundo.in hoc ver.ꝺo.Raph.
ꝺe cu.ꝺicit q̃ putat glo.erraſſe.nã hꝫ multe.ll.ꝺicãt q̃ vnus ꝺe
socijs fundi cõis p̃o inꝺiuiſo nõ poterit stipulari seruitutem
ad fundũ.vt in.l.p̃o pte.ꝺe serui.⁊.l.si vnus.ꝺe serui.rusti.pꝛe.
nulla tñ.l.ꝺicit qõ non poterit p̃omittere. hoc iꝺem vꝰ sentire
Bar.qui ꝺicit q̃ nõ est pꝛhibitũ vnum ꝺe socijs fundi cõis esse
obligatũ aꝺ seruitutẽ in eoꝺẽ fundo. vt ptꝫ in.l.per fundũ.ꝺe
ser.rusti.pꝛe.nã q̃ põt quis esse obligatus aꝺ seruitutẽ hꝫ nullũ
p̃ꝺiũ habeat.et sic aꝺ fundũ alienũ.vt in.l.heredes.ff.ſi.ſa.her.
Et si qras quare nõ sic̃ ex pte stipulatoꝛis. Riꝺet ipse q̃ stipu-
lator oꝛ ꝺis ine metiri ex sua psona.illuꝺ est nihil ꝺicere. ꝓterea si
cut vnus ꝺe socijs põt habere aliũ obligatum aꝺ seruitutẽ im
ponenꝺam aꝺ fundũ cõem.nõ tũ poterit imponi:nec erit serui
tus quouscp alij cõsentiant.tex.est in.l.ſi.cõia pꝛe.⁊ illa.l.p fun-
ꝺum.ꝺe ser.rusti.pꝛe.faciũt me valꝺe ꝺubitare sup hoc articu-
lo q̃ si vnus ꝺe socijs imponit seruitutẽ fundo cõi vel acquirit
impositio vel acquisitio nõ est nulla.sed penꝺet ex futuro euen
tu.⁊ si alij postea cõsentiant ex tũc impositio vel acquisitio ha-
bebit effectum vt in illis.l.quare ergo stipulatio vel promissio
est nulla vt vult illa glo.⁊ etiã tex.videnf̃.velle nullus hoc tan-
git. Unꝺe poterit ꝺici salua veritate q̃ iꝺem sit in stipulatione
vel ꝓmissione qõ est in cõstitutione vt nõ valeat vel sit nulla si
socij postea nõ cõsentiant.als secus ⁊ sic erit in penꝺenti quoꝺ
ergo oꝛ in.l.si vnus.in.ij.rũſo.ꝺe ser.rusti.pꝛe.q̃ si oẽs stipulan
tur valet stipulatio põt intelligi simul vel ꝺiuerſis tpib̃ p illã
l.ff.si intelligereꝰ prout intelligũt glo.⁊ ꝺoc. tunc oporteret
q̃ simul stipularenf̃ hꝫ si ꝺiuerſis tẽpoꝛibus nullius stipulatio
valeret q̃ prima esset nulla a prin.q̃ sequenteꝰ nõ recõualesce
ret.⁊ ecõuerſo:multũ tñ ꝺubito q̃ viꝺenf̃ violari tex.ꝺicti sed
necessitas vf cogere aꝺ hoc ꝺicendũ. Ratio aũt quare vnus si-
ne aliꝭ nõ põt stipulari nec ꝓmittere est q̃ nec etiã potest põ
nere vel acgrere vt.l.si vnus.eo.tit.ꝺe ser.rusti.pꝛe.⁊ sic stipula
tio ⁊ promissio essent inutiles q̃ nõ possunt effectũ sortiri. Ra
tio aũt quare vnus sine aliꝭ nõ põt hoc facere est. q̃ seruitus
se hꝫ aꝺ moꝺũ characteris q̃ impꝛimiꝛ cũ ferro ardente.vt no.
Bar.in.l.iiij.ff.ꝺe ser.si ergo vnus sine alio acgrit vel imponit.
aut ꝺicimus q̃ ille character impꝛimaꝛ parti sui ꝺñij.⁊ hoc sta
re nõ põt.q̃ illa est inuisibilis ⁊ incoꝛporalis.⁊ magis intelle-
ctu percipiꝛ.vt in.l.meuius.ff.ꝺuobꝰ.ꝺe leg.ij. ⁊ ista impꝛessio
nõ põt fieri nisi rei coꝛporali. Aut ꝺicimus q̃ impꝛimaꝛ parti
sue rei coꝛporalis.⁊ hoc stare non põt q̃ non posset ꝺemonstra
re partẽ suã in aliquo minimo cesꝑite in quo etiã nõ esset pars
socij.⁊ sic inꝓmeꝺo in sua impꝛimeret in parte socij.qõ facere
non põt.q̃ mitteret falcẽ in messem alienã. vt in.l.sicuti.ff.ari-
sto.si ser.ven. Sed cõtra iꝺ q̃ iteratio nõ fit ſiſi ſcribens.vt
iꝺeo nõ valeat stipulatio vnius q̃ ipse solus non posset impo-
nere. Nam si stipulatoꝛ vie ꝺecedat plurib̃ heredib̃ ꝺerelictis
transit stipulatio aꝺ quẽlibet eoꝝ insolidũ ⁊ tñ nullus eoꝝ sine
aliꝭ põt acquirere.vt.ff.eo.l.ij.ff.ex his. cũ ibi not.ergo ꝺebe-
ret stipulatio p mortẽ vitiari ⁊ enanescere. Sol. Inſiſoſultus
hoc ꝺubiũ sentit ⁊ volnit tollere in.l.pluribus.ff.si placet.j.eo.
hꝫ nõ bñ ꝺeclarat.vñ ꝺic q̃ stipulatio ꝺefuncti tráſit aꝺ omnes
heredes.vnde non ponꝺeraf̃ tunc q̃ nullus sine aliꝭ potest eã
mittere executioni sed satis est q̃ oẽs habeãt actionẽ. sed non
sic si vnus stipulatur sua stipulatio transit aꝺ alios socios ideo
nõ valet q̃ ipse solus esset qui nõ põt sed cõtra ipse põt cedere
socijs ⁊ sic transibit. Sol.penes eũ nõ remaneret si cederet ⁊ sic
nõ erit ꝺare casum in quo oẽs habeant actionẽ. ¶In gl.ibi. ⁊
postea parte eius subaudi p̃o inꝺiuiſo secus si p̃o ꝺiuiſo. vt
in.l.si quis ꝺuas.ff.j.cõia pꝛe. Primo em̃ casu peruenit res aꝺ
casum a quo nõ põt incipere ante negotiũ perfectũ. ideo vitiaf
vt in.ff.⁊ si placet.⁊ per Dy.in regula factũ.ꝺe reg.in. ¶Scõo
no. q̃ remanet penes eũ pars p̃o ꝺiuiſo in qua nullus habe-
bat cõionẽ in qua pte ipse solus posꝫ acquirere.⁊ imponere ꝺe
nouo ergo nõvitiaf stipulatio per alienationẽ alterius partis.
7 ¶Quiꝺ aũt si stipulatoꝛ seruitutis ante ipam̃ ꝓstitutã totũ fun
ꝺũ alienat.ꝺic eoꝺẽ modo stipulationẽ vitiari vt.ff.si sub vna
ff.si. nisi tpe alienationis cesꝺat ius stipulationis.vt ibi no.per
Bal.⁊ iꝺẽ si pus cessisset secus si postea ex interuallo.q̃ stipula
tio fuisset ãnnullata per alienationẽ.vnde nõ posset ceꝺi fm eũ
ꝺem ibiꝺẽ.vbi oĩno vide nisi fuisset stipulatus p̃o se.⁊ p̃o illis
quibus cederent iura sua fm Ang.hic qõ ꝺicit esse no. Sed li-
cet posset cenereyni nõ sic pluribus.vt in plures alienaret.q̃ si
ne iniuria promissoꝛis hoc fieri posset fm eunꝺẽ cũ ꝺe vno per
ueniretur aꝺ plures. Sed contra:nã ⁊ hoc contingit cũ stipula
toꝛ ꝺecedit pluribus heredibus relictis.⁊ tñ nõ vitiaf stipula-
tio. Riꝺeo q̃ hoc euenire posse promissoꝛ ꝓspicere ꝺebuit. scie
bat em̃ se moꝛiturũ.⁊ posset plures heredes relinquere.⁊ ꝺispo
sitionẽ iuris talẽ esse vnde nõ põt ꝙequi q̃ grauet ꝓpter suũ
ꝓpositũ.nã sic poterat imaginari q̃ alienaret inter vivos. et
in plures breuiter per ista que ꝺicit gl.nõ ꝺatur intelligi quare
seruitutes sint inꝺiuiꝺue:sed bñ ꝺeclaraf̃ quedã natura ipsarũ
8 ¶ Ideo aꝺuerte q̃ ꝺiuiſio quedã est naturalis quedã ciuilis fm
iuris ꝺispositionẽ.prima fit p partes ꝺiscretas ⁊ separatas aꝺ-
inuicẽ.⁊ nõ caꝺit in rebus coꝛporalibus ⁊ nõ fit per.l.sed per
hoiem ꝺe qua loquit̃ ti.fa.her.⁊ cõi ꝺiui.⁊ ista caꝺit in qualibet
re coꝛporea.Aliq̃ñ p ipsaꝫ ꝺestruit subiectũ si fieret in re aliꝭ.
Nã si homo vel aĩal ꝺiuꝺereꝫ per frusta subiectũ ꝺestrueret si
aĩa ex toto abiret.als secus vt p amputationẽ manꝰ vel pedis.
q̃ ꝺestruit illa pars cũ qua aĩa nõ transit.sed aliq̃ñ nõ ꝺestrui-
tur in aliquo vt in ꝺiuiſione fundi vel ꝺomus. Ista ꝺiuiſio na-
turalis nõ caꝺit in seruitutibus ⁊ huius est sola ratio q̃ sunt
iura incoꝛporalia.vñ naturaliꝛ nõ caꝺit in eis nõ em̃ posset ho
mo ꝺiuiꝺere q̃ necviꝺet nec tangere põt. Ista aũt ꝺiuiſio hꝫ ca
ꝺat in qualibet re incoꝛporali non tñ semp audiſ q̃ petit eã fie-
ri per iuꝺiciũ ſa.her.vel cõi ꝺiui.imo in multis casibus ꝺenega
tur vt no.in.l.ſi.C.cõi ꝺiui. Ꝺiuiſio aũtẽ iuris ſit ꝺupliꝛ. hꝫ per

Universidad del Rosario
Archivo Histórico

partes integrales vt ppzietatē ⁊ vsumfructū. Jtez per partes totas quas glo.hic in sequēti parte appellat multiplicatiuas vt.iiij.⁊.iij.dimidia ⁊ sic de singulis ⁊ ista cadit tā in rebus coꝛpoalib⁹ q̄ in iurib⁹ incoꝛpoalib⁹ vt ptz in dño ⁊ actionibus ⁊ primo casu pōt fieri p hoiem.ſ.in reb⁹ coꝛpoalib⁹. Scdo nō nisi p.l.et neutra ipsaꝝ cadit in seruitutib⁹ prima q̄ sit p ptes integrales nō cadit q; fierēt ztra regulā q̄ est q̄ nō est dare seruitutē seruitutis vt in.l.j.de vsufru.leg.⁊ hic esset dare q; prozietas esset ista seruitus pdialis ⁊ vsufructus silr est seruitus personalis ergo nō reperiť vsufructus seruitutis. Scda similiter nō cadit.i.p quotas q̄m ozdinanť ad tollendā necessitatē pdij dńantis.vt in.l.j.de ser.rusti.prę.⁊ ista nō pōt tolli p̄o ptę q; nō afferret tantā vtilitatē respectu partis q̄tā tota respectu totius sicut eм si hō indigeret ad sustētationē vite quatuoꝛ panibus in die ⁊ darenť duo tantū cito defeeret ita p pdij.vt in certa mēsura ponamus aque necessaria est si darēť minoꝛ cito aresceret.⁊ ea rōne seruitus vsus oꝛ indiuidua. Tertio procedit ista indiuiditas rōne subiecti.ſ.fundi dńantis vel seruientis sine quibus stare nō potest vt in.l.j.cōia prędi.⁊ hoc duplr.

Primo q; nō cadit in pte fundi p̄o indiuiso. ⁊ rōnē.ſ.dixi.et ex hoc sequiť effectus de quib⁹ in glos. Scdo q; tota est in toto ⁊ tota in qualibet parte totius posťq̄ est cōstituta. Ex quo seqtur q̄ si pdij diuidereť in plures partes non diuidiť seruitus. imo cū qualibet parte trāsit insolidū vt in.l.via.ſ.fi.⁊.l.si partem.de ser.ru.pre.q; p diuisionē nō destruiť subiectū.sed q̄libet pars fundi efficiť fundus sic ⁊ aīa hois est tota ī toto. ⁊ tota in qualibet parte totius ſm philosophos nō tū sic trāsit cū qualibet pte si diuidereť coꝛpus hois p frusta.vt.ſ.dixi.lz aūt seruitus non recipiat partes recipit tñ modū in.l.iiij.ſ.fi.de ser.⁊ post cōstituit renū.ad certā ptē prędij nec ppteꝛea videreť diuidi.lz restringi eius virť? sicut cū homini extraherenť oculi nō diuidereť aīa.lz restringiť eius virť.vt q; primo habebat virtutē visuā nunc nō habeat ⁊ de istis modis q̄ melius fieri pōt datur intelligi ista subtilis materia in qua q̄tū qs stipulatur tantū plus reperit de difficultate nec possunt oia exprimi sed
9 melius itellectu percipiunť. Oꝛ sufficit p̄o isto mane. ¶ Jn tertia parte glo.ibi.inanis sit stipulatio dic do. Rapha.mirat valde de illa glo.⁊ de doc.qui eā sequunť.nā ego possum stipulari insulam fabricari in fundo penitus alieno vz stipulatio si mea iteresť quoquo mō vt.l.stipulatio ista.ſ.si qs insulā.ſ.eo. q̄to magis ozvalere si stipulať fieri in fundo in quo habeo partē lz p̄o indiuiso q; mea interesť ideo dicit ista glo.falsam esse ⁊ hoc esse clarissimū sed salua pace gl.oz intelligi q̄ socius nō consentiret q̄ ibi fieret. Idem si alius in cuius fundo stipulatus fuit opus fieri nō consentiret q; stipulatio est inanis licet mea interesset fieri. Sed iura q̄ ipse allegat loquūtur q̄ ille cō sentiret. ⁊ tunc si p̄omisſoꝛ nō faceret agereť ad interesse ita loquitur.ſ.si quis insulā. Preterea ipse non negat quin si stipuloꝛ seruitutē ad fundū cōem stipulatio nō valet ⁊ idem si ī fundo penitus alieno quare ergo vult q̄ bñ valeat si stipuloꝛ insulam fieri cū sit eadē ratio. Ipse respondit q̄ stipulatio seruitutis ⁊ stipulatio dādi ī qua succedit obligatio ad interesse. vnde nō pōt valere ppter meū interesse sed nos loquimur in stipulatione facti ī qua succedit ⁊ sic pōt valere ppter meū interesse sed certe cū stipuloꝛ alteri dari q̄ mihi bene succedit obligatio ad interesse vt.ſ.eo.liber homo.ſ.fi.⁊ sic sua responsio mihi valet. Dic ergo ſm doc.q̄ ista glo.dicit verū in eo qd dicit sed nō perfecte.q; dicta sua p̄ocedunt in facto coherente solo sed ille tex.loquiť etiā de non coherente vt est stipulatio fundū tradi quod factum nō fit in solo.sed fit de solo ⁊ ista sunt diuersa ſm Bar.hic silr ⁊ opera pōt p̄estari extra solū.vnde rōnes gl.nō ostendūt quare ista facta sunt indiuidua. Oppo.in glo.de.l. cōtinuus.ſ.fi.ſ.eo.vbi possumus stipulari insulā fabricarivni ex heredibus meis ita q̄ non alij ergo etiā posset ipse.⁊ tñ ipse nō est solus oñs fundi hereditarij ⁊ respondę q̄ ibi oz intelligi q̄ in fundo ipsius heredis aliunde q̄ ex causa hereditaria vel in fundo sibi p̄elegato aliasnō posset fieri vni quin nō fieret oībus ⁊ nō valeret. Jn glo.ibi nō pōt dici ,pmisſoꝛ ī alia qua parte ⁊.dic istud dictū glo.pōt ꝓcedere in duob⁹ casibus. Primo q̄ factū haberet certā formā vt insulā fabricari. nam forma non oꝛ adesse quousq̄ opus sit perfectum. vt in.l.is qui quadringenta.ſ.quedā.ad.l.falci. Jtē pōt ꝓcedere q̄ non habet certā formā tñ si fiat p̄o parte nō consequiť stipulator? vtilitatem p̄o illa parte sicut ex toto respectu totius vt libū scribi vel ire romā ⁊ tūc scribēdo p̄o parte vel eundo vsq; ad mediū itineris nō liberať in aliquo.⁊ ppter hoc oꝛ istud factū indiuiduū. Jsti duo casus sunt clari q̄ vbicūq; aliquod istoꝝ duoꝝ subest sibi factum oꝛ indiuiduum tam respectu obligationis ⁊ sic descendit ad quēlibet heredum insolidū tam ex parte stipulatoris q̄ ꝓmissoris q̄ etiam respectu solutionis quia non cōtingit liberatio p̄o parte.sed certe reperitur factum in quo neutrū istoꝝ adest.vt fundū tradi. naz hoc nō habet certā formā. ⁊ traditio facta p̄o parte affert vtilitatē p̄o illa parte quantā totū respectu totius ⁊ tū oꝛ indiuiduum istud factū vt hic ergo ista ratio nō est sufficiens. Bart.respondet q̄ non est dare tertiū casum in quo factū est indiuiduum alia ratione scz ne cōtingat solutionē fieri in diuersis rebus. nam si stipulatio fundū tradi esset diuidua. et fieret traditio partis liberaretur tradens p̄o illa parte.⁊ si cōueniretur ad aliā partē nō posset ad illam ꝓcise cōpelli.sed liberareť soluendo interesse.vt.ſ.eo.l.stipulationibus.ſ.operarum.in fi.⁊ sic fieret solutio in diuersis rebus q̄ est inconueniens. vt.ſ.eo. in executione.ſ.p̄o parte. Sic ergo cōclude cum vbicūq; aliquod istoꝝ triū interuenit ibi factū dicit indiuiduū.sed vbicūq; nullū istoꝝ interuenit tunc dicit factū diuiduū.⁊ ita loquiť.l.ea.ſ.cato..ſ.eodem. Sed contra q; etiā ibi subsit ista vltima ratio.nam loquitur in stipulatione de nō agendo vel de rato si ergo p̄o parte nō magis vel ratum habeť habeo partē facti.si p̄o altera parte agis vel nō habeť ratū habebis interesse p̄o parte.⁊ tñ ille stipulationes sunt indiuidue vtroq; respectu. dicit Bar.q̄ ipse intelligit illū.ſ.q̄ ille stipulationes interuenerunt super obligatione cōpetente ad pecuniā quo casu si p̄o parte fiat habeo factū cuius effectus est ipsa pecunia: p̄o altera vero parte p̄o qua nō fit habeo interesse q̄ etiā cōsistit in pecunia:⁊ sic nō videor habere ī diuersis rebus secus dicit ipse si debebať species arg. huius tex.dū loquiť in stipulatione fundū tradi.d. Rapha.dicit q̄ Bar.destruit illū.ſ.restringendo ipsam illo modo ⁊ verū dicit.in hoc tū ipse subdit q̄ alia ratione factum de quo ibi dicitur diuiduū ⁊ alia fundū tradi oꝛ indiuiduū q̄ dicat Bar.q̄ p̄omissio de nō agēdo vel de rato dicunť ꝛtinere factū inuisibile.ideo pōt fieri p parte inuisibili.ſ.hereditaria quilibet ex heredib⁹ est heres p̄o pte inuisibili.⁊ p̄o illa nō pōt agere vel ratū habere.sed fundū tradi est actus visibilis ⁊ non potest fieri p̄o parte inuisibili.sed hec est vna fantasticaria. nā ⁊ solutio pecunie est actus visibilis ⁊ tñ vnus ex heredib⁹ pōt eā facere p̄o parte sua inuisibili ⁊ similitervni ex heredib⁹ pōt fieri ad ꝛtiū sicut de.ſ.cato.dic vt dicā in sequēti cōtrario nā Bart. scō loco opponit si stipulatio fundum tradi est indiuidua illa rōne ne cōtingat fieri solutionē in diuersis rebus oꝛ esse diuidua dūtaxat quo ad solutionē ne ꝛtingat illa rō si soluatur vel fiat p̄o parte nō quo ad obligationē imo dicitur diuidi inter heredes p̄out videmus in stipulatione alternatiua vel generis q̄ sunt indiuidue illa rōne ⁊ tñ inter heredes diuidiť vt in l.ij.ſ.i.ſ.e.Sed ille tex.vī ꝓbare q̄ stipulatio fundū tradi sit in diuidua etiā respectu obligationis:q; ponit ad paria cū alijs factis.ſ.postq̄ ponit.⁊ insulā fabricari que sunt indiuidua etiā respectu obligationis.Sol.obligatio alternatiua vel generis cōsistens dādo est indiuidua respectu solutiōis ⁊ nō obligationis vt dictū est:sed stipulatio fundū tradi cōsistens in facto est indiuidua vtroq; modo vt hic Ratio diuersitatis.quia si in ea posset fieri so.in diuersis rebus fieret variatio etiā in obligationibus. q; ipm factū.ſ.tradi debeť actione in factū sed interesse debeť certi cōditione.lz in obligatione q̄tis ⁊ alternatiua consistētibus in dādo in quo nō succedit obligatio ad interesse fieret variatio dūtaxat in rebus.⁊ nō in actionib⁹. q; si soluať ps stic;bi.⁊ pars pāphili ambe solueręnt eę eadē obligatione scōm Bar.d. Rapha.dixit se nō intelligere quid Bar. velit ⁊ qō ipse reputat multominus incōueniēs q̄ fiāt in solutiones diuersa rū rerū:⁊ diuersis obligationibus q̄ ex vna.ergo stipulatio generis vel alternatiua in quibus sit ex vna est diuidua respectu obligatiōis multomagis stipulatio fundū tradi debebat esse diuidua respectu obligationis.q; sit so.diuersarū rerū.⁊ diuersis obligationibus.⁊ ideo reiecta doctrina Bart. ipse reuertit ad suā de qua.ſ.dixi.sed certe dictū suū procederet in diuersis obligationibus cōtractis ad diuersas res.quarū una nō succedit loco alterius sed obligatio ad interesse succedit loco facti:⁊ ideo magis est incōueniens q̄ actor cōpellatur variare in rebus.⁊ in actionibus cū sua intētio fuerit vnā rē stipulari:⁊ vnā obligationē acquirere lz.l.subzoget etiā alteram ⁊ sic pōt sustētari dictū Bart. Quomodo ergo respondeť ad.ſ. cato. volēdo ipsum intelligere largius q̄ faciat Bar. vt loquať etiā quādo actio super qua stipulationes ille facte sunt cōpetat ad speciē:⁊ sic habetis partē speciei.⁊ partē interesse nihilominus ille stipulationes sunt oīno diuidue. Rideo verum est quantū ad distributionē inter heredes cū distribuanť p̄o hereditarijs pozționibus ⁊ idē pōt dici in stipulatione fundi tradi. sed q̄tū ad ipsum principalem p̄omissoꝛem ille stipulationes sunt indiuidue:vt patet in fi.illius.ſ.⁊ eodē modo intelligiť hic in stipulatione fundū tradi q̄ sit indiuidua respectu principalis ꝓmissionis:licet respectu heredū non ergo reputatur inconueniēs

respectu

respectu heredū variare in rebus ⁊ in actionibus.sed respectu principalis sic.sed in obligatione gñis et alternatiua ī qua est vnica tñ variatio sicut sunt idiuidue respectu solu.tñ quo ad principales contrahentes.ita ⁊ quo ad heredes coꝛ vt in.l.ij. ſ.ex his.ſ.eo.Ultimo oppo.q̄ stipulatio fundū tradi sit diuidua respectu obligationis. q; hoc videmus in obligatione rē restitui.ſ.cōmo.l.iij.ſ.qm̄ heres. Jn hoc sunt tres opi. Una vt fateamur cōtrariū:⁊ ille tex.intelligať secundū illum:vt nō sit dare bonā rōnē diuersitatis ⁊ hanc tenet Pe.alia est eōuerso q̄ ille.ſ.intelligať scōm istū q̄ obligatio rem restitui sit indiui dua etiā respectu obligationis.⁊ hanc tenet.d. Raph.dicēs q̄ si obligatio fundū tradi est oīno indiuidua multo forti? rē restitui cum ista restitutio sit meri facti magime q̄n fit a cōmodatario vel dispositario qui nō habuit dominiū nec possessionē. sed nudā detentationē. sed traditio pōt fieri ab hñte dñiū vel possessionē.⁊ vtrūq; pōt trāsferri vt.ſ.eo.l.in quēstionalib⁹.ſ. fi.cū ibi no.nec ob.ille.ſ.heres dū dicit quēlibet teneri p parte nā ipse intelligit.ſ.obligatione scōaria que dať ad interesse
2 si nō restituiť nō ꝓmitiua que dať ad restitutionē rei. Bzeuiter istud est cōtra mentē illius.ſ.qui nō patiť istū intellectū re vera sed loquiť de restitutiōe rei:pterea text.est cui nō potest responderi in.l.in ꝛditiōe de ꝛdi.furti. Sed ꝛditio furtiua re extāte datur ad ipsam rem restituendā nō ad estimationē. q; nō restituiť q̄n nō succedit obligatio ad estimationē nisi re pempta vt in.l.precedenti q̄ incipit in re furtiua.ſ.j.⁊ tñ in illa.l.in cōditione dicit q̄ si sunt plures heredes furis quilibet tenetur p̄o parte.ſ.ad restitutionem reivnde fuit tertia opi. Dyn.quā sequitur Bar.q̄ obligatio rem restitui sit indiuidua dūtaxat respectu solutionis sed rem tradi etiā respectu obligatiōis per illum tex.⁊ ratio est diuersitatis:q; rē tradi est meri facti: et nō habet similitudinē cū obligatione dandi cū statim post mozā succedat obligatio ad interesse ꝛ obligatio rē restitui hz similitudinē cū obligatione dandi.q; nō succedit statim post mozā sed dūtaxat re perempta.vt.d.l.in re furtiua.ſ.i.ideo in ea seruatur media via vt sit diuidua respectu obligationis.⁊ indiui dua respectu solutionis sicut obligatio faciēdi.⁊ ista tene men ti.q; cōis est maxime posťq̄ eam tenuit Dy. plus tñ placet in puncto iuris opi. Pet.q̄ stipulatio rem tradi sit diuidua quo ad distributionē inter heredes sicut obligatio rem restitui: vt dixi.ſ. Respōdeo ad.ſ.cato.nec aliqd ob.huic opi. ista equipa ratio quā facit tex.ad alia facta.sed de facili rīdeť q̄ nō est per oīa nā ⁊ hec facta equiparanť seruitutib⁹. ⁊ tñ equiparatio nō est per oīa cū seruitutes indistincte sunt indiuidue: facta non. Jtē seruitutes sunt indiuidue etiā quo ad cōtractū ⁊ nō sit facta vt dixi.ſ.ad rōnem oñi Rapha.q̄ restitutio rei sit meri facti. Respōdeť q̄ peedit q̄n restituis mihi rē meā sed pōt dici restitutio etiā cū restituis rē q̄ non est mea. sed aliq̄n fuit vt in eo qui teneť ꝛditione indebi.vel ob causam.in quā fuit translatū dominiū.⁊ restituendo retransfert ⁊ sic nō est meri facti.vt etiā ptz in.l.iul.in pzin.cū seq.de vsu.⁊ dixi in.ſ.cato. ꝓterea etiā traditio rei est aliq̄n meri facti.vt.ſ.eo.si rem tradi.

2 ¶ Jn obligatione rez restitui an possit qs precise cōpelli ad restitutionē.⁊ quid in obligatione rem tradi.

3 Quid in obligatione dandi.

4 Jn obligatione facti cū sit in mora ⁊ succedat obligatio ad interesse.an ante morā ipsum factū sit in obligatione.

5 1 Jn ista stipulatio ad interesse sit diuidua.

Celsus. ¶ Not.ex isto.ſ.duo. Primo q̄ in obligationibus facti statim post morā interesse incipit esse in obligatione vt colligiť ex ver.dari oportere ⁊ etiam in petitionē vt in fi.⁊ sic pōt peti per se absq; eo q̄ petať ipm factū.lz gl.in.l.si quis ab alio.ſ.de re iud.ſ.fi.⁊.l.eo.ti. cū stipulatus sim mihi a ꝓculo.ſ.fi.tenet cōtrariū q̄ sic dūtaxat in officio iudicis mercenario.⁊ sic nō poterit peti p se.sed oꝛ peti p̄in cipaliter ipm factū ⁊ fiat condēnatio in interesse si non pōt vel nō vult facere que glo.repzobať per istū text.⁊ per.l.si insulā.j. eo.vbi patet q̄ sup interesse sit lit.cōtesta.ergo petiť p̄incipali ter alias nō fieret sup eo.cōtest.⁊ si sic ergo est in obligatione et in actione ergo per se nō posset peti.vt in.l.iiij.C.depositi.et ista p̄ouisio fuit vtilis.q; regulariter ad factū qui non pōt precise cōpelli.vnde si non posset interesse petere de directo cōpellere tur petere factū ⁊ iudicium esset elusozium super facto et dicit glo.hic q̄ ista obligatio ⁊ datio ad interesse oꝛitur ex tacita et ficta stipulatione legali.q; qui stipulatur factū censetur stipulari interesse si non fiat ⁊ procedit hoc etiā in obligatione rem tradi.vt in.l.j.in pzin.de act.emp.lz ad tradendū poterit quis precise cōpelli q̄n teneť ex cōtractu bonefidei ⁊ hz facultatē rei tradende vt ibi no.in gl.scōm opi. Bar.q̄ cōiter teneť no. Ly. in.l.traditio.C.de actio.emp.⁊ etiā Dy.et Barto.hic in.viij.q. arti.iij.⁊ sic actor post morā pōt vel agere precise ad tradendū vel si magis vult agere ad interesse sed in obligatione rem restitui nō succedit incontinenti post morā si res extat imo debet agi precise ad restitutionē rei sed secuto interitu cū mora ꝓcedēti bene succedit vt possit de directo peti estimatio scōm Dy. quē sequiť Bar.per.l.in re furtiua.ſ.i.de cōdi.fur.⁊ nihilominus adhuc pōt peti ipsa res lz perempta.co.titu.l.iij.j.eo.interstipulantē.ſ.pe.lz glo.in.o.l.in re furtiua. tenuerit q̄ etiam re perempta non sit in obligatione sed dūtaxat in officio iudicis ⁊ ita intellegit illum tex.sed glo.in.l.vinū.ante fi. magne glo.si cer.pe.dicit q̄ ibi est speciale odio furis vt interesse sit ī obligatione post interitū.⁊ sic innuit q̄ extra illum casum in obligatione rem restitui nō succedāt etiā post interitū sed glo.in.l.duoꝛtio.ſ.donationes.solu.matri.sentit q̄ indistincte in obligatione rē restitui re perempta succedat nō ante et istā tenet Dy. et Bart.sed quare nō ante sicut in obligatione rem tradi.vt in d.l.j.in pzin.de actio.emp.cū poterit quis precise compelli ad tradendū re extante.vt.ſ.dixi sicut in restituēdum difficile est
2 rōnem videre.sed doc.hoc nō tangit.⁊ semper dubitaui. ¶ Est tū verū q̄ in obligatione rē restitui siue sit bonefidei siue stricti iuris pōt quis precise cōpelli ad restitutionē si res extat.⁊ habet facultatē rei restituende.q; assimilat rei ven. in qua res auferť manu militari.vt.l.q̄ restituere.in fi.de rei ven. Sed in obligatione rem tradi.ita tenet ⁊ est bonefidei. secus si stricti iuris et ista est sñia Bar.hic in.viij.q.in arti.iij.cū istud nō satisfacit ad plenū.q; saltem eo casu quo pōt precise cōpelli ad tradendū deberet esse idē q̄ in obligatione rē restitui. vt nō succedat obligatio ad interesse sed debet agi precise ad rē tradendū. et tū ille tex.l.i.in pzin.cū gñaliter loquiť videť indistincte velle q̄ statim succedat nisi restringamus illū tex.ad casum quo non habeat facultatē rei tradende:⁊ sic non poterit precise cōpelli aliter nescirē quid dicere in isto articulo nisi dicamus q̄ in obligatione rem restitui si res extat poterit agi precise ad restitutionē etiā ꝛ illū qui nō hz facultatē rei restituēde si teneť rōne doli vel culpe seu moze ⁊ ꝛ enim iurať in litē si nō restituit lz summa opę nisus restituere nō poterit sicut in rei ven.⁊ hypothecaria:vt.d.l.qui restituere:⁊.l. fundus.ſ.in venditione.de pig. ⁊.l.si pozus.ſ.fi.de pe.here.sed ad traditionē rei nō pōt precise qs cōpelli nec ꝛ eū iurari in litē nisi habeat facultatē rei restituende:nec sufficit q̄ res sit in rerū natura:tū ista rō adhuc nō vīget quare nō succedat q; ḡto iurať contra eum qui teneť ad restitutionē rei tāto magis deberet succedere incōtinenti post morā:vt sic actor haberet duplicē viam qō est durius reo. Ptez terea nō vī q̄ opponēdo actori nō potes agere ad interesse:q; res extat.sed debeo agere vt precise cogatur restituere.q̄n alle garet turpitudinē suam ⁊ culpā de qua sentit lucrum qō facere nō potest:vt.l.cū fundus.ſ.fundus.ſ.de iure do. Bzeuiter fateoꝛ nō videre bonā rōnem diuersitatis inter istas rōnes ⁊ nō
3 fine causa cum doctoꝛes trāsiuerūt sicco pede sup hoc ⁊ nullus est qui tangat nec declaret. ¶ Jn obligatione aūt dādi nec post morā nec etiā post rei interitum succedit obligatio ad estimationem. sed debet agi ad ipsam rem.quia non potest dari officio iudicis:fit condēnatio in estimatione:vt.j.eo. si ferui.ſ.fi.⁊ l.vbi aūt.in fi.j.eo.nisi in tribus casibus quos ibi notaui ⁊ etiā in quarto q̄n obligatio esset contracta petere ꝓpositū contra hentiū quo casu succedit et pōt peti estimatio re perempta vel si dari nō potest.ita loquiť.l.filio.la.j.de do.cau.mor. Que autē sit rō diuersitatis inter obligationē dandi ⁊ obligationē facti. Octo.multas assignant:⁊ nulla est que vīgeat: tū ista magis placet:q; dari semp nostra interest cū sit accipiētis fieri:sed aliquid fieri nō semp nr̄a interest.vñ si fuisti in mora faciendi et postea das adhuc vtilitatē sentio si fuisti in mora faciendi et postea vis facere pōt esse q̄ mea nō interest fieri sed bene interfuit tpe quo fuisti in mora vt ptz in.l.et si post tres. si quis cau.vnde q; hodie nullā vtilitatē sentirē iustū est q̄ agere possim ad illud qō mea interfuit aliq̄n fieri. Sup primo articulo occurrūt q̄ plures q̄stiones q̄ illę qui ꝓmittit factū fuit in mora.⁊ sic suc
4 cedit obligatio ad ītereste quas Bar.hic examinat. ¶ Sed quero de vna quā ipse nō tangit an ante morā ipm factū sit in obligatione.d. Lhzistophorus de castigliono tenebat q̄ nō.q; q̄stiť pulať factū censeť stipulatus solū interesse si nō fiat scōm eū:p l.si penā.in fi.ſ.eo.⁊ p.l.si insulā.j.bieniū.j.eo. ideo.ll.dicit qō ex tali stipulatiōe nō pōt agi nisi postq̄ trāsiuit tñ tps quo ire potuit:vt.ſ.eo.si stipulatus essem abs te.lz si factū est in obligatione ⁊ actione poterit agi etiā ante lapsuz tps q; esset obligatio pura ⁊ ista iura satis faciunt p̄o eo. Jtem rō qz ad factū nō pōt quis precise cōpelli ⁊ sic obligatio et actio essent frustra tozie. Bzeuiter glo.tenuit expresse cōtrariū in.l.ij.ſ.ité si in facto.in pzima glo.mag.ſ.eo. Jtē allegabā cōtra ipsum tex.in.l. testamēti.ſ.j.de act.emp.vbi qui ꝓmisit edificare pōt cōueniri vt edificet ⁊ sic agitur ad factū est in obligatione ⁊ actione. Jtē

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

allegabā.l.si quis ab alio.ff.eo.de re iud.vbi dicit q̄ qui p̄misit factū si facit videt facere qđ p̄missit:ergo est in p̄missione.ꝛ in stipulatione.male ergo dicebat ille q̄ nō videbaꝫ stipulat⁹ nisi interesse si nō fiat. Preterea sc̄m eum oīs stipulatio facti esset stipulatio cōditionalis ꝛ nō pura ꝛ illā opi. quā dico sentiunt oēs doc.ꝛ p̄supponūt factū esse in obligatione.ꝛ.d.Rapha. recitat opi.illius ꝛ eam nō tenet. Nec obst.q̄ obligatio erit frustratoria.nā arg.nō sequit ergo nō agit nec ozit obligatio.nā ꝛ si testator legat mihi p̄num.ꝛ si heres non dederit legat.q.p̄nus est in legato ꝛ etiā in obligatione ante mozā heredis.et tū videt q̄ sine effectu q̄ nō possum agere p̄cise ad p̄num:imo statim q̄ erit in mora ozit obligatio ad p̄nū et transfunditur in.q.vt l.l.j.de penu.leg. Preterea poterit esse q̄ nō esset inutilis si cōuentus ad factū non esset interesse. nō condēnabit ad ipsum factū ꝛ si post cōdēnationē similiter nō offerat ante litē cōtesta.in actione iudicatis:cōpelli pcise ad factū : q̄ facultas soluēdi interesse nō our at ultra vt in.l.item veniūt.ff.itē recte. de peti.here. Ista aūt obligatio cōpetēs ad factū nō tollit nec nouaꝫ per sequentē obligationē q̄ succedit ad interesse sed illa sibi accumulanꝫ vt actor agere possit ad qō velit. Quod etiam probaꝫ ex cōuentione duarū.ll.ff.l.iij.de condi.fur.vbi pōt dari ad ipsam rem post interitū.et.l.si p̄o fure. et.l.in re furtiua. ff.j.eo.ti.vbi potest agi ad interesse sed per stipulationē penalem bñ nouaꝫ interdū actio.qđ dic:vt.ff.eo.ita stipulatus.in fi. et accumulanꝫ alternatiue : tū est alternatio rerū ꝛ actionū:iō actoris est electio:vt in.l.iij.de eo qđ cer.loco.licet quādo est rerum tm̄ electio fit rei.l.plerūq;. in fi.de iure do. pōt etiā dici q̄ accumulanꝫ copulatiue:nec per hoc sequit incōueniēs q̄ aliq dicebant q̄ poterit petere vtrūq; q̄ negaꝫ q̄ interesse succedat loco facti p̄o ipso facto habeaꝫ. ꝛ si plures actiones competerent ad eandē rem sufficeret exactio facta ex vna: ita ꝛ cū cōpetunt ad factū ꝛ interesse q̄ reputanꝫ eadē res. Ad factū autem pcise nō cōpellit quis:q̄ liberat soluēdo interesse.vt.ff.eo.in stipulationibus.ff.operarū.circa fi.nisi fit in obligatione ex dispositione legali vel hois succedentis in locū legalis.vt not.in l.stipulatio.ff.hiue.de no.ope.nū.et habeē in pluribus.ll.quas allegabat ff.Bar.de fano.in quibus quis pcise cōpellit ad factum ꝛ oēs loquunꝫ in dicto casu.de quib⁹ vide hic per Bart. Fallit etiā q̄n est in obligatione ex dispositione testatoris que p̄o.l.habetur:vt in auf.de nup.ff.dispōnant.iuncta.l.fideicōmissi.de lega.iij.vbi casus fallit etiā p̄m Ang.q̄n est in obligatione virtute sententie iudicis vel decretine sit deluso:iō.l.pene qd in loco publi.ꝛ.l.si pter.in p̄in.ff.iudicijs. Qualiter aūt deducatur in practica glo.tāgit in.l.j.de act.emp. tres modos quos Bart.hic plene examinat.ꝛ Spe.in tit.de fru.ꝛ interesse.

5 ver.viso.ver.si aūt factū.cū seq. ¶ Ultimo not.q̄ ista stipulatio ad interesse est diuidua.lz prima sit indiuidua. Sed contra q̄ imo ecōtra dici debeat vt.l.si duo.ff.depositi.ꝛ in.l.si vt certo. ff.si duobus vehiculū.in fi.ff.cōmo.dic q̄ hic loquit de illa que succedit ad interesse ꝑpter mozā cōmissam in nō faciendo:ille loquit de delicto cōmisso in faciendo q̄ non cōmittit p aliquē nisi insolidū et sic fi sunt plures heredes vnius depositarij vel cōmodatarij vno cōmittente dolum circa rem oritur obligatio insolidum cōtra eum an autē contra alios dicyt ibi ꝛ in.l.ff.si duos.eo.ti.ꝛ in.l.depositis.

2 ¶ Si. p̄misisti aliqd fieri ante calēdas dz intelligi.s.finitas Si promisisti dare vel facere ante mensem madij intelligit sicut finitum.

1 **Si quis.** ¶ Iste.ff.vsq; in finem venit ad declarationē.ff.p̄cedentis:vbi dz q̄ in stipulatione facti succedit obligatio ad interesse post mozā. an intelligatur post mozā ceptā:an post mozā cōpletā ꝛ cōtinent duos casus. Scōs ibi plane.ꝛ differunt inter se in pluribus vt in glo.in termīnis q; primus casus loquit q̄n fuit apposita dies ꝛ pena secundū doc. ¶ Scōs q̄n nec dies nec pena hoc non placet vt in principio fuerit apposita pena : q; pena est q̄n promittit certa q̄titas.ideo releuat ad probationē interesse : vt.l.ff.de pacto. stipu.ꝛ pōt esse maior ꝛ minor q̄ sit interesse.sed hic p̄misit q̄ti tatē incertā.ff.quanti id opus est ꝛ sic est necesse hoc p̄bare. Item dic q; in primo casu ꝑpter appositionē dici non cōmittit stipulatio ad interesse p̄missum nisi de ꝑterita nō solū ad totale interesse sed nec etiam ad particulare. Sed in scōo casu q̄n nō est apposita dies cōmittit ad particulare statim incepta mora.et istud est de mente Bar.hic sed primū dictū nō placet Ang.qui dicit appositionē diei non impedire stipulationē committi ad particulare interesse.sed dūtaxat ad totale.sed p̄o Bart.facit l.qui insulā.j.bieniū.j.eo.plus tū placet dictū Ang.sed si esset apposita pena q̄ succedit loco totalis interesse bene impediret stipulationem cōmitti ad interesse particulare ita voluit Dy. in.l.2tinus.ff.itē si insulā.j.eo.qđ etiā videt sentire Bar.in.v.

q.p̄in.huius.l.vbi ponit vnā longā distinctionē q̄ respicit intellectū istius.ff.ꝛ istud est not. Item differunt q; in primo casu incepit stipulatio a precedenti cōditione. In secūdo vero a precedenti dispositione sed nec hoc placet i primo casu cū ibi fuit locatū opus fiendū.vt p̄z in tex.dum dicit nō ex quo locatum est ꝛ sic cōducto:p̄misit opus facere.glo.tū que incipit.scz.finitas in fi.bene sentit q̄ in p̄in.primi casus inceperit a precedenti cōditione sed postea cū dicit:q; nec cōueniri ꝛc.ad hoc vt illa ratio sit bona.ꝛ nō inepte loquaꝫ q̄n a precedenti dispositione. sed nō curo de hoc q; in puncto iuris nō est vis quantū ad hoc inter vnū casum ꝛ alterū. Item quarto differunt.q; primus casus loquit de totali interesse. scōs de particulari. nā ad primū nō cōmittitur nisi lapso toto tēpore in stipulatione appositoꝛ si nō esset appositū similiter non cōmitteret nisi lapso toto tpe intra q̄ posset opus cōplerivt.ff.eo.si ita stipulatus essem absente.qđ intelligo. et etiā si transiuerit tm̄ tēpus q̄ infra residuū qđ restat fieri non pōt:nec ob.l.cū stipulatus sim mihi a pculo. q; ibi loquit q̄n fuit p̄missa pena certe q̄titatis quo casu committit mero iure ante lapsum totius tp̄is.sed non exigit vt ibi not.hic q̄n fuit ꝓmissum interesse.nā etiā si ꝓmissum nō fuisset non cōmitteret ex tacita dispositione legali nisi finito toto tpe lz incepisset esse certū amodo fieri nō posse vt ibi not.per.l.insulā infra bienniū.j.eo.iste tex.vult idē esse si fuit ꝓmissum.q; promissio eius qđ tacite inest nihil operaꝫ.ꝛ q̄ hoc fuit verum p̄z ex tex.ou dicit die non cedere ꝛ sic nō incipit deberi interesse nisi post kalēdas martias vt in.l.cedere die. de ver.sig.sed si cōmitteret stipulatio statim q̄ exigi q̄n posset ꝛ hoc not.ꝑpter id qđ dixit in.l.cū stipulatus. istud dictum qđ ad interesse totale non cōmittaꝫ nisi transacto toto tpe siue sit tps appositum siue nō procedit q̄n venit cōmittenda stipulatio ad interesse ꝑpter mozā in nō faciendo. Si vero venit cōmittenda ꝑpter male fieri.q; stipulatio continebat non fieri:tunc si factū nō erat reiterabile statim cōmittitur ad totale interesse non expectato vltra lapsu tp̄is.vt in.l.si ꝓcuratoꝛ.j.rē ra.ba. Item si erat reiterabile tū istud factū extendebat effectum suū ad totū tps : vt in.l. si in lege.ff.colonus.ff.loca.secus si nō extendebat.q; tūc cōmittitur ad particulare interesse ꝛ deinde pluries cōmittetur quoties contra fiet etiā si erat stipulatio iudicialis:vt.l.nouissima. iudi.sol.j.eo.si sic.cū ibi not. Item q̄edit q̄n erat factū bñs clausulā successiuā.ꝛ p cōsequēs etiā mozā similiter habebat et sic causam instantaneā cū inter principiū mozę ꝛ finē nō est differentia.vt in stipulatione rē tradi:q; statim mora cōmissa committereꝫ ad totale interesse:vt.j.eo.si fundū certa die. Item p̄edit q̄n factum veniebat explicandū extra iudicium. Si vero in iudicio vt cū quis ꝓmisit sistere tūc statim q̄ est in mora sistendi etiā in p̄in.iudicij ꝛ citaꝫ vt rūdeat libello nō cōparuit committit ad totale interesse.ꝛ ad estimationē totius litis non expectato tpe quo lis poterat finiri vt.l.v.ff.j.iudi.solui. q; per banc moraꝫ auferr stipulatori cōmodū totius litis vt nō possit ad sententiā pueniri ꝛ ꝑterea.q; rigorose agit ff reū in alio re cōpensat.q; pōt mora purgare etiā post lit.cōtest.sup interesse vt not.in.l.si insulā.j.eo.ff.pe.ꝛ not.Dy.in.l.si.p aliū:ne qs eum qui in ius vo.vi ejci.Quantū autē ad interesse particulare siue quis promisit reficere siue de nouo facere statim q̄ incepit esse in mora cōmittitur:vt in.ff.cato.ꝛ.ff.plane.qđ est verū sine dubio q̄n non est apposita dies neq; pena.ꝛ ita loquit.ff.plane si ergo pena tunc secus:vt.ff.digi ꝑm Dy.in.l.continuus.ff.itē si in insulā.etiā si nō fuisset apposita dies.ꝛ econuerso ꝑm Bar.si fuisset apposita dies.licet pena nō committeretur ad interesse particulare vt in primo casu secus ꝑm Ange.vt.ff.digi ꝛ ex his ptz in substantia intellectus ad totaz distinctionē quam ponit

2 Bar.in.v.q. ¶ Ultimo oū hic dicit ꝑmo ante kalēdas ꝛ post dicit ꝛ post kalēdas ptz q̄ si ꝓmisisti aliquid fieri ante kalendas dz intelligi.ff.finitas ꝛ sic tota dies kalendarū est de termino ꝛ ꝑ ꝑs illa die non pōt agi vt etiā hic dz: sed si intelligeret ante kalēdas.s.inchoatas dies kalēdarū nō esset de termino ꝛ sic de illo die poterit agi vt dixi in.l.qui ante kalendas.ff.eo.et istud est fauoze debitoris:vt maioze habeat dilationē. vnde vi dek q̄ si ꝓmisisti dare vel facere ante mēsem madij intelligit.s. finitū ꝛ sic totus mensis sit de termino qō est singulare: nec alibi melius probatur q̄ hic.circa qō vide per Bar.in.l.ij.ff.credītum.si cer.pe. Hic non sunt alia.

2 ¶ Ad positionem p̄uationis an sequatur positio habitus. et nume.l.

3 Exceptionē obijciens an videaꝫ fateri intentionē actoris.ꝛ illum releuare ab onere p̄obandi.

4 Potens se absolui ab excōmunicatione an videatur fateri se excōmunicatum.

Producens instrumentum legitimationis an videatur fateri se illegitime

se illegitime natum.

5 Excussio qualiter fiat.

6 Excussione nō facta si quis agat contra ꝼm expromissorem vel contra fideiussorem pignoris ꝛ obiciatur exceptio ante litem non cōtesta.an poterit repelli.

Decem. ¶ Qui se obligat i defectū p̄ncipalis debitoris nō teneē nec pōt ꝙueniri nisi illo excusso ꝛ reperto nō soluēdo.iō nō dz coreus nec dz liberari illo cōuentovel ēt solūte cū ad hoc obligat⁹ nō fuerit.b.d.Et p̄mo determiat tres qōnes vsq; ibi.igit.postea ponit tres illationes. Et allegatur principaliter ista.l.in fi.q̄ ad positionem p̄inationis sequit positio habitus.vñ non pōt dici qs liberari qui nūq̄ fuit obligatus. ¶ In tex.ibi.fine dubio meuius periculū subire potest et sic obligat ex ista.p̄missione:lz nō cōtineat certam q̄titatem ꝛ istud potest facere dnbiū. sed satis est q̄ ex postfacto quātitas poterit declarari facta excussione vt in fi.huius.l. Et itellige qō hic dicitur ipm posse subire periculū nisi titius p̄cipalis semel fuerit soluēdo ꝛ creditor negligerit ipsum cōuenire ꝛ executere qō est not. ꝛ est casus.ff.de fide.l.si fideiussores in id. ¶ In tex.ibi. petieris a titio.etiā si titius fuerit condēnatus.nā nō ꝓpterea liberaē meuius cū etiā si esset fideiussor vel coreus nō liberareē nisi secuta solutione:vt.C.de fideiuss.l.fi. Nō aūt quare nō liberaē per indiciū ceptū ꝺ titiū ponit in.l.fi.ff.si cer.peta. q; si liberareē nūq̄ ex ꝓmissione posset cōueniri meuius: nā ante titiū cōuentū cōueniri nō pōt:vt.j.circa fi.in ver. nec etiā post titiū cōuentū:q; iam esset liberatus. et sic frustra receptus est in promissorē. ¶ In tex.ibi nō erit solutus cau. dū dicit solutus ꝛ nō dicit liberatus cū nūq̄ fuerit pure obligatus. sed cōditionaliter ꝛ de cōditionali obligatione nō cadit liberatio:sed quādam solutio seu expeditio ꝼm glo. Et ideo postea Paulus no. approbando modū loquendi:ꝛ assignat rationē ex qua colligitur id qđ dixi vel si exponatur solus.i.liberatus. Paulus not. reprobando modū loquēdi:q; liberatio nō cadit etiā titio soluente:vt sequit.et hoc vult glo.in effectu que incipit.i.expeditis. ¶ Sed oppo.q̄ ab obligatione conditionali cadat liberatio.vt in.l.sub cōditione.ff.de solu. Sol.ꝑter defectū conditionis nō liberaē:sed soluit seu expedit.ita loquit hic.sed si conditio extat ex pacto vel solutione p̄cedente factis cōditione precedente ꝛ ex nunc liberari nō vt extunc.nam quouisq; cōditio pēdebat solutio ꝛ pactum nō liberarunt eum cū non esset obligatus. Sed existente postea ꝗditione vno ꝛ eodē momento fingitur p̄ius obligari ꝛ postea liberari.ꝛ ita intellige.l.ꝗ raria. ¶ In tex.ibi nō enim sunt duo rei.subaudi nec etiā ipse p̄incipalis ꝛ meuius fideiussor.q; tunc esset in arbitrio stipulatoris incipere a quo vellet ipsoꝝ saltē illo iure.vt in.l.nō recte.C.de fideiuss.lz hic nō pōt incipere a meuio.sed bz necesse primo cōuenire titium ꝛ excutere:vt in fi.huius.l. ¶ Ultimo in hac.l. tangunt duo articuli.primus est an ad positionē p̄uationis sequaē positio habitus. Et circa istū dic q̄ si ponit p̄uatio a legislatore cuius est p̄opie loqui.ꝛ tunc sequit necessario positio habitus per banc.l.vbicūq; eñ lex dicerat quē liberari necessario sequit q̄ p̄ius fuisset obligatus aliqū tū fallit causa cōtrarietatis tollende:vt verba ponaē impropie: puta desinit.i. nō incepit.vt.ff.qui.mo.vsuffr. amit.l.iij.ff.desinere.et qō no.ff.eo.cōditio in p̄uatū. in gl.fi.ou exponit p̄mit.i.ꝓmittere nō p̄mittit aut p̄uatio ponit per hoiem. Et querit an videaē cōfiteri habitū p̄cessisse:tūc aut ad sui cōmodū.ꝛ censeē cōfiteri qz qui vnū dicit censeē aliud dicere sine quo illud esse non potest:vt in.l.illud.de acqui.here.aut ad sui incōmodum vt sic videaē cōfiteri intentionē aduersarij.vt releueē ab onere probādi:ꝛ tunc q̄tū ad effectū repellēdi ipsum a testimonio vel a iudicio vt ꝙfiteri:vt si oppono ꝺ aliquē q̄ nō est legitimus testis vel agere non pōt.q; est seruus vel excōicatus vel bānitus ipse replicat q̄ fuit manumissus vel absolutus vel rebānitus statiz videt fateri intentionē meā ꝛ sic non habeo necesse ꝓbare q̄ sit seruus vel excōicatus vel bānitus imo ipse repellitur nisi probet manumissionē vel absolutionē vel rebānimentū. hoc ꝓbaē in aut.si dicaē.C.de resti. ¶ Aut querimus q̄tū ad hoc vt ipe condēnetur si ago ad centū tu opponis q̄ feci tibi pactū de nō petēdo vel q̄ soluisti.vtrū videaris cōfessus intentionē meā vt non habeā necesse ꝓbare te debitorē qō habeā necesse si simplr negasses te debitorē.ꝛ hoc distinguif.aut ego nego pactum vel solutionē quā tu allegas ꝛ tūc nō possem ex illis me iuuare dicendo q̄ videaris tacite confessus postq̄ illa impugno.vt in.c. ex eo qō.de reg.iur.lib.vj. Ideo posito q̄ nō ꝓbes solutionē vel pactū non debeo condēnari nisi probē te debitorē ita intelligitur.l.nō vtiq;. de excep.aut ego cōfiteor solutionē vel pactū sed impugno.qz dico me fuisse minorem ꝛ non potuisse paciscī vel pecuniā perdidisse. et tunc potero me iuuare ex tacita confessione nisi ꝓbes pactū vel solutionē esse efficacē. arg. hic qō tamē videtur verū si poteris inducere veritatē. als secus: vt si excipio q̄ sis seruus ꝛ tu dicis te manumissum cū nō potes inducere seruitutē nō videris illā fuisse cōfessus. Et idē si dixi te excōicatum ꝛ tu dicis te absolutū ꝼm Bar.qō Ang.nō placet ꝛ bñ qz lz nō possis tibi ꝓeiudicare inducēdo veritatē potes tū ꝓeiudicare cōtendo:qz si cōteris te seruum ꝓeiudicas tibi quo ad me.lz ex hoc nō efficiaris seruus ꝛ vide Bar.in.d.l.non vtiq;.q̄ p̄edictā distinctionē quā asserit esse suā reducit ad cōcordiā Dy.cū canonistis:qz Dy. tenuit indistincte q̄ obijciēs exceptionē facti solutionis vel ꝑscriptionis vel similis pure et

b simpliciter videaē fateri intentionē actoris ꝛ illū releuare ab onere probandi.qz leges dicūt q̄ tenēt quis probare exceptiones quas oppo.vt.l.j.de excep.ꝛ de proba.l.exceptionibus.ꝛ si intētio actoris nō esset fundata nō tenetur reus suas exceptiones probare no.in.l.si quidez.C.de excep. Debet ergo eas obijcere cōditionaliter p̄missa negatione q̄ nō est debitor nec vnq̄ contraxit. Et in casu quo probeē cōtrariū factū est sibi pactū vel q̄ soluit vel p̄scripsit.ꝛ istam practicā ponit gl.in.d.l.si quidē sine dubio securior est Et si ita facit tunc hz locū qō dr in.d.l.nō vtiq;. ff.m Dy.canonistes vero indistincte dicūt cōtrariū p.c.exceptionē obijciēs de reg.iur.li.vj.Bar. Distinguit.vt.ff.an actor confiteaē exceptiones veras in facto:lz eas impugnat de iure. ꝛ procedit opi. Dy.aut negat eas veras in facto ꝛ procedit opi. cano. Bal.in.l.alia.C.de his qui.vt indig. tenet indistincte opi. canonistarū impugnādo Dy.ꝛ Bart.qz verba nō debēt operari contrariū effectū eius ad qō p̄olata sunt vt.l.legata inutiliter.de leg.i.ꝛ.l.cū talis.ff.de cōdi.ꝛ demō.lz per exceptiones intēdit reus actoē repellere ergo nō est dicendū q̄ per eas fundetur intētio actoris ratione tacite cōfessionis. Item q; actor posito q̄ fateatur eas veras in facto.q; tamē impugnat eas de iure nō potest ex his se iuuare.qz nō confiteē eas ꝓout opponūtur tanq̄ vere in facto et efficaces in iure p̄o quo facit qđ hic no. Bar.in fi. Et istud idēvideē esse de mente Ang. licet loquaē obscure ꝛ per inepta verba.que opi.mihi videē ipsa veritas. ꝛ sic illa.l.nō vtiq; simpliciter intelligaē.vt iacet. ꝛ similiter capi

4 tulū excep.obijciēs. ¶ Ex predictis patet an ille qui petit se absolui ab excōicatione videaē fateri se excōicatum ꝛ dico q̄ sic.qz hoc tendit ad eius fauoze vt obtineat solutionem non ad eius dānum.vt condēnetur vel repellatur.ꝛ de hoc est tex.cū glos.in c.verū.de elec. Item an ille qui ꝗdquit instrumentū legitimationis videaē fateri se fuisse illegitime natum.ꝛ Bal. dicit q̄ sic in l.ij.C.de iure annu.aure. Sed in cōtrariū:qz ꝓducit cōtra aduersariū breuiter si nō ꝓduceret instrumentū.lz diceret se legitimatū nō fatereē se ꝓpterea illegitime natū tacite p iā dicta. Et q̄n ꝓducit tūc fundaē intētio aduersarij ex ipso instrumēto nō ex tacita cōfessione.qz vt plurimū in talibus instrumētis continet cōfessio eius q̄ fecit se legitimari q̄ nō est natus de legitimo matrimonio.ꝛ ista est cōfessio expressa q̄ nocet. ꝓ distinctione aūt Bart.vī facere.l.cū deindebito. de ꝓbatio. vbi b reus que confiteē numerationē factā p actoē verā esse in facto transferr onus ꝓbādi in aduersariū. secus si negat sic videtur ecōuerso q̄n actoz cōfiteē exceptiōes oppositas p reūveras esse in facto nō in iure.lz nō ob. qz tibi transferr onus probandi in actoē nō rone tacite ꝓfessionis q̄ resultat ꝺ eū ex narratis per eū:sed ex natura negotij.qz dicit se voluisse tanq̄ debitū ꝛ non erat debitū.vnde nec tacite nec expresse pōt dici q̄ fuerit cōfessus esse debitū cum dicereē contrariū si reus fateē numerationem.fundaē eius intētio q̄ sit debitū ex natura negotij ꝛ ex presumptione iuris que est q̄ quis nō ꝓsumit iactare suas pecunias ꝛ indebite soluere ideo teneē ꝓbare q̄ indebite. secus si reus negasset numerationē q̄ postea esset ꝓbata:qz propter mē dacium grauareē reus in probādo q̄ pecunia fuisset debite soluta.ꝛ sic renera nihil facit ꝓ Bart.si bene consideref. ¶ An iste articulus qui examinaē hic.est super excussione quā tex.in fi.requirit.ꝛ de qua in multis.l.reperiē que allegaē per Ja.de are. in quodā tractatu qđ fecit super primo articulo.ꝛ primo dubitatur qualiter fiat. Circa qō dicit q̄ debet dari libellus ꝺ p̄ncipalē super personali actione.ꝛ facere eū cōdēnari.ꝛ postea debent mitti baiuli ad perquirendū de bonis suis.ꝛ stabit eius relationi:vt.l.magis puto.ff.ne passim de re.eo.ꝛ ista practica ponitur in aut.de fideiuss.ff.j.nā expedit liquidare debitū p̄incipalis debitoris anteq̄ veniatur ad expromissorē de quo hic vel ad fideiussorē vel ad tertiū possessorē pignoris de quibus ibi.ꝛ hoc si p̄incipalis negaret debitū:lz si confiteeē vt nō cōpararet nō expedit dare libellū: nec facere fieri condēnationem sed dūtaxat perquirere ꝓo bonis ꝛ poterit ipse idē p̄incipalis compelli ad assignandū bona sua vel etiā vicini scōm Je.co.de are.statuta tamen cōiter dant certas formas quibus seruatis volūt haberi bona ꝓo legitime executis vt possit ad predictos

a ¶ Habitus.adde an priuatio ꝓ supponat habitū. Oldra.consi. clxxiij.

b ¶ Intētionem actoris.Lud.roconsi.lxxviij.dicit ꝙfiteri cū vnus peteret residuū salarij ꝛ aduersarius opponeret de cōpensatione q̄ tacite videreē debitū confiteri allegando.c. excep. obijciens et Dy.ꝛ Bar. in.l. nō vtiq;.Jo.an. ꝛ cano.i.c.cū venerabilis.de exceptionibus.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

peruenirí.ꝛ satis est vtile prouidere.qz de iure cõi satis est dubiũ scõm eundẽ Jac.qui dicit in hoc pẽdere.ll.ꝛ pphetas qualiter fiat. Jté an requirat pronuntiatio[a] indicis ꝙ excussio habeatur pro legitime facta.ꝛ vide de hoc Bar.in.l.stipulatio.ſ. habet autẽ.ſ.de no.ope.nun.qui tenet ꝙ sic per illũ text.nõ tñ qõ fit necesse dicere posse ad predictos deueniri: sed sufficit ꝙ dicaꝫ excussionẽ legitime factaꝫ quo presupposito illud sequit ex dispositione iuris sicut sufficit pronuntiare quẽ cõmisisse tale delictum qz statim succedit dispositio.l.super pena:vt no.in l.i.ad turpil.ꝛ pro hoc glo.que est in.l.sancimus.C.ad trebel.ꝛ idem Jaco.tangit in illo tractatu.ꝛ Ang.in.l.egitus cõtrouersie.de acqui.pos.Jtem an sit necesse citari in processu excussionis istos ad quos põt deueniri ea facta quidã ꝙ non sicut non sunt citandi legatarij cũ agitur querela. Bzeniter si querit an sint citandi ꝯtũ ad validitatẽ processus dicendũ est ꝙ nõ. sed dũtaxat ipse principalis contra quẽ agit.qz ille solus est citandus cõtra quẽ dirigit iudiciũ ꝯtũ ad eius valorẽ.sed ꝯtum ad eius preiudiciũ qõ illis resultat bene sunt citãdi: qz nisi citẽtur talis excussio eis nõ preiudicat.sed oporteret de nouo cum ad eos peruenireꝫ liquidare de debito et de paupertate debiti principalis.Et istã opi.tenet Barto.per.l.cũ miles.ſ.fi.cũ ibi not.qui.ex cau.maio.ꝛ per.l.ij.C.ſi propter publi.pensi.in fi.facit.c.iter quatuor.de ma.ꝛ obe.ꝛ qõ no. Jnno.eo.ti.c.fi. vbi ponit dictã distin.quã.ſ.digi. lz Bar.nõ ponat ꝛ etiã Bar.infert in.l.ab eo.C.quõ ꝛ qñ iudex.Nec ob.qõ digi de legatarijs quia ibi in sententia rescissoria testamenti que dicit facere ius cũ de aliquo faciat nullũ.vnde sufficit citari heredem absq; legatarijs.l.papi.in fi.cũ ibi not.de inoffi.testa.Et idẽ in sententia lata super statu hois lz sit defraudatoria. qz etiã illa dicitur facere ius quo ad oes etiã nõ citatos.vt i.l.ingenuus. de sta.ho.ꝛ.l.i. in fi.de libe.agno.sed ista nõ est de sententijs que faciat ius.ꝛ sic solum preiudiciũ faceret eis cõtra quos lata est nõ alijs nõ citatis nisi in casibus in quib⁹ faceret preiudiciũ scientibus ꝛ nõ deficientibus.vt.l.sepe.de re indi.Dicit aũt Bar.hic vnũ verbum in quo reprehendit per Ang. in multis locis ꝙ sufficiat generalis citatio per proclama[b] per.l.fi eo tpe.C.de remiſ.pig. Ang.cõtra qñ ista excussio ordinat principaliter ad preiudicium istoz ad quos deueniri põt. ergo sunt specialiter citandi si scitur qui sint:vt not.in aut.ſi oes.C.ſi vt ſe ab here.absti.qõ placet. ¶ Vltimo querit quid si excussione non facta incepit quis agere ꝟ istũ scõm ex promissione vel ꝟ fideiussorẽ pignoris. dic ꝙ si opponit exceptio ante litis cõte.de excussione nõ facta debet repelli a limine iudicij:qz nõ est aperta via agendi:vt hic in fi.et in aut.de fideiuſ.ſ.j.Et ista exceptio impedit vlterius procedi sicut illa nõ cõpetit tibi actio.vt not.Bart.in.l.nam et postea.in prin.de iureiuran.Sed si nõ fuit apposita exceptio ꝛ lis fuit cõte.aut querit an ꝓtestatio sit nulla ꝛ dicendũ est ꝙ nõ qz peruersio ordinis de vno iudicio ad aliud non reddit processum nullũ.vt not.in.l.si mancipiũ.ſ.fi.cõi diui.ſ.de euic.ꝛ.l.ſ. C.de appel.lz secus qñ in eodẽ iudicio puertit ordo:vt no.in.l. prolatã.C.de sentẽ.Et si querit an poterit repelli actor a victoria.dicendũ est ꝙ si nõ ꝓbaret principalẽ non habere bona repelleret.sed si ꝓbat hoc sufficit lz debuit fieri ꝓ primo. et anteꝯ agere ex contra istos hoc voluit Bar.ꝛ Bal. in.l.ij.in fi.C.cõi diui.ꝛ not.p Bart.in aut.ꝙ hoc ita. de duobus reis. ꝛ in aut.ité possessor.qui po.in pig.ha.ꝛ Jac.de are.in eodẽ tractatu videtur idẽ sentire.Et pdicta limita qñ nõ est notoriũ ipm esse non soluẽdo.alias etiã ante lit.cõtest.nõ posset actor repelli.qz excussio nõ est necessaria.ꝛ ita intellige glo.ſi. que est hic.ꝛ in fi.ſi cer.pe.d.Rapha.dicit vnũ verbũ ꝙ in fideiussore qui est obligatus põt procedere qõ.ſ.dixi ꝙ valeat in iudiciũ secus in ea pro missore de quo hic qz ille non obligatur anteꝯ fieret excussio. certe hoc non facit iudiciũ esse nullũ per.l.cũ putarẽ.fami.her. ꝛ licet in quacũq; parte iudicij iudex possit ipsum repellere ex officio si videt eum agere sine actione.vt not.glo.ſ. in.l.vbi pactum.C.de transac.ſi tñ ipse vult liquidare ꝙ nõ reperiunt bona illius debet audiri.ꝛ hoc facto incipiat sibi actio competere post lit.cõtest.tñ qz ex causa ꝛ pmissione de preterito sufficit sibi ad victoriã obtinendã ex eodẽ iudicio p.l.ſi rem.ſ.fi.de pig. act.lz secus qñ nõ est ex causa de preterito vt in.l.nõ põt videri. de indi.et ista fuit intentio predictorum docto.

Jcentum. ¶ Effectus istius.l.stat i hoc qz ante electionẽ nõ poterit qlibet istoz heredũ agere ad centũ dimidiã seruoz sed qulibet eorum deberet agere ad.l.seruos postꝯ pmissio facta fuit de pluribus speciebus eiusdem generis vnifo;mibus. Si aũt de vno tantũ seruoz qulibet deberet agere ad dimidiam vnius serui. Idem si de pluribus postꝯ facta esset electio ꝛ sic certa ꝛ determinata corpora seruoz debentur nam qulibet debebat agere ad centũ dimidias in qolibet de predictis seruis qõ intellige si electio erat irreuocabilis:alꝫ habereꝫ pro nõ facta vt in fi.not.ſ.eo.stipulatus sum damam.

2 ☞ Seruus quando nõ obliget dominum de peculio.
1

Liber homo. ¶ Liber homo bona fidei de possessu promittendo possessori etiã ex re illius vel ex opera sua sibi obligatur ciuiliter ꝛ naturaliter.secus ecõuerso si postea ex dictis causis illi pmittit seruus fructuarius vel alienus bona fide possessus promittendo fructuario vel possessori ex dictis duabus causis nõ obligat verũ dñm etiã de peculio.h.d.vſq; ad.ſ.decem.Jn duobus ergo equiparantur isti tres.ſ.liber homo bona fide possessus.ꝛ seruus alienus similiter bona fide possessus ꝛ seruus fructuarius.nam oẽs isti stipulãdo ab alio ex re possessoris vel fructuarij vel ex opera sua acquirunt illis. Jtem si possessor vel fructuarius ꝓmittit eis ex istis duab⁹ causis non obligat eis vt bic in ver.hoc ita de latere.Sed in tertio differt liber homo bona fide possessus ab alijs duobus. qz primus si promittat possessori indistincte obligatur ciuiliter ꝛ naturaliter siue ex his causis siue ex alijs:vt in ꝓpin.hui⁹.l.sed alij duo nec ipsi obligantur ciuiliter.qz non possunt obligari cũ sint serui. nec obligant verũ dñm de peculio ex istis duab⁹ causis qz quo ad illas nõ censentur habere aliũ dñm ꝯ in ipm possessorẽ bonefidei seu fructuariũ.ꝛ hoc ꝛ in.ſ.seruus aũt.ꝛ hoc voluit glo. in effectu super verbo cõparabitur. ¶ Jn tex.ibi quẽadmodũ dic. Jsta fuit regula iuliani que ponit in.l.sed ꝛ ſi quid.ſ.iulianus de vſufru. ꝙ ex qua causa seruus fructuarius vel alienus bona fide possessus stipulando a tertio acquireret fructuario vel possessori.puta ex re fructuarij vel ex opera sua ex eisdẽ causis stipulando a fructuario vel a possessore ille non obligatur subaudi ciuiliter.Et ratio est in promptu. qz si obligaretur ille ciuilis nõ potest remanere penes illum seruum cum sit incapax talis obligationis.sed eodẽ momento reacquireretur ipsi possessori vel fructuario sicut si fuisset stipulatus a tertio ciuilis obligatio eidem fructuario vel possessori acquireretur.ꝛ sic esset dicere ꝙ predicti essent obligati ciuiliter sibijpsis qõ esse nõ potest:vt no.in.l.frater a fratre.in fi.mag.glo.de cõdi.inde. Hoc idem dicit iurisconsultus hic esse in libero homine bona fide possesso qui in hoc cõparatur fructuario vel seruo alieno vt si stipulatur a possessore. ex predictis duabus causis ille ei nõ obligetur. subaudi ciuiliter. qz reaccipitur eidẽ possessori. Jn obligatione autem naturali.hoc non procedit.quia etiam verus dñs potest naturaliter obligari seruo. et illa naturalis nõ reacquiritur dño inspecto iure naturali oẽs homines erãt liberi:vt.l.dñs.de cõdi.inde.ꝛ sic nõ resultat inconueniens de quo.ſ.vnde oẽs isti obligantur naturaliter.scz possessor liberi hois ꝛ possessor alieni serui ꝛ fructuarius promittendo predictis obligãtur naturaliter:lz non ciuiliter ita declarat Bar.in d.l.frater a fratre. ¶ Jn text.ibi seruus aũt aduersaꝫ ad principiũ legis vt lz liber homo ꝓmittendo possessori obligetur indistincte ciuiliter et naturaliter non sic seruus alienus bona fide possessus vel fructuarius seruus obligant dominum verũ vel proprietarium eg illis duabus causis: qz non censentur habere alium dominum in illis.sed in alijs bene obligarẽt. ¶ Et not.hic limitationem ad totum titulum de peculio.vbi seruus obligat dñm de peculio.nam hoc est verum nisi contrahat cũ ipso tanq̃ cuz seruo meo qz bona fide possideo ꝛ super re mea vel opera sua.qz tunc contra verum dñm non habeo actionem de peculio:vt hic.

2 ☞ Creditor an possit cõuenire debitorem eadem die qua celebratus est contractus.
3 Citatio sine expressione diei seu sine certo termino an valeat.
1

Decem. ¶ Dies stipulationis interpositus:lz exprimatur in stipulatione nõ facit eam censeri in diem factam:ideo debitor põt eadem die etiã cõueniri.qz ꝛ si censeretur in diẽ facta nõ posset conueniri trãsacta illa die. h.d.et non est alibi iste casus scõm docto.Et primo ponit vnũ dictum vſq; ibi nec videri postea contra illud oppo.de.l.qui hoc anno.cum ſi.ſ.eo. ibi quando apponitur tempus in stipulatione non potest agi nisi illo finito. Et respondet verum esse in alio tẽpore ꝙ dici interpositeꝫ stipulationis vnde si promittere cras dare decem non possum agere nisi finita crastina die sed in die stipulationis interpositeꝫ non procedit quia non censetur apposita causa differende solutionis vel actionis sed causa demõstrationis.sed hoc videt mirabile.qz illa demõstratio est supflua:nã ꝛ si nõ esset facta expresse intelligeret stipulatio pura postꝯ nõ est tps appositũ:vt.ſ.eo. Jnterdum tñ iste text. vult ꝙ potius tolleretur ista superfluitas ꝙ ex censeat stipulatio facta in diem.Et sic non ob.ꝙ tps qõ põt intelligi appositũ causa demonstrationis ꝛ causa differende solutionis in dubio presumit appositũ causa demonstrationis etiaz si ex hoc reddatur

datur superfluũ.vt.l.talis scriptura.ver. ꝙis.de lega.j.bene facit.l.ſi.ſ.titio.in fi.de li.leg.vbi verba que possunt intelligi apposita cã demõstrationis ꝛ cã dispositionis in dubio presumunt apposita primo mõ:ꝛ ita alleg.Bar.illũ text.in.l.centurio.de vulg.ꝛ pu.in.iij.q.princi.ver.sed quero iuxta predicta.

2 ¶ Not.etiã ꝛ istud nõ est reperit alibi ꝙ eadẽ die qua celebratꝫ est conntractus põt creditor debitorẽ cõuenire:sed contra de l.qõ dicimus.j.de sol.Sol.agere põt eadẽ die:qz obligatio ciuilis ꝛ naturalis:ꝛ etiã actio orte sunt incõtinenti cõtractu perfecto:vt not.per Bar.in.l.ita stipulatus.ſ.eo.in.j.q. Sed si debitor compareret ꝛ fateretur debitũ non posset compelli eadem die solueresz daret sibi tps miserationis gratia arbitrio iudicis inspecta qualitate persone ꝛ ꝓbitate debiti:vt ibi qz in dubio de cõsuetudine alia nõ apparente est.g.dierum.vt no.in.l. si debitori.ſ.de iudi.ꝛ istud tps non suspendit exercitium actoris:ꝛ ita tz Bar.nec hz illos effectus quos hz tẽpus cõuentionale appositum cã differende solutionis nec impedit inchoari ꝓscriptione:posteaq̃ non impedit exercitiũ actionis:ꝛita tz Bar.in.l.ita stipulatus.p.l.in rebus.in fi.C. de iur.do.ꝛ.C.de reꝰ vxo.act.l.exactio.ꝛ tñ ꝓscriptio incipit currere statim.soluma. Et per predictũ tex.quidam determinauit qõnez si iudex monuit partes ꝙ hodie venirent ad audiendam sniam nõ hz necesse spectare ad vltimã hozam diei:imo potest de mane sententiã ferre ꝙ bar.reprobat:qz scõm hoc ista monitio nõ haberet tps qz istud verbũ hodie nõ poneret ꝓ tempore dilationis sed cã demonstratiõis:ꝛ ic nõ valeret monitio sicut nec citatio sine die:vt.l.q aliter.ſ.j.ſ.quod vi aut clam.ideo potius censetur apposita illa dies ꝓ termino:ad hoc vt valeat.Nec ob. iste
3 text.qz stipulatio bene potest valere sine die. ¶ Tenet ergo hic
a Bar.non valere citationẽ sine expressione diei seu sine certo[a] termino. Columbanus videt determinare Spec.in tit.de citatio.ſ.sequit.ver.quid si nõ prefigi.qui tz ꝙ valet ꝛ ꝙ tz cõparere ꝓ primũ põt:ad qõ de sen.excõi.c.eos.lib.vj. dicit Ange. primã istã partẽ esse verã quantũ ad hoc vt aliquid possit fieri contra citatum ad instantiã partis aduerse. Sc̃dam vero partem esse verã ꝯtum ad hoc vt possit puniri de cõtemptu si nõ comparet allegat ad primã partem.l.ij.C.vbi pri in rem acti.ꝛ.l. ſi.C.de iure do.impetrã.vbi tz continere certũ terminũ. dicit etiam Ang.hic ꝙ ille text.loquitur ꝯtum ad hoc:vt stipulatio dicatur habere diem in seipsa ꝛ sic non poterit agi ilꝫ die:qz nõ censetur habere ꝯtum ad hunc effectũ. Sed quantum ad aliud extrinsecum bene dicitur habere diem:ꝛ dicit esse casuz in.d.l.talis scriptura.ſ.j.cũ glo.de leg.j. Et ex hoc infert ꝙ si esset apposita pena vt ꝓmittis mihi bodie dare decem sub pena ꝙ ista pena nõ cõmitteret nisi lapsa tota die:ꝛ ea lapsa cõmitteret ꝛ non posset mora purgari sicut si cõtineret aliud tẽpus appositũ cã differẽde solutionis fm cõem opi.per.l.magna.de cõtraben.stip.qz hic agit de alio extrinseco.ſ.de pena per illũ text.cũ glo.certe ille tex.potius facit in contrariũ:quia vult ꝙ lz dicaꝫ habere die quantũ ad effectũ extrinsecũ.ſ.illi⁹ clausule de qua ibi:tñ illa dies nõ videt apposita cã differẽde solutionis:lz ponis cã demonstrationis sicut hic. Alttamen facit vt illa clausula legata qbus dies apposita nõ est debeantur annua bima trima die nõ operet in tali legato:qz dieꝛ nõ habet lz demõstrationis gratia:qz illa verba clausule quibus dies appositus nõ est possunt intelligi tam de die apposita cã demõstrationis ꝙ differende solutiõis vel multiplicãde obligationis vt pz ex illa.l.ꝛ ex hoc dico ꝙ per lapsum diei nõ cõmittitur pena sed per interpellationez secuto modico spatio: iuxta id qõ habeꝫ in.l.j.de penu le.ꝛ ꝙ nõ impedit more purgatio sicut si non esset dies appositaꝫ:ꝛ ista est benignior pars ꝛ verior ꝛ hoc sentit Bar.hic.dico etiã ꝙ iste text.debz intelligi quando illud verbũ bodie potest referri ad verbum spondes: vt tz hic ꝛ hoc tunc est quãdo ꝓcedunt illa verba vt hic erat vel quando post verbũ spondes ꝛ ante verbũ dare:si vero potest vt ꝓmittis dare bodie decem tunc apponereꝫ ad differendam solutionẽ ꝛ non posset agi ante lapsum diei ꝛ lapsus ei⁹ interpellaret ꝛ impediret purgationẽ more:ꝛ tunc haberet locum dictum Ange.

2 ☞ Quando dandum est alteri ꝙ stipulatori succedit obligatio ad interesse sicut in obligationibus facti.
Ubi non est dare interesse intrinsecũ vt est pena ꝓpter moraz debitoris potest peti interesse etiam extrinsecũ vt hic.
3 Si dicatur mihi aut titio vtrũ ego velim an iste titius dicatur adiectus vt possit etiã illi solni me innito.
1

Decem. †Quando datio cõfertur in personã stipulatoris vel alterius vz cõtinere incertũ.ſ.interesse.h.d.obligatio respectu interesse dicit qd certũ:qz venit certificandum per declarationem iudicis ideo ꝓ eo datur certi condictio.vt.l.certi cõdictio.in principio.cum ibi notatis.ſ.ſi certum peta. ¶ Jnte.ibi ex eo ꝙ mihi dando.i.dicere.si eligo mihi dari ꝛ tu nõ das ꝓpter hanc moram non possum aliud petere ꝙ ipsa decẽ: qz non succedit obligatio ad interesse in obligationibus dandi:lz si eligo dari titio:ꝛ non das possum petere ẽt plus si mea interest in plus: vt qz promiseraꝫ dare sibi decẽ in termio sub pena maiori ꝛ qz nõ dediſti penam incurri certe potero facere
2 ipsam penam:vt.j.subijcit. †Et sic succedit obligatio ad interesse sicut in obligationibus facti qñ dandũ est alteri ꝙ stipulatori. Et ad hoc alleg.iste tex.vt dixi.ſ.eo.in fin. Allegatur ẽt ꝙ vbi non est dare interesse intrinsecum vt est pena ꝓpter moraz debitoris potest peti interesse etiam extrinsecũ vt est hic de ista pena quã incurri:secus qñ esset dare interesse intrinsecum vt in.l.ſi sterilis.ſ.cum p venditorẽ.de actio.emp.certe ista distinctio ꝓcederet qñ dandum vel fiendũ esset mihi ꝛ non daret vel non fieret qñ autem alteri tunc ẽt ſi esset dare interesse intrinsecum veniret extrinsecũ vt ſi ꝓmitteres mihi dare decẽ modios frumenti titio nõ est dare extrinsecũ.ſ.estimationẽ frumenti ꝛ tñ ſi nõ das possum petere penã quã incurri et omne aliud interesse:vt.ſ.e.stipulatio ista.ſ.ſi qs insulã.ꝛ hoc tz.d.
3 Raph.qõ plz. ¶ Sed querit hic an iste titius dicaꝫ adiectus dicit ipse ꝙ nõ qz fuit dictũ mihi aut titio:vtrũ ego velim: qz ſi ista verba:vtrũ ego velim nõ essent apposita tũc ille diceretꝫ adiectus:vt.l.cũ qui.ſ.g sibi.ſ.e.ꝛ posset illi solui me etiam inuito.j.de solu.l.aliud circa ſi.ti.ꝛ teneret iste titius mihi restituere actione mãdati vel neg.gest.vt.j.e.iul.ſ.j.lz ipse ista non
a tangat mihi videt ꝙ ista verba non habeant operari vt non dicaꝫ adiectus:sed solũ facere ꝙ me inuito nõ poteris illi soluere. ¶ Sed si querit an sit adiectus dico ꝙ aut nõ intereratꝫ mea illi solui vt apud eũ remaneret:qz nihil illi ꝓmiseraz nec incurro aliquã penã quo ad eũ nec aliqõ damnũ ꝛ tunc vz ꝛ ese adiectus ad solutionem ꝛ tenebit mihi nõ tñ poterit solui me inuito ſi sunt apposita ista verba sed me volente ſi forte mandauerã titio ꝙ de illa pecunia aliqd emeret mihi ꝛ tunc ſi elegi vt illi soluas ꝛ nõ soluiſti agam ad interesse:ſi aũt interaꝫ mea illi solui ꝓpter illũ qz forte fibi ꝓmiseram tunc nõ dicitur adiectus ad solutionez nec teneretꝫ mihi restituere. ¶ Vltimo qz ista stipulatio videt continere certum ex quo referuari mihi electionẽ vt.l.vbi aũt.ſ.qui illud.ſ.e.Sol.illud verũ qñ in vtraq; parte alternatiue cõtinet aliqõ certũ in altera incertũ fm Bar.ideo iudicatur diuersimode.

2 ☞ Si testator legauit cuilibet fratrum predicatorꝫ cappam ꝛ priori bibliam an prior debebit etiã habere cappam.
1

Oli clausula. †Clausula generalis nõ refertur ad specificata ad hoc alleg.ꝛ pcedit ista.l.qñ clausula generalis ponit̃ post specificata. Si vero aut tunc refertur ad subsequẽtia etiã illa in quibus specialiter fuit ꝓuisum.vt.j.de stipu.ser.l. ſi qs cõmunis sibi:ꝛ ibi not.per Bar.ꝛ plenius in.l.quesitum.ſ.fin.
2 de fun.instru.per quod determinabiſ questio. †Si testator legauit cuilibet ex fratribus predicatorꝫ cappã ꝛ priori bibliaz vtrum prior debebit etiã habere cappã:ꝛ dicunt doct. ꝙ si primo generaliter reliquit fratribus debebit habere:sed econtra si priori reliquit bibliã ꝛ cuilibet ex fratribus reliquit cappam nõ debebit habere:qz istud generale relictũ nõ includit prioꝛẽ cui specialiter fuerat legatũ dãdo in.l.titia.ſ.q marco.
3 de annu.leg.ꝛ Bar.in.d.l.ſi seruus cõis sibi. † Jté ꝓcedit ista l.qñ.in eadẽ dispositiõ: continet generalis et specialis ꝓuisio:ſi aũt in diuersis:tunc aut loquimur in dispositionibus legalibus ꝛ tunc generalis ꝛ specialis simul cõcurrunt hz locũ generalis etiam in casibus in quibus specialiter fuit ꝓuisum ꝛ sic cõpetet duplex via:vt.ſ.de no.ope.nunc.l.j.ſ.ꝛ ibi not.p Dy.ꝛ bar.vbi ommino vide ꝛ in.l.seruatus.de accusa.ꝛ.l.sancto legũ.de penis. †Si vero in dispositionibus testatoris:vt
4 in testõ ꝛ codicillis tũc per gñalẽ dispõnem postea subsecutaz in alia dispõne censet recessum a speciali contenta in alia:lz si ex eadẽ cã emanauerũt:ꝛ iste est casus in.l.quã gl.alleg.ꝓ hia ex eadẽ cã emanauerũt:ꝛ iste est casus in.l.quã gl.alleg.ꝓ hia ꝙ

demõstrationis qz ꝫ illa regulr non perimat:ꝫ sit falsa aliqñ tñ perimit qñ nõ reperif subiectũ demonstrabile:vt in.l. si fic. de leg.j. Idẽ qñ apparet de mẽte Jhentiũ:vt hic. ¶In tex.ibi ⁊ si maxime.i.dicere posito ꝙ cõstet de intẽtione partiũ ꝙ noluerunt valere stipulationẽ nõ sit integra summa centum aureoꝝ:⁊ illa verba q̃ centuꝫ aureoꝝ est:exponunf.i.si est adhuc nõ tñ ꝺz stipulatio conditionalis posito ꝙ nõ sit integra summa ⁊ sic nõ valeat:qz nec demõstratio q̃ fit per relatiuũ qs vel qui iũcto verbo presentis tẽporis nec cõditio q̃ fit per si est de presenti vel pterito põt dici ꝓprie cõditio.vt.ff.eo.conditio in preteritũ:ſz si nõ ꝫstaret de intẽtione partiũ:ꝫ non eẽt integra summa nõ ꝓpterea stipulatio eẽt nulla ſz valeret in illa q̃ est:⁊ ita loquif.l.quã.gl.alle.de le.j.si seruus.ff.q qnq;.⁊ ꝫ locũ illa regula ꝙ falsa demonstratio nõ vitiat.

2 ¶Qui promisit facere instrumentũ ad sensum sapientis et non facit tenetur ad interesse.

3 Sapiens qd possit declarare apponi in tali instrumento.

a ¶De cõsuetudine. ideo dicit Oldr.ff. lxxvj. ꝙ sapiẽs pt declarare ꝙ in ꝫcuẽtiõis apponaf ꝫstituꝫ ex q̃ ita consuenit fieri.

Ex ea parte. †Ex stipulatione dolũ malum abesse datur actio ad interesse si contra fiat.h.d.ff.m primum intellectum ⁊ tunc exponitur interponendo.i. interpolite † vel sic qui promisit facere instrumentum ad sensum sapientis ⁊ non facit tenetur ad interesse.h.d.ff.m aliũ intellectum:⁊ tunc verbum interponendo stat ꝓprie ⁊ dicit gl.ꝙ sapiens põt declarare ꝙ apponatur pena.Doct.dicunt boc esse verũ si est de consuetudine[a] per.l.ꝙ si noluit.ff.q allsidua.de edil.edic. alias nõ potest aliquid addere ꝙ a partibus non fuit exꝓressum:sed solum circa solennitatẽ eorũ que exꝓressa sunt vt taliter scribantur ꝙ habeant efficacem:quod dic:vt plene no.in.l.illa institutio.de here.instit.per Bar.

2 ¶Amicus alicuius magni lusoris vt ipm refreneta ludendo an possit stipulari ab eo penam si luserit.

3 Ugo⁊ an possit cõpellere maritũ ad dimittendũ cõcubinam.

b ¶Cõtradixit. Adde bald. i.l. vnica.i.j.col. C. ne li.tertio.puo. vbi ꝓ hoc alle.l. si reſiduuꝫ. C.de distra. pig.⁊.l.si deiusd.de rescin. vendi. facit gl.i ç.pastoralis. de of.or.facit ẽt.l.q solidũ.ff.de leg. 3 ij.⁊.c.cũ q.ff. de do. ⁊ cõcu.li.vj.

Vulier. †Potest maritus se obligare vxori ad pecunie restitutionẽ si tenuerit cõcubinã.b.d.notab. qz interest vxoris ꝙ nõ teneat ⁊ intẽdit ad cõseruandũ bonos mores ⁊ dicit Bar.ꝙ esset idẽ ẽt si stipulatoris nõ interesset:sed potiꝰ ꝓmissoris:† vt si aliquis sit magnus lusor ⁊ quidã eius amicus vt refrenet ipm a ludendo stipulaf ab eo penam si luserit. ¶Nam dicit se cõsuluisse per illum tex.ꝙ valeat ꝓmissio qz tẽdit ad cõseruandũ bonos mores:ꝫ stipulatoris non interest: sed ꝓmissoris:⁊ sic videaf nõ tenere:qz stipulationes inuente sunt vt qs stipulef qõ sua interest:vt in.l.stipulatio ista.ff.alteri.ff.eod. Sed certe nos loquimur de stipulatione pene in qua nõ requirit interesse:ſz si solũ stipulaf ꝙ non luderet,pcederet contrariũ:qz nõ posset agere ad interesse qõ nullũ est. †ſz an poterit vxor cõpellere maritũ ad dimittendũ cõcubinã:dic ꝙ sic ꝙ iudicẽ ecclesiasticũ sub pena excõicationis vt in.c. si cõcubine.de sen.excõ.⁊ no.eo.titu.c.romana.li.vj.facit qõ habeẽ in auf.vt lice.mat.⁊ auic.in.ff.si qs in sua domo. Posset etiã inducẽ secularis cõpellere remedijs secularibus cũ ad eius officium ptineat vt boues honeste viuãt:vt in.l.iustitia.de iusti.⁊ iur.nõ tñ põt maritus accusari ꝓ vxorem de adulterio ꝓpter boc ꝙ maritus nõ violat torum vxoris cũ torum non habeat ꝫ secus econuerso:vt.l.j.⁊ ibi plene no.C.de adul.

c ¶Juramẽto. hoc nõ plꝫ aleg. 1 qz cũ nõ appareat de dolo debitoris nõ ꝺz eũ pbari interesse ꝓ iuramẽtũ ſz lũ.l.semp.ff.i B interdicto.⁊ ibi glof.ff.ꝙ vi aut clã.⁊ institu.e.ff. si.⁊ no.in.l.vna. C.de sen.q̃ ꝓ eo. ꝙ interest. 1

In insulam. †Stipulatio collata in tẽpus mortis cõmittit ꝓ morte naturaleꝫ nõ per ciuilẽ.h.d.Sic etiã nõ fit mentio de morte ꝓtestatorẽ vt.l. cũ pater.ff.hereditatẽ.de leg.ij.si aũt per.l.tũc ſpicit an mors ciuilis habeat ꝓ oĩa eundẽ effectũ quẽ mors naturalis vel nõ qõ dic vt no.in auf.si mulier.C.de fac.san.ec. ¶In text.ibi cõmittit cõtra quẽ cõmittet ex quo ꝓmissor erat deportatus ⁊ bona eius publicata:videf ꝙ contra fiscũ tanꝯ eius vniuersalem successorẽ.linter eos.in fi.de fide.ls ꝫ in contrariuꝫ facia:l.quoties.in fi.ff.de noua.põt etiã deportat' aliqñ habere heredem si fiscus non vult bona:vt no.ff.de reg.iur.l.ea sola. vbi est glo.no.⁊ tunc cõmittitur contra heredem.

Ex facto rei. †Quando dolus purgaf pactionẽ ex qua actio ꝓtra heredẽ etiam ante lit.cõtest.h.d.a concor.l.si hoiem.ff.si datus.ff. depositi.et hoc cõtingit in Jctibus bonefidei:vt ibi:⁊ etiã stricti iuris qñ interposita est clausula dolũ malũ abesse vt in ꝓin.buiꝰ.l. alsdaref actio de dolo:vt.l.eleganter.ff.nõ solũ.ff. de dolo.et illa nõ daref cõtra heredẽ dolose ante lit.cõtest.nisi quatenus ad eum pueniſſet sicut nec alie actiones ex delicto.vt.C.ne ex delic.defunc.l.vnica.⁊.l.heredibus.de dolo.

¶Oblatio verbalis recusata facta congruo loco ⁊ tempore ꝙ sufficiat.

¶Debitor si offert non solum sortem:sed etiam emolumenta que creditor haberet si solueretur in loco ⁊ termino apposito to in stipulatione:an creditor cõpellatur recipere in alio loco ⁊ ante terminum.

Si debitor vult soluere vsuras ꝓ tempore futuro an creditor cogatur recipere.

5 Si debitor dedit fundũ pignori an valeat tunc pactuꝫ ꝙ non possit luere ⁊ ꝙ creditor lucretur fructus.

5 Pactum ꝙ nõ liceat ante terminũ soluere:an valeat.

1 **Virome.** †Qui promisit certo loco vel termino nõ pt alio loco vel añ terminum soluere si interest ꝓtestatoris non solni ⁊ oblatio facta nõ cõgruo locovel tpe nõ ꝓdest offerenti.h.d.in effectu vsq; ad.ff.callimachus.⁊ tota ista.l. est pulchra.⁊ ponit casus valde singulares. ¶In tex.ibi ſpoꝑderit subaudi cũ vsuris:puta decẽ ꝓ quolꝫ mẽses incõtinenti soluit eidem vsuras ꝓ duobus mensibus:vt.ff.dum dicit detracta ea

2 summa ⁊c. ¶† In text.ibi paratũ se esse:dic : qz forte mutauit ꝓpositum de non eundo ad aliam ꝓuinciaꝫ ⁊ dic ꝙ obtulit se paratũ non solũ verbo sed etiam cũ pecunia in manu aliasnõ haberet dubium ꝙ verbalis oblatio nõ sufficeret.l. ꝓtor.ff. si quis operatus.ff.de no.ope.nun.⁊ ibi not.ꝓ Bar.vel dic ꝑm

b d. Rapha. ꝙ imo sufficeret si creditor cõtradixit[b] ⁊ recusauit recipere:qz nõ expedit realiter offerre postꝙ apparet ꝙ non vult recipere:⁊ boc si oblatio esset facta congruo loco ⁊ tẽpore ⁊ ita limitat qõ no.in.d.l.ꝓtor.ff.si qs paratus ꝑ.nã ⁊ cum citatus rũdet se nõ vẽturũ non expedit ipm amplius citari:ꝫ si nihil dixisset amplius esset citãdus vt not. in.l. diuus.ff.in.ff. de in integ.rest.bic aũt facta fuit oblatio nõ congruo loco nec tpe:ideo nõ refert qualiter facta fuerit:nec nocet creditori qui recusauit recipere:vnde etiã pecunia postea perdita sine dolo ⁊ culpa offerẽtis adhuc põt creditor cõueniri nec ob.l. qui decem.de so.qz ibi congruo loco ⁊ tpe facta fuerat. ¶In tex.ibi detracta ea summa.s.cõputata illa summa vt in glo.que incipit cõputato eo. ¶Quero primo que sit ratio ꝙ ista oblatio non valuit.Dicunt quidã qz facta ante tẽpus cum promiserit post tres menses:que ratio nõ est bona:qz tẽpus regulr apponitur fauore debitoris ⁊ potest ꝓueniri vt in.l.stipulatio ista ff.inter certam.ff.eo.dic ergo rõnem:qz ꝓmisit soluere alio loco ⁊ poterat creditoris interesse potius ibi recipere q̃ rome. Item qz ꝓmisit vsuras ꝓ illo tempore ⁊ intererat creditoris illas habere ⁊ sic tps fuisset appositũ gratia vtriusq;.l.debitoris ne prius compellaf soluere ⁊ creditoris ne prius compel-

3 latur recipere ⁊ boc voluit in effectu glo.fin. †Sed qd si debitor offert nõ solũ sortẽ:sed etiã oĩa predicta emolumẽta q̃ creditor haberet si solueref in loco ⁊ termino appposito in stipulatione. Rndeo creditor cõpellere recipere cũ sua nõ intersit recusare:⁊.h.d.glo.mag.que incipit:nec prestet.in ꝓincip.⁊.l. is qui.ff.de eo qõ cer.lo.Sz.d.Raph. dicit se dubitare in hoc qz creditor cõpellere docere de suo interesse rõne loci:qz est in certum:ꝫ non de interesse vsurarũ que sunt certe:⁊ sic grauabiꝫ qõ non esset si solueretur in loco debito. Sed dic ꝙ de hoc erant concordes vel si nõ erant si postea vult soluere tenebitur

c stare iuramento[c] illius de interesse loci. Postea gloſſ.format quatuor questiones que differunt a tex.qui loquiꝫ quando ꝓ misit soluere in alio loco et post certũ terminum ⁊ questiones hic loquunf quando in eodẽ loco:ꝫ post certũ terminũ. Item loquuntur quãdo ꝓmisit soluere vsuras ⁊ scõm ista iura secundum que erant ꝓmissa. Et primo an valeat pactũ ꝙ non poterit soluere ante terminum:⁊ tenet quod sic ⁊ non poterit nisi soluat vsuras totius temporis: quod not.ꝓ mercatoribus q faciunt cambia ⁊ dicit esse ꝓmissa ⁊ eis reddiꝫ ius inter eos

4 si tale pactũ esset appositũ. ¶† Itẽ querif si debitor vult soluere vsuras ꝓ tẽpore futuro:an creditor cogatur recipere:⁊ glo.sentit ꝙ sic:qz sua nõ est recusare:⁊ doct. transeunt cum ea Sed miror.imo sua interest nõ recipere: qz recipiendo videtur facere pactũ de nõ petendo sortẽ de illo tempore ꝓ quo solute sunt vsure.vt.l.qui in futurũ.ff.de pac.⁊ hoc facere non tenef:ꝫ põt petere sortẽ:ꝫ debitor velit soluere vsuras: vt ff.l.fi. C.de iure do.⁊ si dicatur põt recipere cũ protestatione. Rndeturd ꝙ nec cũ illa:qz vsure ꝓ futuro tẽpore debent sub condi-

d tione si sors remanebit penes debitorẽ:ergo inuitus non potest ꝓius recipere:vt.d.ff.inter certam. ¶† Tertio queritur

5 si debitor dedit fundum pignori pacto appposito ꝙ non poterit luere ⁊ ꝙ creditor lucret fructus.Glosſ. distinguit aut fuit appositum certum tẽpus ⁊ valet sicut in prima questione. aut ꝙ nunq̃ possit luere ⁊ tunc nõ valet:quia videf pactum.l.con missorie.quod in pignoribus est reprobatũ:vt.l.fin.C.de pac. pig.sed certe tunc est pactuꝫ.l.cõmissorie quando a principio agit ꝙ nisi soluaf infra certũ tempus res pignorata remanet penes creditorẽ ꝓ pecunia mutuata:⁊ sic ꝓpter moram debitoris:sed hic non sic: imo ꝙ nunq̃ poterit luere ⁊ sic nunq̃ erit in mora:

in mora:vnde videf valere quasi videaf res vẽdita ꝓ illa quã titate:ꝫ simulatus fuerit alius Jctus:ita dicit do.Rapha.sed tu tene gl.qz ꝺz intelligi qñ debitor volnit posse petere sortem ⁊ restituere pignus qñ sibi placeret: sed ꝙ debitor non posset luere eo inuito ⁊ sic remãsit contractus mutui pignoris.Nec obstat ꝙ nõ est pactũ.l.cõmissorie rõne qua.ff.qz saltẽ ꝺz similitudinem cũ eo:nã debitor indigens pecunia de facili apponit hoc pactũ per qõ ipse videf se obligare ad perpetuã seruitutem cũ debitor dicaf seruus creditoris seu cliens ipsius : vt in.l.fideicõ.ff.si rem.circa fin.de lega.iij.⁊.C.de noua.l.iij.ideo no.istã gl.Sed si fiet tale pactũ ad obuiandũ fraudibus debitoris vt si dubitef de mutatione monete ⁊ debitor sentiẽs motam argenteã debere mutari vult mibi soluere de illa moneta ⁊ sic mutatio veniat in damnũ meũ nõ ꝓpter boc possum pacisci ꝙ non poterit soluere me inuito:sed qñ mibi placebit:

a arg.ff.e.a titio.in fi.vbi possum stipulari si voluero nec ante[a]

6 põt mibi soluere. ¶† Ultimo querif quid si est appositũ pactum ꝙ nõ liceat tibi ante terminũ soluere:⁊ debitũ erat vsurarium an possis soluere ante terminũ.glo.arg.ꝓ ⁊ contra.et videf tenere scõꝫ partẽ ꝙ nõ possis quasi terminus sit appositus fauore vtriusq; postꝙ interueniãt vsure.Syn.dicit contrarium:qz in dubio censef apponi fauore debitoris.l. eum q ff.ff. ff.eo.Sed illud est verũ qñ nõ interuenerũt vsure. Bart. vult in effectu ꝙ si tẽpus est appositũ circa solutionẽ vsurarũ posses soluere qñcunq; vis ipsam sortẽ ⁊ facit cessare cursum vsurarũ vt in.l.acceptũ.C.de vsur. Si aũt circa sortẽ tunc est aduertendũ ad verba instrumenti:aut cõcernunt ipm contractum puta mutuo tibi centũ ꝓ duobus annis:⁊ tunc istud tẽpus nõ solũ tui fauore:sed etiã mei censef appositũ vt non cogatur ꝓius recipere nisi post alteri eque cõmode mutuare sub eisdẽ vsuris ⁊ ita intelligiꝫ ista glo.aut fuit appositũ circa solutionem vt mutuo tibi centũ restituenda vsq; ad duos annos vel mutuo vsq; ad duos annos vel infra duos annos ⁊ tunc censef appositus tui fauore tantum:⁊ potes preuenire. Ego dico ista distinc.pcedere qñ erã solitus fenerari idẽ si nõ eram solitus tũ tu eras mibi extraneus:ita ꝙ nõ estveriſile ꝙ fuerim motus tui cõtẽplatione:ꝫ solũ ꝓpter vsuras.Si vero esſes domestic[a] amic[a]:ita ꝙ sit verisimile vt potiꝰ ꝓpter amicitiam fuerim mot[a]:ꝫ incidẽter ꝓmiseris vsuras censef Jctus celebratus tui tñ fauore:⁊ sic potes ꝓuenire ꝓ.l.si quis nec causam.cum ibi no.⁊ per.l.rogasti.in fi.ꝓin.ff.si cer.peta.

2 ¶Conuentio facta de nauigando de tali loco ad talem infra talem terminum:an intelligatur de incipiendo nauigare an de perficiendo iter.

3 Si aliquis ꝓcurator habeat generale mandatũ cum libera in aliqua causa:an ꝓterit cõpromittere ⁊ trãsigere ꝫ de istis non sit facta mentio specialis.

4 Quid operetur ista libera circa instantiam.

5 Statutum si daret arbitrium potestati super criminibus an poterit ꝓrogare tempus instantie ꝓfigum a statuto in causis criminalibus.

1 **Callimachus.** †Qui positus est ad solutionẽ mibi fiendã nõ põt terminũ solutionis ꝓrogare neq; locũ mutare nisi circa locũ vel tps habeat arbitriũ.h.d.in effectu totus iste.ff.⁊ nõ est in toto volumine ffoꝛ.tex.qui ponat ita longũ thema ⁊ habeat minus de subtilitia vnde Dy.qñ disputantes ꝓponebant longũ thema dicebat ꝙ erat longius q̃.ff.callimachus.⁊ ita etiaꝫ solet dici de nimis verbosis.Et diuide in.v.partes.naꝫ primo ponitur vna cõuentio facta inter mutuantẽ ⁊ recipientẽ vsq; ibi:cõuenit.postea ponif alia cõuentio facta incontinenti ſm glof.vel melius dic ex interuallo:qz contrariaf ꝓime qõ nõ est verisimile incontinenti fuisse factũ nã in prima fuit actũ ꝙ pecunia mutuata in ciuitate berito restitueref in ciuitate beritensium infra ducẽtos dies.Jn scõa cõtinef ꝙ si debitor potius vellet illã pecuniã in mercibus emẽdis in ciuitate beritensium ⁊ eas reportare berito ⁊ ibi restituere ꝙ hoc posset facere dũmodo infra breuius tps.ſ.infra idus septẽbris ꝓime futuri q dicunt

a principio mẽsis vsq; ad mediuꝫ emere merces ⁊ onerare nauim:⁊ tũ recedere versus berito.⁊ si hoc non faceret statim post idus restitueret pecuniã in eadẽ ciuitate beritensium cuidam seruo beriti misso cũ eo:qz qui habebat mandatum recipiendi pecuniã ⁊ reasportandi romã:⁊ bocvsq; ibi:sed cũ autẽ ibi ponif factũ cõtingens:qz ille bene emit merces ⁊ posuit in naui infra terminũ:sed incepit nauigare post terminum:et boc fecit de voluntate ⁊ licẽtia illius serui qui fuerat missus ad solutionẽ recipiendã ⁊ in itinere nauis submersa est:et boc vsq; ibi quesitũ.Quarto queritur ad quẽ pertineat periculuꝫ nam pecunia erat nautica in qua creditor suscipit in se periculum maris:⁊ ꝓpter boc licitũ est sibi stipulari centesimas vsu-

ras que quodãmodo equiparantur sorti:vt in ti.de nau. feno. Et breuiter respondet ꝙ boc casu periculũ ad creditorẽ nõ pertinet:qz contingit culpa ⁊ mora rei:qz nõ incepit nauigare in termino,put fuit actũ. Forte enim si boc fecisset boc periculuꝫ non accidisset nec sibi aliquid ꝓdest consensus illius serui qui non habebat mandatũ nisi ꝛ cipiendi solutionẽ:⁊ bocvsq; ibi item quero.Quinto ⁊ vltimo repetit decisionẽ vt addat rõnes ⁊ eam limitet. ¶In tex.ibi:aut si ante diem:dic istud fuit appositum loco pene:⁊ sic ista conuentio habebat diem ⁊ penam vnde videf bic casus ſm Ang.de cõi opi.que est ꝙ vbi est dies ⁊ pena nõ habeat locũ purgatio more:si emẽ haberet iste callimachus ꝫ transacti essent idus potuisset mora purgare i naꝛigando ⁊ in euitando penãvt nõ teneref restituere in ciuitate beritensium etiã seruo illo berotis nõ cõsentiente fortiuseo cõsentiente cuius contrariũ hic ꝑz.Sed posset responderi qõ ista purgatio nõ admittiꝫ nisi infra modicũ tẽpus vt ꝓtz in.l. ⁊ fi post tres.si quis cau.In qua fundãt se illi qui tenẽt contrarium:sed hic nõ dicif ꝙ infra modicũ tẽpus post terminũ ipse incepit nauigare. ¶† In text.ibi:et nauigauerit.i. nauigare a

2 inceperit:tñ post terminũ ita ꝛtelligit glosſ.⁊ infra colligif ex tex.Et no.ꝙ conuentio facta de nauigãdo de tali loco ad talẽ infra talem terminũ intelligif.i.de incipiendo nauigare non aũt ꝙ perfecerit iter:boc tñ puto consyderandũ ex distantia itineris si erat tanta ꝙ infra terminũ non potuisset perficere: alias secus.⁊ eodẽ modo si fuisset dictũ ꝙ infra terminum alicui

b qui esſtens rome deberet venire venetias:nã si non poterat infra terminũ pficere iter debꝫ exponi venire.i.iter arripere[b]. ¶In tex.ibi quocunq; tẽpore in quem locũ ⁊c.Sed quid si de loco vel tẽpore nõ fuit facta mentio:sed solũ fuit datum arbitrium circa istaꝫ pecuniã.¶Respõdeo adhuc poterit ꝓlongare terminũ solutionis⁊ locũ:qz tantũ valẽt generalia verba quo ad oĩa quantũ specialia quo ad quedã ſm Bar.facit.c.qui ad

3 agendũ.de ꝓcu.lib.vj. †Nam si aliqs ꝓcurator habeat generale mandatũ cũ libera in aliqua causa põt trãsigere ⁊ cõpromittere:ꝫ de istis nõ sit facta mentio ſpecialis:vt.l. ꝓcurator cui libera.ff.de ꝓcur. Aduertendũ tñ ꝙ bene ꝺz habere liberam in illa causa vel ad oĩa negotia:non sic si haberet liberaꝫ circa instantiam:qz tũc sup negotio principali nõ posset transigere vel cõpromittere:ita not.Bar.in.l.mandatũ.ff.de ꝓcura. Quando aũt videaf habere super negotio principali ⁊ qñ super instantia tantũ. Bar.bic dicit aliqua verba satis obscura que do.Raph.intelligit vno modo qui mibi nõ plꝫ.ꝫ intẽtio fua est ista ꝙ si lis adhuc nõ est incepta ⁊ ego constituo ꝓcuratorem in cã quam habeo cũ tali:⁊ sic per verba de presenti ⁊ in ea do sibi liberã videor dare sup negotio ꝓncipali nõ sup instãtia que nõ est adhuc incepta:vnde in ea nõ posset verificari illud verbũ habeo:sed in negotio principali sic. Si aũt lis erat cepta vel fui vsus verbo futuri tẽporis dũtaxat:puta in causa quam habiturus sum cũ tali tũc videor dare liberã circa ipaꝫ instantiã nõ super principali. Idem si constituerẽ ipm ad agẽdum vel litigandũ libellũ dandũ litem contestandã ⁊c.prout notarij cõsueuerũt apponere tunc solum circa instantiam vi-

4 deor dedisse liberam scõm eum. †Sed quid operaf ista libera circa instantiã vidi quosdã procuratores errare:qz volentes ꝓrogare tẽpus instantie faciunt de instantia compromissuꝫ ⁊ fic ꝓrogant per indirectũ:vt in auf.si tũ in medio.C.de tẽpo. app.sed certe nõ cadit cõpromissum sup instantia de qua non erat litigiuꝫ inter partes sed erat de negotio principali:ideo dicendũ ꝙ debẽt ꝓrogare recta via postꝙ habent liberam et

c possunt vt hic:qõ tñ sane intellige in instantia cause appella- ¶Prorogare. vide Bal.in.l.j. ff.ff.de iur. de.lib.ff.de. de anc. in rep.c.canonũ statuta de cõsti. ang.i.l.milites. C.de test.mili.et ibi ſul.bal.in.l. j.et.ti.⁊ i.l. obseruare.ff. ꝓficisci. de offi. ꝓconsu. ⁊ leg.

tionis que põt ꝓrogari per indirectũ faciendo cõpromissum de negotio principali ⁊ etiã directo vt dicta auf.⁊ in cle.ficut.de ap.dũmodo fiat ꝓ principales vel per ꝓcuratores habentes liberam sup ea:nõ sic in instãtia cause principalis que nõ põt ꝓrogari directo vel in directũ etiã a principalibus:vt not.in.l. ꝓperandum.de iudi.qz nõ tantũ vertitur ꝓciudiciũ nõ enim perimitur negotiũ principale:ꝫ pereat instãtia nõ sic in instãtia cause appellatiõis.Ulti.op.qz ꝫ qs habeat arbitriuꝫ non poterit ꝓrogare terminũ:vt in.l.si in lege.in ꝓn.ff. loc. So.ibi babebat arbitriũ circa qualitatẽ operis ⁊ quantitatẽ nõ circa tempus. ¶† Et boc no.si statutũ daret arbitriũ ptãti super crimi-

5 c nibus:an poterit ꝓrogare tẽpus instantie ꝓfiguꝫ a statuto in causis criminalibus:nã si ꝫ arbitriũ in puniẽdo nõ potest si etiã in ꝓcedendo põt:quia ꝫ videaf habere circa qualitatẽ ꝓcessus ⁊ modũ ꝓcedendi dũtaxat:attamen sub his verbis cõprehenditur etiã tẽpus:qz illud pertinet ad modũ ⁊ qualitatem potius q̃ ad substantiã:tex.ff.⁊ ibi Bal.no.hoc tangit in auf.que supplicatio.C.de ꝓcu.impe.offer.

2 ¶Casus in quo precise quis compellitur ad factum fauore libertatis.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

3 Si donauí tibi aliquam rem cum pacto q̄ post mortem tuam perueniat ad eccl̄iā:an potero istud pactū reuocare te viuēte.

1 **Flauius.** †Per stipulationem penalem nō nouat obligatio p̄cedens ex cā onerosa.b.primo

Et vbi est pena ⁊ non dies admittit purgatio more hoc scō. Et ex pacto apposito in donatione pōt agere tertius in cuius fauore fuit appositum.hoc tertio:⁊ vltimo dicit iste.ℊ.scōm in tellectum Bar.maxime in primo dicto ⁊ ponitur tertius casus vt patet ex summario.Et in primo casu donans nō curabat de pena l̄z ipsam petere posset:sed volebat sibi seruari p̄missa:⁊ querebatur an posset agere:ad hoc videbatur q̄ nō q̄ si nouata esset obligatio:⁊ actio per cōmissionem pene ⁊ deberet agi dumtaxat ad penā.l.obligationum fere.in fin.de actio. ⁊ oblig.Contrarium tñ respondetur ⁊ sic nō est facta nouatio. Que autem sit ratio ⁊ quomodo respondeat ad illā .l. diuerse sunt opi. Quidā dicunt ex eo.q̄ prima cōuentio concernebat fauorē libertatis Bar.dicit q̄ erat ex cā onerosa. Ang .q̄ etiā si esset ex cā lucratiua non nouarek ⁊ i hoc bene dicit ⁊ ego sem per tenui hoc:sed assignat vnam rōnem falsam: q̄ si nouarek non posset postea mora purgari cui? tñ contrarium est verum sed falsissimum est:qm̄ nouatio p̄dicta non tollit purgationez more l̄z em̄ tollat obligationez primā non tñ facit quominus id q̄ erat primo in obligatione remaneat ī solutione quo ad purgationē more vt est casus expressus contra eū in.l.j.de pe. leg.Et expressa determinatio ℣y.⁊ Bar.in.l.ſi insulam.ſ.eo. in.iij.oppo.⁊ miror.q̄ ℣ng.tñ errauit ⁊.l.quam ipse alleg.ni hil facit in scō dicto:donans nō curabat sibi seruari .pmissa sed agebat ad penā ⁊ sic econuerso ad casum precedentem do natarius volebat seruare ⁊ morā purgare vt euitaret penā dicit q̄ pt in tertio casu:donator de neutro curabat nec age bat vt seruarent.pmissa sed etiā ad penā.Sed seruus in cuius fauorē pactum manumissionis fuit appositū volebat cōpelle re donatariū ad manumittendū querebat an posset videbat q̄ nō:q̄ ex pacto facto inter donantē ⁊ donatariū non videba tur seruo aliq̄ ius quesitum cū quo nihil erat gestum: ⁊ tamē contrarium est q̄ speciale est fauore exercentis libertatem q̄ ex pacto facto inter donantē ⁊ donatariuz in fauorē tertij sup re donata acquiretur illi tertio inutile:vt in.l.quoties. C.de dona.que sub modo:quia si ille est liber homo acquirit vtilis actio vt ibi si est seru? acquirit officiū iudicis nobile quoniam actionis est incapax:ita ℥ intelligi hic p.l.ſi.ſ.illo.C.de necess. ser.⁊ per.l.vlt.cep.ſ.de ind. ¶In tex.ibi spopondit claudius subaudi ⁊ postea claudius fuit in mora manumittēdi:⁊ sic fuit pena cōmissa:vt p3 in v̄.seq.dum dicit pena liberek ⁊c.⁊ hoc fa ciebat dubium. ¶In text.ibi.cur non pōt:dic ⁊ sic not.tria.ſ. q̄ obligatio p̄ia ad manumittendū non est nouata. Item qō agitur ad factū:⁊ sic in obligatione ℥ do.Cbristo.q̄ tenebat cō trariū vt dixi in.l.stipulationes,nō diui. ¶Item not.casum in quo p̄cise qs compellitur ad factū fauore libertatis quez adde ad alios quos tetigi in.l.stipulationes. ¶In tex. ibi rīderi posset:vt dīmodo super pena nō fit adhuc lis contesta. als secus:vt in.l.ſi insulam.ſ.e. ¶In tex.ibi:noluit agere dic sed quid si vult agere ad penam seruus aūt vt manumittat et donatarius nō curat qō istoꝝ faciat qs p̄referetur. Dicit dñs Raph.se credere seruū p̄ferendū fauore libertatis. Sed in cō trarium videt si erat donator iste qui agebat ad penam nam ipse pōt penitere ⁊ facere q̄ nō manumittat:⁊ auferek ius q̄si tum illi seruo:l̄z nō sic in herede ipsius donatoris:vt est casus in.l.iij.ℨ.de ser.exp̄or.Et hec est verior ⁊ p illā.l.dicit Bar.hic ¶q̄ si donauí tibi rem aliquā cū pacto q̄ post mortē tuā pue niat ad eccl̄iam:l̄z ex hoc pacto acquiratur eccl̄ie vtilis actio: possum tñ istud pactū reuocare te viuente. do.Rapha. mirat de hoc ⁊ dicit se valde dubitare qualr poterit auferri ius que situm.Certe Jo.an.in addi.Spe.de instru.edi.ℊ.nuncvero ali qua.in addi.q̄ incipit p superiora quē ipse nō alleg.tz exp̄esse contrarium[a] recitando disputationē cuiusdam. Et idē tz do. Fran.de alberg.naturalis aduocatus florentinus q̄ fuit disci pulus Bar.i.d.l.iij.de ser.exp̄or.Nec ob.illa.l.qz loquit in ser no cui ius perfecte nō acquirit:ideo de facili pōt reuocari non sic in eccl̄ia vel libero boie quibus acquirit ius actionis sed volēdo sustinere Bar.posset dici q̄ illi tertio acquirit ius re uocabiliter:qz iste videt quidā contractus innoīatus habita relatione ad donationē ad cām explicandā per donatariuz.ſ. dono vt facias vel des in quo bz locū penitētia re integra vt in.l.ſi pecuniā.de cōdi.ob cau.⁊ sic illi tertio nō pōt acqri ius aliter q̄ fuerit acquisitū donatario ℥ illi fuit acquisitum revo cabiliter.ſ.nisi donatoris penituerit:⁊ sicut pt penitere de to to ita de parte.Tamē adhuc dubito:qz si dono simpl cum pa cto q̄ post mortē perueniat ad eccl̄iā non moueoz ad donan dum ꝓpter hoc principaliꝝ q̄ perueniat quo casu esset contra ctus innominatus ſed illud venit in cōsequentiā:vnde tutius videt tenere cōtrariū eius qō dicit Bar.l̄z ex verbis appare ret contractus innoīatus:qz fieret put puta dono vt sic facias quia tunc illud est causa inductiua ad donandum.

2 ☞ Si testator phibeat rem alienari extra familiam ⁊ vnus de familia ꝓhibit? requirat alios de familia ⁊ illi negligant emere an poterit postea alienare extra familiā:⁊ an post negli gentiam possit mora purgari.⁊ nu.6.

3 An talis res poterit alienari ex causa necessaria.

Si requisitus nō vult tantū p̄tiū dare sicut volens alienare reperit ab alio extraneo:ſz offert dare iustuz p̄tiū an teneak vendere volens ei dare ꝓ illo iusto p̄tio.

4 Quid si statutū dicat q̄ volens vendere teneak requirere vici num vel ꝓpinquum ⁊ illi p̄ius vendere.

5 Ad constituendum quem in mora sufficit interpellatio etiam extraiudicialis.

Quod reperiatur cōuentio etiam extraiudicialis.

6 Interpellatio seu p̄testatio facta tutori afficit pupillum.

7 Si res est p̄hibita alienari alteri:⁊ tamen alienetur an trāſ feratur dominium.

8 Si promisisti non vendere nisi mihi an possim te compellere ad vendendum.

1 **Coheredes.** †Qui teneꝫ alteri vēdere sub pena si ille requisit? negligat emere p̄tio sine metu pene vēdere cui vult.b.d.⁊ nō est alibi ſm ℣yn.⁊ li mitat oēs leges in materia vltimarū voluntatū loquentes de phibitis alienare extra familiā si regrāt alios de familia ⁊ illi negligāt emere possint alienare extra familiā qō ita non bñ reperiſ alibi.Subdit tñ bar.q̄ si testator exp̄ssisset cāz: q̄ si vo luisset eē in familia ⁊ emere:tunc nō posset alienare eꝫ familiā et alijs reqsitis ⁊ negligētib? postꝫ eñ post mortē illi? ℨ ad alios deuenire gratis nō cogunt emere si nolūt.d.Rapha.di cit q̄ et si istā clausulā nō adiecit: ſz solū ꝓhibuit eꝫ familiam alienari non censek hoc fecisse nisi ob cām vt in familia rema neat:⁊ sic inducit tacitū fideicōmissum ex tali phibitiōe ⁊ non poterit alijs et reqsitis alienare eꝫ familiā ⁊ sic innuit q̄ indu ctio quā faciūt. ℣y.⁊ Bar.nō fit bona:⁊ q̄ hoc loquaꝫ in con uentione inter viuos ex qua nō resultat tacitū fideicōmissum vel grauamē de restituēdo gratis post mortē ⁊ alleg.Bald.in l.volūtas.C.de fideicō.Adhibi vꝫ q̄ primū dictū sit verū vt so la ꝓhibitio cōtineat cām vt in familia remaneat postꝫ eius contēplatione facta est:vt in.l.filiusſa.ℊ.diui.de leg.i.sed q̄ nō poterit alienare alijs de familia reqsitis nec dictū ei? nec bar. plz:imo poterit ⁊ valebit alienatio quonscp̄ vixerit ipso autē mortuo aut reliqt heredē de familia ⁊ silr̄ valebit: aut eꝫneū ⁊ tūc revocabit̄ p.l.vnuz ex familia.ℊ.ſi vno cum se.ℊ.ſi talia ⁊.l.peto.ℊ.p̄editū.de le.ij.qz vꝫ cessare ꝓhibitio alienatiōis et remanere dūtaxat fideicōmissum post mortē alienātis postꝫ alij reqsiti emere negleꝫerūt:⁊ ita intelligo dictū ℣yn.[b] obst. aūt q̄ si nō esset facta exp̄ssa ꝓhibitio de alienādo eꝫ familiam ſz solū vt res remaneat in familia valeret alienatio ī vita alie nantis ⁊ retractaret eo mortuo:qz tunc exꝫat ꝙditio fideicō.si cut in quaſz re sub ꝙditione relicta vt in.l.seruo leg.ℊ.i.de leg. j.⁊ ibi no.⁊.l.ſi.ℊ.finaūt sub conditione.C.cōia de leg.ſz ꝓhibi tio exp̄ssa facit vt si fiat alijs non reqsitis statim poterit retra ctari:qz cōcurrit duplex ꝓhibitio.l.⁊ testatoris.ℌ in preceden ti.l.tm̄.vt no.in.l.cū pr̄.ℊ.libertis.in gl.de leg.ij.⁊ in.l.peto.ℊ. fratre.†℥ si reqrit ⁊ ipsi negligūt cessat ꝓhibitio quasi testa tor ꝓhibuerit alienari sub ꝙditioe si alij emere nolūt sic ēt con tingit si alienatio fieret ex cā necessaria ꝓpter debitū ꝓhibiti nā.v3 in eius vita ēt si facta sit alijs non reqsitis vt in.d.ℊ.pe diū.ſz hic cū sit ſpōte dicta reqsitio tñ operaꝫ ℘tuz necessitas alienādi:⁊ tūc intelligis istū arti.⁊ inductionē ℣y.l3 p scribē tes male declarek ⁊ tene menti. ¶In tex.ibi.c.ccxxv.dic sed qd si nō fuit specificata ℘titas:⁊ ita volens vēdere reperit a quo dam extraneo istā ℘titatē:sed coheres requisitus nō vult tm̄ dare:q̄ dicit q̄ nō tm̄ valet ⁊ offert se paratū dare iustū ptiuz an teneak iste sibi dare ꝓ minozi ℘ ab alio reperiat. Jo.an.in addi.spe.ti.de emp.⁊ vē.ℊ.inquirēdū.restat in vlti.addi. refert disputationē cuiusdā qui determinauit q̄ nō teneꝫ dare ꝓ mi nozi ℘ ab alio reperiat ⁊ rep:obatgl.q̄ est in.l.ij.ante ſi.mag. gl.C.de rescin.vē.q̄ dicit nō debere attēdi q̄ alius offert vltra iustū ptiū. Cōtrariū vꝫ hic determinare ℥ng.l3 alleger Jo. an.ꝓ seq.l3 dicit cōtrariū ꝑterea si hoc est de facili cōmittetur fraus q̄ submittet quidā tertius q̄ offeret lōge plus iusto p̄re tio ⁊ fraudabit ille cui vēdi oz.†Et istud no. ꝓ statutis dicen tibus q̄ volēs vēdere teneaꝫ requirere vicinū vel ꝓpinquū ⁊ illi p̄ius vēdere si vult emere:vt est hic venetijs vel florētie vt vicinus vel ꝓpinquus nō teneaꝫ dare vltra iustū ptiū nisi sta tutū aliter disponat:l3 plus inueniat ab alio id qō bene facit l.ad officium

a ¶Contrariū.in hoc ābiguo casu vide Bal.in ſi.cxxxviij.j.li bro.⁊ ſi.ccccij. eundem ¶Pau. consi.clxj.

b ¶℣yn. adde q̄ posui in.d.ℊ.diui.in cbaracteri bus de tortis in apostillis ī isto arti. ¶Paul. ipse reprehendit ab ¶leg. vt hic per ipsum.

l.ad officiū.in fi.C.cōi diui.cū ibi no.vbi nō ℨ attenti animo siꝰ licitator:sed cōiter statuta videnk dicere ℨium q̄ p eodez pretio q̄ reperik ab alio debeat p̄ius vendi vicino:l3 hoc de bebit ꝙsiderari an fiat fraus vel non.d.Raph.dicit q̄ istud est verū etiā de iure qñ statutū ita disponit vt teneak vendere po a tius isti ℘ illi:l3 ſi simplr aliqs esset obligatus ad vendendū[a] tenerek dare ꝓ iusto ptio ⁊ nō vltra l3 vltra reperiret ab alio qō satis plz. ¶In tex.ibi sepi? testato queni dic.ſſot. hic tria primo in verbo sepius qz vꝫ innuere q̄ nō sufficiat vnica iter pellatio ad constituendū quē in mora:ſz debeat sepius reitera ri ℨium tenēt oēs vt etiā no.per gl.in.l.mora.in princ.de vsu. 5 hic denotaꝫ facti accidentia nō iuris ministeriū. ¶†Itē not. in verbo testato iuncta gl.q̄ semp alleg.q̄ ad cōstituendū quē in mora sufficit interpellatio etiā extra iudicū. facit.ℊ.eod.l.ſi ex le.cau. ¶Item no.in ꝟbo cōuenit qō exponit.i. reqsiuit qō reperik cōuentio ēt extraiudicialis hoc vide p glo.in.l.ſi fullo de ꝙdi.sine can.q̄ alleg.dictum Aug.vos quenio inq̄o iudei 6 i.requiro. ¶†Not.ēt quarto in text. ꝑcedenti q̄ interpellatio seu protestatio facta tutori afficit pupillū fa.l.ſz ⁊ ſi stipulatus ℘.e. ¶In tex.ibi:aut vēderet:dic istud fuit additū ex supabū b danti[b] ſufficiebat eñ reqrere q̄ emerēt si vellent:qz de hoc tm̄ loquebak cōuentio:⁊ illa verba ſm quentionem referūtur ad verbū emerēt non ad verbū venderent. ¶In fi.text.ibi ob sta tutam doli mali exceptionem:dic ⁊ ēt exceptio intentionis qz pena ipso iure nō est cōmissa vt cōtra quentionē nō videat fe cisse.Sz quero extra gl.⁊ doct.qd si post requisitionē ⁊ negligē tiam ante tm̄ q̄ vendank extraneo offert coheres se paratum emere.Respondeo audik ꝓt morā purgare re integra p.l.ſi cut.ℊ.ſi volūntatis.qui.mo.pig.vel byp.ſol.sed post alienatio 7 nem rei nō est integra:⁊ sic nō pōt mora purgari. ¶†Ultimo ꝓ declaratione glo.oppo.q̄ etiā reqsitione non facta poterit iste alteri vēdere:vt.ℊ.de pact.l.nemo.circa ſi.titu.⁊.l.ſi credi tor.ℊ.ſi.de distra.pign.ſm vnā lect.que tm̄ nō tenek.So.fateoz hoc q̄ pōt fieri venditio ⁊ vz ⁊ transferk dñium:qz cōuentio et phibitio ℨbentium nō pōt taliter afficere dñm qñ poterit in aliū dñium transferri:l3 secus ſi in phibitione testatoris vel le gis.vt plene no.in.l.ea lege.C.de condi.ob cau.sed incurrit pe nā vt hic:vel teneꝫ ad interesse ſi pena nō fuit p̄missa:vt not.in d.l.ea lege.Quid aūt ſi promisiſti non vendere nisi mihi an pos sum te cōpellere ad vendendū:vide ꝓ doct.in.l.eū qui.ℊ.q inius riarum.ℊ.ſi qs cau.ō per ℓy.in.l.actione.C.de transactio.

1 **Augerius.** †Qui ꝓmittit soluere quicqd talē de bere mihi ꝙstiterit vel cōstabit ad hoc vt teneaꝫ oz cōstare in vita illius:alr̄s non teneꝫ si post mortez cōstat.b.d.iste casus mirabilis quē si non haberemus quilz di ceret ℨium.Et rō istius.ℊ.cōsistit in hoc:q̄ istud verbū debe re qō est insinitiui modi iunctū cū verbo cōstitisset:l3 sit p̄teri ti tpis ꝑfecti hz significatū futuri vt.l.debitor.ℊ.verisimile. de ℨben.emp.⁊ sic exponik.i.constabit vel ꝙstiterit in futurum intelligit ſm tps illius verbi.i.q̄ tpe quo constabit verum sit dicere istū debere:⁊ sic requirit q̄ cōstet in eius vita: nam post mortē nō pōt cōstare ipm debere:sed debuisse:⁊ sic non implek cōditio in forma:ideo nō teneꝫ iste ex illa ꝓmissione q̄ fuit ꝓce pta in personaz patris istius augerij ⁊ non fuit in ea impleta: sed in ꝑsona heredis qz bene cōstat heredē eius debere sed ius implendi cōditionē non transit de ꝑsona defuncti in heredē et boc voluit hic dicere Bar.in suo summario. ¶Et no.istū ca sum qz quotidie pōt de facto contigere: nā Florentie in curia mercantie quotidie capiuntur mercatores:cōparent amici et extrabunt eū de carceribus ⁊ ꝓmittunt soluere ⁊ stare ꝓ eo de eo omni eo qō apparebit ipm debere facto calculo: nā sit cau tus ille q̄ fecit capi vt faciat hoc declarari ipso capto viuente: qz si post mortē illi ꝓmissores nō tenerenk.Casus est peregri c nus[c] in isto.ℊ.quem ꝑtuo tene mēti.d.Rapha.dicit se valde dubitare de isto intellectu:qz ſm hoc si illud debere intelligit ſt.pe quo cōstiterit vel cōstabit ⁊ tpe facte ꝓmissionis sequerek inconueniens q̄ si post ꝓmissionem ille ℨbat cū eodez debita alia ⁊ postea in eius vita ꝙstet seu liquidek ipm habere ducen ta cū tpe ꝓmissionis nō deberet nisi centū tenebunt ꝓmissores ad oīa ducenta qō vꝫ absurdum.Sed rīde q̄ intelligitur hoc modo quicquid cōstabit ipm debere tpe quo ꝙstabit.ſ.ex cā de ꝑsenti nō ex cā de nouo supueniente:⁊ sic cessat inconueniēs fa cit qō no.in.l.q̄ seruus.de condi.ob cau. ⁊ qō not.Barto.in.l. duo fratres.j.ea.l.determinatio tñ istius. ℊ. videret valde ex tranea laicis.i.ignorantibus iura ⁊ ꝓtra oēs rōnes ⁊ q̄ potius deberet intelligi q̄ ꝓmiserit quicqd in futurū cōstabit ipm de bere exnūc l3 tunc non posset dici debere si mortuus est sed de buisset:⁊ ista esset magis ſm mentē contrabentium: sed a tex. recedere non possumus:hic non sunt alia.

2 ☞ Valet appellatio ad iudicem competentem:licz eius no- men non exp̄imatur.

3 Forma appellandi in causa appellationis quando appella tio est iniusta.

4 Mora an possit cōtrahi sine interpellatione vel tolli.

5 Impugnans transactionē si succūbat an possit ad eā redire.

1 **Seia.** †Si non stat per debitorē quominus soluat: sed per creditorē non currūt vsure ⁊ oz stare p creditorē eoipso q̄ litigat ipugnando obligationē ex qua veniebat a fienda solutio.b.d.singularis.ℊ.⁊ Bar.reddit ipm singularez 2 in intellectu quem dat. ¶†In tex.ibi apud competentē iudi d cem alleg.q̄ vz ista appellatio ad iudicem cōpetentē[d] l3 nomē eius non exp̄imak:⁊ de hoc est glo.in.l.cum pponas.C.de bo. auto.iu.pos.⁊ Bar.ponit in.l.ℊ.ſi qs ꝓuocationem.de app.q̄ videt esse verum de iure ciuili:vbi certū est qs sit iudex cōpe tens:q̄ imediatus superior cū nō poterit appellari ad princi pem omisso medio.sed de iure canonico q̄ pōt appellari et sic vter q̄ est iudex cōpetens videt nō valere rōne incertitudinis sicut dicimus in appellatione alternatiue facta ad archiep̄m vel papā:qō dic vt no.in regula in alternatiuis in mercuria libus. ¶†In tex.ibi:a iniusta quoq̄ ⁊c.No.formā ꝓnuntian 3 di in cā appellatiōis qñ appellatio est iniusta vt sufficiat boc ꝓnuntiare absq̄ eo q̄ condēnet vel absoluat:qz remanet prima sniā condemnatoria vel absoluto.firma:sed qñ appellatio est iniusta ⁊ sic rescindit sniam tunc si reus fuisset absolutus cū b debuerit condemnari nō sufficit ꝓnuntiare appellationē in stam nisi condēnet cū cōdemnatio adhuc facta non sit:ℌ si fuit condēnatus ⁊ debuit absolui bene sufficit:qz condemnatio re scinditur ⁊ remanet in primo statu:de hoc no.in.l. cos. in ꝓnc. C.de ap.⁊ in spe.e.ti.ℊ.nūc tractemus.ver.sed qd si quis. et de sent.ℊ.vt aūt.adhuc q̄ incipit.ibi de hoc ⁊c. ¶In tex.ibi ꝓnun tiata est:subaudi:⁊ nunc iste beres pupille vidēs se succubuiſ se in actione prima venit ad trāſactionem ⁊ petit a seia:herede tutoris reliquū qō restat soluendū ytute transactionis vna cū c vsuris medij temporis quo durauit litigium:⁊ de istis vsuris est questio an debeant.Et tex.rīdet q̄ si seia nō cessauit offerre non debentur ⁊ sic innuit q̄ debuerit offerre et durante litigio als currunt vsure:sed q̄ ista obtulit ⁊ ita intelligit glo. parua super verbo mora.Sed Bart.not.intelligit q̄ nō obtulit nec habuit necesse offerre postꝫ ille ipugnando trāſactionez egit actione prima:qz nō erat verisimile q̄ recepisset si oblatio fa cta fuisset:rideo nō artabak ad offerendū: facit .ꝓ eo qō dixi in ꝓin.huius.l.limitādo Bar.in.l.ꝓtor.ℊ.ſi qs paratus.de nouī ope.nun.facit etiā.l.qui ſolidū.in ꝓin.cū ibi no.ꝓ Bart.de le. ij.Et subdit Barto.† q̄ ista mora dicit irregularis:qz ſbit si ne interpellatione ex ipso litigio:ideo nō durat nisi quousqꝫ durat litigiū ⁊ eo finito cessat mora creditoris p.l.titia.ℊ. vsu ras.de le.ij.qz sicut irregulariter contrahit sine interpellatio ne creditoris:ita ⁊ irregulariter tollit sine interpellatione de bitoris qō non esset ſi fuisset cōtracta regulariter per interpel lationem:qz nō tolleret nisi interueniēte cōtraria interpella tione finito ergo isto litigio bene habuit necesse ista seia offer re:als dicerek ꝓ residuo rēpore esse in mora vt currerent vsu d re sicut currebant ante litigiū inchoatū. Et isto casu oz intelli gi iste finis dum dicit seia nō cessasset.ſ.post litigiū finitum:et ꝙtum ad tēpus futurum ꝓ parte nō habuit necesse offer re vt dictū est ⁊ hoc videmus in fi.in eo q̄ appellat ab interlo cutoria:nam si iudex nō defert nō bz necesse amplius euz cita re:sed poterit ꝑcedere ad reliqua eo nō citato q̄ nō est verisi mile q̄ si ipsum citaret cōpareret sed finita cā appellationis ⁊ ipso reuertente ad primū iudicē per remissionē oz citari ad reliquos actus quia contumacia in qua censebat esse per ap pellationem ipsa finita finitur:vt hic habeꝫ in.c.eū qui.de do lo ⁊ contu.lib.vj. ¶†Ultimo not.singulariter q̄ licet ille im 5 pugnauerit transactionem ⁊ succubuerit:attamen potest ad e eundem redire[e] ⁊ ea niti.Sed contra de.c.ex eo q̄ de regu. iur.lib.vj.⁊ de.l.post legatū.de bis qui. vt indig.Solu.specia lis est vt in impugnante vltimā voluntatē vt ſi succūbat tan q̄ indignus ꝓiuetur cōmodo ipsius vt.d.l.post legatum. In alijs boc nō reperik ſm Bar.ibidem ꝓ quo videt esse casus e bic:licet ipse nō alleget:sed ad.c.ex eo q̄ loquitur generaliter non sufficit ista responsio:sed respondeꝫ per ea que ibi not. per Dyn.qui distinguit in modo impugnationis an redargnak de falso vel de solennitate omissa:nec ob.huic.ℊ.l.cum stipula tus ſm.ℊ.eod.vbi durante litigio current vsure:qz ibi litigās non impugnabat obligationem ꝓ qua vsure currebant:sed potius tendebat ad ipsius exꝫcutionem:hic aūt impugnabat transactionem a gendo actione prima.

2 ☞ Sententia iniusta que transiuit in rem iudicatam:an ba betur ꝓ o iusta.

3 Rogati restituere hereditatē possunt eā inter se diuidere.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

4 Quid in duobus emphyteotis quibus fuit res cōcessa cū hoc
q altero premorient̄e portio sua perueniat ad superstitem.
5 Illud in quo quis succubuit agēdo in vno iudicio an possit i
dubium reuocari in alio per modum exceptionis. n. 7.
Promissio penalis de non petendo reduci ad laudū ad arbi-
triū boni viri: an intelligatur si laudum erit equum.
6 Per pactum de non veniendo cōtra diuisionē: an censeatur si
deicommissum conditionale remissum.
7 Illud in quo quis succubuit excipiendo: an possit agendo re-
plicari alio iudicio.
8 Qui rem sibi legatam emit anteq̄ eam cōsequatur ex causa le
gati: an per hoc videatur legatum repudiasse.
9 Sententia lata ex falsa causa an valeat.
1 **Duo fratres,** † Iste. ff. est valde famosus. n. habz materiaz vtilē. n. Bar. ipm repetit
n. b. d. In sñia qua pronuntiatū est aliquē venisse ꝫra diuisio
nem vel pactū etiam si fit iniusta: si tñ in rem iudi. transiuit fa
cit cōmitti penā. pmissam i dictū casum. b. d. iste famosus. ff. n.
subtilis. n. vtilis in sui materia quam Bar. hic vtiliter explica
uit. ¶ In tex. ibi hereditatez cōem subaudi paternam in qua
erant equaliter instituti. n. inuicē per fideicōmissum substituti
si contingat aliquē eoꝝ prius decedere sine liberis vt eius por
tio deueniat ad aliquē superstitē. ¶ In tex. ibi diuiserunt. sub
audi. n. vni puta titio obuenerūt bona que erāt citra rhenū: al-
teri q̄ erāt vltra rhenū: vt ꝯformemus nos cū gl. ma. circa me
dium. ¶ In tex. ibi. n. sibi cauerūt: dic in hoc pacto ff. hic et
alij concor. excepto Bar. Jo. an. in addi. Spe. in tit. de testa. ff.
in primis. vbi tractat de materia huius. ff. faciunt vim vt Bart.
ipsum videat fideicōmissum conditionale remissum: n. sic sñia
de qua ibi fuerit iusta: alij faciūt vim in verbo nihil q̄ sequit
. n. de hoc in glo. alij faciunt vim in sola diuisione vt per eam vi
deat remissum: sed oēs male dicūt ꝑm Bar. qz ex nullo ꝑdicto
2 rum pōt dici remissum vt ipse. pbat per multas rōnes: † et sic
sñia fuit iniusta: tñ postq̄ trāsiuit in rem iudi. babet. p iusta et
de ipsius iniustitia nō pōt amplius allegari ēt in alio iudicio
in quo agit de pena q̄ est accessoria: qz sñia lata in principali
facit ꝑiudiciū in accessorio q̄ ab illo depēdet ꝺ quo errore la
ta fuit in principali. n. nihilominus sustinet. ꝑpter autoritatez
rei iudicate eodez noīe ius facit in accessorio: n. hoc voluit ff.
ff. p quo facit. l. qz diuersa. ff. j. ff. de rei vend. ibi tñ fuit lata pro
actore sup re. n. erat iniusta: n. nihilominus facit ius sup fructi
bus. p eodē: hic lata fuit contra actorē. p eo: n. facit ius. p ipso
reo in pena. ¶ In tex. ibi post mortē alteri? puta titij qui de-
cessit sine liberis. n. cui ego successi. n. sic ex tat cōditio subst̄onis
fideicōmissarie in pte sua q̄ nūc a me herede eius petit actione
ex testō per alium fratrem q superuixit: n. ego allego. istud pete
re non posse: qz fuit remissum p diuisionē vel pactū de quo. ff.
3 Ille autē replicat ꝫrium vel nō replicat. n. iudex pnuntiauit p
me adiecta cā: si nō teneret adijcere qz fideicōmissum videbat
remissum q̄ sñia sine dubio fuit iniqua cū p generalia ꝟba nō
videat remittere qs ius futurū. n. pro quo actio incipit postea
cōpetere: vt. ff. de trāsa. q cū tutoribus. ff. ff. n. ēt in prin. de quo
prin. gl. hic opponit. n. multū laboz. n. in solutione hic. n. ibi: sed
cōgruentior oppositio fuisset de fine: nā in prin. illius. l. veniet
bat ex psona alteri? . n. ad illā portionem q̄ ad eā de qua fuerat
transactū: hic vero venit ex psona ꝓpria. n. ad illā eandem por
tionem sup qua fuerat facta diuisio. n. ēr pactū de nō veniendo
cōtra quo casu loquit casus illi?. l. n. vult q̄ si venit ex iure vel
actione oriētis post trāsactionē possit venire nō obstāte gñali
trāsactione ex verbis eius que non extenduntur ad futura: n. iste
tex. innuit ꝫriū volēdo tenere q̄ sñia fuerit iusta ne de iniusta
sñia fuerit facta. l. ff. certe ꝑm cōem opi. fuit iusta: n. sic ꝛcordat
cū illa. n. l. iusta fuit facta nō ꝓpter ipsam iniustā sñiam sed pro
pter dubiū q̄ resultabat circa penā: an faciat eam cōmitti sed
volebat tenere q̄ fuerit iusta: tunc ille tex. ꝫrareꝝ huic. n. iō gl.
ponit q̄plures solu. hic. n. ibi: sed oēs reprobant: ideo necessa
3 rio opz tenere primā opi. q̄ fuerit iniusta. ¶ † Not. ēt ex illo.
ff. q rogati restituere hereditatē possunt eā inter se diuidere
. n. hoc q̄ erāt rogati inuicē. Idē si cuidam extraneo sub condi
tione. n. possunt ea pēdente diuidere. Et idē si vnus tñ erat ro
gatus vt possit diuidere cū suo coheredē in fideicō. venit tota
pars q̄ illi obuenit ex diuisione: nā pars quā habuit a cohere
de succedit loco ptis quā ipse dedit coheredi. n. bz ff. in. l. cum pa
4 ter. ff. bereditatem lo. ij. de le. ij. ¶ Hec inducunt ad. q. de duo
bus emphyteotis q̄bus concessa fuit res cū hoc q̄ altero ꝑmo
riente portio sua pueniat ad superstitē vt potuerint inter se di
uidere ēt dño irreq̄sito cū p hoc nō fiat tibi aliq̄ ꝑiudicium: n.
in ꝰriū faciat. l. cū bi. ff. si vni. ff. de trāsa. n. hoc tz Bar. hic. n. vi
de q̄ no. idē in. l. si demus. ff. ff. de lega. j. ¶ Nūo tñ dicit q̄ mihi
nō plz q̄ si ēt in diuisione renūtiarent adinuicez omni iuri q̄

a ¶ Distinctionē Bar. adde q̄ cū illo trāsit hic. d. Alex. de qua. q. vide eūdē paul. ff. l. cccxx. n. an p laudo presuma tur vide eundez paul. ff. l. lxxiij. Bal. ff. l. xxiij. n. ff. cxc vij. n. ff. l. ccxliij. iiij. lib.

habēt vel habere sperant in futurū alter in portione alterius
p mortē illius. n. ꝓtingat alterū postea mori sine liberis nihilo
minus poterit alter supueniēs portionē illi? petere ex clausu
la apposita in concessione nō obstante dicto pactoꝝ vel renūtia
tione: qz illud nō. pdest dño: ff. ecclie a quo bñt cū non interfit
eoꝝ q̄ illi. ff. ut: nec ēt. pdest beredi defuncti q̄ est extraneus et
p ff. nō recedit ius ab ipso renūtiāte p. l. nec. vtilē. q. ex cau.
ma. Ego dico q̄ imo ex natura rei portio illi? defuncti reuer-
titur ad eccliam postq̄ a se abdicauit nō rōne pacti vt ex eo ac
quirat actio vel exceptio: qz nō intererat sua alteri acgri: vt in
l. stipulatio ista. ff. alteri. n. in ti. p quas pso. no. ac. Sz rōne ab
dicationis facte a se: nā. n. si tu haberes vsumfructū in fundo ti
tij. n. ipm vsumfr. renūtiares mihi: ex nō interfit tua acgri dño
tñ qz a te abdicas reuertit ad ꝺm̄m de sui natura. n. cōsolidat cū
ꝓprietate vt insti. de vsufru. ff. finit. n. pbat si bene inspiciat in
c. j. de eo q̄ fidez fecit agnato. de feudo p̄no. vbi si fit renuntia
5 tio oīno pdest alteri agnato ex absenti. ¶ † No. ēt bic q̄ illud
in quo qs succubuit agēdo in vno iudicio nō pōt refricari in
alio iudicio p modū exceptiōis qz si agit ad penā nō pōt dice
re se bñ egisse in alio iudicio qz fideicō. nō censebaz remissum
cū sup hoc succubuerit in ꝑmo iudicio agēdo: n. nūc illud ide
z deducit exceptiēdo. de hoc p Jnn. in. c. si. de or. cog. ¶ Sed istud
inducit ad. q. fecim? cōpromissum. n. ꝑmissum? nō ꝑducere lau
dū ad arbitriū boni viri sub certa pena: ista. ꝑmissio intelligi-
tur si laudū fuerit equū: si aūt iniquū eo nō obstāte ꝑt petire
ductio. n. non incidit in penā vt. l. si libertus. de oper. libo. in. l.
quotiens. de iu. iur. Done ergo q̄ lauduz latū est ℥ te. n. erat
iniquū petisti reduci ad arbitriū boni viri. n. succubuisti. Nunc
peto penā qz fecisti ℥ ꝑmissionē in hoc iudicio tu vis alleg. q̄
laudū illud erat iniquū. n. fic potuisti petere reductionē. Con-
suluit Byn. q̄ nō debeas audiri postq̄ illo succubuisti. Nunc
laudū bñ. p equo. n. nō pōt amplius dici iniquū. Et dicit Bar.
q̄ hic est casus de ista. q. ff. i. l. iul. de cōdi. inde. distinguit p illū
tex. cū gl. q̄ aut succubuisti: qz fuit. pnuntiatū illud laudū esse
equū. n. tūc. pcedit dicta determinatio. n. ita fuit hic dum dicit
quasi de hoc. n. aut succubuisti qz nō. pbasti infra terminū de
iniquitate. n. ego fui absolut?: qz nō. pbaz. n. tunc illa. z absolu-
toria faciat ius. n. agēdi in via vt amodo nō possiet agendo am-
plius dicere iniquū: nō tñ facit ius in via excipiendi si ago ad
penā quomin? possis dicere. n. pbato de iniquitate nec ꝺdene-
ris ad penā. Sed ꝺo. Ang. dicit q̄ cū iste casus contigisset de
facto in vita Bar. n. magnū resultaret incōueniens ipse Bart.
cōsuluit ꝫrium q̄ ēt in primo casu q̄ ꝑnuntiatū est laudū eē
equū excusaꝝ a pena si pōt. pbare q̄ erat iniquū tali rōne: naz
si re vera erat equū. n. sic fecit ℥ ꝑmissionē: si tñ fuit motus ex
aliqua iusta cā pena euitat vt no. Jo. an. in addi. Spec. tit. de
arbi. ff. n. fuit opi. legistaz vt ipse ibi refert: q̄to ergo fortius
si erat iniquū: qz iustissimā habuit cām allegādi ipm iniquuz:
. n. hoc idē tz Ange. h: tz nō ꝑdit q̄ alia est penit? rō: nā si lau
dū erat equum. n. habuisti iustā cām dicēdi iniquū: tz succubue
ris qz est equū sup illa tū cā q̄ mouit te nihil est. pnuntiatū nec
impositū sibi silentiū q̄ nō esset bona: ff. si laudus est iniquū et
ꝑpter hāc iniquitatē moueris ad dicendū ipm iniquū: tz ha-
beat iustissimā cām si cū. pnuntiat ℥ te q̄ est equū tā. pnuntiat
sup illa cā ex qua motus fuisti. n. est illa cā reprobata. n. sic non
habeꝫ. p iusta. n. sup ea impositū est tibi silentiū qđ tātū vz ℥tū
si re vera esset equū postq̄ nō pōt. ꝛrium alleg. l. qui habebat.
in fi. de manumiss. test. cū ibi no. Non ergo poteris in iudicem
quo petiꝫ pena allegare q̄ iniusta cām habuisti petendi redu
ctionem: quia laudum erat iniquum: n. ideo tene distinctionez
a Bar. a in. d. l. iul. n. etiā in. l. ex diuersa. ff. j. de rei vendi. ¶ Sup
glo. mag. diuide eā in quatuor partes: nā primo colligit duo
notabilia vsq̄ ibi: sed in primo. scō. p. q̄ ꝑ. ff. de trāsa. sed meli? di
cisset in fi. ¶ Et sup primo multū laborat gl. hic. n. ibi colligū
tur octo solutiones quas Bar. hic p ordinē recitat. aliud con-
trarium de. l. tres fratres. de pac. n. nō ꝟ. n. tamen ponit di
uersus casus qz loquit de iure de presenti qō non videt remiſ-
sum ab ignorāte: certe nec hic videt remissum nec ab ignoran
te nec a sciente p simplicē diuisionē vel per pactū de nō veniē
do cōtra: qz hoc nō important de necessitate tenendo verū in
tellectum q̄ hoc fuit male iudicatū sed quando est de presenti
. n. sic. ꝓprietas verboꝝ importat tunc distinguit inter scientem
. n. ignorantem: vt ibi. Tertium contrariū est de. l. paulo calli-
macho. ff. j. de lega. iij. vbi verba testatoris q̄ omni relicto qō
fecerat tale vult eum esse contentuz tali re non referuntur ad

conditionalia

conditionalia relicta: sed ad pura dūtaxat ita nec hic. Solut.
eodē modo qz nec hic referunt ad fideicō. cōditionale verba di
uisionis vel pacti de nō veniēdo contra: sed si vlterius fuisset
dictum rōne alicui? iuris qō habeā in illa pte si haberet aliq̄ ꝺ
ius de presenti: ad illud tū referrenť ista verba. n. non ad ius si
deicōmissi conditionalis p istum tex. nō sed si non bz aliquod
ius de ꝑsenti tūc ne ista verba nil operenť tū important remis
sionē fideicōmissi cōditionalis qñ aliud est. pmittere de nō ve
niendo cōtra diuisionē dūtaxat: aliud est adijcere etiā actione
alicuius iuris qō habeā qz ista verba plus importāt: qz ꝺz dis-
tingui vt dixi p illū. ff. ¶ Cōclude ergo q̄ per solā diuisionez
nō censeꝫ remissum conditionale qz vnus actus non importat
aliū qui de necessitate nō sequit ex illo: sed illa possunt simul
stare q̄ bona diuidanť inter vos. n. quilz habeat partem suam
quousq̄ cōstat conditio fideicō. n. ea existente portio vnius re-
uertatur ad alterū nec sequit necessario q̄ ꝑpetuo debeat re
manere penes vnūquemq̄. n. istud nō habeat aliqđ ꝺubii rem
Jo. an. in ti. de test. ff. in primis sed si fideicōmissum esset purū
vt si tibi fuit ꝓlegatus vnus fundus pure. n. alter mihi. n. nos
scientes diuidimus inter nos istos fundos: ꝺico q̄ alter alteri
videtur remittere ius ꝓlegati qō se nō cōpatiť cum diuisio-
ne nam ꝓlegatum fuit q̄ quilz habeat suū fundum integrū
. n. diuisio facit ꝰriū. n. per hoc bene facit. l. titius. qui. mo. pign?.
vel hypo. fol. alleg. in glo. vbi duo habentes eandē rē obliga
tam. n. eam cōiter emētes a ꝺño cense alter alterius hypotbe-
6 ce remittere. ¶ † Solu. cōclude q̄ nec per pactū de nō venien
do contra diuisionē censeť tale fideicōmissum conditionale re
a missum? ꝑm Bart. q̄ tale pactū intelligiť ff. m naturā diuisio-
nis super qua fit vt. l. si legati serui note. de lega. j. Si ergo per
diuisionem non censetur fideicō. remissum: ergo nec pactū qō
tendit dumtaxat ad obseruantiā diuisionis. n. non extendit vi-
res suas vltra q̄ extendaꝫ ipsa diuisio nā si petēdo fideicō. nō
facit cōtra diuisionē ergo nec ℥ pactū de nō veniēdo ꝛtra euz:
. n. iste sunt ita fortes rōnes q̄ ad eas nō pōt rūderi: tz Byn. te-
nuit ℥rium: n. etiā Jo. an. in prealleg. loco si partes sciebant fi-
deicō. n. ēt Ang. hoc vt tenere. Sed Bar. dicit hāc opi. falsissi-
mam. n. tz in vtroq̄ casu nō esse fiendā ꝺriam inter scientem et
ignorantē: qz verba de sui natura boc nō importāt: tūc aūt vi-
deret remissum qñ vlterius adderet in pacto q̄ nōveniet ꝺra
diuisionē ēt rōne fideicō. relicti in testō paterno ꝺummodo ad
deret vbis. n. cognitis vbis testi sine quo nec pactum nec trans
actio vz sup cōtentis: in testō: vt. l. ꝺe bis. ff. de transa. sufficeret
ēt apparere q̄ vidissent. n. notitiā plenā habuissent: tz nō nūc:
nec ad boc ꝑm q̄ no. sentit hic Bart. ēt si nō diceret expresse si
aūt nō diceret remitti i testō paterno: ff. simpliciter rōne fidei-
com. vel diceret q̄ renuntiauit oī iuri qō bz vel habere sperat
alter in portione alteri? qd iuris sit vide hic p bar. ¶ Et predi
cta. n. substitutiōe fideicōmissaria: ff. in pupillari directa vel in
successiōe ab intest. directe deferēda. n. duo fratres diuiderent
. n. pmitterēt de nō veniēdo ℥ etiā rōne alicuius subst̄onis facte
in testō paterno vel alicuius speciē successionis. Ista verba
b mihil operarenť ēt si a scientib? fuissent, plata. n. eis non obstā-
tibus posset alter alteri succedere directo: qz eēt pactum de fu
tura successione omittenda qō nō vz: vt in. l. q̄ ff. q̄ est equū iā. pnuntiat
sup illa cā ex qua motus fuisti. n. est illa cā reprobata. n. sic non
habeť. p iusta. n. sup ea impositū est tibi silentiū qō tātū vz ℥tū
si re vera esset equū postq̄ nō pōt. ꝛrium alleg. l. qui habebat.
in fi. de manumiss. test. cū ibi no. Non ergo poteris in iudicem
quo petiť pena allegare q̄ iniusta cām habuisti petendi redu
ctionem: quia laudum erat iniquum: n. ideo tene distinctionez
a Bar. a in. d. l. iul. n. etiā in. l. ex diuersa. ff. j. de rei vendi. ¶ Sup
glo. mag. diuide eā in quatuor partes: nā primo colligit duo
notabilia vsq̄ ibi: sed in primo. scō. p. q̄ ꝑ. ff. de trāsa. sed meli? di
cisset in fi. ¶ Et sup primo multū laborat gl. hic. n. ibi colligū
tur octo solutiones quas Bar. hic p ordinē recitat. aliud con-
trarium de. l. tres fratres. de pac. n. nō ꝟ. n. tamen ponit di
uersus casus qz loquit de iure de presenti qō non videt remiſ-
sum ab ignorāte: certe nec hic videt remissum nec ab ignoran
te nec a sciente p simplicē diuisionē vel per pactū de nō veniē
do cōtra: qz hoc nō important de necessitate tenendo verū in
tellectum q̄ hoc fuit male iudicatū sed quando est de presenti
. n. sic. ꝓprietas verboꝝ importat tunc distinguiť inter scientem
. n. ignorantem: vt ibi. Tertium contrariū est de. l. paulo calli-
macho. ff. j. de lega. iij. vbi verba testatoris q̄ omni relicto qō
fecerat tale vult eum esse contentuz tali re non referuntur ad
cessorio: aut succubuit qz non. pbat: n. tunc secus p eaq̄ habenť
in tex. n. gl. in. l. iul. de ꝺdi. inde. aut scōm iudicium est eque ꝑn
cipale. n. tunc aut in ꝑmo iud. fuit deductū principaliť. n. i scō
inducit inciꝺēter: n. tūc idē pone exemplū si egi ℥ te rei vendica.
ad fundū nā deduco ꝺñium principaliť succubui vel qz nō. pba
ui vel qz. pbasti fundū esse tuū. n. in hoc ille casus ꝺiffert a pce
dentivolo postea agere cōfessoria ad seruitutē ꝺebitā eidē fun
do p aliū fundū tuū bic deduco idē ꝺñium incidenter: nā prin
cipaliter deduco seruitutē tñ oportet q̄ asseꝛā me ꝺñm illius
fundi. p cuius seruitute ago vt. l. sicuti. ff. si querāt. n. ibi not. si
ser. ven. n. l. vti frui. ff. j. si vsufru. pet. certe obstabit mihi excep
tio rei iudi. in primo iudicio vt. pbaz in. l. fundi. n. l. fundū. ff.
de excepť. ꝺbi nō admittiť cumulatio istoꝝ iudicioꝝ eodē tpe
qz sunt talia q̄ absolutoria lata in primo parit exceptionem
rei iu. in scōo qō est vnū de impediēt̄ib? cumulationēvt plene
no. p Dy. in. c. null? plurib?. de reg. iur. li. vj. q̄ Bar. in. l. edita
C. de edē. aut ecōuerso in primo iudicio deduxi inciꝺēter ege-
do cōfessoria. p seruitute. n. asserēdo me ꝺñm illi? fundi. n. succu
bui qz non. pbaui ꝺñium vel qz tu. pbasti te ꝺñm volo postea
agere reiveꝛ. ad eūdē fundū: certe possum. n. nō obstabit exce. rei
iu. in iudicio in quo deduxerā incidenter: ideo hoc casu admit
titur cumulatio. n. hic est casus in. l. ff. si ante. eo. ti. de excep. Et
hoc est qō voluit Jnn. in. c. si. de ordi. cog. ꝺicēs q̄. q. principa-
lis p modū agendi se bz in plus ad. q. accessoria p modū exci-
piendi: ideo q̄ succubuit in prima repellit in scōa: qz prima est
tanq̄ fundamentū ad scōam. ¶ Scōs arti. est ecōuerso: qz ali-
quis primo loco succubuit excipiēdo. n. postea idē illud in alio a
iudicio vult replicare agēdo: n. tunc ꝑpte loquit ꝺictin. Bart.
quā ponit hic. n. in. l. j. C. de ord. iud. Jnno. in. ꝺ. c. si. vr velle in
ꝺistincte q̄ nō poterit facere: qz qui succubuit in minori nō ꝓ-
bibetur a maiori: secus ecōuerso. Tu ꝺic plenius: nā aut illud
erat tale qd qō ꝺe sui natura nō poterat ꝺeduci p viā agendi
vt exceptio pacti de nō petēdo. n. tunc constat q̄ nō po-
terat ꝺeduci. Et ita loquit qō no. Cyn. in. l. peꝛēptorias. C. que
sen. rescin. nō pos. aut poterat ꝺe sui natura ꝺeduci ēt agendo
si nō succubuisset excipiendo: n. tūc si succubuit aut illud iudi-
cium in quo succubuit fuerat summariū. n. nō. ꝓbibeť ꝺeduce-
re in alio plenario: vt in. l. vt a diuo pio. ff. si sup rebus. ꝺe re-
iur. n. l. si qs a liberis. ff. si vel parēs. ꝺe lib. agn. n. ꝺe bis q̄ sunt
sui vel ali. iur. l. pe. n. p Jnn. i. ꝺ. c. ff. si. aut illud iudiciū in q̄
succubuit fuerat plenariū. n. tunc vult ꝺeducere in alio plena-
rio. n. tunc aut victoria quam aduersarius meus habuit cōtra
me in illo iudicio cōcernit fauoꝛē stat?. n. tunc nō potero i alio
iudi. ꝺeducere agēdo. vt in. l. ij. C. ꝺe ord. cog. n. no. in. l. j. ꝺe or-
ꝺi. iud. per gl. aut nō cōcernebat fauoꝛē stat?. n. tunc aut volo
ꝺeducere in alio iud. ad fi. ꝺiuersum. n. possum: vt. l. vendican-
tem. cū. ll. seq. ff. ꝺe euict. aut ad finē eundē. n. tunc aut succubui
qz exceptio mea fuit reprobata tāq̄ nō vera: n. nō possum post
ea illud ꝺeducere in alio iudi. per viā agendi. n. si non fuit ex-
ꝑresse reprobata: sed nō admissa vel repulsa: n. tunc possum vt
in. l. finaūt. ff. si. ꝺe neg. gest. n. in. l. quid in ꝺiē. ff. si rationem. ꝺe
cōpen. ¶ Ulti. glo. mag. q̄ est hic tangit aliqua. n. nō perfecte. n.
aliqua in quibus reprobaf. n. primo in quarta solu. ad contra
rium. ꝺe. l. qui cum tutoribus. in versi. sed hec solutio. tenet in
effec. q̄ frater superueniens potuerit bene agere cōtra beredē
fratris ꝓmortui. p ꝺimidia illius ꝺimidie q̄ obuenit ex diui
sione fratri ꝓmortuo quā ipse frater ꝓmortuus habebat iu-
re suo: qz in illa nō tenebaf sibi ꝺe euic. si tertius euicisset cum
nō haberet ab eo cām. n. in hoc fuit male iudicatus. n. q̄tum ad
hoc bene ꝺicit. n. p altera ꝺimidia illius ꝺimidie quam frater
ꝓmortuus habuit ab eo non potuerit agere: n. p illa tenebaf
sibi ꝺe euic. n. in hoc fuit bene iudicatū. Et q̄ ēt potuerit agere
ad estimationē ꝺimidie alterius ꝺimidie quam ipse frater vi-
nens habuit a ꝓmortuo eo qz egistete cōditione fideicō. vr illā
sibi ꝑsi euincere cū ammodo nō habeat ex diuisione ff. ex fidei
com. n. q̄tum ad hoc in totū male ꝺicit nā ēt ad illā ꝺimidiam
ꝺimidie quā frater ꝓmortuus ab ipso habuit agere potuit et
nō ad estimationē ꝺimidie alterius ꝺimidie quā ipse habuit a
fratre ꝓmortuo. per. l. cum pater. ff. bereditatem. ꝺe leg. ij. qz
ius fideicō. est ꝑsonale cū pariat actionē ex testō. n. iura ꝑsona
lia remanēt in parte obuenētis ex diuisione vt. l. iul. ff. celsus
ꝺe act. emp. Jtē inꝺtum vult q̄ teneaf ꝺe euict. falsum est qñ
tunc quis teneť qñ res euincit sine facto illius a quo euincitur
vel sui actoris a? s nō teneť: vt. ff. ꝺe euict. l. si seruū. sed in casu
isto euincit ab herede istius ꝓmortui ex facto testatoris q̄ poz-
tionem ꝓmortui reliquit per fideicō. huic fratri viuo. n. etiaz
ex facto ipsius fratris ꝓmortui qui adeundo hereditatem illi?
qui contragit cum isto fratre superueniente. n. se videtur obli-
gasse ad omne illō in quo fuerat grauatus a testatore de quo
rum authoꝛō facto iste heres ꝓmortui teneť: qz reputaf factū

a ¶ Remissum in hoc quotidiano arti. vide lu. ro. ff. cccciij. Fran. cur. ff. lxxiij. et ff. lxxv. Signo. de med. ff. cxvij. n. ibi et ꝺe. q. ibi v. vlt. gl. tacta p hūc doc. p ipsas gl. alia quere in locis vulgarib? n. magine. n. apto stillis ad Bar. ff. n. ad Alex. n. ff. ꝺiui.

b ¶ Excipiēdo vi de do. Sig. cōsi. ccv. Alex. ff. cv v. vol. Bal. ff. l. cclxxiij. Lu. ro. ff. cccxxij.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

suum: vt not. in. l. si seruus. in prin. de cõdi. fur. Et sicut si ex facto illoꝝ fuisset res euicta a quodam tertio iste frater superueniens nõ teneret ita ꝛ si euincit ab isto fratre superuiuente non põt ipse repelli p illã exceptionẽ quã de euictione tenet actio. Preterea diis Alco videt velle qõ mero iure nõ poterit agere sed repellat exceptione illa: ꝛ boc est cõtra istũ teꝝ. qui dicit istum fratrẽ succubuisse nõ ꝓpter illã exceptionẽ lz qꝫ fideicõ.

8 fuerat remissum ꝛ sic potius exceptione pacti. ¶ Item eadẽ glo. qꝫ melius in ver. item ptz inducit ad. q. de illo qui rem sibi legatam emit anteꝙ eam consequeretur ex causa lega. an per hoc videat legatũ repudiasse ꝛ nõ soluit sed nõ videoꝝde sumat istud arg. nec docto. declarant in hoc tñ puncto q est not. Dy. ponit longã diſt. Ex qua recollige tres casus in quibꝰ nõ videtur repudiasse sed adhuc agere potest vel ex legato vel ex empto ad recuperationẽ pretij: primus est quãdo eam emisset non ab eo a quo fuit legata: sed a vero dño: qz fuit legata res aliena. Et tunc etiam si sciebat sibi legatam nõ ꝓiudicat sibi quominus agere poterit ꝟtra heredẽ vt consequat quatenus sibi abest ꝓpter emptionem. vt. l. plane. la prima. ff. si rem. de lega. j. Secũdus est qñ emisset ab herede: qz erat hereditaria et legata fuerat sub conditione ꝛ ea pendente emit. nã et tũc etiã si sciebat sibi legatã non ꝓiudicat sibi: sed adueniente conditione qua sibijpsi videtur euincere cũ mutet sibi causam dñij ꝛ habeat nunc ex legato. vbi primo habebat nunc ex emptione: ꝛ tunc agere potest ex empto ad recuperationẽ pretij. sol. vt in l. fundo. ad. l. fal. Tertius casus est qñ legatum erat purum et ipse emit ab herede ignoranter. vt in. l. bmõi. ff. qui seruum. de leg. j. Si vero sciebat sibi legatã tunc tenet Dy. vt videt legatum repudiasse per. l. si titius in rõne sui. qui. mo. pig. vel hypo. fol. Bart. in hoc tertio casu dubitatꝰ et videt tenere contra Dy. qꝫ nõ ꝓiudicat ꝛ qꝫ poterit recuperare pretiũ per. l. si. ff. pe. C. cõia de le. vbi si aliqs emit rem quã scit alteri legatã non ꝓiudicat tibi quominus poterit recuperare pretium: ergo idem si scit sibi legatã dicit tamen esse cogitandum super hoc.

9 ¶ Postremo videt hic teꝝ. in fi. qꝫ valeat sententia lata ex falsa causa: qz hic expſſit cãm falsam qõ videbat fideicõ. remissuꝫ p diuisionẽ ꝟtra de. l. q testamẽto. de exec. tut. Sol. qñ est falsa iure reddit sententiã nullã: vt si ꝓnuntiaret pupillũ potuisse testari vel ꝓnuntiasset hic fideicõmissum fuisse remissum per solam diuisionẽ lz nõ sic fecit ꝛ ista causa posset esse vera aliter ꝙ per diuisionẽ si interuenisset pactũ expressum: ꝛ sic potius dicitur falsa in facto ꝙ in iure: quo casu nõ reddit sententiã nullã sed facit vt possit rescindi in cã appellationis. vt not. in. l. si is ad quẽ. de aqoi. here. ꝛ p Anno. in. c. qñ cõtra falsam. de pba.

b ¶ Apertũ. i hoc b arti. vide practi cũ doct. do. Frã. cur. ff. vv. Alex. cõsi. lv. ij. lib. do. Bar. cõsi. xxx. signo ffi. ccv. do. Bal. cõsi. cxxij. j. lib.

qui dicit valere sententiã: lz iudex dicat fore ꝓbatum per testes cum nulli testes fuerint inducti vel nihil probent. ¶ Vel dic ſm Bar. ꝛ no. qꝫ tunc causa falsa in iure ꝛ expressa in sententia reddit eam nullã qñ est ius apertũꝰ de quo nulla est dubitatio ita logtur teꝝ. in. l. j. ff. itẽ cũ cõtra sacras. que sen. fine ap. ref. et l. si expressum. de app. secus qñ essent diuerse opi. doct. ꝛ iudex eligeret illam que cõiter nõ tenet qz sibi plus placet. nam non sententia ꝓpterea est nulla qꝫ sit lata contra cõem opi. ꝛ appro batam: per ea que no. in. l. cum prola. de sen. Et ita fuit hic. nã licet cõiter teneatur qꝫ nec per diuisionem simplicẽ nec per pactum de non veniendo contra eam videat fideicommissum remissum: fuerunt tamen opi. etiam inter glo. vt ptz hic in glos. Et iste iudex eligit deteriorem ꝛ que hodie cõmuniter reprobatur. ꝛ ita tenendum est qõ olim saltem inter iurisconsultos. Cetera vide hic per Bar. qui vtiliter procedit ꝛ ordinate valde: hic non sunt alia.

2 ¶ Promissum ob turpem cãm si soluat an possit repeti.

1 c ¶ Maleficio. lz an valeat depositũ factũ ꝓ turpi causa ꝓ Ang. vide Bald. cõsi. lxxxviij. iij. lib. ꝛ 2 vid ad materiã cõsi. v. iiij. lib.

Iplagij. ¶ Non valet promissio pro maleficio futuro vel iam facto. hoc dicit. ¶ In teꝝ. ibi vel facti causa: dic. iste teꝝ. est singularis et ꝓpter hoc semper allegatur. ista. l. qꝫ dispositio remunerativa maleficij: iam cõmissi non valet sicut si fieret pro maleficio cõmittendo et hoc siue fit contrabentiũ vt hic siue testatoris vel statuti qz statuta debent esse honesta. ¶ In teꝝ. ibi: ab initio. i. ipso iure nõ valet: qz vertit turpitudo ex vtraq; parte sed si ex parte recipientis tantũ ꝓmissionẽ valet mero iure: lz ob. exceptio. vt in. l. pe. de condi. ob tur. cau. ꝛ in exẽplo qõ ponit hic glo. in ver. alij dicunt. Mirandũ tñ est hoc: qz tũc multomagis videret dici nulla in odiũ recipientis ꝓmissionẽ cũ eius tantũ turpitudo verset. Et lz promissor habeat exceptionem: si tũ ea omissa soluit purgat turpitudo et non repetit. vt d. l. pe. sed si nõ. promissio nõ precesserit ꝛ daret ob cãm turpẽ ex parte recipientis tantũ repeteret. vt. l. fi. e. tit. ¶ In gl. in prin. ibi si feceris plagiũ: vel dic vt facias plagiũ: nam vtroq; casu dicit promissio facta ob tur. cau. ꝛ idem si ꝓmitteret centũ ꝛ in eodem instãti ꝓmitteres plagiũ facere: qz mea promissio ꝓsumitur facta contẽplatione tui: vt colligit in. l. quero. ff. inter locatorem. ff. loc. Interdũ vero dicit turpis qñ fit de re turpi vt si promitto tibi facere plagiũ vel furtũ ꝛ tunc adhuc est nulla ipso iure. vt. ff. e. ti. l. generaliter. Interdũ nõ est turpis: nec ob turpẽ causam facta: lz turpi modo vt per metũ vel dolũ. et tunc regulariter valet sed rescindit ꝓ actionẽ de dolo vel metus causa. vt in ti. qõ me. cau. ꝛ de dolo. ¶ In glo. ibi bec scõa est magis dubitabilis: nã sicut põt remitti dolus ꝓteritus: lz nõ futurus. vt. l. si vnus. ff. si cũ nulla. ff. de pac. Ita videbatur valere ꝓmissionẽ ꝓ maleficio ꝓterito lz nõ ꝓ futuro. Et hoc tenuit Pet. vt no. C. de cõdi. ob tur. cau. super rubri. Sed hoc est cõtra illũ teꝝ. nam cũ quid ꝓ remuneratione delicti iã cõmissi tribuit materiã iterũ delinquẽdi. nã si impunitas maleficij hoc facit fortius remuneratio. Et hec est causa huius. l, q̃ in hoc est no. ꝛ forte alibi nõ reperit. ¶ In ea. glo. ibi ꝓmitto tibi si titius fecerit plagiũ valet: dic doc. dicunt hoc esseverũ si titius erat amicus meus: nam tũc video: me obligare ad penam si ipse delinquat ꝛ verisimile est ꝙ abstinebit a delicto ne incidã in penam. Et idẽ si erat mihi coniunctus. vt in. l. beres meus. ff. si. de cõdi. ꝛ demon. sed si erat amicus vel coniunctus tuus: tunc secus qz induceret ad delinquendum vt tu lucreris ergo ꝛc. l. cõuenire. de pac. dota. ff. sed qd si erat penitus extraneus tam mihi ꝙ tibi: tunc videt valere sicut sub alia qualibet conditione facta ꝛ ita potest intelligi glo.

1 Insulam. ¶ Tempus non cõmittitur ad interesse nisi trãsacto toto tẽpore etiã si ceperit esse certum intra id qõ restat fieri non posse. b. d. not. ¶ Not. teꝝ. ibi neq; ẽm ad quem facit. ff. de dam. infe. l. dãni. ff. si is qui. Et qõ inspiciat initium tẽporis in stipulationibus habet. j. eo. continuus. ff. cũ quis. in fi. glo. bic formatur tria contraria ꝛ nulla soluit: quia tendunt ad diuersa. ¶ Opp. primo qꝫ statim cõmittat cũ effectu vt possit peti quo ceperit esse certum. vt. ff. eodẽ. l. boc iure. Solu. ibi conditio continens factũ non pendebat ex potestate promittentis: ideo tempus appositũ in conditione non censetur repetitum in ꝓmissione bic pendebat ex potestate eius vt insulam fabricari et sic censetur repetitum in tacita stipulatione ad interesse sicut in expressa stipulatione penali. vt in. l. in illa stipulatione. si kalendis. ff. eo. ¶ Item opp. qꝫ saltẽ cõmittatur ad interesse particulare eoipso qõ cepit esse in mora inchoandi. vt. ff. eo. stipu. nõ diui. ff. si. Solu. ibi. quando stipulatio facti non habebat certum ꝛ determinatũ tẽpus expressum a cõtrahentibus licet subintelligerent de iure quãtũ est necessarium bic qñ expressium fuit a partibus quo casu ille teꝝ. non habet locum: quia etiam ad particulare nõ cõmittitur: sed ad totale tantũ demũ lapso tanto tẽpore per banc. l. nõ vt ibi dixi. ꝛ hoc tenet Dy. in. l. continuus. in. ff. item qui insulam. j. eo. ¶ Tertio opp. qꝫ cõmittatur etiam ad totale saltem mero iure statim cum incipit esse certũ ꝛc. vt. ff. eo. cum stipulatus fuit mihi a proculo. Solu. ibi qñ fuit cõmissa certa pena seu certa quãtitas loco pene quo casu cõmittitur ad interesse qõ est pena legalis: ideo requirit lapsus totius tẽporis. vt in. l. cõmissa. in prin. de elec. lib. vj. qꝫ fuit extractum ab ista. l. in rõne sui. et de illo no. in. d. l. cum stipulatus.

2 ¶ Clausula codicillaris si nõ valet iure testamẽti valeat ꝛc. si potuit operari in presenti: an si testamentum postea rumpatur nihil operetur an trahatur in futurum.

3 Si testato: mandauit solui debita sua de pecunijs quas habebat in tali monte: ꝛ illud quod restaret solutis pecunijs reliquit alicui hospitali ꝛ tẽpore testamenti restabãt mille ꝛ postea tantũ superuixit qꝫ solutis debitis restabant tria milia: an totum debebitur illi hospitali.

4 Legatum factum illi filie que vidua fuerit: an comprehendat illam que erat vidua tempore testamenti.

1 Cum stipulamur. ¶ Verbum ꝓsentis tẽporis ad futurum non extendit. b. d. ſtom vnã lec. prout habeẽ in teꝝ. oportet ꝛ tunc intellige etiã si in presenti nisi posset operari vt differat a sequenti lectura: quia ꝓprietas verbi hoc nõ patitur vt ad futurum quoquomodo trahitur. vt. ff. eo. si stipulatus fuero. ff. cum stipulamur. cũ simi. Alij habent oportere ꝛ tũc dic qꝫ stipulatio cõcepta p verbũ ꝓteriti tẽporis subiũctiui modi si potest aliquid operari pro presenti nõ extenditur ad futurum. b. d. ſm doc. sed si possit aliquid operari in ꝓsenti bene tunc traheretur ad futurum. vt. l. debitor. ff. verisimile. de contraben. emp. etiã si esset verbũ ꝓteriti pluſq̃ perfecti. vt. ff. eo. qui rome. ff. augerius. in versi. constitisset. ſm Ange.

2 ¶ Et per hoc determinatur questio de clausula codicillari si deceret si nõ valeret iure testamenti valeat iure codicil. qõ si põt aliud operari pro presenti: vt qz testamentũ erat nullũ ꝓteritione iam nati sed postea confirmet qz mortuus est viuente testatore. ꝛ erant instituti venientes ab intestato: ſm ea que habentur in. l. postbumus. ff. item ꝛ circa. de iniusto testa. deinde postea iterũ rũpatur ꝓteritione postbumi post mortẽ testatoris ꝛ ruptũ remaneat ꝙ illa clausula nihil operabitur: qz potuit operari in ꝓsenti. vnde nõ trahit ad futurũ. secus si in presenti nõ potuisset operari quia solus postbumus fuisset preteritus: ꝛ sic testamentũ a principio nõ esset nullũ vt. l. iij. ff. sed si stantus. j. ti. de iniu. testa. Alij qõ vide oino Bar. in. l. j. de iure codi. in. vij. q. ¶ Semel etiã cõsului per predicta cũ quidã testatoꝛ mãdasset debita sua solui de pecunijs quas habebat in monte florẽtie: ꝛ postea dixit qꝫ illud qõ restaret solutis debitis de dicta pecunia relinquebat cuidã hospitali. Pone ergo qꝫ tpe testamenti solutis debitis restassent mille testatoꝛ supernigit per plures annos ꝛ plures alias pecunias in mõte acquisiuit ita qꝫ solutis debitis restabãt tria milia: an totum boc debeatur illi hospitali. Et videt per predicta dicendũ qꝫ nõ sed mille tantũ in quibus potuit operari tẽpore testamẽti ꝓpter verbũ resta rent qõ est preteriti imperfecti subiũctiui ꝛ presentis tpis opta tiui per iſtã. l. sic intellectã per doc. secus si tpe testamenti nihil restasset[a] per illã. l. vẽditio. ff. verisimile. ꝛ per id qõ no. Bar. in loco. ff. allega. ¶ Sed op. qꝫ imo verbũ qõ reperit in ꝓterito ꝛ in presenti si põt referri: ad futurũ ad illud tantum referat. vt in. l. solemus. de cõdi. ꝛ demon. cũ ibi no. So. illud verũ in verbo qõ reperit in ꝓterito subiũctiui ꝛ etiã in futuro eiusdẽ subiunctiui: vt si diceret id qõ restiterit: nã reperit in ꝓterito vt restiterim ris rit. ꝛ in futuro vt cũ restitero ris rit. Nã isto casu iu quo loquimur in vltimis volũtatibus: ꝛ tunc intelligit in futuro indistincte dũmodo poterit actus valere: ꝛ nõ presenti lz in illo possit aliquid operari vt in cõtrario: secus in contractibus: vt ibi no. per Bar. Nos loquimur in verbo qõ reperit in presenti optatiui ꝛ in ꝓterito subiũctiui nõ antẽ in futuro qõ

4 est alterius nature vt patet ex predictis. ¶ Et vide per illud qõ no. Bar. in. l. boc articulo. de here. instit. de legato facto illi filie que vidua fuerit: an cõprebendatur illa que erat vidua tẽpore testamẽti an dũtaxat illa que postea viduabit. Et Bar. videtur banc scõam partẽ tenere pro illa. l. solemus. qz verbũ fuerit reperit in ꝓterito ꝛ futuro subiũctiui. Tu dic vt ibi dixi in. d. l. boc arti. vbi credo tenuisse contrariũ per alias rationes.

1 Sita stipulatus. ¶ Principium buius. l. idẽ dicit qõ. l. sumsmodi. ff. e. qꝫ in stipulatione annua conditionali potest agi: vt existente cõditione debeantur pensiones etiã annoꝝ num ꝓteritoꝝ: hic nõ sunt alia.

1 Titius. ¶ Qui ꝓmisit ꝓprietatẽ per se ꝛ vsumfrucum per se tradẽdo vsumfructũ liberat a promissione ipsius: ꝛ lz postea ad eundẽ reuertat in eandẽ obligationẽ nõ incidit sed tenet dũtaxat ad nudã ꝓprietatẽ ꝛ vsumfructum simul tradẽdo vsumfructũ nõ liberat in aliquo. Ideo si ad eundẽ postea reuertit tenebit advtrũqꝫ. i. ꝓprietatẽ. ꝛ vsumfructũ causalẽ. b. d. Et est pulcher casus per quẽ patet qꝫ lz debitor soluẽdo partẽ quotã rei quã promisit si stipulatio erat dinisibilis oꝛ respectu liberet ab illa quota. vt. j. de sol. l. si stipulatus sum. ff. j. ver. itẽ qui stichũ. nõ sic liberat soluendo partẽ in tegralẽ: nã ꝓprietas vsufructus sunt partes integrales fundi promissi ꝛ tñ per obligationẽ vsufructus nõ liberat debitor in aliquo: vt patet ex teꝝ. ꝛ gl. que sentit hic contrariũ ꝛ eã sic declara: ꝛ ratio diuersitatis est qz qui ꝓmittit fundũ ꝓmittit quã lz eius partẽ quotã que separata a tota eiusdẽ qualitatis est cũ toto sed nõ sic ꝓmittit quãlz eius partẽ integralẽ qñ esset alterius qualitatis separata a toto ꝙ sit iuncta cũ eo: nã vsufructus iuctus cũ ꝓprietate oꝛ causalis ꝛ nõ finit morte nec capitis dimi. sed ab eo separatus oꝛ formalis ꝛ finit morte ꝛ capitis dimi. ꝓmittẽdo aũt fundũ pleno iure videt ꝓmittere: vt casualẽ. i. iunctũ cũ ꝓprietate lz si ipm separat facit eũ formalẽ ꝛ sic nõ soluit qõ ꝓmiserat secus qñ ꝓmittit ꝓprietatẽ p se ꝛ vsumfructũ per se: qz ꝓmittit vt formalẽ ꝛ talẽ tradiditergo ab illa obligatione liberat. ¶ Quero an in scõo casu qñ promisi fundũ pleno iure ꝛ tradidisti vsumfructũ tantũ ꝛ sic nõ es liberatus in aliquo: vt bic patet in si. qõ est no. an possum a tepetere fundũ pleno iure anteꝙ vsufructus finiat in persona. Iste casus nõ ponit hic: sed dũtaxat quãdo agerẽ eo finito: qz tũc bene possem: videt qꝫ etiã tũc possum postẽ nõ est liberat[a]. in aliquo cõtrariũ dic per no. in. l. si nõ sortẽ. ff. de pe. de 2di. inde. vbi nõ agitur nisi ad id qõ restat soluendũ quouisq; illud qõ est solutũ est penes agentẽ lz soluens nõ fuerit ab eo liberatus et boc quãdo deficit pars rei sed quãdo deficeret aliqõ ius cõcernens totũ puta cautionis posset agi ad totũ vt cõsequatur id qõ deficit. vt. j. eo. iul. ff. j. de solu. l. etiam.

2 ¶ Qui se subscribit alicui scripture: an censeatur, contenta in ea approbare.

Quid si quis ꝓius se subscripsit in schedula vacua.

3 In instrumento debet esse signum notarij vt faciat fidem.

In schedulis mercatorum debet esse signum societatis.

Qui confitetur se accepisse ꝛ ꝓmittit reddere licet illud verbus sit ꝓteriti temporis tamen non intelligitur qꝫ acceperit dudum ante: sed tempore confessionis ꝛ promissionis.

4 Confessio facta in contractu inualido an ꝓbet numerationem.

Quid si fiat in processu nullo.

5 Subditus dumtaxat ratione iurisditionis vel alterius subiectionis vt vasallus an potest stipulãdo acgrere suo superiori.

6 Administratoꝛ alicuius an videatur acquirere ei cuius est administratoꝛ.

7 Per numerationẽ nostro nomine factã facilius nobis acquiritur actio ꝙ per stipulationem.

8 Ei qui positus est ad obligationem sibi acquirendum si non acquiritur solui non potest.

Stipulatio si interuenit incontinenti ante numerationem vel post: an impediat oriri actionem ex numeratione.

9 Inutilis stipulatio nõ impedit oriri actionẽ ex numeratione.

Si quis in libello dicat se numerasse. c. ex causa mutui et ideo petat aduersarium condẽnari ꝛ producat instrumentũ in quo continetur numeratio ꝛ etiã stipulatio an debeat succumbere.

10 Quid si in libello dixi me numerasse. c. ex causa mutui ꝛ produxi instrumentum in quo continetur tua confessio tantum non autez attestatur notarius de numeratione facta in eius presentia ꝛ transactum fit biennium vel renuntiatuꝛ sit exceptioni nõ numerate pecunie.

11 In vna persona possit esse obligatio ꝛ actio pro sorte.

Quod nunc intelligatur repetitio que habet vitiare.

12 Si aliquis incipit agere ꝓcuratorio nomine titij licet postea i sequentibus actibus non repetat illa verba procuratorio nomine: an tamen censeantur repetita.

Dicta in precedentibus an censeank repetita in sequentibus.

Si quis promisit sub pena aliquem non offendere ꝛ postea offendit fratrem illius an incidat in penam.

Inimicus fratris mei an dicatur inimicus meus.

1 Chrysogonus. ¶ Iste est famosus. ff. et pulcher. b. d. p liberam personaz nostre potestati nõ subiectam nõ potest nobis acquiri actio ex stipulatione sed ex numeratione nostro nomine facta fic. Et sti pulatio inutilis non impedit actionem oriri ex vili numeratione licet si stipulatio esset vtilis bene impediret ꝛ qui stipulatur simpliciter censetur stipulatus sibi non alteri licet in precedentibus fuerit alteri stipulatus qz nõ subintelligitur petita eadẽ persona magime que haberet vitiare stipulationem. b. d. iste pulcher ꝛ singularis. ff. famosus quem diuide in duas partes principales qz primo ponit thema ex quo resultant tres. q. vsq; ibi respondi: scõo ad, quãlibet earũ p ordinẽ rũdit ponendo in qualz earũ rõnem dubitãdi lz glo. dicat qꝫ in prima non ponit: sed cõtrariũ ꝑz ex teꝝ. Et ista scõa subdiuiditur i tres: qz primo loquit de actiõe ꝑsonali oriente ad sortẽ ex stipulatione ꝛ determinat qꝫ illa nec acquirat liberto stipulanti nec patrono cui stipulatus est: qz stipulatio est nulla: nã sibi nõ acquirit qz noluit patrono qz nõ potuit ꝛ hoc vsq; ibi superest. Secũdo de actione ꝑsonali q̃ oriẽ ex numeratiõe facta nomine patroni ꝛ ista oriẽ ꝛ acquirit patrono non aũt liberto postq̃ stipulatio erat nulla si aũt valeret nõ oriret ex numeratione lz ex sola stipulatione. vt. j. de dona. l. si ita fuero. ff. si cum. l. fe. ꝛ hoc vsq; ibi sequens. In tertia in qua loquitur de actione ꝑsonali oriente ex stipulatione vsurarũ ad ipsas vsuras ꝛ illa oriẽ ꝛ acquirit soli liberto: qz sibi soli vꝝ fuisse stipulatus simplr stipulando nõ patrono cui fuerat stipulatus sortẽ: nec subintelligit eius persona repetita: maxime qz ex hoc vitiaretur stipulatio vt in primo casu sed ẽt si nõ vitiaret licet interdũ tps ꝛ 2ditio apposita in pcedentibus intelligat repetita in sequẽtibus ꝑsona tñ alterius nunq̃. Et ista regula traditur hic ꝛ alibi ideo tene eã mẽti

2 ¶ In prima parte gl. in qua ponit thema. no. primo in verbo subscribẽtis ꝙ ille q se subscribit alicui scripture censetur contenta in ea approbare[b] ad qõ. ff. de pig. l. si fideiussor. ff. j. ꝛ qui.

b mo. pig. vel hypo. fol. l. ficut. ff. nõ vꝝ. qõ est verũ. nisi se subscribat vt testis vt. l. titia. ff. lucia. de le. ij. Item est vera si legit ꝛ in telligit contenta in ea. alꝫ secus. vt in. l. fi. C. plus. va. qõ agitur Et sic qui se subscribit i schedula vacua nõ approbat qꝫ postea in ea scribentur. vt no. in. c. ij. de fi. instr. p Inno. Item adde tertio qꝫ si schedula cõtineret aliqd qõ cõcerneret fauoꝛe subscribentis ꝛ aliquid qõ cõcerneret odiũ nõ censet approbare hoc scõo per simplicez subscriptionem: sed requirit qꝫ faciat de illo specialem mentionẽ: solũ enim videtur approbare primum ita singulariter not. Bart. in. l. diuus. ff. itẽ senatus. j. de falsis. Sed

b ¶ Approbat. vt de eũdẽ ffi. cccl. ꝛ ffi. cccxxx. Item. ffi. ccciij. ꝛ ffi. cciij. ꝛ ibi an figillũ inducat cõ sensum ꝛ ratibabitionem.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

Ange. dicit q hoc nō reperitur iure cautū ⁊ respondit ad aliū text. in quo Bar. se fundat. Ité adde q ille qui subscribit se perinde tenet ac si totā scripturā ipse scripsisset quo casu alia subscriptio sua necessaria nō esset not. in l. emptor. ℌ. lucius. ff. de pac. per Bar. ideo si statutum diceret q scriptura facta manu debitoris mittatur executioni contra eum sicut ſnia diffiniti-
na ita mittetur scripture subscripta manu debitoris sicut si to
a ¶ De manu sua. a ta esset de manu sua[a] ſm Ang. qō no. Sol. ⁊ no. in verbo assignante argu. q in instro dr esse signum notarij ⁊ in schedulis mercatorū dr esse signū societatis ad hoc vt faciant fidē. ff. a. l. fi. C. de de offi. assesso. ¶ Tertio no. in verbo accepisse q qui confitetur se accepisse ⁊ pmittit reddere, lz istud verbū sit preteriti tpis tñ nō in: elligit q acceperit dudū ante. lz tpe cōfessionis: ⁊ pmissionis: ⁊ hoc est vsile: vt. j. colligit ſm Bar. q si maritus confitetur se recepisse a patre vel extraneo centū noie dotis q̄ pmittit reddere vxori acquirit actio ipsi vxori tanē tunc tpis receperit: sed si, pparent ista verba receptionē dudū ante factā nō acquirerent nisi apparuerit cōsensus patris vel extranei qui bus p prius fuerat actio acquisita: vt. l. auia. de iur. do. ff. s. sol. ma. l. quoties. Et no. p bar. in. l. post dotē. in. j. q. so. ma. p istum
b ¶ Esse vtile. hec dicta melius declara vt p Iudro. consi. cccciij.

4 text. ¶ † Quarto no. q ista fuit quedā cōfessio de recepto ⁊ fuit facta in ꝯtu stipulationis innalido q̄ non ꝑpter hoc est ipsa cōfessio inualida imo ꝑbat numerationem vt ptz in ver. supest vnde Bar. colligit q lz ꝓtract⁹ sit inutilis confessio tñ pōt esse valis. [b] Sic habemus q lz processus criminalis vel ciuilis sit nullus ꝑpter defectū alicuius solennitatis non ꝑpterea nulla est cōfessio imo ꝑbat maleficiū vel debitum vt in. l. cōfessus. cū ibi no. per Bar. ff. de cust. reo. ⁊ in c. pisanis. de rest. spo. ⁊ ibi per Jo. an. in nouel. ¶ † In. ij. parte gl. super. j. q. sup verbo respōdendi per liberam. no. primo q lz libertus sit subditus patro-
no quo ad quedā obsequia: ista tamē subiectio non facit vt per ipsum possit actio acgri patrono lz requirit q̄ qs sit subiectus rōne patrie vel offīce ptās: ista cēſ est maior subiectio: ⁊ idem
c si rōne ꝓfessionis vt monachus qui pōt acquirere monasterio in cuius est ptāte cum equiparet seruo vt no. Inn. in. c. cū olim de ꝓpriui. Subditus ergo dum tagat rōne iurisditionis vel alte-
rius subiectionis vt vasallus nō pōt stipulando acquirere suo superiori: ⁊ ad hoc alleg. iste text. ⁊ eodē modo ciuis[b] non pōt acquirere reipublice sue ciuitatis licz sit ei subiectus ſm Bar. Sed. d. Raph. lz ꝓtrariū: q̄ nō minor est illa subiectio q̄ filia-
d ¶ Imperſona- liter. clarius vide que in hoc artic. dicuntur per lu. ro. ꝑsi. cccc. lij. vbi ponit vnam salua. bar. et pro ea alle. text. singulare. vide etiā p d. Fran. cur. cōsil. clxj.

lis vt in. l. veluti. ff. de instit. ⁊ iur. ⁊ non minus quis nascitur sue reipublice q̄ patri. vt. l. j. de ven. in pos. mit. qō satis potest tolerari. ¶ † Scōo no. q lz ille liberus esset procurator sui patro-
6 ni hoc tamen non facit vt ꝓsit ei acquirere: lz secus in tutore vel alio legitimo administratore: vt in. l. eum qui. ff. si tutori. de consti. pecu. sed an saltē acquirat sibi ꝑpſi vt teneatur actionē cedere dño videtur q̄ sic: vt i verſi. seq. ibi ideoq; in liberti ꝑsona ⁊c. Bar. bic sentit q̄ sic vi in stipulatione suam personā expreſſisset: q̄ dixisset promittis mihi restituere patrono meo sed si nō expressit suam personā in verbo ꝓmissino: sed dūtaxat personam patroni in verbo executiuo dicendo promittis restitue re banc pecuniā patrono meo: nec illi acquirit: q̄ non pōt nec sibi q̄ non censetur voluisse: sicut enim verbō executiuō contulit in ꝑsona patroni: ita censetur contulisse verbū ꝓmissiuū
e ¶ Sed pōe egi. adde quod Bal. consi. liiij. ⁊. ccij. ang. consi. glig. ⁊ consi. clv. simpl⁹ sequuntur dictū ſpe. postq̄ impersonaliter locutus est in verbo promissino: ⁊ sic est inutilis oino ⁊ ita loquit iste text. ⁊ etiā glo. que incipit inconti nenti do. Raph. impugnat eum: q̄ si valeret in primo casu vt sibi acquiratur similiter valeret in scōo q̄ impersonaliter loquē do subintelligit̄ sua ꝑsona in verbo ꝓmissiuo nō ꝑsona patroni q̄ vitiaretur vt in verſi. seq. ideo dicit q̄ nec primo casu ꝝ vt sibi acquiratur nisi sua interſit: certe de hoc est glo. ordi. ff. de stip. ser. l. j. in ꝓin. que. h. d. expreſſe: ⁊ sic q̄ sua non interest nō refert: an stipulator sit oino extraneus an sit procurator illius cui stipulatur: neutro enim casu acquirit actio sibi lz cōcipiat verba promissiua in suam personā ⁊ executiua in persona dñi sed si vtraq; in suam personā tunc valeret ⁊ acquireret sibi ⁊ te
f ¶ Altiare, adde Sig. ꝑsi. clxxxiij neretur cedere etiam si aliud interesse non prętendat: et ita dꝫ intelligi glo. que est in. l. huiusmodi. in ꝓinc. de leg. j. ⁊ est text. j. in ver. ideoq;. q̄ vtrūq; verbū censetur collatū in suā personā
g ¶ Alteri. adō q bal. cōſi. cxxxvj. j. li. tz q occidēs fratrem domini feudi odio ipsi[g] d ꝓinatur feudo 7 q̄ talis occidēs potest de curia forbanniri et in executione ſnie criminalis feuduz auferri p. c. j. in ti. de illo qui interfecit fratrē domini sui,
postq̄ in ꝑsona fratris. Bar. dicit q̄ hoc ideo q̄ iniuria facta vni fratri non censetur facta alteri[g] q̄: nō est de ꝑsonis enumeratis in. l. j. in fi. cū. l. se. de iniurijs. ⁊ hoc no. ad qōnē an inimic⁹ fratris mei dicatur inimicus meus: ⁊ facit q̄ fic. l. j. cū seq. de libe. cau. Sed

in contrarium

in contrarium facit dictum Bar. hic. ⁊ vide quod not. Bar. in l. iiij. ff. si tutor. de suſpec. tut.

1 **Si ita stipulatus.** † Inutilis stipulatio penalis nō reddit inutilez stipulationem sortis nec ipſam nouat. b. d. sicut. ff. eo. l. si ita stipulatus fuero te sisti. hic non sunt alia.

1 **Si pupillus.** † Interpellatio que nō cōsti nocet fideiussori. b. d. ¶ In tex. ibi sticbū ꝓmittat dic ex qua ꝓmissione si erat doli capax fuit naturaliter tantū obligatus vt. ff. de noua. l. j. cuz ibi no. lz si nō erat doli capax naturaliter nec ciuiliter fideiussor autē datus ab eo primo casu tenetur ciuiliter ⁊ naturaliter quouſq; viuat seruus ꝓmissus vel post eius mortem interueniente ſua mora: vt in fi. huius. l. sed mortuo seruo sine mora pupilli ⁊ etiā fideiussoris liberare[t] pupillus a naturali obligatione ⁊ fideiussor a ciuili ⁊ naturali et hec est intentio huius. l. ¶ In tex. ibi post moram. i. post interpellationē que solet constituere quē in mora lz nūc cōstituit q̄ pupillus nō erat efficater obligatus ⁊ sic nulla cōtra eū erat petitio: ergo nulla mora. vt. j. sequit q̄ō semper alleg.

2 ¶ Nō sunt duo rei credēdi an due sint obligationes diuerſe Solutio facta contēplatione vnius obligationis an tollit alteram si ambe sint contracte ad eandem rem vel quantitatem.

3 Si in alternatiua stipulatione teneat obligatio nisi in vna an dicetur simpleꝝ.

4 Posita vel inducta ad vnū effectū: an possint operari ꝑium.

1 **Si duo rei.** Persona vel res posita i obligatione si obligatio in ea non ꝓtrahit sibi vel de ipsa solutiōe fieri nō pōt. b. d. ¶ Premitte q̄ si sunt duo rei credendi solutio facta vni liberatio, quēte ab altero vt. j. ti. j. l. ij. sed hic quādo vterq; vtiliter stipulatus est. ꝛ. b. d. ista. l. q̄ solutio nō est facta contemplatione illius obligationis que valida est: sed alterius inualide: ⁊ sic non tollit illā ipso iure nec ope exceptionis. Item premitte q̄ si due res alternatiue ꝓmittuntur vtraq; est in obligatione: sed si altera soluitur liberat soluens ab vtraq; hoc verū si tz obligatio in vtraq; sed si in altera tantū: q̄ altera erat stipulatoris tpe stipulationis: tunc lz desinat esse sua ⁊ redeat ad ꝓmissorem non pōt ꝓmissor soluere inuito creditore: q̄ illa stipulatio censebatur ꝑpius simpleꝝ ⁊ nō continere nisi alteram que non erat stipulatoris ⁊ sic soluerē vna res ꝑ altera q̄ō esse non dꝫ: vt. l. ij. ff. si cer. peta. ⁊ hec est intentio huius. l. ¶ In tex. ibi nō
2 recte soluitur. ſ. q̄tū adhocvt soluens liberet ab altero. ¶ † In tex. ibi sed sue obligationis. ⁊ sic patet q̄ quando sunt duo rei credendi due sunt obligationes diuerſe. Sed cōtra. j. tit. j. l. iij. ff. si. Sol. vt ibi in gl. ¶ Item no. quod solutio facta contemplationevnius obligationis nō tollit alterā licet ambe sint ex cte ad eandem rem vel quantitatem. Sed cōtra q̄ imo tollat vel ope exceptionis vel ipso iure ſcōm ea que habētur in l. modesti. de sol. ff. papi. ff. man. Sol. ibi ambe erant valide quo casu si vna principalis altera accessoria ⁊ si soluat ꝑ accessoria tollit ꝓncipalis ope exceptionis. Sz soluat ꝑ principali tollitur accesso ria ipo iure. si vero vtraq; eꝫ principalis tūc ambo tolluntr ipo iure vt p tz eꝫ illis. ll. t. l. stichū. ff. si mādato. eo. tit. de sol. hic quā
do altera erat inutilis ⁊ eius cōtēplatione facta est solutio. vn-
3 de nō tollit nec ipso iure nec ope exceptionis. ¶ † In tex. ibi nō recte soluit: dic q̄ glo. contra hoc opponit. de. l. qui decem. ff. ſti cum. de sol. ⁊ nō bene solvit: dic ergo quod hic loquitur in alter natiua ſtipulatione in qua si nō tenet obligatio in vna de alternati. non dr alternatiua stipulatio in effectu: licet fuerit quo ad cōceptionem verborū: sed dr simpleꝝ: ⁊ sic est perinde ac si vna tā tum fuisset deducta in stipulatione: sed si ita fuisset non posset altera ꝑ illa solui per rationez quā. ff. dixi. q̄ aliud ꝑ alio solui nō potest creditore inuito: ibi vero loquit in obligatione generis in qua nulla species est in obligatione licet quelz species est ſolutione q̄ tñ solui poterit licet ergo vna spēs nō poterit solui tēpore stipulationis: q̄ erat stipulatoris: adhuc tñ remansit sti
4 pulatio in eadem qualitate generis: ideo si postea desinat esse stipulatoris ⁊ redeat dominiū ad ꝓmissorē poterit illā soluere inuito creditore si habet electionē. ¶ † In tex. ibi in fi. ad obligationē ponit nō ad solutionem: ⁊ sic not. q̄ posita vel inducta ad vnū effectum nō operanē aliū diuersum posito q̄ nō sit contrarius sicut nec cōtrariū: vt in. l. legata inutiliter. de le. j. ff. cū talis. ff. de cōdit. ⁊ demōſt. ¶ Sed cōtra de illa scōa si nō valet q̄ō ago vt ago z vt valere pōt. vt. l. si tā angusti. ff. de serui. Sol. ibi ille effectus ſm q̄ pōt valere nō erat omnino alius lz cō prehendebatur sub alio ſm q̄ nō potest valere: puta iter sub seruitute vie que nō in plus se habet ⁊ continet cōmoditatē itineris: hic vero erat omnino alius ⁊ sub alio nō comprehendebatur: naz aliud est obligatio aliud solutio quid ergo ponitur ad obligationem si ad hoc non valet: nec etiam valet quo ad solutionem. vt in. l. eum qui. ff. qui sibi. ff. eo. ⁊ in. ff. ch. ꝛ fosgonus. circa medium in ver. sed quod patrono.

1 **Si quis ita stipulatus.** † Ad veritatē copulatiue requirit ꝛcursus vtriusq; copule. lz ad veritatem disiūctiue sufficit altera ꝑtē esse veram. b. d. Et primū dictū procedit q̄n copulātur ad vnū effectum: sed si nō respecti ne ad aliud sed quodlibet per se tunc ponit cōtinuatiue: ⁊ in quolibet de copulatis verificat. vt. l. j. ff. de ifa. q̄ō dic vt plene p Bar. in. l. is qui ducenta. ff. verum. de reb. dub.

2 ¶ An sit verum indistincte q̄ō quando pater stipulatur filio aliquid quod consistat in facto stipulatio sit inutilis quantum ad hoc vt acquiratur patri.

3 An sit verum indistincte q̄ō si stipulatur aliquid consistens in dando acquiratur ipsi patri.

4 Quid si pater stipulat domū fieri in solo filij vel in solo patris.

1 **Quod dicitur.** † Si pater stipulatur filio in potestate illud q̄ō sibi acquireretur si filius fuisset stipulatus valet stipulatio ⁊ habetur perinde ac si filius patri fuisset stipulatus. Si vero illud quod patri non acquireretur si filius sibi ꝑpſi stipulatus fuisset tūc patri nō acquiritur. Si vero filius stipulatur patri tūc indistincte sibi acquiritur etiam si sit tale quid q̄ si filius fuisset sibi ꝑpſi stipulatus patri nō acquireretur h. d. in effectu: est difficilis ⁊ subtilis in sui materia. Stat ergo differentia an filius stipulatur sibi ꝑpſi vel stipulatur patri: naz primo casu si illud quod stipulatur sibi acquireretur patri: vt si consistat in iure: tunc eodem modo acquirit si pater illud idem stipulatur filio ac si ipsemet filius fuisset sibi ꝑpſi stipulatus: sed si sit tale quod non acquireretur patri: vt si consistat in facto coherente persone filij ⁊ explicando per eū: vt in sitit. de stip. seruo. ff. si cū factū. ⁊. l. si id quod. j. tit. j. tunc si pater stipulatur filio acquiritur ipsi patri: q̄ perinde est ac si ipse filius fuisset sibi ꝑpſi stipulatus: quando autem filius nō stipulatur sibi ꝑpſi lz stipulatur patri: tūc indistincte acquiritur patri et si sit tale q̄ si fuisset stipulatus sibi nō acquireret patri vt factū sui: nā nūc non stipulat patri factū ipsius filij sed factū ipsius patris vt liceat patri ire agere: ⁊ aliud est factū filij aliud factum patris. ¶ In tex. ibi vtiliter stipulari. ſ. quantū ad hoc vt valeat stipulatio ⁊ acquiratur ipsi patri perinde ac si ipse filius stipulatus fuisset q̄: stipulatio patris fingitur esse stipulatio filij cū censeat eadē ꝑsona: ⁊ hoc patet ex tex. se. dō dicit quasi sibi. ſ. filio ille. ſ. filius stipuleꝝ vt sicut si vere filius stipulatus esset acquireret patri. ⁊ ita ⁊ si ficte videatur stipulatus ⁊ vtraq; casu dicta obligatio et actio primo loco acquiritur ipsi filio ⁊ eodē instanti facit transitum ad patrē: ⁊ nihil remanet penes filiū: vt no. per Bart. in. l. cuz filio. de le. j. lz Ang. hic ſm Ja. de are. videat dicere q̄ dicta remaneat apud filium q̄ō falsum est. vt insti. per quas ꝑso. no. acqui. licet enim in alijs hoc procedat nō suppositis nostre potestati in casibus in quibus possunt nobis acquirere actionē vt acquirant vtilem ⁊ apud eos remaneat directa: de quibus casibus tetigi in. ff. alteri. non sic in his qui sunt in nostra potesta te als nō esset differentia cum tamen leges magnā videant facere. ¶ In tex. in hoc in his verū est. q. d. tūc est verum q̄ ex ficta stipulatione filij acquirit patri: q̄ ex vera acquireret q̄ō qñ sit. ſ. ostendit. sed si ex vera nō acquireret: nec etiā ex ficta interposita per patrē q̄ fingitur esse filij. vt in ver. alioquin. ne plus operetur fictio q̄ veritas. vt in. l. qui ad certū. ff. loca. ¶ In tex. ibi inutilis erit stipulatio. ſ. quantum ad hoc vt pater possit ex ea agere vt sibi liceat tenere ire vel agere tanē si factū suuz repu tetur idē cū facto filij: sed bene est vtilis quantuz ad hoc vt ipse pater poterit agere vt liceat ipsi filio tenere ire vel agere si interest ipsius patris hoc fieri: ⁊ ita voluit glo. fing. in ff. sed cum factum. insti. de stipu. seruo. quā omnino vide: nō dico vt ipsi filio acquiratur actio ⁊ penes eū remaneat q̄ō isto iure eē nō potest: ⁊ ita intelligit glo. ſup verbo tenere: quā ita declara. licet Bar. videat dicere q̄ imo acquirit filio vtilis per. l. si quis ope
ras. de oper. li. ⁊ per l. quodcūq;. ff. j. ff. eo. sed ibi q̄ñ esset filius sui iuris ⁊ sic posset penes eum remanere als cōpetit ipsi patri non vt ipse pater poterit agere sed vt ipse filius. Et ita etiā videtur itelligere do. Raph. licet obscure loquat: ⁊ q̄ difficultas huius. l. male declaratur per doc. ꝑ eius declaratione glo. me-
2 lius tibi liqueat: queritur in ea de tribus. ¶ † Primo vtrū sit verū indifinite id q̄ō hic dicitur in ver. alioquin. q̄ quādo pater stipulat filio aliquid q̄ consistat in facto stipulatio sit inutilis quātū ad hoc vt acquiratur patri. Glo. q̄ non: sed tūc est verum q̄n stipulatur factū explicandū a filio: secus si explicandū a tertio in persona filij: vt rem tradi filio: nō in hoc idem est q̄ō in stipulatione dandi: q̄ res tradita pōt ad patrem peruenire.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Bar. contra hoc opponit de l. stipulatio ista. ff. bi qui. ver. cum vero. ff. eo. vbi erat explicandū a tertio ꝛ tamen reputat stipulatio meri facti vt nō acquirat patri: ideo ipse dicit nō esse standam differentiā quā facit glo. sed aliā an sit facta coherēs psone filij ꝛ tunc non acquirat patri: siue veniat ad explicandū p filiū vt hic siue per aliū ergo filium vt ibi si stipulat ꝙ tertius non impedit filiū ire agere vt nō poterit pater ex hoc agere vt non impediat seipsum: sed si non coheret psone filij tunc a quo cunq; veniat explicandū est idē ꝙ in stipulatione dandi vt acquiratur patri. ¶ Scōo querit an sit verū indistincte ꝙ si stipulatur aliqd cōsistēs in dāo acquirat ipsi patri ꝛ respondet ꝙ non: ff. solū est verū eo casu quo si filius fuisset stipulat⁹ sibi acquireret patri: puta ex causa profectitia ex qua tam olim ꝙ hodie si filius stipularet sibi acquireret patri qz in profectitijs nihil est hodie immutatū. Sed si ex tali cā ex quo acquireretur ipsi filio ꝛ nō patri vt ex castrēsi vel quasi tā olim ꝙ hodie: tunc si stipulat⁹ filio non acquirit ipsi patri p rōnem quam. ff. dixi ne plus operet ficta stipulatio filij ꝙ vera. Et si stipularet ex causa aduentitia ex qua hodie filius stipulādo sibi nō acquirit patri ꝓprietatē sed vsumfructū: eodē modo si pater stipulat filio nō acquirit sibi nisi vsumfructū: sed acgrit filio ꝓprietatem et vsumfructū: in castrensi vel quasi vel in aduētitio ꝓprietatem. Glo. hic sentit ꝙ si dū vult ꝙ in aduētitio acgrat sibi vsumfructum: nā hoc esse nō pōt nisi ēt filio acgrat ꝓprietatē cū non debeat habere vsumfructū nisi de bonis filij. Sed Ang. dicit hic ꝙ rariū ꝛ miror qz nō bene intellexit nec ꝑsideravit: dicit enim ꝙ filij in illis hꝫ vt ex extraneus ꝛ qñ pater stipulatur filio vt extraneo nihil sibi acquirit vt no. glo. in. l. si tibi. ff. si pactus. ff. de pac. ff. male loquit: nā si pater stipularet filio emācipato acquireret sibi vtilē actionē. vt. ff. e. q̄ōcūq;. ff. j. ꝛ tū extraneus: qz oia acgrat sibi nō patri: nec ob. cōtrariū: nā alis est dicere ꝙ filij⁹ beatur vt extraneus ꝙtū ad hoc vt sibi ḡrat ꝛ nō patri: vt in casibus ꝑdictis: aliud est ꝙ ꝑ stipulatur sibi vt exneo: nā tunc est hoc qñ merita filij sunt impensa patri ꝛ ꝑ monet ad stipulādū filio ꝓpter dicta merita nō ꝓpter filiationem: qz idē faceret si ipse esset quidā extraneus qui talia ipendisset ꝛ tūc loquit gl. in cōtrariū alleg. Sed qñ merita filij nō sunt ipensa patri: ff. sunt ipensa cuidā tertio qui monet ad ꝓmittendū patri ꝓpter merita filij tūc pater nō monet ꝓpter merita sed ꝓpter filiationē ff. ꝓmissor monet ꝓpter merita ꝛ sic stipulat sibi vt filio ꝛ ꝑ cō sequens querit sibi vtilē actionē ꝑ eandem gl. q̄ est in. ff. pactus ꝛ istud declaret. l. istā. ff. ꝛ de illud aduētitium q: ꝙuenit ꝓpter merita filij et patri acquiretur vsusfructus filio vero ꝓprietas.

4 ¶ Tertio querit quid si pater stipulat⁹ domū fieri in solo filij vel in solo patris glo. tenet ꝙ acquirit patri: ff. hoc est verū qñ in solo patris tradito forte filio in peculiū: ff. qñ in solo filij nō pōt acquiri patri ꝓpter ædificij que cedit solo quod non est suū acquiret ergo actio vtilis ipsi filio ꝛ etiā patri posset acquiri directa si sua interest peculiariter ibi edificare sicut si in solo cuiuslibet extranei: vt. ff. eo. stipulatio ista. ff. si quis iusla. ¶ Ultimo recolligendo banc materiā debes scire ꝙ pater pōt stipulari filio altero de quatuor modis: primo tanq̄ sibi ipsi patri et vt sibi acquiratur ꝛ hoc casu loquit ista l. vt valeat. ꝛ acquirat sibi eo casu quo si filius esset vere stipulans: similiter acgretur patri vt ex cā ꝓfectitia: ꝛ qñ nō cōsistit in facto coherēte psone filij vt in dicto casu penes filiū nulla remanet actio etiā directa sed acquiritur patri: sed si id qd cōsistit in facto coherēte psone filij ff. ex cā ꝓfectitia qd iuris sit. ff. declarani. qz silr apud filiū nulla remanet actio nec pater pōt agere ꝓ facto suo: sed bene pōt agere ꝓ facto filij si sua interest. Interdū stipulat filio vt filio nō vt acquiratur ipsi patri: sed ipsi filio: qđ cōtingit qñ stipulatur in aliquo casu olim poterat acqri filio ꝛ non acquirebatur patri vt in. l. in dote. vt in. l. pomponius philadelphus. fa. ber. vel in castrensi vel quasi castrēsi pecul. vel etiā bodie in aduentitio quo ad ꝓprietatē ꝛ nō monetur: ad hoc faciēdū ꝓpter merita sibi ipensa per filiū: sed solū rōne filiationis: vel si filius erat emancipatus: ꝛ sic oia acgrebat sibi: ꝛ tūc pater stipulando filio acquirit illi vtilē actionē. l. vgorem. ff. testō. de leg. iij. ꝛ. l. quodcūq;. ff. j. ff. eo. ꝛ. ff. si quis ita. ꝛ qđ no. in. l. pactū. ꝛ. l. pater. C. de pac. do. ꝛ. l. cū dos. eo. tit. ff. ꝛ per gl. in. d. ff. pactus.

3 Interdū stipulatur extraneo: vt qñ monetur ꝓpter merita[a] si ipensa per filiū: ꝛ tunc gl. an. d. ff. pactus ꝛ Bar. ꝛ Ang. bic vi detur tenere ꝙ nulla obligatio acgritur filio: qz tūc stipulatur sibi vt pemt⁹ extraneo cui nullū posset acquirere do. Rapha. refert vnū dictum. Bal. in. d. ff. si pactus. qđ multum plz ꝙ imo multo fortius acquiratur isto casu vtilis actio qz nō debet esse filius deteriōris �conditionis ꝓpter merita ꝙ ipēdit patri ꝙ si nō impendisset ꝓpter solā filiationē qz hic cōcurrit filiatio ꝛ merita. Et illud qđ dicitur in. ff. pactus. in tex. ꝛ glo. ꝙ nōvz pactū intellige quo ad directam actionē: ff. bene vz quo ad vtilēm ex iuribus. ff. alleg. ¶ Quarto ꝛ vltimo modo stipulatur pater filio vt heredi: ꝛ tūc si est heres acquiritur sibi directa: ꝛ ille est casus in. l. auus. ff. de pac. Quid aūt si in dubio: dic vt no. in. d. ff. pactus. ꝛ hic ꝑ Bar. quē vide in quibusdā aliis q̄ ipse tangit sed cōfuse que melius tibi liquent ex ꝓdictis.

1 **Tatianus.** † Persona heredis ꝓmissoris in his q̄ cōtra heredes trāseunt: superuacua adijcit in stipulatione. Ideo ff. tū vnus fuerit nominatus oēs tenent. h. d. ꝛ co. l. eū q. ff. ꝛ titio. ff. eo. Illa tamē loquitur in stipulatione dādi. sed ista in stipulatione faciendi vel nō faciendi: ꝛ sic ex parte ꝓmissoris non est differentia inter istas obligationes: secus ex parte stipulatoris. vt. j. e. cōtinu⁹. in fi. ꝛ ibi plene per Bar. de ista materia. ¶ In tex. ibi si ꝓhibeat. f. ipse titius: ꝛ idem si quilibet alioquz ꝓhiberet alias ex ꝓhibitione facta titio ipse solus teneretur. argu. l. in depositi. ff. depositi.

2 ☞ Si deficit aliquod ius an agetur ad illud quod deficit: an ad totum vt illud quod deficit consequatur.

3 Fundum mihi a te venditum ꝛ ꝓ quo de euictione ꝓmissisti si donaui titio ꝛ ab eo euincat: an potero contra te agere de euictione ꝛ an ipse titius poterit.

1 **Qui fundum.** † Qui teneť ad dandū si det ad iecto et de euictione non caueat poteſt cōueniri a principali creditore ac si nō reddidiſſet vt cōſe quatur cautionem si ſua intereſt qz poſſet ab adiecto repetere als secus. h. d. ¶ In tex. ibi. ꝙuis fundus titio traditus sit ſub audi. ꝛ etiā dominiū tranſlatus ſit qz tradens erat o fis ꝛ ſic no. ſingulariter ꝙ ille qui teneť ad dandū: licet det nō liberať niſi de euictione caueat: qz adhuc poſſet euinci per hypothecariaꝫ vel ſeruianam actionem: vt in. l. j. ſi rem meā. ff. de ſolu. ꝛ hoc ſic tenetur in genere: vt in. l. cū quis. ff. ſi hominē. c. ti. ſiue ſpecie vt hic ꝛ ꝑ batur i. l. ff. in fi. de cōd. ob can. ꝛ ſi facit iſta duo qz dominiuꝫ tranſferat ꝛ de euictione caueat liberatur ab obligatione qz tenebat dare. Et ſi poſtea res euincatur ꝑ hypotheca riam in illā nō reincidit: ſed cōtra eū agitur ex cautione. Si aūt dat ꝛ non cauet pōt cōueniri ac ſi nō dediſſet vt hic. ff. d. l. ſi rē meā. ꝛ vide Bar. in. d. ff. ſi holem. in fi. ſed cū quis teneť ad tradendum tunc diſtinguitur an in genere: ꝛ idē an in ſpecie ꝛ tūc aut ex cā onoroſa: ꝛ idem vt teneatur cauere de euictione aut de cauſa lucratiua: ꝛ tunc ſecus. Item no. per Bar. in. l. ſi a ſubſtituto. ff. ff. cū. l. ſeq. ff. de leg. j. vbi oino. ¶ In tex. ibi petere fundū pōt: dic ꝙ nō vt ipm conſequat cū habeat: ſed vt cōſequat cautionē de qua ſequit ꝛ ſicynū petit ꝛ aliud conſequit. ¶ Sed quare nō agitur directo ad cautionē omiſſam. Reſpōdeo ꝙ cō tractus eſt ſtricti iuris: ꝛ in eo nō venit iure actionis niſi illud qō in eo fuit deductū ſed cautio deducta nō fuit: ꝛ ſic venit dūtaxat officio iudicis mercenario qō per ſe nō pōt intētari ideo cōſeruatur actio ex ſtipulatione ad ipm fundū et poterit ſtipulator cautionē cōſequi alſ nō poſſet. facit. l. iij. ff. item iulianus. de eo ꝙ certo loco: ſed ſi cōtractus eſſet bone fidei vt emptionis tunc facta traditione ꝛ omiſſa cautione ageretur recta via ad ipſam cautionem que venit iure actionis vt in. l. empto. ff. ff. de actio. emp. ꝛ in. l. ij. de euic. † Quid aūt ſi deficiat aliud ius an agatur ad illud quod deficit an aūt ad totū: vt illud quod deficit cōſequatur diſtingue vt hic in gl. ſed plenius dic ꝙ aut deficit pars quota ꝛ agitur ad illam tantum: quia in illa tantum durat obligatio ꝛ actio: vt. j. de ſolu. l. ſi ſtipulatus. ff. j. aut deficit pars integralis: vt vſusfructus ꝛ tunc idē vt agatur ad illud tantū non tamē ex eo qō in illo tantū durat actio ꝛ obligatio imo durat in totū vt. ff. e. ſi ſtipulatus fuero. ff. in fi. ꝛ ibi digi ꝛ ideo hoc digi per. l. ſi nō ſortem. ff. ff. de cōdi. inde. aut nō deficit pars quota vel integralis: ſed aliud ius: ꝛ tunc aut eſt tale per quod pōt tota res aduocari: vt quia erat alteri obligata et tunc ſi eſt contractus ſtricti iuris agit ad totum ac ſi datio vel traditio facta nō fuiſſet: vt. d. l. ſi rem in eā. ff. de ſolu. aut bone fidei: vt emptionis: ꝛ tunc aut nihil agit: ſed expectat ex euincat dum tamen cautio fuerit poeſtita: nā ſufficit venditorē tradere ꝛ de euictione cauere vt liberetur ab obligatione qua tenet tradere licet res poterit euinci: qz nō pōt euinci niſi ſecuta euictione: vt in. l. habere licere. de euic. ſi vero erat tale ius ꝓpter qō res tota nō poterat euinci. ſed qō de ſoluto diminuebat: vt qz traditur res deteriorata vel cū ſeruitute cū deberet tradi libera tunc ſi tradēs tenebať ex dcto bone fidei pōt cōueniri vt tradat ac ſi nō tradidiſſet vt conſequať qō deficit vt. l. iiij. ff. ſi edita. ff. cōmo. idez ſi ſtricti iur. ſed habebat inſtar bone fidei. vt. l. bīnōī ff. edes. de lega. j. Idē ſi actio erat arbitraria rōne loci. vt. l. iiij. ff. adē iul. ff. de eo qō cer. loc. Extra iſtos caſus agitur actione de dolo vel in factum: vt. C. ad exhi. exhibitionis: ꝛ ibi vide qō no. Ly. ꝛ etiā qō no. in. l. eleganter. ff. nō ſolū. ff. de dolo. ꝛ eſt articulus difficilis qui tibi patet per ꝑdicta: vide iſtud qō no. Bar. in l. qui

[a] Materia. vide hic per Alex. qui ī aliquibus reprehendit, hūc doctorem ꝛ ea q̄ hic ſcribit Alex. vide eius conſi. viij. iij. li. ꝛ conſi xliij.

l. qui ſibi. ff. de ſol. ¶ In tex. ibi nā intereſt eius ſcilicet cautionē de euictione preſtari qñ cōſecuturus ci rem traditā ab ipſo adiecto per adcectionē mandati: vt ſequit ꝛ ſic no. Et ad hoc ſemper alleg. ꝙ adiectus in ſtipulatione ad ſolutionē recipiendam dicit ꝓcurator ſtipulatoris ꝛ tenet actione mādati rem quam recipit reſtituere: ꝛ hoc eſt verū ſi ꝑceſſit mandatū vel fuit preſens tēpore ſtipulationis als ō: neg. ge. ꝛ per illā actionē poteſt compelli ad reſtitūēdū: nō ergo recipit ad ſuā vtilitatē ꝛ nihilo minus nō pōt ſtipulator ipſum renocare inuito ꝓmiſſore qui cū habeat facultatē illi ſoluēdi ex forma ſtipulationis non pōt ſibi auferri: vt. j. de ſol. aliud ſecus ſi ex poſt mādaret ꝓmiſſori ꝙ illi ſolueret: nam poſſet mandatū reuocare vt. l. fin. eo. tit. ꝛ. l. cū comeli⁹. hec tū vera niſi fuiſſet ſtipulat⁹ hoc modo mihi aut titio cui volnero: qz tū titius nō eſt ꝓpꝛie adiectus nec recipit ad vtilitatem meā ſed ſua: vt. ff. eo. liber homo. ff. fin. fm intellectum do. Raph. ibidē qō dic vt ibi digi. ¶ In fi. tex. ibi ꝓtinus reū liberari ꝛ ſic nō pōt cōueniri a ſtipulatore ad ipm fundum vt caueat: qz nō intereſt ſibi cauere cum fundus ſit penes donatariū remanſurus etiā ſi a donatario euincatur vt hic colligitur per qō determinať queſtio ſi mihi vēdideris fundū et de euictione ꝓmiſiſti ꝛ ego ipm fundū donaui titio: ff. euincatur a titio nō agam cōtra te de euictione: qz nō teneor titio de euictione: als ſecus vt ſi donatio incepiſſet a ꝓmiſſione ſi ſibi vendi diſſem. Et hoc voluit glo. in. l. ſi ꝓ re pupilli. ff. j. de euict. Nec etiā ipſe donatarius agere poterit cōtra te niſi ego donaſſem ſibi rem cū oibus iuribus ꝛ actionibus mihi cōpetētibus[a] occaſione illius quo caſu nō ego ſed ipſe agere poſſet ꝛ recta via ſibi denūtiare: vt ꝓbatur in. l. ſi res. ff. de euic. Ideo notarij in inſtrumentis ſemper apponunt dicta verba: ꝛ etiā pinguiora quod eſt vtiliſſimuꝫ vt vitetur circuitus: als cū ſibi etiā teneat de euictione nō agere t ipſe de directo contra te ꝛ ego tibi ꝛ cōtra te. Et tene menti quia quotidiana ſunt.

2 ☞ Bartolus cuius etatis erat quando incepit audire leges ꝛ doctor atus fuit.
Bartolus audiuit leges ſub Ly. peruſij. ꝛ bononie diſputauit ꝛ repetiuit ſub Jac. but.

3 Sufficit de facto fieri ad enitationem pene quādo non poteſt fieri de iure: et an etiam ad faciendum quem incidere in penaꝫ et nu. 4.
Quid ad conſequendam actionem.

4 Exheredatio an cadat in extraneos.

5 Qui filium adoptatum expulit de domo vel nihil ſibi reliquit an dicatur eum tractare vt filium.

6 Quid ſi pater vellet filio dare alimenta extra domum.
Si filius vellet a patre recedere ꝛ vellet ꝙ pater daret ſibi et familie ſue alimenta extra domum et petat ſibi reſtitui dotē vgoris: an pater cogatur hoc facere.

7 Poteſt quis ſe obligare alicui ad tractandum aliquem tanq̄ filium etiam extraneo: ꝛ an poſſit ſe obligare ad recipiendum eum in filium adoptiuum.
Limitas poteſt ſe obligare ad tractandum aliquem vt ciuem: non tamen efficitur ciuis.

8 Pater qui filium emancipauit vel exheredat etiam iniuſte dicitur ipſum tractare vt filium.

9 Si communitas que recepit aliquem feneratorez ꝓmiſit eū tractare vt ciuem poſtea faciat vnam legem ſpecialem contra eum ꝙ nō poſſit cōueniresuos debitores ſeq; ad biennium: an videatur feciſſe contra ꝓmiſſa.

10 Pater an poſſit filium inuitum emancipare.

11 Qui ꝓmiſſit filiū emācipare ſi exheredat an incidat in penā.

12 Ille qui ſuccubuit in principali non poteſt cum pena petitur replicare ꝙ iniuſte ſuccubuit.

1 **Quidam cū.** † Qui ꝓmiſit aliquem tractare vt filium ſub pena ſi ipꝫ emāciparet vel exheredaret de iure vt ꝙ datus erat ſibi in adoptionē ꝛ fic cadebat in eo emācipatio ꝛ exheredatio ſiue de facto qz nō erat datus in adoptionē et fic non cadebat: item ſiue iuſte ſiue iniuſte non videtur facere contra ꝓmiſſa ideo non incidit in penam niſi ſpecialiter ꝓmiſiſſet etiaꝫ ſita nō facere qz tunc incideret ſi faceret ſine iuſta cā. ſi vero expellit ipſum de domo vel in teſtamēto ꝓtereat tūc videtur contra ſtipulationem facere ꝛ in penam incidit ſiue illuꝫ adoptauerat ſiue non. h. d. iſta mirabilis lex cuius caſus alibi
2 non reperitur: ꝛ refert Bar. † quod quidam frater Pe. de aſſio qui docuit ipſum gramaticalia poſtea cōſtrugit quendā locū piū Venetijs qui vocabatur locus pietatis vbi reperiūtur infantes expoſiti: quod ipe multos de illis infantibus poſtq̄ creuerant tradidit diuerſis perſonis cum publico inſtrumēto ꝙ deberent eos tractare vt filios ꝛ non aliter: vnde ipe querit de pluribus queſtionibus circa hoc qualiter dicanť tractari vt filij ꝛ qualiter non: ꝛ hinc ſumpta occaſione narrat quo anno ſue etatis incepit audire leges ſcz in. cciij. anno ſcz ſub. d. Lyn. Peruſij. ꝛ in. cc. anno Bononie ſub Jac. bu. diſputauit ꝛ repetijt. ꝛ in. cxxj. doctor atus eſt ꝛ tanq̄ gratus filius cū nō ſaturať bonū dicere de illo magiſtro qui eū talē reddidit dicēs ꝙ cū de illo loquebať lachryme abundadāt. Diuidit hec. l. in quatuor partes vſq; ad. ff. ſi. nā primo format tres queſtiones vſq; ad. ff. reſpondi. quarū due ſunt de illo qui in adoptionē nō recepit: ꝛ tertia eſt de illo qui recepit in adoptionē ꝛ in primis duab⁹ nō exheredauit nec emancipauit qz inepta ſunt illa in penitus ex heredauit nec emancipauit qz inepta ſunt illa in penitus ex traneo: in tertia vero emancipauit vel exheredauit. Scōo ante q̄ ſoluat premittit duo ad euidentiā ex quibus colligit ſolu. ff. q. vſq; ibi. ſed videamus. Tertio ſoluit tertiam queſtionē vſq; ibi. in eo autē. Quarto ſoluit primā ꝛ ſic remanent oēs ſolute. Ité illa tertia pars ſubdiuidit: qz primo ponit ſolutio queſtionis ꝓ parte negatiua qz inepta ſunt illa in penitus ex ꝓmiſſa vſq; ibi: ergo. Scōo circa dictam ſolutionē declarat vnū dubiū vſq; ibi: quare ſic debet. Tertio dat conſiliū qualiter debet cōcipi ſtipulatio ad boc vt exheredādo vel emācipā do incidit in penā vſq; ibi: quo tamē caſu. Quarto circa dictū conſilium mouet ꝛ ſoluit vnū vel duo dubia. ¶ In tex. ibi an ſtipulatio cōmittatur. Dic iſta. q. j. ſoluit. j. ver. in eo autē. ꝙ ſic qz nō debuit ipſum expellere ꝛ ꝓterire ſi volebat penam euadere: qz ſic faciendo nō tractat eum vt filium ſed debuit ipm ex heredare vel emācipare ꝛ ꝛz iſti actus eſſent inepti in ꝑſona penitus extranei: quonia emācipatio eſt liberatio a patria poteſtate: ꝛ ille nō erat in eius poteſtate. Et exheredatio eſt ꝓuatio ab hereditate debita ꝛ huic nō erat debita: qz nō erat filij⁹: ꝛ ſic nō operanť iſti actus illud ad qō ꝓcipuliter ſunt inducti: ſi tamē iſte eos exercuiſſet erga illū ſic de facto feciſſent illū nō incidere in penā qz videreť vſus patrio iure erga illū cū parentes talibus actibus vtanť erga filios. ꝛ. h. d. in illo. ver. in effectu. † Et ſic not. ꝛ ad hoc alleg. ꝙ ſufficit de facto fieri ad euitationē pene quādo nō pōt fieri de iure: ꝛ ſic etiā ſufficit ad conſequendam actionē vt in. l. mulier. ff. j. ff. de cōdi. inſti. An autem ſufficiat de facto fieri ad faciendū quem incidere in penā dic vt
4 j. eo. ꝓtinus. ff. cū quis ꝛ. l. vbi pactū. inſti. C. de tráſac. ¶ Ité no. ꝙ exheredatio non cadit in extraneos hoc eſt verū qñ erat penitus extraneus ſecus ſi non penitus vt filius emancipatus qui licet ſit extraneus pōt exheredari eo reſpectu quo ſibi debetur hereditas de iure prętorio: vt. l. non putauit. ff. non quemadmodum. ff. de cōtrab. Item ſi extraneus eſſet inſtitutus adhuc caderet in eum exheredatio largo ſumpto vocabulo. i. ꝓuiatio ab hereditate nō tū debita in qua ꝓpꝛie cadit exheredatio: vt in. l. paterfa. ff. de here. inſti. ꝛ. l. ſi certarum. ff. ſi eodē. de teſta. milit. ¶ In tex. ibi. i ſi. vbi reſpōdetur ad hāc primā. q. ſtot. ꝙ qui tenetur ſub pena aliquid facere qō de iure fieri nō pōt ꝛ illud facere de facto ad hoc vt in penā nō incidat. Sed cōtra qz nō pōt fieri de iure videť impoſſibile cū impoſſibilitas dicatur nō ſoluꝫ fm naturā: ſed etiā de iure: vt. ff. eo. generaliter. ꝛ hoc plene habetur in. l. j. ff. de cōdi. inſti. ergo non cadit in penaꝫ ſi illud non facit. ff. eo. ſi homo mortuus. Solu. fm Dy. illud qñ nō pōt fieri de iure qz ius reſiſtit ꝛ reꝓbat ſecus ſi nō reꝓbat neq; reſiſtit licet nō aſſiſtat vt hic qō Bar. dicit eſſe not. ¶ Sed quero iſte primus caſus loquiť in eo qui nō adoptauit. † Quid ſi adoptauit ꝛ illū filiū adoptatum expulit de domo vel nihil ſibi reliquit. Iſte caſus nō ponitur in hoc tex. ſed ſolū qñ ipm exheredauit vel emancipauit. Dic breuiter ꝙ ſi expulit ipm de domo idem in eo qui nō adoptauit: qz nō tractat ipm vt filiū ſed ſi nihil reliquit aut fecit teſtm ꝛ ipm ꝓterijt ꝛ ipſum idem qz parētes nō debent ꝓterire: ſed inſtituere vel exheredare: vt. l. inter cetera. de lib. ꝛ poſth. aut exheredauit: ꝛ ille caſus determinatur in tex. in ver. ſed videamus. qz nō incidit in penā cū vtatur patrio iure: vt in fi. aut teſtm nō fecit ꝛ tūc fit in penā non inciditꝙ ille ſuccedit ab intestato vna cū aliis ſi quos habet ꝛ taci te videť ſibi reliquiſſe: vt. l. ſi quis cū nullū. de iure codic. ſed qñ nō eſt adoptatus ab intestato non admittitur ad ſucceſſionem: ideo pena cōmittitur tūc ſicut ſi foret in teſtō ꝓteritus: ꝛ i hoc differunt iſti caſus nō alij de quibus. ff. Sed an ſtatim ꝙ fecit teſtamentum ꝛ ꝓterijt pena ſit cōmiſſa cū poterit adhuc teſtamentū mutare ꝛ inſtituere vel exheredare hoc tū tangitur per glo. vel doc. puta qñ nō ſed ita demū ſi cum illo teſtō deceḍat et
6 ſic cōmittit cōtra heredes. Tullo. ergo ex predictis ꝙ pater non poteſt filiū de domo expellere etiā ſi vellet ſibi dare alimēta extra domū ꝛ recipere dotē vgoris: qz forte hz nouercam que ſtat in cōtinua riza cū illo fm Ang. ꝛ poſſet implorare iudicis officium vt pater cōpellatur ipm retinere niſi forte iudici videatur cōtrariū ꝓ bono pacis ꝛ familie: ꝛ hoc addit do. Raph. qō plz. arg. l. equiſſimū. ff. de vſufr. Sic cōtra ſi filius vellet a patre recedere ꝛ ꝙ daret ſibi alimenta extra domū ſibi et vgori et

[a] Competentibus. quid operetur trāſactio iuriuz in donariū vide frā. de aret. cōſi. cxvij. Sig. conſi. dcxv.

Universidad del Rosario
Archivo Histórico

familie sue ꝛ petierit sibi restitui dotē vgotis ꝑut ego vidi alꝫ de facto senis nō cogitur pater hoc facere: sed poterit retinere dotez et offerre se velle sustinere onera matrimonij ipsius filij nisi pater emācipaſſet ipm volentē: quia iuitus regulariter nō cogitur emācipationē recipere: vt in aut. qui. mo. na. efti. sui. ℌ. ꝛ generaliter. nam tūc posset ꝛ patrē cōpellere ad restituendū dotē vgotis: ꝛ ita determinauit Ly. ꝛ Bal. in. l. ij. C. fami. her.

a ℣ Itē si nō emancipaſſet: sed de sui volūtate illius recessisset[a]. arbitrio eius qō no. gl. in. l. si longius. ℌ. si filius. in fi. ma. gl. ℌ. de iud. ꝛ ita determinat Bal. ꝛ Ang. in. l. si cum dotem. in prin. fol. ma. Et ex his est expeditus ille primus casus vna cum vltima parte huius. l. in ver. in eo. fm intellectum Aso. positū in glo. mag. ver. vel verius qui cōtra tenetur per doc. reiectis alijs de q bus in glo. q nō cōueniūt hīc. ℣ In tex. ibi ꝛ quid interſit. dic ad istā ſcām. q. nō videtur inrisōsultus rūdere. gl. tū ꝛ doct. dicit q colligitur in ver. rūdi. stipulatio ꝛc. qō tū nō plz si bene cōſydere tur. Videbaſ autē referre an iſte q tradebaſ esſet filius alūnus vel cognatus tradētis: vt tūc valeat stipulatio ꝓpter interesſe actionis fundate i iure naturali: an esset penitus extraneus ꝛ tunc non valeret quasi stipulatoris nō interſit nisi ex volūtaria affectione. Sed contra dic q ēt hoc casū vꝫ cū in penis non insp̄iciatur interesſe stipulatoris: ꝛ q; in ꝑcedenti casu non ideo vꝫ interſit sua ratione assectionis cū illa nō cōſyderet in 3cti bus strictī iuris sed dūtaxat bone fidei: vt. l. cū seruus. ℌ. mā. ſꝫ vꝫ q; ius nō repugnat nec est cōtra bonos mores. † Et sic not. q ꝑōt quis se obligare alicui ad tractādum aliquē tanq̄ filiuꝫ etiā extraneo nō ſolū in quē ꝓmittit tractare vt filiū nō ſic vide tur q; poterit se obligare ad recipiendū eū in filiū adoptiuum: vt in. l. adoptiuum. ꝛ in. l. vꝫ orem. ℌ. heres. de leg. iij. quia plus tunc aſtringeret ꝓpter patriā potestātē: sed fi ſpōte ipſum ado ptaſ: bene potest se obligare ad tractandū eū vt filiū: nam er sic facere teneſ licet se obligaret q; ius ipm obligat: ꝛ hoc habeſ in ſeq. ver. ſic ꝛ ciuitas pōt se obligare ad tractādū aliquem vt ci uem nō tū per hoc efficitur ciuis cū alīnd sit esſe ciuē aliud de bere tractari vt ciuē: vt no. in. l. si maritus. ℌ. de adul. per Bart.

8 in ver. ſꝫ videamus. ℣ Ito ꝑmo mirabiliter ex hoc tex. q; pa ter qui filiū emancipat vel ex̄heredat etiā iniuſte ꝺz ipm tracta re vt filiū ꝛ nō aliter: ꝛ sic nō incidat in ꝑnā, ꝑmissam quia non venit contra ꝓmissionē: ꝛ q; loquatur etiā cū iniuſte ꝑz i ver. er go ex̄heredatus. vbi dicitur q; datur sibi querela: ſꝫ istud vide tur falsum: lz em parentes nō cōſueuerūt filiū ex̄heredare non tū debent ex̄heredare iniuſte: qō ꝑz; testamentum subiacet q; rele: si ergo ex̄heredat iniuſte videt pena cōmitti quasi videatur habitus reſpectus ad id qō parētes facere debēt non ad id qō de facto faciūt. ar. eius qō no. ℌ. ad maced. sed iulianus. ℌ. quod

b ℣ Emancipare Addevidenduꝫ Frāc. cur. consi. iiij. ꝛ cōſi. lxxiij.

dicitur ī gl. qd ergo. ꝛ. l. inter oēs. ℌ. recte. ℌ. de fur. vbi ex̄ponit solet. i. solere dꝫ. Et qō no. i. l. iij. ℌ. j. de adi. leg. ℙreterea si ꝓmitteret ex̄presse nō ex̄heredare intelligeret de ex̄heredatione iniuſta non de iuſta: vt. ℌ. in ver. quare. cū gl. ibi posita. ergo idē videt qñ generaliter ꝑmittit tractare vt filiū: ꝛ tū iſte tex. ponit differentiā inter iſtos casus ꝓpter hoc si liceret diceret quod de terminatio iurisconsulti non fuerit equa nec bona sed debuerit facere differentiā an iuſte ex̄heredet ꝛ non incidat in penā ſiue ꝑmisit ex̄p̄esse non ex̄heredare ſiue dūtaxat tractare vt filiū̄m an iniuſte: ꝛ tūc nō tractat vt filiū: qz nō facit qō debet incidat i penā etiā si dūtaxat ꝑmisit tractare vt filiū sicut eū, ꝑmisit non ex̄heredare. Doc. hanc facultatem non tangūt nec a tex. possū

9 mus recedere. † Et Bar. dicit per illū tex. respōdisse cū quēdaꝫ cōitas recepisset quendā feneratorē sicut recipiunt iudei vt fe nerentur: ꝛ ꝑmisit ei tractare eū vt ciuē: postea fecit vnā ſpecia lem cōtra eū q; nō posſet cōuenire ſuos debitores vſq; ad bien nium vtruꝫ videaſ fecisse cōtra ꝓmissa: dicit q; nō q; cōitas cō ſueuit ꝛ hoc potest facere cōtra originarios ciues. i. inducendo contra eos tēpora lē exceptionē nō perpetuā vt. l. quotis. de ꝓci. impe. oſſe. lz nō ſubeſſet aliqua iuſta cā quare hoc fecerit: ꝛ licet facilius fecerit contra eū qu asi verisīle ipſam fecisset cōtra ꝓ priōs ciues. Sed si ꝑmisisset ipm tractare vt alios ciues: tunc si talē. l. nō fecit cōtra alios ſiſt nec cōtra iſtū facere dꝫ. Eodem modo i casu hui⁹. l. si iſte adoptator habeb at alios filios quos non emancipauit vel ex̄heredauit adhuc si ꝓmisit ꝺumtaxat iſtum tractare vt filiū nō, ꝓpterea facit cōtra, ꝑmissa emācipā do vel ex̄heredādo: secus si ꝓmisisset ipm tractare vt alios fi lios qō no. q; multū̄ declarat intellectuꝫ huius ver. Similiter si ipſuꝫ nō induceret ita bene vt alios filios nō diceret fecisse cō tra ꝓmissa nisi ꝑmisisset ipm tractare sicut alios: nā hoc face re potest licite in ꝑsona vnius de filijs: ergo i ꝑsona iſtius.

10 ℣ Item no. in ver. vel emācipauerit: q; pater pōt filiū inuitū

b emancipare[b] ꝛ sic male dicit glo. in. ℌ. generaliter. ℌ. alle. ꝛ inſtit. qui. mo. ius pa. po. fol. ꝛ. l. nō pōt. de adop. q; licet in quibuſdā casibus pater cogatur emancipare filiū nō sic reperiť ecōtra q

c ℣ Iniuſta. i hoc artic. vide Ang. consi. cclxxviij.

filius cogatur recipere emancipationē nam imo cogitur ſubſi ſtente iuſtā cā: ꝛ tetigi. ℌ. co. l. vtrū. vt si erat ripotus et poterat ponere in periculo. ℣ Sz opp. fortiter si iſte filius fuit emanci patus ex iuſta cā pater non incidit in penā: istā oppo. facit do. Raph. sed frustra: q; hic non ꝺz q; cadat in penā: imo ꝺz ſtm q; non incidit si ex̄p̄esse nō, ꝑmisit nō emācipare: sed si ꝑmisiſ ſet bene ꝺistingueret ex iuſta causa vel non: vt. ℌ. in versi. quare.

11 ℣ † In tex. ibi: in ver. quare. ℌo. q; qui ꝑmittit filiū nō ex̄heredare si ex̄heredat incidit in penā: ꝛ glo. dicit q; istud est verum si ex̄heredat iniuſte: secus si iuſte: q; nō censeť se obligaſſe de nō ex̄heredādo illū qui mereť ne detur materia illi delinquēdi cō tra patrē: ꝛ illū tex. inducit Ayo. si aliquis ꝑmisit parere ſnīe ar bitr i ꝛ non petere eā reduci ad arbitriū boni viri intelligitur si laudum fuerit equū nō ſi iniquū ne detur arbitrio materia de linquendi: ꝛ sic nō obſtāte, ꝑmissione poterit petere reduci ℌ. ex futuro euentu apparebit an bene petierit vel male: quia si pro nuntiabiť laudū iniquū bene petiſt ꝛ in penā nō incidit ꝑ istam glo. si equum male petiſt ꝛ in penā incidit nisi habuerit iuſtam cām petendi: ꝛ ita cōſulunt Ayo. in cōſilio q; incipit ptolomeꝰ

12 manentis. ꝛ ꝑ ipſꝫ in. c. ſcienter. de reg. in. li. vi. ℣ † In aūt cū pena petitur poterit dicere male fuiſſe ꝑnūtiatū: q; revera erat iniuſtū: dic vt vigi in. ℌ. duo fratres. Iſte tū tex. dum ibi subdit in ver. an victo. videtur cōtra intellectū glo. q; dicit q; filius vi ctus in q̄rela: ꝛ sic videť fuiſſe inſte ex̄heredatus cuꝫ ꝑesumať ꝑ ſuia: ꝛ tū vult q; iſte pater in penā inciderit poſtq̄ ꝑmisit ex ꝑesse ipm nō ex̄heredare: sed dic ſcēm Jaco. de are. quē alij ſe quūtur q; succubuit ꝑ iniuſtitia. Et ita loquitur hic q; filius succu buit ꝛ pater ſuus naturalis cui ꝑmissio facta erat de pena agit ad ipſam. Et idem ſi ageret ipe filius tanq̄ heres ipſius patris naturalis vt ſi allegatur ſententia per quā apparet patrem in ſte ex̄heredaſſe poterit allegari per modum replicationis q; il la ſnia fuit iniuſta ꝛ probari: q; agit ex diuersa cā ꝛ ad rē diuer ſam qō perpetuo tene menti: ꝛ ideo in cā enictionis si lata esſet ſnia contra emptorem qui nō ꝓeiudicaret venditori quia non fuit ſibi denuntiatum ꝛ ageretur de euictione: posſet allegari p

c venditorem q; illa ſententia fuit iniuſta[c] ꝛ sibi non ꝓeiudicat quod tene menti perpetuo.

1 **Filiusfamilias.** † Jn conditione potestatiua quo ad acquiſitionem inſpicit tps cōditionis exiſtētis nō tps ſtipulationis. h. o. Ratio est q; non trahit retro: secus in casuali: vt. ℌ. eo. l. si filius. ℣ In text. ibi quantam pecuniā titio crediderō. Jlla verba faciūt cōditio nem. ſ. si crediderō: q; relatiuū quātitatis vī facere sicut relatiuum ſubſtātie: vt. l. si titius. de le. ij. ℣ Et iſta cōditio fuit imple ta post emancipationē: intellige aūt qñ cōditio pēdebat ex po teſtate debitoris vt erat hic: nā iſte ꝓmiſſor nō cogebaſ pecu niam recipere si nolebat: ꝛ sic erat in ſua ꝓtāte incidere non incidere in obligationem merito cū recipit incidit: ꝛ nō fingit retro incidiſſe: secus si non erat in ſua ꝓtāte sed creditoris: vt si ꝓmiſiſti mihi centū si aſcendā capitoliū: nā nō eſt in tua pote ſtate in obligationē non incidere sed mea: ideo qñcunq̄ aſcen dero retro fingeris obligatus ſicut si ceť ꝓditio casualis: ita de clarauit glo. no. in cle. j. de concel. ꝓeben. in glo. mag. q; melius declarat. ll. loquentes de hac materia q̄ aliqua alia de iure ci uili: vt eſt. l. ſi. que res pig. ob. po. ℌ. l. j. qui po. in pig. ba. qō not. ꝓ intellectu. l. potioꝛ. ꝛ. l. qui balneum. eo. ti. ꝛ sic primo casu si ante numerationem obligaſſes bona tua alteri ille ꝓferetur mihi: sed vltimo casu si poſt ꝑmissionem ꝛ ante aſcenſum obli gaſſes alteri debeo ꝓferri illi: hic non sunt alia.

2 ☞ Qui ꝓmittit ꝓ se an videaſ etiaꝫ ꝑmittere ꝓ herede.

1 **Si sic stipulatus.** † Stipulatio se mel cōmiſſa ad in teresſe pōt iterū cōmitti si factuꝫ erat reiterabile nisi fuerit ex̄p̄esse actū ꝛ tariū. h. o. i effectu. ℙrimo po nit dictū vſq; nā heres ipſius. Poſtea, pbat p rōnē vſq; ibi: nā sicut. Tertio illā rōnem ostēdit per aliam rōnem vſq; ibi: aut. Quarto per reductiodem ad abſurdum vſq; ibi: ergo. Quinto ponit qd iuris si fuerit ꝛ tariū actū: vſq; ibi qō nō eſt verū. Jbi dicit q; qñ nō apparet cōtrariū esſe actum nō cōmittit ex̄p̄na violentia. Et intellige q; pluries cōmittať etiā ad interesſe to tale: sed si factum nō eſt reiterabile bene pōt committi pluries: primo ad particulare: postea ad totale: vt. ℌ. eo. stipulationes non diui. ℌ. fi. ꝛ. l. existimo. ℌ. fi. Et in totali cōputabitur particu lare: vt no. in. l. empto. ℌ. fi. de act. empti. sed ad interesſe totale non poterit

nō poterit pluries cōmitti: vt in. l. si ꝓcurator. ℌ. rem ra. ba. Sz si semel eſt cōmiſſa ad penā: an iteruꝫ ad eandē penā cōmittať: dic q; nō si erat mera pena. i. appoſita loco contemptus nisi fue rit ex̄p̄esse actū cōtrariū: vt. l. si duo. ℌ. fi. ſ. depo. sed si loco in teresſe poterit iterū cōmitti quatenus interesſe penā excedit: vt in. l. prædia. de act. emp. Si aūt querit an semel cōmiſſa ad id qō deuenit ꝓincipaliter in ſtipulationez iterū ad idē cōmittať: dic q; nō: ꝛ. ℌ. e. si quis ita ſtipuleť a me si nauis. ꝛ. l. cū ꝓbať. iudi. ſol. ꝛ. l. venditor. de here. ven. Et ꝑ hec sunt expedita ℌia q̄ tan guntur in fi. mag. gl. primū aūt tēdit ad declarationē lr̄e cuius

2 intellectus ꝑz ex diuiſione quā feci. ℣ † Ultimo est hic vna gl. ſuper verbo heredis: q̄ dicit q; hic ēt si nō fuiſſet facta mētio be redis veniret factum bereditis: q; qui ꝑmittit, ꝑse videť ꝑmitte re etiam, ꝑ herede ſuo qō eſt cōtra determinationē petri qui te nuit q; in ꝑmissione facti negatiui vt si, ꝑmittis ꝓ te non fie ri nō venit persona heredis nisi fuerit dictū ex̄p̄esse: vt no. Ly. ex̄p̄esse in. l. veteris. C. eo. ti. ꝛ hinc sumpta occaſione Ba. exa minat hic illū ꝑ ſsum multū plene: an veniat persona heredis ſtam ex parte stipulatoris q̄ ex parte ꝑmiſſoris recitando opi. de quibus per Ly. in. o. l. veteris. de quo etiā in. o. l. iuris gen. ℌ. pactorum. ℌ. de pac. dic vt hic per Bar. ꝛc.

2 ☞ Non debet quis compelli vel induci ad matrimonium cō trahendum vel ad perſistendum in eo metu pene conuentiona lis et quid in matrimonio ſpirituali. ꝛ nu. ꝛ.

3 Quid si inducatur ſub ſpe ꝓmiſſi.

4 Quid si dotē arrbas.

1 **Jtia que.** † Stipulatio penalis q; quā re stringitur libertas matrimonij trahēdi vel cōtracti nō vꝫ ipo iure tanq̄ cōtra bo nos mores. h. o. † ꝛ alleg. q; nō ꝺz quis cōpelli vel in

2 duci ad matrimoniū cōtrahendū vel ad ꝑſistendū i eo metu pe ne cōuētionalis: q; ſufficiūt pene legales: vt. ℌ. eo. si ita ſtipula tio facta q̄ ſunt de ꝑdendo dotē vel donationē ante nuptias si ſi ne iuſta causa diuertat: vt. l. cōſensu. C. de repu. vel perditio aia rum ſine cā recuſat cōtrahere: vel reſtitutio eorundē cū duplo vel quadruplo in eo q; recipit si ſine iuſta cā recuſat: vt in. l. fin. C. de ſpōſa. ℣ Jn tex. ibi si qs eorū nuptijs ꝑdimentū ſuisſet: dic certe si nō fuiſſent alia verba q̄ iſta non ꝺz q; iſta ſtipulatio debeat reprobari tanq̄ cōtra bonos mores q; nō artaťꝛ ꝓmiſ ſoz ad faciendū filiam ℌere matrimoniū ſed nō ad ꝑdiendū ipſam ꝛtrahere si ſpōte ℌere volueriť: dic ergo q; ꝑmittit ſe factu rum ꝛ curaturū q; filia ſua ℌeret: ꝛ q; ſuit inter pellatus ipſe viuente: vel dic q; ipſe nō ſuit in mora ſz heres eius q; non fecit nec curauit: nam si, ꝑmissio teneret ēt heres obligaretur ꝛ incī deret in penam si eſſet in mora. ℣ In tex. ibi exceptionem doli: dic iſta exceptio facti ſeu intētionis q; ſtipulatio eſt nulla ipſo iure sicut. ℌ. e. l. ſtipulatio hoc modo. ℣ In tex. ibi matrimonia obſtringi: sed contra: q; iſta ꝑmissio nō fuit facta per filiaz iſti⁹ caū ſeij ſed per patrē ꝛ sic non artabaſ: sed dic hic q; imo videbatur artari: naz si valeret timore ne pater incideret in penam induceret ad ℌendū contra ſuam volūtatē: ꝛ idē si alius eius attinens vel intimus amicus, ꝑmiſiſſet. arg. in. l. heres meus. ℌ. fi. de ꝺi. ꝛ dem. secus si penitus extraneus de quo veriſiť nō ꝺz curare an incidat in penam: ꝛ ita intellige gl. q̄ incipit secus ſup verbo matrimonia: ꝺū dicit sed an inter extraneos: ꝛ no. in

3 fi. ℌ. eo. ſi plagij. ℣ † Jn glo. in ver. obſtaturam. opp. de. l. titio. ℌ. j. de condi. ꝛ dem. ℌ. Sol. metu pene non ꝺz qs induci ad ma trimoniū ℌendū vt hic: sed ſub ſpe ꝓmiſi sic vt ibi: ꝛ sic si lega tur vel ꝑmittať alicui ſub conditione si matrimonium ꝛtrage rit cū tali ꝺz illa conditio impleri ad hoc vt conſequaťistud cō modū: ꝛ sic non reiciť ꝛtra bonos mores vt ibi. ꝛ. l. vter ex fra tribus. de ꝺi. insti. hoc tū verum qñ, ꝑmissio fit a tertio: secus si ab altero ex coniugibus vt, ꝑmitto tibi si mihi nupseris: q; non vꝫ ꝑmissio: vt. ℌ. eo. si ita ſtipulatus fuero. ℌ. fi. qō tū ꝺic vt ibi. Jtem est veruꝫ in matrimonio carnali: secus in ſpūali. Ad quod etiaꝫ ſub ſpe ꝓmiſi non ꝺz quis inducivt ſi fiat, ꝑmissio abbatī de aliquo ꝺando si receperit talē in monachum vel mo nialem: q; esſet simonia: vt in. c. nimis. de simo. ꝛ per Bar. in. l. vgoꝛē. ℌ. heres. de le. iij. ꝛ in. o. l. titio. ℌ. j. Sic ꝛ ad instituendum quē heredē non ſolū metu pene sed nec ſpe ꝓmiſi ꝺz induci: q; eſſet diſpositio captatoria: vt. l. ille institutiones. de here. insti. ꝛ l. j. de bis q̄ ꝓ non ſcrip. habentur. ꝛ qō no. in. l. causa ꝺonatio

4 nis. C. de transac. ℣ Jn ſeq. gl. ꝛ hoc ex̄ceptis arrbis. super hoc arti. de arrbis. Bar. tangit aliqua in quibus Ang. hic. ꝛ etiam Bal. alibi cōtradicunt ꝛ inter alia: q; ꝛ. l. fin. C. de ſponſa. loquit qñ ℌ at de vera numeratione arrbarū aliter q̄ per confeſſionē patris. Quid ſi aliter nō conſtat puta vir cōfeſſus eſt ſe recepiſ ſe cētū noſe arrbarū postea nō vult cū illa cōtrahere: illa petit arrbas duplicatas vī triplicatas si fuerūt, ꝑmiſſe. Vir reſpōdit q; re vera nunq̄ aliquid recepit lz fuerit cōfeſſus. Contrarium

a ꝺicit Bar. q; iſta confeſſio[a] ꝓbat contra eū ꝛ sic si nō recepit ha bebit ꝺupliciter ꝺamnum q; ſoluit centū ac si recepiſſet: ꝛ vltra hoc etiā alia centū loco pene. Ang. cōtra p tex. illius. l. q; loqui tur de arrbis vere receptis: ꝛ etiam ꝺicit q; extra ꝺiffinitionez ipſius. l. nō ꝺebet pati aliā penā. sed in caſu iſto patereť ꝺuplicē penam: ꝛ illa vult q; nō patiaťnifi vnā. ℌ. de ꝺuplo. Jtem q; iſta cōfeſſio fit inter perſonas ſuſpectas: q; ꝛ. l. ꝓhibet iteruenire pe nam: ꝛ iſta confeſſio poſſet fieri in frandem. l. vt si cōfiteaťrece piſſe arrbā loco pene: ad hoc. l. q teſtū. de ꝓbat. ꝛ. l. cū quis. ℌ. titia. de leg. iij. ℌ. Bal. in. l. ij. C. q̄ſlicet ab emp. ꝺiſce. videť tene re idem qō Bar. q; confeſſio ꝓbet numerationem: ꝛ repꝛobat. Bar. in ſeq. q. ꝺicens q; ſommianit. Et in ḃ oneſte loquitur ſalua pace. Adibi plus plz opi. Ang. Jtē ꝺicit Bar. ſcḃo q; iſta pena ꝓditionis arrbarum vel ꝺupli aut ꝺuapli nō ꝺz trāſcēde re quantitatem ꝺotis vel ꝺonationis ꝓpter nuptias que per ꝺuntur si fiat ꝺiuortiū fine cā q; non eſt ꝺicendū q; in plus ꝺe bet puniri q; recedit a ſpōſalibus de futuro ℌ q; recedit a matri monio i am ℌcto. Ang. contra q; illa. l. ſi. nō tangat aliquā quan titatem: ynde quantūcunq̄ arrba fit magna ꝛ ꝺuplum vel qua ꝺruplum trāſcenderet ꝺotē pōt iſtā penā pati q; recuſat: ꝛ ſuffi cit ita ſtatutū esſe. Tertio ꝺicit Bar. hic q; si ambo ſponſi con fiteantur inuicē recepiſſe arrbas: puta cētum alter ab altero q; iſta confeſſio ꝑsumitur fraudulēta arg. l. q; ſit. ꝺe ſol. Et etiā si reyera alter alteri tradiciſſet habereť traditio q; non facta per illā. l. q; ſic. ꝛ sic nullam pena incurreret recuſans ℌere ac si nul la arrba ꝺata fuiſſet q; caſu nullā penā patiunťvt. ꝺ. l. ſi. ꝺe ſpō ſa. niſi forte piurij si iurāſſent: vt in. c. recuſauit. ꝺe ſponſ. in hoc Bal. in. o. l. ſi. ꝺicit Bar. ſomniaſſe ꝛ q; imo cōfeſſo ꝓbat et sic qui recuſat contrahere ꝺuplicē penā patieť: q; reſtituet q̄l con feſſus eſt ſe recepiſſe cum nō receperit vel poſito q; receperit eo ꝺem inſtanti reſtituit: ꝛ vltra hoc ſoluet etiā ꝺuplū. Ego habui iſtum caſum ꝺe facto: quia quotidianus eſt: ꝛ tenui opi. Bart. queverioꝛ eſt: ꝛ in mente cuiuſlibet diſcreti ḃois cadere ꝺz: cete ra vide bic per ipm Bar. ℙau. ꝛ q; tenēdo opi. Bar. q; patiaťꝺuplicē penā esſet cōtra iſtā. l. ſi. que vultq; extra ꝺiffinitionez ipſius nullam penā pati ꝺebeat. Dicit etiā quarto Bar. vnum a

a aliud q; illa. l. ſi. nō ḃz locū si loco arrbarū traderet aliqua ſpēs q; ſpēs nō ꝺuplicaſ: vt in. l. lucius. ℌ. impuberē. de leg. ij. cer te si Bar. intellegit q; ille qui ꝺicit ſpēm recuſet cōtrahere et non perꝺat illā ſpēm nō bene loquitur: q; pena perditionis ei quod ꝺatū eſt ita cadit in ſpē sicut in quantitate: ſed si intellegit quod ille qui recepit si recuſat contrahere ſolū reſtituat ſpēm: ꝛ non ꝺuplum ꝺictū eius ḃz colore: tū. Bal. adhuc tz cōtrariū in. o. l. ſi. q; poterit ſolui ꝓ ꝺuplo eſtimatio illius ſpēi: ꝛ sic bene ca ꝺit arg. ad hoc. j. de noua. l. fundum eoꝛum.

2 ☞ Repetitio que habet vitiare nunq̄ ſubintelligitur ꝛ quid in relatione.

1 **Jdem respondit.** † Dicta in precedētibus ceſſenť repetita in ſequē tibus niſi repetitio vitiaret ſequentia. h. o. ꝛ ſemper allegatur. ℣ Oppo. de. l. ita ſtipulatus. in prin. ſ. eo. Sol. hic illa que fuer unt dicta in prefationibus fuerūt ſpecificata: puta q; ꝑmitte rent mihi centum modios frumēti de tali loco: ꝛ hoc in preſen tia teſtiū: ſed poſtea notarius cū recepit inſtrumētū nō fecit mē tionem de illo loco: ſed in cōtrario dicta in ꝑcedētibus nō cenſentur repeti ta: ſed potius p errorē omiſſa: ꝛ vitiāť ſtipulatio. Jtem hoc qñ incontinenti ſecuta eſt ſtipulatio alꝫ ceſſenť partes receſſiſſe ab illis: ꝛ ſtabiť ſolū verbis cōtentis in inſtō: ꝛ ita intellige gloſ. per. l. per retentionē. C. de vſur. hoc tū intellige verū niſi actum esſet inter partes: ꝛ posſet ꝓbari qūcunq̄ ex interuallo intelli geretur facta repetitio: vt no. ℑa. bu. ꝛ Bar. poſt eū in. l. pacta nouiſſima. C. de pac. ꝛ de iſto arti. an dicta in ꝑcedentibus intel ligantur repetita in ſequētibus: vide plenā diſtinctionē Bart.

2 in. ℌ. ch. ꝛ ſogonus. ℣ † Ultimo no. in fi. q; repetitio que ḃz vi tiare nunq̄ ſubintelligiť ſic ꝛ relatio: vt. l. talis ſcriptura. ꝛ ibi no. de leg. j. Eſt aūt repetitio qñ apparet aliquid dictuꝫ in vno c. tantum. ꝛ queritur an intelligatur repetitum in altero in quo nō fuit dictū: sed relatio eſt qñ aliquid dictum eſt de p ſe: ꝛ ſunt plura capitula precedentia vel ſequentia ad que illud potest re ferri: ꝛ etiam ad quedam ex eis an referaťad omnia vel ad, que ꝺam: ꝺe quo in. l. idem cum eodem. de iuriſdi. om. iudic. in fi. et adde. l. ſi quis a filio. de lega. j.

2 ☞ An poſſit agi ex ſcriptura ꝓuata in qua aliquis confitea tur ſe recepiſſe centum a tali: ꝛ ꝓmittat reſtituere ad omnem eius voluntatem.

3 Preſentia an in ꝺubio preſumatur.

1 **Jdem respondit.** † Verbū ꝑmisit conten tum etiā in ſcriptura ꝓ nata intelligitur ꝑ ſtipulationē. h. o. ꝛ no. ꝺicit Ange. ſe multas

fff iiij

c ℣ Confeſſio ꝓbat viꝛ fede. ḋ se nis. consi. clxiij. ꝛ cxciiij. vbi ponit qualiter ſe ꝺefen ꝺere ꝺebet ille q; confeſſus eſt ar rbas recepiſſe: i ꝑdicta materia arrbarum. vide Soz. ij. ſi. lxxvij.

Universidad del Rosario
Archivo Histórico

2 pecunias fuisse lucratū de isto casu. † qr frequenter reperiūtur scripture priuate in quibus aliquis confitet se recepisse cētū a tali: r pmittit restituere ad omnē eius voluntatē: vtrū ex illa scriptura poterit agi qr nō apparet q̄ fuit cōfecta in presentia partis: r q̄ interuenerit stipulatio. Et ego vidi Florentie dubitari q̄plurimū: nam plerūq; cōtingit q̄ pars nō est ps̄ens: sed aliquis in camera sua facit scripturā r mittit eā sibi: de hoc est casus hic q̄ in dubio p̄sumitur facta inter p̄sentes: r iteruenie te stipulatione. teg. tū iste videt̄ ꝓbare ℈riū dū dicit si inter presentes r sic vī esse necesse ꝓbare p̄sentiaz: r tunc resultabit pre sumptio stipulationis: ꝓpter hoc florentie fuit factū statutum nouum in quo ego interfui q̄ statur scripture in eo q̄ continet ac si esset instr̄m publicū r sic nō sit disputandum de presentia.

¶ In teg. ibi literis tuis nō itelligas. i. epla qr illa mittit regu lariter ad absentem: sed in schedula scripta manu debitoris.

5 ¶ † In teg. ibi iter p̄sentes. dic gl. in. l. j. C. de inuti. stip. dicit q̄ hic p̄sumitur in dubio. Et idē tz Bar. hic qō pōt esse verū si scriptura facit mētionē de stipulatione vel ꝛtinet aliq̄ verbū qō intelligitur ꝑ stipulationē vt verbū ꝓmittit. vt. ff. e. l. sciēdū qr stipulatio nō̄ inter presentes: vt. l. j. ff. e. Idē si diceret istru mentū q̄ talis inuestiuit[a] talē de tali feudo vel emphyteosi in uestitura nō fit nisi ī presenti: secus qñ ꝛtinet aliqd aliud: r pos set fieri inter absentes: qr tunc p̄sentia nō p̄sumit nisi ꝓbet. ita sentit Jo. an. in addi. spe. ti. de emp. r vē. ff. sciendum. circa fi. Et ideo als dicebā si cōtinet in instrō q̄ talis donauit tali r nō ōr p̄senti r recipienti cū donatio posset fieri inter absentes nō p̄sū mitur p̄sentia. Et si nō apparet de acceptatione illius: donatio non valet per id qō no. glo. in. l. illud. de sa. san. ec. Tene menti: quia lucraberis adhuc si recōdaberis: hic non sunt alia.

a ¶ Inuestiuit. an presentia presumatur. vide Nu. ro. consi. ccccxcix. Old. ff. ccxlvij. a quo Jo. an. in predicta addit. habuit.

1 **Idem respondit.** † Licet vnicus sit conce ptus verborū nō tñ dicū tur stipulationes quot pceſſerunt quentiones ad quarū robo rationem venit stipulatio. h. d. no. Et facit. l. scire debemus. ff. eo. Sed ibi in speciebus singulariter specificatis hic in diuer sis conuentionibus: vt plerūq; faciūt notarij: nā dicūt conuene rūt partes de tali re r tali. Item de alia re r plura capla ponūt diuersa postea subijciunt generalem stipulationem dicentes q̄ omnia r singula dicte partes inuicem ꝓmiserunt per solēnem stipulationem: nā tot sunt stipulationes quot capla. Et ad qd hoc p̄sit. dic vt. d. l. scire debemus.

1 **Jta quis.** † Terminus solutionis vsu rarū cedit a die stipulatiōis interpositę qñ stipulatio est pura r vsure debent nō ꝓpter morā sz ꝓpter stipulationez r verba qua die petiero nō reddūt stipulationē cōditionē lē sed faciūt monitio nē. h. d. Et ꝓmitte q̄ si stipulor a te cētū sub cōditione r etiā de cem quolibet mēse ꝑ vsuris nō incipiūt vsure currere nisi post euentū cōditionis: qr ꝓius nō est nata obligatio sortis r cū cō ditio exiterit r debent nisi ꝑ futuro tpe nisi fuisset dictum ex ꝓsse q̄ ex die stipulationis. vt. ff. eo. l. hmōi. r. l. si ita. in prin. hic ergo erat dubiū si ꝓmisisti mihi sortem qua die petiero et tantū ꝑ vsuris quolz mense qñ incipiāt currere vsure: et si ista stipulatio esset conditionalis incipient currere post petitionez sed qr nō est cōditionalis sed pura incipiunt statim currere: et hoc intendit in effectu. ¶ In teg. ibi qua die petierit: dic istud faciebat dubiū qr relatiuū qs vel qui iunctū futuro tempori fa cit cōditionē vt. l. stichus qui meus erit. de le. j. vnde nō videba tur oriri obligatio sortis nisi post petitionē r ꝑ ꝛnis nec cede re stipulationē vsurarū sed hoc nō est verū in verbo petiero: qr sine apponat dictio cū sine relatiuū qs vel qui nō faciūt condi tionē: secus si dictio si: vt. ff. e. si decē cū petiero. r sic relatiuum quis vel q magis assimilat dictioni cū: q̄ dictioni si: r per ꝛnis nō facit cōditionē expressam sed tacitam: vt no. in. l. j. de cōdi. et demō. nec facit principaliter cōditionez sed tps sicut dictio cū: vt in. l. si titio. qñ dies leg. ce. ꝛm Bar. qui dicit hoc ꝑbari illo teg. sed certe hic nec expressam nec tacitā conditionem facit nec principaliter nec scōario: sed ditat monitionez qñ iungitur cuz verbo petiero: r sic Bar. nō bene colligit hic. ¶ In teg. ibi in dies. xxxj. singulis. xxx. diebus. r sic singulis mensibus non ratione morę: qr tunc nō inciperent currere nisi a die interpel lationis sed quotcūq; sors erit penes debitorem: vt in. l. lecta. in fi. iuncto ver. sed cum sortis. ff. si cer. pet. ¶ In teg. ibi vñ pecu niam reddere debebo. i. quando oritur obligatio ad sortem: et dicitur q̄ die stipulationis interpositę: r sic est pura: r hic red ditur r apparet ratio precedentis dicti.

2 ☞ Si vendidisti mihi rem pacto appositō q̄ debeā pretiuz soluere infra certum tempus: r nō soluo r postea post internal lum longum volo soluere an cogaris tradere.

3 An ex parte actoris ad actionem consequendam habeat locuz purgatio more: sicut ex parte rei ad consequenduz exceptionē.

Quid in male faciendo an possit purgari infra modicū tēpus.

5 Quantum dicatur modicum vel magnum tempus remittitur arbitrio iudicis.

1 **Seia cauit.** † Ex parte actoris vbi est dies: et non ꝑna: r non agitur de iure quesito con seruando admittitur purgatio more infra modicuz tempus si aduersarij non interest. h. d. j. non remanet in damno purgata mora: sed si remaneret nō admitteretur nisi refusio illo damno sicut contingit ex parte rei quando ipse est in mora r actoris in teresse: vt. l. si cum dies. in fi. cū. l. seq. r ibi no. ff. de arbi. sed Ang. tenet contrarium qō ex parte actoris nullo modo admittatur si rei interest etiam si actor vellet illud interesse refundere per illum text. in fi. qui simpliciter videtur denegare purgationem licet secus ex parte rei qō mihi non placet: nā et multa iura di cunt reum non posse purgare morā si actoris interest et tamen omnia limitantur per glo. que est in loco. ff. allega. ſ. nisi reus ve lit id refundere actori ergo r etiaz iste teg. licet precise videatur loqui. ¶ In teg. ibi mandāte eo bonos emisset. Dic cum tamē emit nō dixit se emere nomine lucij titij sed simpliciter: r sic no mine suo r propter hoc dominium fuit translatum in eam: nō in lucium titium: vt. j. patet. vt. ff. de acqui. re. do. l. res ex man dato. sed si dixisset se emere nomine lucij titij r eodem nomine recepisset eos bonos dominiū recta via r etiam possessio esset trāsla ta in luciū titiū: vt. ff. eo. l. si procurator. la. j. r. C. de acqui. posl. per procuratorem. ¶ In teg. ibi propꝛietatem bonorum trāsla turum: certe etiam si promissio hec nō fuisset facta poterat ista seia conuenīri ad hoc actione mandati postq̄ seia mandatum acceptauerat nec posset dicere se velle retinere pro se r quod p se emisset quia fidem falleret. Eld quod vide qō no. Bart. in. l. qui in aliena. ff. si is qui. ff. de acquiren. hered. r in. l. iij. ff. si ab ignoto. de manu. facit. l. cū duobus. in prin. ff. pro soc. r quod in fi. habetur in. l. i. C. de dolo. r ad istam actionem mādati conser uandam tendit ista stipulatio seu promissio que de se est condi tionalis q̄ collata in tēpus incertum. f. cum pretiū fuerit solu tum q̄ ista seia soluret de sua bursa. ¶ † In teg. ibi si nō mul to post dic si ergo multo post nō pōt vt hic ptz a cōtrario sensu Per quod dicit do. Raph. hic colligi vnum valde singulare q̄ si vendidisti mihi rem aliquā appositō pacto qō debeā pretiuz soluere infra certum tempus si nō soluo: r postea post longū in teruallū volo soluere non cogeris tradere: r sic videt recessum a contractu hoc nō placet quia est certum contractū fuisse per fectum: r illud tempus est appositū ad cōstituēdū me in mora vt postea tenear ad vsuras: vnde nō debet induci resolutio con tractus sed hec erat ratio: quia seia non emerat noie lucij titij: vnde poterat dicere post terminum se velle retinere pro se sicut emerat: r istud est valde singulare, sed si termin[n] nō fuisset appo situs nō posset hoc dicere. † Jo. ergo q̄ ex pte actoris ad actio nem consequendā habet locum purgatio more[b] sicut ex parte rei ad cōsequendam exceptionem: r ad hoc principaliter alle gatur iste. ff. Item q̄ qñ obligatio habet diē nō admittat̄ pur gatio nisi infra modicum tempus r idem ex parte rei: vt in. l. si post tres. ff. si quis cau. ¶ Sed oppo. de. l. si super possessione. C. de transacti. vbi nō habet locum purgatio ex parte actoris. Solu. ibi erat dies r pena: quia fuit dictū q̄ si infra terminum non faceret postea nō audiretur: r hoc est loco pene vnde etiam infra modicum tēpus nō poterit sicut nec reus: vt. l. mag. C. de contraben. stip. hic autē erat dies r non pena: qr non fuit dictū q̄ postea non audiret. Sed adhuc cōtra q̄ etiam tūc nō audia tur: vt in. l. tbais ancilla. ff. intra. de fideicom. libe. Solut. vt in summario q̄ tunc admittit quādo agitur de iure quesito con seruando: quia hic quesita erat actio mādati: ad cuius cōserua tionem tendebat stipulatio. ibi autem de iure noniter querēdo dumtaxat. Alij dicunt q̄ ibi ꝓmissio erat cōditionalis: q̄ esset collata in diem incertū. f. cū pretiū fuerit solutū qui facit cōdi tionem etiā in cōtractibus: vt. l. stipulatio ista. ff. inter certam ff. eo. r hoc quando mora actoris fuit commissa in nō soluēdo.

4 ¶ † Quid autem si in male faciēdo. dic idem vt poterit purga ri infra modicum tēpus: vt in. l. si in lege. ff. si colonus. ff. locati. ¶ Ultimo glo. ff. que est hic requirit tertiū: vt possit mora pur gari. f. q̄ lis nō sit cōtesta. per. l. ff. insula. ff. eo. doct. cōtra: q̄ illa loquitur ex parte rei cui debet nocere ꝛtestatio: r ꝓcludere viā morā purgandi hic ex parte actoris cui nō debet nocere con testatio sed prodesse: vt in. l. nō solet. de reg. iur. tenendo q̄ cōte statio fuerit facta per ipsum de bonis: sed Bal. ff. l. r si post tres ff. si quis cau. nititur defendere glos. vt iacet dicens quod si non soluerat pretium male fuit per eum facta contestatio quia non habebat in effectu ius agendi: r quod intentio huius glos. fuit quod si perseueranit in male agendo vsq; ad contesta. precluda tur sibi via purgandi morā boc est falsum expresse per. l. si re. ff. finali. de pigno. vbi si reus anteq̄ solueret debitum egit pi gnoratitia

gnoratitia ad pignus restituendū: r sic male egit. vt ea. l. ff. oēs. Ittamen in quacūq; parte litis offerat vel soluat consequitur sententiā pro se qr incipit sibi oriri actio ex causa precedēti: licet post cōtest. r sic potest purgare morā. r non est necesse nouū in dicū inchoare ꝓm qō dicitur in. l. nō potest videri. de iudicijs. 5 qr ibi qñ non ex causa de preterito. † Item est hic teg. in fi. de eo quod cōmuniter dicunt doctores q̄ quantum sit modicum vel magnū tempus remittitur arbitrio iudicis.

2 ☞ Prohibitio cōtrahentiū non est tante potentie q̄ reddat alienationē nullam sicut prohibitio legis vel testatoris.

3 Prohibitio alienationis facta a contrahentibus quando im pediat eā fieri.

4 Quādo prohibetur alienatio in certā personā an etiam prohi beatur illius institutio. r nu. § 6. r. 7.

5 Statutū q̄ maritus lucrēt tota dotē vxoris premortue. an ba beat locū si illa vxor habebat filios ex alio primo marito.

6 Statutū q̄ nō possit quis alienare immobilia in forensem nō allibratū si decedat ab intestato. r aliqs forensis nō allibrat[a] est r ꝓpinquior consanguineus cui debet hereditas ab intestato de iure cōmuni poterit sibi succedere r non fiet contra statutum.

7 Prohibitus alienare an possit alienare in ecclesiam.

1 **Ea lege.** ¶ † Pactū de nō alienādo factū etiā in tra ditione rei sue non impedit alienationē fieri sed facit vt agi possit ad interesse si cōtra fiat. h. d. r semper alle gatur. † Et prohibitio ℈bentiū non est tante potentie q̄ reddat alienationē nullā: secus in prohibitione. l. vel testatoris. qō dic vt plene no. in. l. ea lege. C. de cōdi. ob causam. ¶ In teg. ibi he redes reliquit seiā r fratrē sez ipsius titij donatarij. Et ꝓsup ponit iste teg. q̄ iste frater adeundo hereditatem ꝓ dimidia efficiatur dñs illius serui ꝓ dimidia: r sic nō est cōtra ꝓmissa q̄ seia noluit ad illū quoquo modo peruenire: r per cōsequens illa prohibitio nō impedit alienationē fieri. Unde queritur an ista seia que est heres ꝑ altera dimidia poterit agere ex illa sti pulatione ad interesse contra dictum fratrē eius coheredem. et dicitur q̄ sic. Et no. q̄ interesse est estimatio ipsius serui: vt no. in. d. l. ea lege. posset etiā agere isto casu hec seia condītione ob causam ad ipsam dimidiā serui r eam consequi ꝓsteq̄ ipse fra ter coheres habet facultatē restituendi: vt. d. l. ea lege. sed si nō b haberet facultatē adhuc posset agi dicta conditione sed condē naretur ad interesse. ¶ † Item oppo. q̄ ꝓhibitio alienationis 3 facta a cōtrahentib[b] impediat eā fieri: vt. C. si mā. ita fuerit. alie. l. ea que. sol. verū est in alienatione irreiterabili vt in dationē li bertatis que non pōt solui. ideo facilius impedit hic in aliena tione reiterabili que facilius permittit. Sed mihi videt̄ qō ista sol. nō valeat vnam festucā: qr imo maiori ratione debet valere alienatio in casu cōtrario fauore libertatis. Sz vera solutio est qr hic transit cū vniuersitate sicut r alie res prohibite alienari transeūt vt res religiosa r sacra: vt est teg. in. l. in modicis. ff. de ꝛben. emp. r in. l. quedā. ff. de acqui. re. do. Sed in. d. l. ea quidez. ꝓ ℈io allegata fiebat venditio de re ꝓhibita alienari titu lō singulari. r ideo non potuit seruus adipisci libertatez. r ista videt melior solutio. ¶ Item adhuc opp. d. l. si creditor. in fin. de distra. pig. ℈m vnā literā. So. ibi qñ ꝓhibens reseruasset sibi aliqō ius in re puta pignoris q̄ reseruatio reddit alienationez ipso iure nullā: secus si nullū ius in re reseruauit: vt hic. r. l. ne mo. ff. de pac. Et ex solutione primi contrarij determinat bart. si vendo tibi sundum vel domū pacto de nō alienando si velles ibi eligere ecclesiam non potes qr esset alienatio irreiterabilis. Ex solutione secundi ℈ij determinat idē q̄ cū cōiter in instru mētis apponat obligatio oīm bonorū si ℈ fiat bodie, ꝓhibitio nes ℈bentiū impedient alienationē fieri per illā. l. si creditor. in fi. r. l. ij. de iure emp. q̄ loquit qñ reseruauit sibi directū dñium. Idē si vsumfructū qui lz sit seruit[s] personalis attamē est ius in re. Adde tertiū modū per quem ꝓhibet alienatio si fuisset di cum q̄ cito peruenīet ad actū alienationis dñium reuertat ad tradentē: r in dictū casum emptor vel donatarius cōstituit se noie venditoris vel donātis possidere: vt no. Bar. in. l. q abs senti. ff. de acq. pos. sed si nō ꝓstituerūt se illius noie possidere verba illa q̄ reuertatur dominiū ipso iure nō sufficerēt. vt not. in. l. j. ff. de dona. quia non inducunt pactū. l. cōmissorie: secus si diceret q̄ venditio vel donatio vel traditio habeātur pro non factis: qr tunc esset pactū legis cōmissorie et statim q̄ peruenī ret ad actum alienationis etiā anteq̄ cōtractus esset perfect[s] re verteretur dominiū ad vēditorē vel donantē. vt. l. commissorie. de pac. inter emp. r ven. r sic nō trāsiret in tertiū: secus si fuisset dictū si alienaueris: quia tunc conferretur in tempus perfecte alienationis. r sic nihil operaret vt est casus singularis in. l. sti 4 chus seruus meus. ff. de manu. test. ¶ † Jo. vlterius q̄ quando prohibet alienatio in certā personā prohibet etiam illius insti tutio. Sed cōtra de alie. iud. l. ex hoc edicto. ff. sed heredē. Sol.

a In pnūciū. de hoc vide in. l. hac edictali. vbi ad Bar. ī chara cterib[a] de tortis.

si prohibetur alienatio ratione fraudis non continet heredis institutio in qua nō p̄sumit̄ fraus. r ita loquit ibi. sed si prohi betur simpliciter continet etiā heredis institutio. vt hic. ff. quid si prohibitus nō instituit illum heredē sed decessit intestatus et ille ab intestato sibi successit an videatur factū cōtra ꝓhibitio nem. glo. mag. hic notabiliter dicit q̄ sic. r non allegat text. ibi 5 est casus in. l. codicillis. ff. matre. de leg. ij. † Et per istū text. r istā glo. quidā disputando tenuit si statutum dicat quod maritus lucretur totam dotem vxoris premortue r vidua que habebat filios ex primo marito nupsit secundo viro absq; aliquo pacto a de dote lucranda non lucrabitur secundus vir in pnūciū [a] fi lioꝝ primi matrimonij cōtra disp̄sitionē. l. hac edictali. C. de secū. nup. q̄ prohibet dari plus scōo viro cum pacto de lucrādo q̄ vni ex filijs primi matrimonij qr ista mulier sic ꝓhibita de buit curare ne ad scōm virum plus perueniat vel non nubendo vel si nubit cū pacto q̄ non lucret nisi tantā partē ita quod nō fiat cōtra illā. l. ¶ Sed cōtra istā gl. fortiter opp. de. l. cū pa ter. ff. cū inter. de leg. ij. vbi in persona in qua nō ꝺz fieri aliena tio potest res prohibita alienari peruenire ab intestato. so. no. interdū qs ꝓhibet alienare incertas r determinatas personas vt fuit in isto. ff. r tunc ꝺz locū ista glo. q̄ nō pōt in illas aliena re inter viuos vel in vltima voluntate titulo singulari vel vni uersali: quinimo etiā ꝺz curare q̄ in illas personas res nō de ueniat ab intestato licet illa alienatio nō fiat a se sed a lege et in di. ff. matre iterdū qs ꝓhibet quid alienare gñaliter in oēs ex cepto certo genere psonārū: vt in ꝓhibito alienare extra familiā: q̄ pōt intra familiā: sed extra familiā gñaliter, ꝓhibet. r tūc extra familiā nō potest alienare alienatione prima inter viuos vel in vltima voluntate etiam titulo vniuersali institutionis: vt. l. peto. ff. fratre. de lega. ij. sed si ipse non alienat: sed decedit intestatus: r quidam extraneus non de familia sibi ab intesta to succedit poterit illā rem ꝓhibitā habere: r nō videt factuz cōtra ꝓhibitionē. r hic est casus singularis in illo. ff. cuz inter. 6 Jdeo si statutū dicat † q̄ nō possit quis alienare immobilia in forēsem nō allibratū si decedat ab intestato r quidā forēsis non allibratus est ei ꝓpinquior consanguineus cui debetur hereditas ab intestato de iure cōi poterit sibi succedere. r nō fiet cōtra b statutum ℈m Bar. hic qō per ꝓmo tene menti [b] r istum casum vidi de facto non sic si ꝓhibitio dirigeretur in forensem. sez q̄ nō poterat acquirere immobilia: qr tunc etiā isto modo nō posset si aūt ꝓhibitio est simpliciter r generaliter facta quo ad oēs b nemine excepto: vt ptz in alienatione rei dotalis. C. de rei vxo. actio. ff. cū leg. tunc intelligitur ꝓhibita alienatio titulo singu lari inter viuos vel in vltima volūtate nō vniuersali ex vltima voluntate nec ex testamento nec ab intestato: vt. l. j. ff. de fundo dota. r vide questionē no. Bar. in. d. ff. fratre. de hoc articulo an ꝓhibita alienatio videat ꝓhibita heredis institutio ex qui bus patet solutio ad questionē glos. † An prohibitus alienare possit alienare in ecclesiam. nam distingue plenius q̄ glos. quia si expresse fuit dictū de ecclesia nullo modo poterit etiā ingre diendo monasteriū si non fuit dictū expresse tunc aut ingredit monasteriū r transit dominiū rei ꝓhibite in ipsum: quia illa est alienatio legalis non hominis per illum. ff. cum inter. sed si non ingrederetur r ecclesiam institueret vel sibi legaret nō va leret alienatio ꝛc.

1 **Filia que.** ¶ † Trāsactio facta ex vna causa nō ipe dit quē agere ex alia. h. d. Et de casu istius ff. disputauit glo. ff. l. si de certa. C. de transac. que de ipso nō me minit. r determinauit cōtra casum istius. ff. ideo tene primam opi. ibi recitatā in gl. ¶ In teg. ibi r trāsegit postea cū heredib[a] subaudi. r promisit amplius nō venire cōtra testamentum sub pena subiecta doli clausula: r tamen postea venit contra agēdo de falso. Et videbatur commissa pena vel stipulatio doli tanq̄ fecerit cōtra transactionē. Sed cōtrariū rñdetur qñ illa gene ralis promissio de nō veniēdo cōtra restringitur ad causaz in tentatā scilicet ratione inofficiositatis sicut facta sup vna re re stringit ad illā r ad altā diuersam non extendit. vt in. l. illa si de certa. r hoc est de quo dubitauit ibi gl. an q̄ ibi dicitur de vna re ad alterā locū habeat de vna causa ad alterā. intellige tamē dūmodo verba poterint cōmode restringi: vt in casu predicto qr fuerunt simpliciter prolata. secus si nō possent vt q̄ fuisset di ctū q̄ amplius non veniet cōtra testamentū que dici vel excogi tari poterit vt. l. emptor. ff. lucius. de pac. r quod no. doc. in. d. l. si de certa. r Ly. C. de fol. si eq̄ maiore. sic ergo transactio einsdē nature est cum sententia que lata est ex vna causa non parit ex ceptionem rei iudi. si agatur ex altera: vt. l. cum queritur cum. l. seq. de excep. rei iudi.

1 **Si sub vna.** ¶ † Diuersitas vocabulorū in ter interrogantē r respōdentem circam rem in stipulationem deductam nō vitiat si nō

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

variatur substantia sed idem important.h.d.ff.eo.l.que extrin
secus.hic non sunt alia.

2 ¶ Venditor an teneat cedere emptori actiones sibi competē
tes occasione rei venditę nō solū ad ipsam rē.sed etiā ad aliud.

3 Qualiter cognoscatur an sit stipulatio seruitutis vel simplicis
facti.

1 **Si quis ad.** ¶ Stipulatio vitiat̄ si ante rē pfectā
res puenit ad casum a quo nō potuit incipere.h.d.ꝛ hoc verū qñ casus ille tendit ad ffinm effectum secus si ad eundem;vt.l.verbis ad.l.fal.Item secus si post negotium perfectum vt ibi nota.ꝛ.l.pluribus.ff.et si placet.ff.eo.
¶ In glo.ff.ibi.licet in eum casum perueniat sed qūo peruenit ad eum casum quo non potuit incipere in istis terminis quos ponit glo.Rñdeo qr sunt plures dñi vnius fundi pro indiuiso nullus eorū pōt stipulari vel acquirere seruitutē ad fundū cōmunē sine alijs:sic ergo si stipulor seruitutē ad fundum meū ꝛ anteq̄ constituatur decedo pluribus heredibus relictis.Et sic fundus efficitur cōmunis inter eos nec tñ euanescit stipulatio imo ad quēlibet eorū transit actio insolidū:ꝛ tñ nullus eorum sine alijs posset seruitutē acgrere etiā ex precedēti stipulatione vt.l.ij.ff.ex his.cū ibi no.ff.e.ideo videbatur extingui sed ffiū est:vt in gl.quia hic loquimur cum sit alienatio in successores vniuersales in quos potest transire vna cum dñio actio personalis competens defuncto:hic vero loquitur in successore singulari in quem nō transit actiue vel passiue.vt.ff.vsufru.quem admo.ca.l.iij.ff.ff.ꝛ de ffben.emp.l.ff.ff.nisi mediāte cessione vt sequitur in glo.¶ In glo.ff.j.rñ.faciet sibi cedi.Ista glo.vr loqui ff istū tex.qui dicit q stipulatio euanescit qūo ergo pōt cedi.Dicūt doc.q tex.loquitur in eo qui fuit stipulatus seruitutē ꝛ ficius in re cōstituī ꝛ tunc est verū q euanescit qr postq̄ alienauit in totū vel pro parte nō potest facere illud ius in illa re constituti glo.vero loquit qñ fuit stipulatus factū personale absq̄ constitutione aliqua seruitutis vt promittis non impedire me aquā ducere de fundo tuo.nam ista nō est stipulatio seruitutis sed simplicis facti.vt no.ff.eo.stipulatio ista.ff.ff.si quis ita.
vnde etiā post alienationē interest stipulatoris stipulationem non extingui qr tenetur actionē cedere emptori ꝛ quia interest vt etiam emptor nō impediatur ꝛ ad hoc potest agere vēditor etiam post alienationē.Quid aūt si donauit certe cum non teneat de euictione nō teneť etiā si impediat ducere donatarius ꝛ ideo tūc euanesceret sicut stipulatio seruitutis qr nec pōt donans agere vt liceat sibi ducere ad fundū quem alienauit nec etiam vt liceat donatario ffm.d.Raph.sed potest dici q imo interest postq̄ donatarius hz causaz ab eo.vnde nec posset esse testis ratione istius interesse.Ad qd facit qd not.in.l.ff tibi.ff.ff
2 pactus.ff.de pac.¶ An autē venditor teneatur cedere emptori actiones sibi competentes occasione rei vendite non solum ad ipsam rem:ff ad aliud.vide plene per Dy.ꝛ Bar.in.l.ff titius.
3 ff.ff quis prius.de aqua plu.arcen.¶ Itē qualiter cognoscat an sit stipulatio seruitutis vel simplicis facti.vide quę no.Bar.in.l.j.de ser.rust.prędi.ꝛ in.l.pater.de serui.leg.ꝛ in spe.de emp.ꝛ vendi.ff.j.ver.item pone.p.cauit vicino ꝛc.Et tetigi in.l.ij.ff.ff.ff.eo.Et aliquid hic per Bar.ꝛ est necessarium sire propter predicta:ꝛ qr seruitus postq̄ est cōstituta transit ad quēlibet singularē successorē vna cum dominio rei non sic in stipulatione facti competentis occasione rei nisi cedatur vt in glo.Sed qūo valet cessio cum actio sit inutilis cedēti postq̄ rem alienauit.Rñdeo non est inutilis ipso iure sed ope exceptionis si agatur:vt liceret sibi aquam ducere quia posset dici tua nō interest sed illa ratio cessat in cessionario cuius interest:ideo licet sit inutilis cedēti nō est inutilis cessionario:vt in.l.ff.cum ibi no.C.de iure do.ꝛ no.in.l.papinianus.ff.man.ꝛ.l.modestinus.de solu.hic non sunt alia.

2 ¶ Incontinenti non dicitur esse factum quando interuenit extraneus actus.

3 Quod aliud sit dicere incontinenti ꝛ aliud infra paucos dies.

4 Sententia potest ferri sub conditione intrinseca dūmodo illa conditio incontinenti impleatur.

1 **Ontinuus.** ¶ Inter interrogationez ꝛ
actus oīno extraneus alꝰ stipulatio vitiat.h.d.Intelligę nisi sit de pertinentib⁹ ad stipulationē vt calefactio cere vel vocatio testium aut notarij vel nisi sit de necessitate nature.ar.
2 in.l.antiquitas.C.de testa.¶ No.q tunc dz non esse factū incōtinēti qō interuenit extraneus actus alias licet esset interualū tēporis inter interrogationē ꝛ respōsionē nō videret vitiari:
3 qr non impedit continuitas de hoc dixi in.l.j.ff.j.ff.e.ꝛ no.q aliud est dicere aliquid debere fieri incontinēti:qr intelligitur cum non diuertit ad extraneos actus aliud infra paucos dies qr intelligitur arbitrio iudicis:puta tres vel quatuor:vt in.l.
ꝛ si post tres.ff.si quis cau.ꝛ ideo istis diebꝰ dicebā ff quēdā.nam
4 doc.dicūt q sentētia pōt ferri sub conditione intrinseca dūmodo illa conditio incōtinēti impleat.Pone ergo q iudex cōdēnauit te mihi ff pbauero an valeat ista sentētia ego dicebā q nō:
5 qr illa conditio nō pōt impleri[a] incōtinēti lata sentētia qr incōtinenti dicit anteq̄ diuertā ad extraneos actꝰ:vt hic.Et si habeo inducere testes vel instrumēta hoc nō pōt fieri sed si cōdēnaret te sub conditione si iurauero bene vz qr ista conditionē possum implere incontinēti ꝛ ita expresse voluit Bar.in.l.cum iudex.C.de sen.Quidā aduocatus alterius partis dicebat qō ista erat noua expositio incōtinēti.i.anteq̄ diuertat ad extraneos actꝰ qō imo valebat:qr sufficit impleri posse infra decem dies:sed male loquebatur ꝛ equinocabat qr aliud est dicere incontinēti aliud infra paucos dies vt patet ex predictis.

Si hominem. ¶ Dissensus inter stipulatorē:
ꝛ promissorē circa rē vitiat istipulationē.h.d.Et hoc quando constat aliās dic.vt.ff.eo. stipulatio ista.ff.in stipulationibus in tex.ꝛ glo.

2 ¶ Casus in quo ex stipulatione pure interposita non potest statim agi.

3 Tempus legale non determinatū a lege cōmittit determinandum iudici qui est minister legis ꝛ iudex dicitur bonus vir.

Petitio reductionis ad arbitriū boni viri si dz fieri coram iudice ordinario quis erit iudex competens an actoris an rei.

4 Extremitates sunt vitiose.

Medium tenuere beati.

Mimis delicati sunt reprehensibiles.

Judex in his que sunt cōmissa arbitrio suo nō debet iudicare de proprio capite pro libito voluntatis.

5 Interesse lucri venit quando est certū.ꝛ quādo dicatur esse certum ꝛ quomodo possit certificari.

6 Si solutio conferatur in certū locū ꝛ iudex assignauit debitori terminū duorū mensium.ꝛ debitor ex aliquo impedimento superueniente non pōt ad locū accedere an poterit conueniri lapsis duobus mensibus in alio loco.

7 Si veniat ad talē locū infra talē terminū an poterit ibi conueniri anteq̄ labantur dicti duo menses.

1 **Cum ita stipulatus.** ¶ Si solutio cō-
feratur in certū locū tacite ineſt tps quo poterit ad illū locū peruenire.h.d.prio.Et tale tps cōmittit arbitrio iudicis declarandum q dz declarare attētis pluribꝰ cōiecturis.de quibꝰ in tex.h.d.scdo.Et ipso tpe elapso si nō fuerit solutū in loco illo pōt promissor in alio loco
2 ueniri.h.tertio.Et si ante lapsum illius tpis causaſr promissor reperiatur in loco destinato poterit statim conueniri non expectato q labatur.h.quarto ꝛ vltimo vsq̄ ad.ff.item qui insulaz.
ꝛ diuide in quatuor partes:vt in summario:scda ibi:post principium ibi.qō aūt:tertia ibi.eoq̄ transacto.quarta ibi:licet sit
2 duplomate ꝛc.¶ Ista.ex primo dicto casum in quo ex stipulatione pure interpositā non pōt statim agi cōtra id qō habet.ff.eo.liber homo.ff.decē.ſ.qñ solutio collata est in certū locū expſſe:qr ineſt tacite tps quo poterit ad illū peruenire:nō sic si non cōferatur expresse in illū locū licet res promissaſr sit in alio loco.nā nihilomin⁹ pōt cōueniri statim ꝛ condēnari vt patet.j.eo.l.ff.illud ver.alioquin.qñ tamē declara:vt ibi dicaz.Sed in primo casu si agerem ante lapsum tpis possem repelli a limine iudicij etiā si vellē q fieret condēnatio de dando cū poteris peruenire ad illum locū qui agit ante diem male agit.vt.l.j.in fin.qñ dies
2 ſſtruc.leg.ce.ꝛ condēnaret in expēſis:ff in scdo casu bene ago ꝛ nō possum repelli:ff postq̄ fueris condēnat⁹ dabit⁹ terminus p executione quousq̄ possis ad illū locū puenire.ꝛ istud est tēpus legale quoddā miserationis gratia.sed aliud qō tollit ex appositione diei est tps conuentionale.Et inter ista multe sunt differentie.qō dic per Bar.in.l.ita stipulat⁹.ff.eo.ꝛ alius casus in quo tacite ineſt tps vt quando stipulatio continet factū habens causam successiuā.vt.ff.j.prohi.ꝛ hoc voluit iurisconsult⁹ in.ff.chrysogonus.in fi.oū dicit q in stipulationibus interduz ineſt tēpus interdū aūt conditio.vt.ff.eo.l.interdū sed persona
3 nunq̄ subintelligitur.¶ Ex scda parte no.q tēpus legale nō determinatum lege cōmittitur determinandum iudici qui est minister.l.concor.l.j.de iure deli.¶ Item scdo not.ad hoc semper allegatur q iudex dz bonus vir.concor.ff.iudi.ſol.vir bonus.Petitio ergo reductionis ad arbitriū boni viri dz fieri coram iudice ordinario per illū tex.ff quis sit ille iudex cōpetens
b an rei vel actoris,[b] dic vt no.Barto.in.l.arbitror.um.ff.C.vbi et
4 apud quem.l.ij.¶ Tertio not.illud vulgare q extremitates sunt vitiose:ꝛ q medius tenuere beati:ꝛ q mimis delicati sunt reprehēsibiles ꝛ q iudex in his que sunt commissa arbitrio suo non debet iudicare de proprio capite pro libito voluntatis:sed sequēdo coniecturas que resultant ex diuersis aliter diceretur
grauare

5 grauare partē. ¶ Itē no.ffm Ang.ibi.oū dicit eiusdē cōditionis pro eo qō no.glo.in.l.iij.ff.ff.de eo qō certo loco q interesse lucri venit qñ est certū.vt no.in.l.j.C.de sentē.q pro eo.¶ Quādo dicit esse certū:ꝛ qūo potest certificari.dic scz pbando q homines eiusdē conditionis cuius est ipse creditor si habuissent pecuniā fuissent tantū lucrati:ꝛ ita dicit se practicasse florentie.
Ex tertia parte not.q trāsacto tēpore quo cōmuniter potuisset ad locū peruenire pōt cōueniri in alio loco subaudi idoneo in quo sortiat locū:alꝰ secus.vt.l.j.cū ibi not.de eo qō certo loco.
6 ¶ Sed quero pone q iudex assignauit terminū duorū mēſiū qr tantū visum est expedire,promissor tamē ex aliquo impedimento superueniēte nō potest ad locū accedere an poterit cōueniri lapsis duob⁹ mensib⁹ in alio loco hic videť tex.t.q sic in vñ.vel qñ per aliū qr poterit aliū mittere.ff ergo cautus vt fupueniēte impedimēto recurrat ad iudicē ꝛ faciat sibi prorogari tēpus ex causa parte tacita.No.hic p limitatione practice quā ponit do.Ang.in.l.ff.de dilatio.ff.de prorogatione termini:qr in tali prorogatione dz pars citari vt hic.No.etiā q lz poterit alium destinare.j.tps tamē habeť cōsideratio qlitatis fue persone:vt si est seneꝝ.vel infirmus deť sibi maius tps:qr nō dz arctari ad
7 mittendū aliū ff ipse vult ire personaliter.¶ Ex vltima parte no.q ff iudex dedit terminū duorū mēſiū:ꝛ ipse peruenit infra mensem vel citius nō expectať q labať residuū tēporis sed statim pōt ibi cōueniri.¶ Sed cōtra de.l.in illa stipulatione ff ca lendis.ff.eo.Sol.ff tps esset appositū a cōtrahētib⁹ non posset ante lapsum illi⁹ cōueniri licet iam peruenisset ad locū.ar.ibi lz illud tps fuerit appositū ad illū finē vt ad illū locū poterit queriri ff hic fuit appositū a iudice cui⁹ taxationi nō stať postq̄ ad locū peruenit.nā difficilius debitori tollit dilatio quā acquisiuit ex pprio cōtractu q̄ illa q data est a iudice experimilibus cōiecturis quibus nō statur quādo res est certa vnde allegatur q in incertis nō certis locus est coniecture:ꝛ facit qō babetur in.l.id quod.de leg.i.in prima char.

2 ¶ Ille qui promisit per seipsum edificare vel aliud op⁹ facere.nō minus dz fecisse per seipsum ff adhibuit operarios ꝛ fabros qui totū fecerūt prout ille dictauit licet ipse nō apposuerit manū.ꝛ an tūc dictamen fabrice possit fieri per substitutum.

3 Datus est modus in rebus in eligendo medium scēm bonam discretionem.
Propter morā cōmissam in inchoādo an possit statim agi ad particulare interesse.

1 **Item qui insulam.** ¶ In stipulatione
cōtinēte factū succeſſiuū sit[r] ineſt tēpus infra qō cōmode fieri poterit q sit[r] reliquit arbitrio iudicis.¶ Itē ex mora inchoādi pōt agi ad interesse particulare.¶ Itē trāfacto tēpore pōt mora purgari ff lis nō est cōtestata.h.d.vsq̄ ad.ff.illud ꝛ cōtinuať cū precedēti:qr sicut in obligationib⁹ dādi quādo cōfertur datio in certū locū ineſt tacitū tps:ꝛ ante lapsum illius nō pōt agi:ita ꝛ in obligatione facti habētis tractū successiuū ꝛ sit[r] ante lapsum illius non pōt agi:vt.ff.e.ff ita stipulat⁹ essem abs te.ꝛ lapsus illi⁹ tēporis interpellat et cōstituit quē in mora vt pz ex fine.vbi habeť q pōt mora purgari ꝛ etiā probatur in.l.ff insulā.ff.eo.Sed ff factum esset instāctaneū vt rē tradi nō ineſt tps nisi esset collatū in aliū locū sicut in obligatione dādi vt etiā dixi in illa.l.ff ita stipulatus.
2 ¶ Ito.primo q ille qui promisit per seipsum edificare vel aliud opus facere nō ideo minus dz fecisse per seipsum edificare rē ff adhibuit operarios ꝛ fabros qui totū fecerūt licet ipse nō apposuerit manum sed fecerunt prout ille dictauit.nam magistri nō cōsueuerūt manus apponere sed dictare.Tunc enī non videretur fecisse per seipsum qñ cōmisisset alteri fabricā ꝛ etiaz dictamen ita q ipse nō se impediuit in aliquo.Et isto casu vertiť dubitatio an ille qui promisit facere poterit seruire per substi-
a tutū.[a] ille enī dicitur substitutus seu vicarius.vt.ff.de leg.l.vicarius.nō aūt fabri ꝛ operarij qui faciūt ad iussum alterius.Et sic non ob.hic oppositio qua quidā faciūt.de.l.inter artifices.j.de sol.q videat electa iduſtria persone:ꝛ sic nō potuerit per alios facere.nā etiā si esset electa posset alios facere dictādo eis quod erat faciendū.de illo aūt articulo an poterit per substitutū facere dic vt.j.e.l.si ab eo.ꝛ per Ly.ꝛ alios in.l.quisqs.C.de epiſc.ꝛ cle.
3 ¶ Itē no.ibi.sed modus pro eo qō no.glo.ff.eo.ff ita quis.ff.
lege.in glo.ff.q datus est modus in rebus scz nō eligēdo extremitates sed medium ffm bonam discretionem inſpectis his de quibus in tex.¶ Item no.in ver.item ff non melius q̄ alibi q ppter moram cōmissam in inchoādo potest statim agi ad particulare interesse.qō est verum qñ fuit apposita pena ffm Dy.nec tps expressum ffm Bar.ꝛ dic vt dixi in.l.ff stipulationes nō diuiſ.ff.q appositio tpis nō facit quominus nō poterit agi ad particulare interesse ffm Ang.ff appositio pene bene facit ffm Dyn.qr illa apponiť loco totalis interesse:ꝛ videnť partes vo-
luisse q ad illā trā cōmittat stipulatio.sed Bart.intelligit hoc verū qñ stipulatio penalis nonaret precedentē secus ff non nonaret.Ange.cōtra imo indistincte.qr partes apponendo penā loco totalis interesse videnť voluisse q nō cōsideret particulare:ꝛ ista ratio locū hz vtrobiq̄.¶ Ultimo hoc qō dicit mozam posse purgari post lapsum taciti tēporis limita ꝛ declara pluribus modis:vt in.l.ff insulam.ff.eo.ꝛc.

2 ¶ Argumentatio de impossibili ad difficile an sit bona.

1 **Illud inspiciendum.** ¶ Difficultas
pstationis nō impedit obligationē oriri:ff impossibilitas fic.h.d.in effectu ffm doc.Vel dic cōtinuādo cū precedētib⁹ q in stipulatione dandi ff nō cōferť datio in certū locū nō ineſt tacitū tps infra qō promissor dare possit ff forte nō pōt de psenti:ff statim pōt cōueniri:ꝛ condēnari.h.d.In hoc ergo differt a precedētibus.ff.qr in illis cū ineſt tacitū tps ex tacita voluntate ſbentiū nō pōt agi ante illud tps ffnitū:ꝛ ff agereť posset repelli.ꝛ condēnareť in expēſis temerarie citationis ff z hic nō repellit ꝛ pōt puenire ad sententiā condēnatoriā qua tū lata dabit tps miserationis gratia infra qō deur vcz illud qō daſ indicatis ff condemnatus est ad q̄titatē vt quatuor mēſes quibus lapſis etiā ff nō potuit pecuniā reperire poterit capi:ꝛ carcerari nisi cedat bonis:sed ff fuit condēnatus ad specie q̄ erat forte in longinquo loco sine eius dolo vel culpa:et sciebať vbi erat dabit etiā mainus tps ff expe-
a dit.vrl.ptor.in fi.cū l.ſe.de re iudi.sed ff nascit vbi fit:ꝛ an sit in rerū natura vel nō.dic.vt.l.cū seruus.de leg.j.Et ff certū est eas nō posse haberi deuenieť ad estimationē oīicio iudicis.l.nō dubiū.ff.ff.de le.iij.ex quib⁹ apparet q difficultas pstationis non impedit obligationē oriri nec eā exerceri.¶ Sed an impediat ejactionē fieri dic.vt.ff.dig.ꝛ an impediat morā cōmitti ꝛ etiā penā.dic vt hic per Bar.qui prolixe tractat ꝛ per multa verba ꝛ pdicta qñ difficultas est ex parte promissoris:silr ff est ex parte stipulatoris nō impedit obligationē oriri vel ortā cōseruari.vt ff.eo.l.ij.ff.ex his in ff.Et dnide text.q̄ est infrascaz[b].nā primo formatur questionē vsq̄ ibi.quid ergo.Secūdo arguit pro parte negatiua q non teneatur.ꝛ sic impediat obligationē oriri vsq̄ ibi:sed hec recedūt.ibi arguit pro parte affirmatiua q teneat.
ꝛ rūdet ad rationē factā in ffinm vsq̄ ibi.alioquin.quarto pro ista scda parte adducit inconueniēs qō sequereť ff Ziūm diceret vsq̄ ibi.ꝛ finaliter.quinto ꝛ vltimo concludit pro ista scda parte.
¶ In prima parte ibi an vera esset obligatio.dic hoc pōt intelligi duobus modis vcz q non sit obligatus anteq̄ cōgregauerit pecuniā ꝛ hoc vr colligi ex verbo precedēti dum dicit teneat ꝛ tunc pcedit summariū doctorū q difficultas pstationis nō impedit obligationē oriri.Scdo pōt intelligi an cesset obligatio.i.executio obligationis:qr de ipsa obligatione modicū dubiū est quin cōtrahatur.sed est dubium an poterit agi statim an vo insit tps infra qō possit cōgregare oād aūt arbitrio iudicis.ꝛ dz q nō ꝛ tunc pcedit summariū qō ego dedi.ꝛ continuať cū pcedētibus.ff.ꝛ differt qr in prīo precedenti stipulatio citinebat factū hic dationē.Itē differt a.ff.cū ita qr ibi datio fuit collata in certū locū hic nō.ff simplr facta fuit promis-
b sio de re tñ que non erat in illo loco vel apud illū sed forte ali- b ¶ Lōga est differētia vide Signo.de ¶ Medio.
bi.ꝛ inter ista duo debet esse differētia.ꝛ hoc voluit tex.in versi. ff.eccviij.vbi de
alioquin.¶ In tex.ibi.neq̄ inueniat creditor ē subaudi qui sibi hac materia.
mutuet.ꝛ forma istā rationē fic.nā ad impossibile nemo tenet vt.l.impossibiliū de re.iu.vñ ff quis,pmitteret rē q nō est in rerū natura.ꝛ sic nec in psenti pōt solui nec in futurū poterit nō teneť nunc nec in futurū tenebit.Eadē ratione videť q ff promittat res q̄ est in rerū natura,pmissor tñ de psenti eā soluere vel tradere nō pōt.ff bene poterit forte in futurū q̄ interim nō teneat
2 in effectu.Sz ad hoc rūdet in se.vt.Tq argumentatio nō est bona qr fit de impossibili ad difficile inter que longa est differentia.[b] nā impossibilitas est illa que cōcernit rem in stipulatione
b deducta qr per nemnē tradi pōt cū nō sit in rerū natura.ꝛ illa impedit obligationē oriri.sed difficultas cōcernit cōmodū vel incōmodū,pmissoris:qr res est in rerū natura:ꝛ per aliū posset dari sed nō per promissorē:ꝛ illa nec impedit oriri obligationē nec etiā ipsius obligationis executionē fieri:alꝰ sequeretur q ff qs pmitteret mihi stichū simplr ꝛ vellemus scire an sit obligat⁹ vel nō:an poterit cōueniri haberemus perquirere an stichus sit in loco pmissionis vel alibi:ꝛ sic nō esset differētia promittere dare stichū rome vel,pmittere simplr stichū qui est rome qō esse nō dz:ꝛ istud no.qō tū intelligo verū ff non fuit dictū tēpore stipulationis q̄ esset rome:ꝛ stipulator hoc ignorabat sed ff dixit promittis stichū qui est rome.vel simpliciter:ꝛ sciebā ipsum ibi esse videť actū q̄ solueť rome:ꝛ sic erit perinde ac ff solutio fuisset ibi collata vt videm⁹ in simili.cū legat⁹ res q̄ alibi est.nā heres non teneatur eam tradere nisi in loco vbi erat tēpore testamenti ꝛ ita videť fuisse mens testatoris:vt in.l.qō le-

Universidad del Rosario
Archivo Histórico

gatur.ſ.de iudi.cetera vide hic per Bar.ꝛ glo.que ſunt hic tenduntad declarationē litere:ꝛ ſatis patet expedita per predicta.hic non ſunt alia.

Si ab eo ſtipulatus. ¶Valet ſtipulatio facti ꝛ illud a promiſſore nō poſſit expediri dūmodo poſſit expediri per aliū h.o.Et intellige iſtū tex.qñ vba fuerūt impſonaliter ꝓlatavt qz ꝓmiſiſti libzū mihi ſcribi ꝛ nō dixiſti per quē vel domū mihi fabricari cū neſcires ſcribere vel fabricare nā videt actū qꝫ ſcribaꝫ per aliū ꝛ illa impſonalitas nō ꝯ vitiare ſtipulationē qz non eſt in verbo obligatiuo vel ꝓmiſſiuo ſꝫ in verbo executiuo vt.ſ.eo.ſtipulatio iſta.ſ.ſi quis ita. ¶Scdo modo pōt intelligi qñ perſonal'r locutus eſt nō ꝓinfinitiuū paſſiui ſed actiui vt qz ꝓmiſiſti libzū mihi ſcribere vel fabricare.nā ſi nō poteras per tevꝫ actū qꝫ ꝓ aliū ꝛ q per aliū facit ꝓ ſeipſum facere vꝫ ſi ſciebat ſcribere vel fabricare tūc aut fuit electa induſtria pſone ꝛ nō pōt per aliū facere.vt.l.inter artifices.ſ.de ſol.Quādo autē videat electa induſtria dic vt ibi no.ꝛ.l.nemo.ſ.ti.ſ.ſi nō fuit electa induſtria tūc aūt nō potes per te expedire ꝓpter aliqō impedimētū ſuperueniēs.ꝛ permittit tibi expedire per aliū. vt.C.de decu.l. nullus.dūmodo ſit eiuſdem peritie.ꝛ approbatus vt ibi et hoc faciat periculo tuo qz culpa illi⁹ noceret tibi vt.C.de murilegulis.l.ſi quis ex eo.ſm Ang.aut poteras per teipſum expedire ꝛ tūc nō pōt per illū hoc facere niſi per filiū ſuū q ſit approbat⁹ in eodē magiſterio vt.ſ.de le.l.iiij.ſ.legati.Tn autē te mortuo heres tuus poſſit hoc facere tūc eſt queſtio q̄ formaſ in gl.de cōceſſione alicui⁹ rei facta ꝓ monaſterio alicui aduocato ratione patrocinij qō impēdebat monaſterio vel alicui medico ratione ſeruitij qō impendebat alicui dño ꝛ eo mortuo remanſit filius nō eiuſdē peritie an poterit illud ſeruitū impendere per aliu: vt ſic res ſibi nō auferaſ.an aūt poterit ſibi auferri q̄ſi videatur cōceſſio facta ad vitā.vide hic per Bar.ꝛ Ly.ꝛ Bal.in.l.quiſqz de epi.ꝛ cle.Et Bar vꝫ hic tenere ꝙ ſi cōceſſio ſit facta in feudū nō trāſit in heredē:immo ſit reuocabilis ad nutū poſt annū:qz videt feudū guardie vel caſtaldie:eo qz daꝫ ꝓ mercede laboris vt in ti.de feudo guardie:ꝛ caſtaldie.Sed Ang.dicit iſtum tex.debere intelligi in terminis in quib⁹ loquiſ qñ datur caſtaldioni non qñ doctori ſeu medico . Vltimo dicit hic do.Raph. ꝙ ſi per errorē facta fuiſſet iſta ꝓmiſſio:qz ſtipulator audiuerat de peritia alicuius cū nulla in eo eſſet ꝛ ꝓpter hoc ſtipulatus fuit ab eo opus fieri ꝙ iſta ſtipulatio non valet[a] quaſi ille videaꝫ elegiſſe induſtriā perſone ꝛ volnerit per illūmet fieri.ꝛ nō per aliū debet ergo intelligi qñ ſciebat ipſuꝫ per ſe nō poſſe qō ſatis pōt dici.hic non ſunt alia.

2 ¶Illud quod eſt impoſſibile attēto preſenti ſtatu:an debeat reputari eſſe impoſſibile perpetuo.

3 Res ſacra an ꝛ iuſſu cuius poſſit effici profana.

Res deputata advſum publicū ꝙ poſſit fieri ꝓuati cui⁹iuſſu.

4 Cōmunitates nō recognoſcentes ſuperiorē an poſſint alienare plateam cōmunem vel ſtratam publicam.

5 Impoſſibile reputaſ illud qō nō poſſit fieri niſi iuſſu principis ꝛ quid ſi princeps conſueuit concedere.

6 Stipulatio debet regulari ſecundū preſens tempus.nec debet ſtare in pendenti.nec vitiari ex poſtfacto.ꝛ quid in alijs actib⁹ requirentibus ſolennitatem.

Cum quis. ¶Non ſufficit de facto fieri q̄tū ad hoc vt pena cōmittaꝫ.ad hoc ſemp alegaꝫ ſed q̄tū ad hoc vt euitet pena.dic vt dixi.ſ.eo.quidā cuꝫ filiū.ꝛ ſtr q̄tū ad hoc vt actionē cōſequaꝫ.dic vt in.l.mulier.ſ.j. de cōdi.inſti.¶Opp.poſtq̄ iſta nō poterāt vendi de iure videt actū ſi vendantur de facto.ar.l.heredib⁹.ſ.ad treb.ergo iſta ſtipulatio pōt cōmitti. Jſta eſt ſubſtātialis oppoſitio.ꝛ per Bar. ꝛ Ang.nō ſit de quo miror: ꝓpter hoc dico illū tex.debere intelligi qñ ſtipulator errabat in iure:ꝛ credebat iſta poſſe de iure vendi.ꝛ ad talē venditionē videt habuiſſe reſpectū ꝛ qz hoc nō pōt contingere ſtipulatio eſt nulla qz cōditio non pōt exiſtere ſi aūt ſciebat ipſam nō poſſe de iure vēdi.vꝫ ſtipulatus ſi vendaꝫ de facto.ꝛ hoc eſt ſatis rationabile ꝛ ſic poterit cōmitti ſi de facto vendanꝫ.Sed cōtra qz etiā ꝓtio caſu cōmittaꝫ per.l.vbi pactū.C.de trāſac.Sol.ſi ex eo qō ſit de facto lecitur ꝛ incōmodaꝫ ſtipulator cōmittitur ſtipulatio ſicut ſi fieret de iure vt ibi.Si aūt nō incōmodatur nec lecitur tūc ſecus vt hic qñ habuit reſpectū ſi fieret de iure.nā ex ſola venditione cū ſit nulla nō incōmodaꝫ ſtipulator ꝛ ſi ſequereꝫ traditio ꝛ incōmodareꝫ hoc tñ nō fuit appoſitū in additione.Sed adhuc ſ.de.l.ex ea parte.ſ.j. ſ.e.Sol.quedā ſunt q̄ de ſui natura poſſunt fieri de iure vt vēditio:ꝛ alij cōtract⁹:ꝛ tūc vꝫ habitus reſpectus ad iſtū caſum ſi de iure ſiāt nō de facto vt hic.Quedā ſunt q̄ nō poſſunt fieri niſi de facto vt maleficia vel ea q̄ ſunt cōtra bonos mores:ꝛ tūc ſtipulatio cōmittitur ſi fiant de facto.vnde ſi ſtipulor a te centū ſi fecerīs furtū vel homicidiū cōmittiſ ſi ipſum feceris ꝛ tñ nō de iure ſed facto facis ꝛ hoc ꝓbatur in.l.allegata in Ziū ꝛ vide Ly. in.l.ea quidē.C.ſi man.ita fuerit aliena. ¶Quarto oppo.de.l. cū pater.ſ.libertis.de le.ij.vbi pena imponitur ꝓ alienatione facta de facto licet de iure nō valeat veritas eſt omiſſis ſolutionibus doc.que nō placent.dic ꝙ ibi loquitur in pena legali. nā ſi res ꝓhibetur alienari per teſtatorē.l.imponit hanc penā ꝙ ſtatim ꝙ alienaꝫ poſſit alienatio reuocari ꝛ nō extitiſſet cōditio fideicōmiſſi:ꝛ ideo in.l.nō cadit error iuris vnde cum legſciat alienationē nō valere,ꝓpter ꝓhibitionē teſtatoris cenſetur illam penā appoſuiſſe ꝓ alienatione facta de facto et ꝓ gl.pe.q̄ eſt hic ſuper verbo vendiderit. ¶Ex fine iſtius.ſ.not. q̄ illud qō eſt impoſſibile attēto preſenti ſtatu rei reputatur debere eſſe ipoſſibile ppetuo licet poterit edici poſſibile qō eſt verū qñ erat poſſibile ,ppter ꝓhibitionē iuris qz nō expectatur q̄ eſſet talis ꝓhibitio.ſ.eo.inter ſtipulantē.ſ.ſacram.ſecus ſi ꝓpter impedimentū nature vt ſi qs ,pmittat partū a retruſis nondū natū nā licet attēto preſenti ſtatu ſit impoſſibile q̄ deſ qz tñ impoſſibilitas pōt ceſſare cū naſcetur ſtipulatio nō eſt inuti lis ſed expectatur q̄ ceſſet vt.ſ.eo.l.interdū. ¶Jtē not.qz res ſacra nō poteſt effici profana iuſſu ꝓncipis.ꝛ res deputata ad publicū vſum poteſt fieri ꝓuati iuris.in ꝓmo dic iuſſu ꝓncipis eccleſiaſtici vt pape.in ſecūdo imperatoris vel alteri⁹q nō recognoſcat ſuperiorē qui locum ꝓncipis tenet.Tvnde dicit Bar.hic ꝙ cōitates non recognoſcētes ſuperiorē poſſunt alienare plateā cōmunē vel ſtratū publicū ꝛ facere eā ꝓuati iuris. facit.l.quominus.ſ.de ſol.ſed ſi recognoſcant ſuperiorem dicit ꝙ per ꝓius debēt facere ſtatutum q̄ talis platea vel locus ſit ꝓuati iuris.Et poſtea poterunt vendere certe ſi recognoſcunt ſuperiorē non poſſunt facere ſine licentia ſuperioris apud quē eſt adminiſtratio reipublice.vnde cōmunitas padue nō poteſt tale ſtatutū facere vel alienare ſine licentia dominivenetiarum apud quos eſt cōmunis adminiſtratio.vt.l.i.de cōſti.pn.Et poſito ꝙ poſſent ꝙ ſit neceſſe per ꝓius facere ſtatutū per qō acquirant poteſtatē vendendi.do.Raph.reprehendit qz etiā ſtatuto nō facto poſſem vendere ꝛ venditio haberet vim legis vel ſtatuti:qz cōtract⁹ factus ab illo qui ħz poteſtatē legis condēde vim legis ħz vt in.l.ceſar.de publi.ꝛ in.l.donationes.C.de do.inter vi.ꝛ vxo.ꝛ no.Bar.in.l.ciuitas ſi cer.pe.Aliqñ neceſſe eſt ſtatutum tollere vel ſuſpendere anteq̄ perueniaſ ad actū contrariū ſtatuto.ꝛ hoc videmus continuo obſeruari,qñ vniuerſitas vult aliquid facere cōtra formā ſtatutorū ſuorū qz ꝓmo ſuſpendit ſtatutum.ꝛ poſtea facit actum de quo vide oino Bal.[b] in.l.i.C. ne filius ꝓ patre quem.do.Raph.nō allegat. ¶Item not.ex tex.ꝛ glo.q̄ impoſſibile reputatur illud qō non poteſt fieri niſi iuſſu ꝓncipis[c]ſic.ſ.de leg.j.l.ſi tibi.ſ.ſi.qō eſt verū ſi princeps illud regulariter non conſueuit concedere:licet poſſit ex plenitudine poteſtatis ſecus ſi conſueuit concedere per.l.quidā relegatus de re.du.ſm eundē qō placet.Et limitatur q̄ cōmuniter.

6 Bar.conſueuit dicere.ꝛ facit.l.intercidi.de cōdi.ꝛ de. ¶Ultimo not.regulam q̄ ſtipulatio ꝺꝫ regulari ſm ꝑſens tēpus nec debet ſtare in pendenti nec vitiare ex poſtfacto vt.ſ.eo.l.inſulā. j. biennū non ſic ſemper in alijs actibus requirentib⁹ ſolennitatem vt in.l.per fundum.de ſeruit.ruſti.prędi.ꝛ.l.ſi.C.cōmunia prędiorum.

Si vt aliquis. ¶Quando precedit conuentio affirmatiua ſtipulatio penalis debet cōcipi negatiue ꝛ ecōuerſo ſi precedit cōuentio negatiua debet concipi affirmatiue.hoc dicit.

2 ¶Si ſtipulor dari centū mihi ꝛ heredi meo q̄ tūc ſtipulatio ſumat originē in pſona mea.ꝛ mihi acquiraꝫ obligatio ꝛ actio. ꝛ poſt mortē meā faciat tranſitū ad heredes.

3 An per cōtractū poterit quis vni ex heredibus ꝓuidere actionem acquirendo.ꝛ nn.ſ.

4 Quid in acquirendo exceptionem.ꝛ nn.ſ.

5 An poterit vnum tantum ex heredibus grauare obligando.

An poterit prędicta facere per vltimam voluntatem.

Preterea. ¶In obligationib⁹ dādi nō pōt quis per Jctū vni tñ ex heredib⁹ ꝓuidere vt illi ſoli actio acquiraꝫ imo acquiriꝫ oibus ħz vnū tñ nominaue rut.ſecus ſi ſtipulatio cōtineat factū.h.o.ꝛ ħz materiā ſubtilem ꝛ ſic loquiſ hic ex parte creditoris ſed ex parte ,pmiſſoris nō ꝺꝫ ſtinguiſ inter dari ꝛ fieri.nam vtroq̄ caſu per Jctum nō poteſt vnū tñ ex heredibus obligare qñ obligat oēs etiā ſi vnū tantū nominauerit:vt.ſ.eo.l.eū qui.ſ.te ꝛ titiū.qui loquiſ qñ cōtinet

2 dari:ꝛ.l.iul.in prin.q̄ loquiſ qñ cōtinet fieri vel nō fieri. ¶In tex.ibi.vni ex heredibus acquiri.qz ſi ſtipulor dari centū mihi ꝛ heredi meo titio ſtipulatio ſumit originem in perſona mea ꝛ mihi acquiriſ obligatio ꝛ actio poſt mortē,autem meam facit tranſitū ad heredes qui repreſentant perſonā meā.ſi ergo ſunt plures

plures oēs ſimiliter perſonā meā inſolidū repſentāt null⁹ autē eoꝝ repſentat niſi ꝓ parte ꝛ vltra illā partē quilibet reputaſ extraneus:vt no.in.l.cū a matre.C.de rei ven.ꝛ.l.ij.ſ.ſi.de ꝓto. ſtipu.j.nō ergo pōt facere trāſitū inſolidū advnū tñ nominatū qz alteraret natura obligationis qō demū facere non potuit et vltra q̄ille ſit heres.cui reputeſ creditoris ꝛ videtur eſſet dicere ꝙ quis poſſet ſtipulari extraneo ꝛ acquireſ ſibi contra regulā ꝙ per liberā pſonā ꝛc.nominatio ergo facta de vno ſupertina eſt ꝛ ꝓ nō facta habeſ ꝛ oib⁹ acquiriſ ꝓ hereditaria portione. Dicit cū hic glo.magna.prima circa finē ꝙ in diuiſione hereditatis ille nominatus percipiet ante partē totum illud debitū ex ꝓſumpta voluntate defuncti q̄ noluit ad illum ſolū pertinere ꝛ ſ non poterit hoc facere eo modo quo volebat qz nō potuit facere q̄ leges nō habeāt locū in actib⁹ ſuis:vt.l. nemo pōt de leg.j.Bar.cōtra qō plus placet.nam ſi nominatio habetur ꝓ non facta:ꝛ inquantū nō eſt heres quo ad eum eſt nulla non ꝺꝫ percipere qz percipere te portione alioꝝ nō fic ſi aliquis emeret aliquā rē ꝓ ſe:ꝛ vno de filijs ſuis:ꝛ eā ſibi tra-

3 deret.vt.l.filie.C.fami.hercil.qz videretur ſibi donaſſe. ¶Sꝫ quid ſi ſtipulatoꝝ nō appoſuit perſonā ſuā in ſtipulatione:ħ ꝑſo nā vnus ex heredibus:vt ꝓmittis centū titio heredi meo et Pe.dixit nō habere locū iſtū tex.ſed illi ſoli obligationē acquiri.nam qñ appoſuit perſonā ſuā acquiriſ primo ſibi ꝛ illa eadē facit trāſitū ad heredes:etiā ſi nō fuerunt noiati:noiatio ergo vel oim vel vnius nō attendiſ:qz heredes nō veniūt ex ꝓpria perſona nec ex iure in eis radicato ſed ex perſona defuncti:ꝛ radicato in eo.vnde nō poſſunt venire niſi ꝓ parte ꝓ qua ſunt heredes ſed qñ perſona ſua nō fuit ſpecificata tunc nominatus venit ex ꝓpria perſona:ꝛ ex iure in ipſo radicato:qñ obligatio pōt incipere hodie ab herede:vt.l.j.C.vt ac.ab heredi.ꝛ ħ heredes:ꝛ ſic ceſſat ratio de qua.ſ.Bar.ħ qz ſubeſt alia ratio,ꝓbitua.de qua.ſ.digi.q̄ cū ipſe nō repſentet perſonā defuncti niſi in portione qua eſt heres defunctus non potuit in plus illi ſtipulari:qz ſi poſſet etiam dicere q̄ poſſet ſtipulari extraneo. ¶Preterea etiā tunc cū incipit ab herede dicit debitū hereditariū:qz ꝓuenit ex contractu defuncti vt.l.hereditariū.ſ.de bo.auto. iudi.poſ.ꝛ ſic ꝺꝫ deputari perinde ac ſi obligatio fere habuiſſet originē in perſona defuncti vt trāſeat ad oēs:ꝛ ſic noiatio vnius oēs cōprehēdit:hec tñ vera in his q̄ ſui natura trāſeunt in heredes etiā ſi de heredibus nō ſit facta mentio:ſecus in his que non tranſeunt vt in ſtipulatione vſufructus:vt.ſ.e.ſtipulatio iſta.ſ.ſi quis ita.nā tūc heres nominat⁹ nō venit ex perſona defuncti nec ex iure radicato in defuncto:ſed ex ꝓpria ꝛ radicato in eo ꝛ nō reputatur debitū:ideo ille ſolus nominatus veniret ſm eundē Bar.quaſi quilibet in hoc repreſentet perſonā defuncti inſolidū in his que a defuncto non deſcēdunt ſicut in ſtipulatione continente factū indiuiduū.nā trāſit ad quēlibet inſoliduꝫ ꝛ ſic quilibet inſolidū repreſentat defunctum ideo tunc vni ſoli ꝛ nō alijs poteſt ,puidere vt ſequitur in tex.ꝛ ceſſant regule ꝓhibitiue. ¶In glo.que incipit uno.in ꝓnc.ibi.Sol.vt ibi dic ꝙ per contractū non poſſum obligationē ꝛ actionē acquirere vni ex heredib⁹ quin acquiraꝫ omnibus vt hic per rationē quā.ſ.digi.ſed per vltimā volūtatē ſic vt ibi.nā poſſum vni tñ ex heredib⁹ ꝓlegare nomina debitorū meoꝝ ꝛ illi tñ acquirent vtiles actiones ex ꝓlegato vt in.l.ex legato nois.C.de leg. Sed actiones directe trāſibūt ad oēs heredes ꝓ hereditarijs portionib⁹ etiā ſi ille ſolus fuiſſet in cōtractib⁹ nominat⁹ vt hic qui ergo vult illi ſoli acquiri nō ſtet cōtentus ſola nominatione facta in cōtractu ſed poſtea in vltima voluntate illi ꝓleget iſtud nomen habebit intentum vt ibi ſufficit in iſta parte gloſ.

4 ¶Veniamus ad aliā partē ibi.item Ziꝰ.ſ.de pac.auus.ibi vel melius dic imo peius.Et precedēs ſolutio eſt vera qō ħ actionem ꝛ obligationē non poterit per contractū vni tantū ex heredib⁹ acquirere vt hic.bene tamen poſſum querere exceptionē vt in.l.auus.in Ziū allegata.Ratio diuerſitatis eſt quia actiones radicate in perſona defuncti regulariter ſunt in heredes tranſitorie ꝛ non poſſunt tranſire in vnū tantū et vbi non eſſet trāſitoria bene poſſem acquirere.vt.ſ.digi in vſufructu ſed exceptio pacti de non petēdo nō eſt de ſui natura tranſitoria ad heredes ſed accidētaliter ſm intentionē cōtrahentiū.quia poteſt fieri pactum perſonale de nō petendo a me oūtaꝫ vt in.l.qui in fu.arum.ſ.de pac.ꝛ pōt fieri in rem de non petēdo a me nec ab heredibus .ſi ergo paciſcor ꝙ non petatur a me nec a titio heredē meo videor voluiſſe ꝙ inquantum digi a me pactum ſit perſonale ꝛ ex iſta parte nō tranſeat ad heredes.Et inquātum digi nec a titio ꝙ ſit perſonale reſpectu perſone ſue et habeat exceptionem nō illam quam ego habebam ſed ex ſua ꝓpria perſona nec offenditur hic aliqua regula.qz iſtud pactum non operaꝫ niſi in portione hereditaria ꝓ qua eſt heres et acquireꝫ obligatio inſolidū tunc acquireꝫ vltra portionē heredi-

tariam. ¶Preterea intereſt creditoris non repelli exceptione ab alijs nō nominatis ſed nominato tantū cū aūt ſtipulor mihi ꝛ vni ex heredib⁹ nō intereſt debitoris an cōueniaꝫ inſolidū ab illo ſolo noiato an aūt ab oibus ꝛ ſic trāſitus fit ad oēs ſine ꝓiudicio ,pmiſſoris ſed trāſitus exceptionis ad oēs nō poteſt fieri ſine dāno ꝛ ꝓiudicio creditoris ꝛ ideo ea q̄ ſequuntur in gl.nō ſunt vera dū vult iſtū limitare q̄ licet mero iure trāſeat obligatio ꝛ actio ad oēs tñ nō in effectu qz nō nominati repelle tur exceptione ſed hoc eſt falſum qz intentio ſtipulatoris cenſe tur fuiſſe velle alios non nominatos excludere qz credebat ſoli nominato acquirere.Sed qz nō acquirit qz nō potuit nec etiaꝫ cenſet voluiſſe alios excludere.argu.in.l.nec vtilem.qui.ex cau. ma.Et eſt caſus de hoc licet ſit ecōuerſo ad iſtū in heredib⁹ ꝓ miſſoris.ſ.eo.cū qui.ſ.j.in fi.dū dicit ꝙ pactū eſt inutile reſpectu nō nominatoꝝ:ꝛ ibi tetigi aliud etiā qđ dicit glo.ꝙ ille no

5 minat⁹ percipiet reprobaſ.vt.ſ.digi ħ Zn.videaſ tenere.† Ex predictis Bar.ex aminat hic q̄uor articulos. Primus an per contractū poterit quis vni ex heredibus ꝓuidere actionem acquirēdo.Secūdus an poterit ꝓuidere acquirēdo exceptionē. Tertius an poterit vnū tantum ex heredib⁹ grauare obligādo.Quartus an poterit predicta facere per vltimā voluntatē q̄ proſequeꝫ vt hic per eū quoꝝ intellect⁹ ſatis patet ex paucis q̄ ſupra digi. ¶In gl.fi.queritur de,ratione diuerſitatis inter ſtipulationē continentē dari ex qua non poſſum acquirere actionem vni ex heredib⁹ quin acquiraꝫ omnib⁹ ꝛ ſtipulationē cōtinentē fieri in qua bene poſſum.Glo.rīdet ꝙ primo caſu oibus acquiriſ:qz ex iſta acquiſitione quilibet eoꝝ ſentiet cōmodū. Sed in ſecdo caſu ſi acquiriſ omnib⁹ poſſet eſſe caſus in quo ex iſta acquiſitione nullū cōmodū ſequerenſ illi nō nominati ſed ſolū nominat⁹ ꝛ cū ſtipulatio facti interponatur,ppter intereſſe ꝛ ad illud cōmittatur non poſſet tunc committi.Et ponit duo exempla de facto ſatis impertinentia qz ſi fui ſtipulat⁹ aliquid fieri in tali fundo meo vel ſeruitutē ad illū fundū ꝓ ſtea illuꝫ fundū ꝓlego vni ex heredib⁹ meis non intereſt alioꝝ qui nō habent dominiū ſundi q̄ ſi atvel acquiratur ſeruitus ſed illius tantū cui ꝓlegaui:ſed quid ad ꝓpoſitū hec ex̄pla nam tex. loquitur qñ in ipſa ſtipulatione nō nominaui vnū tñ ex heredib⁹:ꝛ iſta ex̄pla ſunt qñ in ſtipulatiōe nō noiaui pſonā:ħ nominaui ſundū.ꝛ poſtea illū fundū ꝓlego vni.vnde transit ad ipſum cum iure coherent illi fundo vel ꝓ illo fundo ꝛ iſta nominatio non eſt facta in ipſa ſtipulatione:ſed in actu legādi nec ex ipſa ſtipulatione acquiriſ ſibi imediate:ħ ex legato.vñ nihil faciūt ad ꝓpoſi.ū. ¶Pone ergo ex̄plū in facto perſonali: vt ſi fui ſtipulatus a te nō impediri me neq̄ titiū heredē meuꝫ ire agere per talē ſundū.nā iſto caſu eadē eſt ratio q̄ eſt in exercitione queréda nā ſi titiū nō nominaſſem iſta ſtipulatio nō egre deret perſonā meā:qz eſt perſonalis iuxta ea q̄ dixi in.l.ſi ſtipulatio iſta.ſ.ſi quis ita.ſ.e.merito qz ad heredes nō trāſit actio mihi queſita:ħ extinguiſ cū perſona ceſſat ratio q̄ eſt in ſtipulatione dandi trāſitoria ad heredes:qz incipit noua obligatio in pſona heredis nō noiati:qz in nō trāſitorijs qulibet heredū vꝫ reputare inſolidū perſonā defuncti.ꝛ hic eſt verus intellect⁹ quē etiā ſequiſ Raph.ꝓbādo ex̄pla gl.tanꝫ iperintia. ¶Vltimo ħ qō format gl.de.l.qō ꝺꝫ nihil facit ad ꝓpoſitum qz ibi loquiſ an ſtipulādo filio meo acquiram mihi:hic loquiſ an ſtipulando vni ex heredibus acquiram ſibi filio.

Jam qui certarum. ¶Qui ꝓmittit in nullinis nō poteſt cōueniri niſi eis finitis.h.o.Rationem dubitādi ponit glo.ꝛ illa haberēt locū ſi poſſet ꝙtare q̄ ſtipulator illam pecuniam vellet expendere in nundinis:ꝛ tūc poſſet agere prima die alꝰ ſtatur ꝓprietati verborum que eſt vt qui ꝓmittit in certo termino non poſſit conueniri niſi eo finito:vt.ſ.eo.qui hoc anno hic non ſunt,alia.

2 ¶In obligatione alternatiua que ſit differentia inter actorem ꝛ reum circa facultatem eligendi.

3 Si fui ſtipulatus decem dari mihi aut tibi.an poſſit debitor tibi ſolvere me inuito.

4 Adiectus dicitur habere mandatum tacitum a ſtipulatore.

Cum pure. ¶Debitor alternatiuus hꝫ electionem ex diſpoſitione legali pōt variare q̄ſcūq̄ vult añ factā ſolutionē nō ſic ſemp in eo q̄ hꝫ electionē ex̄preſſa cōuētiōe ħentiū.h.o.nā ille aliq̄ nullo modo ꝓtvariare poſtq̄ ſemel elegit aliq̄ vſq̄ ad lit.cōteſt.ꝛ nō vltra ħ bene pōt etiaꝫ poſt ſniam vt in ſcōa gl.qō dic vt infra declarabo ſuper glo.iij. ¶In tex.ibi quoties dic.ſ.ante traditionem ſcōm Dy.etiā ſi milies hoc facies. ¶In tex.ibi.qz diuerſa.hic reſpondet tacite oppoſitioni que pōt fieri de.l.ſi quis ſtipulatus ſit ſtichum aut pamphilū.ſ.e.vbi vel nullo modo pōt variare ſed conſumitur facultas eligendi per ꝓmā electionē vel ,ourat

Universidad del Rosario
Archivo Histórico

vsq; ad lit. ꝓtest. ⁊ non vltra: ⁊ rñdet q; ibi hꝫ facultatē eligendi ex expressa dispositione ℣bentiū hic ex tacita dispositione legali. ¶ In glo. ij. ibi. Rñdeo[a] estimabit. dic vult glos. dicere q; qr non pōt executio fieri in altera de reb⁹ alternatiue debitis propter facultatē variādi quā. l. oat huic condēnato ⁊ hoc contingit facto ipsius condēnati variātis ꝺꝫ deueniri ad estimationē sicut cōtingit in alijs casib⁹ quādo nō pōt fieri executio in re vt qr perempta post morā: vt. ℣. e. si seruū. ℣. fin. sed certe grauabit creditor vt facto debitoris recipere cōpellat rem pro re. ideo dicunt doc. q; iudex pōt illi assignare terminū infra quem precise eligat: ⁊ si hoc faciat fiet executio in illo electo nec poterit variare ne iudicis preceptū sit eluſoꝛium: vt. l. si prætor. de iud. Et sic iste tex. intelligitur qñ nō eligeret ad mandatum iudicis si aūt infra terminū nō eligat trāsfert electio in creditorē per. l. j. ℣. de sol. Et sic executio in electo per eū. nā tūc permittit sibi variare quādo mora nō est facturus nec impeditur⁹ executionē: vt l. cū res. ℣. pe. de leg. j. ¶ Jtē illa gl. loquit qñ fuit condēnatus alternatiue: qr ante sentētiā nullū elegit sed si elegisset: ⁊ in electione perstitisset: ⁊ ad electū fuisset cōdēnatus nō poterit postea variare cadēratione: ⁊ ideo remediuꝫ est ꝙ interroget ante sententiā: vt no. gl. in. l. si quādo. ℣. heres. de leg. j. nō tamen cogef eligere si nō vult: sed pōt dicere se velle deliberare quousq; exiterit tps cōpellēdi ipsum ad soluendū qō est postq; sentētiā quousq; durat tps qō dak iudicatis. ¶ In fi. gl. ibi. hic nō potest plus quasi dicat tūc iudex ꝺꝫ dare certam sentētiā qñ est in sua ptāte dādi sed hic nō est ꝓpter facultatē cōcessam reo deuariandovsq; ad tps de quo. ℣. vñ sicut libellus fuit cōceptus alternatiue ⁊ debuit cōcipi ita ⁊ sñia cōcipiet alternatiue vt. ℣. di gi. glo. ibi si fuit condēnatus: ad hoc vel illud ⁊c. ¶ In glo. fi. Notandū est ꝙ ponit tres intellectus circa tex. um dicit ꝙ diuersa causa est volūtas expressa ⁊ eius ꝙ inest: primus est vt velit facere differētiā inter actorē seu stipulatorē q nō hꝫ facultatē eligēdi nisi expressa cōuentione ℣bentiū ⁊ promissorē seu reū q hꝫ ex dispositione legali si aliud non est actū: vt in. l. plerūq; in fi. de iure do. Jste intellectus non est perfectus: qr interdū actor hꝫ ex dispositione legali vt in legatis vt no. l. lucio. de lega. ij. Et interdū hꝫ reus ex dispositione ℣bentiū: alius intellect⁹ est: vt nō vel it facere differētiā inter reū ⁊ actorē ſꝫ in facultate eligēdi: qr aut cōpetit ex dispositione legali ⁊ tūc siue reo siue actori poterit variare; qñcūq; aut expressa cōuētione ⁊ tūc distinguit an ꝑ futurū subiūctum: ⁊ nō potest variari: an indicatiui ⁊ pōt variari vsq; ad lit. ꝓte. Jtē iste intellect⁹ nō est verus vt patebit ex sequētib⁹. dic ergo ꝙ est differētia inter actorē ⁊ reū in duobus casib⁹ ſꝫ qñ facultas eligēdi cōpetit ex dispositione legali. Jtē qñ est expressa cōuentione ℣bentiū ꝑ futurū indicatiui: vt quē volam vel voles. Et est differētia in hoc qr actor qñ hꝫ electionē nō pōt variare post lit. cōte. rō qr in ipso libello ⁊ lit. cōtest. hꝫ necesse eligere. non esti ꝺꝫ petere alternatiue postq; ad ipsum pertinet electio. ſꝫ alterū tm: vt. ℣. e. o. l. vbi aūt. ℣. pe. ideo nō pōt variare ne iudiciū reddat eluſoꝛiū ⁊ qr desideriuꝫ apud acta publicatū est irreuocabile. vt. C. de omni agro deser. l. ruſa. ⁊ ibi no. li. ij. sed reus qñ ipse hꝫ electionē pōt variare qūcūq; ea⁹ post sentētiā. qr tpe ꝓtest. non eligit. nā tunc dictat libellus alternatiue ⁊ ipse cōtestat alternatiue: ideo cessat ratio de qua. ℣. si aūt electio ꝙferat per futurū subiunctiui vt quem voluero vel voluerit tūc nō est differentia inter reum ⁊ actorem. imo statim facta electione cōsumpta est facultas eligēdi ⁊ q; sit ratio dic vt in. o. l. si q; stipulat⁹ fit stichi aut pāphili. ℣. e o. Et hec vera ⁊ recolligenda. distingue ꝙ aut loquimur in declaratione ⁊ in illa postq; semel fuit facta nō admittitur variatio. vt no. ℣. eo. l. quicquid astringēde. aut loqmur in electione q; cōpetit in alternatiua obligatione vel generis ⁊ tunc aut in vltimis voluntatib⁹ ⁊ idē siue cōpetat reo siue actori. vt. l. hutuſmodi. ℣. stichum. de leg. j. ⁊. l. apud filium. de op. leg. ⁊ est speciale fauore vltime volūtatis. aut loqmur in cōtractib⁹ ⁊ distingue. vt. ℣. digi. ⁊ vide qō no. in. l. si vnus. ℣. ⁊ generaliꝛ. ℣. de pac. ¶ In ea. gl. ibi recte tibi soluit etiā me inuito. dicvt. J. de sol. l. fi. Sed aduerte qr hoc nō cōtingit ratione expressi mādati. sed ex eo qr tibi acqsita est actio ⁊ obligatio de volūtate meavnde nō potero eam tibi auferre: sed si non fuisses stipulatus de mandato meo licet haberes mandatū expſsum ad recipiendū qō mihi debeꝫ possem illud mandatū reuocare tam expſse ꝙ tacite. l. si cū cornelius. eo. ti. ⁊ sic ista non est bona inductio. Jntellige tamē primū dictū gl. qñ de mādato meo stipulatus fuisti animo donandi inter vinos vel ex alia causa ex qua voluit remanere penes te si aūt tanq; procurator meus ⁊ vt mihi restitueres non posses me inuito egigere imo te inuito possem illum liberare quia de illa obligatione quā habes, ad mei vtilitatē nō potes facere vl tra ꝙ ego velim. vt. l. idēq;. ℣. si tibi. ℣. man. ⁊ no. in. l. apud celſum. ℣. mandati. de doli exceꝑti. ⁊. l. mulier bona. ℣. fin. de iure

a ¶ Rñdeo. domi, Bart. ponit hic tria remedia cōtra eū qui variat in executiōe quē hic vide.

do. ⁊. ℣. de pac. si cū emptore. per Bar. ¶ In ea. glos. ⁊. l. aliud dic illa. l. dicit totū oppositū ꝙ si fui stipulatus decem dari mihi aut tibi pōt debitor: tibi soluere me inuito: sed forte glo. voluit dicere ꝙ licet debitor poterit qñ hꝫ facultatē soluendi ex forma ℣ctus quam sibi auferre non possum: tu tñ adiectus nō potes me inuito quoniā habes mihi restituere. vt. ℣. eo. iuſ. ℣. j.

4 ¶ Ho. tamē ex gl. ꝙ adiectus dicitur habere mandatum tacitū a stipulatore: ergo etiā si nō sit presens tēpore stipulationis. qr mandatū pōt cōferri in absentē ⁊ ignorātē: ergo si acceptat nō tenebit actione neg. ge. sed mādat: qr mādatū precessit: sed neg. gest. actio cōpetit qñ non precessit mādatū sed precessit gestio. ⁊ secuta est ratihabitio. non ergo videt dicendū qō dicunt doc. in. o. l. iuſ. ℣. j. ꝙ si fuit presens dak actio mandati si absens nego. gest. imo semper mandati per istā gl. ¶ In glo. ibi: sic in sententia arbitri. dic dicit Dinge. se nunq; amplius aduertisse istā glo. que determinat dubiū de quo inter doct. fuit contentio vt no. in. l. iij. ℣. de leg. j. si arbiter condēnat aliquē ad dandum mihi infra tēpus qō dak iudicatis exprimendo ipsum tēpus ⁊ ille non det: ⁊ sic incidet in penam an poterit postea purgare moꝛam. Et dubium facit quia si non expressisset dictū tempus tacite inerat ex dispositione legali nec tunc lapsus eius impediret purgationē moꝛe. vt est tex. in. l. si cum dies. ℣. fi. de arb. licet tempus appositū ab homine impediat. vt. l. magnā. de ℣ben. emp. qr minus agitur cum lege ꝙ cum homine. expressio ergo facta ab arbitro de eo qō tacite inerat videt haberi ꝓ non facta ⁊ qr nō impediat moꝛe purgationē contrarium tamen vult glo. q; si exprimitur nō intelligatur esse tempus legale: sed potius hominis: ⁊ impediat moꝛe purgationem. ⁊ sic. l. celſus. in ꝓin. que dicit moꝛā non posse purgari: ꝺ ebet intelligi etiam si arbiter apposuit illud idē tempus quod inerat vide Bart. post Pet. in. o. l. iij. ⁊c.

2 ☞ Conditio emptoris grauatur in hoc ꝓpter mortē venditoris qr vbi illo viuēte nō habebat denuntiare litē mōtā nisi vni nunc habebit denunciare pluribus. ⁊ an hoc sit verum.

1 **Amex causa.** ¶ Defensio est indinisibilis ideo si fiat ꝓ parte tm̄ ꝓ nō facta habet ℣tum ad cōmissionem pene: qr committit insolidū cōtra oēs etiā q defenderūt partes suas. ℣. o.

2 ¶ Ho. in tex. ibi cōueniēdi sunt. i. denūtiādi fm glos. ⁊ in hoc granaꝛ coditio emptoris ꝓpter mortē vēditoris qr vbi illo viuente nō habebat denūtiare nisi vni nunc habebit denuntiare pluribꝫ: qr oēs ꝓtendūt in interesse: sed nō hꝫ de hoc conqueri: quia hoc euenire posse ꝓspicere debuit. ¶ In tex. ibi: subsistere nihil ꝑdest. Sed ℣ra: nā aut isti qui substicuerūt ⁊ defenderunt ꝓbauerūt rē fuisse defuncti ⁊ per ꝙrequēs nō fuit evicta: ⁊ tūc stipulatio duple nō cōmittit: hꝫ hoc nō fuerit ostēſum ꝑ oēs ſꝫ per aliquos. l. habere licere. de evic. aut nō ostenderūt fuisse defuncti ⁊ sic fuit in totū evicta. Et tunc non ꝓpter culpā dūtaxat nō venientiū ad defendēdū sed ꝓpter defectū etiā venientiū ⁊ defendentiū stipulatio duple cōmittit. Jste aūt tex. innuit contrariū ꝙ ꝓpter culpā nō defendentiū ⁊ vult ꝙ illa noceat cohe redib⁹. So. dic ꝙ nō fuit evicta ꝓ ꝓ partib⁹ illoꝝ ꝙ defenderūt sed ꝓ parte illi? ꝙ nō defendit. Et si dicaꝛ qño potuit hoc cōtingere si illi probauerūt fuisse defuncti. Nñd. ꝙ ponas ꝙ lis fuit mota nō occasione dūij: sed hypothece: qr erat obligata ei ꝙ litē monit: ⁊ isti heredes ꝙ venerūt soluerūt portiones suas debitas ⁊ sic partes liberauerūt alter nō liberauit ⁊ ꝓpter hoc potuit per hypothecariā tota euinci. ꝑ. l. ℣dit. C. de distra. pig. nō tñ videnē euicte partes soluētiū ſꝫ nō soluētis tm̄: qr illo postea soluēte emptor recuperabit totā rem. vel pone ꝙ fuit evicta ratione dūij: qr alij nō probauerūt fuisse defuncti: tñ trāsegernnt cū mouentib⁹ litē partib⁹ eos tangentib⁹ et ille qui lites monit euincit partē nō trāſigentis ⁊ nihilominus stipulatio duple cō mittit insolidum. ¶ Sed contra oppono fortissime ꝙ imo nō insolidū: hꝫ ꝓ parte. vt. l. ꝙ mille. ℣. de evic. ⁊ plene no. eo. tit. l. j. Sol. ista lex loquit qñ ꝓpter culpā vnius nō defendētis sed qñ nō ꝓpter culpā defensionis non facte locū hꝫ. l. Zeia. ¶ Alti mo adhuc op. ꝙ nō cōmittat nisi ꝓ parte: qr ista stipulatio est pretoria descēdens ex edilitio edicto: ⁊ in pretoriis hoc est regulariter vt nō cōmittat pena nisi ꝑ parte ℣facientis. vt. l. penales. ℣. inl. ad. l. fal. ⁊ dixi in. ℣. cato. Solu. fin Bar. tunc stipulatio duple ꝺꝫ pretoria qñ interponit ꝓ eo evictione animaliū sed si aliarū rerū pretiosarū nō est ꝓtoria sed ciuilis: qr non descendit ex edicto illo qō loqnitur tantū de animalibus.

1 **Turibus.** ℣. fi. qr tot dicūtur stipulationes quot ꝑcesserūt cōuentiones distincte. Jtē ꝺꝫ in. ℣. in pluralitate temporū qr si distinguit per duplicē dictionē gemi natam tot censent stipulationes quot tēpora. Et de illius intellectu dicvt in. l. sticbum. ℣. stipulatio. ℣. eo.

Exceptio

2 ☞ Exceptio ⁊ fallentia debet esse de regula.
3 Si vꝛor fecit tibi ℣signari dotē qr maritus incepit vergere ad inopiā ⁊ postea marit⁹ efficiat dines an cessabit confignatio.

1 **Et si placeat.** ¶ Regula q; est qꝫ qñ res puenit ad casum a quo nō potuit[a] incipe

a vitiaꝛ nō hꝫ locū in trib⁹ casib⁹ de quib⁹ hic. ℣. o. Et primus casus qñ nō, ꝓprie nec in totū puenit ad talē casuꝫ. ſꝫ quo ad quid Secūdus ⁊ tertij sunt qñ puenit ad illū casuꝫ post negotiū perfectū ⁊ cōsummatū: ⁊ sic intelligik. l. existimo. in fi. principij. ℣. eo. vbi ponik illa regula. ¶ In gl. i. ibi. ℣. sacrā. vel pone propiti⁹ ad literā exēplū. ℣. e. si sub vna. ℣. fi. in fi. gl. sic ecōtra dic ſꝫ qō si nō valuit a principio hꝫ ex postfacto pueniat ad casum a quo potuit incipe nō recōualescit hoc tū dic ꝙ ꝺy. in. c. nō firmat. de re.

2 iur. li. vj. ¶ In gl. qu incipit incōueniēs. ꝓ eius declaratione opp. ℣ primā fallentiā q; hic ponik a regula. Istā ad hoc vt exceptio ⁊ fallentia sit bona ꝺꝫ esse de regula. vnde si diceret⁹ eis hō currit ꝓter eum afinū ista exceptio nō est bona. vt no. in. l. bis. ℣. de legi. ſꝫ ista ꝓma fallētia nō est de regula si essi stipulator vie decedat plurib⁹ heredib⁹ relictis res nō peruenit ad casuꝫ a quo nō posset hodie incipere. nā fundus ad quē stipulat⁹ est puenit cōiter ad ambos heredes: ⁊ ambo simul possunt hodie stipulari ⁊ aegrere seruitutē ad illū fundū. vt. l. si vn⁹. de ser. ru. ꝑdi. si ergo stipulatio defuncti nō extinguik sed trāsit ad ambos regula nō offendik: ergo male posik⁹ est ille casus tanq; exceptuat⁹ a regula ⁊ hoc voluit dicere gl. q; fatet ℣ius q; istud exēplū seu illa exceptio est incōueniēs sed ꝓ tāto iuriscōsultus eā posuit: qr stipulatio defuncti ideo valuit: qm̄ defunctus poterat acquirere seruitutē illi fundo si nō potuisset non valuisset nunc aūt post mortē ei⁹ trāsit ad plures heredes. ⁊ tñ nullus eoꝝ posset seruitutē aegrere sine alio ⁊ hoc respectu videbak puenisse ad casum a quo nō potuisset incipe ſꝫ certe nō, ꝓprie nā, ꝓprie diceret pervenisse si trāsiret ad vnū solū ex heredib⁹ vel ad oēs dinersis tēporib⁹: qr neutro casu posset hodie incipere. vt. ꝺ. l. si vn⁹. ſꝫ post q; trāsit ad oēs simul. secus qr oēs simul possent hodie stipulari. ⁊ hec est intētio gl. ¶ Sed op. ℣ regulā de. ℣. ex ℣io. instit. de

3 leg. glo. nō solut. dic q; tūc regula locū hꝫ qō casus ad quē devenit tēdit ad cōtrariū effectū eius ad qō tēdit actus celebrat⁹: secus si tendit ad eundē effectū vt in cōtrario ⁊ in. l. verbis ad. l. fal. per qō determinat Bart. ¶ Si maritus incipit vergere ad inopiā ⁊ ꝓpter hoc vgo: fecit sibi cōsignare dotē postea marit⁹ efficitur dines vtrū cessabit cōfiguatio videtur q; sic; q; puenit ad casum a quo bodie nō posset incipere nec peti. Sed determinat qr iste casus tendit ad idē cū cōsignatione nā cōsignatio facta est ad securitatē mulieris ⁊ diuitie superueniētes tendūt ad idē. ideo nō debēt operari Sed effectū vt faciat cessare cōsignationē sic ⁊ in cautione prestita de iudicio sisti: qr non possidebat immobilia: nā licet postea incipiat possidere non vitiaꝛ satisdatio. vt. l. sciēdū. ℣. antepe. l. pe. ℣. q; fatif. cog. Ad hoc do. Raph. tenet ℣ Bar. ꝙ cesset cōsignatio: qr cessat causa ob quā facta est: sed respōdit ad illā. l. sciendū. ⁊ ad rationē suā idē securi? est tenere cū Bar. cetera circa istū articulū examinat hic Barto. per quatuor cōbinationes qñ est defect⁹ in causa efficiēti materiali vel formali dic vt hic ꝓ eū sufficit in alia gl. q; incipit forma remanet. dic ꝙ format simile oppositionē cū gl. precedenti. ꝙ alij duo casus fallētie nō sunt boni: qr nō sunt de secūda: nā sēda est de obligatione ꝙ si obligatio ℣cta puenit ad casum a quo bodie nō posset cōtrahi vel inchoari vitiaꝛ ⁊ extinguaꝛ. So isti casus nō sunt de obligatione ꝑsonali hꝫ de iure reali: si essi ꝑmissi seruitutē ad fundū meū ⁊ eā cōstituisti ⁊ ego postea ptē illius fundi alieno in tertiū q; est vnus casus vel alieno in te qui est secūdus casus. Tex. iste vult ꝙ seruit⁹ cōstituta nō extinguatur ⁊ tñ si nō esset cōstituta nō posses mihi ipsam ꝓstituere rōne partis quā recipui ꝓ indiuiso: vt hic. ⁊. l. ꝑ parte. de ser. Ecce ergo ꝙ nō queriē seu ꝺꝛ de obligatione ꝑsonali ꝙ nō extinguik sed de ipso iure reali. Sol. duob⁹ modis. primo qr hꝫ hic regula illa tradaꝛ in obligatione ꝑsonali: alibi tñ tradik generalius in quacūq; re: qr dicik ꝙ ea q; recte cōstituta sunt resoluuntur si ad eū casum ⁊c. in. o. l. existimo. in fi. principij. ℣. eo. sub quib⁹ verbis cōprehenduñ etiā iura realia: vel dic ꝙ hꝫ loquaꝛ de inrib⁹ realibus hic: attamen etiā de personali videt loqui: qr hꝫ videris ꝓstituere seruitutē adhuc tñ nō es liberat⁹ ab obligatione ꝑsonali qua tenebaris cōstituere cū in istis nō cadat ꝑfecta traditio: ⁊ sic teneris adhuc ad patientiā ꝓestandā prima obligatione: si ergo nō extinguik seruitus constituta nec etiā extinguitur illa obligatio que remāsit: ⁊ hec est intētio glo. qualiter aūt hoc intelligaꝛ dic vt in. l. ij. ℣. e. Et notādū ꝙ glo. subdit aliqua ver. hic est ꝙ exēpto ⁊c. ꝙ nihil faciūt ad ꝓpositū, si inspiciaꝛ l. in vendendo quā glo. alleg. de cōtraben. emp.

2 ☞ Sicut non receditur a persona sed vitiaꝛ cōtract⁹ quando tertius in cuius arbitriū collata est substantia contractus vel aliud substantiale. ita ⁊ si collata est electio de rebus alternatiue promissis.

1 **Si seruus.** ¶ Facultas eligendi collata in seruum vel filiūfamilias nō a trāsit in dñm vel patrē hꝫ trāseat ipsa obligatio sup qua collata est. Jtē si cōferatur in tertiū ⁊ ille nō eligat vitiaꝛ stipulatio nec recedik a persona. ℣. o. ¶ In tex. ibi: ſꝫ filius seruus ne de interdicto ⁊c. sed quid si non destinarunt ⁊ mortui sunt videt vitiari stipulatio per id qō statim sequik in ℣ius qr ipsis veniēt⁹ ideo non acquirik patri vel dño qr superfunt ipsi qui possunt eligere ⁊ cogi ad hoc. sed ipsis mortuis videt transire facultas ad patrē vel dñm sicut trāsit ad heredē ⁊ legatariū: vt. ℣. e. si stipulatus fuerit illud ant illud. circa ꝓin. inver.

2 in heredes. ⁊. l. si fic. ℣. fi. de lega. j. dicvt ibi. ¶ In tex. ibi quaꝛ si titius elegerit. Ho. singulariter qr sicut nō recedit⁹ a persona sed vitiaꝛ contract⁹ qñ tertius in cuius arbitriū collata est substantia ℣ctus vel aliud substantiale: vt. l. fi. C de contrabē. emp. ⁊. l. si quis arbitratu. ℣. eo. ita ⁊ si collata est electio de rebus alternatiue promissis: vt hic videbak non vitiari: sed saltē pertinere electionē ad debitorem si de tertio non fuisset facta mentio per. l. plerūq;. in fi. de iure do. cuius contrariū hic patet qō reputo singulare nō sic in vltima voluntate. vt. l. fi. ℣. sed ⁊ si quis. C. cōmunia de le.

2 ☞ Pupillus ⁊ impubes an ⁊ qualiter differant.
3 Patria potestas quare fuit inuenta.
4 Filius impubes qualiter possit obligari. ⁊ an sufficiat autoritas patris ⁊ quid in iudicio.
5 Quid si statutū dicat qꝺ minoꝛ. gviij. annis non possit obligari e consensu curatoris.

1 **Pupillus.** ¶ Patria ptās nō supplet defectum etatis in filio. h. o. notabiliꝛ: ⁊ semp allꝛ. ¶ In tex. ibi: ac pater fa. i. ciuiliter ⁊ naturaliꝛ sicut obligatur si non haberet patrē nec etiā curatoꝛē: hꝫ poterit petere restitutionem in integ. vꝛ. ℣. fi curatoꝛē hꝫ. C. de in integ. resti. ⁊ dic q; obligaꝛ hic ciuiliꝛ ⁊ naturaliꝛ sine ℣hat cū ℣sensu patris sine nō: sed impubes nō obligaꝛ ciuiliter: sine cuꝫ ℣sensu patris sine nō: sed posset obligari naturaliter si esset doli capaꝛ: vt. j. de no

2 na. l. j. ¶ In glo. ibi. vel dic q; impropie: qr pupillus nō dicit propie nisi q; patre caret. vt in. l. pupillus. de ver. sig. Si vō hꝫ dicit impubes nō pupillus. ⁊ in hoc vult glo. in ꝓin. ⁊ sic istud verbum latius est ꝙ verbū pupillus. ¶ In ea. ibi cum etiaꝫ

3 segagenarius. dic q; patria potestas nō fuit inuēta ad supplēdū defectū etatis: qr si hoc esset cessante defectu etatis cessaret patria potestas sicut cessat ptās tutoris: tñ ℣ius est: qr etiam segagenarij⁹ pōt esse in patria ptāte: fuit ergo inuenta fauore ipsius patris vt ꝙ filiū sibi acquiraꝛ ⁊ vt possit eā exercere circa

4 ꝑsonā filij in ipsius patris fauoꝛē. ☨ Qualr ergo obligaꝛ cū tutorē habere nō poterit stante patria ptāte. Rñdeo debeꝫ sibi curatoꝛ ad hūc actū non persone postq; est in patria ptāte. hꝫ bonis: vt. C. de bonis que lib. l. fi. ℣. sinautem patre recusante. et de hoc iure isto. hodie vero qr in aduentitijs in quib⁹ patri queritur vsusfructus ipse pater est legitimus administraꝛ ad instar tutoris potest in illis obligari cum autoritate patris: vt est casus in. l. infantis. in fi. C. de iure deli. sed vbi esset legitimus administraꝛ quia non ageret de aliquo acquirendo filio de quo pater poterit habere vsumfructū remanet adhuc hodie dispositio huius. ℣. fm Bar. qui dicit: per hoc patere si filius pupillus est in iudicio an eius persona poterit legitimari per autoritatē patris vt distinguaꝛ an super causa pater sit legitim⁹ administraꝛ: ⁊ poterit legitimari an vbi nō sit qr nō tractaꝛ de aliqua acquisitione fiēda patri vt in beneficialibus: ⁊ tunc nō legitimā

5 tur. sed est necesse sibi dari curatoꝛē ad litem. ☨ Et de hoc est casus in. c. fi. de iudi. lib. vj. eodem modo si statutū diceret qō minoꝛ. gviij. an. nō poterit obligari sine authoꝛitate curatoris et minoꝛ habēs patrē an sufficeret patris autoritas. ⁊ distingue: vt. ℣. q; aut se obligat in causa aduentitij peculij vbi patri queritur vsusfructus ⁊ sufficiet: alias non sed debebit dari curatoꝛ ad hunc actum: hic non sunt alia.

1 **Sic ita fuero.** ☨ Non vitiatur stipulatio licet in rebus ꝑsonē nō sit facta mētio de adiecto de quo fuit facta in interrogatione. h. o. Ratio satis colligitur ex his que habentur in. ℣. fi. j. ea. l. ¶ In fi. tex. ibi soluit dic ⁊ si in respōsione nō adiiciaꝛ ℣y. q; puto verū si simpliciter fuerit facta est respōsio vt in. ℣. fi. j. eo. l. post mediū ibi: aliquoꝝ ⁊c. ſꝫ si expressiꝛ persona stipulatoris tñ vt hic fuit nō videt q; possit solui adiectio ⁊ illa sola adiectio vitiaꝛ nō principalis stipulatio sicut si stipularer decē ⁊ tu, pmitteres quinq; qr in illis tātū obligaris. vt. l. j. ℣. fi stipulanti. ℣. eo. ⁊ ita limito ⁊ intelligo glo sellam hic positam.

Universidad del Rosario
Archivo Histórico

1 **Si inter eos.** ¶ Tangustia tēporū vel locorum nō vitiat stipulationē si psentia negotioꝝ gestoꝝ supplet absentiā principalium.h.d. Si ergo hodie existēs hic ꝓmitteres centū soluere rome nō valeret stipulatio tanꝯ ꝓmitteres impossibile.vt.l.iij.ff.si ita.de eo qō cer.lo.nisi haberes rome factorē tuuꝫ qui posset soluere:ꝛ ego meū qui posset recipere.nā isto casu ꝛ hoc probato stipulatio esset valida:qz potuisses per prius auisare tuum ꝙ solueret et ego meum ꝙ reciperet.h.d.

1 **Cum mihi.** ¶ Nō vitiat pncipalis stipulatio lz diuersitas in rebꝰ tpibꝰ vel qualitate sit inter psonā stipulatoris ꝛ adiecti. Et idē si sit defectꝰ in persona adiecti ꝛ nō stipulatoris:sed lz si sit in stipulatore bene vitiat adiectio tanꝯ accessoria.h.d. Et sic defectus in principali extendit ad accessoꝝ.sed non ecōuerso.h.d.vsqz ad finē tit. Et ponit de quadruplici diuersitate. Primo qñ in rebus vsqz ibi tpa. Scōa qñ in tpibꝰ vsqz ibi.lz rursus. Tertio qñ in qualitate ꝛ hoc uplr.primo qñ in psonā vnius pure:in psonā alterius sub cōditione vsqz ibi:eꝛ hoc alius qñ in ambabus tñ sub cōditione:tñ cōditiones erāt diuerse ꝛ no.ꝙ in prima diuersitate lz non vitiet stipulatio:attamen si soluat adiecto res collata in illius persona nō liberat soluēs ipso iure a re collata in persona stipulatoris:lz ope exceptionis. Jn scōa aūt diuersitate si soluat adiecto in tpe collato in eius persona liberat ipso iure a stipulatore:qz soluit eandē rē q̄ in stipulationē fuit deducta ꝛ q̄ erat in obligatione sed in pcedēti casu nō. ¶ Sed opp. ꝙ etiā in precedēti libereꝛ ipso jure:lz soluat res q̄ non erat in obligatione:qz aliud pro alio solui pōt creditore nolente ꝛ cōtingit liberatio ipso iure. Rndet ꝙ istud esset si solueret eidem stipulatori.sed hic soluit alteri. Jsta solutio nō est bona qz etiā solnēdo alteri de volūtate stipulatoris cōtingit eodē modo liberatio.dic ergo ꝙ si voluntas stipulatoris interueniret post obligationē Jctam solū ad hunc finē vt alteri solueret. Et etiā aliud ꝙ alio cōtingeret liberatio ipso iure:qz volūtas est oīno libera nō coacta.lz hic interuenit tpe stipulationis ꝛ tunc fuit libera.postea vero est coacta:qz debitor pōt soluere inuito stipulatore:vt aliud.j.de solu.vnde nō tantū operatur ꝛc.

2 ¶ Omissio diei an vitiet stipulationē.ꝛ.nu.7.

3 Stipulatio fun di in genere an valeat.ꝛ.nu.6.

4 Quid in genere subalterno.

5 Quid si partes senserūt de certo fundo ꝛ nō apparet de quo.

6 Quid in alijs rebus que habēt certos ꝛ determinatos fines a natura.

¶ Do.Bar.istā l. repetijt bono ordine.ꝛ ideo si vis eam pectori tuo iscribere.vide eū cū do.pan. ꝛ habebis quod optas.

Ita stipulatus sum. ¶ Lex ista diuidi pōt cōmode in tres partes omissa diuisione aliorum. Primo enim tractat vtrū stipulatio principalis ꝛ etiā penalis reddanꝫ nulle ꝓpter incertitudinē existentē in pncipali:vsqz ibi nec aūt. Scōo tractat posito ꝙ nō sint nulle qñ cōmittat stipulatio penalis an cū hoc deſijt posse fieri vel dari id qō erat deductū in principali an aūt postꝙ illud potuit fieri ꝛ nō est factū. Et ista duratvsqz quasi ad fi.in ver.ꝙ sine dubio. Tertio posito ꝙ sit cōmissa qualiter egigaꝫ an vna cū pncipali debito an ipsa sola pena ꝛ in prima pte.h.d. Si in pncipali stipulatione verſaꝫ incertitudo circa diē qua debuit fieri. qz fuit omissus reddit nulla tā ipsa ꝙ etiā penalis si ꝙ errorem vel oblionē partiū hoc accidit:secus si eꝛ certa scientia ꝛ tunc neutra reddit nulla.si vero ꝓpter incertitudinē ꝗtatis in stipulatione deducte vel locivbi fiendū erat opus in stipulatione deductū vel etiā substātie rei in stipulatiōe deducte vitiaꝫ indistincte tā principalis ꝙ penalis sine sciēter sine ignoranter omissa fuit specificatio.h.d.in effectu. ꝛ sic loquit de quadruplici in certitudie.ſ.tēporis seu diei in qua fiendū erat id qō erat deductū in stipulatione;ꝛ ista nō dr esse circa substāntiā stipulationis:qz stipulatio pōt fieri sine appositione diei ꝛ subintelligitur die qua placuerit actori:vt not.in.l.die.qui satisd. cogā. ideo in ista distinguit an ptes proposuerint in ailo die appones cōuentione facta anteꝙ peruenerūt ad stipulationē:ꝛ postea cū puenerūt per errorē omiserūt ꝛ tūc vitiaꝫ vtraqz qz intētio rei non fuit se obligare ad die incertā ꝓout placuerit actori:lz ad certā ꝛ determinatā in quo etiā ipse actor cōsentit merito vitianꝫ eꝛ tacita volūtate vtriusqz:qz illa cōuentio habet vim protestationis:qz nō intēdit aliter cōtrahere;vt in pn.huius.l. secus si nō proposuerūt specificare diē:nec erat necesse nec specificarūt ꝛ sic cessat ratio sup:adicta. ideo neutra vitiat sed tenebiꝫ facere ea die qua placuerit actori ꝛ nisi faciat committit stipulatio pena lis sicut quelibet alia cōditionalis exigitēte ꝙditione. Alia est in certitudo circa quantitatē alia circa locū : alia circa substantiā rei. Et iste indistincte vitiāt:qz sunt circa substantiā stipulationis.cū essi promittit quātitas necesse est specificare eā:als non valet stipulatio qualitercūqz omittaꝫ nisi appareat de qua sentirit: vt.ff.e.l.triticū. Jtē cū ꝓmittit opꝰ coherēs solo necesse est specificare solū seu locū:vt in.l.iij.ff.si quis ita.de eo qō cert. lo.ꝛ.ff.e.q insulā. ¶ Jtē cū ꝓmittit fundus necesse est specificare quis fundus:vt in.l.cū post.ff.gener.de iur.do.als ꝓpter incertitudinē vitiaꝫ stipulatio pncipalis ꝛ per cōsequens penalis q̄ venit cōmittēda ꝓpter moꝛā ꝛ rens nō pōt ꝛstitui in mora si nescit ꝙtū debeat vel qs debeat vel in quo loco facere debeat ꝛ hec est rō huius.l.veniamus ad casum. ¶ Sup ista pma parte sunt tres gl.ꝛ pma gl.ꝓcernit illud qō hic dr de omissiōe diei ꝙ vitiat stipulationē Jqō opponit tribus modis. Primo ꝙ nō vitiet lz intelligaꝫ repetita de.l.cū gd.ſi cer.pe. Scōo ꝙ nō vitiat. lz subintelligaꝫ dies cōsuetus de.l. si finita.in pn. de dā. infec. Tertio ꝙ nō vitiet sed iudex habeat declarare de.l.de die in pn.qui satisf.cog. Et Bar.formatalis pro quorū inrii declaratione distingue ꝛ apparebit ꝙ loquenꝫ in diuersis casibus: nā interdū est ꝗtio inter partes qs dies dz apponi in stipulatione de indicio fisti.ꝛ tūc index reducit ptes ad concordiā fauēdo potius actori ꝙ reo in primo dubio litis: nō tū per oia. sed vt equū sibi videbit.ꝛ iste est casus in.d.l.de die.fin vnā lec.que nihil facit Jsta.l.interdū stipulatio iam est interposita fine appositione diei:ꝛ dubitaꝫ an valeat.ꝛ tūc aut partes a prin.nō cogitarunt ꝙ aliqua dies deberet apponi ꝛ hoc cōstat tunc omissio nō vitiat:ꝛ qua die debeat fistere similiter index habet declarare postꝙ est iudicialis.ꝛ est casus in.d.l.de die.fin vnā lectu. Et ad hunc nō obstat:qz hic cogitarūt ꝛ p errores omiserūt:qñ igit cogitarūt de apponēda certa die ꝛ postea omiserūt. Aduerten dū ꝙ aut cogitarūt tpe stipulationis interposita aut ante. primo casu puta ꝓmisisti mihi per stipulationē fistere in iudicio die quā postea declarabimus vel declarabo si nō declaramus stipulatio iā interposita:ꝛ pfecta nō vitiaꝫ.lz perinde est ac si illud nō fuisset dictū.argu.in.l.cū pater.ff.vicos.de leg.ij.ꝛ.C.de instit.ꝛ subſti.l.pe.ꝛ.ff.de here.instit.l.ij. Scōo casu.qō fuit actus inter nos ante stipulationē interposita ꝙ in ea ꝙ postea interponik specificabimus diē tunc aut tpe quo fuit actū inter nos illa dies fuit specificata:lz postea in stipulatione nō fuit specificatio repetita ꝛ tunc nō vitiaꝫ stipulatio lz censet tacite repetita:ita procedit primū contrariū gl.de.l.cū qd.ſi cer.pe.ꝛ patet in.l.titia.ff.idē rndet.j.eo.qz poterit cōmode intelligi repetita. Prima aūt solutio gl.ad illud cōtrariū nihil valet:qz si solus stipulator hoc egisset in aio nihil operaret animus in mēte retētus:vt in.l.si repetēdi.C.de qdi.ob cau.ꝛ.l.ꝙ quis.ff.de cōdi. inde.ꝛ sic perinde esset ac si a neutra partiū fuisset hoc actum ꝛ nō variaret stipulatio:vt in.d.l.de die.fin vnā lec.de qua.ff.di gi. Similiter scōa solutio glo.est obscura ꝛ nō bñ pōt perpendi quid voluit dicere:tamē no.illā solutionē per quā gl.videt vel le ꝙ si promisisti mihi aliud dare vel facere tali die vel vsqz ad talem die sub pena cū pacto ꝙ ante illā diem deberē te certificare forte p tres vel quatuoꝛ dies anteꝙ lapsus illius diei qua debebas facere nō cōstituit te in moꝛa sicut si nō esset apposita certa dies.ꝛ ideo locū haberet purgatio moꝛe perinde ac si stipulatio penā cōtineret ꝛ nō diem ꝓpter illud pactū.ꝛ in hoc dicit ipse se cōsuluisse cum statutū florentinū dicat ꝙ instrumētum debiti habens certum terminū ipso lapso poterit execution mandari etiā per capturā persone absqz alia requisitione si in instrumento alijs se obligauit ad certum terminum cum pacto ꝙ ante aduentum termini debebit reus certificari nō habebit locum statutū vt lapso termino poterit capi nō facta certificatione.ꝛ hoc satis placet:quia actor videtur renūtiare prouisioni statuti tale pactum apponēdo. si vero dies nō fuit specificata in conuētione precedenti stipulationem sed fuit actum ꝙ tempoꝛe stipulationis specificaretur tunc loquit iste tex.ꝛ tūc distingue tres casus.ꝛ tunc aut cōstat ꝙ per errorē facti omissa fuit specificatio ꝛ vitiatur vtraqz stipulatio:vt in pn.huius l.aut constat ꝙ ex certa scientia:qz licet partes hoc egerint postea penituerunt:vel in conuētione fuit dictū ꝙ fisteret qualibet die qua placeret actori vel ipsi reo:ꝛ tunc omissio non vitiatur vt hic in ver.ꝙ si ab initio fin diuersas lecturas:aut dubitatur an per errorem vel ex certa scientia.ꝛ tunc aut incontinenti vel infra modicū interuallum post primā conuentionalem secuta est stipulatio ꝛ presumitur per errorē omisisse:qz non est credendum ꝙ ita cito penituerunt prime voluntatis:vt.l.nam ad eā. cum ibi no.de condi.ꝛ demon.aut ex interuallo ꝛ tunc potius videntur penituisse ꝛ stipulationem pure concipere.arg.l.cum plures.ff.locator hozrel.ff.loc.ꝛ no.in.l.per retentionem.C.de vsu.ꝛ in.d.l.titia.ff.idem respondet.j.e. Restat ꝛtiū de.l.si finita ꝙ per predicta non est solutum.doc.videntur velle ꝙ etiam gl. hic sentit ꝙ ibi fuerit error iuris:hic facti.vel dic ꝙ casus sunt valde diuersi:nam hic loquit de die in quo promisor debebat facere quod promiserat ibi de die vsqz in quem deberet exigi

conditio

conditio sub qua ꝓmiserat:videlicet reficere damnū si domus rueret:ꝛ non fuit dictū vsqz in qō tps.nam si cōsuetudo erat in loco ꝙ tales ꝓmissiones fierent si rueret vsqz ad decennium ꝛ promissor per errorem se obligauit perpetuo qñcunqz rueret: tunc talis promissio fuit indebite facta: qz se obligauit in plus ꝙ teneret ꝛ sic posset cōdici:sed absqz cōditione iudex supplet prouidendo reo ꝙ non teneaꝫ nisi vsqz ad tps cōsuetum:ꝛ ille est casus ibi valde diuersus ab isto sufficit. Alia gl.super ver. 3 adiecto.opponit cōtra id qō dicitur.ff.eo.l.q exꝓplurib⁹. ¶ Dicpro solutione huius cōtrarij melius ꝙ glos.ꝙ aut stipulor a te fundum non exꝓesso nomine:ꝛ sic in genere generalissimo:et incerto de incertis:ꝛ tunc indistincte nō valet stipulatio etiam si habeas fundos in patrimonio. Et ita dz intelligi dum dicit vel fundū dari non adiecto nomine.ꝛ.l.cū post.ff.gener.de iur. do.qz cū fundi non habeant certos ꝛ determinatos fines a natura:sed sola destinatione patrissa.qui potest de vno fundo facere plures:vt.l.qui in rerū.ff.i.de lega.i.si valeret dando pal- 4 mum terre liberaretur:ꝛ sic esset stipulatio elusoria. ¶ Sed si stipulor in genere subalterno:ꝛ sic incertum de certis vt vnum de fundis tuis vel scianis vel simpliciter non dicendo scianis : ꝛ tūc valet ꝛ electio est debitoris : vt in.l.contraria.ꝛ sic prima solutio gl.ꝙ ibi fuit exꝓessum nomen hic non nihil valet. fallit si ante stipulationem fuisset actū inter partes de specificando certū fundū ꝛ postea per errorē fuisset omissum : tunc esset idē 5 qō in die.ꝛ ita potest ꝓcedere scōa solutio gl. ¶ Jtem fallit si partes senserūt de certo fundo ꝛ nō apparet de quo:vt digi. ꝓmittis mihi fundum tuum scianum cū haberes duos vel plures scianos:non autē digi vnū de scianis vel de tuis fundis:qz tūc non sentiremus de certo. hoc ergo casu quando sensimus de certo ꝛ non apparet de quo non valeret stipulatio.sed bene valeret legatum:vt.l.si quis a filio.ff.si plures.ꝛ.l.legato generaliter.ff.j.de lega.j.ratio diuersitatis:qz in legatis declaratio voluntatis defuncti obscura cōmittitur heredi qui reputatur eadē persona: lz electio cōmittaꝫ legatario:vt in.d.ff.si plures. sed non sic in cōtractibus qui dependent ex voluntate vtriusqz partis:qz non dz plus pertinere ad vnū ꝙ ad alterū. ꝛ istud vi 6 detur voluisse Bar.hic ¶ qō no.in aliꝭ autē rebus que habēt certos ꝛ determinatos fines a natura : vt homo vel bos valet stipulatio incerti hominis de incertis : vt in.l.ij.de opti.lega. hic alleg.in glos.nō sic si fieret in supremo genere:vt si ꝓmitteres animal vel substantiam: qz soluendo muscam liberareris: vt no.d.l.legato generaliter. Nec obst. si dicatur ꝙ etiam fundi habentes certos fines:vt.j.de verbo.signi.l.locus.ff.si.quia verum est non tamen a natura:sed destinatione patrissa.que variabilis est. si vero res sint que habent fines a natura nec sola destinatione patrissa. sed facto ipsius interueniente vt domus nam nō potest de vna domo facere plures sola destinatione cōsistente in volūtate vel verbis:sed requiritur factum vt interiecto parietis : vt.l.si quis duas.ff.j.cōmunia predio.lz vna domus stante vnitate poterit possideri a pluribus pro diuiso.puta vnus ab oriente alter ab occidente : vel vnus ex patre inferiori alter ex patre superiori: vt not.Barto.in.l.ſtipulationes non diui.ff.eo.qō est no.boc ergo casu distinguit an ꝓmissor habeat domos in patrimonio ꝛ valebit ꝓmissio ꝛ intelligetur de vna illarum aut nō habet ꝛ tunc nō valet sicut distinguitur in legatis:vt in.l.si domus. in pcin.de leg.j.ꝛ ista fuit sententia glossarū quam etiam sequitur Barto. Pe.autem non videns bonam differentiam inter fundū ꝛ domū dicit vtroqz casu distinguendum an habeat in patrimonio vel non:ꝛ sic restringit istū text.ad casum quando non habebat. cuius opi.mihi plus placet.lz Bartol.eam reprehendat.nam licet in diuisione fundi nō requiraꝫ tm factū ꝙtū in diuisione dom⁹ attamē aliqua le factū requirit:puta appositio terminoꝝ vel etiā sulcus per mediū ꝛ sola destinatio verbalis non sufficeret:vt ptz ex no.in d.l.qō in rerū.ff.j. Preterea ratio in qua fundat se Bar.non videtur vera ꝙ ꝙ ꝓmisit fundū si habet fundos in patrimonio potest de vno facere plures ꝛ dare palmum terre:nam hoc nō potest in preiudiciū stipulatoris:sed dz dare vnū de illis quos lz nō facta alia variatione.arg.eius qō habetur in.l.cetera.in fi.de leg.j.ꝛ hoc etiā placet do.Rapha.q vlterius dicit ꝙ in legatis putat verā opi. Pet.ꝙ tam in domo ꝙ in fundo distinguatur an habeat in patrimonio vel non.in Jctibus autē tam in domo ꝙ in fundo fiue habeat in patrimonio siue non stipulatio non valeat ꝓpter incertitudinē : ꝛ qz non est ita fauorabilis sicut vltima voluntas.nā qñ legat censet legare de rebus suis si habet : vt.l.titia.ff.j.de auro ꝛ ar.leg.non sic qui ꝓmittit in genere.ꝛ forte bene loquit ꝛ placet sua distinctio. Ultimo gl.in fi.op.de.l.vbi autē.post prin.ff.eo. Sed solue ꝙ intelligit fin istū tex.dū ibi dicit ergo si qs fundū sine ꝓpria appellatiōe vel boiem generaliter ꝛc.nā in quātum dicit de fundo stipulatio est incerta ꝛ inutilis vt bic inquantū dicit de homine est in- 7 certa:sed non inutilis vt ptz ex his que.ff.digi. ¶ Restat vlti. gl.istius particule sup ver.ꝙ si ab initio.q incipit nō ergo.ꝛ qz est difficilis ꝓ eius declaratione. ¶ Opp.cōtra text.qz hic fuit omissa dies in stipulatione: sed qz ex certa scientia dī in text.ꝙ stipulatio valet Jꝙ si fuit omissa verbis habeꝫ ꝙ omissa:vt.ff. eo.quicquid.ergo nō valet stipulatio. ita arguit gl.ꝛ sic innuit ꝙ stipulatio est de sistendo sine specificatione diei non valet timore huius Jrij. Jn gl.sunt due opi.vna fuit cuiusdam Ottonis antiqui glossatoris q̄ hoc fatet ꝙtū ad ipsam principalē stipulationem de sistendo ꝙ illa sit nulla ꝛ nō pariat actionem.ꝛ habetur ꝓ nō facta:sed stipulatio penalis bene valet:ꝛ ita intelligatur hic:ꝛ sit differentia an omittat per errorē:ꝛ tunc nec pncipalis nec penalis valeat:vt in pcin.an ex certa scientia:ꝛ tunc nō valet pncipalis:lz penalis sic vt hic.ꝛ ex hoc dicit patere rationē in versi.sequen.nec ante ꝛc.vbi habeꝫ ꝙ stipulatio penalis hoc casu nō cōmittitur nisi postꝙ cepit esse certum nō posse fisti:nā istud non videt verum postꝙ incepit a precedenti dispositione:vt ea.l.ver.ita.ꝙ ipse. ¶ Rndet verū esse si dispositio illa esset valida.ꝛ ita intelligatur ibi:sed qñ est inualida batur ꝓ nō facta:ꝛ sic est perinde acsi incepisset a precedenti cōditione quo casu nō cōmittitur nisi cū deſijt posse fieri : vt.j.in ver.item si qs. Jsta opi.falsa est.ꝛ fundaꝫ in falso fundamēto.ſ. ꝙ stipulatio de sistendo non valeat nisi exꝓimaꝫ certa dies qō est cōtra.l.de die.fin vnā lectu.q satisd.cog. Et posito ꝙ fundamentū esset verū si pncipalis stipulatio vitiareꝫ ex hac incertitudine:ſitr ꝛ penalis siue ꝓ errorem siue ex certa scientia sicut vitiaꝫ ꝓpter incertitudinē q̄tātatis vel loci vel substantie:vt ff.in ver.nō secus.ꝛ ibi digi:ꝛ sicut vitiaꝫ actus ꝓpter omissionem solēnitatis siue per errorē siue ex certa scientia omittaꝫ:vt no.gl.in.l.ambiguitatis.C.de testa. Alia solutionē ponit gl.ꝙ bic nō fuit omissa dies sed posita in arbitrio ꝓmissoris ꝓpter ea.q dicit vt quacunqz die fisteres subaudi ꝙ tibi placueri:et sic nō obst. Jtium in primo loco formatū.nā illa dies censet ſpecificata quā ꝓmissor declarabit:secus si in arbitrium alicuius eoꝝ nō fuisset cōmissa : ꝛ tunc vitiareꝫ. Jstā scōam videnꝫ doc. sequi q̄ mihi plus dispicet ꝙ precedens cū ꝓpiū reorum sit fugere verisimiliter nunꝙ declarabit ꝛ sic fiet cōtra naturā iudicij q̄ est vt exerceaꝫ in inuitū: vt.ff.eo.inter stipulantē.ſ.i.vnde puto ꝙ non valeret si ita fieret. Preterea ista solutio fundatur eodem falso fundamēto:ideo dico ꝙ oino dies fuit omissa ꝛ ꝙ nō vitiatur principalis nec penalis ratione huius incertitudinis postꝙ ex certa scientia factū est.qz intelligit de die que placuerit actori:lz qñ per errorē secus ꝓ rōnem quā.ff.digi.nec ob. Prium de.l.quicquid.qz fateoꝛ ꝙ habeꝫ ꝓ omissa postꝙ nōverbis exꝓessa : nō tñ sequit ꝙ stipulatio vitiet cū non sit de substantia eius lz bene sit de substātia declaratio ꝗtatis loci vel substantie rei ꝓmisse. et hec est ipsa veritas. ¶ Ultimo extra gl.op.2tra principiū.l.ꝙ lz stipulatio principalis sit nulla nō ꝓpterea stipulatio penalis:qz nō est nulla ex eo ꝙ lex fibi restiſtat.sed qz non assistit ergo ꝛc.vt.ff.eo.stipulatio ista.ff.alteri. cū ibi no.Sol.qñ nō assistit ꝓpter banc solā cām qz nō interest stipulatoris fateoꝛ Prium:qz ista ratio cessat in pena in qua nō insistit interesse:secꝰ qñ nō assistit rōne incertitudinis ꝛ volūtatis tacite contrahentiū. Casus est hic:qz tunc est nulla:secus si exꝓesse refisteret vel esset impossibilis de natura : vt.ff.eo.si homo mortuus ꝛc.

2 ¶ Qualiter cōmittatur stipulatio pura.

Qualiter ꝛ qñ cōmittatur stipulatio in diem.

Quid in stipulatione conditionali.

3 Quid in stipulatione penali incipiente a precedenti dispositione vestita.

Quid si incipit a precedenti dispositione nuda.

Quid si a precedenti conditione.

4 Si ꝓmisisti mihi fistere cum volueris vel qua die volueris ꝛ decedas anteꝙ declares:an stipulatio euanescat.

1 **Nec autem.** †Stipulatio penalis nō cōmittitur nisi cū deſijt posse fieri vel dari id qō erat fiendū vel dandū ad hoc vt nō cōmitteret siue inceperit a precedenti dispositione siue a precedenti cōditione hoc primo fin pegasum sed fin sabinū vtroqz casu cōmittit cū potuit facere vel dare et ꝓ ipsum stetit quominus faceret vel daret.hoc scōo. Sed fin papi.autoꝛ huius.l.si incepit a precedēti conditione vera est prima opi.pegasi. Si vo precedenti dispositione vera est scōa sabini.h.d.vsqz ad ver.ꝙ sine dubio. Et diuide in tres partes vt in summario.scōa ibi:sabinus.tertia ibi:ita q̄.

2 ¶ Et illa scōa pars huius.l.q tractat de cōmissione stipulationis penalis difficilio: est ꝛ magis vtilis ꝙ alie partes huꝰ legis quā gl.magistra.que est in.l.ꝛ si post tres.si qs cau.ad tius exꝓdiendo materiam examinauit per sex qōnes principales

ggg

Universidad del Rosario Archivo Histórico

quarū tres cōcernunt stipulationē simplicem ⁊ alie tres stipulationē penalem. ⁊ q; loquit breuiter Bar. reassumpsit hic illa v̄. mēbra. Et multū eleganter ⁊ copiose ⁊ vtiliter ea prosequit declarādo qualiter cōmittitur stipulatio pura. Secūdo qualr ⁊ qñ stipulatio in diē. Tertio qualr ⁊ qñ stipulatio cōditionalis. ¶ Quarto qualiter stipulatio penalis incipiens a p̄cedenti dispositione vestita. Quinto qñ a p̄cedēti cōditione de qua vltimo ⁊ antepe. tractat iste tex. sed de penul. qñ a nuda tangit in glo. ⁊ semp recurritur ad eius dicta: q; nihil omittit qō in toto corpore iuris reperiat circa predictos articulos recitādo opi. omniū q vnō locuti sunt et est mare magnū. Et prima pars istius particule vsq; ad ꝟ. sabinus. cōtinet tres casus. Primus qñ a p̄cedēti dispositione incipit vsq; ibi: sed si fit ita stipulatus. Scō qñ a precedenti cōditione cōsistēte in nō faciendo vsq; ibi: itē si qs. Tertio qñ a p̄cedenti cōditione cōsistēte in nō dādo. sufficit: ve niamus ad casum. ¶ In tex. circa prin. ibi: quā fuerit declaratum nō intelligas p sniam iudicis sed in rerū natura: vt quia mortuus vel impeditus ppetuo impedimēto: vt in glo. ¶ In tex. ibi: fisti nō posse subaudi vel nō expedite vt si actio quā volebā intentare tpe perempta est: vt in ea. glo. circa prin. ¶ Sed op. q; imo ꝓpter mortē promissoris q debebat sistere nō dicat extare cōditio nec cōmittat pena: sed potius deficere ⁊ penalē stipulationē effici inanē: q; impossibile factū est id qō erat fiendum: vt. s. e. si homo mortuus. vbi casus. Sol. intellige si iste q debebat sistere interpellatus non stetit ⁊ sic fuit in mora nec tū ista mora sufficit p̄m pegasum. Et adhuc requiritur vt desinat posse sistere: si aūt anteq̄ esset in mora locū haberet Ziū: vt. s. qui satisf. cog. l. si decesserit. cū ibi no. sed in sequētibus casib⁹ qñ incepit a p̄cedenti cōditione tunc nō requirit q̄ fuerit in mora ad hoc vt stipulatio cōmittat: q; venit cōmittenda ex euētu cōditionis nō ratione more q; nō potest cōmitti in eo qō est in cō ditione: ⁊ nō dispositione cū ꝓ illo nō deb⁹ petitio: ergo ⁊c. vt. s. eo. l. si pupillus. ⁊ ideo p mortē cōmitteret stipulatio: vt. s. e. in illa stipulatione si calendis. ¶ In tex. ibi: si ⁊ si stipulatus. No. q; dicit sed hoc ⁊ sic significat diuersitatē in facto ⁊ nō in iure. vñ pegasus nō fecit dīam an stipulatio penalis incipiat a p̄cedēti dispositione: vt in ꝟ. p̄ceden. an a cōditione vt in seq. sed in primo nō bene dixi in hoc scō sic: vt in ꝟ. itaq;. Iz guarnerius cuius opi. recitauit glos. i. in ꝟ. sabinus. dixerit q; pegasus nec etiā in isto scō verū dixit: q; nec expectat q; desinat posse fieri vel dari nec ēt q; potuerit facere vel dare ⁊ p eū steterit ad ℔ vt stipl⁹ penalis cōmittatur imo cōmittit ab ipso initio: ⁊ statim pena debeꝫ habeat facultatē faciendi vel dādi quonsq; lis sit cōtestata super pena sicut in actione nogali cuius opi. somniū est. nā cū stipulatio penalis sit interposita sub conditione si nō fecerit vel nō dederit nulla ratio subest quare statim debeatur acti pure fuisset interposita cū facultate tñ dandi vel faciendi: ideo nō meruit recitari. et sic est dicendū q; pegasus bene dixit hoc casu. ¶ In tex. ibi: quis capitoliū ascendere vel Alexandriā peruenire potueris subaudi ⁊ nō feceris nam cum adhuc possis: Iz hucusq; nō feceris nō est verū dicere te incōmutabiliꝫ nō ascēdisse vel nō peruenisse: ⁊ illa verba si nō ascenderis vel nō peruenieris debēt intelligi. s. incōmutabiliter: vt. s. eo. qcqd astringēde. ℣. fi. Super ista particula est vna gl. tm̄ que incipit vel morte. ⁊ est posita. in prin. ꝓ cuius declaratione op. de ver. itaq;. ſ. ea. l. nā hic stipulatio penalis incepit a precedēti dispositione: q; ꝓmissi fistere vt pt⁹ in ver. ꝓ si ab initio cū quo continuatur iste ver. nec ante. ergo deberet pena cōmitti statim ꝙ fuerit in mora fistendi vt in ver. itaq;. cuius Ziū hic dicit q; demū postq̄ fuerit declaratū ipm fisti nō posse. gl. soluit quatuor modis. Primo q; istud principiū corrigat ꝓ ver. itaq;. et statim reprehēdit ⁊ sol. Scō q; ideo cōtingit hic q; dies fistendi fuit cōmissa arbitrio ipsius promissoris. ⁊ sic non poterat in mora cōstitui ꝓ interpellationē; vñ perinde est ac si incepisset a precedēti cōditione quo casu nō pōt etiā in mora cōstitui. ideo expectat q; desinat posse vt cōmittat ex 2ditionis euentu. Ziū loquit qñ in arbitriū ꝓmissoris non esset collata dies. nā tunc
4 posset in mora cōstitui. ⁊ ista tenēt doc. ¶ Tꝫ eam opponit extra glo. nā si ꝓmisisti mihi fistere cū volueris vel qua die volueris dicendo anteq̄ declares te velle stipulatio euanescit: vt. s. eo. centesimis. ℣. fi. in ꝟ. aliꝫ ita inutiles ⁊c. Et hic ꝛ q; cōmittitur ad penā Bar. sup hoc Zio mutuauit ⁊ non bene declarat sed diuinat. o. Rapha. vī dicere ⁊ reputat esse notandū q; euanesceret si nō fuisset ꝓmissa pena: Iz q; fuit ꝓmissa nō euanescit q; immissio pene imo cōmittet. ⁊ ista opi. als mihi placuit Iz ipm nō vidissem. Nunc autē nō video quō poterit ꝓcedere: nā pena censet ꝓmissa si non steterit die qua sibi placuerit: aut ergo decessit anteq̄ declaret qua die ⁊ tūc nō extat cōditio sub qua fuit ꝓmissa: ergo non cōmittit: q; precedēdo vī nolle in cō-

tractibus: Iz secus in vltimis volūtatibus: vt ibidem dixi. aut decessit postq̄ declarauit qua die volebat sistere: ⁊ tūc aut post lapsum illius ⁊ pena erat cōmissa ꝓ lapsum dici: q; tūc erat in mora cōstitutus: vñ amplius nō cōmittit per mortē: iuxta ea q̄ dixi. ſ. eo. si fic. aut decessit ante lapsum dicit: tunc ꝛ stipulatio penalis extingui sicut principalis p. l. si decesserit. q. satisf. cog. ideo ista sol. nō placet. ⁊ etiā ꝓpter id qō dixi in gl. p̄cedenti. vñ gl. soluit in fi. ꝟ hic. ꝓmissio de sistendo erat nulla: q; nō cōtinebat diem per. l. quicquid astringēde. ſ. eo. idem cōmittit acti nō precessit dispositio Iz cōditio: put etiā tenuit gl. p̄cedens. Iz ista opi. non est vera: vt ibi dixi. ideo plus placet prima solutio q; hic loquitur p̄m opi. Pega. qui nō curauit an incipiat a precedenti dispositione vel a precedenti cōditione: imo vtroq; casu volunt non cōmitti ꝓpter solā moram sed expectare q; desinat posse fieri que opi. reprobatur per autorē legis in ver. itaq; eo casu quo incepit a precedenti dispositione. ⁊ approbat opi. Salice. q; nō expediat hoc expectare: Iz sufficit qō fuerit in mora. ¶ Ultimo opp. q; neutra opi. sit vera: vt. s. eo. qcqd. ℣. fi. Sol. ibi loquitur quando dies fuit apposita ad id qō erat dandum vel fiendum quo casu sine incipiat a precedenti cōditione sive precedenti dispositione cōmittitur per solū lapsum diei: vt ibi hic qñ dies non fuit apposita.

2 ☞ Sicut in vltimis voluntatibus plus attendit mens testatoris q; ꝓprietas verborū an idem sit in contractibus.

1 **Sabinus.** In ꝟ. sabinus. ¶ Notandum q; refertur ad ꝟ. proqimū precedentē qui loquit qñ stipulatio penalis incepit a precedenti cōditione vt si stichum non dederis promittis penam mihi: volunt q; si potuisti dare ⁊ per te stetit quominus dares statim cōmittitur stipulatio penalis absq; eo q; desinas posse dare: ⁊ tamen hoc casu non potuisti in mora cōstituī: q; stichus non poterat peti cum esset in conditione tm̄: vt. l. si quis sub conditione. si qs omis. cau. testa. tamen potuisti cōstitui in quasi mora si interpellatus vt dares si volebas nō dedisti cum dare tamen posses: multo ergo fortius qñ incepit a precedenti dispositione: q; stichum ꝓmisisses. nā tunc potuisses constitui in vera mora: probat autē sabinus primū dictum per id qō habetur in. l. i. ſ. itē si ita. ad le. fal. vbi dicit q; si testator grauat heredem de dando mihi penū: ⁊ si nō dederit grauat ipsum loco pene de dando mihi centum statim q; interpellatus nō dederit mihi penū cū lapsu tū modici tpis a die interpellationis qō relinquitur arbitrio iudicis cōmissa est pena ⁊ amplius nō debeꝫ penus nec est in legato: sed debeꝫ quātitas in quā legatū penoris censeꝫ trāsfusum. ⁊ postea in fi. in ver. idēq; erit. subdit q; idem erit si testator nō grauit heredem de dādo penū: sed de dādo pecuniā si nō tradiderit penum: ⁊ sic incipit a p̄cedenti conditione. Idē ergo oz esse in stipulatione ex p̄esumpta voluntate Ihentiū: tamē id argumentum tollitur ꝓ istud qō ipsemet sabinus dicit in fi. huius ver. q; illud qō dictū est de penu saltē in scō casu receptū est ob vtilitatē publicā q; versat circa vltimas voluntates quas publice interest egitū habere: ⁊ etiā ꝓpter naturā penoris q; cōsistit circa illa q; ordinata sunt ad esum ⁊ potū hois: cōtinet enī pertinētia ad alimēta q; fauorabilia sunt: sed iste rationes cessant in contractib⁹. ideo postea autor legis determinat Zium eo casu quo incepit a p̄cedenti cōditione dicēs: tunc nō habere locum opinionē sabini: sed solū qñ a p̄cedenti dispositione. Et aduertendū q; qñ a p̄cedenti dispositione sicut nō expedit expectare q; desinat posse dari vel fieri ad hoc vt pena cōmittat: imo statim q; fuit in mora cōmittit: vt dicit Sabin⁹ ⁊ bene in hocita ⁊ si nō fuit in mora Iz desinat posse dari vel fieri nō cōmittitur pena: imo euanescit stipulatio p. l. si homo mortuus. ſ. eo. vbi casus. Sicut ergo illud nō requirit cū interuenerit mora ita ⁊ nō p̄dest cum nō interuenit vt stipulatio penalis cōmittatur.
2 ¶ Et no. in prin. huius ver. dū dicit ex sniа cōtrahentiū vna cū glossella q; ſicut in vltimis voluntatib⁹ plus attendit mens testatoris q; ꝓprietas verborū: vt in. l. q̄uis. C. de fideicō. cū si. ita ⁊ in contractibus Iz videret secus q; pendente ex voluntate vtriusq; partis tū si potest cōstare ex aliquibus coniecturis de illa recedit a ꝓprietate verborū: vt hic. ⁊. l. semper. de regu. iur. ⁊ in. l. in venditione. in fi. ⁊ ibi no. cōia p̄dicta. ⁊. l. fi. C. q; res pig. obli. pos. ¶ Querit hic q; tex. dicit q; ꝑm Sabinū non expedit expectare q; desinat posse dare vel facere. ⁊ hoc est clarum sed sufficit q; poterat dare vel facere. Ecce vnū q; per eum steterit quominus dederit vel fecerit ad hoc vt pena cōmittat q̄ dicat per eum stetisse. gloss. que incipit non ergo. Recitat duas opi. vnam q; tunc cū fuerit in mora constitutus ad qō nō sufficit q; potuerit dare vel facere ⁊ non dederit vel non fecerit sed etiam requiritur q; fuerit interpellatus ⁊ q; sciuerit se teneri. q; te. si cer. peta. Alia opi. est q; non requirat mora: ⁊ sic nec interpellatio sed sufficiat q; potuerit dare ⁊ sciuerit se teneri. Primam

opi. tenet

opi. tenet Dy. ⁊ Bartol. quā puto sine dubio verā q̄ñ incepit a precedēti dispositione. nā tūc potest in mora constituti: ideo nō ōz per ipsum stetisse quousq; fuerit in mora cōstitutus. Et ista duo sunt paria fuisse in mora vel per eū stetisse: vt in. l. si duo. ℣. fi. de consti. pecu. ⁊ ideo hoc not. Bar. per tex. t. illum: sed dubiū est quādo incepit a precedenti conditione: q; tunc nō potest in mora constitui. Superest q; in conditione: vnde nō videtur requiri interpellatio que fit ad constituendum quem in mora: ⁊ tunc videt ꝓcedere scōa opi. gl. Sed adhuc idem dico hoc casu postq̄ Sabinus adhuc noluit expectari q; desinat posse dari: sed dixit sufficere q; potuerit dare ⁊ per eum steterit: nā debet intelligi vt requisitus non dedit: ⁊ Iz requisitio nō constituerit eum in mora constituit tamē in quasi mora. ⁊ facit ex̄istere conditionem sub qua pena fuit promissa. ⁊ hoc esse verū patet manifeste in. o. l. i. ſ. item si ita. ℣. idemq;. ad le. falci. nā in precedēti casu constat q; ibi requirit interpellatio cū lapsu modici tpis: q; incepit precedenti cōditione: et postea subijcit idemq; ⁊c. ponendo casum qñ a precedenti cōditione: ptz etiā in. l. si peculiū. ℣. si. de sta. libe. Et etiam qñ precedit conuentio nuda. nam nec ibi potest ꝓprie in mora cōstitui: ⁊ tamen pena cōmittitur vel per lit. cōtesta. ꝑm cōem opi. vt. l. nuda. de contraben. stipu. vel p̄ solam interpellationē extraiudicialem ꝑm intellectū Petri quē sequitur Bar. q; ꝓmissio pene facta sub conditione si non dederit videt intelligenda. ſ. cū petiero: tunc enī dicēris non fecisse. si enī non petis nō videris non dedisse: vt. l. ratio. ℣. si per venditorem. ver. mora. de act. emp. ¶ Ultimo vna glos. hic que incipit pendet. videtur formare vna oppo. q; nullo casu debeat expectari q; desinat posse dari vel fieri ad hoc vt dicatur nō dedisse vel fecisse per. l. mutiane. de condi. ⁊ demon. Sed non meruit signari hoc Zium: q; ibi qñ cōditio negatur apponit creditori seu onerato quo casu non dicitur impleri coipso q; potuit implere ⁊ nō impleuit: quia tunc nō esset necessaria cautio mutiana hic qñ apponit grauato seu debitori. Jn quo distingue vt hic: qō autem dicitur de penu idem de alia re si testator grauaret beredem si non dederit stichum: q; statim q; requisitus stichum nō dat cōmittitur pena fauore vltime voluntatis. Et hoc voluit glo. in. l. ⁊ si post tres. si quis cau. Iz quidā dicant speciale in penu. per illum text. dum dicit ipsius rei natura: q; continet pertinentia ad esum ⁊ potū: sed certe etiam alia ratio assignatur: scz de publica vtilitate que generalis est in qualibet re relicta ⁊ in vltima voluntate. ⁊ hec est cōis opi. ⁊ sic distinctio huius legis non habet locum in vltima voluntate per illū ℣. item si ita. ⁊ per illam. l. si peculium.

2 ☞ Si debitor ante moram cōtractam desinat posse dare vel facere an stipulatio penalis annihiletur.

3 Quid si promittas mihi decē si non dederis stichum quousq; tu viuis ⁊ etiam stichus.

1 **Itaq; potest** † Super illo ꝟ. vbi ponitur tertia particula scē partis principalis glo. ponit hic duos casus. Primus qñ stipulatio penalis incepit a precedenti dispositione. ⁊ tūc Iz loci opi. Sabi. vt cōmittat pena cū ꝓ. ꝓmissorē stetit quominus daret vel faceret: ⁊ nō sit necesse expectare q; desinat posse dare vel facere. Sed cōtra istud glo. ex duobus modis. Primo q; nō sufficiat: imo etiam requirat litis cōtesta. per. l. nuda. C. de ſben. stipul. Et soluit q; hic qñ precessit conuentio vestita quo casu debitor cōstituitur in mora ꝓ interpellationem extraiudicialem si potuit dare vel facere ⁊ scinuit se ad hoc teneri qua ſcta mora oz per ipm stetisse contrariū nō qñ precessit cōuentio nuda quo casu nō cōtrahit per sola interpellationē fed requirit lit. cōtesta. Et si dicatur q; talis contestatio nō poterit fieri nec super nuda conuentione: q; ex illa nō est orta actio nec speratur oriri similiter nec super penali stipulatiōe: q; nec ex illa est orta actio ante exīstētia conditionis Iz speretur oriri. Rīdetur verū esse de rigore iuris: Iz nunc contestabitur lis de facto: ⁊ talis cōtestatio faciet cōmitti pena acti de iure facta fuisset: sed remanet dubiū sup quo debeat fieri: an super ipsam nudā cōuētionē: an sup stipulatione penali: ⁊ quidā tenent vnū quidam aliud per diuersas rōnes quas Bar. bic ad plenū recitat ⁊ finaliter tenet ꝑm ℣. q; non requirat contestatio: sed cōmittat per interpellationē extraiudicialem sicut si esset cōuentio vestita ⁊ fundat se principaliter q; l. si pact. quo pena. C. de pac. dum ibi oz q; pena cōmittit more alioꝝ iudicioꝝ ⁊ sic nō vult esse aliq̄ speciale cū precesserit nuda conuētio. Item per. l. si cū dies. ℣. fi. de arbi, vbi precessit cōpromissum factū nudo pacto: ⁊ tū pena cōmittit absq; lit. cōtesta. facta sup eo qō arbiter laudauit. Itē per rationē: q; si ꝓmittis mihi stichū nudo pacto: ⁊ si non dederis ꝓmittis decē videris ꝓmisisse si nō dederis cū petiero etiā extraiudicio. Nec obst. q; istud verbū intelligit lit. cōtest. vt. l. amplius nō peti. rē ra. ba. q; illud est verū q̄ñ ponit ad cōmissionē pene vt quis petendo incidat in penā cum promiserit nō petere: q; illud est odiosum ⁊ nō ōz feciſſe cōtra nisi ꝓsequeret vsq; ad contesta. Nos logmur q̄ñ ad euitationē pene quo casu intelligit: vt. ſ. dixi. Nec etiam obst. q; vbi nulla petitio nulla mora: vt. ſ. eo. si pupillus. q; hic cōtrahit quasi mora de qua solaviđet actū inter partes postq̄ vere nō poterat cōtrahi. nec obst. l. nuda. q; ōz intelligi qñ non precessit interpellatio: ⁊ tūc ℨbitur ꝓ stestationē factā de facto super nuda cōtestatione sicut alibi cū cōtrahit ad finē translferendi periculū rei in mora. ſum. l. fi. ⁊. l. in hac. de triti. cū ibi no. ⁊ hec opi. placet. ¶ Itē opp. gl. de. ℣. q; si ab initio. vī. nec ante sed solue vt ibi dixi. tenendo q; ibi loquat ꝑm opi. Pegasi que
2 reprobat in isto verſi. hoc casu. ¶ Ultimo circa illū articulū scias q; si debitor ante moram cōtractā desineret hoc casu posse dare vel facere pena nō committeretur: sed stipulatio penalis annihilaret per. l. si homo mortuus. ſ. eo. et p. l. si decesserit. qui satisđa. cog. nō sic in casu sequenti qñ incepit a precedenti conditione: q; tunc non cōmittendo ꝓpter moram sed ꝓpter euentū conditionis ⁊ tunc conditio exīstit incōmutabiliter. ⁊ hoc probatur in. l. in illa stipulatione si calendis. ſ. eo. Scōs casus que colligit gl. est qñ incepit a precedenti cōditione: ⁊ tūc text. dicit nō habere locū opi. Sabini vt cōmittatur cum per eū steterit. Sed an habeat locū opi. Pegasi vt cōmittat cum desīt posse dare vel facere. teg. hic non aperit. Iz Suar. tenuit q; non. glos. vero tenet contrariū in precedenti ver. sabinus. in. i. glo. in fi. ⁊
3 hec vera. † Si ergo ꝓmittis mihi decem si non dederis stichū quousq; tu viuis: ⁊ etiā stichus: Iz ipsum tradere nō possis: q; est in loco remoto non cōmittitur pena de decē: q; possibile est q; aliq̄ poteris nec etiā si habes facultatē dādi: ⁊ requisitus a me noluisti dare: sed tunc cōmittet cum vel tu morieris vel stichus. primo enī casu beres tuus nō potest soluere faciat condi tionem deficere sicut nō potest conditionē implere: q; facultas cōditionē implēdi vel faciendi eā deficere nō transimittit ad heredes: vt plene no. in. l. si decē cum petiero. ſ. eo. et. ſ. eo. g rome. ℣. augerius. ꝑm intellectū Bar. nec est necesse ad hoc vt cōmittatur pena per mortē alterius q; te interpellauerim postq̄ interpellatio non sufficeret ad penā. ſ. in ver. nec cōmittendam. nec ob. q; dixit ante cōmittī. q; illud ꝓcedit qñ ꝓcessisset cōditio de dando hic nō. Nec etiam obst. q; dixi in ver. sabinus. sup glo. q̄ incipit non ergo: q; illud ꝓcedit retenta opi. Sabini qui tenuit penam cōmitti cum per eū steterit quominus daret vel faceret etiā si incipit a precedēti cōditione. nam si ista opi. esset vera requireret interpellatio hoc casu sicut si precedenti dispositione: vt ibi dixi: q; non cōmitteret tunc ꝓpter euentum conditionis tm̄: sed ratione quasi more: vt ibi dixi. Sed q; illa opi. non est vera hoc casu q; non cōmittit nisi cum desīt posse dari vel fieri verum est dicere q; cōmittitur ex euentu cōditionis et nō ratione more vel quasi: vñ nec illa requiritur nec si interuenisset ꝓficeret ad faciendam penā cōmitti. Cōtra istum casum glos. format quatuor oppositiones quas gloss. breuius in. l. ⁊ si post tres reducit ad quatuor fallentias. Bart. hic eas ꝓsequit multum plene sequēdo quasi glo. in ōbus egcepta tertia opp. de. l. libertas. ℣. j. de manu. test. dicens q; nō meruit signari hic pro Ziа: q; loquitur in conditione negatiua apposita onerato que tendit ad acquisitionē actionis ⁊ regulariter non habet ꝓ impleta coipso q; potuit facere vel dare et non dedit vel fecit quousq; adhuc potest dare vel facere: ideo regulariter requiritur cautio mutiana per quā videt impleri: vt in. l. mutiane. de cōdi. ⁊ demon. Fallit in legato libertatis relicto sub illa conditione: nam coipso q; potuit facere ⁊ non fecit videt impleta ⁊ sic non requiritur cautio mutiana: vt. d. l. libertas. ℣. j. que melius signatur pro contraria ad illam. l. q̄ ad istam: quia hic loquitur in negatiua que apponit grauato seu obligato ad finē faciendi ipsum incidere in aliā obligationē penalē non autem vt sibi acquiratur actio: nihil ad propositum istud cōtrarium. Cetera vide hic per eum.

2 ☞ Si sui stipulatus minores vsuras et si eas nō dederis ꝑm stipulatus maiores ⁊ sic loco pene ⁊ non dedisti. ⁊ sic stipulatio scḋa fuit cōmissa: an tamē possim agere ex prima.

1 **Quod sine dubio.** † Iste vsi. vbi est tertia pars principalis legit duobus modis. Primo vt circa opi. Sabini limitatā per ver. precedentē formet vna questio diuersa. nam qñ penalis stipulatio incepit a p̄cedenti dispositione si ꝓmisso non dedit: sed p eū stetit statim pena est cōmissa: vt in ver. precedenti. Sed dubitatur vtrū poterit peti vna cum principali: ⁊ rīdet q; sic: si fuit boc ex̄presse actū: als nō: sed sola pena potest peti Iz homo qui ꝓmissus fuerat poterit solui: subaudi ante lit. cōtest. sup pena vt euitetur pena ⁊ sic post moram cōmissam seu contractam in homine dando definit homo esse in obligatione ⁊ petitione Iz remaneat in solutione ⁊ incipit deberi pena: et illa sola potest

Universidad del Rosario Archivo Histórico

peti. Ex quo sequitur q̄ per stipulationē penalē postq̄ est cō
missa nonaꝫ stipulatio precedens ipso iure: ⁊ transfunditur in
penalem ante vero q̄ sit cōmissa non est nonata: ⁊ debeꝫ homo
⁊ nō pena postea vero eōuerso debeꝫ pena ⁊ non homo etiā si
homo plus valeat q̄ sit pena. ⁊ ad hoc allegaꝫ iste tex. ⁊. l. obli
gationum fere. ℊ. fi. ff. ti. j. ⁊ istū modū legendi sentit hic glo. illa
fm quē dz exponi q̄ p sed. Alio modo legit queraꝫ qñ locum
habeat opi. Sabini: q̄ pena cōmittaꝫ statim q̄ promissor bois
fuit in mora ⁊ nō expectetur q̄ desinat posse dare. ⁊ respōdetur
q̄ tunc locū habet sine dubio qñ fuit actū q̄ pena cōmissa de
beaꝫ tam pena q̄ homo qō contingit qñ apposita fuit clausula
rato manente pacto. nā tunc cum partes voluerint vtraq; peti
posse tam penā q̄ ipsam rē apparet q̄ voluerūt expectari de
beri q̄ desinat posse dari: q̄ tunc non posset deberi vtrūq; vt
si desideret posse dari per mortem serui. Sed dubiū est qñ hoc
nō fuit actum ⁊ sic sola pena venit petēda tūc maius est dubiū:
q̄ cessat ratio predicta tñ adhuc dz idē q̄ statim fuit q̄ in mora
cōmissa est pena nō expectato q̄ desinat posse dari. ⁊ istū intel
lectum habuit glo. ff. in scā expositione dū dicit. vel dic vt sta
tim post morā agi possit ⁊c. ⁊ vtraq; est bona lectura. ⁊ etiā fm
istam colligitur hic quod. ff. dixi stipulationē principalē nona
ri per cōmissionē penalis. ¶ Sed contra istud fortiter opp. de
l. predia. de actio. empt. ⁊ de. l. si qs a socio. ff. p socio. Jn quib⁹
patet q̄ nō soluitur obligatio principalis: lz pena sit cōmissa:
imo potest agi ex vtraq; quatenus vna plus continet q̄ altera
sup hoc Jtio fuerūt infinite solutiones quas Bar. hic recitat ⁊
sunt septē antiquorū. Ipse autē ponit. viij. q̄ Jtia loquunt qñ
precessit cōuentio ex causa onerosa ista. ⁊. l. si qs a socio. quādo
ex causa lucrativa quo casu etiā si principalis plus cōtineat q̄
sit pena tollit in totū: ⁊ sola pena posteā petit. ⁊ sic appositio pe
nalis stipulationis nō solū censeꝫ facta fauore stipulatoris qñ
cōtinet plus: lz etiā fauore promissoris qñ cōtinet minus: lz ipse
hoc pbat per. l. j. de penu lega. ⁊. l. j. ff. itē si ita. ad le. falci. vbi in
vltima voluntate hoc est clarū: q̄ si testator grauauit heredem
de dando penū: ⁊ si nō dederit de dando decem si vero dedit et
fuit in mora dandi sola decē possunt peti etiā si pen⁹ plus vale
2 bat. ¶ Cōtra illā opi. Bar. opp. de. l. quis vasal. C. de vsu. vbi
si fui stipulatus minores vsuras: ⁊ si eas nō dederis sim stipu
latus maiores: ⁊ sic loco pene si nō dedisti: ⁊ sic stipulatio scā
fuit cōmissa nihilominus possum agere ex prima: ⁊ sic non est
nonata: ⁊ tñ ambe sunt ex causa lucrativa. doc. non pōderaue
runt illā. l. videre meo: ideo vr̄ mihi dicendū q̄ in vltima volū
tate vera fit opi. Bar. sine dubio cum esī pendeat ex mera vo
lūtate testatoris qui potuit primū legatū tollere ⁊ trāffundere
in scōm. ⁊ hec trāffusio vel censeꝫ facta fauore legatarij si plus
continet q̄ primū vel fauore heredis si cōtinet minus ⁊ vtrūq;
facere potuit sine iniuria cuiuslibet eorum cū possit de bonis
suis testari vt vult. sed in contractibus qui pēdent ex volūtate
vtriusq; partis. dic q̄ lz precedat conuentio ex causa lucrativa
p cōmissionem penalis stipulationis nō est statim sublata ipso
iure: ideo pōt agere ex qua vult vt. d. l. Quis. ⁊ si elegit agere ex
prima nō poterit ex scā nec eōuerso etiā ante exactionē factā
ex illa quā elegit. Sed si precessit cōuentio ex causa onerosa tūc
etiā post exactionē factā ex vna pōt agere ex altera quatenus
plus cōtinet: vt. l. ll. cōtrarijs. Et sic nō fit p electionē nec etiā p
exactionē nouatio lz cōtingit liberatio quaten⁹ exactū est. Jn
casu autē precedēti fit per solam electionē: sed in primo casu in
vltima volūtate fit p solā cōmissionē ⁊ nō potest alterā eligere.
⁊ ista est differentia inter istos casus. et hoc est qō voluit tex. in
l. obligationum fere. ℊ. fi. dum dicit q̄ fit quasi nouatio. i. qr nō
tollitur ipso iure per cōmissionem. pene: sed cum postea pena
eligetur predicta vera quādo nō est apposita clausula rato ma
nente pacto: tunc em̄ nullomodo fieret nouatio per primū ca
sum huius. ℊ. cū gl. Item si pena esset apposita loco particula
ris interesse. nā ⁊ tunc posset peti vna cum principali: vt. l. tra
iectitie. ℊ. de illo. de actio. ⁊ oblig. Idem rōne cōtemptus. nam
⁊ tūc eodē modo posset peti: vt. l. si quis rem. ff. de arbi. Et pdi
cta qñ precedit conuentio obligatoria: si autē liberatoria indi
stincte non nouatur: vt ptz in. l. refcrip. ℊ. si pacto. ff. de pact. vñ
nō potest obijcere exceptionē lz cōmissa sit pena qō facere non
potest si esset nouata: sed sola pena deberet peti. Ex predictis
patet hic intellectus ad vnā magnam distin. quā facit hic Bar.
brenius q̄ ipse loquatur hic nō sunt alia.

¶ De duobus reis stipulandi. Rubica.

Vi. Jn hac. l. j. non expedit scribere: q̄ tex. ⁊ glos.
satis clare loquūtur: ideo dominus meus no
luit aliquid hic scribere.

2 ☞ Qualiter cōstituantur duo rei debēdi vel credēdi. ⁊ nu. 3.

3 Si titius ⁊ sempronius promittant mihi centum ⁊ nō dicatur
q̄ tanq̄ duo rei nec dicatur q̄ quilibet insolidum q̄tunc quili
bet censeatur. pmisisse pro parte.

4 Si vnus ex correis credendi liberat debitorem per acceptila
tionem an appellatur obligatio ⁊ actio alterius.

5 Quid in pacto de non petendo.

1 ¶ Am duo. †Tunc dicuntur duo rei pro
mittendi vel duo rei stipulādi
qñ eadem pecunia vel res. pmittitur a quolibet eor
insolidum eidem vel cuilibet insolidū ab eo. Et na
tura eorū est q̄ petitio vel acceptilatio vnius tollit obligatio
2 nem alterius. b. o. † Et in hac. l. tractat Bar. primū articulum
istius materię qualiter constituantur duo rei debendi vel cre
dendi que per pauciora verba expediā super gl. i. de scā parte
summarij tractat Bar. j. eo. l. ex duobus vtrum pactum vnius
preiudicet alteri vel prosit venio ad casum. ¶ No. ergo duo re
quiri ad hoc vt dicanꝫ duo rei debendi. Primo q̄ se obligent
ad eandē rem vel pecuniā. si em̄ ad diuersas non essent duo rei
debēdi nec vno soluēte alter liberaretur similiter q̄ stipulent
eandē rem vel pecuniā. Scō requirit q̄ pmittat vel stipuleť
quilibet insolidū: alꝫs non essent duo rei: vt. ff. eo. l. reos. ℊ. cum
tabulis. Et qñ stipulanť vel. pmittunt insolidum an sit vnica
tm̄ obligatio ⁊ actio: an plures dic vt. j. eo. l. eadē. ℊ. fi. ff. j. l. pri.
ℊ. fi. in vlt. gl. ¶ Jn gl. i. ibi tacite vel expresse dic: tūc autē dicit
actū expresse q̄ sint duo rei qñ hoc continet in instrumēto q̄ se
obligāt vt duo rei vel stipulantur: ⁊ tunc etiā si aliud nō appa
reat quilibet cēsēť se obligasse insolidum. Et ad idem q̄ ista est
natura duorū reorū: tunc autē videť tacite actum qñ non dixe
runt hoc expresse q̄ tanq̄ duo rei. pmittebant vel stipulabanť
tamē quilibet se obligauit insolidū ad eandē rem vel quātita
tem. ⁊ hoc potest ꝛtingere altero de quatuor modis: vel q̄ hoc
dixerunt expresse q̄ quilibet insolidum vel quia inter eos fuit
posteā dictio alternatiua que actū attribuit cuilibet insolidū:
vt. C. de consti. pecu. auť. si quādo. ⁊. l. si ex toto. ℊ. j. de lega. j. vel
dictio distributiua que sibi attribuit insolidū: vt in. l. si ex pluri
bus. de leg. ij. et. l. non distinguemus. ℊ. cum in plures. de arbi.
vel q̄ est apposita dictio eadem. et orationes fuerunt diuerse:
vt q̄ titius promisit mihi centum: ⁊ sempronius eadē centum
in diuersa oratione incontinenti vel ex interuallo: vt. j. l. proxi.
sed si non esset apposita dic eadem et orationes essent diuerse
quilibet teneretur ad sua centum ⁊ nō essent duo rei debendi:
qr nō tenentur ad idem cum summa sit multiplicabilis: secus
si esset promissa species. argu. in. l. plane. ℊ. fi eadem. de leg. j. ℊ
si vnica esset tm̄ conceptio verborū: tunc si pluries fuit eadem
res repetita vt si titius promisit mihi centū ⁊ sempronius cen
tum: ⁊ sic non est nisi semel verbum. pmisit tunc lz non esset po
3 situm verbū eadem intelligeret essent duo rei debendi: vt. l. sti
pulatio ista. ℊ. cum. ff. ti. j. † Sed si esset vnica conceptio verbo
rum ⁊ res non fuisset pluries repetita vt si cōtineť in instrumēto q̄
titius ⁊ sempronius. promiserunt mihi centū ⁊ non dicit q̄ tanq̄
duo rei nec dicit q̄ quilibet insolidum tūc quilibet censeretur
promisisse pro parte ⁊ non essent duo rei debendi: vt. j. eo. reos.
ℊ. fi. nec haberent locum in eis iura loquentia de duobus reis
⁊ predicta ex parte. pmissorū lz ex parte stipulatorꝫ si inter eos
cōtineret dictio alternatiua si quidem vni tm̄ eorꝫ posset acqui
ri obligatio non essent duo rei credendi: qr illi tm̄ acquireret ⁊
alter censeret appositus ad solutionē: vt. j. tit. j. l. j. ℊ. fi fructua
rius. si aūt aliquid posset acquiri obligatio tunc si collata fuit
electio in debitorem essent duo rei stipulandi vel credendi: vt
ff. de lega. ij. l. si titio aut seio. fed si in neminē collata fuisset ele
ctio iure isto non valebat ista stipulatio. ꝓpter incertitudinem
illius cui acquirenda sit: vt in. d. ℊ. fi fructuarius. ver. j. sed bo
die iure codicis valet ⁊ alternatiua resoluitur in cōiunctam. l.
pe. C. de ver. signi. nō tamē sunt duo rei: sed cuilibet acquiritur
pro parte: vt in. d. ℊ. cum tabulis. ⁊ dic de hoc: vt. j. eo. proinde.
Et ex his paucis patet iste articulus expeditus. ¶ Et predicta
quādo in stipulatione deducitur res diuisibilis: si autē indiuisi
bilis vt seruitus lz quilibet teneatur insolidum: ⁊ etiam acqui
ratur cuilibet nō tamē dicunt plures rei debendi vel credendi
qr hoc. puenit ex natura rei non ex eo q̄ actū fuerit. et hoc ptz
qr vno eorꝫ lit. cōtesta. nō. pbibeť alter agere: imo quilibet eorꝫ
potest agere ⁊ exigere insolidum: vt in. l. ij. ℊ. ex bis. ff. ti. j. qō nō
contingit in pluribus reis credendi: vt in fi. huius. l. et. l. seq. in
fi. ⁊ sic iura loquētia de pluribus reis debendi vel credendi lo
cum non habent in eis. ⁊ hec est cōmunis opi. doctorum quic
quid sentiat glo. ⁊ quidam eam sequētes in dicto. ℊ. cum tabu
lis. que vult q̄ iure isto essent plures rei debendi vel credendi:
secus hodie nisi fit expresse actū sed certe nec hodie nec olim vt
dictum est. Jn eadem glos. ibi: sed hodie secus. Doctores oēs
cōtra: quia per aut. de duobus reis. nihil est hodie immutatū

in modo

in modo cōstituendi plures reos. sed solum in modo exigendi
quia presupposito q̄ sint plures rei debendi poterat olim cre
ditor eligere quem volebat ⁊ exigere insolidum: vt. j. l. proxi. ℊ.
fi. hodie vero si ambo sunt presentes ⁊ soluēdo non pōt cōueni
re alterū eorū nisi pro sua parte. qr locū habet inter eos benefi
cium diuisionis nō intelligas tamē q̄ actio ⁊ obligatio. sit ipso
iure diuersa. sed diuidit mediāte exceptione opposita: si autem
est dubium vtrū alter sit soluendo vel nō potest alter cōueniri
insolidum nisi prius illo excusso ⁊ reperto nō soluendo. et ista
duo adduntur per illā auť. ad iura vetera. ⁊ sic onus imminet
creditori in probādo q̄ alter nō sit soluendo per excussionem
iam factam. ⁊ aliter non est aperta sibi via agendi insolidū con
tra alterum quādo ambo sunt presentes: secus si alter abest ex
tra territorium iudicis dicentis: sed in fideiussoribꝰ quibus isto iure
dabatur beneficium diuisionis ex epistola diui adriani incum
bebat onus ipsi fideiussori cōuento insolidū probādo q̄ aliter
sit soluendo: ⁊ nisi probet nō audiť si petat alterū excuti nisi of
ferat ⁊ promittat q̄ executiaꝫ suo periculo ⁊ impensa: vt. j. de fi
deiusso. l. si dubiteť. in prin. ¶ Jn glo. seq. pro ipsius euidentia
premitte q̄ si ista verba posita in tex. scilicet petitione ⁊ accepti
latione intelligant actiue ex parte reorū credendi clarum est q̄
vnus eorū petendo ⁊ litem cōtestando preoccupat sibi debitū
⁊ cōfirmat vnam obligationem: sed obligationem correi ex tin
guit ac si ipse solus fuisset stipulatus siue sint socij siue non: vt
est casus no. in. l. fideicōmissa. ℊ. plerunq; in fi. ff. de leg. iij. tene
tur tamen cauere debitori de defendendo eum aduersus alte
rum correum vt ibi: lz non teneatur cauere q̄ correus babebit
ratum: vt no. glo. singularis in. l. iij. so. ma. circa fi. in glo. mag.
4 ¶ Item si vnus ex correis credendi liberat debitorē per accepti
lationem nō tollitur sua obligatio ⁊ actio sed etiam obligatio
⁊ actio correi ipso iure similiter siue sint socij siue nō: vt in. l. iij.
ℊ. nunc de defectu. de libe. lega. quoniā acceptilatio habet vim
solutionis ⁊ solutio vni facta liberat quē ab vtroq;. sed si ista
verba referantur ad duos reos debēdi ⁊ sic capiantur passiue
tunc preout tex. loquiť de acceptilatione clarum est q̄ liberato
vno per acceptilationē alter intelligiť liberatus similiter siue
sint socij siue nō vt est casus in. d. l. iij. ℊ. nunc de defectu. ⁊. j. de
accepti. l. si ex pluribus. sed cū loquiť in petitione est magis du
bium. nā tex. hic innuit idē vt lit. cōtesta. cōtra vnum liberet ał
ter. Et pro hoc facit ratio: qr lit. cōtesta. habet vim iuramēti: vt
l. q̄ iurasse. ℊ. fi. de iureiurā. ⁊ iuramentū habet vim solutionis
vt ibi etiā habeť ⁊ solutio vnius liberat alterū. Jn cōtrarium
est casus in. l. fi. C. de fideiusso. vbi etiā per sniam latā ꝛtra vnū
nō liberatur alter nisi secuta sit exactio etiā per rationē: qr litis
contesta. non debet nocere actori sed prodesse vt in regula iu
ris. nemo. ⁊ hec vera. Et ideo inꝺtum iste tex. intelligatur passi
ue debet intelligi de petitione effectuali ex qua secuta sit solu
tio vt in scā solutione glo. que est vera ibi: vel dic cū effectu ⁊c.
5 ¶ Quid autē in pacto de nō petēdo facto ab vno ex correis de
bendi an alteri noceat sicut nocet acceptilatio tunc distinguiť
an sint socij vel nō qō dic vt. ff. de pac. si vnus. in prin. qr nō ba
bet vim solutionis: cetera an pactū vnius noceat vel prosit al
teri. vide plene per Bar. in. d. l. ex duobus.

1 ¶ In duobus reis. †Quādo plures se
obligāt: vt duo rei
lz ex interuallo per scām obligationē nō tollit prima
iure nouationis: qr censeť actum contrariū. b. o. ¶ Not. hic ca
sum expressum de eo quo dubitauit gl. in. l. si ex duobus. j. e. q̄
si primo interrogaui te an promittas mihi centū ⁊ tu promisi
sti posteа ex interuallo interrogo titium an promittat mihi ad
centum ⁊ ipse promittit q̄ istud interuallū inter promissionem
vnius ⁊ promissionē alterius nō habet vitiare constitutionem
duorū reorum: nec ob. j. eo. duos. ℊ. fi. qz ibi de interuallo qō in
ter interrogationē ⁊ responsionem hic non sic. Sed inter inter
rogationem ⁊ responsionem vnius ⁊ interrogationem ⁊ respō
sionem alterius. hoc tamē videtur verū quando hoc actum est
expresse inter partes: qz secūdus se obligat: vt correus primi: ⁊
sic est intētio partiū q̄ prima obligatio nō tollatur per regulā
iuris nouationis. Et hoc vult iste tex. alias si nō est actum hoc
expresse tunc si est interuallū per scām tolleret prima iure no
nationis hoc iure sm̄ q̄ propter interuentū noue persone lz ni
hil adderet in re fiebat nouatio. hodie secus: vt in. l. fi. C. de no
na. ⁊ sic hodie etiam si nō esset expresse actum q̄ nō esset is duo
correi tamen eritis qr vna obligatio cedit alteri. si autē incōti
nenti tunc etiā iure isto nō presumať nouatio. argu. eorum que
no. in. l. ad ea. de cōdi. ⁊ demon. qz nō est verisimile q̄ voluerint
vnam per alterā tolli incontinenti.

2 ☞ Si tota vtilitas Jctus peruenit ad vnū ex reis debendi an
alter q ea p̄ncipaliť se obligauit possit peteť q̄ ille pri? executiať

3 Rei debēdi an hodie habeant beneficiū diuisionis.

4 An creditor possit quēlibet eorum insolidū conuenire.

5 Pendēte iudicio Jtio vnū an possit agere insolidū cōtra alterū.

6 Plures an possint in eodē libello cōueniri vel accusari: ⁊ si cō
uenīāt separatim an tunc possint cogi ad instantiā creditorum
vnum tantū libellum dare.

7 Si creditor agit contra quemlibet ex correis pro parte: an vi
deatur actionē diuisisse.

8 Si debes mihi centū. possum petere quinquaginta ⁊ qualiter
debeam petere.

Quod possim petere partē a fideiussore ⁊ partē a principali.

Si vnus ex reis soluit partē an pro residuo poterit equaliter
conueniri cum altero.

1 Ubi duo. †Creditor pōt vnū ex reis debēdi quem
vult cōuenire ⁊ exigere insolidū pōt etiā
quēlibet eorū conuenire pro parte. ¶ Jtē vno soluente liberať
alter. b. o. vsq; in fi. ⁊ sic primo loquiť qñ vnū tm̄ creditor vole
bat cōuenire vsq; ibi: partes etiam. scō qñ quēlibet pro parte
vsq; ibi: itaq;. tertio qñ vnus soluit totū an liberet alter ⁊ pre
missa ratione determinat q̄ sic. venio ad casum. ¶ Jn gl. i. ibi
argu. cōtra. j. iudi. sol. iam tū dic istud Jtiū venit ad scōm casu
huius. ℊ. Et tride q̄ cōtrariū loquiť in reo qui volebat diuide
re defensionē: ⁊ nō pōt inuito actore qr interest actoris q̄ nō di
uidatur. hic loquiť in actore qui volebat diuidere petitionem ⁊
hoc pōt inuito reo cū ex hoc reus nō sentiat dānum sed vtilita
tem. sufficit. supeť istis glo. nō habeo plus dicere. ¶ Oppo. cō
trarium primū dictum q̄ nō poterit vnus solus cōuenīri inso
lidū: vt i auť. de duo. reis. So. illud de iure nouissimo vt dixi in
l. j. Sed cōtra scō q̄ idē est de iure antiquo: vt. j. de fideiusso. fi
dubiteť. C. de cōsti. pecu. l. fi. Solu. illa iura loquunť in his qui
tenenť accessorie pro alio: vt fideiussores cōstitutores ⁊ māda
tores: in quibus etiā de iureveteri mitius agebať q̄ cū illis qui
tenebanť pro seipsis. nā lz quis teneret insolidū mero iure: vt
insti. de fideiuſ. ℊ. fi plures. tamen habebāt beneficiū diuisionis
ex epistola diui adri. de qua in. l. fi dubiteť. j. de fideiuſ. ¶ Sed
cōtra tertio q̄ idē in illis qui pro se tenebanť vt in pluribus tu
toribus aut curatoribus: vt. l. j. ℊ. nunc tractemus. de tu. ⁊ ra. di
stra. So. ibi tenebanť ratione officij necessarij cū quibus etiaz
mitius agebať q̄ bis qui ex causa mere volūtaria tenebantur.
¶ Sed quarto q̄ idē in bis qui ex causa mere volūtaria vt plu
ribus apud quos deposita esset eadē res ⁊ per culpā vel doluz
ipsorū fuisset deteriorata. nā quilibet tenetur insolidū: vt in. l. si
duo. ff. depositi. ⁊ est causa mere volūtaria ⁊ tamē conueniuntur
exemplo plurium tutorū vel curatorū: vt in. l. j. ℊ. fi apud duos. e.
tit. ergo habebāt beneficiū diuisionis sicut ⁊ illi qō etiam tenet
hic Bar. sed respōde sustinēdo hanc opi. q̄ tenenť ex obligatio
ne legali. lz hic loquiť in bis qui tenenť ex proprio cōtractu et
obligatione cōuentionali. nā in secūdario obligatio peruenit
ex obligatione legali ad interesse ⁊ mitius agitur cū lege q̄ cū
2 bois. ¶ Ultimo oppo. q̄ idē in bis que ex proprio cōtractu ⁊
obligatione cuentionali: vt. l. vnde querit. ff. cōmoda. So. ⁊ te
ne mēti si cōueniebant vnū ex reis debēdi insolidū hoc iure et
ipse dicebat cōueniri se pro parte tantū ⁊ alterū pro altera par
te: qr erat soluēdo nō audiebať hoc iure vt hic. sed si dicebat ad
alterū peruenisse vtilitatē cōtractus ⁊ nō ad se. ⁊ paratus erat
hoc ostēdere: ⁊ etiā q̄ ille executeret suo periculo ⁊ impēsa etiaz
iure isto debebat audiri per. l. contrariā q̄ est not. ⁊ ideo si bo
die tota pecunia peruenisset vnū tantū lz alter se obligasset eq̄
principaliter posset petere q̄ ille prius executeret. Jta videť sen
tire hic Bar. tamē ipse intelligit hoc verū quādo ita est actū
inter creditorē ⁊ illos duos obligatos q̄ ad vnū tantū perue
niret tota pecunia. sed si hoc nō cōuenerit cū creditore lz illi in
ter se hoc fecerint maius est dubiū qr factū illorum nō debet no
cere creditori tamē adhuc idē tenet per. l. no. sed Bart. de cu. vr̄
sentire in. l. sed in. ff. ad macedo. q̄ etiam in primo casu qñ fuit
actum inter creditorē ⁊ illos ex quo creditor tū voluit q̄ vter q;
se obligaret eque p̄ncipaliter adhoc vt istud aliquid operet nō
habeat ille ad quē pecunia non peruenit beneficiū ecussionis
qō ego intelligo verū quādo tāꝫ fideiussor vellet hoc oppone
re dicēs q̄ lz se obligauerit neq; p̄ncipaliter ex quo nō ad ipm
nullatitulas peruenit debet reputari vt fideiussor. nā tūc nihil
operaret cautela assumpta q̄ obligareť eque p̄incipaliter: sed
si vult opponere tanq̄ correus puta q̄ alius conueniatur pro
parte sua nō dico insolidū licet ad illum insolidum peruenerit
⁊ ipse pro sua licet ad eum nihil peruenerit tunc hoc poterit op
ponere ⁊ ita intelligo opi. Bar. nisi fuerit renuntiatum benefi
cio diuisionis. ⁊ sic in effectu non poterit opponere beneficium
ecussionis sed diuisionis sic: sufficit pro isto mane. ¶ † Quod
aūt digi plures reos debēdi habere bodie beneficiū diuisionis
si omnes sunt presentes: ⁊ soluēdo vel ecussionis si dubitatur
an alter sit soluendo procedit in his qui obligati sunt ex pro-

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

prio contractu : vt ptz ex dicta aut. non sic si ex cõtractu alieno vt plures mercatores habẽtes vnũ institorẽ. nam ex Sctu celebrato cũ illo quilibet eorũ tenet insolidũ: vt in.l.i. in fi. de exercito. ne in plures personas distinguatur qui cũ vno contraxit: vt in.l. ne in plures. q̃ ibi sequitur : ꝛ dicunt plures rei debẽdi: vt no. Bar. j. eo. l. ea. in prin. ꝛ in istis nihil est immutatum ꝑ Bar. qm̃ adhuc durat eadẽ ratio. ꝛ sic nec olim nec hodie inter istos locus erit beneficio diuisionis ꝑ Bar. ꝙ satis placet. lz Ang. videatur tenere Zium. j. eo. l. reos. Item pcedit qñ inter correos subest altera fideiussio : vt ptz ex dicta aut. que de hoc facit mẽtionẽ: als nõ esset locus dicto beneficio diuisionis ꝑ Bart. tunc a ite est alterna fideiussio qñ sunt obligati ex Sctu oneroso ex quo cõiter ad vtrũq; peruenit vtilitas: ideo si vnus solueret totũ recuperaret a correo pro parte q̃ ad illũ peruenit vt no. in. l. j. C. eo. ꝛ plene. j. eo. l. reos. ideo dicta equitas ꝙ si ille est presens ꝛ soluendo ꝙ conueniatur pro rata sua a creditore pro qua posset cõueniri a correo si totũ solueret vt vitetur circuitus : secus si ex causa lucrativa: q: tunc si vnus solueret totum nihil recuperaret a correo: vt not. in. l. si titio. de lega. ij. et plene. j. eo. reos. vnde non dicunt inuicẽ fideiussisse : ꝛ per cõsequens nõ habẽt beneficiũ diuisionis ꝑ Bar. et ꝑ hoc si tota vtilitas peruenisset ad vnũ ꝛ alter conueniretur posset petere qõ ille prius excuteret: ꝛ nõ esset bñficiũ diuisionis ſ excussionis in totũ qõ etiã tenuit Bart. vt. s. dixi per. l. vnde queritur. cõmoda. Sed ego. s. dixi Zium q: intentio partiũ videt fuisse ꝙ quilibet conueniretur eque principaliter postꝙ quilibet se principaliter obligauit. et sic videtur renuntiasse beneficio excussionis ꝑ Bart. de cu. ideo videtur q̃ etiam inter illos qui sunt obligati ex causa lucrativa: ꝛ sic nõ videt inuicẽ fideiubere locũ habere beneficiũ diuisionis. et hoc videtur tenere do. Rapha. hic qõ placet. Nec obst. l. vnde queritꝝ. qi ibi conueniebant extra id de quo fuit actum a principio hic ad illud de quo fuit actum. vnde nõ subest eadẽ equitas excussionis : ideo non bz locũ cõtra intentionẽ partiũ: q: nõ reperitur iure cautũ sicut reperit de bñficio diuisionis. ¶ Vltimo circa istũ articulum querit qd si creditor vult cõuenire quẽlibet reorũ debẽdi insolidũ an poterit si eñ vult cõuenire ꝑ parte constat ꝙ sic vt hic. Jn scõo casu Bar. tenet ꝙ poterit duob⁹ cõcurrẽtibus. primo ꝙ simul eos cõueniat eodẽ libello vel diuersis eodem tempore porrectis. Itẽ ꝙ dicaꝫ in libello ꝙ erit vnica solutione contentus. [a] hoc pbaꝫ in. l. j. C. si plures vna sñia. vbi ptz ꝙ põt condemnari per iudicẽ quilibet insolidũ: ergo a quolibet insolidũ potest peti vt sñia sit cõformis libello: als nõ posset condẽnari. Item ptz ex no. in. l. j. C. de fideiusso. in glo. parua que dicit ita ꝙ exigi ꝙ illa protestatio est necessaria. Sed Bal. in. l. si pluribus. de leg. ij. tenet ꝙ non sit necessaria q: tacite inest si conuenit eos anteꝙ correos : vt patet hic in fi. vbi sufficit vna solutio. Et hoc no. pro sustẽtatione libelli q: ꝑ Bar. reiceretur libellus tanq̃ ineptus si nõ esset illa protestatio: pcessus agitatus super eo non valeret ꝛ qcunq; posset opponi de ineptitudine ꝛ non valeret sñia: vt not. insti. de obli. in prin. et per Bal. in. l. actori. C. de iureiur. q̃ oia cessant retenta opi. Bal. Si autẽ primo conuenit vnũ postea ex interuallo dat libellum contra alterũ: an ille poterit se tueri exceptione litis pendentis[b] contra primũ vt nõ cogatur respõdere. Tres fuerunt opiniones. Prima ꝙ sic: vt no. in aut. de duob⁹ reis in corpore. ꝛ fuit opi. Azo. Secũda fuit Dy. ꝙ in prima instantia posset per. l. quoties. ſ. si creditor. de pecu. sed pendente causa appellationis cõtra primũ bene potest agi cõtra scõm per. l. creditor. in prin. s. manda. Tertia est opi. Bart. qui nõ videt rationem diuersitatis inter primã instantiã ꝛ instantiã cause appellationis : ideo tenet indistincte ꝙ lite pendente contra primũ cõuentum non ꝓhibetur creditor agere cõtra aliũ correum per illam. l. creditor. in prin. nec ille põt se tueri exceptione litis pẽdentis. ꝛ respondet ad. l. quoties. ſ. si creditor. q: loquit in actionibus q̃ p electionẽ tollunt hic nõ sic. Jstud dictũ Bar. pcedit sine dubio si primus cõuentus esset cõtumax in primo iudicio. nã tunc secundus cõuentus nõ potest opponere exceptionẽ litis pẽdentis contra alterũ qui est cõtumax sicut posset opponere de alia lite pẽdente cõtra seipsum super eodẽ coram alio iudice postꝙ in illa est contumax: vt idẽ Bar. no. in. l. sepulchri. de sepul. vio. ꝛ in. l. vbi centum. s. de iudi. Et ita expresse determinat Bar. in casu nostro. s. de dam. infec. l. Quis alienus. cum. l. seq. que incipit hoc amplius: vbi hoc colligit. sed si nõ est contumax in prima lite videt dicendũ Zium: qm̃ primũ iudiciũ sic se habet ꝙ absolutoria lata pro primo cõuento potest parere exceptionẽ rei iudicate secundo conuento vt si esset lata super facto. prout determinat Bart. in. l. ex duob⁹. j. eo. in. iiij. q. per. l. duobus. ſ. fideiusso. de iureiur. ergo nõ admittit concursus ꝛ cumulatio dictorũ iudiciorum per. l. fundi ꝛ fundum. s. de exceptio. ꝛ fine dubio si determinatio Bar. in. d. l. ex duob⁹. esset vera determinatio sua quã ponit hic esset falsa per dictam rationẽ: sed puto illã nõ esse verã: sed potius istã q: dũ in iuramento distinguit an sit iuratũ sup facto an super actione: vt. d. ſ. a fideiussore. in sñia tamẽ nõ distinguit imo lata ꝑ vno non prodest alteri etiã fideiussori. ꝛ etiã si fit lata sup facto ꝓut Bar. determinat in. d. ſ. a fideiussore. ꝛ in. l. adulter. ſ. fi. de adulte. ꝛ ita fuit disputãdo determinatũ ꝑ Ricar. malũ. ¶ Tene ergo ꝙ pendente iudicio cõtra primũ potest agi contra aliũ insolidũ obligatũ ꝑm Bar. sufficit tamen vna solutio. ꝛ istud no. nã als habui de facto consulere qñ erant plures obligati ad idem. an lite pẽdente cõtra vnum poterit inchoari iudiciũ contra alterũ ꝛ oportuit me recurrere ad hic no. Et predicta de primo casu huius. ſ. et subdit Bar. hic: ꝙ si actũ fuit cõtra quẽlibet insolidũ eodẽ libello vel diuersis simul traditis debet negotiũ cõiter examinari ꝛ simul terminari vt colligit in aut. predicta. Et si contra fieret posset appellari: sed olim hoc nõ erat : imo poterat terminari ꝙtum ad vnum ꝛ ꝙtum ad alterũ superfideri per. l. non idcirco. s. de iudi. et illud est tertiũ qõ additur per illam aut. dicit etiam ꝙ tunc expedit opponere diuisionis beneficiũ nisi in executione sñiarum: sed qñ vnus solus cõuenitur debet opponi ante latã sñiam ꝛ nisi opponatur postea non posset opponi imo mittet sñia executioni insolidũ cõtra condemnatũ qõ tene menti per ea que no. in. l. si dubitetur. j. de fideiuſ. ¶ Qõ autẽ in eodẽ libello plures obligati ex eadem causa poterint cõueniri: ptz per. l. si quis cum procuratorio. ſ. vnius litis. s. de pcu. nam ꝛ accusari possunt ex eodẽ delicto vnico libello : vt. l. j. C. si reus vel accusator. fue. ꝛ qõ not. in. l. eo quod. C. si cer. pe. et vide in Spe. libel. cõcep. ſ. fi. ver. item pone. p. agit rei vendi. cõtra quatuor. ꝛ nullus potest petere sibi dari libellum separatũ posset etiã credito: dare plures libellos. Sed ad instantiã conuentor⁹ potest cogi vnum tm̃ libellum dare ne distinguanꝫ in plura iudicia. ꝛ hoc sentit Bar. hic. ¶ Circa scõm casum debes scire ꝙ si creditor agit contra quemlibet ex correis ꝑ parte videtur statim actionem diuisisse hoc iure quo inter eos nõ erat locus beneficio diuisionis ꝛ sic nõ cõpellat agere ꝑ parte ꝛ agendo volũtarie videt diuidere: ꝛ cuilibet eoꝝ videt facere pactũ de nõ cõueniendo ipsum nisi ꝓ illa parte: ideo posito ꝙ alter ipsorũ reperiatur non soluendo nõ poterit ꝓ parte illius ad alterum recurrere per. l. liberũ. C. de fideiusso. Sz si vnũ tm̃ conueniret ꝓ parte non videretur diuidere ꝛ illo reperto non soluendo posset alterũ insolidũ cõuenire per. l. reos. eo. ti. hodie vero cũ habeant beneficiũ diuisionis si sunt presentes ꝛ soluendo non videret diuisisse agendo cõtra quemlibet ꝑ parte q: hoc facit necessario. nam si egisset contra vnũ insolidũ potuisset repelli exceptione dicti beneficij. ꝛ ideo si alter reperiret nõ soluendo posset ꝑ parte illius ad alterũ recurrere. nã alteri⁹ nature est diuisio quã creditor facit sua voluntate alterius illa quã facit coactꝰ ex dispositiõe legali: ꝛ de his vide q̃ not. Bar. in. l. si creditores. C. de pac. ꝛ. j. de fideiusso. l. inter eos. ſ. j. non sunt alia.

[a] ¶ Cõtra istos ꝓcedit libellus simplr̃ ſ dñs de peculio: lz nõ dicaꝫ quatenus est a in peculio q: iudex habz postea moderare quod no. ꝛ vide qõ no. gloss. ꝛ doc. in. l. semper. ſ. qui se pulchro. s. qõ vi aut clam.

[b] ¶ Litis pẽdẽtis vide Bal. in. l. si. C. de fideiuſ. ꝛ in. l. si. C. de duob⁹ re. Jmol. i. l. hoc amplius. ſ. fi. cũ seq. de dã. infec.

[1] ¶ Quos reos. gatis alter tm̃ riderit vel ex duobus interrogantibus alteri tm̃ sit respõsum ille solus obligatur. Et illi soli acquiritur obligatio ꝛ non cõstituuntur duo rei. ¶ Item potest vnus ex duob⁹ reis debendi dare fideiussorẽ lz alter nõ det. b. d. vsq; ad. ſ. rei. ¶ Jn text. ibi: vtrũq; interrogauero. Dic hoc tamẽ solum non sufficit nisi vterq; respondeat ad hoc vt constituantur duo rei: sed bene sufficit ad obligandũ respondentẽ tm̃: ꝛ hoc est qõ sequitur. ¶ Jn text. ibi : neq; est. dic ꝙ videbaꝫ ꝙ postꝙ fuerint simul interrogati cẽset interesse cõditio interrogationẽ cuiuslibet vel responsionẽ si alter similiter respondeat cuius Zium hic dicitur. Sed cõtra hoc glos. oppo. de. l. stipulatio. ſ. siue. de no. ope. nuntia. vbi inest tacita cõditio: ꝛ non videt: sed dic ꝑm Dyñ. ꝙ inest de eo qõ naturaliter ad stipulationẽ pertinet: vt s. tit. ſ. l. j. interdum non de his que sunt mera accidentalia vt hic. Dic non sunt alia.

[2] ☞ Instrumentum vel scripture confectio non dicitur actus extraneus sicut nec datio fideiussoris.

[1] **Duo rei.** ¶ Modicum interuallum inter interrogationẽ ꝛ respõsionẽ nõ vitiat stipulationẽ si non interueniat actus oĩno extraneus : nec vitiat cõstitutionẽ duorum reorum: ꝛ datio fideiussoris nõ dicitur actus omnino extraneus nec etiam inducere longũ interuallum. h. d. in effectu. Et loquit hic in pluribus simul interrogantibus quorum vni statim fuit responsum: alteri nõ statim: sed cũ aliquo interuallo. ꝛ ꝛ nihilominus valet stipulatio quo ad illũ ꝛ constituuntur duo rei credendi si nõ interuenit longũ interuallũ nec actus oĩno extraneus: si autẽ longũ interuallum secus: vt. j. e. ex duobus. que loquit in casu econuerso in pluribus simul interrogatis quorum vnus statim respõdit: alter vero ex longo interuallo. nam ille non obligat: sed solus primus ꝛ nõ constituuntur duo rei. Et sic longũ interuallũ inter interrogationẽ ꝛ respõsionẽ vitiat stipulationẽ. sed glo. in. l. i. ſ. j. s. ti. j. videtur dicere contrariũ si nõ interuenit etiã actus extrinsecus. Et ibi tenuí illam glo. ꝓ quo illa facit ter. in. d. l. si duobus. ibi cũ actore ad alia negotia ꝛc. q innuit non sufficere longũ interuallũ nisi ad alia negotia extranea diuersum fuerit. Si autẽ non fuerũt interrogati simul: sed diuersis tpibus primo vnus q respondit postea alter qui similiter rñdit incõtinenti : an hoc interuallũ inter interrogationẽ ꝛ responsionem vnius ꝛ interrogationẽ ꝛ responsionẽ alterius habeat vitiare constitutionẽ duorum reorũ nam stipulationẽ constat ꝙ non habeat vitiare ꝛ ꝙ ambo sint obligati. Sed an sint duo rei vt in eis habeant locum iura de duobus reis ꝓmittendi: puta. l. si. C. eo. tit. que vult ꝙ interruptio prescriptionis facta contra vnũ prosit cõtra alterũ vel ꝙ acceptilatio vni facta ꝑfit alteri : vt. s. eo. l. ſ. ꝛ multa que locũ habent qñ sunt ꝑpie duo rei: ꝛ nõ qñ non sunt lz quilibet insolidum teneat. de hoc habuistis casum. s. eo. in duobus. in prin. ꝙ non vitiat cõstitutio duorũ reorũ dũmodo sit certũ ꝙ eo alio se obligarunt: als iure isto per scõam stipulationẽ prima iura nouationis per interuentũ noue persone : vt ibi dixi: lz hodie secus. ¶ Jn text. ibi: duo rei. subaudi stipulandi vt colligit. j. dũ dicit vterq; rñdeat. ¶ Et no. in gl. pe. ꝙ sicut datio fideiussoris non ꝺr actus extrinsecus: ita nec instrumẽtũ vel scripture cõfectio: ymo si interrogo te an ꝓmittas mihi decẽ : ꝛ tu dicas cõficiaꝫ scriptura de hac interrogatione fuit ꝓfecta postea sequat rñsio non vitiat stipulatio ꝛ idẽ inter respõsionem primi: ꝛ rñsionem secundi. ꝛ dicit Bar. ꝙ ista glo. est singularis. [b] et Ange. dicit se audiisse ab eo viua voce qõ est notandum.

[b]

[1] **Ex duobus reis.** tionis q̃ speraꝫ reduci ad paritatem non vitiat cõstitutionem duorũ reorũ h. d. ꝑm intellectũ glo. que est. j. eo. l. eadem. ſ. sed ꝛ si quis. super. ver. suscepta. in fi. secus si non sperarek reduci ad paritatem: vt in illo. ſ. sed ꝛ si quis. et vide plene de istis imparitatibus que sint ille que habent vitiare ꝛ que nõ per Bar. j. eo. l. fi. ¶ Jn fi. l. ibi petatur. Dic hoc ꝓcedit sine dubio iure isto quo nõ habebant bñficiũ diuisionis cõiter teneꝫ ꝙ nõ pẽdente cõditione obligationis alterius vel tpe. nã si non põt obiici illo absente: qz nõ potest effectualiter ꝛueniri eadem rõne nec ipso ꝑfite fiat cõueniri nõ potest ꝓpter pendentiã cõditionis vel diei. de hoc no. j. eo. ex duobus. ſ. si a titio. ꝑm Jaco. de are. ꝛ Ray. ꝛ vide hic qõ no. j. de fideiuſ. si plures. in prin. glo. ij. nec etiã est locus beneficio de fideiussoribus ꝛc. hic non sunt alia.

[a] ¶ Opis alteri⁹. an q̃ ꝓmisit legere libꝝm possit illuꝝ legere per subſtitutũ. vide ꝑ Bar. i. l. pe. de va. ꝛ extraor. co. Bal. i. l. parabolam. C. de epis. et cle. Bart. i. l. j. C. de agẽ. i re. Bal. in. l. si qs decesserit. ſ. de feu. fue. cõtro. inter do. ꝛ agn. vbi dicit ꝙ officia solemnia sicut potestaria et capitaneat⁹ ꝑ aliũ nõ possunt explicari nisi in casu necessitatis vt in aut. de col. ſ. phibem⁹. ꝛ dicit idẽ Bal. i. c. j. ſ. mutus epm⁹ vł abbatẽ. q. feu. dat. pos. ꝙ qñ ininuctũ est alicui qõ psonaꝫ exequatur nõ põt alteri cõmittere etiã de partiũ voluntate.

[1] **Iis verbis.** ¶ Si nõ valet obligatio ex pso na vnius ex promittentibus alter tenet insolidum si promiserunt vt duo rei: als tenetur ꝓ parte. h. d. casus est iste. ¶ No. hic gl. de ista dictione que. q̃ reperitur abbreuiata: ꝛ longa. ꝛ primo casu ponit ꝙ pro et. ꝛ est coniunctio. scõo casu est relatiuum substantie.

[2] ☞ Jn actione depositi vel cõmodati qualiter altero de trib⁹ modis possint constitui plures rei debendi.

[1] **Eadem rem.** ¶ Jn quolibet genere obligationis possunt cõstitui duo rei debendi vel credendi non solũ cum contrabitur verbis: sed etiã cum re vel consensu vel etiã testamẽto. h. d. ¶ No. in text. ibi: vtriusq; fidem insolidum secutas. Dic qz digi ꝙ ofício q̃ vellẽ rehabere rem meã quilibet eoꝝ insolidum tenetur eam restituere: ꝛ a quolibet eorum insolidum possum eam petere. nam quilibet eorũ tenetur actione depositiuel cõmodati insolidum: sed si hoc non esset dictũ quilibet teneretur ꝓ parte ꝛ non possum agere ad solidam rem contra vnum tm̃. ꝛ hoc voluit gl. in. l. j. ſ. si apud duos. s. depositi. vbi dicit ꝙ quilibet eoꝝ tenetur in solidum. nam gl. intelligit quando fuit hoc actũ expresse: als quilibet teneret ꝑ parte: nam si diuiditur illa obligatio inter heredes vnius depositarij vel cõmodatarij : vt. l. iij. ſ. si heres. s. cõmoda. eadẽ ratione inter plures depositarios vł cõmodatarios: ergo est hic casus cõtra opi. Rapha. q̃ vt defenderet Zium de. l. stipulationes nõ diuiduntur. vbi dicitur ꝙ obligatio rem tradi est indiuisibilis intelligit cõmuniter quo ad heredes debitoris voluit ꝙ idem esset in obligatione rem restitui non videns differentiam inter eas ꝛ illam. l. iij. ſ. si heres. intellexit in obligatione secundaria que cõtrabitur ad quãtitatem ex eo ꝙ restitutio per defunctũ non fuerit facta : sed certe si est speciale qñ fuit expresse actum: vt hic patet: ergo in cõtrarium est ius cõmune qõ est diuisibile si actũ non fuit expresse vt hic colligitur a ꝛtrario sensu: lz ipse reprehendens de hoc cõtrario exposuit illum ter. qõ dicit insolidum secutus subaudi ꝙ in dubio presumitur : sed truffa est. [b] vnde tene cõem opi. ꝙ obligatio rem restitui est diuidua inter plures principales ꝛ inter heredes vnius principalis nisi fuerit expresse actum in Zium ꝙ quilibet teneat insolidũ. vt hic ꝛ in. d. glo. ſ. si apud duos. ¶ Sed oppo. contra illum ter. ꝙ etiã si fuit expresse actum non possit quilibet eorum teneri insolidum actione depositi vel cõmodati : qz isti casus non oriuntur verbis nec consensu solo: lz re. ꝛ obligationes q̃ recontrahunt non in plus cõtrahunt ꝙ res peruenerit : vt. l. si tibi. in prin. s. de pac. et. l. rogasti. ſ. si tibi. si cer. pe. Jn hoc stat dubium istius legis. ꝛ Mar. sil. fatetur contrariũ dicẽs ꝙ prius possent stelle cadere de celo ꝙ ꝙ obligatiões q̃ recõtrahunt possint in plus contrahi ꝙ res peruenerit. Constat autẽ hic ꝙ eadem res non potuit ad quemlibet eoꝝ insolidum peruenire. vnde intellexit istum ter. ꝙ interuenerit promissio per stipulationẽ : sed tunc nihil adderet ista lex ad alias leges istius titu. Et est hoc cõtra istum casum qui vult ꝙ duo rei ꝛstituant etiam in alijs actionibus ꝛ sic ꝙ alie actiones dant ꝛtra quẽlibet insolidũ. ¶ Ad oppositionem formatam respondeꝫ dupliciter. Primo lz vere non possit ad quemlibet peruenire insolidum ficte tm̃ potest si tradatur vni de volũtate alterius. dic ꝙ cum effectu : vt apud quemlibet remaneat insolidũ nõ potest peruenire insolidũ ad quemlibet: sed vt primo perueniat ad alterũ bene potest etiam vere. ꝛ ita no. ꝑ doc. in. l. si non singuli. C. si cer. petaꝫ. Concludo ergo ꝙ in obligatione ꝙ recontrahit si recontrahaꝫ ad tantũdem in genere vt in mutuo: possunt constitui plures rei debendi vel credẽdi vt agaꝫ cõtra quẽlibet certi cõdictione ex mutuo

Universidad del Rosario
Archivo Histórico

insolidum si hoc fuit actum vel q̄ quilz agat insolidū: vt.d.l. si nō singuli ꝛ erūt propzie rei debēdi: qz teneť quilz insolidum propter hoc solū: qz sic fuit actū inter eos expzessē vel tacite ꝛ si nō fuisset actū quilz teneret pro parte siue cōtrahant ad eandē
2 rem vt in actione depositi vel commodati: vt hic. ¶ Et aduerte diligenter: qz in istis actionibus altero de tribus modis possunt cōstitui plures rei debēdi propzie loquēdo: vt sic habeant locū jura loquētia de duobus reis. Primo in obligatione primitiua que contrahiť ad rem restituendam: ꝛ de hac loquiť ille tex. qz nō contraherek contra quēlz insolidū nisi q̄ sic fuit actū inter partes. Scōo in obligatione scōaria que contrahiť ad interesse ratione doli vel culpe si dolus vel culpa cōmitteret per vnum tantum: nā ille solus teneret si nō fuisset actum q̄ essent duo rei vel q̄ quilz teneretur insolidū: vt.d.ff. si apud duos. in fi. sed si fuit actū quilz teneretur insolidū: ilz alij qui nō cōmiserunt dolū vel culpā possunt repetere a cōmittente. Tertio possunt cōstitui quādo dolus vel culpa committeret per oēs simul vel tamē res erat diuisibilis: vt pecunia: nam quilz teneret pro parte si nō fuisset expzesse actū contrariū: vt in.l. si duo. ff. depo. sed si fuit actū contrariū quilz tenebiť insolidū ꝛ erunt propzie duo rei debēdi ex hoc solo: qz sic fuit actū: sed si quilz teneret in solidum nō ex hoc solo q̄ actum fuit inter partes vt si erat species deposita que est ꝑtum ad hoc indiuisibilis: ꝛ oēs simul cōmisissent dolū in ea. nā quilz dicit cōmittere insolidū ꝛ quilz tenetur insolidū ilz vno soluēte alij liberenť. vt.d.l. si duo. ff. l. vt certo. ff. si duobus vehiculū. in fi. ff. cōmo. etiā si nō fuit actū ex pzesse. ꝑpter naturā rei tūc nō sunt propzie plures rei debēdi. qō etiā patet: qz cōueniunt exemplo tutozū ꝛ curatozū: vt.d.ff. si apud duos ꝛ habēt beneficiū diuisionis sicut tutores ꝑm opi. Bar. qō nō habebāt iure iusto illi q̄ erāt ꝑpzie duo rei debēdi vt digi. ff. eo. l. iij. ff. si. ideo iura loquētia de duob. reis. locū non habent iure isto: puta q̄ interruptio facta cōtra vnū prosit cōtra alterum: per id qō not. glo. singu. in. l. cum quis. ff. si quis. j. de solu. ꝛ idē dicas generaliter vbicunq; plures tenenť insolidum ad idem nō ex eo q̄ ita fui expzesse actū inter partes: sed alia ratione qō pōt pluribus modis cōtingere vel ratione rei que sit bodie in obligatione: vt si erat indiuisibilis: vt seruitus vel q̄ tenētur accessozie: vt plures fideiussores: nam quilz tenetur insolidum etiam si nō fuit hoc actū expzesse vel tacite inter creditozem ꝛ eos; sed ex.l. dispositione: vt insti. de fideiusso. ff. si plures. Idem in pluribus mandatoribus: vt in glo. super ver. commo. quā no. ilz glo. in.l. ff. si. qō iussit dicat contrariū q̄ quilz teneatur pro parte saltem bodie: sed ista nō teneť: imo ꝛ olim: ꝛ bodie quilz ex fideiusso. ꝛ manda. teneťur insolidū: qz teneťur accessozie nō tamē sunt plures rei debendi: qz nō tenetur: qz ita fuit actum inter creditozē ꝛ eos: nō sic in pluribus cōstitutoribus vel pluribus aliena obligationē in se suscipientibus animo nouandi: qz ilz teneank accessozie: qz pro alio nō tamē quilz teneťur insolidū: sed pro parte: vt no. C. ad vell. l. si paternā. ꝛ in aut. si quādo. C. de cōsti. pecu. Potest etiā cōtingere plures teneri insolidū non tamen q̄ ita fuerit actū expzesse in pluribus mercatozibus babētibus vnum institozē: nam ex cōtractu celebrato cū illo quilz eoꝝ teneťur insolidum nō ex eo q̄ ita fuerit actum sed ex dispositione legali ne qui cū vno contraxit necesse habeat plures conuenire: vt.l.j. in fi. cū.l. seq. ff. de exer. ꝛ similiter nō erunt correi debēdi ꝛ si cl vno soluēte alij liberenť: non tamē interruptio facta cōtra vnū nocebit alteri. Cetera prosequere: vt hic per Bar. qui multa bona dicit quem nō intellige res ad quē finem ipse tēdit nisi haberes predicta.

2 ☞ Substitutio reciproca facta inter duos pupillos cōtinet vulgarem ꝛ pupillarē ꝛ quid si alter ipsoꝝ sit vel efficiatur maior: an cōprehendat nisi vulgarem.

1 **Sed si quis.** ¶ Disparitas que nō sperak reduci ad paritatē impedit cōstitutionē duoꝝ reoꝝ si fuit a principio: secus si ex postfacto: ꝛ pactū factum vni ex correis debēdi socijs prodest alteri. b.d. in effectu. Et contineak cū prin.l. quādo res fuit deposita penes duos hoc acto q̄ quilz teneret insolidū ad restitutionē: sed vnus teneret de culpa leui alter nō: ꝛ ex natura depositi nō teneret nisi de lata: ꝛ sic dispariter sunt obligati. vnde non sunt duo correi: ꝛ tamen quilz tenetur insolidū: vnde nō sequiť plures tenenť insolidum: ergo sunt correi: vt digi in ꝑn. l. ꝛ effectus q̄ interruptio facta cōtra vnum nō proderit contra alterū per glo. singu. que est in.l. cū quis pro eo. j. de so. secus si essent correi. vt. C. de duo.
2 reis. l. fi. ¶ In tex. ibi mutare nō fecit. Dic ad doc. ff. tit. j. l. in fulam. j. biennium ꝛ inducitur alibi iste tex. ad questionē de substitutione reciproca facta inter duos pupillos que cōtinet vulgarem ꝛ pupillarē: qz sunt pares. sed si alter ipsoꝝ esset pupillus alter maior nō cōprehenderet nisi vulgarē. vt.l. Quis. C. de impu. ꝛ alijs substi. pone ergo q̄ vnus de illis impuberibus citius efficiatur pubes q̄ alter: ꝛ sic extinguiť pupillaris in eius persona: an etiā extinguať in persona alterius ꝛ determinatur q̄ nō per istū text. quoniā aliud est imparitatē esse a principio: aliud superuenire ex postfacto: quia tunc non imputat statum substitutionis quem assumpsit a principio. vt hic ꝛ. d. l. insulaz.
¶ In fi. tex. ibi cum altero factum proderit. Dic quia si nō prodesset nec etiā illi cui factum est videretur prodesse per indirectum. Licet enim nō poterit cōueniri a pacisćente si conuenire tur alter cui pactū non est factū quicquid solueret recuperaret pro parte a correo per actionē pro socio qō nō esset si nō sunt socij: facit in ratione sui. l. quod dictū. ff. de pac. ꝛ de hoc eo. titu. si vnius in principio sufficit.

2 ☞ Ex pluribus reis debēdi plures ꝛ diuerse sunt actiones ꝛ obligationes.

3 Longum interuallū an habeat vitiare stipulationē: si nō interuenit actus extrinsecus.

1 **Cum duos.** ¶ Si conferak solutio in certuz locū ex persona cuiuslibet correoꝝ habetur ratio propzij tēporis. b.d. Et pone casum vt cesset dubitatio glo. qō vnus mediolanēsis existens in ciuitate ista statim reditus mediolanū vna cum quodam paduano promiserunt mihi dare centum rome certum est q̄ debet haberi ratio tēporis infra qō poterat illuc accedere: vt.l. cōtinuus. ff. cum ita. ff. titu. j. Cuius tēporis habebitur ratio hoc casu. Breuiter quo ad paduanū quantum est necessariū de padua vsq; romaz; sed quantum ad mediolanensem est necessariū de mediolano: ꝛ sic nō obstat oppositio que videk posse fieri cōtra istū tex. q̄ ista stipulatio ꝛ promissio fuit facta ī diuersis locis: ꝛ sic interuenerit interuallū: ꝛ per cōsequens vitiek restitutio duoꝝ reoꝝ nam imo pōt poni q̄ ī eodē loco modo quo dixi ꝛ posito q̄ in diuersis: tamē interuallū inter interrogationē ꝛ responsionē primi ꝛ interrogationē ꝛ responsionē secundi quādo fuerūt diuersis tēpozibus interrogati nō habet vitiare: vt dixi. ff. eo. duos. ff. si. per l. iij. in ꝑn. ff. e. glo. tamē timore huius cōtrarij ponit q̄ eodē tēpore vel q̄ nō interuenit longū interuallū: ex ēplificando: vt in
2 ea habeť per. l. fi. ff. si inter eos. ff. ti. j. ecce casum. ¶ Bo. finē q̄ ex pluribus reis debēdi plures ꝛ diuerse sunt actiones ꝛ obligationes. nec ob. ff. eo. l. iij. ff. si. vt ibi not. glos. qz ilz sint plures in substātia reputať vna in effectu: qz vnica tantū res exigitur per eas: ꝛ si nō essent plures ꝛ diuerse in substātia nō procederet id qō dicit. ff. in. l. reos. q̄ alter posset fideiubere pro altero: qz in vna ꝛ eadē obligatione nō pōt quis teneri vt principalis ꝛ vt fideiussor: in quantū ergo vnus est fideiusso: alterius ista fideiussio accedit obligationi qua ille alter teneť nō illi qua ipse
3 tenet. ¶ Et no. bic glo. que incipit isti facti sunt in fi. qz sentit expzesse q̄ longū interuallū nō habeat vitiare stipulationē si nō interuenit actus extrinsecus qō etiā sentit in. l. j. ff. i. ff. tit. j. Et vt ego probaui in. l. si ex duobus. j. eo. ver. cū actor. ilz cōiter videať teneri contrariū. per. l. duos. ff. si. ff. eo. ꝛ per. l. cōtinuus. ff. titu. j. Sed respondeo vt ibi digi: qz debet ibi sumi argu. a cōtrario sensu alie glo. sunt. declarate per predicta.

1 **Si duo rei.** ¶ Non pōt alter ex duobus reis debendi conuentus obijcere ex ceptionem cōpensationis de eo quod debetur alteri nisi sint socij. b.d.

2 ☞ Si duo fuerint capti pro maleficio pro quo venit imponēda pena pecuniaria: ꝛ si cyeniūt relagandi cū fideiussoribus an alter possit pro altero fideiubere ꝛ sint relagandi.

3 An possit quis teneri tanq̄ fur ꝛ tanq̄ prestans opem furto.

4 Duo rei debendi an videanť inuicem fideiubere.

5 Si vnus de pluribus reis credendi totū exigat an teneak cōicare cum alio correo.

1 **Reos promi.** ¶ Potest agi vt duo rei mutuo videanť inuicem fideiubere; ꝛ tūc poterit creditoz diuidere actionē inter eos tam quo ad quantitatē q̄ quo ad modū agēdi: qz poterit quēlibet eoꝝ cōuenire pro parte: vt principalē vel quēlibet eoꝝ pro parte vt fideiussoꝛ alterius poterit etiā vnū solum cōuenire insolidū partim vt principalē: partim vt fideiussoꝛē: ꝛ tantū consequeť ab ipso solo per vnicā actionem quantū cōsequeret ab vtroq; per diuersas actiones. b.d. in effectu. ꝛ est tex. aliqualiter obscurus: ꝛ glo. j. ponit casum: ꝛ etiam alie tendunt ad idem vt literā declarent. Venio ad casum. primo ponik vnum dictū qz ilz duo se obligent vt duo rei tamē pōt agi expzesse q̄ quilibet eoꝝ teneať partim vt principalis pars tim vt fideiussoꝛ. videbať cōtrarū quasi ista sint inter se cōtraria: qz duo rei sunt quādo quilibet teneť insolidū: vt principalis ideo differt iste titulus a ti. de fideiusso. ilz hic videť esse quedam mixtura: sed certe sufficit q̄ quilibet teneatur vt principalis in dimidia vt dicantur duo rei; nec ex hoc vitiatur ilz teneatur vt fideiussoꝛ in altera dimidia. ¶ Et inducit Ange. istum text. vt si duo fuerint capti pro maleficio pro quo venit imponenda pena pecuniaria: ꝛ sic veniunt relagādi cū fideiussoribꝰ q̄ alter possit fideiubere pro altero. ꝛ sint relagandi. de hoc habetur in. l. pe. que incipit. Romanus attalus. de tuto. ꝛ cura. da. ab his. Iste tū teg. nō multū facit qz loquiť qñ creditoz consentit in hoc q̄ mutuo fideiubereť. sed an curatoz teneak consentire hoc nō ꝑbat hic. dicyt ibi no. ¶ Itē inducit Ange. contra
3 Bar. qui dicit in. l. qui seruū de fur. q̄ nō pōt quis teneri tanq̄ fur. ꝛ tanq̄ prestās opē in eodē furto: sed Ziū dicit Ang. si duo furati sunt. nā quilibet est principalis ꝛ glibet ꝑstat opē alteri nec est incōueniēs q̄ pro eodē furto teneak vt principalis et vt accessozius. ar. bui⁹. l. Et quotidie practicak qñ formak inquisitio cōtra plures simul delinquētes: qz indices ponūt in inquisitione q̄ alter alteri ꝑstitit auxiliū ꝛ fauozē que verba aggranāt inquisitionē cū quilibet inquirak de duplici maleficio. ff. de suo. ꝛ de eo qō fecit socius in prestando illi auxilium. ꝛ hocyscꝰ ibi poterit ita. ibi ōz q̄ dicto casu cum sic fuit actū pōt creditoz diuidere actionē in eos cōueniendo quēlibet pro pte nō tñ tenetur si nō vult. Ex hoc sequik q̄ nō dicunk duo fideiussores in eadē quātitate. nā si essent haberēt beneficiū diuisionis ex epistola diui adriani ꝛ sic cogereť diuidere. et bic non cogik. nā in vna dimidia in qua vnus est principalis alter est fideiussoꝛ et in altera in qua est alter principalis ipse est fideiussoꝛ: ꝛ sic in diuersis dimidijs quilibet est principalis ꝛ fideiussoꝛ. ¶ Intelligit autē gl. istū tex. hoc mō q̄ poterit diuidere nō solū in summa: sed in modo petēdi vt cōueniat quēlibet in dimidio vt principalē. vt. ff. eo. l. iij. ff. si. ver. partes etiā vel quemlibet in dimidia vt fideiussoꝛē: nā cōuenit eos in diuersis dimidijs ꝛ si vnū conueniret in dimidia vt principalē ꝛ alterū vt fideiussoꝛē non posset: q̄ videretur cōuenire ambos in eadē dimidia cū in illa in qua prius cōuentus est principalis alter est fideiussoꝛ: ꝛ hoc volunt gl. sup ver. diuidere in fi. ꝛ hoc vsq; ibi; ꝛ poterit: ibi oz. Tertio q̄ si nō vult diuidere pōt vnū cōuenire in vna dimidia vt principalē: ꝛ eundē in alia dimidia: vt fideiussoꝛē. in ver. itē. cū quē. Glo. sic intelligit vt loquat de eodē de quo loquiť precedens ver. sed poterit. ꝛ hoc vsq; ibi nō secus. ibi dicit q̄ tñ valet sibi conuenire vnū modo ꝑdicto ꝑtum si cōueniret ambos quēlibet pro parte: vt in ꝑcedēti casu ꝑm vnū intellectū q̄ satis
4 est bonus ꝛ ex bis patet litera clara. ¶ Restat videre de vno dubio qñ nō fuit expzesse actū inter eos q̄ non videtur inuicē fi-
a deinbere[a] an hoc ꝓesumatur de iure: ꝛ ista est questio obscura ꝛ ardua quam glo. multum solenniter disputauit in. l. vir vgorari. ad vellei. ꝛ dicebat Bald. q̄ illa gloss. melius docet disputare q̄ aliqua que sit in corpore iuris: et illa que est in. l. si quis in tantam. C. vndevi. docet cōmentare Jaco. de bel. similiter eam disputauit: ꝛ obscure loquitur Bart. in effectu diuidit questionem in duos articulos. Primus est an videantur inuicem fideiubere quo ad ꝓiudicium creditozis: vt si creditoz agat cōtra vnū insolidum ipse poterit dicere ego teneoz vt principalis in dimidia ꝛ in altera dimidia vt fideiussoꝛ correi. Jn illa ergo dimidia ex cuntias primo correum qui habetur vt principalis et ego vt fideiussoꝛ propter beneficium de fideiussoribus qō bo die datur eis per aut. de fideiusso. licet olim non haberēt quo ad ex ecussionē principalis: quia poterat creditoz inchoare a quo volebat: vt. C. de fideiuss. l. non recte. licet inter se plures fideiussozes habeřent beneficium diuisionis ex epistola. Et an poterit dicere in ea parte in qua sum fideiussoꝛ non valet obligatio qz sum mulier ꝛ nō possum pro alio intercedere: ꝛ q̄tū ad istos effect⁹ tenet q̄ nisi fuerit expzesse actū vel nisi fuerit color questus in fraudem legis nō dicātur inuicem fideiubere; et sic nō poterit vti beneficio discussionis aduersus creditozem posq̄ se ambo principaliter obligarunt. Et istud no. qō videtur contrarium ei qō Bart. no. in l. ij. ff. si. ff. eo. dum dicit q̄ si vtilitas contractus peruenit ad alterum tm potest petere q̄ ille primus excutiatur: ꝛ bic videtur dicere cōtrariū q̄ non habet bñficiuz excussionis nisi quando fuit actū q̄ essent fideiussozes adituicem: sed certe ibi loquitur quādo cōuentus petit alium excutiri suo periculo ꝛ impēsa. ꝛ offert se paratū ostendere q̄ ad alium peruenit vtilitas. nam fideiussoꝛ cum obijcit beneficiū excussionis non habet necesse ista offerre: imo creditoꝛ nō est apta via agendi contra eum nisi facta excussione de principali. Tūc autē dicitur color questus quando alteri ipsozum esset mulier q̄ nō potest intercedere licet poterit pro se obligare. ꝛ creditoꝛ ad fraudādum senatusconsultū voluit q̄ se obligaret principaliter: licet vtilitas ad eā non peruenerit: sed ad correū. nam boc probato nō valebat eius promissio: qz ōz color questus: ꝛ hoc probatur in. d. l. vir vgori. Si autē queritur an videanť inuicē fideiubere non in ꝓiudicio creditozis vt possint illi obijcere sed in beneficiū cuiuslibet eoꝝ vt si cōtingat alterū eorum insolidū soluere poterit repetere partē a correo tanq̄ soluerit pro illo ꝛ fideiussozio nomine: dicēdum est q̄ sic in tribus casibus. Primo quādo sunt obligati ex causa onerosa: puta ex mutuo eis facto. nā quatenus vtilitas puenit ad correum videtur pro illa fideiubere: qz eatenus potest ab illa repetere. et sic insolidū si ad illū peruenit pro parte. Scōs casus in quo videtur inuicē fideiubere; vt alter ab altero possit repetere quādo essent obligati si ex causa lucratiua cū essent socij omnū bonoꝝ vel illiꝰ
3 obligationis. iuxta not. in. l. si duo. si quis cau. et tunc si vnus soluit totū poterit repetere a correo ꝑ parte quā ipse habet in societate per actionē pro socio: sed in casu ꝑcedenti per actionē mandati simul promiserunt quasi alter alteri videatur mandasse: vel negotiozū gestozū si non simul. Tertius casus quando nō essent socij: ꝛ fuisset hoc expzesse actum. extra istos casus si sunt obligati ex causa lucratiua: ꝛ vnus soluit totū non repetit aliqd a correo: vt satis colligik in. l. lege falcidia. hoc obser-
5 uandū in. l. falci. de qua ¶ Barto. facit magnum fundamētum in ista materia: econuerso si vnus de pluribus reis credendi totū exigat an teneatur cōmunicare cū alio correo. distingue eadem mēbra ꝛ in illis in quibus potest repetere si est correus debendi per eandē. l. et no. in. l. j. c. eo. tit. ꝛ. ff. de sol. qui hominē. ff. j. ꝛ de lega. ij. fi titio aut seio. per glo. ilz illa glo. reprehēdatur ꝛ in. l. frater a fratre. in. j. gloss. magna post prin. de condi. inde. Cetera q̄ plura pertinētia ad predicta. vide bic per Bart. Ange. aut recolligit bic quedam dicta Barto. in ista materia maxime in. l. iij. ff. si. ff. e. ꝛ oia reprehēdit ꝛ impugnat: ꝛ q̄ in quibusdam non bene dicit. dic q̄ primo reprehendit Bart. in q̄tū ibi vult q̄ si sunt plures cōmodatarij vel depositarij qui tenētur obligatione secūdaria ratione doli vel culpe q̄ in illa babēt inter se beneficiū diuisionis sicut plures tutores vel curatores. vt. l. j. ff. si apud duos. depositi. in q̄tum ibi dicitur q̄ conueniūtur exemplo pluriū tutozū. vt. l. iij. ff. nūc tractemus. de tut. ꝛ ra. distrac. Ipse tenet cōtrarium: quia doli ꝛ culpe nulla est inter eos societas. et ideo si alter solueret totū nō esset sibi cedenda actio contra alterū nec baberet vtilem actionem sicut nec tutozes. allegat. l. si eg duobus. de tut. ꝛ ra. dist. sed male loquiť ꝛ Bar. melius: qz licet plures tutores ꝛ curatores qñ cōueniūt rōne doli vel culpe cōiter cōmissi vel cōmisse nō babeant inter se beneficiū cessionis nec vtilis actionis per quā possint repetere a cōtutore si soluit: bñ tñ habēt beneficium diuisionis[b] si adhuc nō soluit ꝛ cōuentus ꝛ cōtutor est solucēdo tex. est de quo Ant. nō meminit ꝛ qui confundit dictū suū ꝛ probat dictū Bart. in. l. si plures. in fi. cum. l. seq. de admi. tut. et not. in. l. j. C. de transact. Unde non est bona cōsequētia nō esse cedendam actionem nec daretur vtilis actio si soluisset: ergo non habet beneficiū diuisionis. nā illud facili⁹ cōceditur q̄ ꝓima duo. qz res est integra vt ibi patet iūcto. ff. nūc tractemus. Item reprehendit Bar. in q̄tum vult in loco predicto q̄ ex contractu institutoris plurium mercatoꝝ quilibet eoꝝ obligetur in solidum per. l. j. in fi. cū. l. seq. ff. exerci. nam dicit Ange. q̄ speciale est ibi per rationem que ponitur in prīc. illius. l. in negotiatione maritima secus si in terrestri que geriť per institozem. al's sequeretur q̄ si procurator plurium nomine omniū contraheret quēlibet obligaret insolidū q̄ est falsum cū oēs videanť simul contrahisse quo casu quilibet teneret pro parte in dubio: vt. j. ff. ꝓxigi. Tu dic idē in terrestri et in institoꝛe ꝓpositō vniuersali negotiationi qui cū cōtrahit nō nominat principales socios quoꝛū est institoꝛ ꝛ frequenter contingit q̄ plures sunt socij ꝛ tamen solus vnus nominat ꝛ alij sub nomine generali puta talis ꝛ socij: tūc enim ne cōtrahentes decipiant qui ignorant qui sint ꝛ quot sint statuitur illud ne in plures distinguat q̄ cū vno cōtrahit. facit. l. iustissime. de edil. edic. cū sua glo. Et pro opi. Bar. est tex. quē forte Ang. nō vidit cum reprehendit Bart. q̄ idem statuitur in institoꝛe qō in exercitore q̄ quilibet dominoꝝ teneatur insolidū: vt in. l. habebat. ff. pe. in fin. cū ꝓin. l. se. ff. de insti. quē oino vide ad corroboratiōnē Bar. nō sic in procuratoꝛe qui nominat pro qbus ꝛbit. procuratozio nominādo eos quoꝛ est ꝑcurator. nam tūc procedit dictū Ange. quia cessat ratio de qua. ff. cum cōtrabētes sciant cū quibus contrahere videtur ꝛ ista est veritas ꝛ tene mēti. Tertio reprehendit Barto. in q̄tum vult q̄ si creditoz agat contra omnes reos insolidum eodem libello vel diuersis poꝛrectis tamen eodē tempoꝛe qō bodie per aut. debet negotiū ꝛmuniter examinari ꝛ simul terminari al's ex hoc solo posset sentētia retractari in eā appellationis sicut videmus in eā cōuentionis ꝛ recōuētionis. in. l. j. ff. si. que sen. fine ap. rescin. secus olim; quia poterat expediri quo ad vnū et quo ad alterū supersederi. per l. nō idcirco. ff. de iudi. ꝛ qō no. per eundē Bar. in. l. cōtra pupillū. de re iudi. Ang. dicit verū esse hoc in ꝓimo casu qñ eodem libello: qz tunc est vna instantia tm. vnde nō debet diuidi. vt in

a ¶ Fideiubere. vide Bal. in. l. j. C. eo. ti. ꝛ l. l. duobus. ff. vbi duo. ff. eodem.

b ¶ Diuisionis. i hac materia vide Fran. de are. consi. xxviij.

Universidad del Rosario Archivo Histórico

l.ex hoc iudicio.fa.bercis.secus in secundo qñ in diuersis libellis:q̃ tũc essent diuerse instantie ⁊ possent diuersis tpibus terminari etiam hodie. Jstud dictũ satis placet et rationabile est. Quarto reprehendit in ꝓtum Bart.dicit ꝙ si agit simul cõtra plures et quẽlibet insolidũ cum protestatione ꝙ erit vnica solutione cõtentus ꝙ isto casu nõ est necesse obj̃cere beneficium diuisionis litis pẽdentis sed sufficit ꝙ lata snia ⁊ facta condẽnatione de quolibet insolidũ obj̃ciatur in executione si creditor petat fieri cõtra vnũ solũ ꝓpter protestationẽ factã in libello. Etng.contra nisi ante sniam obj̃ciat:postea in executione non potest obj̃ci.⁊ sic poterit fieri executio contra quẽ vult insolidũ cõdemnatus:q̃ illa exceptio est peremptoria: vt etiã tenet idem Bart.⁊ sic post sniam nõ potest obj̃ci. Hec obst.illa protestatio facta in libello ꝙ erit cõuentus vnica solutione nã ꝓptereaꝝ actor actionẽ diuisse cũ ℣ium appareat ex teno re libelli in quo petit quẽlibet insolidũ condemnari: et ista ratio est satis bona ⁊ demõstratiua.vnde puto ipsum melius dicere ꝙ Bar.in hoc.Tangit etiã quedã alia de quibus vide hic per eum:quia que.s.dixi principaliora ⁊ vtiliora sunt.

2 ☞ Copulatiua attribuit actum cuilibet pro parte:⁊qualiter hoc intelligatur.

3 Maritus ⁊ vxor si vendant simul rem dotalem ⁊ confiteantur in instrumento pretium recepisse ꝙ censeatur ad quẽlibet eorꝝ peruenisse pro dimidia.

1 Cum in tab. †Si duo copulatiue se obligant ad idem vel idẽ copulatiue stipulãtur abyno cẽsetur quilibet eorꝝ pro parte promisisse vel stipulatus fuisse nisi fit expresse actũ contrariũ ꝙ quilibet teneatur insolidũ.b.d.⁊ semp allegat.† ꝙ copulatiua attribuat actũ cuilibet pro parte.Qualiter autẽ hoc fit intelligendũ dixi.s.e.l.ij.qñ in vna oratione ⁊ sine plurali repetitione rei promisse: vt si dicat instrm ꝙ titius ⁊ seius promiserunt mihi centũ:als dic vt ibi.

a ¶ Pro dimidia de hac.q.vide et p fede.ꝑ.ccclxiij et facit ad ꝙstionẽ not.per doct. in.l.si cũ dotẽ.ff. trãsgrediamur. ff.sol.ma.an si pr ⁊ filiꝰ ꝓfessi sunt ꝫ eodẽ instrõ recepisse dotẽ an gli bet teneatur in solidum vel pro parte de qua latius ibi vide per docto.

¶ In tex.ibi in partes viriles.⁊ iterdũ quatenus eorꝝ interest vt.s.de dam.infec.plures vel dominicis portionibus si stipulatio fuit interposita per seruum pluriũ: vt.ff.tit.j.l.si cõmunis seruus.⁊ interdũ insolidũ contra quẽlibet vt in casu.l.iustissime.ff.j.de edil.edic.† per illũ tex.cõsuluit Bart.in cõsil.qõ incipit domina mea.ꝙ maritus ⁊ vxor simul vendãt rem dotalem ⁊ cõfiteantur in instrõ ꝓtiũ recepisse cenſet ad quẽlibet eorꝝ peruenisse pro dimidia:ª et ideo soluto matrimonio nõ potest vxor vel eius heres repetere a marito vel eius herede nisi vnã dimidiã. Glo.hic querit qualiter dicatur cõstare de ℣io ꝙ voluerunt eos esse plures reos debendi et dicit ꝙ isto iure potest cõstare qñ fuit actũ exꝑresse vel tacite:qõ qualiter intelligatur dixi i.l.ij.s.eo.bodie vero quosdam nisi dicatur exꝑresse ꝙ sint duo rei nõ erũt.⁊ ℘m hoc etiã si esset actũ ꝙ quilibet teneretur insolidũ quo casu tacite videtur actũ ꝙ sint duo rei.tñ nõ erũt licet quilibet insolidũ teneat:q̃ ista duo possunt simul stare vt in.l.eadem.ff.sed si quis.vel dic melius ℘m glo.ꝙ in modo cõstituendi duos reos nihil est immutandũ per aut.⁊ sic siue dictum fuerit exꝑresse siue tacite fuit actũ dicendo ꝙ quilibet teneatur insolidũ erunt duo rei:sed in modo exigendi est immutandũ:q̃ bodie habẽt beneficium diuisionis nisi alter ipsorum sit inops vel nisi sit absens vel nisi fuerit ei renuntiatũ vel nisi vnus teneatur efficaciter:alter non:vt dicam in.l.progima.ff.si a titio.⁊ hec vera.hic non sunt alia.

1 Ex duobus. †Si alter exꝫ duobꝰ simul interrogatis rñderit statim:alter vero ex internallo interueniente actu medio extraneo solus ꝓmus tenet.⁊ ꝓtũ ad cõm nõ valet stipulatio:ideo nõ dicuntur duo rei debẽdi.b.d. Dic vt dixi in.l.duos.ff.s.eo.casus est iste. ¶ In glosſ.mag. ibi.sed qd sit bodie. Dic ſz in quo differt ista q̃stio a tex. Respõ de q̃ tex.loquitur qñ duo fuerũt simul interrogati.⁊ text.in.l. duos.ff.s.eo. qñ simul interrogauerũt et vnꝰ in ꝓmo casu statim rñdit alter ex interuallo.vel vni statim:⁊ alteri silr ex interuallo.ista q̃stio glo.loquit qñ post interrogationẽ ⁊ responſionẽ vniꝰ facta fuit interrogatio alteriꝰ ⁊ respõsio.⁊ glo.dubitat in hac questione ⁊ videt sentire ꝙ nõ sint duo rei:nec sint ꝓncipalis ⁊ fideiussoꝛ etiã si fuit actũ ꝙ secũdus ꝓmitteret vt correus:q̃ nec vt correus põt teneri ꝓpter interuallum tpis nec vt fideiussor:q̃ non sic promisit. certe nulla est ratio quare non debeat scõs teneri sicut ꝓmus cũ quelibet stipulatio habeat sua ſubstantialia:posito etiã ꝙ non essent correi cum ista possint simul stare:vt.s.e.ff.ſz ⁊ si quis. Dic ergo ꝙ imo si fuit actum exꝑresse ꝙ essent correi:q̃ tale interuallũ nõ vitiat constitutionẽ:⁊ multominus stipulationẽ alicuius eorum vt est casus in.l.ij.in ꝓin.s.eo.sed si nõ fuisset exꝑresse actũ per secũdã stipulationẽ tolleret ꝓma iure nouationis iure isto qñ secunda facta est ex interuallo:als secus vt ibi dixi.et adde quod no. Bar.in.l.ſi.j.eo.in ꝓmo membro distinctionis.

1 Si a titio. †Si ex duobus ꝓmissoribꝰ alter cinſliter ⁊ naturaliter obligat.alter vero naturaliter tñ quantum ad naturalem obligationẽ possunt dici duo correi:tñ nõ ꝓprie q̃ ꝓmus solus obligat efficaciter se cũdus nõ.si tñ ex obligatione secũdi resultaret efficax obligatio ꝫ ꝑsonã cuiusdã alterius possent dici duo rei ꝓprie: ille qui ciuiliter ⁊ naturaliter obligatus est: ⁊ ille in cuius ꝑsonã resultat obligatio efficax.h.d.in effectu. Et ponit duo exempla. ꝓmũ quãdo stipulor a maiore qui ciuiliter ⁊ naturaliter obligatur a pupillo sine tutoris autoritate qui obligatur naturaliter tñ si erat doli capax.vt.l.i.de noua. Aliud exemplũ est qñ stipulor a titio maiore. Item a seruo cuiusdam tertij qui non obligatur nisi naturaliter sic respectu illius obligationis efficacis nõ possunt ꝓprie dici duo rei debẽdi cũ nõ poterit peti nisi a ꝓmo. Sed si resultaret actio de peculio contra dñm:q̃ peculiũ habebat ex causa peculiari ꝓmisit cuꝫ illa sit efficax cõtra dñm:licet sit difformis in exactione:q̃ nõ datur nisi vsq̃ ad vires peculij:attẽto ꝙ potest dari insolidũ si vires in tñ ascẽdũt poterit ꝓmus ꝓmissor ⁊ erãt duo rei debendi ac si ipse ꝓmisisset.h.d.in effectu:⁊ est aliqualiter obscurus.⁊ istud vltimũ dictũ satis est not. cum iste sint diuerse actiones qualiter possint dici duo rei debẽdi sed attenditur obligatio serui q̃ est vniformis cũ obligatione alterius ꝓmissoris ſz non sit ita efficax ex qua descẽdit actio de peculio q̃ est pretoria:⁊ sic interruptio facta ℘ vnũ proderit ℘ alterum:casus est iste. ¶ In tex.ibi aut seruo.subaudi nõ habẽte peculiũ:⁊ sic ipse solus obligatur naturaliter.⁊ nõ dñs vt differat ab vltimo casu in ver. ℘ꝑ.qui loquitur qñ habebãt peculiũ ⁊ ꝓmisit ex cã peculiari ⁊ sic etiã dñs obligãt efficaciter.Sed oppo.℘ ꝓmũ ꝙ nec naturaliter obligẽt seruus:vt.ff.de fideiuſſ.l.seruus.Sol.cũ.l.seq.ibi qñ promitteret ex cã fideiussoris hic non:et hoc vult glosſ.ff. ¶ Item cõtra secundũ op.ꝙ dñs nõ teneat de peculio cum donatio nõ cadat in administratione peculij sicut nec ⁊ administratione tutoris vel curatoris:vt.l.contra iuris.ff.si filius.ff.de pact.propter hoc glo.sup verbo respondit.dicit ꝙ ista ꝓmissio nõ fuit facta animo donãdi:sed ex causa peculiari ⁊ pro utilitate peculij. ¶ Sed tertio oppo.ꝙ in ꝓmo casu non possunt dici duo rei debẽdi cũ dispariter teneantur.arg.ff.eo.l.eadẽ.ff.si qs propter hoc.vna cum glo.superꝑ.constitu.faceret.⁊ dicit ꝙ sunt duo rei:vt dicit in tex.℘tum ad destinationẽ:ꝙ stipulator vellebat duos reos cõstituere nõ ℘tum ad veritatem sicut q̃ynus solus obligat ⁊ alter nullo modo:vt in casu.ff.eo.duos in ꝓnc. ⁊.l.bis verbis. ¶ Alia glosſ.ff.vult ꝙ sint duo rei non ꝓprie vel dic ꝙ illa gl.loquitur eo casu quo resultat actio de peculio qualiter possunt dici duo rei cum vnus teneatur actione ciuili ex contractu alter ꝓtoria et sic legali. Jstam difficultatem nõ tãgit glo.sed responde ꝙ id qõ.ff.dixi.⁊ disparitas circa executionẽ non habet vitiare cum sit possibile esse paritatem si vires peculij ſuppetũt ad solidam executionem.argu.eius quod no. in.l.eadem.ff.sed si quis.in glosſ.super verbo suscepta.in fi. An autem ille qui tenetur efficaciter in ꝓmo casu ſi conueniatur habeat bodie beneficium diuisionis postꝰ correus est tñ naturaliter obligatus si in personam alterius nõ resultat efficax obligatio. Bar.hic tangit:sed melius ⁊ clarius per eundem in repetione.aut.hoc ita.C.de duobꝰ reis.in.ig.q.ꝓncipali.q.ꝫ. vbi omnino vide.

2 ☞ In pluribus rei debendi vel credendi tot obligationes oriuntur quot sunt persone.
Quando non est dare rationem quare vna tollatur per alterã magis ℘ econuerso an neutra tollatur.⁊ an exactione facta ex vna poterit agi ex altera.

1 Ireus pro. †In ꝑsona vniꝰ possunt cõcurrere plures obligationes eque ꝓncipales ad eandẽ rem tã actiue ꝙ passiue:sed ex persona diuersoꝝ ⁊ altera p alteram nõ cofundit:sed si fit vna principalis altera accessoria: secũda
2 ꝓmã cõfunditur.h.d.in effectu. Venio ad casum. ¶ Ho. hic in ꝓin.ꝙ in pluribꝰ reis debẽdi vel credẽdi tot obligationes oriuntur quot sunt persone:ſz videatur vna: q̃ tendũt ad vnũ effectũ.vt.s.eo.l.ij.ff.si. Item no.ꝙ quãdo non est dare rationem quare vna tollatur per alteram magis ℘ econuerso.debemus dicere ꝙ neutra tollat. ¶ Sed tunc queritur an actione facta ex vna:poterit agi ex altera. Gloſſ.ꝙ nõ ⁊ bene:quia si essent penes diuersas personas vno soluẽte alter liberaretur: vt.d.l.ij.in fi.s.eo. Et sic non habent effectum solide exactionis scilicet per se in personis diuersorum: ergo nec in persona eiusdem.quia quando plura iura ex personis diuersorum concurrunt in persona vnius.idem est dicendum de eis qõ diceret si essent penes diuersos:vt.l.tutorem.de bis qui. vt indig.ſz si quelibet

quilibet existẽs penes diuersos haberet effectũ solide exactionis pluries fiendum eodẽ modo in ꝑsonam vnius:vt.l.non est nouũ.de acti.emp.⁊ no.in.l.si mihi ⁊ tibi.in ꝓin.de leg.ſ.⁊.ſ.de fideiusſo.l.generaliter.circa fi. Item no.ꝙ principalis obligatio ⁊ accessoria nõ possunt in eiusdẽ ꝑsona cõcurrere imo accessoria ꝫfundit per principalẽ:q̃ hic est dare rationem quare magis hic ℘ econuerso.cum principalis potentior sit ⁊ dignior sed si principalis esset minus efficax puta naturaliter tñ ℘ accessoria qõ esse potest.ſz nõ possit accessoria esse in plus ℘ principalis:tũc accessoria ꝑ principalẽ nõ tolleretur: q̃ interest creditoris ꝙ accessoria remaneat:vt.ff.de fideicon.l.heres a debitore.ff.ꝙ si hic seruus. ¶ Ad qd autẽ sit vtilis hec inuestigatio ꝙ due principales in eadẽ persona cõcurrãt et neutra per alteram tollatur.dic vt no.ff.de fideiuſſ.l.qui ctra.⁊ de sol.l.si duo.

2 ☞ Si accepturus vnoꝛẽ fuit stipulatus a patre ipsius cẽtum noie dotis ⁊ eadẽ cẽtum fuit stipulatus titius animo vt simus duo credendi an cuilibet nostrum debeantur insolidum.

3 Si ꝓmisisti mihi decẽ aut stichũ qui meus erat ⁊ sic nõ vꝫ stipulatio in sticho ⁊ teneris precise ad decẽ tñ ⁊ eadẽ decem aut stichũ ꝓmisisti titio ⁊ sic tibi teneris alternatiue an fit diuersitas causarum seu stipulationum.

4 Si plures cũ pluribus faciunt pacem de eadem iniuria ⁊ pro mittunt se offendere sub certa pena quilibet insolidum an possint dici plures rei debendi vel credendi.

1 Sid quod. †Jsta.l.est breuis:⁊ nõ expedit aliqd scribere.h.d. Diuersitas rerũ in stipulatione deductarũ vel etiã diuersitas causarũ ipedit ℘stitutionẽ duoꝝ reoꝝ.h.d. in effectu:⁊ est aliquantulũ fortis.Et glo.sunt hic verbose:⁊ nõ habuerũt bonum intellectum. ℘nit autẽ ista lex tres casus. ℘mus fi ego et titius stipulamur a te vsumfructũ fundi tui quilibet insolidũ aĩo vt simus duo rei credendi.nam videmur stipulari res diuersas: q̃ vsufructus q̃ traderet mihi finiret ex ꝑsona mea capitis diminutione. Sed qui traderetur titio ex ꝑsona ipsius titij vnde sicut alius est vsufructus in persona mea alius in ꝑsona heredis mei si fui stipulatus ꝓ me ⁊ heredibꝰ meis:vt.l.stipulatio ista.ff.si quis ita.s.ti.ſ.ita ⁊ sortius in casu isto:⁊ sic non sumus ꝓprie duo rei credẽdi. Ex quo videt ꝙ per solutionẽ factã mihi non libereris a titio nec econuerso qõ est verũ de rigore.tũ de equitate:q̃ intentio nostra facta fuit in ℣ium.cum vsufructus eiusdẽ fundi nõ poterit eodem tpe esse insolidũ penes diuersos de equitate ꝑ solutionẽ factã vni liberareris ab altero vt in fi.buius.l.Ex hoc ꝓpt ꝙ glo.q̃ incipit puta nõ bene posuit casum in ꝓmo exẽplo seu lectura.sed tene secundã per rationẽ quã dixi.non tñ ꝙ cuilibet nostrũ tenearis pro parte ꝓout gl.videtur sentire sed insolidũ hoc fuit
2 actũ. † Scõs casus si accepturus vnoꝛẽ fuit stipulatus a patre ipsius centum noie dotis ⁊ eadẽ centum fuit stipulatus titius animo vt simus duo rei credendi.licet cuilibet nostrũ debeant insolidum ⁊ eadem quãtitas:q̃ mihi debent ex causa dotis titio autẽ nõ possunt deberi ex illa causa cũ vnoꝛem non ducat eos sine matrimonio nõ poterit esse similiter nõ erimus duo rei credendi ꝓpter diuersitatem causarũ sicut nec in precedẽti ꝓpter diuersitatem rerũ. Et per solutionẽ factam vni non li
3 beraris ab altero de rigore sed de eqtate. † Tertius casus si ꝓmisisti mihi decẽ aut stichũ qui meus erat ⁊ sic nõ valet stipulatio in sticho ⁊ teneris precise ad decem tñ ⁊ eadẽ decem aut stichũ ꝓmisisti titio sic sibi teneris alternatiue.videt diuersitas causarũ seu stipulationũ.nam diuersa est stipulatio alternatiua a stipulatione simplici:vt.l.i.ſ.ſi quis simpliciter.s.tit. ſ.⁊.l.inter stipulationem.ff.si stipulantis.ideo si soluas titio stichum aut decem liberaris ab eo ipso iure sed a me non liberaris nisi soluas sibi decem ad que mihi teneris sicut et illi:sed si solueres stichum ad quẽ teneris illi.⁊ non mihi non liberaris a me mero iure:sed de equitate attẽta volũtate nostra que fuit vt alteri nostrũ soluendo liberareris.h.d.ista singularis.l.per quã poterit ꝙ si stipulamur operas cõcernẽtes personas nostras vt seruire in camera vel operas familiaritatis nõ sumus duo rei credendi ꝓpter loquendo ⁊ alie opere exhibende mihi alie exhibende titio ꝓpter diuersos mores ⁊ naturas hoim. Et habebũt locũ ea que dicta sunt de liberatione fienda ⁊ non obstat.l.nemo.s.e.q̃ ibi nõ cohere bãt ꝑsonis ⁊ loquit ex par
4 te reorũ debendi. † Item dicit Bart.in.l.ſi.j.eo.per hãc.l.ꝙ si plures cũ pluribus faciũt pacem de eadẽ iniuria ⁊ ꝓmittunt se non offendere sub certa pena quilibet insolidũ non possunt dici plures rei debendi vel credendi.tam in ꝓncipali ℘ in pena:quia alia est offensa que fit vni vel per vnũ ℘ altera que fit per alium vel alteri.Et quid iuris fit si vnus tñ offenditur an stipulatio penalis cõmittitur cuilibet ex alijs insolidũ: ⁊ an si vni soluat cõtingat liberatio ab altero.dic vt ibi ꝓ eũ. ¶ Con
tra illud exemplũ de dote oppo.de.l.ij.C.de dote can.non nume.Sol.ibi ex parte ꝓmissorũ possunt plures rei debendi constitui in dote hic ex parte stipulatoꝝ quãdo vnus erat contractus matrimonium alter non per rationem de qua.s.

2 ☞ Si lata est sententia absolutoria pro vno ex correis debẽdi super facto an proderit correo.

3 Quando sunt socij an pactũ vnius minus noceat socio ℘ non quando non sunt.

1 E duobus. †Per litis cõtestationem alter ex duobꝰ reis credendi ꝓcurat sibi debitũ.⁊ extinguit obligationẽ alterius ⁊ facit vt nec illi possit solui ℘tum ad hoc vt liberet a ꝓcurãte.h.d.casus est iste. ¶ In glo.ibi.⁊ in iureũ rãdo ab vno delato.⁊ not.ꝙ in istis tribus..in cõtesta.facta ab vno de correis credẽdi vel in acceptilatione vel delatione iuramẽti cũ ista noceant correo nõ distinguit an sint socij vel nõ ꝑ l.fideicõ.ff.plerũq̃.de leg.iij.qui tamen loquitur in cõtestatione. Sed idem in acceptilatione ⁊ delatione iuramenti que habẽt vim contestationis ⁊ solutionis.nã in vera solutione facta vni similiter nõ est distinguẽdũ:q̃ vtroq̃ casu liberatur ab altero:sed in pacto de nõ petẽdo facto ab vno eoꝝ qõ non habet vim cõtestationis nec solutionis distinguit an sint socij. et tũc non nocet alteri an nõ sint socij.et tũc nocet.l.ſivnus.in ꝓin.ff. de pactis. Ratio ꝓmi est:q̃ postꝙ sunt socij debitũ dicit esse cõmune.⁊ quicquid alter solus exigeret teneretur cõmunicare cũ altero actione ꝓpter socios:ideo non ꝓt illi prejudicare per pactũ.sed qñ nõ sunt socij debitũ nõ dr esse cõmune: sed illius qui ꝓeoccupat.⁊ ille qui facit pactum videt ꝓeoccupare. hoc tñ intelligit qñ essent correi ex causa lucrativa vt q̃ debitor ꝓmisit ex causa donationis.nam tũc ꝙ vnus exigeret non teneretur alteri cõmunicare:ideo si ꝓeoccupat efficit suũ ꝓprium ⁊ per pactũ potest illud remittere ⁊ pacisc̃edo ꝓeoccupat ⁊ remittit sed essent ex causa onerosa:vt quia mutuassent pecuniã cõem tũc esset idem qõ in ꝓmo casu:q̃ esset societas incidens ſz non cõuentionalis ꝓpter cõem pecuniam ⁊ si alter ipsorũ totũ exigeret tenetur alteri cõmunicare quatenus de sua pecunia mutuatus est.⁊ sic esset debitũ cõmune. Et hoc colligit ex bis q̃ habẽtur in.l.lege fal.hoc obseruãdũ ad.l.fal.⁊ ita not.in d.l.ſi vnus.in ꝓin.⁊ Bui.de cu.⁊ ex bis apparet ꝙ vnus est cõtestatus litem ⁊ sic ꝓeoccupauit debitum quecũq̃ sententia se quatur sine condẽnatoria sine absolutoria nihil ad rem ℘tum ad correũ quia nec condẽnatoria prodest cũ debitor ab illo fuerit liberatus per contesta.⁊ absolutoria nocet vel ꝓpterius nõ nocet:q̃ nocuit contesta.⁊ amplius absolutoria nocere nõ potest.⁊ ita põt intelligi qõ subijcitur in fi.glo.dũ hic egit vnus ⁊ succubuit ꝛc.cetera vide bic plenissime per Bar.qui querit de multis an noceat vel prosit correo debendi vel credendi. Et est vtilior passus qui sit in ista materia quẽ ipse bic examinat per
2 singulos casus. ¶ † Vnũ tamen dicit qõ mihi nõ placet ꝙ si lata est sententia absolutoria pro vno ex correis debendi: et lata sit super facto vt q̃ pronũtiatur illum cõtractum nõ fuisse celebratum ꝙ ista sententia proderit correo sicut ⁊ iuramentũ prestitum super facto per vnum ex correis: vt.l. duobꝰ.ff.fideiussores.⁊.ſ.j.de iureiu.sed ibi vult exꝑresse contrarium ꝙ aliud sit in iuramento ꝙ prestetur ex voluntate partis:aliud in sententia in qua pars non consentit cum fertur contra eã et est magis stricti iuris vt indistincte non prosit alteri:⁊ ita disputando tenuit Ricar.malũ.vt ipse refert ibi.⁊ in l.adulter.de adulte. Et tetigi.s.e.l.iij.ff.si. ¶ Item cõtra istã glo.⁊ id qõ.s.dixi. ꝙ quãdo sunt socij pactũ vnius minus noceat socio ℘ qñ non sunt.facit id qõ babetur.ff.eo.l.pe.in glosſ.⁊.l.moza.ff.si. de ꝓuris.vbi dicitur totum econuerso qõ magis nocet cum sunt socij ℘ quãdo non sunt.Sol.casus sunt diuersi:quia ibi in reis debendi ⁊ in moza.bic in reis credendi ⁊ in pacto.vbi subest alia ratio si recte consideretur.

1 Fuea certis. †Heredes tenentur ad onera legatoꝝ pro hereditarijs portionibꝰ siue oẽs siue aliqui eoꝝ sint grauati dũ tñ nõ per ꝓpria noia:tunc teneret verisimiliter.b.d.tex.cũ glo. ¶ In text.ibi nominatim. ideſt exꝑressim non dico nominibus ꝓprijs exꝑressis:sed appellatiuis:vt qr instituerat tres.vnũ in dimidia ⁊ quelibet ex alijs duobus in quarta:⁊ dixit vt duo quos primo instituerat solueret tali centum.nã vult glo.ſi.in ſi.ℙ licet in ꝓmo exꝑressisset eoꝝ nomina.istud tñ relatium quo nõ censetur eadem ꝓpria nomina repetijsse:q̃ tunc teneretur vtiliter:sed cẽsetur relatũ adverbũ restituerat ex quo resultat nominatio per noia appellatiua: quã glo.tenementi.facit.l.ſi plures.de vul.⁊ pup.⁊.C.de impubbe.⁊ ali.sub.l.ſi.tenentur ergo isti ꝓ hereditarijs portionibꝰ. Sed contra quia si hoc est non tenebuntur ad totam summam

Universidad del Rosario
Archivo Histórico

imo instituitus in dimidia tenebit ad dimidiã de centũ institutus in quarta tenebit ad quartã alterius dimidie ꝛ remanebit altera quarta q̃ nullo debebit: cuius ɔriũ pt3 j. i verbo in totũ. Sed imo tenebunt ad totã summã per illũ text. hoc tñ modo: q̃ sicut institutus in dimidia hꝫ in duplũ plus q̃ institutus in quarta: ita ꝛ facta diuisione de centũ in tres partes institut⁹ in dimidia debebit duas ꝛ institut⁹ in quarta debebit tertiã. Jta intelligo istũ text. arg. l. si testõ. ff. de leg. j. ꝛ. l. marcellus. ĩ prin. ad treb. licet glo. ꝛ docto. nõ declarent illud sufficit.

2 ☞ Mora vnius an noceat alteri remiss.

1 **¶ Exduobus.** †Mora vnius ex reis debẽdi alteri nocet. b. o. ſm itel lectũ glo. ꝛ sic ponit hic factũ p̃o nõ facto: q̃ mora cõmittit in nõ faciẽdo. Sed cõtra istũ text. vide text. expresse ɔrius in. l. mora. ff. de vsuris. Glo. dicit q̃ hic loquitur q̃n erãt socij ibi q̃n nõ erãt: ſic magis nocet factũ socij q̃ factũ nõ socij: cuius ɔriũ digi. ff. in. l. ex duobus. sed dicit ibi. Jsta tñ distinctio nõ procederet ĩ mora cõmissa circa iterruptionẽ prescriptionis: q̃n interruptio facta cõtra vnũ per citationẽ preiudicaret alteri siue essent socij siue nõ per. l. ff. C. q̃ ſi nõ preiudicaret socius lucrareꝫ. vnde cũ tractet de lucro captando faci liũs sibi preindicat: et intellige q̃tum ad effectũ perpetuandi obligationem ne per interitũ rei extinguaꝫ vel q̃tum ad vsuras: ꝛ tũc procedit predicta distinctio. †q̃ dic vt hic per Bart. ꝛ plenius i. l. ex duobus. ff. eo. in. g. q. vbi tractat de hoc articulo. an mora vnius noceat alteri.

1 **¶ Um duo.** †Cũ alter ex reis debẽdi exami naꝫ ab obligatione non ꝓpterea alter liberaꝫ. Aliud ergo est vnum soluere: q̃ alter liberaꝫ tunc vt. ff. e. l. iiij. ff. in fi. Aliud est q̃ eius persona exi matur ab obligatione: puta cũ deportatur. nam obligatio ciuilis ꝛ naturalis qua ipse tenetur transit in fiscum ꝛ ab illius p̃sona recedit sicut si vere mortuus esset. ideo nõ ɔ: proprie liberari: sed ab obligatione eximi: vt. j. de fideiuſ. l. si fideiussor. de portato: ſm vnũ intellectum. ꝛ not. in. l. j. C. de fideiuſ. vnde cor reus remanet obligatus. et p̃o ipso potest accedere fideiussor. Et not. casum in quo obligatio et actio personalis que inhe ret ossibus recedit ab eis. ꝛ in alium transit viuente obligato: sed fingitur non viuere cum deportatus mortuo comparetur. vt. l. si decem. ff. deportatus. de bo. lib.

¶ Accessorie. ſz quid ſi nõ appa ret quis prius ꝛ quis posterius. vide per Bar. in l. si prius. de vul. ꝛ pup. ꝛ an fide iussor de iudicio sisti vl de aliquo 1 p̃sentando di catur proprie fi deiussor. vide p Bald. i rub. C. e.

¶ De fideiussoribus ꝛ mandatoribus. Rubrica.

☞ Differentie inter mandatorem fideiussorem constitutorem: et expromissorem.

¶ Sup glo. rubrice ibi. nã semp fideiussor sequitur obligationem. Dic hoc est verũ q̃tum ad effectũ non quãtum ad actum q̃ cõtractus fideiussoris põt precedere cõtractũ ꝛ obligationẽ principalis debitoris: vt. j. eo. l. põt. ꝛ. l. si stipulat⁹ sum. ff. si. sed mandatũ confertur semper ante. †Et de differẽtijs inter mandatorẽ ꝛ fideiussorem. vide glos. pleniorem in. ff. si post creditã. allegato per glo. ꝛ in auc. eo. tit. de fideiusso. in prin. ꝛ inter alis fideiussor non obligaꝫ nisi verbis: vt. l. blanditus. C. eo. sed mãdato obligaꝫ solo cõsensu. Jtem prima obligatio est stricti iuris. scõa bonefidei. Habemus etiã constitutorẽ qui tenetur accessoria sicut ꝛ predicti. de quo in tit. de cõsti. pecu. ꝛ ille obligatur solo pacto etiã nudo. ꝛ tenet actione pretoria nõ ciuili. ꝛ in omnibus istis oportet precedere principalẽ. Habemus etiã ex promissorẽ qui principaliter se obligat etiã p̃o eo qui nec est obligatus nec sperat obligari. de quo in. l. eleganter. ff. servus pactionis. ff. de dolo. ꝛ p̃ glo. in auc. eo. ti. in prin. q̃ incipit not. differentiã. ꝛ licet de mãdatoribus tractet principaliter ti. mãdati. attñ etiã hic incidẽter tractaꝫ in aliquib⁹ legib⁹. ideo dicit rubrica de mãdatoib⁹. licet Rogerius dixerit q̃ oũ dicit mandatoribus loquitur de principalibus debitoribꝰ qui mandant fideiuberi. sed nõ est verũ. de illis enĩ loquitur titulus mãdati qualiter cõtrahatur obligatio inter eos ꝛ fideiussores. sed hic loquiſ de mãdatoribus qui tenentur accessorie. a nã ſi mandes mibi q̃ mutuẽ titio: teneris p̃o eo ac ſi fideiuſſisses.

2 ☞ In ciuili obligatione tñ an possit accedere fideiussor ꝛ q̃d in naturali.

3 Fideiussor an possit ꝓmittere penã ſz principalis nõ promisit. Fideiussor an possit accedere p̃o officio iudicis quod obligationem non p̃supponit.

1 **¶ Oni obli** †Lex ista duobus modis intelligitur. i. siue obligatio oriatur ex contractu vel quasi. Jtem ſi oriatur ex cõtractu siue contrahatur re siue verbis siue consensu siue rei interuentu potest accedere fideiussor ſi ẽ obligatio efficax ad agẽdũ ꝛ de obligatione ex dilecto est casus: licet glos. nõ alleget. j. eo. grege. ff. sed ſi ex dilecto. scõo modo põt intelligi q̃ poterit accedere nõ ſolũ naturali ꝛ ciuili simul nũctis que pariũt actionẽ. sed etiã ſoli naturali: ꝛ ſoli ciuili: licet nõ pariãt actionẽ. de naturali pt3 j. eo. si stipulatus. ff. si. de ciuili sunt due glo. cõtrarie. nã in. l. qõ est. j. eo. tenet oppositũ q̃ p̃o ſola ciuili nõ poterit accedere de hoc no. per Ly. in. l. si cui. C. de nõ nu. pe. ¶ Breuiter debes scires q̃ ciuilis interdũ ſolã parit actionẽ vt patet in obligatione literarũ insti. de literarũ obli. ꝛ tũc nõ est dubiũ q̃ p̃o ea põt accedere: ꝛ ita intelligaꝫ ista gl. Jnterdũ nõ parit actionẽ: ꝛ tunc nõ ſolet etiã ipedire repetitionẽ ſolu. q̃ vt pluri mũ cõtingit q̃ ſola ciuilis q̃ remãſit ſine naturali est elisa p exceptionẽ vt in illa que remanet post pactũ de nõ petẽdo. vt. l. si vnus. ff. pactus. ff. de pactis. vel post iusurandũ: vt in. l. ff. de in reiu. ꝛ p̃o illa nõ potest accedere cũ effectu: q̃ exceptio cõpetẽs principali cõpetit etiã fideiussori. vt in. l. exceptiones. ff. de excep. ꝛ hoc quãdo ante elisionẽ fideiuſſisset: vt. l. etiã post ignoraãter: aꝫ videreꝫ renũtiasse exemplũ ꝛ tenereꝫ efficaciter: vt. j. c. l. ſi quis post q̃. ¶ Dno naturali vero etiaꝫ ſola põt accedere fideiussor posito q̃ actionẽ non ꝓducat ſi tñ per exceptionẽ non est elisa: q̃ ſaltẽ ſolet impedire repetitionem soluti per errorẽ iuris. ꝛ hoc ſufficit vt fideiussor poterit accedere. vt est casus in. l. q̃ ſi. j. e. ſed ſi esſet elisa per exceptiones: vt in illa q̃ remanet post p̃scriptionẽ que tollit ciuilem cum sit de iure ciuili ꝛ elidit naturalẽ: vt no. j. rem ra. ba. l. ſi. ꝛ dic: vt. ff. digi in ſola ciuili. patet ergo q̃ licet fideiussor nõ poterit in duriorẽ casum intercedere nec in plus se obligare q̃ principalis. vt. l. grege. ff. illud. ff. eo. põt tñ obligari efficacius: q̃ principalis naturaliter tñ et fideiussor ciuiliter ꝛ naturaliter: ꝛ ſic principalis non potest conueniri ꝛ fideiussor ſic nec habebit tũc beneficium excussionis sicut ſi esſet inops vel absens. de quo tetigi. ff. de duo. reis. l. ſi ex duob⁹. ff. ſi titio. †Potest etiam fideiussor promittere penã licet principalis nõ promisit per. l. ſi. ꝛ ibi Barto. ff. de eo qõcer. lo. ¶ Sed an possit accedere fideiussor p̃ officio iudicis q̃ obligationem nõ p̃supponit. vt in. l. qui per collusionẽ. ff. de ac. emp. Respondeo ſic tam mercennario. vt. d. l. ſi. ꝛ l. centũ capue. de eo quod cer. loc. ꝛ. l. quero. ff. loca. q̃ etiaꝫ nobili. vt. j. de sol. l. cum quid. ff. ſi quis p̃o eo.

¶ Tcõmodati. †Ego intelligo istã. l. vt loquaꝫ de obligatione ſecũdaria que cõtrahiꝫ in cõmodatoꝛ vel deposito ratione doli vel culpe ad itereſſe vel p̃o illa potuerit fideiussor accedere q̃n depositum vel cõmodatũ fit pupillo ſine tutoris autoritate vel ſeruo qui nõ obligatur niſi naturaliter ꝛ teneꝫ fideiussor. oũmodo interueniat illozũ dolus vel culpa nã ſi interuenit dolus pupillus reputatur maioꝛ ꝛ obligatur ciuiliter ꝛ naturaliter: vt in. l. j. ff. an in pupillũ. ff. depositi. ꝛ quod digi de dolo: idem in lata culpa. glos. est in. l. fin. ff. ff. de precar. De leni autem in depositio nullo modo obligatur q̃ illa non venit in tali contractu. Et ſi esſet maioꝛ de illa non teneretur ciuiliter vel naturaliter. vnde nec tunc naturaliter tñ ſed in cõtractu commodati in quo venit leuis culpa pupillus obligaretur naturaliter tñ: quia ſi esſet maioꝛ obligaretur ciuiliter ꝛ naturaliter illa est culpa leuis non facit istum censeri maioꝛem sicut facit dolus ꝛ culpa ſernus autẽ ciuiliter non potest teneri. quia non est capaꝫ etiam p̃o dolo vel lata culpa. sed naturaliter tñ. Si autẽ loquimur de obligatione primitiua q̃ contrahitur ad rei restitutionem ſi rem non haberet penes ſe nec dolo vel culpa feciſſet quominus habere non teneretꝫ ipse: nec posset accedere fideiussor. ſz ſi habet rẽ: ꝛ sic est locupletior. tũc tenetur sicut teneꝫ ratione doli. Sed ſi querit qua actione dic aut erat doli capaꝫ quando depositum vel cõmodatum factum fuit: ꝛ tunc oritur obligatio naturalis ex contractu teneꝫ actione ex eo contractu ꝛ dicunt glo. q̃ teneretur ciuiliter ꝛ naturaliter positiue est locupletior: ſz ego dico q̃ naturaliter tñ tamen ex illa datur actio ex rescripto diui pij que est vtilis non directa: sed tunc non erat doli capaꝫ: quia tũc non fuit orta naturalis non tenetur ex illo contractu: sed datur actio in factum ex equitate vel actio ad exhib. Et hec habentur in. l. j. in fi. ꝛ sequenti. in prin. seq. ff. cõmo. Ex his remanent declarate gl. que sunt hic. que non perfecte loquuntur.

¶ Ui satis. †Qui teneꝫ satisdare nõ liberaꝫ ſi dat fideiussorẽ q̃ efficaciter nõ obligat vel posito q̃ obligeꝫ attento ꝑsenti statu nõ habet bona nec sperat habere niſi statum mutet secus ſi dat fideiussorem qui efficaciter obligatur: licet non habeat bona tamen sperat habere etiam statu nõ mutato. hoc dicit. Et pone in eo qui promisit satisdare vel qui tenetur ex dispositione legis vel statuti q̃ in multis casibus contingit: ꝛ aliq̃n in iudicio tunc etiã aliud requiritur vt videatur idonee satisdediſſe

satisdediſſe: q̃ ille fideiussor nõ habet exceptionẽ fori illius iudicis coã quo satisdat aꝫs non est idoneus niſi ei renuntiet vt l. j. ſi quis in ius voca. nõ terit. ꝛ. l. ſi fideiussor. qui satisda. cogeniamus ad casum. ¶ In text. ibi aut filiumfa. sed certe iste ciuiliter ꝛ naturaliter obligatur etiã iſto iure ꝑterq̃ in mutuo ꝛ voto. vt. l. filiusfa. de act. ꝛ obli. ꝛ potest cõueniri et cõdemnari: vt in. l. ꝛ si condẽnatus. ff. de noga. ꝛ etiã exequtio fieri cõtra cũ per capturam persone ꝛ incarcerationẽ niſi cedat bonis. vt in l. j. C. qui bo. cede. pos. Quare ergo nõ dicit idoneus fideiussor ꝛ quare nõ liberatur ꝓmissor: ipse dando. Rñdeo: q̃ nec hꝫ bona nec sperat habere niſi statu mutato: secus ſi statu nõ mutato: vt in fi. q̃. ſola carentia bonozũ non redderet eũ minus idoneum. ¶ In text. ibi nõ esse impletã satisdationis stipulationẽ Dic ex hoc sequiꝫ q̃ perinde poterit cõueniri ac ſi nullũ fideiussorem dediſſet in oibus casib⁹ supradictis sicut qui promisit fet hoiem vel equũ dare ꝛ tradidiſſet alienũ: vt. j. de sol. cũ quis ff. qui hominẽ. q̃ nõ fecit q̃ promisit. nam promissio de satisdãdo intelligitur de dando fideiussores. ꝛ nõ dicũtur idonei, in casibus supradictis: ergo nõ fecit q̃ ꝓmisit: nõ est ergo in aliquo liberatus: sed in vltimo casu huius. l. liberatus est ꝓmissione tamẽ ſi erat nõ soluẽdo ꝛ creditoꝛ ignoꝛauit ꝛ iuſtam habuit causam credendi q̃ reputabatur dues poterit agi ad interesse nõ dico vt detur fideiussor: quia datus est ꝛ ita intelligitur tex. cũ glo. ꝛ in. l. ſi qs ſtipulatus fit ſtichũ aut pamphilũ. ff. ſi. ff. de verbo. oblig. Sed querit qualiter intelliganꝫ casus hutius. l. Bl. intelligit vtrũq̃ casum tã q̃n creditoꝛ ignoꝛater recepit q̃ q̃n scienter recepit ꝛ in primo casu qui recepit ignoꝛater clarũ est. Sed ſi scienter maius est dubiũ: quia videt sibi imputãdũ quare recepit minus idoneũ q̃ efficaciter nõ obligat. tñ glo. que incipit ſic ſibi: vult sibi nõ esse imputandum posteq̃ nõ fecit ſm formã ꝓmissionis: ex qua videtur cõcludendũ q̃ ſi ꝓmisiſti dare hominẽ in genere ꝛ tradis seruum alienũ me etiaꝫ sciente: q̃ non facis q̃ promiſiſti possum te cõuenire vt des ac ſi nullum tradidiſſes. Nec ob. l. ſi fundũ. cũ ibi no. C. de euic. quia ibi in vẽditoꝛe qui nõ tenetur dominium trãſferre ſed tradere vnde tradẽdo lꝫ alienũ facit q̃ promiſit ꝛ imputet ſibi emptoꝛ ſi scienter recepit: vt nec poterit agere de euictione nec vt iterũ tradat tanq̃ non fecerit q̃ promiſiſti secus in eo qui teneꝫ dare. i. accipientis facere: q̃ ſi nõ facit accipientis nõ facit q̃ promiſit: ideo potest conueniri etiam ab eo qui sciuit: vt no. Bart. verũ niſi creditoꝛ fuiſſet in dolo per. l. ſi titius. j. eo. ¶ Jn vltimo casu q̃n non erat idoneus facultatibus ſi recipit ipm scienter clarum est q̃ ſibi preiudicat: ꝛ lꝫ nõ recipere teneretur: q̃ videtur ipſum approbare p̃o idoneo: vt hic ꝛ j. l. inter causas. ff. abeſſe. ff. manda. sed ſi ignoꝛauit ꝛ credebat ipſum diuitẽ tunc maius est dubium. Glo. tñ adhuc idem dicit q̃ ſibi preiudicat: vt patet in glo. ff. dũ ſubaudit magime cũ sciuit. Doc. eã reprehendũt per id q̃ habeꝫ in. d. l. stipulatus ſim ſticho. Bar. reducit ad cõcordiã modo quo. ff. digi q̃ ſibi preiudicat q̃tũ ad hoc vt non possit agere q̃ alius detur: q̃ debitoꝛ est liberatus. sed nõ preiudicat ſibi quominus possit agere ad interesse: vt in cõtrario. Ego puto q̃ nec ad interesse poterit agere niſi interuenerit dolus dantis: quia affirmauit ipſum esse idoneum facultatibus vel iuſtiſſima ignoꝛantia: q̃ cõmuniter reputatur idoneus aꝫs imputet ſibi creditoꝛ quare non exploꝛauit per. d. ff. abeſſe. vbi videt casus ſi bene cõſideretur. ꝛ ita intellige istum tex. aꝫs nõ haberet aliquod dubiũ ſi intelligereꝫ de sciente ipm nõ idoneum: ꝛ ita videmus de facto seruari: vñ ſolet dari approbatores per cõitates qui approbãt eoꝝ periculo. caueat ergo qualiter quis recipiat fideiussorem ꝛc.

¶ Dest ac. †Hic non expedit scribere: quia clariſſima est: ideo pono casum in ea. et cetera.

¶ Eneraliter. †Jdẽ dicit ista. l. in effectu cũ seq. qõ. l. ſi re⁹. ff. de duo. reis. ꝛ hic adde q̃ ibi dixi. Casus est iſte. ꝛ adde aliũ casum quẽ ibi dixerã. ꝛ ſi post lit. cõteſt. ꝛtra fideiuſſorem ſuccederet fideiussor principali: vel ecõuerſo non extingueretur fideiuſſoria: imo ſuper ea daretur ſentẽtia: q̃ interest creditoris q̃ nõ extinguatur ne habeat nouũ iudiciũ inchoare: vt probatur in ſimili in. l. ſi seruus. ff. de inſta. ſm Bng. ꝛ idẽ vbicũq̃ interest creditoris q̃ non extinguatur accessoria: vt. l. debitoꝛ. ff. de separa. bono. ꝛ. l. heres a debitoꝛe. ff. ſi quis seruꝰ. j. eo. Ande ſi hereditas principalis debitoris esset non ſoluendo ꝛ fideiussor eius heres faceret inuentarium. eatenus extingueretur fideiuſſoria; quatenus de bonis hereditarijs posset creditoꝛ cõſequi: sed quatenus nõ posſet durare fideiuſſoria ſm Bꝝ. ꝛ vide circa materiã buius⁹. l. bonã glos. que est in. l. debitoꝛi. C. de pac. ꝛ Bart. in. l. ſticho. ff. q̃ vulgo. j. de ſolu. ¶ Jn. l. ſi reus. glos. oppo. de. l. item illa. in fi. de consti. vbi per electionẽ vnius altera nõ tollitur. Solu. hic in duabus obligationibus actiue concurrẽtibus in' persona eiusdẽ quo casu ideo vna electa altera tollit: q̃ ſi essent penes diuersos vno agente ꝛ lit. cõteſta. tolleret altera: vt. ff. de duo. reis. l. ij. ꝛ q̃ duobus. ꝛ idẽ iuris esse debet in persona vnius q̃ esset ĩ personis duozũ. vt. l. tutoꝛe. de his qui. vt indig. Contrarium loquitur in pluribus obligationibus passiue cõcurrentibus in persona eiusdẽ et ex diuersis causis quo casu ſi essent in personis diuersoꝝ p electionem vnius altera tolleretur niſi secuta ſolutione: vt in. l. ſi. C. eo. ꝛ digi in. d. l. ij. eadem ratione ſi concurrant in ꝑsona vni⁹ vt in contrario. Jtem oppo. de. l. ſi is qui. de act. ꝛ obli. Sed dic q̃ ibi exdiuersis causis. dic ex eadem. ꝛ ibi etiam per ſolutionẽ altera per alteram non tolleretur.

1 **¶ Od enim.** †Jn. l. qõ enĩ. Flot. de eo q̃ digit. l. j. ff. tũc ꝑ naturali ſola obligatione põt accedere fideiussor: q̃ ſi est ino inefficax. sed ſaltẽ est efficax: vt ipediat repetitionẽ indebiti ſoluti p errorẽ iuris: vt. l. error. C. ad. l. fal. qõ ꝛtigit q̃ nõ est elisa ꝑ exceptionẽ. aꝫs secus vt in illa q̃ remanet post p̃scriptionẽ. vt. l. ff. j. rem ra. ba. ꝛ ibi no. nam tũc distingueret an intercederet fideiussor ex certa ſcientia an per errorem. vt. j. eo. ff. quis postq̃. ſed in precedenti casu indiſtincte teneꝫ fideiussor etiam ſi credat illũ teneri ciuiliter ꝛ naturaliter. ꝛ ita intelligitur bic. q̃ autẽ est elisa etiã ſi esſet ciuilis ꝛ naturalis ſimul: vt in muliere q̃ est tuta ex. ce. vellei. ſolutũ per errorem iuris repeteret: lꝫ secus i exceptione macedoniani que est odiosa. vt. l. qui ex. ce. de cõdi. inde. ¶ Item glo. bic tenet ꝑ p̃o ſola ciuili non potest fideiussor accedere: tu dic vt digi. in. l. j. ff. eo.

1 **¶ Ece fide.** †Jn ista. l. vſq; ad. ff. et post litẽ nõ dabo in scriptis: q̃ nihil est in effectu. ꝛ tex. est clarus. hic non sunt alia.

2 ☞ Fideiussor de iudicio ſiſti an liberetur lapſis quatuoꝛ mẽſibus a die cõteſtationis.

3 Si a sententia fuit appellatũ an tenebitur fideiussor ſiſtere.

b **¶ Et post litem.** †Etiam post litẽ cõte. põt obligationis priſtine fideiussor accedere: ꝛ ſi fit fideiussor iudicij: tũc aut de iudicio ſiſti ꝛ liberaꝫ lata ſnia aut de iudicato ſoluẽdo: ꝛ tũc nõ liberaꝫ: imo tunc incipit obligari cum lata est cõdemnatoria. b. o. Et in ſcõo dicto q̃ fideiussor de iudicio ſiſti nõ teneaꝫ niſi vſq; ad ſententiã exclusiue tex. iſte nõ est alibi ſm doc. eg quo pt3 q̃ ſatisfactio de iudicio ſiſti nõ cõtinet clauſulã iudicati: ꝛ q̃ pmittit ſiſtere in iudi c cio ſe vel aliũ nõ vꝫ. pmittere ſoluere iudicatũ: ſed ſolũ perſeuerare in lite vſq; in fiñ: et finis imponiꝫ per ſniam ſed ecõuerſo satisdatio de iudicato ſoluẽdo bene cõtinet clauſulam de ſiſtendo: q̃ cõtinet clauſulã de defendẽdo: ꝛ q̃ pmittit defendere pmittit ſiſtere. ꝛ ideo q̃n recipiũtur fideiussores de iudicio ſiſti: vt plurimũ addiꝫ ꝛ de iudicato ſoluẽdo: vt euiteꝫ iſte. ff. q̃ not. ante danꝫ fideiussores. ꝑ foꝛẽ parũ enim valeret ſteriſſe in lite vſq; in fi. ſi lata ſnia aufugeret. nã fideiussor nõ teneret. facias d ergo addi ꝛ de iudicato ſoluẽdo. Idem q̃n relaxaꝫ captus ꝓ debito tanq̃ fugitiuus ſub fideiuſſoribus de iudicio ſiſti. facias addi et de iudicato ſoluendo: venio ad casum. ¶ In text. ibi: q̃ ciuilis ꝛ naturalis ſubest obligatio. Subaudi nec tollitur per cõte. sed noua obligatio illi accumulaꝫ nã reus incipit in cõteſt. teneri ad pſiſtendũ in iudicio vſq; in fi. ſit enĩ nouatio neceſſaria per conteſt. non volũtaria iuxta no. in. l. j. C. de iudi. Et ſic loquiſ hic de fideiussore q̃ accedit, p̃me obligationi ſup e qua facta est cõteſtatio: sed ſequẽs casus loquiſ de illo qui accedit ſcõe obligationi q̃ oritura est ex ſnia condẽnatoria. Primus autẽ obligaꝫ ſtatim ꝛ nõ liberaꝫ p ſniam. Scõs obligaꝫ ſtatim et per ſniam liberaꝫ. Tertius nõ obligaꝫ pure: ſz ſub cõditione ſi ſequaꝫ cõ 2 dẽnatoria. ꝛ per ſniam purificaꝫ obligatio. ¶ Sed oppo. ꝛtra ſcõm casum q̃ fideiussor de iudicio ſiſti nõ teneaꝫ vſq; ad ſniaꝫ e ſed liberetur lapſis quatuoꝛ mẽſibus a die cõteſtationis. vt in l. ancimus. C. e. tit. Dic breuiter q̃ ibi loquiſ q̃n actor negligebat proſequi lite: hic vero ꝑſequebaꝫ. ¶ Sed querit qd ſi lata ſnia fuit appellatum an tenebitur fideiussor ſiſtere coram iudice appellationis dic q̃ nõ: q̃ nõ cenſet ceſſiſſe nec ſe obligaſſe niſi ꝓ prima inſtãtia: vt no. in auc. de bis qui ingre. ad ap. per glo. ꝛ idem in fideiuſſoribus de iudicato ſoluẽdo. vt. l. cum apud ſempronium. cum ibi notatis. j. iudi. ſolui.

¶ Tutoꝛe qui. Sequitur. ff. a tutoꝛe. ꝛ q̃ clarꝰ est non expedit aliquid ſcribere.

2 ☞ Si principalis erat obligatꝰ alternatiue an fideiussor poſſit ſe obligare ſimpliciter ad vnam de alternatiuis tñ.

1 **¶ Illud cõe est.** †Fideiussor nõ poteſt ſe obligare in duriorẽ casum q̃ ſit obligatus

Universidad del Rosario Archivo Histórico

principalis nec etiã in casum aut rem diuersam.h.d.in effectu vsq; quasi ad finẽ.Dicitur autẽ duriꝰ qñ in plꝰ se obligat aliquo de quatuꝛ modis.f.re:loco:tpe ⁊ causa:vt insti.de act.§. plus.de hoc ponunt exempla hic qñ in maiꝰi summa.Item quando cã vt si pricipalis erat obligatus in die vel conditione ⁊ fideiussoꝛ se obligat pure.item qñ intercedit in cãm diuersam vel rẽ ponitur egẽplum qñ principalis erat obligat⁹ obligatione simplici ad vnam rem ⁊ fideiussoꝛ se obligat alternatiue ad illã rem vel alterã:qꝛ diuersa est obligatio alternatiua a simplici.ponit etiam exemplum qñ in plus se obligat cã qñ vterq; esset obligatus alternatiue:sed pricipalis baberet electionem quo ad se:sed creditoꝛ baberet electionẽ quo ad fide-
2 iussoꝛem:nã tunc fideiussoꝛ duri⁹ est obligatus.†Quid autẽ si principalis erat obligatus alternatiue et fideiussoꝛ se obligat simplr ad vnã trã de alternatiuis tũc tenet fideiussoꝛ:lz sint diuerse obligationes:qꝛ tũc obligat in minus.⁊ de hoc habetur in.l.bi qui.ff.e.⁊ ibi plenissime p Bar.⁊ de ista materia qui pro sequitur vnã distinctionem.Vy.quã in.l.fecit marcellus.ff.eo. in prin.§.ibi vniuersis q pro aliis obligank.dic glo.ppter istã regulam ita generalẽ dicit esse idẽ in mãdatoꝛib⁹ ⁊ sponsoꝛib⁹ qõ in fideiussoꝛibus:sed in ꝫium videt esse tẽ.in.l.sed si creditoꝛi.ff.de consti.pecu.vbi obligatio cõsti.que est accessoꝛia põt contrahi citeꝛioꝛi die qua fit ꝫcta principalis:⁊ sic duriusꝫ in plus cã.Glo.ibi nitit̃ soluere.de hoc vide p Barto.in.l.bi qui ff.eo.in fi.vbi tz contra istã glo.p illã.l.⁊ per.l.in die.ff.de nona. Sed quõ respondet ad illum tẽ.qui ponit regulã ita generalem põt dici q̃ habeat locũ in mãdatoꝛe.qui est simplr accessoꝛius nõ in sponsoꝛe qui se obligat principaliter lz pro alio.In cõstitutoꝛe vero dic q̃ põt se obligare in plus tpe:vt in illa.l. sed ⁊ citeꝛioꝛi sed nõ re.vt in.l.eatenus.in fi.eo.ti. ¶In tẽ.ibi omnimodo.dic ppter hanc dictionẽ.dicunt doc.⁊ etiã gl.bic q̃ in nullo obligat fideiussoꝛ etiã vsq; ad cõcurrentem q̃titatem ⁊ sic vtile per inutile vitiat:qꝛ peccat in forma qõ etiam tenuit hic Vy.secus in constitutoꝛe:vt.d.l. bactenus.in fin.Vel dic q̃ ille.ll.loquuntur qñ quis cõstituit pro seipso.sed qñ pro alio locum habet generalis regula hic posita vt in nihilũ obligetur constitutoꝛ sicut nec fideiussoꝛ ⁊ predicta locum habent in obligatione principali:sed accessoꝛie bene potest se obligare fideiussoꝛ in plus q̃ principalis puta ad penam vel vsuras: vt.l.centum capue.⁊ ibi Bart.de eo qõ cer.lo.⁊.ff.eo.sicut reus. in fi.glo.⁊.l.iij.§.fi.qui statif.cog.⁊ ibi per glo.sufficit.

a ¶Prout narrãtur.vide de clausula p imo.hic p Bar.in.l.etiã.§. ff.so.ma.bart. in.l.si prius.de ope.no.nũ.ang. are.in.§. eque.ff. isti.de act. Bald, in.l.j.C. de edil. act.Bar.in.l.nõ cui.õ leg.j.imo. ff.c.super literis, de rescri.

2 ¶In duobus reis debendi qui bodie habẽt beneficium diuisionis si agatur contra vnum insolidum : ⁊ ipse opponat de illo beneficio ⁊ est dubium an alius sit soluendo:an debeat seruari practica huius legis.

3 Sivnus de fideiussoꝛibus cõuentus insolidum solvat totum: an videatur emere nomina aliorum.

1 **Si dubitet,** †Oñ dubitat an cõfideiussoꝛ sit põs.b.d.Et est notãdũ q̃ istud non prouenit ex epistola ꝺiui adriani.q̃ loquit solũ qñ cõstat cõfideiussoꝛẽ esse soluẽdo:ꝛ tũc vnus ex eis cõuẽtus insolidũ habet beneficium diuisionis ⁊ põt petere aliũ cõueniri ꝓ parte ⁊ ista exceptio potest opponi in vim dilatorie ante lit.cõtest.⁊ in vim peremptorie post lit.cõtest.vsq; ad sniam sed post sniam non põt opponi.vt l.fideiussoꝛ.C.eo.lz secus in bñficio cessionis:vt.j.e.si fideiussoꝛes.§.fi. ¶Oñ aũt dubitat tũc epistola nõ loquit:sed recurritur ad prouisionem legis q̃ prius cõcurrentibus cõuẽtus insolidũ audiatur;vt nõ cõueniatur nisi pro parte.§.q̃ velit aliũ excuti suo periculo ⁊ impẽsa pro parte. Et hoc det fideiussoꝛes de indẽnitate qui tenebit̃ si excutit aliũ:⁊ repertus est non solũdo:nec potuit ab illo recuperarꝛ expẽsas litis. vnde recuperabit a primo cõuẽto.⁊ a fideiussoꝛe de hoc dato. Tertio requiritur q̃ ille ꝓfideiussoꝛ sit ꝑsens:nam si esset absens etiã si esset soluendo nõ posset iste cõuentus vti beneficio diuisionis.sed ⁊ quartũ videtur esse necessariũ q̃ iste cõuẽtus insolidũ asserat aliũ esse idoneũ:vt hic colligitur dũ dicit circa fi.qui idoneꝰ esse dicunt ⁊c.si emꝫ hoc nõ assereret:sed dubitaret an esset soluẽdo:videtur q̃ nõ esset audiendus:si peteret illos prius excuti:⁊ istud nõ tangitur p doc,venio ad casum. ¶In tẽ.ibi paratus sit offerre cautionẽ.i.offerat cautionem cum fideiussoꝛe: vt.j.in ver.ita trã.in verbo satisdationem.Et dicit Ang.q̃ non sufficit offerre verbo.sed dz secum ducere fideiussoꝛes.vt.l.pretoꝛ.§.si quis paratus. cũ ibi no.de no.ope.nũ. Et si actoꝛ nolit recipere adhuc nõ sufficeret hoc; sed faciat eos recipi ꝑ iudicẽ vel notarium cause si vult q̃ cõtra eũ nõ pcedatur nisi pro rata sua.ingta no.in auten.de his qui ingred.ad ap.§.i.per glo.nec ob.l.qui decem.in princ.j.de solu.vbi dicitur sufficit sola obligatio:quia verũ q̃tum ad euitãdum periculũ moꝛe:sed ad excludẽdum actoꝛem ab agendo requiritur cõsignatio ⁊ depositio.⁊ hec prestatio seu satisdatio que fit penes iudicem vel notariũ loco cõsignationis habetur. ¶Sed op.q̃ fideiussoꝛ non habet necesse ista facere:imo nõ sit aperta via agendi nisi facta excussione alioꝝ:vt in auk.de fideiuss.in prin. Sol.illud in bñficio noue constitutionis qõ bodie cõceditur fideiussoꝛibus respectu pincipalis debitoꝛis vt nõ poterint ꝙueniri nisi excusso pricipali:nã tenet creditoꝛ illũ excutere suis impẽdis ⁊ periculo.⁊ si reperiretur nõ soluẽdo non posset ab illo recuperare impensas litis nõ recuperaret a fideiussoꝛe:⁊ illud bñficiũ nõ ꝺatur fideiussoꝛibus illo iure.sed solum beneficiuꝫ diuisionis quo ad alios fideiussoꝛes in quo seruandus est iste text.quãdo est dubiũ an sit solnẽdo:nec in hoc est aliquid immutatũ p illã
2 nouã cõstitutionẽ. ¶Sed quid in duobus reis debendi qui bodie habẽt bñficium diuisiõis per auk.de duo.reis.si agatur cõtra vnũ insolidum.⁊ ipse opponat de illo beneficio ⁊ est dubium an alius sit soluendo.Dicit Ang.debere seruari practicam huius.l.sed male dicit q̃ illud beneficiũ diuisionis inter reos fuit introductũ ad ꝫemplum beneficij excussionis inuẽti per illam cõstitutionẽ de fideiussoꝛibus:vt ibi patet.Et ideo creditoꝛ necesse habet aliũ excutere suis impensis ⁊ periculo.⁊ alias nõ est sibi aperta via agẽdi cõtra vnũ insolidum sicut nec cõtra fideiussoꝛẽ nõ excusso principali si cõuẽtus de hoc prouenat.Et ita declarat Barto.in.l.iij.§.fi.de duobus reis in vj.q. ⁊ etiã hic tangit:sed Ang.nõ perpendit.Si autẽ nõ opponere tur procederet iudiciũ tam in duobus reis q̃ in fideiussoꝛibus ⁊ fieret cõdemnatio insolidũ:qꝛ actio nõ est diuersa ipso iure: vt.j.eo.l.inter consideiussoꝛes.in prin. ¶In tẽ.ibi nominis emptio.Dic per hũc tẽ.videtur q̃ si vnus de fideiussoꝛib⁹ cõuẽtus insolidũ solvat totũ videtur emere nomina aliorum:ex quo sequitur q̃ etiã cõtra alios nõ cedatur actio habeat vtilez actionem ad recuperãdum partes illos tangentes per.l.iij.C. de act.⁊ obli. ¶Sed ꝛtrariũ est casus in.l.fideiussoꝛ.ff.de sol. q̃ nisi cedat actio nõ põt recuperare a fideiussoꝛib⁹.licet secus a principali debitoꝛe cuius nomine bene videt emere soluẽdo. Et ad hunc tẽ.respondet q̃ loquitur impropie q̃tum ad fideiussoꝛes.vel dic q̃ habuit respectum ad cessionẽ que venit fiend ex qua videtur prima facie resultare quedam emptio nominis quia creditoꝛ cedit pro pecunia quam recepit.arg.in.l.cuꝫ his.ff.de sol.tamen proprie non est emptio.

2 ¶Casus in quo mendax pinatur iure suo.

3 Casus in quibus non competit beneficium diuisionis.

4 Aliud est negare narrata prout narrãtur ⁊ aliud est negare se fideiussisse expresse.

1 **Ita demum,** †Propter mẽdaciũ pditur benefi-
cij diuisionis.b.d.venio ad casus ¶In tẽ.ibi.inficiantur.f.se fideiussisse.⁊ postea de mendacio sunt cõuicti.⁊ volunt recurrere ad beneficium diuisionis non possunt.†Et sic no.casum in quo mẽdax pinat iure suo aliqñ nõ pinat sed grauak onere pbandi.vt.l.cũ deinde.de proba. Et in auk.ꝺ qui ppriã.C.de nõ nu.pe. Regulariter autẽ nõ pnif nisi in eppẽs.fallit tñ in aliquib⁹ casib⁹ quas plene enumerat Bald,quẽ oino vide in.l.j.C.de fur.in.v.seu.vi.col. Posset tñ iste penitere ante lit.cõtest.⁊ confiteri se fideiussisse ⁊ ratificare hoc damnũ:vt.l.electio.§.nec ꝺ.de noga.ſm Ang. ¶Et no. hic casum in quo nõ competit bñficium diuisionis.adde alios qui no.insti.e.§.fi plures. Item qñ esset rei rensũtiatum vt not. in.l.nisi.ff.de pact.⁊.j.eo.ſi stipulatus.§.fi ex duobus.in glos. Addit ang.aliũ casum qñ essent obligati p instrm guarentigie cõtra qõ ex forma statuti nõ posset obiici exceptio p quã impediret execution cũ per hanc exceptionẽ impediatur ⁊ ita dicit se tenuisse de facto florentie non sic in beneficio cedendarũ actionũ qꝛ illud nõ impedit executionem ſm eundẽ. Sed contra q̃ imo impediat:vt.j.e.l.si fideiussoꝛes.in fin. So.verũ est si creditoꝛ nõ vult cedere ſz tũc cessetur impediri de facto suo ideo sibi imputet cũ sit facile cedere sed nõ sit aliũ executere. Dicũt autẽ quidã per illũ tẽ.boc bñficiũ nõ posse opponi post lit.cõte.factam per negationẽ quos Bar.reprehẽdit. †Nã aliud est narrare narrata prout narrãtur⁹ aliud est negare se fideiussisse expsse nam potest esse q̃ fideiusserit ⁊ tamen non tenetur vel qꝛ solvit vel quia factum est de non petendo.

2 ¶Filiussa.an possit obligari.et in quibus bonis possit fieri executio:⁊ an possit incarcerari nisi cedat bonis.

3 An poterit fieri executio in bonis patris quatenus sibi detur pro legitima.

1 **Filiusfamilias,** †Filius põt fideiubere ꝑ patre boc pro.Et pater ei q̃ mutuat filio vt solvat ꝑ se teneꝛ qõ iussu vel de in rem verso boc scõo ⁊ si ipse filiꝰ de suo solvat vel emãcipatus vel ꝑtãte cõstitutus de peculio castrensi habet contra patrem vtilem actionẽ boc tertio ⁊ vltimo ſm intellectũ gl. ¶In tẽ.ibi ꝑ patre.Dicscilicet q tenebaꝫ dare fideiussoꝛes vt habeat maioꝛẽ vtilitatez ⁊ plus dubitationis ⁊ fic creditoꝛ tenet recipere filiũ nã si reciperet sponte nulla esset dubitatio nec vtilitas. Sed ℨ de lega. iij.§.eo.vbi qui tenet dare fideiussoꝛẽ non liberatur ꝺãdo filiũ fa.nec creditoꝛ tenet illum recipere.Sol.verũ est de filiosa.alie no sed de ꝓpꝛio secus ⁊ est speciale in patre vt sic possit releuari per filiũ vt hic.⁊.l.iij.§.filiũ.qui satif.cog.qõ perpetuo tenemẽti.qꝛ doc.hoc nõ declarant.Et prima facie videretur ℨrium cũ reputet eadẽ persona cũ patre ⁊ sic pater ꝺando ipm nemi-
nẽ dare videt ex quo creditoꝛ poterit releuari ⁊ tñ cõtrariũ est
2 ¶In tẽ.ibi cõdemnari põt.Dic.f.insolidũ ⁊ sic in plus con-
a dẽnatur existẽs in patris ptãte⁹ effectus sui iuris.quia tunc nõ cõdẽnatur nisi quatenus facere põt per tit.§.q̃ cũ eo ⁊ q̃ sit rõ dic vt ibi.Sed qd ꝑdest hec condemnatio lz insolidũ fiat cũ non poterit fieri ℨ eũ executio quia bona nõ habebat isto iure. Rũdeo poterat hr̃e castrense peculium vel quasi.Item ꝑfectiũ in quo poterat fieri executio licet ꝓpꝛietas ptineret ad patrẽ postq̃ ad ipm filiũ ptinebat administratio vt not.in.l.iij.§. sed vtrũ.ff.de mino.ſm doc.lz gl.videat ibi dicere ℨrium ⁊ no. in.l.⁊ si condemnatus.ff.de noxa.⁊ in.l.si filio.solu.ma. Potest etiã bodie habere peculiũ aduentitiũ in quo si querit an possit fieri executio.vide p Bart.l.si finita.§.fi de vecti.de dã.infect.⁊ posito q̃ nulla bona baberet poterit fieri executio vt capiatur
3 et incarcereꝛ nisi cedat bonis.vt in.l.iij.C.qui bo.ce.pos.⁊ fote aliquẽ amicũ inueniet qui soluet pro eo.†An autẽ poterit fieri execution in bonis patris quatenus sibi ꝺẽtur ꝑ legitima tãgit guido in.l.si qua pena.de his qui sunt sui vel ali.iur.⁊ spe.l tit. de sen.execu.§.sepe.ver.quid si filius. ¶In text.ibi.et puto ad omnes cõtractus referetur. Sed op.contra tex.istum quia nõ põt quis teneri vt principalis et fideiussoꝛ: vt.ff.e.generaliter. sed actio qõ iussu ⁊ de in rem verso sunt accessoꝛie. vnde cũ pater teneat vt principalis nõ debet teneri vt accessoꝛius ⁊ actionibus ꝺictis ppter boc glo.intelligit istũ tex.q̃ non teneatur eidẽ creditoꝛi cui tenetur vt principalis actionibus istis sed tenetur alteri creditoꝛi qui mutuauit filio pecuniam vt solueret pro patre ⁊ ita etiã sequnt doc.Et sic no.q̃ potest quis teneri vt principalis ⁊ accessoꝛius diuersis ꝑsonis ⁊ diuersis respectibus.vt.j.eo.heres a debitoꝛe.§.si sit seruus.Quasdã alias opi. facit Vy.hic quas prosequere vt hic per Barto.qꝛ nõ sunt magne vtilitatis.Sequitur senatusconsultum.

1 **Vicontra,** †Ubi non est obligatio vel
actio non põt accedere fideiussoꝛ secus si subest actio.lz obstet exceptio si deꝰ a
sciẽte.b.d.cũ.l.seq.Et vide.l.creditoꝛẽ.ff.ad mace.p quã ista.l.declarat.Venio ad casum. Premitte q̃ ex mutuo facto filiosa.sine volũtate patris ipse filiꝰ ciuiliter et naturaliter obligat⁹ etiã ꝺat actio mero iure.lz ob.exceptio macedoniani silr ℨ patrẽ mero iure ꝺat actio de peculio tñ ob.exceptio eadẽ Scõo premitte q̃ filiusfa.boc iure nõ habebat heredẽ ab intestato etiã si habebat bona castrẽsia vel quasi sed eo mortuo põ occupabat oĩa iure peculij.vt in.l.ij.j.de castren.pecu.Tertio premitte q̃ qñ quis nõ bz heredem de iure obligationes psonales residentes in ea persona actiue vel passiue p eius mortem extinguũtur. qꝛ nõ superest persona ficta in quã transeãt et moꝛs oĩa soluit.nõ ſicqñ bz heredem ⁊ hereditatẽ.qꝛ transeũt in hereditatẽ q̃ repũtat psonã defuncti.ꝺꝛ ergo hic mortuo filio obligatio pricipalis qua ipse tenebaꝫ ex mutuo est extincta cũ nulla subsit ei⁹ hereditas.ideo ꝑ ea nõ põt accedere fideiussoꝛ.lz obligatio qua tenebaꝫ pater de peculio nõ fuit extincta. ideo pro illa bñ põt accedere fideiussoꝛ.qꝛ pater ꝺando ipm vr ratificasse ℨctum ⁊ sic facit cessare senatusconsultum. vt.l.lz iuli.§.pe.ad mace.sed hoc nõ potest fieri quo ad actionẽ extinctã qꝛ res non est integra.arg.in.l.bono.⁊ rem ra.ba. Intellige ergo istas.ll.etiã si pr̃ sciẽs ꝺedit fideiussoꝛes ꝓ obligatione filij: vt nõ teneat fideiussio rõne pdicta lz Vy.intellegerit q̃ ignoranter ⁊ ita dicit Ray.⁊ Bart.Quid autẽ si viuente filio accessit fideiussoꝛ an ei ꝺaꝫ exceptio macedoniani sicut ꝺatur ipsi filio ⁊ patri.dic vt.l.sed si pater.§.nõ solum ad mace. ¶Sed op.q̃ per mortẽ filij nõ extinguatur boc iure actio qua ipse tenebaꝫ ideo trãseat in patrẽ tanq̃ vniuersalẽ successoꝛẽ.vt.l.tã ex ℨctibus.ff.de iudi.Sol.imo nõ transit ipsa actio q̃ extinguitur vt dixi.sed si super ea fuit lis inchoata tunc instantia litis super actione extincta trãsit in patrẽ quo ad actionẽ de peculio. et fit condẽnatio vsq; ad vires peculij licet si filiꝰ viueret fieret insolidũ ⁊ iste est casus mirabilis in.l.cõtraria.Hic nõ sunt alia.

2 ¶Exceptio cedendarum an ⁊ quando possit opponi.

3 Pendente lite contra mandatoꝛem an poterit agi contra principalem debitoꝛem.

1 **Si mandato,** †Electo mãdatoꝛe nõ liberat reus principalis
nec eõuerso.Itẽ ei q̃ cõuenit pro alio ꝺz cedi actio cõtra principalẽ ⁊ aliter nõ ꝺz cõdẽnari.b.d. ¶In tẽ.ibi nõ liberabit titius ppter boc.Dic ppter boc solum q̃ egerit cõtra me ⁊ litẽ fuerit contestatus nisi fim condemnatus ⁊ soluerim tibi:⁊ boc verũ qñ plures tenẽtur eidem ad eãdem ꝓtitatem insolidũ siuevnus vt principalis alter vt accessoꝛius vt hic siue vterq; vt principalis.vt duo rei debendi.vt.l.fin.C. de fideiuss.siue ambo teneantur pure vt hic ⁊ in.d.l.si.siue alter pure alter in defectum illius vt in.l.decẽ.ff.de ver. ob.⁊ in.l.si. si cer.pe.secus si vnus sit obligatus pluribus ad idẽ cuilibet insolidũ tanq̃ duobus reis qꝛ tũc vno agẽte ⁊ lit.contest.debitoꝛ
2 liberat ab alteroꝛ vt.l.ij.⁊.l.ex duobus.ff.de duo.re. ¶In tẽ. ibi non aliter condemnari debebo dic ⁊ sic no.q̃ exceptio cedẽdarum potest opponi ante sentẽtiam ad ipsam impediendã et si non fuit tũc opposita poterit opponi post ad impediendam ipsam execution̄em.vt.j.e.fideiussoꝛẽ.in fi.quia non impugnat sniam de liquitate ak̃s nõ posset opponi post sentẽtiã.l.perem ptoria.sen.refcin.non pos.iuncta.l.eq̃ diuersꝰ in fin.so.mat.⁊.l. nesennius.in fi.de re in.⁊ qõ plene no.in.j.C.de iur.et fac.igno. Nõ est ergo peremptoria ista exceptio nec dilatoria qꝛ non posset opponi post lit.cõtest.sed põt ꝺici anomala sunt tñ plures casus in quibus nõ potest opponi vt not.j.eo.si stipulatus.§.si
3 ex duobus. ¶Ultimo quero hic an pendẽte lite cõtra mandatoꝛem poterit agi contra principalem.dic q̃ sic vt.l.creditoꝛ in prin.ff.man.⁊ dixi in.l.iij.§.fi.de duo.reis.

1 **Cum reus,** †Si reus pricipalis succedit
fideiussoꝛi sicut extinguit obligatio fideiussoꝛis ita ⁊ exceptio psonalis q̃ cõpetebat fideiussoꝛi nec potest opponi ex psona eius.b.d. Premitte q̃ sunt q̃ꝺ exceptiones ꝓpetẽtes fideiussoꝛi que nõ trãseũt ad principalẽ q̃ꝺ q̃ trãseũt vt.l.fideiussoꝛ.§.q̃ꝺ.ff.ma. a
a ista.l.loquit de illis q̃ nõ trãseũt. De alijs autẽ q̃ trãseũt lz fit extincta obligatio fideiussoꝛis ⁊ ex psona fideiussoꝛis non possint opponi poterit tñ reus illas opponere ex ꝓpria psona ex qua posset opponere etiã inuito fideiussoꝛe si viueret sicut eõuerso vt.l.prꝛogi.in fi.⁊ ar.l.si post mortẽ.de cõtrata.§.fi.

1 **Istipulatus,** †Fideiussoꝛ potest oppo
nere exceptionẽ sibi cõpetentẽ ex psona rei etiã reo inuito.b.d.nã opponit ex ꝓpria psona facit.l.si post mortẽ.§.fi.de ꝛtratab.⁊ fic iure qõ babes a me potes vti cõtra alium me inuito sed cõtra me non vt in.l.si iudex.circũuento de mino.⁊.l.amicissimos.de exec.tut. Unde si mihi reo data est ꝺilatio qua tu actoꝛ etiam potes vti vt.l.petende.C.de tem.in integr.resti.si volo ei renuntiaris ne vtaris contra me possum etiam te inuito vt ibi not. ſm quosdam per ꝺictas.ll.dic vt ibi per Barto.casus est iste. ¶In tẽ. ibi fine causa. Dic et fic cõpetit exceptio doli.vt in.l.ij.§.circa. de doli excep.que trãsit etiã ad fideiussoꝛem:vt.l.exceptiones. ff.de excep.Et intellige fine cã de presenti que tñ sperabatur in futurum puta spe future numerationis vt glo.i.Et tunc etiam si fideiussoꝛ sciebat eã de psenti ⁊ a prin.nõ subesse bz exceptionem sicut ipse reus vt.l.si cui.C.de non nu. pe.vel nõ sperabaꝫ subesse.sed putabaꝫ esse de pñti ⁊ nõ erat imo erat falsa. ⁊ tunc ſtellige q̃ fideiussoꝛ etiã ignoꝛabat.aks sibi nõ ꝺareꝫ p.l.si post q̃.j.eo.nã etiã mihi reo nõ ꝺareꝫ si sciebã falsam.qꝛ videreꝫ donare.si aũt nec sperak in futurũ nec credebak esse de psenti nec fuit ꝺatũ ob causam q̃ subest si simpliciter ꝓmisit centũ nec ꝺicit ob quã causam tunc Bar.⁊ Ang.ꝺicũt stipulationẽ valere qꝛ sola liberalitas bñ pro cã.⁊ vñ facta ex cã ꝺonationis vt ipse Bar.no.in.d.§.circa.Alij cõtra qõ puto verius vt plumak facta ex stultitia.vt no.Bal.in.l.generaliter.C.de nõ nu.pe.⁊ tũc tam reo q̃ fideiussoꝛi etiam scieti ꝺaretur exceptio doli de boc tetigi in.l.si diuortio.ff.de verbo.obli.

2 ¶Creditoꝛ q̃ non possit liberare vnum ex fideiussoꝛibus in preiudicium alterius.

3 Quatuoꝛ casus in quibus ille cui teneoꝛ actionẽ cedere contra alterum licet illam perꝺiderim facto meo nõ potest me repellere ab agendo per exceptionem cedendarum.
Renũtians beneficio de fideiussoꝛibus vel duobus reis.q̃ nõ intelligatur renuntiare beneficio cedendarum.

1 **Si ex duobus,** †Pactũ de nõ petendo factũ
vni ex fideiussoꝛib⁹ alteri non prodest quominus possit ad totũ qõ restat soluendũ conueniri.b.d.veniamus ad casum. ¶In tẽ.ibi alterne ab eo petere dic ista verba modalia habent vim pacti de non petendo ſm glo.mag.cir.me.ibi.sed certe satis est pactũ.quã diligenter no. ſm Bar.qꝛ sicut in vltimis volũtatib⁹ modus bz vim dispositionis.vt.l.ij.C.de his que sub mõ.ita in actibus inter viuos

Universidad del Rosario Archivo Histórico